

04
N

Л Ъ В Ъ В . Ч 2 1

1 9 2 8

МОЛОДЕ ЖИТТЯ

Присвячений усім ділянкам пластового життя; поміщує статті з обсягу таборування, туристики, спорту, — белетристичні твори молодих пластунів, — вісти з життя українських пластунів в краю, за границею та пластунів інших народів.

Річна передплата в краю 3-50 зл.

за границею 0-50 ам. долара.

На бажання висилається оказові числа!

ІЛЮСТРОВАННИЙ ЧАСОПИС УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУ

ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ.

Адреса Редакції: Львів, Домініканська 11.

Адреса Адміністрації: Львів, Руська 3. III.

Читайте!

Передплачуйте!

„Чар-Зілля“

ілюстрований журнал для українських родин,
який виходить двічі в місяць на 16 сторін. 4^о

В „Чар-Зіллі“ знайдете поетичні і прозові твори найкращих українських письменників, переклади з чужих мов, статті на родинні, суспільні й культурно-освітні теми, практичні поради, гуморески, багато цікавих ілюстрацій і т. п.

Передплата в краю виносить:

Місячно 1-50 зл., чвертьрічно 4-50 зл., піврічно 9 зл.

Для заграниці 3 долари річно.

Адреса Редакції й Адміністрації:

„ЧАР-ЗІЛЛЯ“, :: Львів
вул. св. Кінги ч. 24. I. пов.

Передплачуйте найдешевший, популярний, ілюстрований двотижневик

„Жіноча Доля“

ЦІНА В КРАЮ: на рік 9 зл. на пів року 4-50 зл.
на квартал 2-40 зл. на місяць 80 гр.

ЦІНА ДЛЯ ЗАКОРДОНУ: на рік 2 амер. долари.

Передплату приймає:

Редакція „ЖІНОЧОЇ ДОЛІ“ Коломия, вул. Нова ч. 1.

„ŻIŃOCZA DOLA“ Kołomyja ul. Nowa 1.

Poland East Galicia Europe.

НОВИНА!

НОВИНА!

Купуйте багато ілюстрований

альманах „ЖІНОЧОЇ ДОЛІ“

„НАШ СВІТ“

з додатком календаря на 1928-ий рік.

В Альманасі знайдете:

Цікаві ОРИГІНАЛЬНІ СТАТТІ, Оповідання й ВІРШІ!
БАГАТО ІЛЮСТРАЦІЙ! Б АРКУШІВ ДРУКУ!

ЦІНА В КРАЮ: 3.— зл., з пересилкою — 3-60 зл.;
ДЛЯ ЗАКОРДОНУ: 60 ам. центів.

Хто пришле гроші за 10 примірників Альманаху,
той одержить даром одинадцятий примірник (один).

Замовляти на адресу:

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“, КОЛОМИЯ, НОВА 1.

„ŻIŃOCZA DOLA“, KOŁOMYJA, NOWA 1.

Poland, East Galicia, Europe.

Родичі!

Купуйте книжку проф. МАРІЇ ОМЕЛЬЧЕНКО:

ВИБІР ФАХУ

з якої мати мете змогу переконалися, як важним питанням у житті Вашої дитини є вибір фаху, від якого залежить щастя й вдоволення Ваших найближчих.
ЦІНА одного примірника з пересилкою 1 золотий.

Замовляти в Адміністрації „НОВОЇ ХАТИ“

Львів, Словацького 14.

Робітня жіночих і діточих суконь

С. Монцібовичевої

ПРИЙМАЄ

до науки шиття і крою

Львів, вул. Хмельовського ч. 15.

Оригінальні килими,
проекту й праці

О. О. КУЛЬЧИЦЬКИХ

ЗАМОВЛЯТИ

через „НОВУ ХАТУ“

ВІПОЗИЧАЛЬНЯ КНИЖОК

„ІЗМАРАГД“ :: Львів

вул. Словацького ч. 14. I. п.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР НОВОСТЕЙ

Висилається книжки також на провінцію.

„Новий Час“

ОДИНОКИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ, ПОПУЛЯРНИЙ
ЧАСОПИС, ВИХОДИТЬ З РАЗИ В ТИЖДЕНЬ.

Місячна передплата тільки 2-70 золоті, за границею 6 дол. річно.

Жадайте оказового числа, яке висилається безплатно.

— Адреса: „Новий Час“, Львів, Руська 18. —

НОВА ХАТА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ
ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ.

РІК IV.

ЛЬВІВ, СІЧЕНЬ 1928.

Ч. 1.

ВМІСТ: О. Вер. Дванацять; Г. Павлуцький — Ранна доба українського орнаменту; Свята Кобилянської; Перший візд жіночих кооператив; Остап Грицай: Різдво героя; О. Ш.: Переворот; Жінки про які говорять; Нова жіноча організація на чужині; Товариські форми і звичай; Моді; Ручні роботи; Катерина Менсфільд: Її перший баль; Др. Софія Парфанович: Нервова дитина; Приписи; Практичні поради; Катря Гриневичева: Шеломи в сонці. Ілюстрації: Вестибул Полтавського Музею; „Труд“ в Дрогобичі; Лещетарка; Артистка ВУФК, Мусівчко; Нервова дитина.

О. Вер.

ДВАНАЦЬТА

(На годиннику небеснім, який бе при зміні років;
дванацять там, то наша двацятьчетверта. На
один удар тамтой, числіть наших два!)

І стали до Старого Місяця сходитися, стали діла свої розказувати, дідові гостинці приносити.

Бам! — перший удар дванацятої зі старого на новий Рік.

У дверях станув Січень-старий:

— „Як справувався мій Перший?“ — питає дід, сиву бороду гладить.

— „Дивися: одяг біленький, подих зимний.“ — „Добре. А мені що?“

— „Першої моєї ночі я вікна квітками прибирав. А за вікнами спали люди. В головах їм стояв сон — я приніс тобі їх сон.“

А потім — недовго, ангели дітям прибрали ялинку. Я приніс тобі радість дітей...“

Бам! — Лютий: „У-гу-гу! Зуби гострі, тугі брови, погляд злий.“ — Закляв.

— „Хай собі. А мені?“ —

„Лід діду, лід! Ха-ха-ха!“

— „Щур тобі!“ — Дід лихий, п'ястуки стиснув.

„Ух зуб! Болить зуб діда, зуб! Леду, леду на зуб!“

— „А ломакою?!“ Старий зірвався.

Бам! — Сів. Березень-Март, лінох послідний ліктем підперся. Позіхає.

„Позір! А то що?“ — гримнув старий.

Розлізло з болотом:

— „Все, як Ти приказав“ —

„Звіт давай!“

„... Но, бузьки..., малі“. Відітхнув. Позіхнув: Лінох Март. Спати йде. Позі-ха-а-е...“

Бам! Усміхається Квітень ясний. Старий поправив скла, очі, ніс. Пестійчик прийшов! Надивиться тепер!

„Ходи малий, ходи“ — з насолодою.

— „Поцілунками леготу ніжними я Землю кохану пестив — цілунками тепла... любови... Вона, Земля кохана, проснулася, у пестошах ще, у півсні. Всміхнулася... З її усміху фіялка зродилася, волосся

мос вкрасила. Всміхнулася кохана і за тисячі поцілуїв дала один — розміряний — мягкий...“

Квітень усміхається.

(Мабуть досі цілує!...)

Старий зітхнув. Щось пригадав:

... Лебеді... Квіти... Очі... Весняна ніч...

Бам! — Збудив Старого Травень-Май.

„Гай-гай! І ти вже тут?“

— „Квіт яблуні для тебе маю.“ —

І собі розміряний:

— „При тій галузці цілувалися, любо розмовляли... Я галузку зірвав, приношу тобі. Розмови чарівні в неї вложив і спів соловейків зберіг...“ —

„Гай-гай!“ Старий не може. Втомився.

Бам!.. Бам!.. Бам!.. ідуть удари. Шостий... Сьомий... Восьмий... Червень приніс вишні. Знаєте? Ті вишні з отсих садочків, що довкола біленьких хат біночками припали...

Липень аж обліпився медом. В липі закохався тай у мід попав. (Надто горячим усе така халепал!)

А жорстокий Серпень під снопами аж у серп зігнувся. Маки постинав.

Бам!.. Бам!.. „Деять, деять“ — числить Старий, у книзі століть листки обертає і кожному числу і сторінку, число і сторінку, число...

Вересень з книжками, криком школярів, Жовтень з вітрами, зимним золотом, думами.

Бам! Вдарив одинацятий: Гірлянди листків порозсиналися. Місяці жахнулися. Блідий, закрівавлений Листопад. Червоні самоцвіти дідові в ноги кинув, — кинув і заплакав. Старому рука дрожить. Думка мішається. Це певно стареча втома.

Бам! Грудень прийшов. Білий з казками. Діда спати повів.

Доля сина зродила, імя: „Деятьсотдвацятьвосьмий“ дала і на землю післала:

„... йди сину, — йди...“

І знову пройде дванацять місяців і знову вда-рить дванацять.

І знову зійдуться місяці.

Що вони розкажуть?

Які дарунки принесуть?..

Ранна доба українського орнаменту

Ми спробуємо тут висловити свій погляд на думку деяких учених етнографів та археологів про орнамент, як народно, себ-то селянську, творчість. Етнографи й археологи поділяють мистецтво на дві протилежні групи. Існує, кажуть вони „справжнє“, найвище мистецтво, як здобуток найвищих культурних змагань тої або иншої доби; мистецтво це приступне тільки вищим класам суспільства і тільки вони його культивують. Але по-за межами цих клас стоїть народ — маса. Повстає питання: чим жив народ у цьому відношенні, чим задовольняв цю потребу життя? бо без цієї потреби не можна уявити собі нікого, навіть дикуна. Отже людність поділена на дві частини: меншу складають вищі класи, а більшу частину — народ; взаємовідносини між ними були формальні, життя йшло окремо, різними шляхами; народ був позбавлений того, що дає вища культура, ішов своїм шляхом у царині мистецтва, мав свій особливий погляд на красу і сам задовольняв свої поривання до краси? Чи існував окремий народний стиль? Як далеко йде він у минуле? Де його початок? Звідки з'явилися головні елементи, що з них він складається?

Хто був на селі, той бачив різні речі, формою й оздобою своєю оригінальні, самобутні. Через те й зрозуміло, чом існує окрема народна творчість. Посуваючися на Захід, за кордою, легко спостерегти таку зміну: села, під впливом фабричної індустрії, набувають вигляду міст. Дещо з минулого збереглося тільки в музеях. Спостерегаючи те, що в одних місцях ще живе між народом, а в інших хоч і вимерло, але колись жило, ми маємо право констатувати, що справді існує окреме народне мистецтво. Це є, здебільшого, форми й орнамент різних речей хатнього вжитку.

На цю теорію пристають етнографи й археологи. Але уважно, критично її заналізувавши, виявимо, що теорія ця неправдива. Передусім треба відзначити, що коли шукатимем початків орнаменту, связаного в цей час з хатнім ужитком, то треба буде повернутися до далекої старовини, мало не до передісторичних часів. Не слід забуватися, що наші предки мали період передхристиянський; од тоді йде багато найцікавіших і найголовніших форм нашого орнаменту. Уже Стасов з приводу великоруського орнаменту зауважив, що речі, на яких є шиття, здебільшого вживають за-для мети релігійної та урочистої: уже за дуже стародавніх часів рушники, що становлять і досі головну масу речей вишитих, чіпляли на деревах, як виконувано релігійні обряди; і це були святі приносини, знак обожування, жертва. Що-ж ми бачимо? І досі звички стародавнього поганства не зникли, і рушники чіпляють, як і за минулих часів, навколо образів, хрестів на кладовищах, прикрашують ними весільного старосту; одіж, святкове ліжко теж прикрашують вишиванками.

Ще більше переконує Стасова в його думці те, що серед орнаментів з'являються фігури, надто вже характерні, щоб їх було складено випадково. Наприклад, ми зустрічаємо свастику*). Не можна вважати цей орнамент за звичайну гру ліній. Він існує у багатьох азійських племен і народів; це один з найдавніших знаків віщування добра, бажання добробуту, одхилення нещастя. Він був відомий ще за найдавніших часів у стародавній Індії: за його згадано в поемі „Рамаяна“; але під назвою свастика особливо був поширений у буддизмському світі (навіть у найдикихших і найдаальших прихильників буддизмської релігії), а звідси перейшов і до різних інших народів. Отже, фігуру, доброї ознаки можна зустріти в Індії, Тибеті, Китаї, Персії і мало не по всьому Сибіру і нарешті у москалів та українців.

*) Ломаний хрест, гачкований хрест, млинчик.

Вся наша орнаментика різних речей хатнього вжитку, це — пізній відгомін азійської орнаментики. Значіння її давно загублено для тих, хто вживає цю орнаменту. Народ не знає, що саме криється в тих узорах та орнаментах, що він постійно має в своїх руках і перед очима. Багатьом здається, що малюнки ці старі, але ніхто не скаже, відкіля вони йдуть і що саме в них міститься.

Але ми тепер знаємо, в чому тут суть. Треба повернутися до далекої старовини і згадати про зовнішній торг за передхристиянського періоду України-Руси, що за нього ми знаємо з наших джерел.

Археологічні дані та писані джерела знайомлять нас з слов'янами-українцями з того моменту, коли характерною ознакою в їх господарчому побуті був дуже розвинений торг з дуже віддаленими народами. Коли судити зі знайдених монет, то цей період починається на межі VII—VIII віків і проходить через усенький передатарський період, поступінно перетворюючись з побуту переважно торговельно-промислового на побут, що визначається перевагою сільського господарства та землеволодіння. Торговельна діяльність стародавніх слов'ян-українців починається з торговельних зносин з арабами й узагалі з далеким Сходом. Це був перший період у торгівлі. Тоді Русь-Україна відгравала подвійну роль: по-перше, роль торговельного посередника — наші купці розвозили арабські товари по своїх містах і далі до міст західної Слов'янщини та в німечку; по-друге — Україна-Русь вивозила на Схід і на Захід продукти власного господарства, найбільше хутра. Міста Київ (Куляба) та Новгород (Селябе) були добре відомі арабам. „Кулябе (Київ) — оповідає анонімний перський письменник X в. — найближче до мусулманів місто русів. Місце благодатне і місце перебування царів. Звідти вивозять різноманітні хутра і коштовні мечі“. Київ безпосередньо був сполучений з південним арабським торговельним центром Ітилем через Подоння. Яка ця торгівля була велика, це можна бачити з свідчень самих арабів, великої кількості монет та різних речей східного походження. Не вдовольняючися з торгу з Ітилем та болгарами (поблизу теперішньої Казані), наші купці діставалися Каспійським морем до перських міст, а з них далі, в славні торговнища Арабського халіфату (мало не до Багдаду). Арабський письменник Ибн-Фодлан дуже докладно описує руську колонію в Ітілі, яка визначалася великим багатством і мала свого суддю. Сами араби доходили тільки до Ітіля; через те торг був виключно в руках у наших купців.

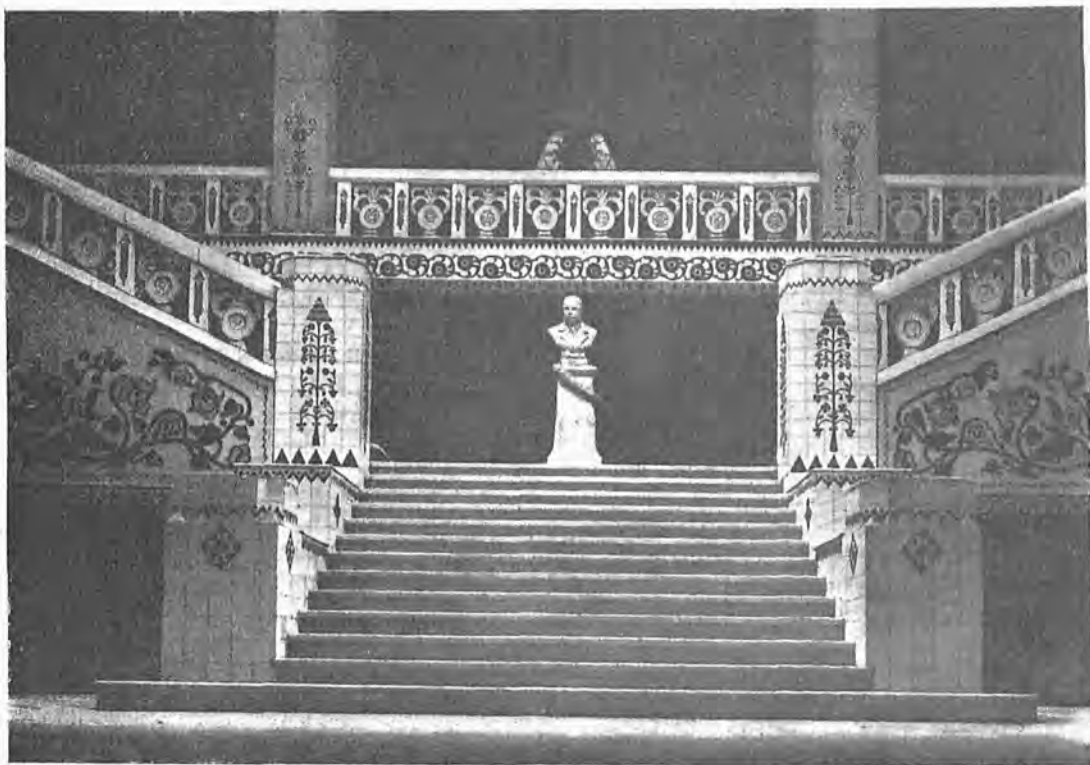
Саме коли торг з арабами розвинувся, тобто наприкінці IX і на початку X в., повстає досить інтенсивний торг з Візантією. Розвиток торговельних зносин з Візантією становить собою другий період. Про жваві торговельні зносини наших купців із греками в X в. розповідають дуже докладно араб Ибн-Хаукаль, наші літописці, що зберегли навіть тексти торговельних договорів київських князів з Візантією, і, нарешті, грецький цісар Костянтин Порфирородний.

Передрук з книжки проф. Г. Павлуцького „Історія Українського орнаменту“. Київ, 1927.

(Докінчення буде).

ЗРАЗОК БУДІВЛІ В УКРАЇНСЬКОМУ СТИЛІ З ВИКОРИСТАННЯМ У ПРИКРАСІ УКРАЇНСЬКОГО ОРНАМЕНТУ

Вестибуль Подільського державного Музею (бувш. Губ. Земства), де зібрано найкращі зразки українського народного мистецтва (вишивки й різьби на дереві).

Свята Ольги Кобилянської

Уряд Радянської України призначив з нагоди ювілею О. Кобилянської, Ювілянтці досмертну пенсію в сумі 50 дол. в місяць.

* *

У Львові в салі Музичного Т-ва ім. Лисенка відбулися два концерти.

Перший старанням „Союзу Українок“, П. Катря Гриневичева виголосила на ньому прекрасне привітання Ювілянтці, а п. Олена Вергановська прочитала реферат про її творчість. В музикально-вокальній частині брали участь п. Гинилевичева (спів), п. Крушинська (фортеп'яні) п. Н. Левицька (деклямація).

На другий день уладили свято — учениці III-го державного семінара, чим дали доказ великого пієтизму й любові до Шановної Ювілянтки.

* *

В Дрогобичі відбувся концерт в честь Ольги Кобилянської, заходом тов. Жіноча Громада. Велика саля „Штуки“ була заповнена по береги і це підносило ще святочний настрій вечера; на святі були і відпоручниці з доколичних сіл. Чистий дохід в сумі 200 зл. призначено на домівку Ювілянтки.

* *

В Станіславові відбувся дня 22. грудня концерт заходом „Т-ва Українських Жінок“ у салі „Сокола“. Поетична, промова п. Крупкової поставила це свято на висоті мистецького настрою, який заволодів цілою громадою.

Змістовний відчит про життя і творчість Ювілянтки виголосила п. Голембійовська.

В концерті брали участь: хор під провидом О. Соневицької, Придунівна (деклямація), Г. Левицька (фортеп'яні), п. Масовська (спів), П. Левицька (деклямація) і хор станіславівського „Бояна“.

* *

В Коломиї свято в честь Кобилянської відбудеться дня 2 січня ц. р. Комітет запрошує наше громадянство взяти участь у тому святі; рівночасно просить поширити вістку про нього й подбати, щоб якнайширші круги українців на нього відгукнулися. Від товариств, читалень, жіночих гуртків і т. д. бажане вислання делегацій на свято; а якщо це неможливе, то в усякім разі вислання привітних писем. Як делегації, так і письменні привіти просимо зголошувати на адресу редакції „Жіночої Долі“ в Коломиї, вул. Нова ч. 1. Для делегаток з дальших сторін комітет подбає про нічліг за вчасним попереднім зголошенням в ред. „Жіночої Долі“. По концерті відбудеться святочний комерс. Вступ за попереднім зголошенням.

Україніка. У пражській „Obrana Zemedelcu“ ч.

44, 45, 46 і 47 появилася чеський переклад оповідань Катрі Гриневичевої „Параска Гоголь“, „Пасха Красна“, „Біля воріт“, „На весняній сопілці“ — зроблений Рудольфом Гулькою.

Перший зїзд жіночих кооператив

Дня 14 грудня с. р. відбувся у Львові перший зїзд жіночих промислових і торговельних кооператив. Кооперативна промисловість у нас загалом мало розвинена, так що нечисленні жіночі кравецькі кооперативи творять мабуть більшу частину всіх існуючих у нас промислових кооператив. Всеж таки приходить підчеркнути, що їх дуже мало у нас і що наше громадянсьтво за мало ваги привязує до організації і підтримки рідного промислу, опертого на кооперативні основи.

Найстаршою того рода інституцією є жіноча спілка промислових „Труд“ у Львові. Провінційальні кравецькі кооперативи прибрали собі здеїльшого ту саму назву, хоч не стояли до тепер в ніякому звязку з „Трудом“ у Львові.

Всі вони займаються веденням робітень жіночих одягів і білля — та вишколюванням в тих робітнях фахових робітниць, шваль і кравчинь; деякі з них ведуть детальну продажу кравецьких додатків і текстильних товарів.

Винмок становить Українське Народне Мистецтво у Львові — яке покляло собі за найближчу мету підтримку народного мистецтва, спеціально вишивництва та плекання домашньої культури; в тій цілі веде робітню вишивок і видає журнал „Нова Хата“.

В рефератах виголошених на зїзді обговорювано справу взаємозв'язку жіночих промислових кооператив, потребу виображення фахових робітниць та

справу поширювання й підтримки домашнього промислу.

В дискусії, яка розвинулася над рефератами підчеркувано потребу тіснішого зв'язку між всіма жіночими кооперативами, так для ідейної співпраці як і взаємної допомоги в справах збуту виробів і придбання товарних кредитів.

Всі відпоручниці звертали увагу на брак фахових, свідомих інтелігентних сил, які надавалися рівночасно до самостійного ведення робітень і педагогічного провладу зайнятих в робітнях дівчат-термінаторок. — Резолюції ухвалені на зїзді зазначують ті напрямні в яких жіночі кооперативи бажають вести працю в найближчій будучині. — Ось зміст цих резолюцій:

1) Признаючи вагу кооперації і участі жіноцтва в ній, українські жіночі кооперативи рішають об'єднатися для ідейної і матеріальної співпраці і ведення дальшої організаційної праці на цьому полі.

2) Зїзд взиває жіночі кравецькі кооперативи щоб подбали про засновання промислових курсів для термінаторок і посвячували більше уваги фахово виображенню челядниць; взиває всі жіночі організації до поширення опіки над жіночою ремісничою молоддю.

3) Взивається „Труд“ у Львові, щоб подбав про засновання спеціальних курсів для виображення самостійних фахових управительок робітень.

4) Зїзд взиває загал жіноцтва, а спеціально жі-

ОСТАП ГРИЦАЙ.

РІЗДВО ГЕРОЯ ЛЕГЕНДА

Смарагдова чаша, в яку по переказах спливала на Голгофі кров із проколеного бедра розп'ятого Христа, зберігалася — як кажуть — ще довгі віки. А Святою Святих для неї став Гралевий терем на горі Монсальвату, державній області володарів, що зі своїм лицарством мали бути захисниками Христової чаші.

Оттой то Монсальват став одного разу країною великого горя.

Цар Амфортас таємним погірхом стягнув на себе гнів могутніх Геніїв, під покровом яких монсальватська область була досі. І з цього почався ряд щораз грізніших негод. Амфортас попав в недугу, яка його не вбивала, але стражданням якої не було кінця. Животворні блиски смарагдової чаші Христа стали притемнюватися і начеб-то погасати, а від цього Свята Святих монсальватського терему і вся його область сповнялися щораз глибше невимовним смутком.

— Це знак злих сил — сказав раз до братів-лицарів віщий дід, славний герой Гурнеманц. — Вони перемогли царя. У своїй немочі він піддався їм і зрадив лицарство Христової чаші, а тепер гряде кара. Бо всяка зрада це гріх непростимий на віки, а кара за неї — вічна погуба.

— Може й так — відказав на те суворий Треврецент. — Але чому злі сили були досі могутніші, ніж добрі? Чому Амфортас мусів прогрішитися? Це мабуть наше призначіння. Щонебудь ми й не робилиб тепер, заглада йде на нас неминуче. Не думаєш, Гурнеманце?

Та Віщий глянув на лицаря глибоко і промовив:

— Ні, Тревреценте. Немає для нас іншої заглади, хіба та, що ми її зготуємо собі сами. Ти помиляєшся. Не чув же ти сьогодні слова мудрої Альруни? Трицять важких днів — проголосила вона — жде ще мученого недугою Амфортаса. Трицять мук, трицять трівог і трицять розпук. Та якщо він не

злякається наступу злих сил на себе, не розгубиться знову в чорних думках про свій давній гріх і не кине в розпучі думки про визволення, тоді добрі сили будуть знову з ним і з нами. Адже прихильність добрих сил приєднується тільки героїським зусиллям — невже, Тревреценте?

— Але чи тільки царевим героїзмом? — кинув тут нетерпляче молодий лицар Парзіфаль. Той був наймолодший з усіх. Щойно недавно вирвався він з обіймів своєї молоді матері Герцельюїди, яка, стративши в лицарськй бою свого укоханого чоловіка, „героя з незбагненими замислами“, виховувала сина дозго на самоті. Виростала вона одинака в густім лісі, в палаці, де не було ні одного шматка якоїсь зброї, щоби не призвичаювати сина до лицарського діла, не збуджувати в ньому туги за героїськими боями. Але коли одного разу Парзіфаль стрів в лісі Амфортасових лицарів, він покинув матірній палац і ліс і самоту, та втік з ними на Монсальват учинитися лицарських штук. І не одної похвали добув уже Парзіфаль зза своєї героїської дужости, хоч молодість його ледви розцвітала, а душа його була дитинячо-блага й чиста, ніби надихана співом пташин і подихом тихомірних дерев в тому рідному лісі, де його мати самотою викухувала. І от він тепер в лицарському гурті спитав ще раз:

— Скажи, Гурнеманце, невже тільки цареве героїство всьлі спасти Христовий терем?

А той одвітив журливо:

— Коли Амфортас упаде духом ще раз, тоді мабуть й найбільше героїство кожного з нас не здасться нам нінащо, сину Герцельюїди.

І Парзіфаль замовк, ще самотніший тепер своїми думками, ніж тоді, коли хлопчиною ловив золоте проміння сонця на мохових килимах прастарого ліса. Й умовкли всі.

В околі Гралевого царства мріла від віків незбагнена тиша. На довгі милі довкруги не почувся тут ніколи голос птаха. На цілі милі довкола не ворухив ніколи ніякий вихор листям безмежного бору на стоках велитенської гори з ясничим ген на самих шпильях срібним теремом Христової чаші. Але досі та глибока тиша в області Монсальвату не вражала смутком ніколи. Вона овівала душі німим за-

ночі кооперативи до пропаганди і допомоги в організуванні домашнього промислу.

Зборами проводила п. Е. Макарушкова голова Надзірної Ради „Труду“. Реферували О. Залізняка, Ст. Монцібовича та І. Макух-Павликовська.

П. Н. Данилович з Жовкви, А. Кордубова з Тернополя, А. Крушельницька з Підгаєць заступали „Труди“ зі згаданих місцевостей, М. Дмоховська і М. Борисова „Новий Труд“ з Перемишля, К. Куликова „Жіночу Спільку“ зі Зборова а О. Кисілевська. „Жіночий Базар“ з Коломиї. „Труди“ зі Стрия і Дрогобича надіслали звіти, тільки дві кооперативи на всіх існуючих дванадцять не відгукнулися цілком на зазив Львівського „Труду“, який враз з відпоручницями „Союзу Українок“ і „Укр. Народного Мистецтва“ займався організацією зїзду. В нарадах брали також участь заслужені наші громадянки М. Білецька, директорка К. Малицька, редакторка Кисілевська та директорка промислових курсів Федорчак.

Треба бажати, щоби ця перша спроба злуки жіночих кооператив дала почин до сильної і тривкої організації загалу укр. жіноцтва на кооперативному полі.

Учасниця.

З ДРОГОБИЧА

Товариство Жіноча Громада в Дрогобичі дала почин в 1925 р. до основи промислової кооперативу „Труд“, яка провадить школу крою і шиття та робітню жіночих і діточих одягів та білля. Під теперішню пору школа має вже 40 учениць, переважно

сільських дівчат. Всі учениці ходять на доповняючі курси міської промислової школи — однак для параліжозання чужих впливів веде тов. Жіноча Громада курс української мови, історії та географії. „Труд“ розвивається гарно, числить вже 77 членів. Черговим завданням кооперативи є відкриття крамниці галантерейних і текстильних товарів та жіночої конфекції.

Учениці „Труду“ в Дрогобичі, які в цьому році виваляються. По середині сидить голова Надзірної Ради Дидинська, члени Управи, Дроздовська; Модрицька і Петрикевич Ю., та управ. робітні.

хопленням, як святомирне мовчання великанського самотного собору, як німо розмолена мовчанка перших блакитів сходячого дня, як безконечна задума душі, розміряної засвітами. А тепер вона діймала серця монсальватських лицарів смутною, грозою і таємною тривоною. І щойно тепер стали долітати до терему зловіщі голоси якихось диких птиць. Знімалися ночами в Гралевім борі бурхливі вітри й ворухили довгозичними велетнями між деревами. Й ліби надсувала звідкилась якась непроглядна темрявою туча, від якої чорніли срібlistі стіни й вежі монсальватського терему.

— Амфортасе, Амфортасе! — зітхав безсонний юнак, дивлячись на панцир короля, счорнілий в затишах терему, здалека від боевищ визвольної слави.

Та от одного дня, саме після того, як минуло десять днів від розмови лицарів Монсальвату, недужий Амфортас велів тайком покликати до себе Парзифаля, якого з усіх своїх лицарів любив найбільше, вручив йому свій царський спис і сказав до нього, повний тихого жалю:

— Парзифале, я почувую, що моя недуга незабаром уне мене. В мене не буде вже ніколи сили приєднати пропашу ласку добрих Геніїв і стати на чолі лицарства до боротьби зі злими ворогами. Могучість темних сил така велика, що ми їх у бою не зможемо перемогти ніколи. Я мусівби хіба вести вас усіх на певну смерть, з якою і Монсальватові прийшлаб оконечна погуба. Розумієш, юначе? Але слухай. Злі сили може помилують нас, коли ми не будемо з ними боротися, і вони знати-муть, що я як ваш володар скоряюся їм, і ви скоряєтеся їм зо мною. Тоді вони не срібний, а золотий терем видвигнуть Монсальватові, і приберуть діамантами смарагдову чашу Христа в нас. Але ми мусимо дати їм якийсь знак. Тому возьми, Парзифале, мій спис, зломни його тайком на двоє і кинь у сторону заходу із першої з трьох найвищих веж Монсальвату. Це я велю тобі во благо нас усіх, чуєш?

Чую — одвітив з чудним спокоєм Парзифаль. — Але обяви мені, царю, чого мені при тім вистерігатися, щоб уповні сповнити твою волю? Яж молодий. Я виростав в лісі, в переспізах з пташками, в розмовах з моєю матір'ю, в пестінню і зі сонцем та зеленню,

от і не розбіраюся тому в такому важному ділі гаразд і можу легко поплудити. Невже, Амфортасе?

А на це знеможений цар прошептав трівожно:

— Правда, сину. Так там, що не смієш сказати нікому ні слова, бо сердитий Треврецент однявби в тебе зараз мій спис, не давби зломати, а видвигнувби його на вежі від сходу сонця, на знак, що н м захоується боротьби на смерть і життя. Оттого тобі й вистерігаться. А лицарям накажеш, хай ніхто не кидає терему, а готовить зброю ніби до великого походу. Але ми боротись не будемо, ми всю зброю віддамо ворожим силам, коли вони прийдуть помилувати нас. Ідиж і тайком вертай до мене, розповісти мені про діло.

І тут Парзифаль, пригорнувши спис до груди, пішов. Дозго ждав на нього цар. Колиж юнак урешті вернувся, а цар спитав в нього, чи він усе зробив по наказу, Парзифаль гланув на Амфортаса поглядом, який пригадав цареві незбагнений погляд очей його геройського батька, і сказав:

— Я вчинив во благо Монсальвату, Амфортасе.

А хворий цар, що у своїй гріхоеній немочі і в слабости духа свого вірив Парзифалеві як власному синозі, заспокоївся і дожидав ласки ворогіз Монсальвату.

Колиж від того минуло знову десять днів, цар тайком покликав до себе Парзифаля у друге, підніс йому свійого царського щита і сказав крізь болючу тугу:

— Зловісні птиці кичуть над Монсальватом, у снах моїх увижається мені, що ясні стіли терему мов чорною киреєю окутуються, і потхають на моїх очах смарагдові сьєва Христової чаші, ніче вечірне сонце над сумуючим Єрусалимом. Це знак, що не вірять невимолімі вороги моїому зломаному спису. Так ти возьми ще й мій щит, розбий його впотай на штики і кинь його в сторону заходу з другої з трьох найвищих веж Монсальвату. О вір мені, аж тоді темні сили помилують нас.

І знову Парзифаль відійшов мовчки зі щитом Амфортаса, а коли вернувся, подививсь на царя поглядом, що пригадав Амфортасові незглибиму таємність лісових затишків, в яких ховався колись Парзифаль, і сказав:

ПЕРЕВОРОТ

Дорога Олю!

Заповідаю Тобі отсим, що на Різдвяні Свята приїжджаю до Тебе. Бачу Твоє здивування. Перекидаєш листки мого листа і недовірливо глядиш на підпис. Так-це я, Меля, Твоя давня товаришка, най-

Лещетарка на відпочинку.

краща подруга молодечих літ. Роки цілі ми себе не бачили, роки не чули про себе. Я в місті — Ти там далеко в горах. Признаюсь: воно дуже погано з моєї сторони, що я наче відцуралась Тебе. Знаю про Тебе лишень стільки, скільки прочитала в листі до Лідочки, який вона під наголовком „Інші часи“ видрукувала в „Новій Хаті“. Та це вже також було 2 роки тому назад. Случайно, перекидаючи старі річники прочитала його сьогодні в друге і от у мене тверда постанова зіхати Тобі на голову в часі Різдвяних Свят. Мало цього, я їду до Тебе з точною означеною програмою, а саме не менше не більше, лише хочу зробити у Тебе переворот. Переворот на зовні у Вашій хаті і переворот у Тебе, в душі.

Я не лякаюсь, що Твої батьки побачать мене перадо у себе. Я тямлю, як дуже любила мене Твоя Мати, але що вони скажуть на це як я приїду? Тут саме починається вже переворот. Я Твоїх стареньких дуже ціную і шаную — але сама признаєш, що в них дещо перестарілі погляди, а я приїду до Вас в... штанцях. Правда, що буде переворот? Ти однак ще досі не розумієш, о що ходить і може навіть лякаєшся, що мимо літ, поваги, дітей, я все ще здібна зробити якийсь жарт, як за студентських часів.

А воно таке просте. Я з'їжджаю до Вас на зимові спорти (що правда лише на лещета, бо совгастись на Вашій ріці не дуже можна). Ти перш не подумала ніколи, що і Українки управля-

— Я вчинив во благо Монсальвату, Амфортасе! Альруна-ж бачила, як полки Монсальвату лаштувалися день-у-день до великого бою, і промовила в самоті духа свого:

— Благословенний будь.

Але незабаром після того, як минуло ще раз десять днів, Амфортас покликав до себе Парзіфаль у третє, поклав перед нього свій володарський меч і рік словами глибокого смутку:

— Друже мій єдиний, слухай останнього замислу мого! Тепер ти мусиш видвигнути на найвищу вежу Монсальвату ще й отсей меч, зломивши його на чотири кусні й кинеш їх в усі чотири сторони світу на знак, що Монсальват скоряється усім своїм ворогам і жде в покорі їх приходу. Знай іменно, що поки цей меч цілий і в мене, то вороги не вірять закликам моїм і придумують Монсальватові смертельну погубу. Горе їде на нас, молодче! Мої останні сили покидають мене, немов знеможені друзи, в основах нашого терему дрожить земля, а небо довкола Монсальвату темне, начеб сонце погасло на віки.

Та Парзіфаль без тривоги і з силою дужого лицаря двигнув золотий меч Амфортаса і наче тайком вийшов від царя, щоби зломити його й кинути ворогам на поталу. Але цим разом лицарство вже не раділо, почувши, що молодий юнак хоче в третє чинити проти волі Амфортаса і не ломити зброї, а двигнути її на найвищу вежу і звернути в сторону сходу як німий заклик до бою.

— Ти зберіг спис Монсальвату незломаним, ти не порував святого щита і завізвав нас усіх до бою, ми всі повірили Альруні й тобі, та проте допомоги не видко від нікого — почав понуро Треврецент. Затєж полчища ворогів вигубили нам уже цілі ряди, заступають собою всі поля і насуваються на нас з усіх сторін. Зломи меч Монсальвату, Парзіфале.

А навіть віщий Гурнеманц озвався:

— Соромний прогріх немічного царя дужчий, ніж твоє геройство, лицарський сину. За гріхи злочинного провідника доведеться мабуть і нам каратись аж до погуби й загибуні. Вір мені, і я не знаю вже гаразд, чи добре вчинив ти, не слухаючи царя, і чи не краще булоб тобі хоч тепер учинити по волі Амфортаса,

— Зломи меч Монсальвату, Парзіфале — кликнув тут у друге Треврецент. Але Парзіфаль звернувся до Альруни і спитав:

— Це сьогодні трицятий день, віщунко?

— Трицятий день, сину Гамурета.

— А твоє пророцтво?

— Не ломі меча, Парзіфале — проказала Альруна врочиство.

І озвалася Альруна у друге:

— Не ломі меча, лицаре.

І повторила Альруна в третє:

— Не ломі меча, Парзіфале.

А Парзіфаль промовив:

— Зроблю по замислу могому. Колиж я у своїй вірі помилився, то ви всю вину за поклик до бою зложіть на мене і видайте мене ворогам на смерть. І Парзіфаль відійшов.

Та як щойно він під грохотом ворожих стріл вийшов на третю вежу і видвигнув високо золотий меч, почувся зі сходу голос боєвих сурм, звіщаючий прїхід полків добрих Геніїв, які тільки ждали на знак золотого меча, щоби рушити в похід на оборону Монсальвату. Мов труби Архангелів гомоніли золотисті сурми перших полків, а під їх гомони захиталися полчища ворогів, прояснилося пів неба, і розкрилися на стоптаних полях цвіткі і трави. А далі мов сурми божих легіонів згомоніли крищеві труби других полків, закутих усеціло в крицю, а під їх гомони прояснилися небеса у друге, двигнулися потоптані збіжжа й дерева, а ворожі ряди кинулися стрімголов в утечу. А далі мов боєвий відгук довгих віків потрясли воздухом труби полків, закутих усеціло в залізо, і розпромінилося тоді все небо, як сяюча чаша Христа, заясніли срібними блисками стіни монсальватського терему, й зазеленів лїс довкола свіжого листвою, як на весні. Альруна-ж, повна животворящего захоплення, провіщала:

— Не полки Архангелів отсе, а людські борці, рісцю у свої сили несхитні.

— Не божі легіони отсе, а людські герої, сміливістю великого почину бодрі.

— Не чудо небес отсе, а подвиг смертної людини, духом мов Господній меч незломної."

ють вже лещетарський спорт? Але так! Я їзджу вже три роки, а в нашій лещетарській клубі вже щось 15 членів жіночого роду. І воно зовсім не таке страшне як виглядає. Не маєш поняття, який сніг мягонький, коли запороти в него носом, — на лещетах лучається се дуже часто. В початках годі дійти до порядку з власними ногами, які мають тоді 2 метри десяти довжини, не знаєш, де ліва, а де права і здається Тобі ніколи не встанеш на „різні чоги“. З часом навчишся цієї штуки, а лещетарі кажуть, що якщо вмєш добре падати і правильно вставати, то Ти збагнула вже головну тайну лещетарського спорту.

Чи Ти можеш собі уявити, яка це приємність з'їхати протягом кількох хвилин з цієї полопини, яку видно з Твого вікна. Ні, Ти цього не можеш ще знати, але будеш, бо... дальший етап цього перевороту: я привожу дві пари лещет — одна з них призначена для Тебе. Не допоможе нічого згіршення Твого Батька, розпука і страх Твоїєї Мами — вислухаємо спокійно усіх нарікань на страшні, божевільні, нові часи і поїдемо в гори. Осмалить нас вітер і зимове сонце, яке дорівнює кожній „кварцінці“, буде нам в полудне так тепло, що позинаємо усі нагортки і залишимося в самих блюзках, мов серед літа, а при заході сонця з'їдемо стрілою домів. Одного не знаю, чи приходство Твоїх батьків зможе, при усіх своїх запасах, заспокоїти наші апетити по такій прогульці? На останній лещетарській прогульці минулої зими я сконсумувала на вечерю 12 яєць і літру молока. — Мимо цього побачиш, яка я „дошкова“, як каже Твоя Мама.

Я бачу вже, що Ти поводи захоплюєшся цим переворотом, який завзялася зробити і, як правдива жінка, думаєш мимоволі: що я одягну? Лещета привезу, однак про стрій подумай сама. Черевик маєш певно добрі, сильні, неперемакальні. Швець змінить в них каблучки після моїх вказівок, — спортову куртку можеш при своїй „кравецькій“ зручності переробити зі старого плаща, а штани пошукай, чи не залишив яких котрий з Твоїх братів. Форму посилаю Тобі. Долиною треба їх зробити до вязання так, щоб ввійшли добре в черевик. Такі довгі, норвежські є найпрактичніші, до коротких мусиш мати камаші, які звичайно перемакають. Я також маю усе зі старого, хоча все мрію про новий костюм. В найновішому числі одного з великих німецьких журналів бачила я такий модель: штани довгі з неперемакальної чорної габардини, білий „пульвер“ і малинова куртка з правдивої ірхової шкірки. Одначе в наших обставинах такий стрій мусить залишитися тільки мрією.

Так отже Олю, приготуйся відповідно до цього перевороту, який викличе мій приїзд, щоб під ту зовнішню революцію, яка має змінити так багато понять та переконань, закорінених в атмосфері Вашої хати.

Про цей другий переворот, який я бажаю викликати у Твоїй душі, що я думаю зробити з Тебе, зрезигнованої, сільської вчительки, не кажу. Побачиш сама, а якщо в часі Свят не стане на це часу, обіцяю Тобі знову про це написати.

Цілую щиро

МЕЛЯ

Нова жіноча організація на чужині. Дня 11. грудня 1927 р., засновано в Подебрадах аполітичну жіночу організацію „Союз Українок“ зі статутом аналітичних Т-в в краю. На зборах вибрано управу в складі п. п. Статникова — голова, Виноградникова — заступник голови, Петрова — писар, Стахівна — скарбник, Омельчуківна — член Управи, та Ревізійну комісію в складі: п. п. Дучимінська, Жлудківна і Зіброва.

Союз збирається розпочати свою діяльність улаштуванням лекцій, які освітлювалиб питання жіночого руху.

Жінки про які говорять...

Першою з них є Ноблівська лавреатка Грація Деледда. Хто не читав її творів, а хотів би це зробити тепер, не маючи ні часу, ні цих творів, небагато довідається із переданого змісту. Зате для кожного

Артистка Мусієчко в новому фільмі ВУФК „Непереможні“.

буде цікаво почути кілька слів про особу італійської письменниці. Це старша невеличка дама, скромного вигляду. Коли на звістку про призначену їй нагороду, кинулась до її хати юрба журналістів, фотографів і кінових операторів, Деледда прийняла їх як личить інтелігентний сільській газдині. Вона мешкає в Римі у маленькому домику дільниці Номентано. Посередині її городу стоїть потвора великий — Сфінкс. Праворуч грядки городини. Поетка страшенно щаслива, що цього року так гарно зійшла салата. Але з її саду простягається теж препоетичний вид у далечинь. „І смерть любить сади“ — каже вона. „Коли старіємось, добре є звикати до думки, що вона може прийти до нас кожної хвилини...“

Деледда зачудувалась, почувши про свою нагороду. Вона не знала, хто поставив їй кандидатуру. Італійською мовою почала вона писати аж у 30-ім р. життя, коли її сини почали вчитись в школі цієї мови. До цього часу вона володіла тільки сардинським діалектом. Нелегко було їй стати письменницею. Її селянська родина гляділа на цю професію кривим оком. Як довго вона описувала ще діточі сцени, родина терпіла цю забаву. Але коли прийшли повісти із нічними зустрічами та цілунками, всі її кривняки збунтувались проти неї. Що більше: її повісти були причиною, що вона не могла найти в Сардинії мужа. Вона вийшла замуж аж багато пізніше. Тепер вона тішиться своїми двома дорослими синами та хатою збудованою в 1912 р. „Скажіть від мене — сказала

вона журналістам — що нема нічого кращого, як вести тихе життя у власній хаті“.

І не додала: коли можна в ній жити із праці, яку любимо.

У Америці „Ліга жіночих виборців“ зорганізувала велику анкету, щоби зібрати якнайбільшу кількість голосів на відповідь: які жінки є в Америці найславніші. Голосували виключно жінки, і то з найдальших закутин, із глухих сіл і осель; муштини в таких випадках часто віддають голос на найгарніших, а не на найбільше заслужених. Ось результат конкурсу: гордошами американського жіноцтва є акторка Ева Ле Галієн, судиця Флоренс Аллен і декораторка церков Бравнінг Рабі. Хто вони? Галієн уроджена в Англії, вихована у Франції, дебютувала в Лондоні в 15 р. життя. Кілька літ пізніше почала великим успіхом у Нью-Йорку на сцені. Її заслугою є здійснення ідей, щоби в Нью-Йорку вдержати сцену із чисто-літературною драмою, з вічно-новим репертуаром. До цього часу там ішла звичайно якась

мілька, сентиментальна песа сотні, тисячі разів за порядком. Нелегко було найти їй акторів і підприємців, що хотіли би вложити свій труд у мистецтво вільне від бізнесу. Та вона добилась свого і створила мистецький театр своїм талантом та енергією. Цього року дістала вона 5000 дол. з відзначенням від „Пікчоріел Рівю“, що щороку признає нагороди за виїмкову артистичну працю. Галієн має нині всього 28 літ.

Назву найвишньої ділової жінки здобула Флоренс Аллен, що виконує функцію судді при найвищим суді в Огайо. Аллен вславилася не віднині. Минулого року вона кандидувала до сенату і виявила виїмковий красномовний талант, знайомість політичних справ і суспільного життя. Її не вибрали жінки тому, що не мала відповідних фондів до несбідної агітації.

Бравнінг Рабі — малярка. Вона малює не тільки незвичайні вітражі, але робить чудові зразки на шовковій виробі, килими, тапети, прикраси домів і палат.

ТОВАРИСЬКІ ФОРМИ І ЗВИЧАЇ

Шановні читачки! Коли редакція нашого журналу рішила друкувати правила „доброго тону“, це не тому, що підозріває Вас о незнання правил товариського поведення, а лише тому, щоб Ви були в курсі усіх змін, які під цим оглядом принесла з собою псовоєнна доба. Бажаємо, щоби наші громадянки не оставали і в цій ділянці по заду других народів, щоби уміли поучити своїх доньок, а ще більше синів та щоби наше товариське життя не мало пересадних форм, запозичених у наших сусідів.

Добре поведення — це залізний лист, який отвиріває усі двері. Добре вихована, тактовна людина має усюди доступ, не дивлячись на це, звідкіля вона родом.

Конвенціональні форми товариського життя не родилися самовільно, вони виростали на протязі століть, відповідали означеним потребам і вимогам співжиття людей та підлягали, відповідно до обставин, ріжним змінам.

Якраз останні роки змінили дуже багато. Не одно, що перед війною було „неможливе“ — сьогодні є вже самозрозуміле. Відношення жінки, як рівноправної і рівновартної громадянки, до муштини є тепер далеко свобідніше, як перед війною. Багато понять випередила техніка та модерний спосіб думання, нова життєва програма приносить зі собою нові звичаї, нове поведення.

ДЕКІЛЬКА ЗАГАЛЬНИХ УВАГ.

Основним законом доброго поведення є згляд на других. Нігде на світі не називають добре вихованими тих, які псятуками роблять собі місце в переповненій салі, залізниці, або театральній гардеробі.

Добре поведення має бути невимушене, природне, не може стіснити людини так, як за тісний ковчирець, або тісні черевики.

Нічо не робить так поганого і смішного вражіння як пересада в чемності. (Пересада в товариських формах це характеристична риса наших сусідів. „*Padam do półek*“, „*caluję rączki*“, „*stęga najniższy*“, безчисленні уклони, висмівають у цілому світі.

Нема ще великого нещастя, якщо деколи зробимо малий промах в товариських формах. Хто ці форми добре знає, може собі дозволити перейти часом над деякими з них до денного порядку. Хто од-

нак аж пересадним перепрошуванням звертає увагу на свій блуд, погіршає своє положення вдесятеро.

Добре поведення у молодих людей пізнати по їх відношенні до старших.

Чемність і респект тільки для своїх настоятелів в уряді, бюрі і т. д. не числиться. Це егоїзм в найснішій формі. Головне тут — це поведення супроти старших в приватному житті.

Тактовна жінка одягається все відповідно до часу і окруження. Вона ніколи не викликає невдоволення своїм зовнішнім виглядом. Вона не є ані занедбана, ані надто вичепурена.

В ГОСТИНІ.

З приводу запрошення в гостину можемо дуже тішитися або бути невдоволені, а то й нещасливі. Одно певне: за нього треба подякувати та дати господарям відповідь, чи прийдемо. Відповідь треба дати на протязі 48 годин від одержання запрошення.

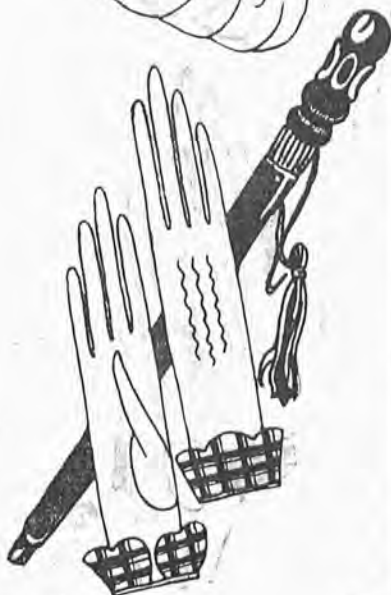
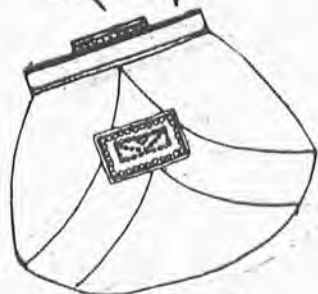
Запрошення можуть бути устні або письмєнні, телефонічні, або друковані — все залежить від обставин. Не треба думати, що коли хтось бажає погостити у себе своїх знайомих, мусить з цього приводу видати великий обід або вечеру. За виїмком першого снідання, не має сьогодні їди, на яку не можна запросити гостей. В означеній годині треба явитись точно; спізнатися до приватного дому не належить сьогодні до доброго тону.

Завданням господарів є розмістити гостей так, щоби вони були вдоволені, та гарно себе почували. Тому, при більшій кількості запрошених треба заздалегідь подумати про це, де кого при столі посадити. Що до порядку сидження, то сьогодні нема вже „першого місця“ ані „сірого кінця“. Господиня і господар сідають по середині стола, місця праворуч і ліворуч них є найбільше почесні. Загалом модерний спосіб життя не признає жадних спеціальних правил. Господарі мають лише тямити, щоби гості добре бавилися.

ПРИ СТОЛІ.

Мушина має обовязок дбати при столі про свою сусідку. Він подає їжу, доливає напитки та провадить розмову так, щоби вона не нудилась і була вдово-лена.

(Докінчення на стор. 20.)

У викінченні цілості модної жіночої силуети грають велику роль всякі дрібні прикраси. Першою, обов'язковою прикрасою є квітка, припнєна на рамені при візитовій або бальній сукні, плащі й футрі. Може бути навіть ціла китиця квітів гарно уложена, а як матеріал на квіти вживається відповідно до строю — оксаміт, сукно, фуляр або тюль.

Другою прикрасою є камені. Камені о скільки можливо шляхотні, в ковтках, нашійниках і широких нарамниках. Нарамники мусить бути по кільця на одній руці, навіть в день на рукаві сукні. А вже вечір! Вечір навіть і десять не буде за багато. Один попри другий лежать рядком нарамники на руці, так як при забаві обручки за дитячих літ. Так само — тільки, що не так легко й дешево можна їх дістати.

Торбинки мають тепер нову м'ягшу форму. Спряжки і замочки при них з різаного чеського скла. Ручки парасолів, а також маншети при рукавичках відповідно до смаку виставляють можуть бути більше або менше стрийні.

Ніколи мабути не було тільки різноманітності в кольорах шкіри черевиків як тепер. Нові роди шкір уживаних до взуття дають спромогу приміняти всі відтінки модних красок. До кожної туалети чи костюму можна тепер дібрати відповідні краскою пантофельки чи півчеревики. На вечір модні дальше брукатові, а попри них шовкові з нашитими делітками і кораликами. Все однак черевик повинен відповідати цілості вбрання.

Магазин капелюхів О. БЕРЕЖНИЦЬКА Львів, вул. Пекарська 47.

Поручає на кожний сезон гарні й елегантні капелюхи по приступних цінах.

Візитові сукні

ч. 1. Сукня в зеленої Crepe de Chine. Спідничка укладана у дрібні фалди.

ч. 2. Сукня в вишиваного суконця, оригінальна через подвійний пасок. Спідничка укладана в широкі контрафалди.

ч. 3. Суконка для дівчинки в гладкого суконця, вишивана при шиї і долом.

ч. 4. Суконка для дівчинки. Перед спіднички морщений, ковнірець і перед блюзочки вишивані.

ч. 5. Візитова сукня в пастелево-синьої Crepe-Satin, перед спіднички сильно морщений.

ч. 6. Сукня в чорного оксаміту прибрана білим передом і паском.

КУПУЙТЕ З ПЕРШОГО ДЖЕРЕЛА! ПАНЧОХИ, СКАРПИТКИ, РУКАВИЦІ

ТА ВСЯКІ ТРИКОТАРСЬКІ ВИРОБИ ПРОДАЄ НАЙДЕШЕВШЕ

■ СПЕЦІАЛЬНИЙ МАГАЗИН ТРИКОТАРСЬКИХ ВИРОВІВ. ■

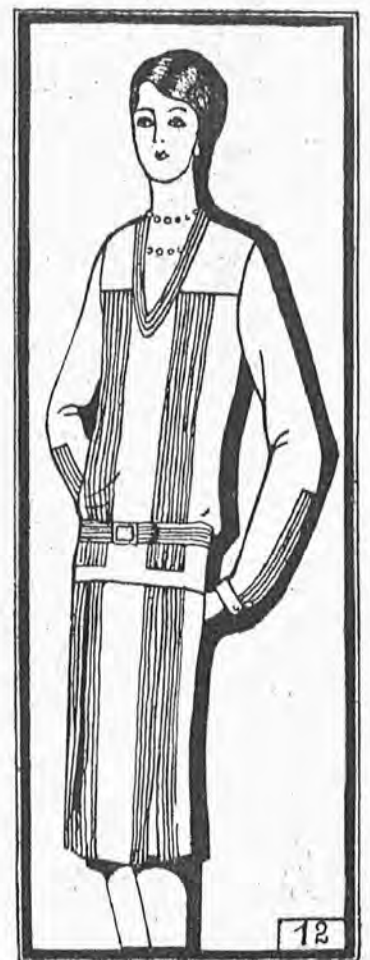
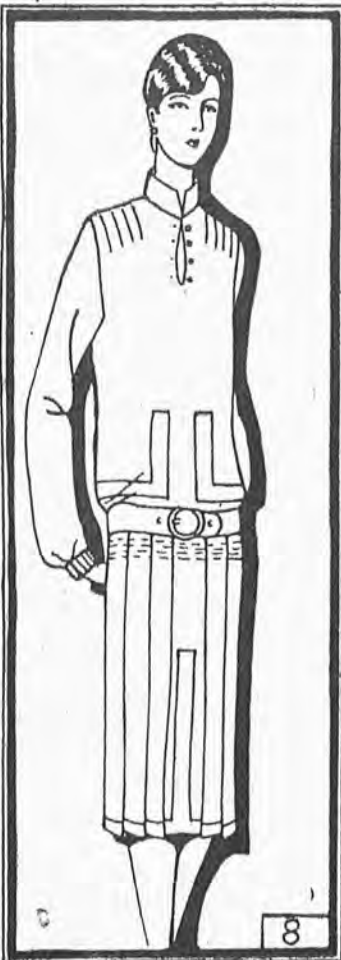
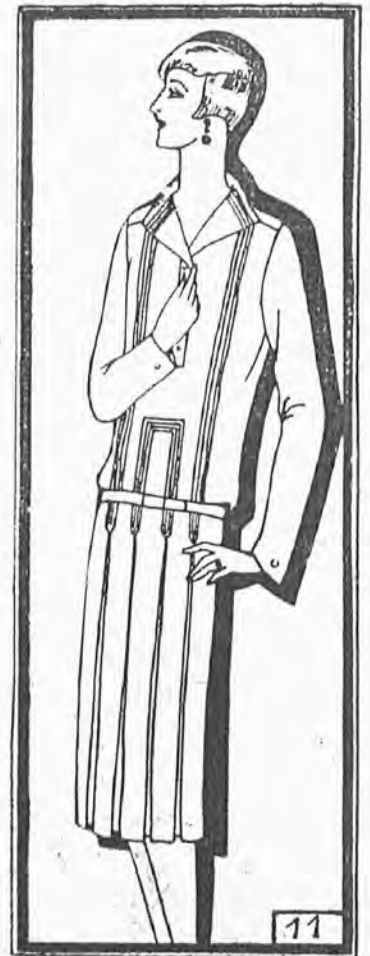
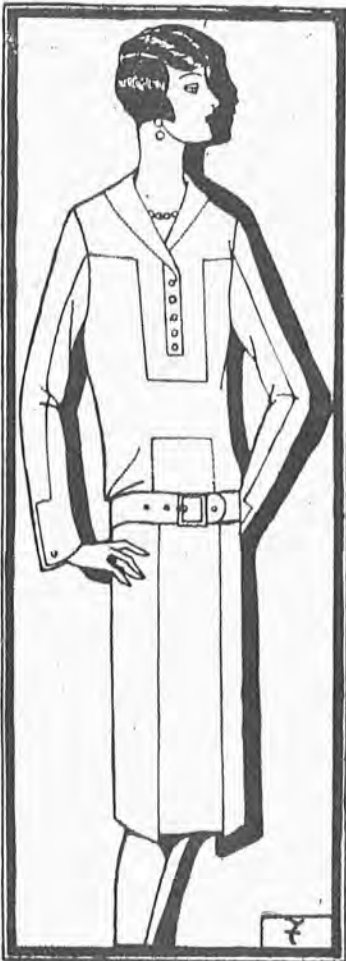
ОЛЬКА

ЛЬВІВ

РИНОК 35.

(біля Народн. Торговлі).

Спортові сукні

- ч. 7. Спортова суконка з ясного суконця при-
брана оригінальним стебном,
ч. 8. Сукня з Kasba краски beige. Пліса на ста-
нику маркує болеро, спідничка укладана в за-
стебновані горою фалди.
ч. 9. Сукня з пастелево-синьої м'якої вовни.
Спідничка фалдована.
ч. 10. Сукня з Kasba прибрана стебном. Станик
з ґескою, спідничка фалдована.
ч. 11. Джемперова сукня з вишневої вовни,
прибрана плісами.
ч. 12. Спортова суконка з попелястої вовни,
прибрана плісами і впущеними контрафалдами.

До кожного моделю готовий крій.

ПЕРШОРЯДНА ФІРМА

СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСЬКИЙ

ЛЬВІВ, РИНОК 32.

Поручає у найбільшому виборі

Шовки, Оксаміти, Хустки, Полотна.

МАТЕРІЇ на СУКНІ ТА ЖІНОЧІ ПЛАЦІ

СУКНА на МУЖЕСЬКІ ОДЯГИ й ПЛАЦІ

Ціни дуже умірковані.

Вечірні сукні

ч. 13. Тоалета з чорної Crepe Georgette з аплікацією з коронки. Спід з лискучого шовку, пряжки з різаного чеського каміння.

ч. 14. Ефективна тоалета з модної брукатової матерії перетиканої золотими і пастелевими нитками.

ч. 15. Пів-стилева з пастилево-синього Velour-Schiffon-у, прибрана Georgett-ою, в двох відтінях сукні.

ч. 17. Скромна сукня з ясно-зеленої Crepe Georgett-и, пасок з м'якого оксаміту.

ч. 16. Гладка тоалета з золотистого брукату.

ч. 18. Молодеча тоалета з білого Crepe Satin. Спідничка уложена в скісні волянти закінчені бічним вязанням.

До кожного моделю готовий крій.

	ФІРМА	РОМАН ЗУБИК	Л Ь В І В	
			ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.	
	продає найдешевше	МОДНІ МАТЕРІАЛИ	ВОВНЯНІ, ШОВКОВІ І ІНШІ — ПОЛОТНА, ЕТАМІНИ, ЗЕФІРИ.	

Вечірні сукні

ч. 19. Тоалета з рожевої Crepe Georgett-и прибрана гачком з рожевих кораликів.

ч. 20. Тоалета з чорної Crepe Georgett-и нашивана срібними кораликами. Оригінальна болеровою формою станика.

ч. 21. Тоалета з темно-вишневого Velour Schiffon-у прибрана бічним зіпняттям.

ч. 23. Скромна сукня з темно-кавової Crepe Georgett-и прибрана поясом зшляхотного [каміння]. Спідничка укладана в давонові волянти.

ч. 22. Тоалета з дуже модної матерії комбінованої Crepe Georgett-и і оксаміту. Спідничка укладана в скісні волянти.

ч. 24. Сукня з голубого Crepe Satin з бічним жаботом від рамені до долу спіднички.

До кожного моделю готовий крій.

ФУТРА

ЖІНОЧІ, МУЖЕСЬКІ І ДИТЯЧІ — після найновіших заграничних моделей по надзвичайно приступних цінах та на догідних умовах в сплаті

ПОРУЧАЄ ФІРМА

АНДРІЙ КУЗЬМІНЬСКИЙ Львів, Марійська площа ч. 9.

(НА РОЗІ ВУЛ. РУТОВСЬКОГО) ТЕЛЕФОН Ч. 42-53.

Діточі убрання

ч. 25. Маринарське вбрання для хлопчика
з гранатового шевйоту.

ч. 26. Спортове убранко для хлопчика
з сірої волічки.

ч. 27. Спортове убрання на лещета з гру-
бого корту.

ч. 28. Маринарська суконка для дівчинки
з гранатового шевйоту.

До кожного моделю готовий крій.

Моделі до аркуша кроїв

29

31

32

30

ч. 29. Суконка для дівчинки від 11—13 літ.

Крій складається з 6 частей.

В	Перед станика (половина)	В ₃	ковнірець
В ₁	Плечі	В ₁	рукав
В ₂	Спідничка	В ₂	маншет

Надається до перероблення з двох старих. Зшити плечі станичка з передом на раменах і боках. Розтяти підшити, відтак пришити ковнірець.

Долом станичок вистебнувати в зигзаки. Спідничка заправована кругом в фалди.

ч. 30. Тепле убранко до завави для хлопчика.

Г	половина переду	Г ₃	зад до штанців (полов.)
Г ₁	доповнююча частина	Г ₄	рукав
Г ₂	плечі (половина)	Г ₅	ковнірець.

Перед розтинаємо до знаків... і вшиваємо доповнюючу частину. Пришиваємо плечі швом на раменах і боках та викінчуємо станичок до запинання на гувзики. — Зад штанців пришиваємо від знаку... до переду. Горою морщимо їх і закінчуємо листівкою до припинання до гувзиків. — Долом затягаємо гумку.

ч. 31. Суконка в Crepe Satin складається з 4 частей.

А перед блюзки (полов.) А₁ плечі блюзки (полов.)
А₁ і А₂ поменшений крій спіднички
Матеріалу широкого на 100 см треба 290 м.

Станичок: зішити рамена і боки. Викрій шиї аж до зв'язки на переді стягнути легко краєм на нитку, відтак обшити подвійною скісно крайною матерією. Так само обшива-

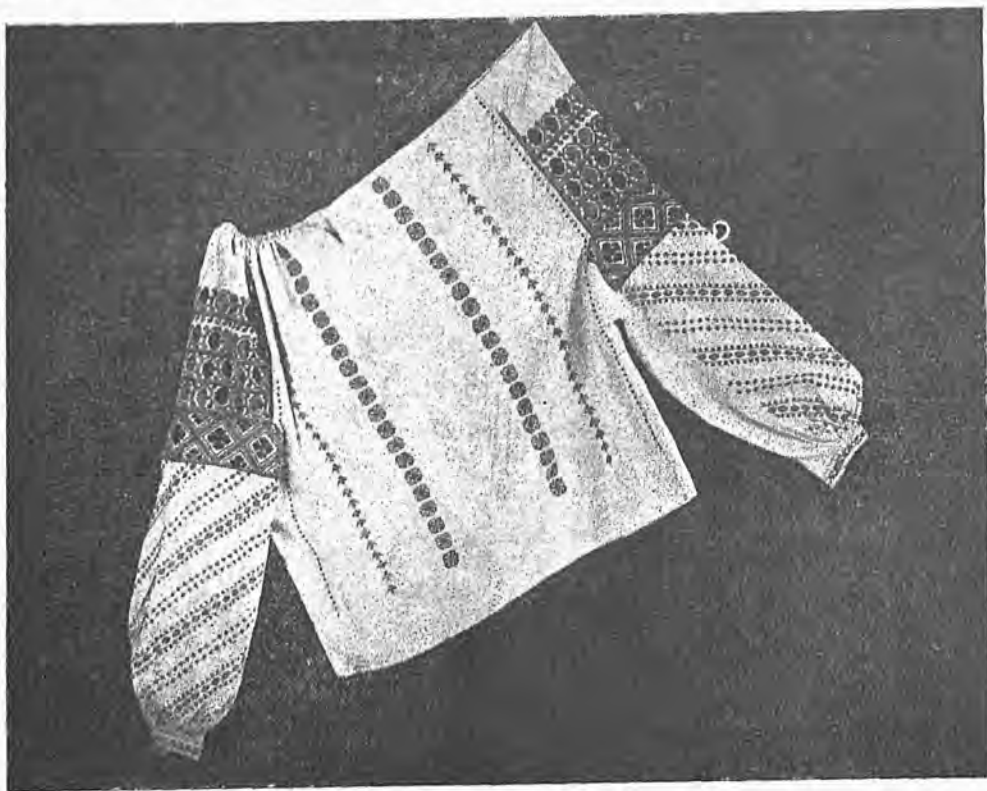
ється край викрою рукава, як також спіднички долиною і краєм. В горі робиться на спідничці кілька поперечних закладок широких на 1 1/2 см. Крій спіднички заходять один на другий, а правий спадає вільно з боку. В горі приходить пряжка з лискучим камінням. —

ч. 32. Теплий шляфрок складається з 5 частей.

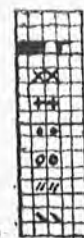
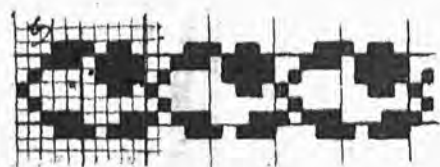
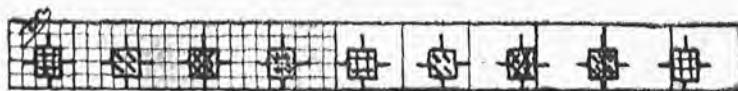
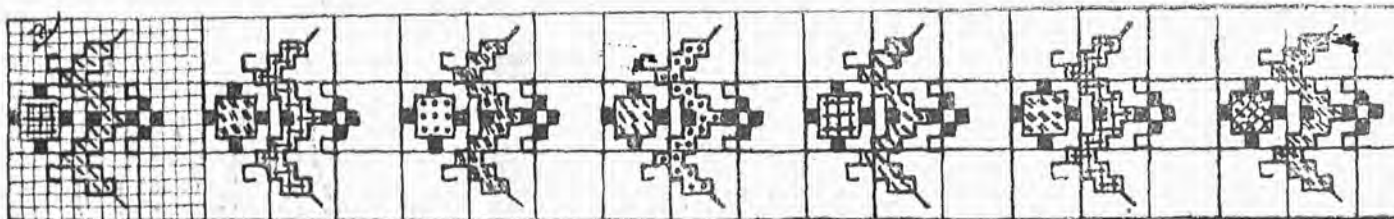
Б	перед (половина)	Б ₂	рукав	Б ₄	ковнір
Б ₁	плечі	Б ₃	маншет		

Матеріалу широкого на 130 см треба 225 м, 60 см матеріалу до прибрання. Плечі і перед зшиваємо разом швом на раменах, пришиваємо рукави, відтак зшиваємо рукави і боки. Рукав морщимо долом і вшиваємо в маншет. Пасок довгий 240 м і ковнір в подвійної відмінної матерії.

НАРОДНА СОРОЧКА З БУКОВИНСЬКИМИ ВИШИВКАМИ

Власність п. Клягої Бобикевич.

чорна
червона
вишнева
амарантова
жовта
зелена
лілова

Характеристичний крій сорочки, — без ковніра, до зморщення довкола шиї.

Опис крою. Перід і плечі складаються з двох рівних частей, широких на 55 см, довгих на 60 см; на середині переду в горі малий розкрій (на 6 см), обметений білими нитками. Уставка на раменах з виміром 25 см від шиї до нахи, широка також на 25 см. На ній уміщена вишивка з ростиинним орнаментом. Рукав довгий і широкий на 45 см, пришитий під горішню уставку гладко, без морщення. На рукаві уміщена друга вишивка уставки, з геометричним орнаментом, яка в своїй ширині вистає поза горішню вишивку по 3 см з кожного боку. Під нею розміщені скісні мотиви, вздовж цілого рукава, по верху; спід рукава на ширині 16 см вільний від вишивки; дуда (манжет) широкий на 2 см, і до неї вишитий, приморщений рукав. Під пахою в вставлений клинчик виміру 5,5 см, і малий бочок, широкий на 6¹/₂ см, довгий на 26 см. Клинчик двома боками опирається о рукав, двома іншими входить в середину бочка, тому треба бочок з гори по середині надтяти на 5 см.

Сорочка вздовж уставки й бочків зішита циркою (межекою).

В цей спосіб скроєна й вишита сорочка, має цю добру прикмету, що рукави не крутяться, і ціла уставка рівно розложена на рамені, гарно виступає з своєю вишивкою.

Спосіб вишивання Вишивки виконані частинно хрестиками частинно шиттям на на-просту (назва в Гуцульщині, на Великій Україні кажуть гладко) то значить плоским гаптом,

вчисленням на нитки; врешті частинно переміточним стібком (по німецьки *Hohlbein-a*) і косицями.

Ефект цих вишивок полягає в живості й різноманітності красок та мотивів, врешті в дрібнім виконанні стібків.

Опис вишивок. Перша уставка з ростиинним мотивом виконана хрестиками, містить на ширині 25 см вісім рож в кожному ряді. Вони міняються красками; зелена, вишнева, темнофіолетна, ясно-червона, на жовтій гілці, усе обведене чорним, і розміщене рядами в рамках срібних та золотих з чорним. Рямці виконані шиттям на-просту (срібне й золоте), й косицями (чорне).

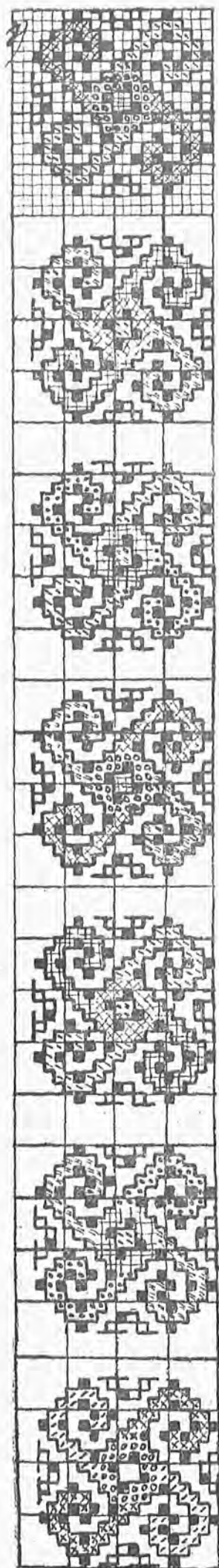
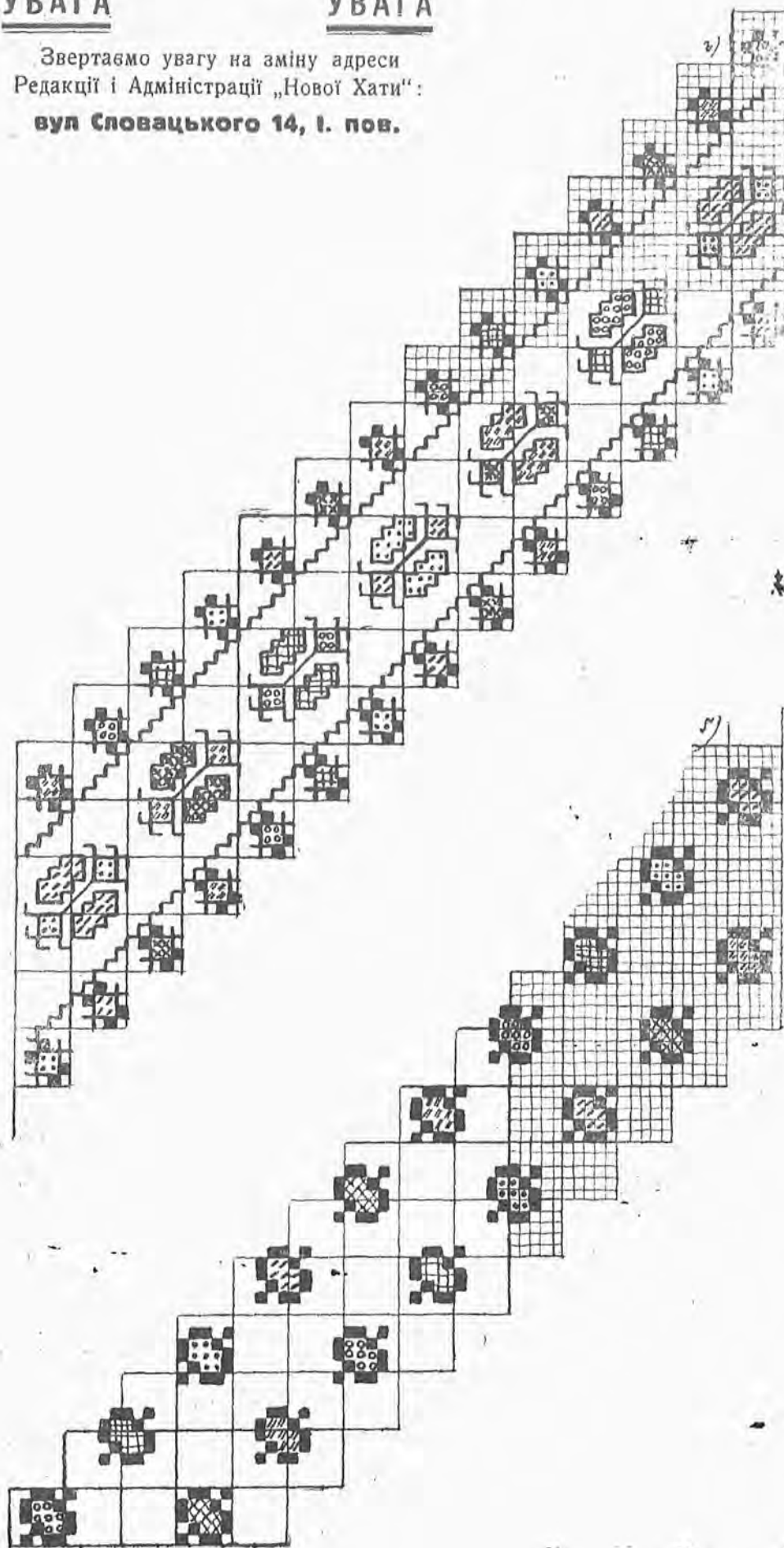
Друга уставка з орнаментом геометричним (виконана шиттям на-просту і переміточним, містить на ширині 30 см 5 зірок. Вся виконана ярко-червоною краскою, лиш на кінцях і в середині зірки малі мушки в красках вишневій темнофіолетній і зеленій, на переміну. Обрамуння вишивки з двох поперечних сторін і одної поздовжньої, краскою вишневою і темнофіолетною, косицями в два ряди. З четвертої горішньої сторони вишивка не має обрамуння; вона притикає до рамок горішньої уставки, і в цім місці приходить якраз шев рукава й уставки, критий під рамкою горішньої уставки.

Дрібні мотиви на переді сорочки (а, б, д) скісні на рукавах (г, і) врешті на дудах (в), подаємо в Н. Х. з зазначенням красок і поданням чисел ниток DMC.

Взори на уставки, і крій на сорочку можна замовляти окремо.

УВАГА**УВАГА**

Звертаємо увагу на зміну адреси
 Редакції і Адміністрації „Нової Хати”:
вул Словацького 14, I. пов.

ПОВІДОМЛЯЄМО що в новому льокалі „Нової Хати”
вул. Словацького ч. 14, I. пов.

можна буде набувати й замовляти ручні роботи.

KATHERINE MANSFIELD.

ІІ ПЕРШИЙ БАЛЬ

Коли саме той баль почався, на це питання важко булоб Лілі відповісти. Можливе, що першим справжнім її партнером була повозка. Що тою повозкою вона ділилася з сестрами Шеріден та їх братом, це нічого не значило. Вона сиділа похилена взад у куточку повозки, а бильце, що на нього спиралася її рука, видалось їй схожим на рукав одягу незнаного, молодого чоловіка; вони мчалися ген в даль мимо розтанцьованих ліхтарень, домів, плотів та дерев.

„Так ти справді досі ще ніколи не була на балі, Лілію? Алеж дитинко, цеж просто неймовірно“ кричали сестри Шеріден.

„До нашого найближчого сусіда було 15 миль“ відказала Лілія лагідно, з грацією відчиняючи й замикаючи своє віяльце.

Ах, Боже, якже це важко бути байдужою як пшії! Вона силкувалася не сміятися надто; силкувалася не тривожитися. Так щож, коли кожнісінька річ була для неї така нова та зворушлива... Меґіні туберози, Джозиний довгий, бурштиновий нашийник, Ляврина темна головка, що визирала з білої кофшанки мов квітка зі снігу. Цього всього вона ніколи не забуде. Аджеж її аж у серці закололо, коли вздріла, як небіж Льюї кинув геть шматки бібукки, що їх витяг із замків своїх новеньких рукавичок. Вона радо булаб їх сховала собі як дарунок, на спомин. Льюї похилився наперед та поклав руку на Ляврині коліна.

„Глядиж, моя кохана“ — сказав він. „Третій та четвертий, як звичайно — зрозуміла?“

„Ах, якж це чудова річ мати братчика! У своїйому зворушенні Лілія чула, що коли-б був на те час, колиб це не було неможливе, вона не змоглаб була здержатися, щоб не заплакати над тим, що вона одним одна дитина у своїх батьків та ніколи ніякий братчик не сказав їй хочби слівце „зрозуміла?“: ні яканебудь сестричка не скаже їй ніколи, як от саме в оцій хвилині сказала Меґ до Джоз: „Я ніколи не бачила, щоб твоє волосся коли так гарно вкладалося, як цього вечора“.

Та, розуміється, на це тепер не було часу. Вони вже були близько балевої салі; перед ними її за ними стояли ряди повозок. Дорога вся сяла: по обох її боках мигтіли світла ліхтарень, а на хіднику веселі пари здавалось так і плили в повітрі; малі сатинові черевички здоганяли одні других як пташата.

„Держись мене, Лілію, а то згубишся“ — сказала Лявра.

„Ходімо дівчата; робім наступ“ сказав Льюї.

Лілія чіпилася двома пальцями Лявриною рожевого, оксамітового плаща; вони неслись наче самохіть повз велику, золоту ліхтарню, довгим коридором, звідкіль убгали їх у кімнатку призначену для пань. Тут було так глітно, що ледви було де поздіймати одяги. Гамір глушив вуха. Дві лави по обох боках стіни були високо навантажені одягами. Дві старі жінки в білих хвартушках бігали сюди й назад, вимахуючи руками повними щораз нових одягів. Кожний пхався вперед, щоб дістатися до тоалетового столика й до дзеркала, що висіло у самому кутку кімнатки.

Чорняві й біляві дівчата причісували волосся, привязували наново стрічки, застромлюючи хустинка під пояс, вигладжуючи мармурово-білі рукавички. А що вони всі сміялися, то Лілі здавалось, що вони всі гарні.

„Чи не має хто шпильок-невидимок?“ скрикнув якийсь голос.

„Що за диво! Ніде дістати хочби тобі одну шпильку-невидимку!“

„Напудруй мені плечі, будь ласка“, кричала знову інша.

„Мені доконче треба голки та нитки. Мені по-

рвалися просто цілі метри збірок“, жалувалася третя.

А потім зараз: „Подайте їх далі, сюди нам!“ Солом'яний кошелик з програмами перескакував з рук до рук. Гарненькі, малі, рожево-срібні програми, з рожевими олівцями та пухкими кутасиками. У Лілі тряселися руки, коли вона брала одну з кошелика. Їй так хотілося запитати когонебудь: „Чи я теж маю взяти собі одну?“, та вона мала лише стільки часу, щоб прочитати: „Вальс 3. Двоє, Двоє в лодці. Полька 4. Так, щоб пір'я летіло“, коли оце Меґ скрикнула: „Готова, Лілію?“ і вони вже промочували собі дорогу крізь глоту у коридорі, до великих, половинчастих дверей балевої салі.

Танці ще не почалися, та капеля перестала вже строїти струменти; гомін стояв такий, що здавалось, коли музика стане грати, то й ніхто її не почує. Тулячись тісно до Меґ та зазираючи понад її плече, Лілія чула, що навіть миготливі, різнобарвні прапорчики, позастромлювані в стелю гуторять між собою. Вона зовсім забула про свою несправність; забула, як серед вбирання вона сіла була на ліжку з червоним на одній нозі і другим ще невзутим та прохала маму зателефонувати небогам, що вона таки не піде. І приплив туги за тим, щоб сидіти на веранді їх покинутого хутору та прислухатися, як у місячному сяєві пугають совинята, змінився у приплив радості такої солодкої, що важко було не поділитися нею з кимнебудь. Вона стиснула своє віяло та задивившись у блискучу золотом долівку, в азальї, ліхтарні, естраду, з червоним килимом, золотеними кріслами та музикою у куті, думала без утінку: „Як розкішно! Просто наче в небі!“

Усі дівчата стояли гуртком по одному боці дверей, чоловіки по другому, а опікунки в темних одягах, всміхалися доволі глуповато та йшли малими, уважними кроками по блискучій підлозі в напрямку до підвищення.

„Це моя мала небога з провінції, Лілія. Будь доброю для неї. Знайди їй партнерів; вона під моїм крилом сьогодні“, казала Меґ, підходячи до кожної з дівчат.

Чужі обличчя всміхалися до Лілі — солодким, невизначеним усміхом. Чужі голоси відповідали: „Розуміється, моє серденько!“ Та Лілія відчувала, що насправді вони її зовсім не бачуть. Вони ж споглядали в напрямі до хлопців: Чому ж не починають вже раз? Чого ще ждуть? Тут вони стоять вигладжуючи рукавички, доторкаючись свого блискучого волосся та всміхаючись між собою. Аж тут, зовсім несподівано, начеб вони рішилися нараз, що так їм і треба, почали вони наближатися, ховзаючись по паркеті. Серед дівчат настав радісний трепет. Статний, ясноволосий хлопець прилетів до Меґ, вхопив її програму та нашкрябав щось; Меґ пропустила його до Лілі. „Чи можу мати цю приємність?“ Він нахилився та всміхнувся. А тут вже й пустився до неї другий, — чорнявий з моноклем, потім небіж Льюї зі своїм приятелем і Лявра з малим, веснянкуватим хлопаком з перекривленою краваткою. Потім, зовсім уже старий чоловік — товстий, з великою лисиною — взяв її програму та пробурмотів: „Позвольте, позвольте!“ Він довго порівнював свою, чорну від прізвищ, програму з її програмою. Це його так журило, здавалось Лілі, що вона аж завстидалася. „Ох, прошу не турбуватися“, промовила вона палко. Та замість відповісти, товстух написав щось та глипнув знову на неї. „Чи знайоме мені звідкіль це ясне личко?“ він лагідно сказав. „Чи може з минулого року?“ В ційже хвилині почала грати музика; товстух зник. Його відштовхнула хвиля музики, що надплила поблискучій долівці, розбиваючи гуртки в пари, розтрісаючи їх, та розвиваючи наче пряжу....

Лілія навчилася танцювати в інституті. Кожної суботи пополудні інститутки поспішали до малої, бляхою критої авлі, де міс Ікльз (з Лондону) вела свої вибрані кляси. Та якж велика різниця поміж цією загорошеною салею зі стінами оббитими каліковими взорами, бідною, заляканою жінкою в темному, окса-

мітному капелюшку з крілячими вухами, що товкла по холодних клявішах, міс Ікльз, що була дівчат по ногах своєю, довгою, білою паличкою — й тим, що тут Ліля бачила. Вона була певна того, що колиб її партнер не появився і вона малаб слухати цієї чудової музики та дивитися, як інші ховзаються, пливають по золотій долівці, вона певне вмерлаб, або хоч зомлілаб, або піднялаб руки та злинулаб у гору крізь одно з цих темних вікон, звідкіль видно було зірки на небі.

„Цеж наша черга, мені здається“. — Хтось вклонився, всміхнувся та подав їй руку; значить їй усе таки не судилося вмерти. Чиясь рука прилягла до її пояса і вона полинула геть, як квітка кинена на воду.

„Нічого собі підлога, правда?“ заговорив хтось протяглим голосом біля її вуха.

„Вибачте“. Слабий голос звучав здивовано. Ліля ще раз повторила своє „Вибачте“. Настала маленька лавза, заки голос загомонів у відповідь: „Авжеж, нічого“, і знову її понесло довкруги.

Він провадив так чудово. Ось тут ця різниця між танцем дівчат з дівчатами і дівчат з хлопцями. Дівчата палітали одна на другу та топтали себе по нсгах; дівчина, що була за хлопця завжди стискала тебе мов кліщами.

Азалії вже не стояли окреме — тепер це були рожеві та білі прапорчики, що перепливали повз неї.

„Чи ви були в Белів минулого тижня?“ — долетів знову голос до її вуха. Він був наче втомлений. Ліля вагалася: можеб поспитати його, чи не схоче перестати?

„Ні, це мій перший танець“, сказала вона. Її партнер засміявся глухо. „Невже?“ здивувався він.

„Це насправду мій перший бал, на якому я коли небудь була“. Ліля була зовсім перенята. Це була така полегша мотти це комусь сказати. „Бачите, я прожила весь свій вік до сьогодні на селі...“

В цій хвилині музика перестала грати і вони пішли та посідали на двох кріслах, що стояли здовж стіни. Ліля підігнала під себе ніжки у рожевих, сатинових черевиках й стала прохолоджувати себе віяльцем, щасливо поглядаючи на інші пари, що проходжувалися повз них та зникали за половинчастими дверми.

„Ти гарно бавишся, Ліло?“ — поспитала Джоз, похитуючи своєю ясною голівкою.

Лавра пройшла мимо і ледви помітно кивнула до неї, а Ліля здивувалася на хвилину: певне справді вона вже зовсім доросла? Її партнер справді дуже мало балакав. Він кашельнув, сховав хустинку, стягнув в діл камізолю і зняв малесеньку нитку з рукава. Та це не вадило їй. Зараз після того музика знов заграла і її другий партнер опинився перед нею начеб зі стелі зіскочив.

„Підлога незла“, сказав новий голос. Чи воно все так мусіло починатися від підлоги? А потім: „Чи ви були у Нівсів у вівторок?“ І знову Ліля пояснювала. Може це було й трохи дивно, що її партнери не були більш цікаві. Цеж було так розкішно! Її перший бал! Для неї це все було щойно початком. Її здавалося, що вона ніколи досі не знала, як виглядас ніч. До тепер вона була така темна та тиха, часто навіть гарна — ох так — але наче жалібна. Врочиста. А тепер вже вона ніколи не буде такою — вона почалася сліпучим сявом.

„Чи не хотілиб ви мороженого?“ спитав її партнер. І вони пройшли крізь подвійні двері і далі коридором у їдальню. Її щоки палали; страшенно хотілось їй пити. Як гарно виглядало морожене на скляних тарілочках, яка холодна була ложечка, що теж наче замерзла! А коли вони знову вернулися у салю, вже дожидав її товстюх біля самих дверей. Це був для неї майже удар, знову бачити, який він старий; йомуб годилося скоріш сидіти на підвищенні разом із батьками та матір'ями. А коли Ліля порівняла його з іншими партнерами, він видався їй доволі нікчемним. Камізоля у нього була помята, на рукавичці не було одного гудзика, його сіртук виглядав наче припорошений французькою крейдою.

„Ходімо маленька пані“ сказав товстюх. Він ледви завдав собі труду держати її за руку й вони рушили вперед так поволі, що це був скоріш прохід ніж танець. Та він уже ні словечком не згадав про підлогу. „Це ваш перший танець, чи так?“, він про- бурмотів.

„А ви це звідки знаєте?“

„Ех“ — сказав товстюх „оцеж і є бути старим!“ Він засопів злегка виминаючи з нею якусь настирливу цару. „Бачите, я роблю це вже трицять літ.“

„Трицять літ!“, закликала Ліля. Дванацять ліг це заки вона на світ народилася!

„Цеж важко навіть уявити собі, чи так? сказав похмуро товстюх. Ліля глянула на його лису голову і їй стало його жаль.

„Я думаю, що це чудово мати ще успіхи“ вона сказала ввічливо.

„Чемна маленька пані“ сказав товстюх і пригорнувся до неї трохи ближче та заспівав під носом уривок з вальса. „Ясно, що ви не можете надіятися, щоб і у вас усе так довго тревало як оце. Ні!“...; сказав товстюх — „вже далеко раніш ви сидітимете онтам на підвищенні в гарному чорному вельветі, дивлячись наперед себе. І ці гарні ваші ручки стануть короткі, товсті, і ви вкорочуватимете свою нудьгу іншим віялом із чорної кости.“ Товстюх наче затрусився. „І ви всміхатиметесь розгубленим усміхом, як онтам ті бідні старушки; вказуватимете на вашу донечку й говоритимете оттакій старій дамі біля вас, як то на клубовому балі якийсь страшний мушкетер хотів її поцілувати. А серце в вас щемітиме, щемітиме“ — і товстюх ще дужче пригорнув її, начеб йому справді було жаль цього бідного серця — „бо ніхто вже тоді не схоче вас поцілувати. І ви казатимете, як незручно ходити по цій гладкій підлозі, яка вона небезпечна. Егеж, мадмуазель Струбунчик?“ сказав м'яко товстюх.

Ліля злегка засміялася та їй було не до сміху. Хибаж воно могло стати правдою? А проте воно виглядало страшно правдиве. Чиж цей перший її бал мав бути початком її останнього балу? А як на те й музика наче змінилася; вона стала сумна, сумна; перемінювалась у важке зітхання. Ох, як скоро все змінилось! Чому щастя не тріває вічно? Вічно — цеж нітрохи не довго.

„Яб хотіла спочити“ сказала вона задихано. Товстюх повів її до дверей.

„Ні“ сказала вона „я не хочу виходити. Я не хочу сидіти. Ось тут я стану собі, спасибі вам. Вона стояла сперта об стіну, стукаючи ніжкою, натягаючи рукавички та силкуючись усміхатися. Та на дні її душі мале дівчатко закинула хвартушечок на голову й ридало. Чому він усе попусував їй?

„Осьщо я скажу вам, маленька пані, ви не беріть мене надто поважно“, сказав товстюх.

„Так начеб я й робила це!“ відповіла Ліля, похитуючи своєю темною голівкою та закусуючи доліпню губу...

І знов прохажалися пари. Крила дверей літали сюди й назад. Капельмайстер почав нову мелодію. Та Лілі не хотілось танцювати. Їй бажалось бути дома, або сидіти на веранді та слухати, як пугають совинята. Коли вона глянула крізь темні вікна на зорі, вони кидали довгі, наче крила проміння.

Та саме тоді понеслася ніжна, пливка, розкішна мелодія і молодий хлопець з кучерявим волоссям склонився перед нею. Вона танцювала з чемности поки не знайде Мер. Твердою ногою вона пустилася йти на середню салі; дуже гордо поклала руку на його рамя. Та в одну мить, по однім обороті її ноги пішли в танець. Світла, азалії, вбрання, рожеві лиця, плюшеві крісла, все стало одним, гарним, летючим колесом. А коли другий партнер штовхнув її на товстюха, а цей сказав „вибачте“, вона розсміялася й засяла більше як колинебудь.

Вона вже й не пізнала його.

З англійського перекл. Р. П.

При святочних нагодах треба вислухати терпеливо всіх тоастів, хоча б вони були навіть дуже довгі. В часі тоасту перериваємо їжу. Коли ми самі маємо говорити, то слід все тямити, що лише дуже коротка бесіда викликає добре вражіння. Годинні промови залишім собі на віча.

Не можна пити напитків перед поданням першої страви. В часі подавання зупи, чи м'ясива нечемно їсти солодке, або овочі, які є на столі. Також не можна забирати квітів, якими є прибраний стіл, на те, щоби пришпилити їх до свого одягу. (Про спосіб їдження і прийняті звичаї відносно поодиноких страв буде окремий розділ).

ПОВОРОТ ДОМІВ.

Як першим обов'язком (зокрема молодих людей) є прийти точно, якщо є прошені до приватної хати, так само не можна забувати про поворот домів. Гості, які не знають, коли попрощатися — це нещастя для перетомленої хазяйки. Гості, які виходять раніше, пращаються можливо тихо з хазайкою та найближчими сусідами. Нема ніякого обов'язку всім по черзі подавати руку та впроваджувати заколот своїм відходом. Не забудьмо подякувати хазяїнам за запрошення.

Служниця, яка нам помагає одягнутись і яка подавала при столі, очікує слушно якоїсь дрібної винагороди.

Тепер усунено звичай, що по молоді жінки, які бувають самі в гостині, мусить хтось приходити. Є samozрозумілим обов'язком котрогось з мушин відпровадити знайому жінку домів. У великих містах не мусить це бути аж до самої хати, вистане до найближчого трамваю (якщо година ще не надто спізнена). Коли мушина відпроваджує до хати, жде поки не відчинять брами і щойно тоді пращається. Якщо котра жінка не має знайомих, або не хоче їх сама просити о відпровадження, звертається до господи́ні дому і вона це полагоджує. (О. Ш.)

Др. СОФІЯ ПАРФАНОВИЧ.

НЕРВОВА ДИТИНА

Дуже часто, а в наших часах щораз частіше, всяке невідповідне поведіння та проступки дітей пояснюють нервовістю. Серед учнів трапляються спорадично випадки самогубств, стріляння до вчителів та інші проступки і зновуж люди пояснюють це нервовістю позовених дітей. Нервовість стала загальною дитячою недугою й неодного зацікавить, на чому полягає ця недуга і як її лікувати?

Нервова дитина відзначається тим, що її нервова система є дуже вражлива й скоро вичерпується, а нормальні, звичайні вражіння викликають у неї довготривалу реакцію. На приклад: здорова дитина почує казку; казка зацікавить її, зворушить її душевний стан або повчить. Дитина може навіть затамити або й переповісти її. Зате нервова дитина уважає казку за своє власне переживання, терпить ізза нього, а жак перед страшними подіями вправляє її в дрож а то й в корчі, омлівання або напади, подібні до падочки (епілепсії). Кажемо, що така дитина є дуже вражлива. Такі діти заховаються в щоденному житті дещо відмінно від здорових. Вони є передовсім боязкі бояться різних предметів, звірят, образів своєї уяви, а головню темноти й самоти. До того-ж є вони нетовариські, виминають інших дітей та ховаються перед дорослими. Вони терплять на безсонність або зриваються зі сну з криком, перелякані страшними привидами. Часто тратять при цім свідомість та дістають корчів. Є вони також дуже вражливі, легко

попадають в злість та розпуку, головню, коли хочуть щось досягнути. Тоді стають тиранами свого оточення, яке з журби о їхнє здоров'я та зі страху перед нервовими нападами (часто самовільно викликаними), невольничо сповняє кожну їхню забаганку. На пр.: деякі діти приневолюють матерей сидіти при них пераз її пів ночі, поки не заснуть, деякі-ж їдять тільки ті страви, яких їм захочеться (дуже часто шкідливі), а звичайну поживу вертають. Щоби досягнути своє бажання, вони попадають в спазматичний плач або злість, кидаються на землю, б'ють ногами та руками або омлівають, тратять віддих, синіють і штивніють. Діти такі мають дуже мінливі настрої: раз вони без причини рухливі та веселі, потім нагло сумні та пригноблені, годинами сидять задумані. Деколи вони хворобливо сентиментальні, добирають слів, запозичених з розмов старших, фантазують, перекручують та брешуть. Часто вони самі не можуть розрізнити дійсність від уяви й оповідають видумані події як дійсні. Цей хворобливий стан вже пераз заподіяв багато лиха. Такі діти обвинувачують своїх родичів та вчителів о проступки, яких вони ніколи не допустилися. На пр.: гістерична дитина не хоче йти до школи. Тому обвинувачує вчителя, що він бив її в карк. На доказ цього держить криво голову, стягає в гору рамена, а при кожній пробі підвести голову, скрикує з болю. Родичі приходять зі скаргою на вчителя, а слідство, переведене перед цілою класою, виказує, що нічо подібного не зайшло, тільки дитина не хоче вчитися. Розумні родичі гостро й консеквентно зажадають від дитини, щоби вона випрямила голову та йшла до школи, зате не одна гістерична мати сидить над скривленою „хворою“ дитиною і виливає гіркі сльози над її кривою та терпінням.

Підлітки з розбудженою цікавістю і фантазією обвинувачують часто старших о полові проступки. В ще більшій мірі здібна до цього гістерична молодь, котрої уява пересякла сексуальними образами, зазиченими з порнографічних образків, книжок, а головню з кіна.

Нервових дітей легко пізнати. Вони мають характеристичний вираз лица (образок) кліпають очима, роблять ряд непотрібних рухів головою, руками або цілим тілом, часто щикають, блоють, гризуть нігті або управляють самонасильство (онанію). Вони є переважно бліді ізза скорчених, вузьких, кровних посудин, терплять на біль голови, брак апетиту, запертя стільця, безсонність. Їх інтелігенція може бути нормальна, а то й більша як у пересічних дітей і вони творять великий процент незвичайних та геніяльних дітей. Ізза своєї вражливості нервової системи вони скоро приймають вражіння, скоро їх собі присвоюють та легко ними послуговуються. Цей хворобливий розвиток піддержують ще амбітні та нервові родичі. Небаром хвора нервова система дітей вичерпується, в загальному розвоєві вони остають позаду своїх ровесників, часом навіть попадають в умову недугу.

Під впливом образів своєї уяви, злості, або пересадного почуття кривди, такі діти здібні виконати всякі проступки: красти, обманювати, брехати. В шкільному віці вони стріляють до вчителів, а в хвилях пригноблення поповняють самогубства.

Це, що сказано про діточу невравстенію, в ще більшій мірі відноситься й до гістерії. Недуга ця появляється вже у малих дітей від 2—5 літ життя, але головню виступає в шкільному віці та в часі полового дозрівання. Гістеричний є кожний об'яв хвороби без підкладу в організмі. На пр. дитина лежала в ліжку на запалення горла, а коли подужала не може підвестися на ноги. Мати сидить біля її ліжка в день і в ночі, дуже турбується, купує забавки та ласощі. Вкінці віддають дитину до клініки. Там вмавляють в неї (суггерують), що вона має машерувати разом з військом. Дитина стає на ноги й машерує. На другий день приходить гістерична мати, а побачивши, що її дитина бігає, починає плакати, ломить руки

і кличе: „бідна дитино, що вони тобі зробили? Ходи, я занесу тебе додому і положу до ліжечка. В тебе-ж слабонькі ніжки!“ На щастя, дитина мудріша. Не йде до ліжка, тільки до других дітей бавитися.

Буває, що дитина після кашлю або після переляку затисне очі й „не може“ їх розплющити. У таких дітей зродилося переконання, що вони не можуть ходити, говорити, отворити очей, а це переконання підтверджують боязкі та гістеричні матері. До гістеричних об'явів належать корчі, напади злості, наслідкування усяких недуг та переживання їх як дійсних. Такі діти часто вперто блюють, щоби придбати собі вигляд хворих. Всі ці об'яви стають виразнішими й тяжчими, коли гістерична дитина чує, що її оглядають та нею турбуються. Колиж пересадно боязка опіка минеться, коли дитина увійде в товариство здорових дітей, вона скоро забуде, що „не може“ ходити чи говорити.

Діточа неврастенія і гістерія, на загальне ще не дуже розвинена у малих дітей, доходить до найсильнішого розвою в часі полового дозрівання. Час цей, названий влучно небезпечним віком дитини є переломовою добою для молодого організму. В цьому часі дитина росте й розвивається. Появляються перші об'яви полового дозрівання, у дівчат — місячка, у хлопців нічний вплив насіння (полуюції). В організмі відбуваються величезні зміни, які впливають головним чином на нервову систему. Здорова дитина переходить скоро над цими об'явами до порядку денного, але нервова та гістерична дитина постійно стежить за кожною дрібницею та кожне враження відчуває багато сильніше. При загальному ослабленні та вичерпанні організму її уява безвпинно працює, та витворює хворобливі мрії. У великій мірі помагає цьому невідповідне товариство, лектура, кіно, перетяження наукою з одної сторони, а лінивість та недостача опіки з другої. В тому часі, якась несподівана, немилі подія, як недуга, зла нота в школі, незвичайний образ чи книжка, може викликати нераз цілу низку тяжких переживань, а навіть душевну недугу.

Тому то в цьому часі треба дуже обережно поводитися з молоддю бо саме тоді укладається і управильнюється життя цілого її організму. Час цей є зворотною точкою в житті молоді, яке від тоді може поплисти або в напрямі здоров'я і добра, або в напрямі недуги і злочину.

Яка є причина неврастенії та гістерії у дітей? Пояснюють це тим, що дитина приносить на світ завязки нервових недуг, т. з. „нервову конституцію“, звичить одідичус слабу нервову систему від нервових або гістеричних родичів, від родичів-алкоголіків, пристрасних курців, або родичів, здегенерованих половими й умовними недугами та проступками. З такою слабою нервовою системою входить вона в життя та підпадає під вплив окруження. Надто боязливі родичі, які спознають кожну забаганку дитини і які постійно стежать за кожним її кроком — тільки піддержують її самолюбство та деспотизм, а до того

ще й ослаблюють її хворі нерви. Мимо норовистости та злості, не має нервова дитина ні сил, ні самостійности, ні довіря до себе і тому заломлюється при першій життєвій невдачі. Лихими педагогами є також надто серйозні та амбітні родичі, які підсичують хворобливу амбіцію дитини, перетяжують її невідповідною працею, а відбирають всяку розривку та нищать тим діточу безжурність і веселість. Лайки, побої між родичами, злий примір, їх грубе, а неконсеквентне поведіння так само шкідливі як розпещування й виховування у хворобливим сентименталізмі. Також няньки часто є причиною нервовости дитини. Своєю грубістю в обходженні з дитиною або оповіданням страшних казок, вони неодну дитину позбавили сну і спокою. І тільки раціонально уладжена школа, де дитина виховується у відповіднім товаристві, під кон-

Вигляд нервової дитини.

тролею доброго педагога та лікаря може бути добрим виховуючим чинником. Школа невідповідно уладжена, може бути убивством для молодих вражливих нервів. Вчителі і родичі мусять допомогти дітям перейти вузький місток над глибинами життя, що зветься добою полового дозрівання. Вони мусять вміти знайти в собі тільки такту, щоби відслонити дитині рубець тайни почину кожного життя. Невідповідне поведіння з дітьми в цьому віці, та невідповідне заспокоєння їх розбудженої цікавості в половому питанні може звихнути дітей на ціле життя та розвинути в них злі нахили.

Лікувати такі діти мусять передовсім родичі. Родичі мусять бути світлим приміром та серйозним авторитетом для своїх дітей. Дитина має знати, що нічого не досягне биттям ногами, умліванням та корчами. Родичі мусять бути консеквентні у висказах та вчинках, не сміють дати обманути себе удаваними недугами. Вони мусять багато працювати над собою, щоби бути добрими вчителями своїх дітей. Вони не повинні занедбувати своїх дітей та покидати їх на виховання нерозумним нянькам. Однак вони не повинні також хворобливо і залюблено стежити за кожним рухом і кроком дитини, бо дитина свідомо того, що вона є центром думання і піклування родичів стає недобра, гістерична і деспотична. Думки й уяву дитини треба зайняти корисними й здоровими річима як доброю книжкою, руханкою, спортом, забавою. Купелі, сонце, свіже повітря і рух допоможуть тут більше чим всі ліки. Вони дадуть дитині здоров'я й збережуть перед тяжкими життєвими трагедіями.

Діти з тяжкими об'явами неврастенії або гістерії треба віддати до лічниці. Тут є різні методи лікування, головню суггестія, а крім цього електризація, деякі ліки (бром, вапно), співжиття з іншими дітьми та відсутність хворобливого домашнього середовища.

В. П. Фірма М. ФРАЙЛІХ

Заведення для виробу спеціальних бандажів,
Львів, Городецька 35.

Оцею дорогою вискакую Шановній Фірмі свою найщирішу подяку за артистичне виконання поясу на пропущину, який мені дуже скоро поміг, а тим самим причинився до скорого вилічення моєї тяжкої недуги. Цей пояс перевищив всі мої сподівання. Ношу його без труднощі і не домагаю так, що лікарська операція стала непотрібною.

З високим поваженням

М. БОДНАР,

довголітній посадник, член Ради
шкільної, б. державний комісар,
власитель дібр і промисловець.

ВІД ВИДАВНИЦТВА.

3 нагоди Різдва й Нового Року шлемо нашим перед-
платникам, співробітникам і прихильникам щирі бажання.

Друкарська похибка з XII. ч. 1927 р.

Місто світлини Н. Кобринської, поміщено в друкарні
иншу клішу.

ПРИПИСИ

Короп в ґалареті.

Очистити старанно 2 kg коропа, сполокати кілька разів у зимній воді, пократити на кусники як звичайно і посолити; це зробити день наперед або найменше 3 години перед варенням. Відпарити дві моркви, 2 петрушки, $\frac{1}{2}$ калярєпи, кусник капусти, наляти свіжою водою, додати 3 грибки, 2 цибулі і 2 зернята англійського перцю. Коли ярина вже м'яка, процідити смак до камінної ринки і вихолодити. Потім вложити рибу до процідженого смаку, додати 6 зубків дрібно-посіченого чіснику і варити $\frac{1}{2}$ години. Тоді виняти на довгий півмисок, уложити в цілість, а по боках прикрасити яриною, звареною у смаку, а саме: звідочками з моркви, рожечками із варених окремо каляфіорів і твердими яйцями. Два білка розколоти з ложкою зимної води, вляти до смаку і заварити. Опісля процідити крізь серветку до горнятка. Полумисок з рибою покласти рівно на столі у холодному місці, залити смаком уважаючи, щоб не попусувати гарніровання — і лишити нехай застигне. Можна також застуджувати рибу у формі; тоді дно і боки форми прибирається яриною. До цієї риби подається оцет.

Горіховий мазурок.

Змолоти $\frac{1}{2}$ kg ліскових оріхів і вимішати з 33 dkg цукру. Вбити на шум 8 білків, всипати до нього горіхи, вимішати, виложити на вимашену товщом і посипану борошном бляху, та спекти в не дуже горячій рурі. По спеченні облити глянзуюю із шоколяди.

Шоколядові обарінки.

Взяти 27 dkg борошна, 14 dkg свіжого масла, 12 dkg тертої шоколяди, 3 столові ложки цукру; всьо разом добре вимішати і виробити малі обарінки. Бляху помастити товщом, посипати борошном, покласти обарінки і спекти в легкій печі.

Кавовий торт.

Тісто: 28 dkg цукру і 8 жовтків втерти на біло, додати 15 dkg борошна, шум із 6 білків і легко вимішати. З цієї маси спекти 2 плячки на тортівничках (промір 25 cm).

Маса: у камінній горнятку розколоти 4 жовтка з 12 dkg цукру, додати $\frac{1}{2}$ склянки дуже міцної кави, поставити на край плити і мішати, доки не затягнеться. Коли зовсім прохолодне, додати 12 dkg десерового масла втертого на шум. Торти ще $\frac{1}{2}$ години, а потім торт переложити.

С. Мійська.

Лімоняда з чаю.

Налити доброго чаю, не надто сильного, як прохолодне осолодити й дати соку з цитрини до смаку. Лімоняда з чаю дуже відсвіжує.

Крем з шинки.

Взяти 30 dkg нетовстої шинки, змолоти або втовчи в маздирі і втерти з 5 dkg масла. До цього додавати по ложці, пів склянки густого бешамелю і пів склянки густої сметани. Усе перетерти через сито, додати ще дві ложки дрібно посіченої шинки, білого перцю і соли, 1 dkg розпушеної желатини і трошки більше як пів склянки битої квасної сметани. Усе, добре вимішане, дається до форми (будинівки), вилложеної папером, зачинаяється щільно і залишається на кілька годин в леді. Крем викинений з форми, прикрашується корнішонами або маринуваними грибами.

Дуже надається до зимних буфетів на чайні вечері, або як приставка на елегантні обіди.

(Бешамель: густа запражка з масла й муки, розпушена сметаною, трошки цитринових соку, 1—2 жовтка).

ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ.

Стара бульба, варена в солений воді, стає більш біла і пухка як що додати до неї трохи оцту.

Печиво, яке застигло у формі, вложити на кілька хвилин у кипяток. Під впливом пари відстає печиво від форми не затраючи свого вигляду.

Майонес має кращий смак, як що недовго до їди додати до нього кілька ложок густої сметани.

Дріжджеве тісто удасться певно, коли будемо тямити: молоко тепле не горяче, товщу не за мало — цукру не за багато.

Тверде мясо зм'ягчимо, як що на кілька годин перед ужиттям вложимо його до порцелянової посуду та полемо оцтом і оливою. Не солити і часто обертати. Олива і оцет зм'ягчують поволоку.

Торти перекроїмо гарно і тонко, коли кожний раз перед викроєнням, вложимо ніж в горячу воду і обітремо стирочкою.

Клявдія Бобикевич.

ВСЕ купуючи споживчі товари

затям,

що **найдобірніші товари,**

бо просто від продуцентів,
найдешевше, бо вагоново спроваджені

дістанеш тільки

в найстаршій кооперативі в краю

„Народній Торговлі“.

ЖУРНАЛИ

ВЗОРИ

КРОЇ

МАНЕКІНИ

Р. Л Я Н Д А В

Львів, Чарнецького 3.

Жінки!

Не забудьте про Коляду „Рідній Школі“. Хай великий різдвяний дарунок від усіх українських матерей, буде масовою заявою, що вони хочуть виховувати свої діти тільки в „Рідній Школі“.

Видає Кооп. „Українське Народне Мистецтво“.
Редакція й Адміністрація: Львів. Словацького 14.

За редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА,
З друкарні Ігн. Єгера, Львів, вул Сикстуська 33

ШЕЛОМИ В СОНЦІ

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ

написала КАТРЯ ГРИНЕВИЧЕВА

*„Заграно, забубняно,
А в княжій дому рано...“
(з нар. пісень)*

ХАТА БЕЗ КНІСА*).

Давно вже не було над Галичем такої негоди, як в одну з липневих ночей р. 1205. Бовдури тьмі ніби високо сповенена ріка перевалювалися з краю в край неба і з силою стихії гнали в безвісті.

Несамовита ніч жевріла притаєним світлом, що лежав на всіх річах, як сум на серці людини.

Чорні обриси княжого замку та подвійного перстеня грізних фос і валів наїжених частоколом, то пропадали в тьмі, то виринали з неї, як острів із моря. Здалеку видно було їх дубові масиви, приспані сторожким сном.

Вони здавалися також грою хмар, більше фантастичною, як ця, що на небі.

Свист бурі гонив довкола княжих грядниць, заплітався довкола пнів дуба і тиса та згинав до долу чорнохрещате гилля модрина. Ні одна зоря не пригадувала Бога, — золота стріла хреста замкового собору погасла на висотах, у заметілі темних сил.

У такий час на вежі, біля зводного моста пудгунав бородатий служка, Тиско. Він струшував із себе втому, як посоловілий птах струшує з піря студінь нічної години.

Кричали другі когуги й Тиско в дожджання обмани спряд кріпше пояс на свій сивий, служебний опанчі, перевисив через плече торбу з останками хліба й опертий об віконну варцабу на вежі, наслукував. Думки пішли круговоротом, змісли клонилися спочити.

На мить він, було, задрімав, повіки упали на очі, от як залізо.

А буря колисала світ на своїй дикій гойдалці, без впиу, без стриму. Тиско почав саме снити, що здипмає біля хатної печі свої промоклі, яловичні ходики, — на світичі горить саме липова скипка, під світло шие одіж найстарша донька, Росниця.

Он, кинула угарок у відро з водою й він з шипотом згоряє, зажегла другий, намісто з лисночих оленків грає зеленими цятками на смаглій шії.

— Цок — цок... Тук — тук...

Наковтач товче вічю в дерево, наковтує смерть?

Прокинувся з чолом у поті, цілим тілом послонився вперед і так остав, зляканий дивно...

Особливий згук не вмовкав.

Через декілька хвиль Тиско скавав у низ, простелівся хрестом на землі й слухав пильно мови глибини. Відтак зірвався з колін і метнув собою в напрямі дитинця, де сторожив сьогодні тивун, Держко-край.

Доскулював холод, — привітніше-б тивунові посидіти у таку ніч край пугара за партією астрагалів із ключником Скорою, або Святошею, співцем замкового собору! Та хиба-ж можна забагати прикрас життя, коли вся мужва, аж до отрока, який напував княжі коні, поїхала раттю на Польщу з господином отцем, а в теремах остала тільки жменя жінок біля княгині й дітей?

То Держко роздумував в почуттях великої поваги, що він є у сій хвилі ніби Око в трикутнику з карміну та сепії, що його розписав над дверми своєї келії духовник Варлаам.

Тивун глянув мимохіть на вежу, звідки сипалося жовте світло крізь осмиграні грубого скла, сплювані оловом. На сволоках та одвірку заломлювалася чорна тінь самотника.

Що не давало йому спокою у сю глибоку нічну

пору? Сьогодні-ж не міг він читати нічого в дорогах небесних світил, Великий віз погас...

Хиба, що снить на яві про піскові пустари, приспаний довічною нудьгою мочар у верболозах, чужі, голодні розлоги, де чорніють шатра княжої дружини?

Видить вертепи й гуляйполя, де крадуться крицеві оружники з долоною на рукояті смертоносного меча?

Може доглянув віщою зинцею край одра володаря тивунового одинака, Олюшу?

Хвиля і світло у келії загасло. Разом із сим буря злопотіла якимись лихо запертими віконницями, розгойдала на ново чорний шнур модрина і на церкві св. Параскеві схитнула знечевя срібне серце дзвона. Глухий тон, подібний до крику в жажливім сні бовтнув над Галичем і змовк.

Шелести, плачі, ніби намогильні, розсипалися чимраз ширше й здавалося, що земля стогне під чорним небом, мов голосільниця.

— Хто йде? — гучно скричав Держко.

За углами пребудівель залунав гомін меткої ходи.

— Се я, побрате, Тиско... Гу, вихор який прудрть!

Він з трудом схоплював повітря.

— А ти йди спати, Криця на вежі.

— Ви про сон, тивуне? Не чуєте, як ляцькою дорогою котиться похід? Земля дрожить під копитами, труби кричать понад поля!

Справді, з бурунів далечини летіли дивні голоси. Вони то кріпшали то тихли серед жовтого світанку й хмар, що плили над ним, каламутні, як жертва Каїна.

Поки слухали, на замковій обочі залунав у протязь високий голос рога. Тивун і вартівник схопилися з місць і бігли на вежу, звідки переймив їх Криця, простоволосий.

Вістовий на спіненім коні приніс новину:

— Відділ княжих навипередців появився на путі у Галич. Господин отець вертає!

— Так — голоси з просторів летіли чимраз виразніше, разом з куривом вохкої мраки з над Дністра й свистом лютого Стрибога.

НА ЩИТАХ, НА ЧЕРЛЕНИХ.

На небі зоріло. Галич ранше чимколи прокидався від сну: здовж зелених липових вулиць з грюкотом підносилися вікна в три низки грубих шиб і жіночі голови тільки що підведені з постелі у сітках з плетива гляділи допитливо з поміж розмайранів та крокіза.

Торгова площа битком заповнена крамницями мовчала, ніби ніхто не потребував нічого для життя від сього дивного дня.

Майнуло, правда, іноді дитя, чи старуха з кізкою, годовальницею, або ріщечком під ранню ватру, поплентався з водоносом наймит розхристаний та босий, але городяни галялися чогось, ніби в день свята.

Складниці чужих купців, що йшли на Володимир аж з над Балтику, з рухливого Кульма, були заперті на глухо і не було видно нікого біля них, тільки один торговець византийськими покрасами Грек Никанор сидів посоловілий як сич край своїх скринь, а його птичий профіль витягнувся пісно від безсонниці...

Шалочник Чорноніс, який своїм мозолом прогдовував ватагу дрібної дівтори, сидів напроти Грека, у дверях отвертих на хороми своєї хати, широкі от як боїще, та натягав мокру ще шкіру з барана на круглий, тесаний ковбок.

І ще старий швець Якун, горбатий гей павук сидько, посипав приском телячу шкіру на камянім порозі своєї робітні та обережно здіймав шипучу шерсть топорницем. З під пальців Якуна плив кур, як їдь.

Ізза обрію викочувалося пишне літнє сонце. Птичі пісні сколихнули нараз дерева від приземка до

*) дах — гл. слово „князь“.

верховиття, здавалося, тисяч сопілок, притулених до уст невидимих гудців щебече насипом, щебече...

І тоді, у якусь хвилю повз церков св. Пантелеймона перемигнув на своєму чорному коневі високий як конопля мовчач, намісник Молибожич.

Ті, що мешкали близько сурожських воріт могли видіти, як їздець задержався перед домом пів-лікаря, пів-вохва, Жидовина Негемії: намісник доручив остовпілому приказ: слово, як грім.

Не вспів Негемія оговтатися від вражіння, коли вельможка скавав уже чвалом по битій дорозі.

Гнав на зустріч княжій дружині.

Саме в той час у замкових гридницях йшов го-мін, княгиня одягалася. Ясиня, дочка Гліба Словита розклала на ослоні край вікна празничні ризи, заплітала в тяжкий узол волосся княгині й клала на ньому дороге чільце.

Се були нанизані на дротики золоті таблички в емалії з обликом ангелів і Христа на водах Йордану.

Діти не спали: старшого Данила взяла Ясиня під свою опіку, одягла його у руду свитку, жовті, мосьяжним дротом сшиті чобітки, клобушок тичений павою, а тоді подала княжому первенцю мечик із срібла, дар батька. Хлопчик суятився ніби той зяблик на зорі й гомонів щораз:

— А роги грають, Ясине?

Рішуче личко з владними губками й жмутом чорного волосся опущеним на чоло як у батька, вражало бистротою. Карі-ж очі сміялися купками іскор, як зорі.

Так, роги грали. Іржання коней, дикі оклики Караколпаків, що йшли з князем у похід за гроші, зливалися в гамір, нестерпний для уха.

Сухий ніби стружина, колишній Дністровий печерак, старий духовник Романів зійшов із своєї вежі. Білоголовий, з Розп'яттям у тремкій руці, закутаний в брунатну волосяницю, він станув осторонь замкових поселень і опертий на високий посох, ждав. Тільки слабій румянець на щоках старця зраджував душевне зусилля.

Як раз з брязкотом тяжких ланцюгів осунувся зводжений міст і завальні дубові ворота, ковані міддю як щити велитнів, відкрилися на стяж.

Стало видно далеко у низ на пологий шлях, де ніби ліс, столочений наглою бурею товпилися ватаги людей.

Вони воліклися на виснажених конях, на возах закинутих лахміттям стягів, шатрів, дружинного статку...

Обривками висіла з пліч парча дорогих кирей, кріваво блимав золотий басаман. Верх колесниць навантажених високо, валялися мідяні кольчуги, повигнані від ударів копія, криті лускою нагрудники, щити, обтягнені червоним, лосячим ремнем...

В кінці, серед чорної купи піхотників їхали вози з тяжко раненими, що повертали до гнізд.

Перед самими ворітьми замку товпа розпалася на двоє й дала дорогу саням, запряженим у сиві воли. Замерехтіло деревище, заслонене паполомою, блиск як ніж пронизав серця.

Почерез смертну ткань кинено княжу шубу з горностая, а поверх шуби могутний меч Романів з рум'яним світлом на смертоноснім заломі вістря, з тим опуким кривавником на рукояті, що жеврів, як душа зброї...

Міст загудів глухо під жалібною отцею колісницею і тоді з уст видців видерся зойк, якому рівного не чула галицька земля.

А княгиня розсипувала у пориві розпуки свої сийливі покраси та обнявши голову руками бігла з лопотом тяжких зелених риз...

Преподобний Варлаам не бачив нікого, тільки одно зловіще видиво останньої домівки, наміченої чорним, трираменним хрестом.

О, люта правдо! Під паполомою, в убогій де-

ревищі зі слідами дощів і придорожного пилу, лежав Роман, одиодержець земель від Дніпра й Дунаю, до Карпат. На його високе чоло протяте ворожим залізом спадали по давньому струйки чорного волосся й на світлі, крашеній ясним золотом сціпеніла кров.

Деж слова, що двигнули-б зі сну стократно ласкаве сонце народу? Невже-ж ніколи більше не замерехтять світла панатії на груди витязя й ніколи з сих міцно запертих уст не вилетить крилатий оклик: — На прю!

Німі були уста й велике серце не було.

За походом недобитків з піснею торжества гнало гайвороння. Воно маяло чорною плахтою крил над замком без даху, без князя. А ще далі, далі, у рудих тінях поранку, в червонім попалі, що віщував сухий, чалапав на довгохвостій конині латинський монах: може Цистерсієнин, бо в чорнім наверхнику аж до брів, а може Темпларієць — волокита, бо за білою вервою крученого в узли на обох кінцях висів короткий меч. Та лице у нього — з Польщі, помітне до разу.

Сірий чоловічок, гранчастий, перконосий, пас ошадленими з хижого вітхнення очима гладкий як шиба чорнозем, зелений від борів, пахучий медом та записаний хлібами — ростом в людину... Чужинець хмелів із насолоди і видно було, як втіха несла вперід монаха й його вороного. Захожий скермувався у збічну вулицю Галича, найближчу до ляцьких воріт: у Богни зі Сандомира, Навойкової боярині зупинився...

— Савиця?

— А боярине?

Рудий наймит підбіг і взяв гнзедчку з рук молодого юнака. На юнакові була кирея лямована беберяном, шапка з дорогою кичкою косилася на підголений, з чорним чубом голові. Сухе, смагле обличчя з дуже зоркими, ніби левиними очима носило сліди лицарських трудів, — воно було тепер огірчене болем.

Юнак йшов живо на впереїми отцю Варлааму.

— Юра Коливанович! — проніс старець блідими губами.

— Той сам, ледви живий! Останний з княжого почоту, очевидець...

Вказав деревище, поставлене перед вікнами гридниць, — його накрила раменами непритомна з розпуки княгиня. Вона плакала проти неба пів-співом, пів-мовою, голосінням вдовиць, старим як вихор і зорі.

— А моя-ж ти дружинойко, а мій же-ж ти сивий голубойку! Хто нас тепер на дорогу виведе? Пораднику мій солодкий та любий! На кого ти нас відказав?

Била чорлом у смертну скриню і довгі пальці розпинала на ній — як на струнах гуслі. Скигліла чайкою:

— Впадьте на мене, закутайте мене, ви ліси темні, діброви, Бескиде...

Монах справив ходу в напрямі своєї келії на вежі, за ним молодець, темний гей смерека від доріг у сонці. Двері заперлися глухо за ними та за їх розмовою.

Зміст її був короткий: один, одніський раз князь слухав під ніч співу перебендь, місто в мовчанню продумати завтра, коли обходив чати, одну упустив із ока, — та один раз поклав меч у ногах, місто покласти його в узголюв...

Передзвонити запізненому заутренню, але старець за гірким оповіданням гостя не чув нічого.

Олюші, Держжового одинака не було.

(Далі буде).

Щоб оминати непотрібних обопільних поштових коштів при надаванні посилок за посліплатою, просимо дуже при всяких замовленнях (кроїв, взорів, монограмів і т. п.) надсилати належитість з гори, чеком Н. Х., переказом, або поштовими значками.

ТАБЕЛІ КРОЇВ З ВИМІРАМИ.

Виміри кроїв для смотриків і пань.

В е л и ч и н а	для смотриків			д л я п а н ь					
	14	15	16	I	II	III	IV	V	VI
Обем горішний	см 84	см 86	см 88	см 90	см 96	см 102	см 108	см 114	см 120
Обем в поясі	64	66	68	70	74	78	84	90	100
Обем в бедрах	90	94	96	100	105	110	114	120	130
Довжина спідниці	75	80	85	102	105	108	108	108	108

Виміри кроїв для дівчаток від 1—13 літ

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Ціла довжина	см 45	см 48	см 50	см 55	см 60	см 65	см 70	см 75	см 80	см 85	см 90	см 96	см 102
Обем горішний	58	70	62	64	66	68	70	72	74	76	78	80	82
Довжина рукава	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	37 1/2	39	40 1/2

Виміри кроїв для хлопчиків від 1—13 літ

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Вовни́ста довжина коротких штанів	см —	см 29	см 33	см 36	см 39	см 42	см 45	см 48	см 50	см 54	см 56	см 58	см 60
Вовни́ста довжина довгих рівних штанів	—	—	57	60	63	67	70	73	76	79	83	86	89
Довжина рукава	20	23	24	25	25	29	31	33	35	37	39	41	43

ЦІНИ КРОЇВ:

- а) великі форми (костюми, сукні, плащі) 2'20 зол.
 б) малі форми (блужки, спіднички, діточі одяги, білля) 1'80 „
 в) дрібнички (капелюхи, ковнірці, черевики, тощо) 1'— „
 г) малі взори ручних робіт 1'50 „
 г) великі взори ручних робіт 2'40 „

ЗРАЗКОВІ МОНОГРАМИ

(ручно рисовані)

до галту і вишивання хрестиками
в ціні від 0'50 до 1'— зл. за штуку.

При замовленнях не забувати подавати величину букв і до чого вони призначені (до хустинок, білля, рушників, пошевок, обрусів, і т. п.).

НИТКИ DMC до ручних робіт:

- Cotton Perle ч. 8. в клубках — 0'65 зл.
 „ „ „ 5. „ мотках — 0'45 „
 DMC в мотках ч. 12, 16, 25 — 0'25 „
 Moulinée „ — 0'18 „

При замовленнях треба подати краску (найкраще за числом), і кількість мотків або клубків. До робіт, поміщених в „Новій Хаті“ можна красок не подавати, лиш вазначити, до якого взору дібрати нитки.

Гроші треба вислати рівночасно із замовленням, переказом або в поштових значках. **На порто** посилки долучити **0'30 зл.** Всі замовлення полагоджується (за попереднім надісланням належитости) протягом 7—10 днів.

ЗА ПОСЛІПЛАТОЮ НЕ ВИСИЛАЄТЬСЯ.

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО

У ДІЛ

10 ЗОЛ.

ВПИСОВЕ 1 ЗОЛ.

ЖІНОЧА ПРОМИСЛОВА КООП. З ОБМ. ПОР. У ЛЬВОВІ.

ЛЬВІВ, ВУЛ. СЛОВАЦЬКОГО 14/1.
У ДІЛ

10 ЗОЛ.

ВПИСОВЕ 1 ЗОЛ.

ВИКОНУЄ

на замовлення і продає
готові ручні роботи з на-
родними вишивками і ме-
режками для прикраси
одягів і домашньої обста-
новки. — — — —

ПОРУЧАЄ

вишивані суконки, блюз-
ки, сорочки до народних
строїв, білля, обруси, сер-
вети, подушки, доріжки
і т. п. — — — —

ВИДАЄ

щомісячний журнал для
плекання домашньої куль-
тури **Нова Хата** з ба-
гатою літературною час-
тиною та з відділом мод
і ручних робіт. — —

ЖІНКИ!

Вступайте в члени
Кооперативи У.Н.М.

Ціни оголошень в „Новій Хаті“

Ціла сторінка 250 ал.
1/2 сторінки 125 „
1/4 сторінки 64 „
1/8 сторінки 35 „

В тексті 50% дорожче.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ

ЖУРНАЛУ

НОВА ХАТА

ДЛЯ КРАЮ:

цілорічна ал. 18.—

піврічна ал. 9.50

чвертьрічна ал. 5.—

Ціна одного числа . ал. 1.80.

ЗА КОРДОНОМ:

цілорічна 3.— дол.

КРОЇ - МОНОГРАМИ - ВЗОРИ

НОВА ХАТА

ЩОМІСЯЧНИЙ ЖУРНАЛ
ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНЬОЇ КУЛЬТУРИ

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ И АДМІНІСТРАЦІЇ:
ЛЬВІВ

ВУЛ. СЛОВАЦЬКОГО, Ч. 14/1.

КОНТО П. К. О. 405.361

NOLE

ЛЮБОВ. Ч. 2

1928

XATA

МОЛОДЕ ЖИТТЯ

Присвячений усім ділянкам пластового життя; поміщує статті з обсягу таборування, туристики, спорту, — белетристичні твори молодих пластунів, — вісти з життя українських пластунів в краю, за границею та пластунів інших народів.

Річна передплата в краю 3-50 зл.

за границею 0-50 ам. долара.

На бажання висилається оказові числа!

ІЛЮСТРОВАННИЙ ЧАСОПИС УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУ

ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ.

Адреса Редакції: Львів, Домініканська 11.

Адреса Адміністрації: Львів, Руська 3. III.

Родичі!

Купуйте книжку проф. МАРІЇ ОМЕЛЬЧЕНКО:

ВИБІР ФАХУ

з якої мати мете змогу переконатися, як важним питанням у житті Вашої дитини є вибір фаху, від якого залежить щастя й вдоволення Ваших найближчих.

ЦІНА одного примірника з пересилкою 1 золотий

Замовляти в Адміністрації „НОВОЇ ХАТИ“

Львів, Словацького 14.

Оригінальні килими,
проекту й праці

О. О. КУЛЬЧИЦЬКИХ

ЗАМОВЛЯТИ

через „НОВУ ХАТУ“

НАЙДЕШЕВШЕ

ДЖЕРЕЛО

ПУХУ

І ПІРЯ

Приймає також піря до чищення.

Виходить як нове!

ВИПОЗИЧАЛЬНЯ КНИЖОК

„ІЗМАРАГД“ :: Львів

вул. Словацького ч. 14. I. п.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР НОВОСТЕЙ

Висплавляється книжки також на провінцію.

Робітня жіночих і діточих суконь

С. Монцібовичевої

ПРИЙМАЄ

до науки шиття і крою

Львів, вул. Хмельовського ч. 15.

Читайте!

Передплачуйте!

Багато ілюстрований популярно-науковий,
літературний журнал

„ЖИТТЯ І ЗНАННЯ“

На рік вийде 12 чисел. Кожне число по 32 сторінки. Журнал подає знання з різних галузей науки й життя і весь матеріал ілюструє багатьма образками й фотографіями.

Передплата на рік виносить 18 зол.

На 6 місяців 9 зол., на 3 місяці 5 зол.

Поодинокі число коштують 1-80 зол.

Хто вишле передплату від січня 1928, а не був передплатником в 1927, отримає перші аркуші споминів з подорожі „На Камчатку“ І. Мельника і перші аркуші роману „Бурсак“ В. Наріжного за додатковою доплатою до передплати у висоті 1 зол. 50 сот.

Адреса редакції і адміністрації:

Львів, Ринок ч. 10, II. пов., Товариство „Просвіта“.

Передплачуйте найдешевший, популярний, ілюстрований двотижневик

„Жіноча Доля“

ЦІНА В КРАЮ: на рік 9 зл. на пів року 4-50 зл. на квартал 2-40 зл. на місяць 80 гр.

ЦІНА ДЛЯ ЗАКОРДОНУ: на рік 2 амер. долари.

Передплату приймає:

Редакція „ЖІНОЧОЇ ДОЛІ“ Коломия, вул. Нова ч. 1.

„ZINOCZA DOLA“ Kołomyja ul. Nowa 1.

Poland East Galicia Europe.

НОВИНА!

НОВИНА!

Купуйте багато ілюстрований

альманах „ЖІНОЧОЇ ДОЛІ“

„НАШ СВІТ“

з додатком календаря на 1928-ий рік.

В Альманасі знайдете:

Цікаві ОРИГІНАЛЬНІ СТАТТІ, ОПОВІДАННЯ й ВІРШІ!
БАГАТО ІЛЮСТРАЦІЙ! 5 АРКУШІВ ДРУКУ!

ЦІНА В КРАЮ: 3.— зл., з пересилкою — 3-60 зл.;

ДЛЯ ЗАКОРДОНУ: 60 ам. центів.

Хто пришле гроші за 10 примірників Альманаху, той одержить даром одинадцятий примірник (один).

Замовляти на адресу:

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“, КОЛОМИЯ, НОВА 1.

„ZINOCZA DOLA“, KOŁOMYJA, NOWA 1.

Poland, East Galicia, Europe.

НОВА ХАТА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ

ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК IV.

ЛЬВІВ, ЛЮТИЙ 1928.

Ч. 2.

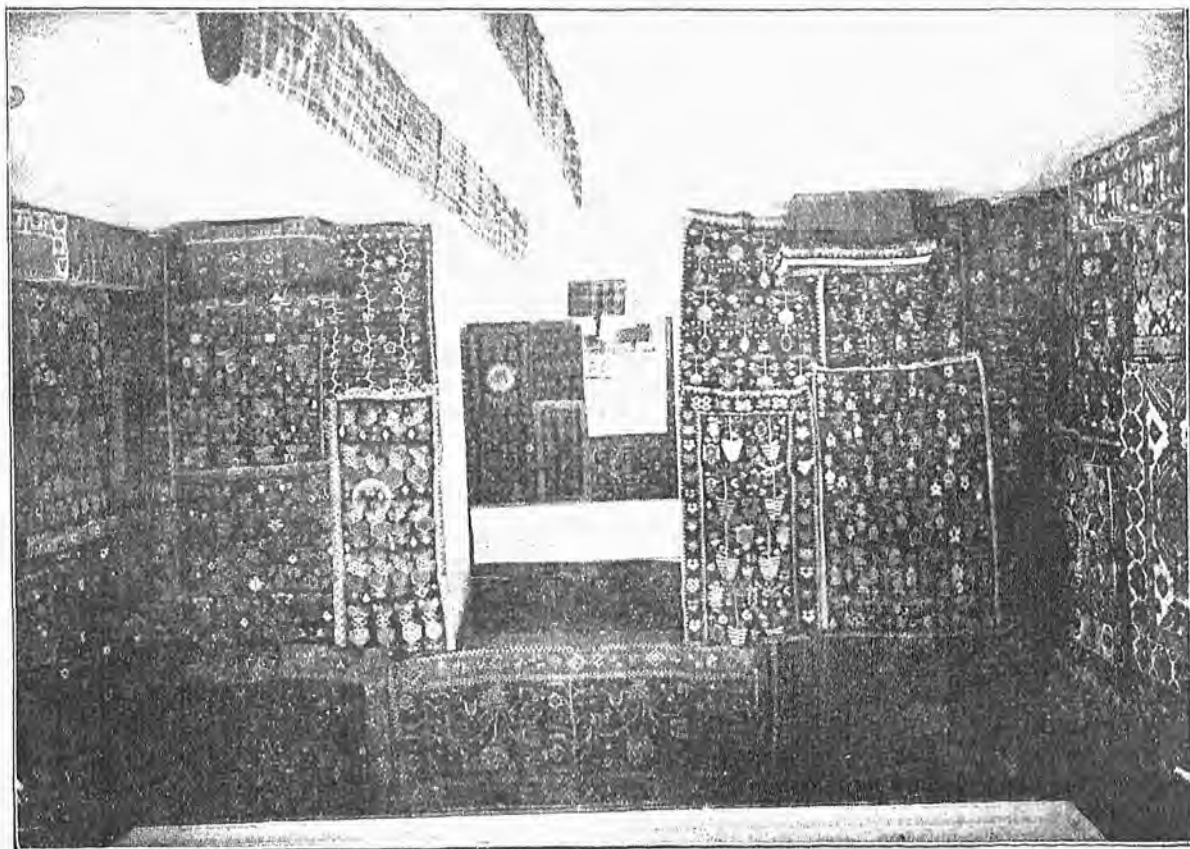
ЗМІСТ: Проф. Г. Павлуцький — Рання доба українського орнаменту; Шедевр килимів; Цінний винахід; Інж. Ліда Паходікова — Родинні школи в Чехословаччині; Отто Цоф: Дебют (з німецького). Державний театр ім. Франка на Радянській Україні; Г. Ф.: Культура помешкання; Вишивки низю на Поділлі; Послух у дітей; Руханка для дітей; О. Ш.: Товариські форми і звичаї; Моди; Роботи; Річні вісти; Веселий куток; Приписи; Практичні поради; Нові книжки; К. Гриневичева: Шеломи в сонці. **Ілюстрації:** Вистава килимів; Артистка Т. Баринська; Скромно уряджені кімната; Двері в українському стилі; Руханкові вирази.

Ранна доба українського орнаменту

(Докінчення)

Торг (як і війни, мандрівки народів, загальна релігія) об'єднує мистецтва різних народів поміж собою й надає їм багато спільних рис. Тож не дивинця, що український орнамент склався під чужим впливом і особливо зв'язаний із східним мистецтвом.

в Полісся, та й за Дніпром, мабуть, теж. На сході сусідили з слов'янами різні народи фініські, що посідали тоді мало не всі землі по Волзі. Можливо, що й цим шляхом (через фінів) східне мистецтво впливало на слов'янський орнамент.

Виставка килимів у Києві, влаштована старанням покійного Д. Щербаківського в 1924 р.

По-друге, треба звернути увагу на те, що ще раніш, перед великим слов'янським розселенням, степові племена іранські топкилися по наших степах тисячу літ, від приходу скитів аж доти, коли розгромили їх інші народи — готи з заходу, а гунни із сходу. З тими ордами, що сунули сюди з Азії, з Туркестану, міг з'явитися орнамент на килимах і тканинах, що прикрашали намети степняків. Племена-ж слов'янські жили тоді по-над Дніпром, в Київській околиці й вище, мабуть і на Волині, і далі на північ.

Тепер цікаве питання: чи існував поділ на класи тоді, коли склалися деякі форми українського орнаменту?

В період до VIII і IX в., коли всі східні слов'яни в своєму економічному житті займалися одним — добувною промисловістю та скотарством, речі найпершої потреби розподілювано більше-менше рівномірно між окремими верствами суспільства; класових одмін не було. Якийсь розподіл праці більш-менш помітний з'явився у VIII і ще більш в IX

віці, коли з'явився зовнішній торг, що став виключно приналежністю вищих верстов людности і провів між суспільством межу. Але ці вищі верстви суспільства (дружинники і купці) були не дуже численні й впливові. Крім того, коли зовнішній торг утворював деяку нерівність, відділяючи верх суспільства, то ця нерівність виявлялася в розміщенні одних тільки предметів розкошів: вино, гарні розкішні тканини, убори, різні вироби скляні, металеві, різне коріння, коштовна зброя — от чого найбільше питали багаті, заможні люди. В цьому полягала вся одміна в соціальному відношенні, що її можна завважити в такий давній час. Ніяких слідів станових одмін наші джерела не знають.

В X, XI і XII вв. повстає нова галузь сільського господарства — хліборобство. Через те виникає ціла економічна революція, що робить послідовно цілу низку великих змін у господарстві, державі та суспільстві. Але суспільство тогочасне ще було цілком позбавлене станових початків, і дещо важив тільки поділ його на групи, що трохи поширюється до XII віку. Взагалі, тенденцію соціального розвитку в цей період можна звести до того, що ступенево й поволі збільшується кількість та вага купців і особливо бояр; поруч з цим розвивається кріпацтво до кінця періоду. Вищі верстви суспільства заводили надзвичайно розкішну обстанову: носили одіж, оздоблену перлинами та дорогоцінним камінням, носили золоті гривні на шні, золоті обручки на руках, дорогоцінні пояси, заводили срібний та золотий посуд, дорогоцінні килими та настільники. В одному з церковних казань XII в., так званому „Словѣ о богатомъ и убогомъ“, знаходимо таку картину звичаїв вищого суспільства за тих часів: багатий ходить „в багрі і паволоці“ (в пурпурі й шовках), коні його гладкі, виноходи, сідла позолочені; коли він виходить з дому, перед ним і за ним іде багато рабів у намистах, обручках, золотих гривнях та розкішній одіж; за обідом на золотім і срібнім посуді подаються тетерюки, гуси, журавлі, рябчики, голуби, кури, зайці, олені, кабани; пють вино, мед і квас; на бенкетах грають на цимбали та сопілки, потішаються жартами і „сміхословцями“ і танцями; спить багатий на шовковому ліжку.

Взагалі треба уявити собі питання, що ним оце цікавимося, так.

В первісному суспільстві, де чисто-всі жили спільним життям, задовольнялися одними потребами, де не було торгівлі або вона була мало розвинена, там народне мистецтво належало всьому народові. До цього первісного періоду належать ті геометричні орнаментальні мотиви, що збереглися на сорочках і тепер уживаються в селі. Сюди-ж треба застосувати і різьбу на дереві. Дерево — це найзручніший до обробки матеріал. Початок такого приступного виробництва губиться в млі віків, і традиції його повинні бути особливо старі. Сюди-ж належить і звичинна орнаментика, вживана за часів мандрівки народів.

Потім, коли розподіл суспільства починає вимальовуватися яскравіше, коли деякі його верстви починають набирати значіння, сили, багатства, тоді в цих останніх з'являються нові потреби, яких до цього часу не було. Спочатку їх викликає, найбільше, бажання мати речі коштовніші, рідші в даній місцевості, — речі заморські, довізні.

З цим чужоземним крамом приходили в країну нові мотиви, форми та орнаменти, нові матеріали виробу. Почали переймати й підроблювати їх за-для задоволення попиту на ці новини з боку багатших верстов людности. Так з'явилися в нашій орнаментіці мотиви цілком візантійські.

Різні новини поволі переходили від вищих клас (від яких нижчі класи переймали собі), і від захожих чужоземців, і від завойовників, і від завойованих, і все це приносилося в загальну скарбницю на-

родньої художньої творчості, змішувалося, жило далі. Наш квітковий орнамент (теж „народний“), що зустрічається на рушниках, підризниках, ризах, на шовках одіж козацької старшини, це наслідок нової змішаної культури Сходу й Заходу, яка пишню розцвіла в XVII в., але її з коренем вирвав Петро I.

Реформи Петрові принесли з собою вплив Заходу. Від того все круто змінилось. На Московщині бояри що-день, то все більше зближались з західною цивілізацією, переймали її промисловість, знання та мистецтва, викликали до Московщини німецьких, французьких та італійських учених, художників та ремісників, і ті, натурально, приносили з собою свій смак та мистецтво. На Україні це сталося трохи згодом, з середини XVIII віку, коли московська мова й культура стали що-раз дужче опановувати українське громадянство, і нове покоління українців, під напудреними французькими перуками та модними вишиваними камізолями й собі приєдналося до західної цивілізації. Утворилася поміщицька кріпацька культура, що панувала в Росії півтора століття. Народне мистецтво не встигло угнатися за швидкою еволюцією моди і тому віддало своє місце або новому мистецтву, що народилося на старому корінні, або зовсім чужому заходневі, що не мав нічого спільного з місцевими традиціями.

Селяне, заховуючи спогад про свою минулу волю, і далі жили по-за межами цієї довізної цивілізації, зберегали свої перекази, шанували старі церковні пам'ятки та старі звичаї, будували й далі свої будинки так, як будували їхні предки, і оздоблювали орнаментами свою одіж та начиння так, як це робили їхні предки.

Народне мистецтво поволі відходить спочатку з більших осередків, потім з менших і кінець-кінцем ховається серед головної маси людности — в селянстві.

Грунтуючися на всьому вищесказаному, ми приходимо до такого висновку: твори народнього мистецтва не можна розуміти так, що це є мистецтво, що його сільська людність утворила на місці у себе вдома, щоб задовольняти щоденні потреби, духові та матеріальні, свого власного народнього побуту, хатнього, господарчого, релігійного, і є наслідок індивідуальної художньої творчості під впливом власного натхнення. Народне мистецтво, народній орнамент — це є наше давнє мистецтво, отже поно є власністю всього народу, а не окремих його верстов.

ШЕДЕВР КИЛИМІВ.

Недавно в Персії закінчено роботу килима, який спеціалісти вважають найкращим зразком ткацького мистецтва. Килим роблено на протязі 50 літ. Він має назву: „Пропавший принц“ й на ньому з'ображена в картинах стара перська легенда цієї назви. Детайлі килима виконані з майстерського докладністю. На кожний квадратний сантиметр припадає 100 рядочків (перські килими, що мають більше як 50 рядочків на квадратний сантиметр, вважаються рідкістю). Килим продано до одного американського музею за 300.000.— доларів.

ЦІННИЙ ВІНАХІД.

Учитель Волишевський на Рад. Україні винайшов ткацький варстат, що в великій мірі збільшує виробництво завдяки тому, що рівночасно працює багато човників. Крім цього, дуже важним в новому варстаті є те, що він працює без шуму, чого досі ніде не вдалось досягнути.

РОДИННА ШКОЛА В ЧЕХОСЛОВАЧИНІ

Написала — Инж. Ліда Пахолікова.

I.

Було це в 40-их роках минулого століття, коли горстка свідомих чеських жінок прийшла до переконання, що народові потрібні передовсім освічені та свідомі жінки-матері. А тому, що кола, покликані до цього, нічого в тій справі не робили, взялися за справу жінки самі. В скорому часі заснували вони кілька приватних виховуючих жіночих інститутів. Але найвизначніша праця розпочалася щойно тоді, як в р. 60-их прибрали жінки порадирика та прихильника цих стремлень — в особі Войти Напретка, котрий після десятилітнього побуту в Америці, приїс до рідного краю багатство нових думок та плянів. Він станув на чолі молодого ще жіночого руху і праці над піднесенням культурного рівня чеської жінки. В своїйому домі в Празі заснував він „Американо-чеський Клуб Дам“. Тут влаштовувалися для жінок лекції з різних галузей знання, була заснована читальня та віддана для користування членам клубу багата книгозбірня.

Тут за ініціативою Войти Напретка брала почин майже кожна успішна діяльність чеських жінок, а вислідом цієї праці з того часу було заснування „Чеського Жіночого Виробничого Гуртка“ в році 1871. — Заснував його невеличкий гурток відданих цій справі жінок, з письменницею Кароліною Светлою на чолі.

Гурток негайно засновує „Торговельно-Промислову Школу“ цілею котрої є — дати чеським жінкам практичну та фахову освіту для самостійного та родинного життя. Ця школа була ділом самопомогі, вона повстала без помочи австрійської держави, а її підмурівками були відданість справі та зрозуміння її ваги.

На заклик до чеських жінок — чи погоджуються вони зі заснуванням Гуртка, зголосилося понад 15.000 членкинь. Місто Прага дало школі безплатне приміщення, торговельний гурток „Меркур“ та „Промислова Спілка“ допомогли фінансово, а решту виконало натхнення чеських сердець. Стремління це підпирає часопис „Ženské Listy“, — видаваний Гуртком за редакцією Єлішки Красногорської, великої чеської поетки. Вона-ж переймає згодом також провід „Вироби. Гуртка“, щоби на закладних каміннях, покладених попередницями, вибудувати трівку будівлю майбутности чеських жінок.

За її старанням дійшло р. 1890 до заснування першої дівочої гімназії гуртка „Мінерви“ в Празі. Вона перша дала почин до відкриття чеським жінкам високошкільних студій і так поставила культурні цілі чеського жіночого питання на найвищий ступінь.

Тимчасом „Торговельно-Промислова Школа“ росте та кріпшає. В 25-ому році своєї чинности, року 1896, переходить вона під власну стріху, до трьохповерхового дому з 17-ома клясами та 31 учительськими силами. Торгівля гуртка дає стає заняття 37 швалям і є одночасно практичною школою, де абсолювентки „Торг.-Пром. Школи“ виправляються в торговельній маніпуляції.

По 30-ти роках, в р. 1901, річний видаток на школу виносить вже 58.000 К. (довоєнних). На покриття цих видатків дали публичні субвенції: міністерство освіти, жіночий комітет, празький магістрат, торговельна й ремісничка комора — разом 12.000 К, гурток — (16545 К.) решта покривалася платнею за навчання від учениць, котрих в тім році було поверх 800.

За „Торг.-Пром. Школою“ появилися небаром інші подібні школи. Так р. 1884 з ініціативи М. Червінкової — Рігрової засновано „Міську Дівочу Промислову Школу“ в Празі; р. 1885. Промислова Школа „Жіночого Виробничого Гуртка“ в Хрудімі; р. 1886. — засновано промислову школу гуртка „Весна“ в Брні — цьому осередкові

патріотичних стремлень Мораванок; того-ж року організується в Празі гурток „Чеський Дім“, який засновує кухарську школу.

II.

Такі були початки чеських дівочих шкіл. Відповідно до того, як поволі ставали приступними для жінок школи, призначені до того часу виключно для хлопців, втрачали на своїйому значінню первісні дівочі школи, що виховували дівчат передовсім до матеріальної самостійности. Нині форми жіночої освіти міняються відповідно до нових життєвих вимог жінки. На перше місце вибивається тип однорічної Родинної Школи, що має дати дівчатам передовсім освіту та вміння, потрібні для родинного життя та ведення домашнього господарства. Щоби задовольнити всі згадані вимоги, заснуються також і дворічні родинні школи. Натомість для освіти, потрібної до самостійного прожитку, приєднуються до II-го річника Родинної Школи ще однорічна ремісничка робітня, як третій річник; він має дати освіту дівчатам, що бажають присвятитися одяговому ремеслу.

До цієї-ж групи належать і інші фахові школи для жінок, оскільки вона належить до ресорту містерства шкільництва та народної освіти, н. пр.:

1. Пятимісячна школа для ведення домашнього господарства та пятимісячні школи куховарські.

2. Ремісничі робітні подають фахові відомості та вміння, необхідні для самостійного ведення ремесла.

3. Школи для соціальної служби — подають, після закінчення дворічної родинної школи, освіту, потрібну в усіх галузях соціального піклування.

4. Дівочі народні школи челядницькі та народні курси — мають дівчатам та жінкам, зайнятим на протязі дня, послужити нагодою навчитися як слід всіх домашніх праць та набути відомостей, потрібних для виховання дітей.

5. Курси спеціальні — доповнюють відомості та вміння в різних галузях жіночої життєвої праці.

Цим способом дістають дівчата в Чехословаччині освіту, котра потрібна їм, як будучим матерям, вихователькам, господиням та громадянкам, — освіту практичну та загальну, що підготовляє до ремісничого звання. Для тих, що не можуть скінчити дворічної родинної школи, призначені однорічні родинні школи зі скороченою програмою, де узгаднюють передовсім потреби родинного та громадського життя.

III.

Навчання поодиноких предметів (37 годин тижнево) має такі завдання:

1. Викладова мова: Навчити, поправно висказуватися в слові і письмі. Пізнання визначніших представників чеської літератури в звязку з умовним розвитком європейських народів. Розбудження цікавості до літературних творів, розуміння їх внутрішньої та формальної вартості.

2. Історія освіти: Пізнати розвиток європейської освіти від найдавніших часів та її звязок з життям свого народу, зрозуміти напрямки дальшого розвитку.

3. Виховання: Навчити розуміти духове життя власне і чуже, вказати шлях до ідеалу моральної досконалості та покласти основи морального характеру, дати вказівки для виховання дитини.

4. Гігієна та піклування про дитину: Наводити учениці до належної оцінки великої вартості людського здоров'я та навчити, як його берегти. Подати найважливіші відомості про людське тіло та його гігієну. Викликати зацікавлення для тілесного розвитку дитини та для її потреб.

5. Громадська наука: Підготовка до громадського життя через пізнання життя родини, громади та держави; пізнання обов'язків та прав громадянки; плекання морального та громадського почуття, демократичного та республіканського духа.

6. Рахування та рахунковість: Влучно вибраними прикладами з практичного життя викликати зацікавлення та виховати розуміння ваги належної оцінки господарських вартостей. Подати для цього практичні вказівки та належні вправи.

7. Рисунок: Виховати смак до форми, красок та їхньої гармонії, зручність в підшукуванні декоративних форм, вміння приміняти їх та зі смаком користуватися ними при виробі білля, вбрання та річей для прикрас одягу або мешкання.

8. Шиття білля: виховати смак до гарного та гігієнічного білля і солідного виконання, навчити виготовляти білля всіх видів і по мистецьки його прикрашувати.

9. Направа білля: навчити доцільно та гарно направляти білля.

10. Рисунок кроїв на білля: навчити брати міру і зладити крій всіх родів білля.

11. Шиття вбрання: виховати смак до гарного та гігієнічного вбрання і до його солідного виконання.

12. Рисунок кроїв на вбрання: навчити брати міру, нарисувати крій жіночого та дитячого вбрання.

13. Вишивання та оздобні праці: виховати мистецьке почуття та смак, навчити учениць по мистецьки прикрашувати білля, вбрання та виробляти річі для прикраси мешкання.

14. Наука про матерії: Подати відомості про сировини й вироби, уживані до шиття білля, вбрання, в модярстві, до домашніх потреб — щоби влекли добрий вибір при закупні, використанні та опрацюванні даного матеріалу.

15. Домашнє господарство: виховати смак

до гарного урядження дому, до чистоти, порядку та ощадності. Подати вказівки, як все те розумно та ощадно досягнути, ознайомити з методами, котрим можна влекли вести до дому та з доцільним поділом часу.

16. Наука про харчеві продукти: пізнати найважливіші продукти, їх прикмети, виживну вартість та спосіб їх переховування, скільки чого потрібно для відповідного виживлення та розумного господарювання.

17. Варення: Навчити варити дешево, смачно, та поживну страву, узгадуючи матеріальний стан господарства та час, потрібний на приготування страви, як і коли її подавати; дати основи доброго та ощадного харчування людини здорової та хворої, дорослої і дитини.

18. Господарські праці, прання та прасування: Навчити виконувати розумно й ощадно праці, потрібні для вдержання порядку і чистоти в господарстві; також прати та прасувати.

19. Гімнастика: ширити розуміння значіння гімнастики для здоров'я тілесного й душевного; виховувати почуття дисципліни та порядку, ритму, такту й руху, дати вказівки для організації домашньої гімнастики. (Підчас інших предметів також присвячується 2—3 хвилини гімнастичним вправам).

20. Спів: Освіжити та ушляхотити думку; виробити слух, дати пізнати значіння музики та народної пісні.

Статистика родинного шкільництва в Чехо-Словацькій Республіці на кінець шкільного року 1926/27 виказує, що в Чехословаччині є 27 річних родинних шкіл з чеською викладовою мовою, а 14 з німецькою. До чеських шкіл ходить 408 учениць, до німецьких 209. Дворічних родинних шкіл є в ЧСР. 69 з чеською викладовою мовою, 24 з німецькою. Учениць в чеських школах було 6.937, в німецьких 904. Родинні школи є нині в Чехо-Слов. Республіці, в кожному більшому місті, а їх сітка постійно зростає.

ОТТО ЦОФ.

ДЕБЮТ

Якщо ходять о точність, то мала Аделя де Санктіс не була ще в театрі. Але коли до Больонії приїхала театральна трупа, а її директор пошукував дівчат до обсади менших, побічних ролей, учителька Аделі поручила її цьому визначному директорові. Від тоді, що дня о 10 годині передполуднем, бігала Аделя на проби. Тоненька, лискуча, чорна шовкова суконка тулилася до неї, начеб вітер ось-ось хотів її зірвати. Каблучки її черевиків були викривлені, бо приходи її батька рідко коли вистарчали на півня. Заце тим вище носила вона свою, найкращу в світі голівку. Не тому, що дерла носа — о ні! Але вона чула по дорозі всю небесну музику, то й годі дивуватися, що слухачи її, ціла аж підносились. В небесній оркестрі грали такі струменти, які звичайні люде знають тільки з назви, а не зі звуків. Згадати тільки еольську гарфу, яка грає там такуж визначну роль, як чародійна сопілка. Мабуть не нарушу таємниці, коли під услів'ям дискретності ще більше скажу: Аделя в день і вночі мріяла про це, щоби стати наслідницею Елеонори Дузе.

Тому й не диво, що вона була цілком сліпа на всю буденщину такого купецького міста, як Больонія. Вона переходила через натовп і грала роль на прим. „Дами з камеліями“. Переходячи повз склеп Люція Модені, де за виставою пишались розкішні шовкові панчохи, найніжніші паризькі дещу, мальовані хустинки, а на порозі стояв сам властитель з борідкою *à la d'Анунціо*, вона саме тоді змирала в п'ятій дії на зворушачі сухоти. Але це була таємна, приватна і взагалі невидима смерть і тому не

можемо брати за зле цього, що Люція Модені, побачивши Аделю, мав тільки два слова на її байду-жність: „дурна гуска!“ Цих слів також ніхто не чув, бо вони були сказані „в душі“.

Чи чули Ви що про Ермета Новеллі? Ермет Новеллі — це був дуже великий артист, найбільший із усіх, яких знали сучасники малої Аделі. Цей артист приїхав до Больонії на гостинні виступи. А до цього мав він грати „Мішеля Перрена“ — свою найбільш улюблену роль. І уявіть собі: мала, неміла, тремтяча учениця, яка до тепер подавала на сцені тільки візитівки, мала у цій штуці подати листа! Так, вона мала подати правдивого, цілком замкненого й запечатаного листа! І то не якому будь комедіантові, але самому Ермету Новеллі! І то не як ліма статистка, — як ви певно думаете — ні, вона мала говорити! Це вже була роль! Тяжко було й подумати про це! А що більше! Цей лист мав спричинити убиство героя, не допустити до смерті славного Мішеля. Заговор тільки тому мав бути відкритий, а негідний вчинок тому ударемнений, що вона, Аделя мала появитись і вручити оцього листа.

Ох, як часто переводив з нею великий Новеллі проби цієї сцени! Подивугідна була терпеливість, яку він мав для цієї тремтячої дівчинки з широкоотвореними, карими очима. „Повтори ще раз!“ — казав він. І вона бігала вже двадцятий раз на сцену, без віддику, задихана і вже в пятьдесят повтаряла: „якийсь, закутаний в плащ чоловік, що миттю щез, передав для горожанина Мішель Перрена оцього листа!“

Як ти поплутаєш це місце, люба дитино, — говорив Ермет Новеллі — і при цих словах погладив її по голові — комедії не мож. буде продовжати“.

Хайби був краще не говорив цього! Вона, Аделя де Санктіс, мала бути віссю і двигуном цієї штуки!

ТЕАТР ФРАНКА НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

Одним з найвизначніших театрів на Україні є театр ім. Франка. Зорганізувала цей театр група під проводом Гната Юри, що вийшла з „Молодого театру“, який вперше заклав підвалини нового українського театру.

До революції панувала в українському театрі — побутовщина. В театрі не дозволялось подавати ніяких ідей: ні політичних, ні громадських. Сьогодні в театрі ведеться велика виховуюча робота. Театр здобув симпатії мас — зміцнив серед них нові ідеї. Театральна культура підноситься чимраз вище і смак глядача стає чимраз вибагливіший.

Театр перебував 3 роки у Харкові, один сезон у Москві, тепер вернув до Києва. Матеріальні умови театру значно покращали. Театр притягнув до своєї роботи наукових робітників Києва, знавців мистецтва, громадських діячів та літераторів. Лябораторно-дослідчі станції, які утворено при театрі мають на меті підняти загальну культуру українського актора та режисера й підготувати нових кваліфікованих театральних робітників. Репертуар театру в більшій частині оригінально-український. Українські пєси розв'язують різні соціальні й побутові проблеми сьогодні актуальні, а рівночасно підкреслюють особливості українського театру й українського народу в мистецьких проявах.

З жінок працюють в ньому артистка Г. Борисоглібська, заслужена артистка Республіки, яка в минулому році обходила свій ювілей, артистка К. Лучицька і артистка Т. Барвінська, прем'єрша Театру, якої портрет поміщуємо.

(За Глобусом).

Головна артистка Держ. Театру ім. Франка в Києві, Т. Барвінська.

Від неї залежав її розвиток і розв'язка! Вона почувала себе Атласом, що дигає землю. Але треба знати, що її плечі були дуже, дуже вузьенькі.

„Якийсь закутаний в плащ чоловік, що миттю щез передав для громадянина Мішеля Перрена осьього листа!“ Від кількох днів не говорила вона інших слів! А слова, вживані за часто, подобають на кремін' через який постійно перепливає потік: він стає гладкий і не має вже стриму. Мабуть вона взяла собі упійнення мистця надто до серця, бо воно підскакувало їй аж під гортанку, вже на 24 години перед виставою. Деякі впевняли, що ціле те лихо було ніколи не трапилося, колиб вона була зажила трохи брому. Суфлерка твердила, що Аделя, заки вийшла на сцену, не повинна була забути перехреститися тричі або бодай плюнути на спину огневому сторожеві за кулісами. Як звичайно буває, коли надійшла велика хвиля, коли режисер дав їй знак, коли вона вбігла на сцену й почула звернені на себе класичні, а такі чужі очі Новеллі, коли врешті, тремтячою рукою всунула йому письмо, що рішало про людське життя — вона сказала: „якийсь закутаний в лист чоловік, що миттю щез, передав мені для горожанина Мішель Перрена, оцей плащ!“

Коліб публіка мала бодай мале поняття про це, що діялось в серці цієї дитини — вона вибухнула б риданням; всі ті тисячі людей взаємно обмилися б і ридали, цілого Арно або навіть По виплакали б сльозами. Але тому, що публіка ніколи не була на сцені, й ніколи не підсувала свому партнерові під ніс листа, рівночасно впевняючи, що це плащ, тому вона так широко сміється, коли це трапиться кому іншому. І оця публіка також сміялася! Одинокі, що не сміялися, були ці двоє на сцені. Новеллі звукував і розширював очі, наче пугач, що росте у зріст ве-

литня, а при цьому стає щораз ширший і ширший, підчас коли мала Аделя ставала мікроскопійно малою. Виглядало це наче в казці: велитень - птиця ось - ось проковтне комашку. Але по хвилі вернув Новеллі знову до своєї природної величини, вхопив виновницю за руку, потягнув її на край сцени (при чому вона й не знала, що ще жива) і сказав зі смертельною повагою: „Отже прошу, Пані й Панове, що зробити з такою дівчиною?“

Гураган сміху й лопоту понісся театром! Аделя склонила голову на бік, бо думала, що заслона зараз опадє. Лице її було страшно біле, біліше від листа, який все ще тримала в руках. Але нараз, як галас трохи втишився, крикнув хтось з галерії: „Поцілуйте її!“

Це був вершок! Аж тепер настала правдива суматоха! Сяля виглядала наче дим вар'ятів з тисячами хворих! І навіть добряга купець Люцій Модена, властитель шовкових панчіх, на які оця дівчина ніколи не звернула уваги, Люцій Модена, що сидів тепер в п'ятому ряді оркестри — розуміється в смокінгу — навіть він кричав і вимахував руками як навіжений. Однак ніхто не відрізняв вже власного голосу від голосу сусіда. Але це дрібниця!

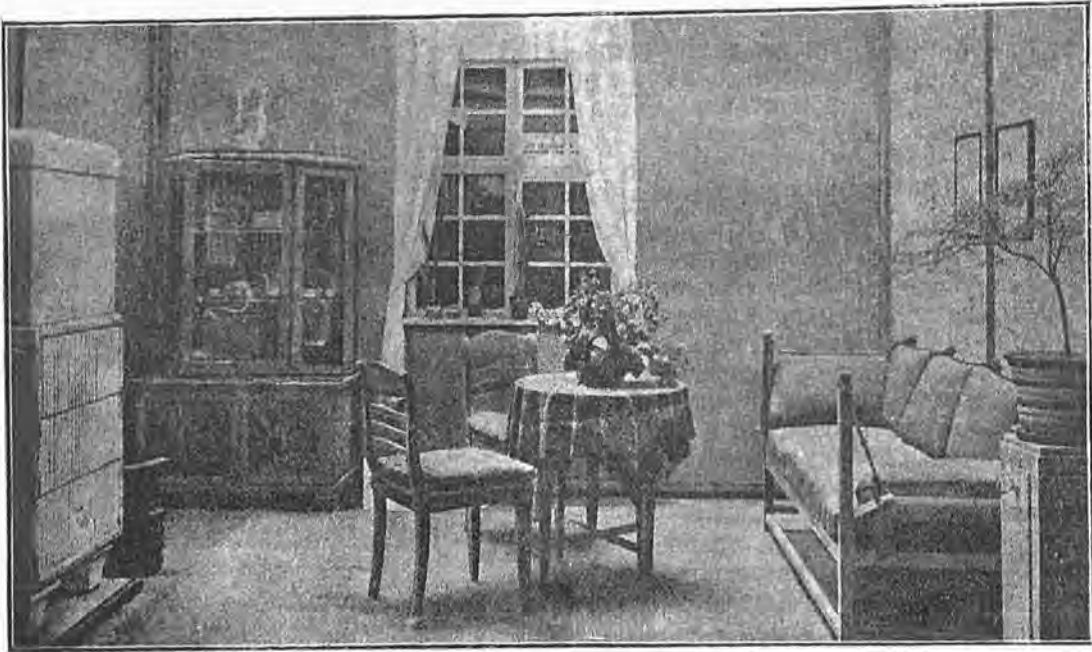
Бо там, в горі, стояв Новеллі і перший раз від трицятьох літ був оголошений.

Ніколи й нізащо не бувби він подумав про таку кару. Він проклинав то публіку, то знову нещасну виновницю, — оскільки вона ще загалом існувала, бо здавалось, що вона в ту мить розвіється в повітрі. А лице її горіло полум'ям, ось - ось волосся займеться! Крайна пора, щоб хто загасив! А все це не тривало й пів секунди. Чи цей гультайка з галерії мусів довести аж до такої розв'язки, яка впрочім за кулісами так легко виконується? І заки оголошена пу-

КУЛЬТУРА ПОМЕШКАННЯ

„Покажи мені як живеш — а скажу Тобі хто Ти є“ — каже німецька приповідка. І правильно! Чи може бути краща картина душевної культури людини, як чотири стіни власної хати, цей маленький світ, у якому постійно живеться? І ці мертві на око

викликати зовсім протилежне враження. Бо головна обстановка, себто меблі, мало кажуть конкретного про їх власників. Меблі можуть бути одичені, случайно куплені, чи позичені, — вони не дають ще ніякого пятна хаті. Сто раз більше говорять ці дріб-

7. Скромно уряджена кімната.

предмети, ця обстановка в якій ми обертаємся, без огляду на настрої, говорять часом більше, як людина. Входячи до помешкання незнайомих, не раз дрібничка у їх хаті викликає зразу симпатію до хазяїнів — але така сама дрібничка може різночасно

нички — це таке „нічо“ — десь кинена подушка, оригінальний килим, гарна картина на стіні, чи виплеканий квіт. Ці усі додатки до обстановки творять душу кожної хати. І коли меблі купується дуже рідко — раз, або двічі в житті — то ці дрібнички

блика освідомила собі ясно цей оклик, та поки мала Аделя витягнула свої тоненькі руки, щоб зборонитися, артист перевів це ласкаве пропозиція в майстерний чин. Рухом Ромео й рівночасно Перрена взяв він малу вобійми, і зложив на її устах поцілуй, який не вменшивби маєстату навіть самого Филиппа II.

Понісся крик захоплення! Лопіт, якого ще тут досі не було! Здавалося, що стеля чуть-чуть завалиться. В кожному разі, на стінному малюнку стелі, яка ще від 1677 року не була реставрована, появилися небезпечні риси. Великий свічник, з багатьма скляними жемчугами, звенів і брнів від потрясання. Найбільше однак кричав цей, впрочім так поважний, купець. Він вискочив на крісло! Здавалося, він найрадше викине на сцену, свої обі руки, що вдарили о себе наче розлучені діти. Чи не поміляються його очі? Чи справді, оцю чарівницю, що день в день перебігала попри нього, в суконоці з дешевого, але пишного шовку, цілував сам Ермет Новеллі? Ах, рух дівочого переляку, яким вона відхилилася в сильних обіймах мистця, другий рух, яким вона випрямила руки проти його грудей — та палаюче полум'я, що пробігало її обличчям, підборіддям і шиєю, — ні! — за цим можна було скочити в пекло! Хто був би в силі забути це безпомічне, солодке віддання?

Одним словом, Люцій Модена відважився цього вечора на видаток в сумі 100 лірів. Він купив китицю рож, яку вспів ще роздобути в так пізній порі, в галі готелю Рома.

Такий карколомний вчинок, ще перед годиною видався йому неможливим. Однак такими були, такими є чоловіки, такими й остануть: для дівчини, що є в театрі, і що задержує свою чесноту як при-

ватний люксус, не видалиб вони ні сотика. Але для жінок, що мають за собою багатство промахів, для них пливе золото рікою. Бо зацікавлення для артистки родиться з цею хвилиною, коли починає линути блиск її доброї слави; бо й прозору шибку помічаємо щойно тоді, коли вона зайде парою. І так мала учениця стала особою, тому що визначний чоловік взяв її в обійми. Не можна однак забути й про це, що чар з яким вона боронилася й відхилилась, розтопив навіть твердіше серця, як серце Люція Модени. Однискє серце, що остало холодне, було серце її директора: як тільки впала заслона, він звільнив її, а в десять минут пізніше роздумувала вона поважно як закінчити свою земну кар'єру: чи при допомозі газу чи при допомозі спожитої пачки сірок. В ці роздумування впала відома китиця рож, і хоча вона й не впала з неба, то всеж таки впала вона з товарового дому з 22 урядовцями й властителем, що носив борідку *à la* Анунчіо.

Сьогодні зветься цей дім „Модена & Син“, бо від цієї пригоди минуло вже більше літ. Аделя виступає як пані дому: бо провід в інтересах задержав собі її чоловік. Він все таки не вважав за неможливе, що його жінка буде давати покупцям листи замість плащів, а це моглоб ввести непорозуміння. — Також поцілуї стали від цього памятного вечора виключним його монополем. Принаймше він сам так твердить.

Переклад з німецького.

можна постійно змінити, додавати, викидати, й відповідно до настрою давати своїй хаті що раз то новий вигляд.

Погані, банальні меблі губляться часто серед тих дрібничок, їх прямо не бачиться. В око впадають гарні занавіси, зі смаком дібраний килим, скатерть з народною вишивкою, оригінальні відповідно розміщені подушки, добрі картини, квіти. Навпаки дорогі і навіть стилеві меблі виглядають мов мертві, коли цього усього нема — або тратять усю свою красу через один зле дібраний до цілості килим на долівці, через банальні картини на стінах.

Чим менше помешкання, чим менше кімнат — тим краще можна пізнати їх властителя, його смак і культуру, у більшій кількості кімнат вона часто затрачується і губиться. Головно т. з. „сальони“ зачинені на щодень, а відчинені лише для чужих і часто однакові у зовсім різних людей. Вони всі мають щось спільного — а саме свою бездушність, свою мертвечину, брак індивідуальності. Мала одна кімнатка, яка мусить бути для хазяйки усім: спальнею, їдальнею і прийомною, може о много більше сказати і бути о небо культурніша — чим цілий ряд сальонів з шабльоновою обстановкою. Тут саме лежить суть т. з. „культури помешкання“ — не у кількості, а в якості, не у дорогій ціні, а в мистецькому смакові, не на показ, а для себе.

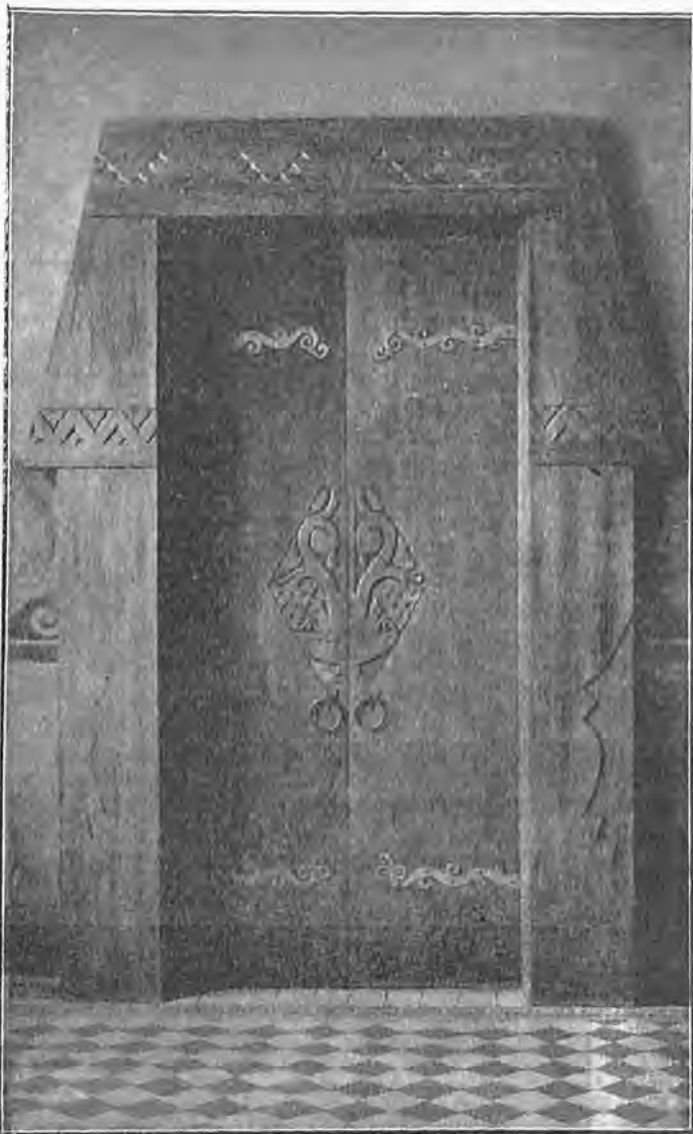
Що правда, то до улаштування гарного помешкання треба одної річі, якої не можна за ніякі гроші купити — таланту — чи краще хисту. Хто має вроджений хист зуміє „з нічого зробити щось“, зможе при добрій волі створити собі дійсну палату — хоча б вона обмежилась тільки до одної кімнатки. Цей талант вроджений у кожній майже жінки, лише не у кожній є зрозуміння ваги і потреби культури та культу власної хати.

Хатня обстановка не може бути купована без довшої надуми, що і яке треба купити. Ми витрачаємо стільки часу, заки рішимося купити суконку, яку носимо рік — два, а купуємо скоро і легко „щось до хати“, бо як раз цього треба, чи лучилася добра нагода. Загалом у нас „хата“ і її вигляд є часто на останньому пляні, не лише коли ходить о витрату гроша, але і коли ходить о час і працю. Зроблення порядків, чистота ще далеко не рішають культури помешкання.

Хто як хто, але ми, українці, при безконечних скарбах нашого народного мистецтва, можемо творити хатні обстановки, яких позавидувалиб нам усі культурні народи. Можемо їх творити і поволи, доповняти навіть серед цих крайно невідрадних матеріальних умовин, в яких доводиться нам жити. Трохи доброї волі, трохи постанови, не купувати ніякої жидівської чужої тандити, трохи праці і ніж-

ної руки, а наші помешкання, в скорому часі, можуть зовсім змінити свій вигляд.

При цих самих меблях, які мусять залишитися, вони одержати можуть нове лице і нову душу. Це

Двері до салі „Будинку літератури ім. Блакитного в Харкові. (Різьба на дереві, за малюнком артиста А. Стрехова).

одно з завдань нашого жіноцтва: дати підвалини для культури хатної обстановки, своєрідної української культури помешкання.

Г. Ф.

Увага! На всякі запити в справі улаштування і прикраси хати, Редакція буде поміщувати відповіді в окремій рубриці.

ВИШИВКИ НИЗЗЮ НА ПОДІЛЛІ.

Під таким наголовком появилася альбом вишивок в Кам'янці Подільським накладом Кам'янець-Подільської художньої промислової профшколи.

З цього приводу читаємо в Віснику Кустарно-промислової Кред. Кооперації в ч. 9. за грудень 1927:

Не багатьом, мабуть, відомі ті високохудожні видання, що їх випускає Кам'янець-Подільська художня промислова школа (ім. Скороводи). Винна в цьому насамперед, звичайно, сама школа, що не популяризує своїх видань, а рекламувати їх було б зовсім не грішно, бо видання ці виконано технічно бездоганно. Школа має випустити понад 20 назв альбомів та монографій з різних галузей українського мистецтва.

Альбом „Вишивки низзю на Поділлі“, що нещодавно вийшов із цієї серії, дає низку чудово виконаних зразків цього своєрідного мистецтва Поділля.

Особливо багата й оригінальна культура селянської вишивки на Поділлі: виконано особливим способом „шиття низзю“, вона вражає насамперед лінійним трактуванням змісту; вся її багатюща орнамента просякнута цим своєрідним лінійним ритмом. Серія зразків, зібрана в альбомі, приковує увагу саме своєю графічністю.

Цікаво відзначити, що чимало елементів цього орнаменту цілком східного походження: деякі в них мали дивну схожість з орнаментикою теперішніх та іомудських килимів східної Азії. Трапляються також фігури надто близькі до індуської „свастики“*), до того ж, не зважаючи на явне використання чужих форм, не може бути й мови про запозичання та повторення, бо всі ці мотиви так перероблено, що вони набувають цілком нового характеру місцевої кольоритності та оригінальності.

*) Ломаний хрест, гачкований хрест, млиночок.

ПОСЛУХ У ДІТЕЙ

Щоби діти слухали старших осіб, хочби й своїх власних батьків; у всякій справі, абсолютно і сліпо, це не тільки неможливо, а й з ніякого погляду не бажане. Сліпо послухні можуть бути лише хворі, ненормальні або дурні діти, тай то краще, щоб від них такого сліпого послуху не вимагати.

Ніякої дитини не можна виховати так, щоб вона зовсім і точно задовольнила кожне бажання батька чи матері. Кожна дитина має свою вдачу свої окремі душевні прикмети, які хочуть найти собі вираз і яких силою не треба гальмувати. Розуміється, дітей треба вчити, що вони повинні робити, а чого ні, але в кожному випадку треба дати їм розумну причину для такої чи іншої поведінки, а не вимагати, щоб сліпо слухали приказу чи заборони, не розуміючи, чому воно і нащо.

Розумний послух у дітей можливо досягнути і для їхнього доброго виховання важно. Однак треба оберегатися, щоб взагалі за багато не приказувати і не забороняти. Спільна прикмета в усіх дітей, що вони активні, і на скільки те, що вони роблять, не шкодить ні їм ні другим людям, треба лишити їм волю. Дитина все хоче що-небудь робити; хоче бачити результати своєї роботи; хоче похвали і признання. Це її природа і вона невинна, що „не може всидіти тихо“. За те нема що її сварити і батьки повинні лише ту дитячу активність покерувати так, щоб вона не зашкодила ні самій дитині ні нікому.

Щоб виробити в дитини розумний послух, батько й мати повинні передовсім свою дитину добре пізнати: що вона думає, як приймає враження і як на них реагує, чого можна від неї вимагати і яким способом.

Заки приказувати чи забороняти, наперед подумати,

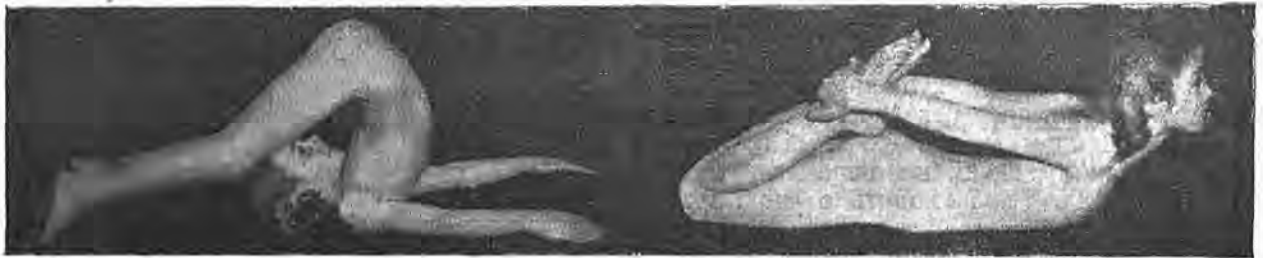
чи справді треба. Коли треба, тоді сказати своє просто, ясно і пояснити причину, чому дитина повинна щось зробити чи чогось не робити. Не відкидати своїх рішень, але й не проголошувати їх в надто рішучій, різкій формі. Дитина, так же як і доросла людина, не любить „сильної влади“ над собою і так само відчуває образи. Треба, щоб дитина привикла, що те, чого від неї вимагають, є і важне і розумне. А потім все треба дивитися, чи приказ виконано. Для дитини це буде доказ, що справа важна і що батько чи мати в її висліді зацікавлені, а не говорять так тільки ізза якоїсь забаганки чи примхи.

Не треба спонукувати дітей до послуху обіцянками, а коли вже що обіцяно, обіцянку виконати. Не зловживати дитячою довірчивістю, а то легко можна стратити в дитині віру.

Найгірший спосіб здобувати собі послух — це пострахом: лякати дітей поліцаєм чи доктором чи кимсь, хто „прийде і забере тебе“. Або дитина стане боязлива, залякана, а ні, то швидко переконається, що її дурять, тай тратить повагу до батьків.

Заки за непослух карати, треба наперед переконатися, чому саме дитина не послухала. Буває, що у неї були як найкращі мотиви, бажання власне щось доброго зробити, і потім у неї лишається враження, що саме за те її покарано.

Буває, що на дітей накладають такі обмеження, яких вони не можуть выдержати. Воно легко сказати „сиди тихо“, але здорова дитина, в якій повно життя і сили, попросту не може всидіти тихо довше як кілька минут. Малі діти ростуть і в них розвивається кожний мускул. Сама природа примушує їх бігати, скакати, кричати, вганяти.

1) Вправи в лежачій поставі горілиць. Руки вдовж тіла, долоні до землі. Піднос обох ніг в гору.
2) Постав лежача лицем до землі. Піднос обох ніг в зад. Голова в гору.

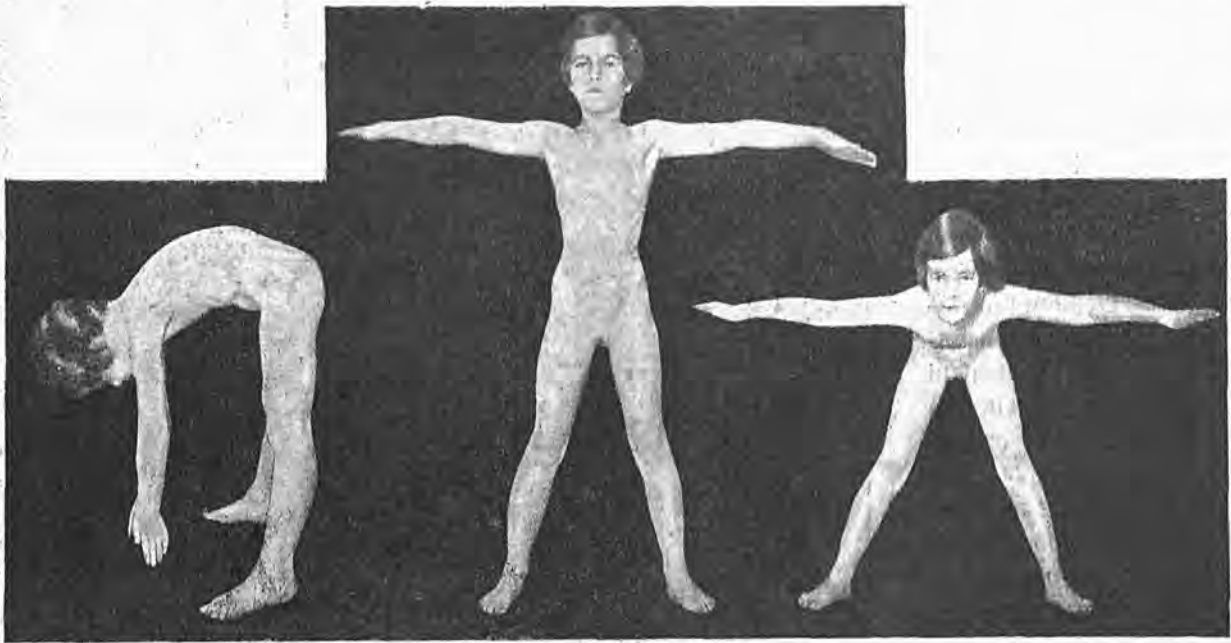
РУХАНКА ДЛЯ ДІТЕЙ

Найновіші методи виховання прямують до цього, щоб дитина рівномірно і правильно розвивалася не лише умово але й фізично. Сама ідея тілесними вправами гартувати волю, зміцнюванням тіла зміцнювати духа — є дуже стара. Вона тепер лише відроджується і поширюється — стає основною підставою модерної педагогіки, як протиставлення до усіх лих воєнної і повоєнної доби. „В дітях наша будучність“ — лунає в цілому світі і кожний нарід стремить до цього, щоб ся „будучність“ була дійсно вартна. А се можливе тільки тоді, коли діти є доцільно виховувані, коли умовний розвій не є плеканий коштом здоров'я і занедбування тіла. Багато однак матерей вважає, що вони нічого не занедбують під тим оглядом, бо дитина має чейже руханку в школі — а у передшкільному віці вона ще за мала до яких небудь фізичних вправ. Тимчасом шкільна руханка не дає ніколи дитині цього, що може дати щоденна руханка дома. Треба також мати на увазі це, що ізза невідрадних умовин в області нашого шкільництва руханка відбувається на загал проти усіх правил та засад гігієни. Брак відповідного приміщення — брак відповідних руханкових саль та приладдя є причиною, що руханка шкільна не може при-

нести дитині ніякої користі. Особливо у перших роках народної школи руханка відбувається майже все в класі — або душному шкільному подвір'ю — діти вправляють у суконках, черевиках або і в плащах. Фізичне виховання дитини мусить у нас покищо належати до дому і обов'язком кожної матері є звернути пильну увагу на сю ділянку, зокрема у дітей до 10. року життя. Бо якраз перші роки дитини дають силу і здоров'я на ціле життя, зберігають при доцільнім вихованню маленьке тіло перед тими диточними недугами, до яких причиняється загальне ослаблення, як чахотка, первозність, англійська недуга і т. д. Тому то й лікарі та педагоги поручають зачинати можливо як найскорше систематичну, щоденну руханку. Руханка дитини не повинна трівати довше як 5—10 хвилин денно. Переводиться її в добре перевітреній кімнаті — зимою, на воздух, або при відчинених вікнах, літом. Дитина повинна бути дуже легко одягнена, найкраще зовсім нага. Починається від вправ віддихових а також при других вправах треба слідити, щоб дитина правильно віддихала, себто втягала воздух носом, а випускала устами. Вправи можуть бути якоїнебудь системи (Мілера, Мензендікх, шведські) — головна засада; їх

треба правильно щоденно з дитиною переводити. Діти вправляють дуже радо, для них це забава і приємність, а кожна мати може чейже посвятити цих 5—10 хвилин дитині, які є так konieczні для

здоров'я дитини. На наших світлинах подаємо кілька вправ, які є дуже добрим середником на шкоди, заподіяні в диточому організмі сидженням в шкільній лавці.

Згин в період, в долину (постова в розкряці). — Розкряк, рамена в бік, долоні в долину. — Шведський згин в період. Рамена в бік. (постова в розкряці).

ТОВАРИСЬКІ ФОРМИ І ЗВИЧАЇ

ДЕЩО ПРО ОДЯГ.

(Хочемо тут подати деякі, прийняті у світі звичаї відносно одягу при різних нагодах, не дивлячись на моду. Про одяг чоловіків пишемо також, щоб наші жінки могли поінформувати своїх мужів та синів).

Для жіночого світа є закон: ніколи вечірня сукня (без рукавів) перед семою годиною вечера, ніколи костюм, в якому ходимо в день, на венір. Ніколи дорогі прикраси та золоті в день, ніколи, звичайні „спортові“ черевики вечером.

Для мужчин: Ніколи, під ніякою умовою, смокінг перед семою годиною вечера. Фрак вбирають сьогодні на дуже великі торжества. До смокінга все чорна краватка, до фракка біла. Ніколи жовті черевики до темного, або ще й чорного одягу. Ніяких пересадних красок в одязі, краватці і хустинці до нося.

Жакет, або так званий „шлюсрок“ носять лише при дуже офіційних нагодах. Заступило їх вповні т. зв. „сакко“ — чорний маринарковий одяг, до якого вбирають на відвідини або скромні забави попеляті штани в чорні паски.

Підчас відвідин лише чоловічина плащ, капелюх, палицю і рукавички в передпокою, жінка входить до прийомної так, як прийшла з вулиці.

Коли ми прошені до знайомих на вечір, слід все запитати господарів, в якому одязі прийти.

У більших містах не ходять жінки ніколи без капелюха, в театрі не можна ніколи сидіти в капелюсі.

Найгірше вражіння робить неоднаково одягнена пара: вона надто елегантна, він занедбаний — або наоборот. Кожна жінка повинна дбати і тямити про те, щоб була одягнена відповідно до свого мужа. Недопустима є спільна поява у двох зовсім різних

одягах, прим. він в смокінгу, вона в звичайній скромній суконці.

ДАРУНКИ.

Маємо на думці дарунки не для своїх найближчих, а для чужих. Вони є часто доказом вдячності і все треба їх жертвувати в рамках спроможності. Вони не повинні робити вражіння своєю матеріальною вартістю, але оригінальним помислом чи гарним жестом.

Мужчина, що буває часто в домі якогось подружжя, повинен при деяких нагодах передати пані дому скромну китицю квітів. Квіти треба давати все без опакowania. Загалом квіти та солодощі, це дві річі, які може жертвувати чоловічина знайомій жінці, з якою його нічо ближче не вяже.

Які дарунки може робити жінка, коли бажає комусь зі своїх знайомих зробити малу приємність? Квіти може дати лише зовсім старому чоловічині, або хворому. Ручні роботи є допустимі — однак вони вимагають багато праці та зручності, якщо це має бути дійсно власноручна робота. — Найкращим дарунком залишається добра і гарна книжка.

Дуже невідповідно є жертвувати свою світлину. Одного прекрасного дня вона певно опиниться в коші як непотрібний кусник паперу — або й немилий спомин. Наша світлина — це частина нас самих, якої не можна роздаровувати замість попелюшчок, олівців або папіросок.

Дарунок, якого не передаємо особисто, посилаємо з візитівкою в замкнений коверт, на якій є точна адреса приймаючого.

НА ВУЛИЦІ.

Молодші біля старших, чоловічина біля жінки йдуть все з лівої сторони. Якщо чоловічина йде з двома жінками, старша жінка йде по середині, чоловічина з лівої сторони. При зміні напрямку мусить чоловічина перейти поза жінку, якій товаришить, щоб знову опинитися по її лівій руці. Якщо не можна йти разом, жінка йде перша. Це правило має однак деякі винятки.

(Докінчення на стор. 19.)

Всьогорічному карнавалі панують дві категорії вечірних суконь. Перша категорія це гладкі сукні з перетиканих золотом, взористих матеріалів або з легенької Georgette. Характеристичні вони філюючим викінченням при боці або нерегулярними видовженнями спіднички, прибрані спряжкою з кришталиків або коронкою, а краса їх у стрункій лінії.

Друга категорія це стилеві сукні з тафти або легенького тюлю. Вони надають силуетці більше поваги та строгої простоти, роблять її відмінною і вимагають нової постави тіла та нових рухів. Примусова зміна цілої особи й стилевий вигляд викликають мимо скромності туалети великий ефект.

Оглядаючи теперішні сукні, можна рішучо сказати, що новітня жінка найшла вже засадничу форму свого убрання. Сьогорічні сукні kasako-ові і jupreg'o-ві відрізняються від тамтогорічних тільки іншим способом викінчення. Стремління до нерегулярності, яке бачимо сильно замарковане у вечірних сукнях виступає і в щоденних сукнях. Фалди й пліси на спідничках, стебни й випустки на блузах мають можливо найбільше фантазійно-геометричний напрям. Та нерегулярність ліній надає силуетці новості, хоч засадничо її не змінює. На спідницях бачимо глибоко-впущені фалди, які бережуть класичної стрункої лінії. Викрій коло шиї оживляють всякого роду ковнірці з краватом, випустки, пліси, а навіть малі шовкові хустинки, гарно зв'язані. При паску гарна

спряжка з металю або кришталу, в краваті шпилька, от і вже булиби всі новості, які зливаються разом у новий, гарний, хоч засадничо незмінений образ.

ч. 33. Стилева сукня з тафти. Станичок і перший волянт краски крет, другий лілля в рожевим відтінком, послідний біло-дорожевий. Шарфа і квітка із срібного бродату.

ч. 34. Костюм піврота. Юбка з чорного оксаміту. Станичок з тюлю біло-лілля. Спідничка з тюлевих фальбан краски біло-лілля і темно фіолетної. Риші при рукавах і шиї також в цих двох красках. Шапочка одностайна, з маскою з чорного оксаміту.

ФІРМА

РОМАН ЗУБИК Л Ь В І В

ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.

продає найдешевше

МОДНІ МАТЕРІЯЛИ ВОВНЯНІ, ШОВКОВІ
І ІНШІ. — ПОЛОТНА, ЕТАМІНИ, ЗЕФІРИ.

П Л А Щ І Й К О С Т Ю М И

ч. 35. Плащ з чорного оксаміту зі вставленими двовоковими частинами. Шалевий ковнір, маншети й обрамування долиною з ясного футра.

ч. 36. Плащ з Kasha, прибраний стебном. Ковнір і маншети з футра з довгим волоссям.

ч. 37. Спортовий костюм з вовни. Сак зашнутий з боку, спідничка сильно філююча, прибрання з „оррос'ів“.

ч. 38. Плащик з червоної Kasha з низько вшитими рукавами і прибранням з білого футерка.

ч. 39. Плащик з гранатової цибеліни з шалевим футряним ковніром.

ч. 40. Плащик з ясно-зеленого суконця, прибранний бобровим ковнірцем.

ч. 41. Плащик з англійської матерії з капішоном, прибранний футерком з ваяця.

До кожного моделю готовий крій.

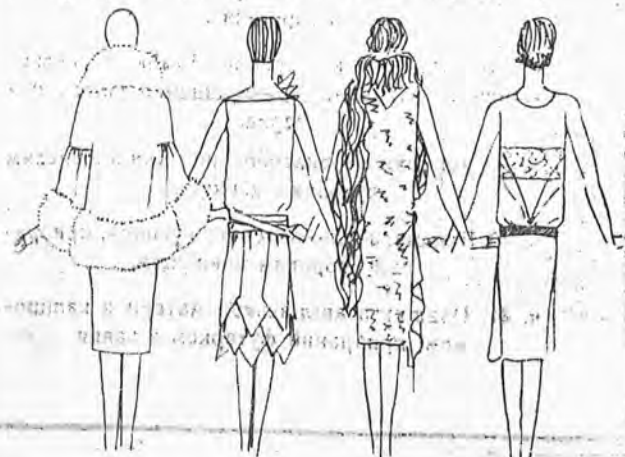
Вечірні сукні

ч. 47. Тоалета з перетиканої золотом, взористої лямі. Бічні жаботи у формі філі, зіпнені кришталевою спряжкою. До цієї тоалети дуже надається боа зі струсинних пер у відповідній красці.

ч. 48. Тоалета з чорної Crepe-Georgette. Передня частина спіднички укладана у фалди. Спід до сукні з чорного Crepe Satin, викінчений горою широкою коронкою краски beige.

ч. 49. Вечірній плащ з пелериною з взористого бродату. Ковнір і обрамлення з ясного футра.

ч. 50. Тоалета з білої Crepe-Georgette. Спідничка складається з поодиноких зубатих частей, які вільно заходять одні на другі. Фантазійно уложена срібна стяжка творить пасок.

Візитові

ч. 42. Суконка з Crepe de chine мишатої краси, спідничка плісowana. Блуза прибрана випустками і квіткою.

ч. 43. Сукня з легкої вовни. Спідничка дзвонова, ковнірець і краватка з шовку краски сукні. Блуза й спідничка прибрані двома рівнобіжними випустками.

ч. 44. Оригінальна сукня з гранатової вовни. Блуза в формі болера при-

сукні

брана апликацією з Crepe Satin і закладками. Спідничка укладана у фалди.

ч. 45. Сукня з ясно-зеленої Kasha, стебнована темно, і ясно-зеленим шовком. Спідничка при зубах, укладана у фалди.

ч. 46. Капелюх з м'якого бронзового фільцу. Спід і опаска темніші о один відтінок. Колеса з металевих кораликів.

ч. 51. Вовняна суконка для дівчинки ціла укладана у контрафалди, які вільно розходяться при руці і долиною. Горою на блузці й рукавах фалди застебновані в зуби рівнобіжні до зубів при долині спіднички. Ковнірець з білого полотенця, краватка з взористого фуляру. Пасок зі шкіри краси суконця.

ч. 52. Це убранко для хлопця складається з вовняних споднят, блузи з взористої каміаольки у відповідній красці.

ч. 53. Багата суконка для дівчинки з коронки й шовку, прибрана великою шарфою, звязаною при шиї.

ч. 54. Суконка для дівчинки 2—3 літної з легенької матерії. Геска й машети викинені в зуби; рукавці й суконка дрібноплісовані.

ч. 55. Костюм паяца для хлопця з взористої матерії, пасок і шарфа пришиї яро-червоні. Шапочку робиться з твердої текстури й наклеюється взористим папером. Перука з чорної волічки, нашитої на органіні.

ч. 56. Костюм снігурки для дівчинки, з білого, сильно накрохмаленого батисту, станичок і шапочка з зеленого шовку, спідня частина суконки викинена жовтим рубцем.

До кожного моделю готовий крій.

58

59

ч. 57. Комбінація майток і сороч-
ки, до ношення на майтках.

ч. 58. Комбінація зі вставкою і бічними плісованими частинами.

ч. 59. Комбінація, прибрана вставкою.

ч. 60. Нічне вбрання з білого по-
тенця у новій формі.

ч. 61. Нічне вбрання для хлопчика
з пругастої флянелі.

ч. 62. Нічне вбрання з флянелі в білі й червоні пруги, приbrane випустками.

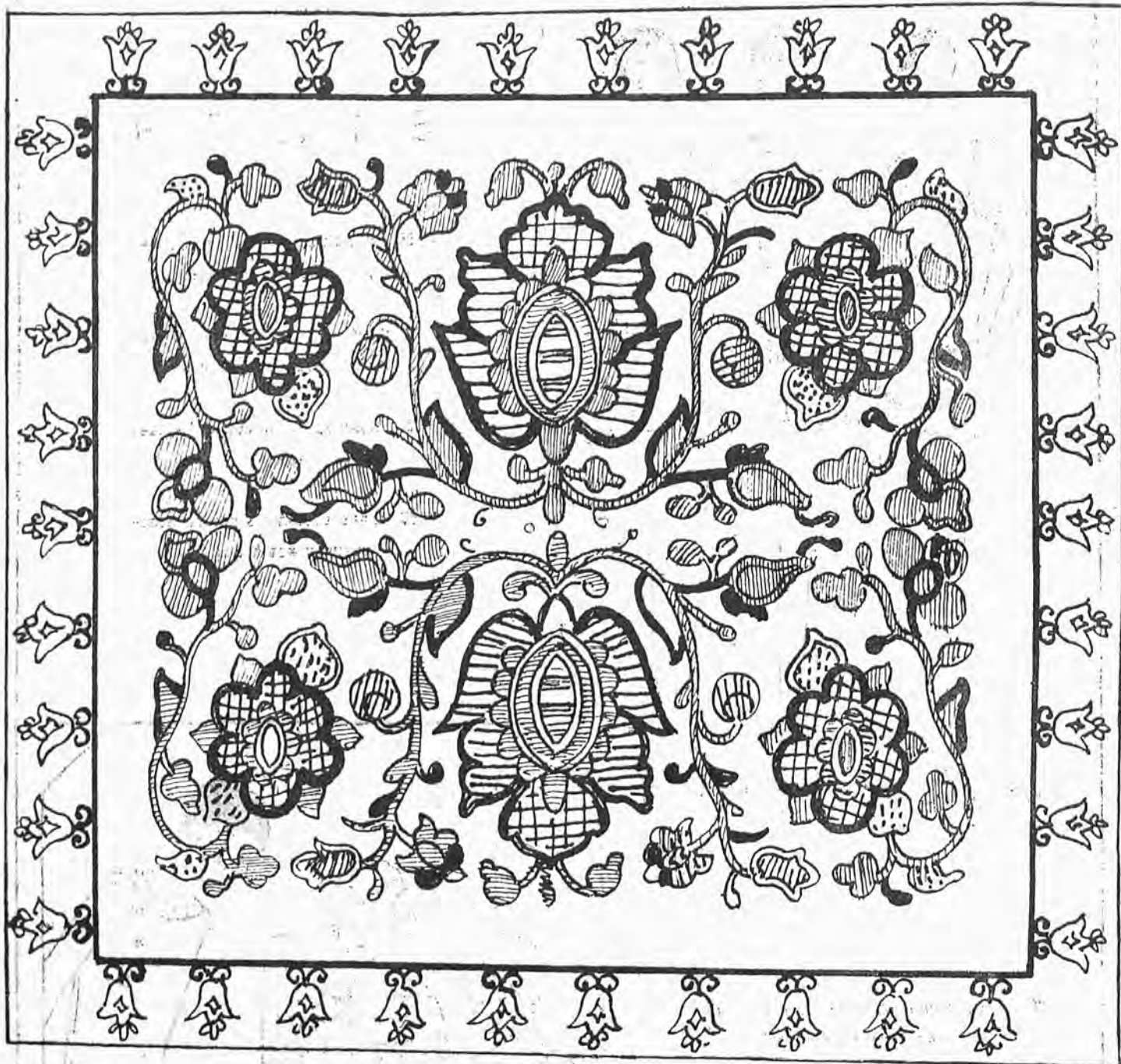
ч. 63. Рукава з голубого шовку до
прання, з взористим прибранням.

61

62

63

Проект О. О. Кульчицьких.

М А К А Т К А

На сірім полотні, сукні, або канві кольоровими жолічками і шовком. Взір з Великої України з XVIII. ст.

Взір природної величини, $\frac{1}{4}$ часть можна замовляти окремо в Новій Хаті.

Спосіб виконання.

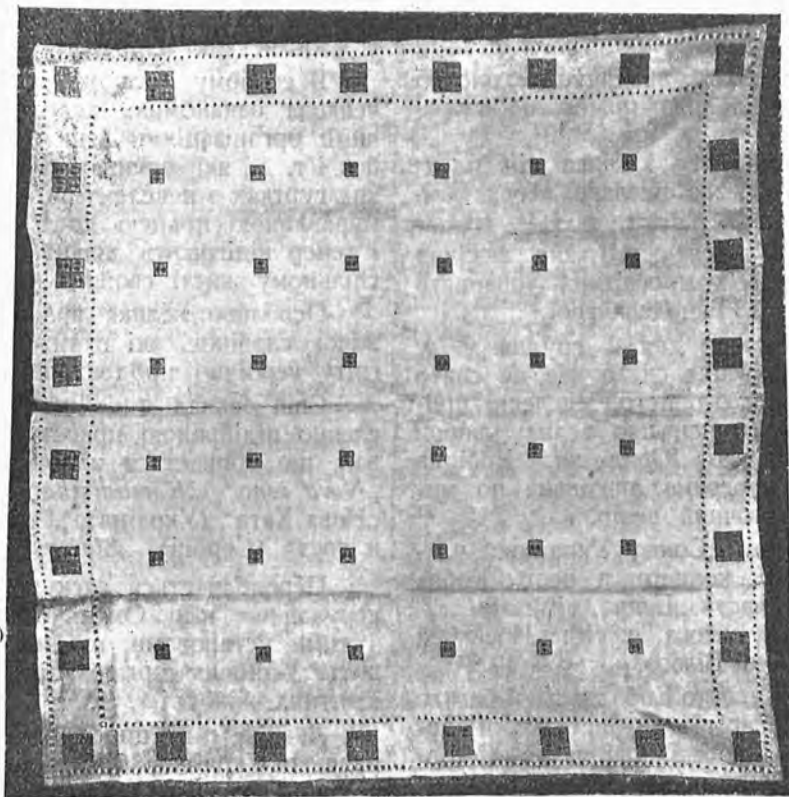
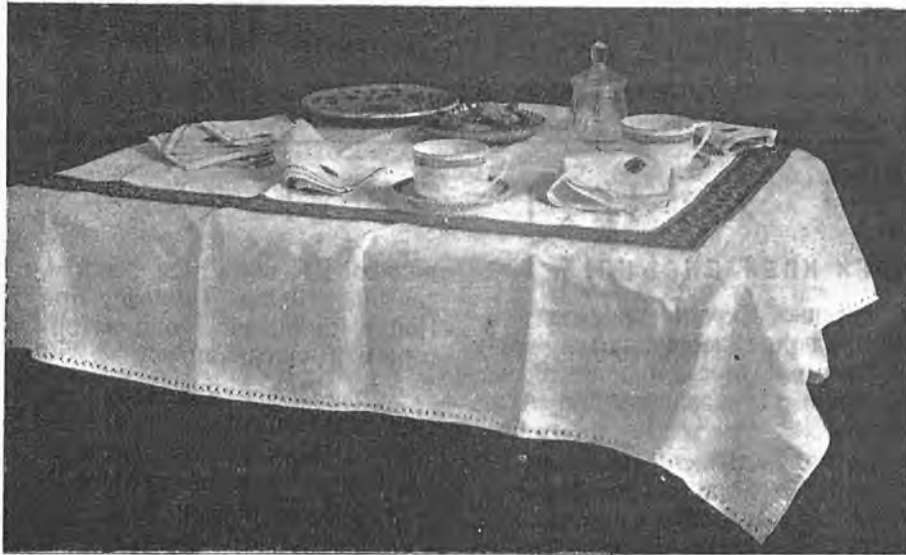
Стіби: гладь, ланцюжковий, шнурковий.

Краски: чорна, зелено-сіра, червено-мідяна.

Р О Б О Т И

З а з о с т і т ь д о н а ш о з о с к л е п у

Обрус до кави з 6 серветками з низинною вишивкою і мережками, на чеському полотні.

Вишивка уміщена в цей спосіб, щоб випала на краю столу, довкруги. На серветках уміщений мотив з великої вишивки.

Взори матеріал, нитки, а також готові обруси можна замовляти в Н. Х.

Скатерть на стіл з квадратними мотивами хрестикових вишивок, та мережками, — на домашньому полотні. Полотно спобне на вхрест мережкою-циркою.

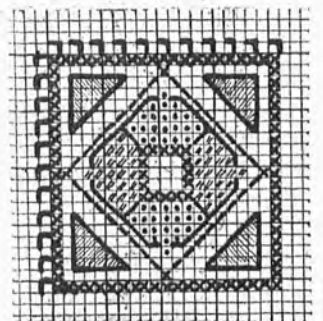
Полотно, нитки, а також готову скатерть можна замовляти в Н. Х.

Мотив вишивки до скатерті на стіл, поодинокі розкинені по середині, краєм зложені в четверо.

Краски : хх — червона
.. ліліова

// // зелена
|||| синя

— жовта

КУПУЙТЕ З ПЕРШОГО ДЖЕРЕЛА! ПАНЧОХИ, СКАРПИТКИ, РУКАВИЦІ

ТА ВСЯКІ ТРИКОТАРСЬКІ ВИРОБИ ПРОДАЄ НАЙДЕШЕВШЕ

СПЕЦІАЛЬНИЙ МАГАЗИН ТРИКОТАРСЬКИХ ВИРОБІВ.

ОЛЬКА

**ЛЬВІВ
РИНОК 35.**

(біля Народн. Торговлі).

Р І Ж Н І В І С Т И

СВЯТА ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ

В Києві Комісія Західної України урядила в педілю 27. листопада прилюдне засідання на честь Ольги Кобилянської, що відбулося в залі Всенародної Бібліотеки України під головуванням Акад. М. С. Грушевського.

Були прочитані три доповіді: аспіранта науково-дослідчої катедри Історії України Остапа Павлика, вихованця черновецького університету кандидата катедри Василя Косташука, й Степана Гаєвського, що мав нагоду особисто познайомитися з Ювіляткою.

В Перемишлі тов. „Союз Українок“ влаштував, дня 4 падолиста, святочний концерт в честь О. Кобилянської. На програму концерту, складалися мистецько виконані точки: п. Кисілевської, Божейкізної, Дзюби, Чеховичівної, два жіночі терцети і хор.

Лискучий перебіг концерту, завдячуємо головно п. Ціпановській, яка не щадила праці, щоби все вийшло як найкраще.

Частина доходу з концерту і збірка між членами, принесла 50 доларів, які вислано через Зем. Банк, на дар для Ювілятки.

В Тернополі — відбулося свято дня 2 січня ц. р. заходом комітету всіх просвітних товариств при співучасті співачки п. Гинилевичевої.

В Коломиї — влаштовано дня 2. грудня м. р. в честь Кобилянської ювілейне свято. На це свято прибула наша письменниця особисто. Численні привіти устні й письмнні свідчили про велику любов української суспільності до Ювілятки. Добірна і різнородна вокальна програма, виконана по мистецьки доповнювала святочний вечір.

В Чорткові — заходом „Союзу Українок“ влаштовано 11 грудня ц. р. концерт в честь Кобилянської. Брала в ньому часть „Боян“, гімназія „Рідної Школи“, п. Ірина Олеськова, п. Ліда Носикова і маленька декляматорка з Білого.

В Празі — влаштувало свято Кобилянської багато установ: Український Педагогічний Інститут, Радикально Демократичний Клуб, Український Соціологічний Інститут, Український Академічний Комітет, і Українська гімназія в Ржевніцах біля Праги.

Громада Студенток Українок у Празі влаштувала дня 15. XII. 1927 святочну академію в честь О. Кобилянської, для своїх членів. Програма була така: 1) Проф. С. Русова: Положення жінки в 70-их і 80-их роках на українських землях. 2) С. Цимбалістівна: О. Кобилянська і критика. 3) Л. Бурачинська: Жінка в творах О. Кобилянської. 4) Г. Равич: Відчитання творів Ювілятки.

В Подєбрадах влаштував свято Ювілейний Комітет. В ньому брав участь хор під управою відомої диригентки п. Щуровської-Росіневич.

В Пшібраті святкували ювілей письменниці студенти Гірничої Академії.

В Парижі влаштувала свято в честь письменниці „Українська Громада“. Широкий реферат про життя і творчість Кобилянської виголосила п. інжнір.-агроном А. Шаповалова.

Сальомеа Крушельницька, відома в музичнім світі оперова співачка приїздить цієї зими на концертну туру до Злучених Держав. Перший концерт Крушель-

ницької має відбутися в лютім, в аудиторії масонської святині „Мекка Темпел“, при 55-тій вулиці в Нью-Йорку. Італійський композитор Ічіліо Садин, є імпресарієм Крушельницької.

Др. Софія Коренець, наша відома опереткова співачка, яка виступала у Відні під псевдонімом „Тетяна Славянська“, в Італії — як „Тетяна Карнієвіч“ і в Познані під дійсним своїм назвиськом, концертувала дня 11 грудня м. р. в Тернополі.

Дня 6. березня ц. р. відбудеться її концерт у великій салі „Народного дому“ у Львові.

Старанням Союзу Українок в Подєбрадах, влаштовано 10 січня цього року виклад п-ні М. Омельченкової, асистента професора соціології Карлового Університету Др. Фоустки на тему „Жіночий рух у словянських народів у сучасну добу“.

В своїому цікавому рефераті п-ні проф. Омельченкова ознайомила аудиторію з численними жіночими організаціями чешок, болгарок, українок, сербок і т. д., які, починаючи свою діяльність в маленьких гуртках з невеликими засобами, своєю невтомною муравлиною працею досягли блискучих результатів і тепер відіграють значну ролу в державному і суспільному житті свого народу.

Особливо велике вражіння зробила організація жінок словінок, які в тяжких умовах національного гніту героїчно продовжують свою працю.

Свій виклад п-ні Омельченкова ілюструвала численно підібраною пресою на всіх словянських мовах, що торкається жіночого руху: „Ženska rada“, „Nova žena“, „Komunistka“ (Чехія), „Жіноча Доля“, „Нова Хата“ (Україна), „Робітниця“ (Канада), „Жена й свет“ (Сербія), „Slovenska Žena“ і т. д.

Передбачається екскурсія до Праги і Брно під керуванням п-ні Омельченкової для ознайомлення з тими установами, що повстали в наслідок діяльності жіночих організацій, як: притулки, дім для саїтних жінок і т. д.

Лекцію п-ні проф. Омельченкової крім Подєбрської Української Кольонії відвідали також і представниці чеського жіноцтва з міста Коліна.

Карін Міхаеліс — славна данська письменниця, якої світлина була поміщена минулого року, загостила знову до Львова, з рефератом: „Жінки між собою“.

В. П. Фірма М. ФРАЙЛІХ

Заведення для виробу спеціальних бандажів,

Л Ъ В І В, Г О Р О Д Е Ц Ь К А 35.

Оцею дорогою висказую Шановній Фірмі свою найщирішу подяку за артистичне виконання поясу на пропухлину, який мені дуже скоро поміг, а тим самим причинився до скорого вилічення моєї тяжкої недуги. Цей пояс перевищив всі мої сподівання. Ношу його без труднощів і не домагань так, що лікарська операція стала непотрібною.

З високим поважанням

М. БОДНАР,

довголітній посадник, член Ради шкільної, б. державний комісар, властитель дібр і промисловець.

Надвірна 27/XI — 27.

ТОВАРИСЬКІ ФОРМИ І ЗВИЧАЇ

(Докінчення зі стор. 9.)

А саме мужчина йде перший при висіданні з поїзду, трамваю, авто, також в ресторані, або каварні, щоб знайти добре місце для своєї товаришки. Коли знайомі стрічаються на вулиці, мужчина в Європі здоровить перший. (В Америці здоровить перша жінка даючи в цей спосіб дозвіл поздоровити себе). Також здоровить мужчина кожного, хто здоровить жінку, якій він товаришить. Жінка здоровить лише жінки, знайомі з його товариша. На поздоровлення мужчин, яких не знає, не має обов'язку відповідати, хоча б це були його приятелі. Привітання на вулиці обмежується лише до дружнього подання руки. Цілувати в руку на вулиці — хочаби дуже поважну жінку, не належить у світі до доброго тону. (Не кажучи уже що взаємні поцілуї в лице жінок або мужчин на вулиці є крайнім нетактом). Цей прийнятий — і перепитий від наших сусідів звичай, цілувати при кожній нагоді жінку в руку, повинен у нас уже раз перевестися. Тим більше, що воно получене не раз з дуже прикрими ситуаціями. Жінка, яка не має надто чистої рукавички, є у великій колізії, чи її знимати, чи ні, а для мужчин воно також не раз не мило і дуже негігієнічно. Що добре на балевій салі, зовсім не підходить на вулиці. При чому мужчині слід уже тямити, що коли цілує жінку в руку, треба схилитися до поданої руки, а не підносити руку жінки до своїх уст. Що на вулиці, в товаристві жінки не куриться, це чейже усім відоме.

ДОБРЕ ПОВЕДЕННЯ В ДОМА.

Добре поведіння не може бути ніколи на „доказ“ для чужих, як добра порцеляна, яку витягається лише на прийняття гостей.

У противенстві до порцеляни, чемність та добрі форми поведіння це річ, яка ушляхотнюється через довге і щоденне ужиття. Будьмо передовсім чемні супроти своїх найближчих, дбаймо про це, щоби в чотирох стінах нашої хати панувала соняшна атмосфера, а тим самим даємо уже нашим дітям найкращу підставу „доброго виховання“. Безумовно, що у щоденному подружньому житті мусять бути деякі навіть гострі виміни думок. Треба однак дбати, щоби вони не відбувалися в присутності дітей і прислуги

та не в часі спільної їжі. Також усякі нагани дітей і прислуги треба залишити на іншу пору. Спільний обід і вечора це часто одинокі хвили, коли діти бачать своїх батьків і спомин атмосфери, яка тоді напала, залишається на ціле життя. Рівномірне поведіння батьків, брак голосних, обидливих слів, брак приказуючого тону супроти кого небудь з домашніх, викликає лагідне тепло родинного дому. Не можна також забувати, що свобода домашня не є рівнозначна з занедбанням — найкращий настрій знищить занедбана, нехарна жінка. Вона мусить тямити, що до обіду не можна сідати в брудному шляфроку з печезливою головою — хочаби не було нікого чужого. Одяг жінки впливає дуже багато на ціле домашнє поведіння. При зле одягненій жінці мужчина також дозволяє собі зняти ковнірець, чи блюзку і цілий тон бесіди мимоволі настраюється до зовнішнього виду. А чи це такє тяжке навіть для жінки, яка не має прислуги, одягнутись до обіду в чисту суконку, умити зігріте від кухні лице і руки?

Діти мають сьогодні для родичів не сліпий, але свідомий респект. Якщо родичі не є згідні у системі виховання, молоденькі головки підхоплюють це скоро та стараються використати цю обставину на свою користь. Тому і під цим оглядом мусять бути всякі погляди дуже обережно висказані, а погоджувати ті справи можна лише поміж батьками.

Мимоходом треба додати, що і в домашньому житті слід усім привітатись та попрощатись. Є дом, з яких вилітають усі мов з голубника, не кажучи своїм найближчим, де і на як довго, ідуть. Це впроваджує часто у великі клопоти домашніх і спричинює зайві „сцени“.

Добра хазайка має звичайно добру прислугу, бо уміє її відповідно поправити і з нею як слід поводитися. Відношення пані до дому до прислуги це найкращий доказ її такту і розуму. Усе рівномірне, ніколи химерно. Ніколи не можна кричати на слугу в присутності дітей, або брати діти неслухняно в оборону, на случай прозвини супроти прислуги. Зовнішній вигляд прислуги дає також доказ, як ведена ціла хата, та яка хазайка. Ніщо не робить гіршого враження як занедбана, брудна прислуга у елегантній хаті. Це обов'язок пані до дому подбати, щоби і прислуга мала відповідний одяг так до праці, як і до подавання при столі.

О. Ш.

Веселий Куток

ЕСПАНСЬКА АНЕГДОТА

Одного разу, падали в просторах поруч себе платок снігу й білий волос.

— Звідки ти? — питав білий волос.

— Паду з неба, — відповів платок снігу. — А ти?

— З голови гарної жінки.

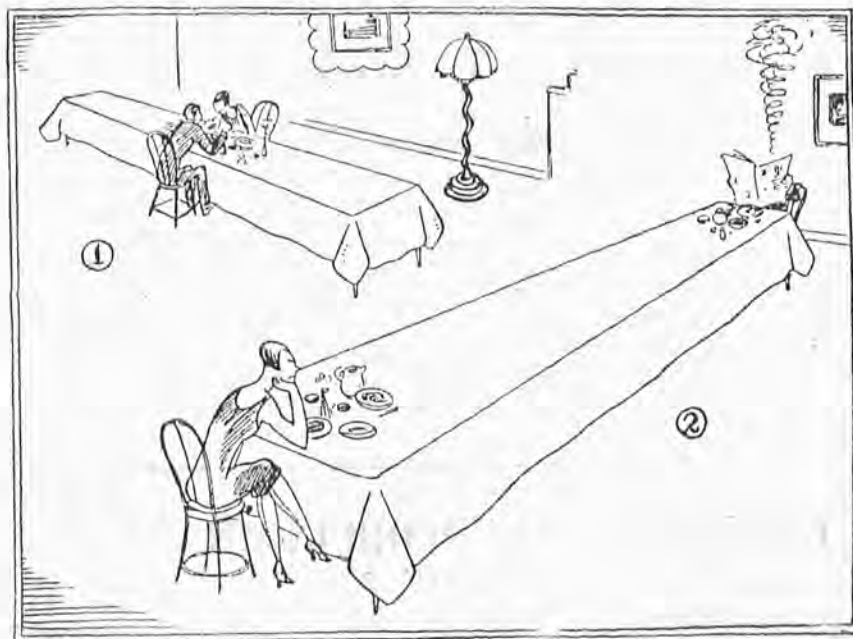
Негайно вступився з дороги платок снігу і сказав:

— Тобі належить перше місце.

Decobra

„Оксамітне полумя„

ПРАКТИЧНИЙ РОДИННИЙ СТИЛ

1. Підчас погоди.

2. Підчас хуртовини.

(„Söndagsnisse-Strix“)

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

Хто ще не прислав передплати за 1. квартал нехай зробить це негайно; видавництво може розвинути, лише на **правильній передплаті**; всякі залежності підкопують існування кожного видавництва

ПРИПИСИ

Крокети з рижу (на 5 осіб).

Зварити 8 *dkg* рижу, додати до него 12 *dkg* меленої вепровини і 6 *dkg* шинки, присмажену цибулю і 1 яйце. Поробити невеликі крокети, мачати в яйці й тертій булочці та смажити на гарячій товщі. Подається з яриною, як морква, шпінак і т. д.

Печеня завивана (на 5 осіб).

Фунт волової зразівки утовчи так, щоб накрила тонкий платок та накропити цитриною. Змолоти 12 *dkg* телятини з 3 *dkg* вудженої солонини, вбити до фаршу 1 яйце, додати пів намоченої булки, присмаженої цибулі. Наложити це все рівномірно на волове мясо відтак скрутити тісто та зв'язати сильно ниткою. Дати на гарячий товщ. Підливати смаком з 1 *dkg* грибів в кінці всипати до підлеви 1 ложку муки.

Пляцок з яблуками.

Змолоти на машині два рази 15 *dkg* волового або телячого лою, додати 25 *dkg* муки і яйце, пів ложки оцту і 3 ложки сметани. За місити добре — найкраще день наперед. Виробити два тонкі плячки відповідно до форми — один дати на спід посипати тертими яблуками з цукром і приправами (цинамоном або шкіркою з помаранчі) прикрити другим плячком, який треба наколоти вилками і печи в мірно гарячій рурі.

Тортик з морелями.

Взяти 20 *dkg* муки, 14 *dkg* масла, 6 *dkg* цукру і ложка сметани, трошки шкірки цитринової. З цього тіста спечи 4 тонкі плячки в малій тортівниці. Зварити 6 *dkg* сухих морелів перетерти і смажити з 6 *dkg* цукру. З білка убити на піну додати 9 *dkg* цукру — муки, відтак бити далі, додаючи по ложечці гарячого варення морелів. Цим переложити крухі плячки і посипати тортик цукром з ванілією.

Дешевий медівник.

Пів склянки меду зрумянити на кухні. До зимного, вбити 3 жовтка додати ложку руму, ложку коріння, 10 *dkg* цукру, 4 *dkg* розтопленого масла і горстку орхів та родзинків. В кінці 35 *dkg* муки, піну з 3 білків і $\frac{1}{2}$ *dkg* соди. О. Ш.

Варення з померанчів.

Це смачне варення не всі можуть їсти через те, що воно дуже гірке. Щоб усунути з його гіркості, треба так робити; кожний померанч треба обтерти на тертушці (дрібній), щоб з нього зняти оранжеву (жовтогарячу) шкірку; але не цілком, щоб разом з гіркістю не відійшов і запах померанчів; треба подекуди цю оранжеву шкірку залишити, тоді варення втратить гіркість, але збереже запах. Відтак треба обмити померанчі в холодній воді, пократити як цитрину, але досить товстими шматочками (краще кожне коло ще перерізати на двох). Взяти на 1 *kg* померанчів 1 $\frac{1}{4}$ *kg* цукру (можна й 1 $\frac{1}{2}$ *kg*, але сироп тоді не буде досить густий); з 2-х склянок води і одної третини приготовлено цукру зробити сироп, вкинути туди накраяні померанчі і дати добре поваритися, після чого почати потроху підсипати решту цукру і, підсипаючи цукор, варити варення, менш-більш годину. Щоб не випарувало, краще варити в кастролі з покриттям. Всього цукру відразу не можна класти через те, що померанчова біла шкіра в густому сиропі не може проваритися.

Варення з померанчевої шкіри.

Шкірку з померанчів можна збирати на протязі кількох днів. Але перед вживанням треба її намочити в холодній воді на дві години. Відтак треба шкіру пократити на дрібні шматочки (як буряк на борщ), відварити їх в чистій воді, щоб стали м'яккі, злити з них воду, а шкірки поклати в сироп, приготований так: на одну склянку накришених померанчевих шкірок взяти дві склянки цукру і одну склянку води; але цукор класти не весь разом, а спершу одну третину всієї кількості; в цьому ріденькому сиропі треба поварити померанчеві шкірки з пів години, після чого почати підсипати потроху решту цукру і так, все підсипаючи цукор, поварити шкірки ще з пів години. З. М.

ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ.

Заржавіле залізо чистимо в цей спосіб: добре вимивмо, добре висушимо і натremo воском. За 2—3 години посиплемо кухонною сіллю, сильно вишуремо і добре витremo м'яким платком. Відтак дамо залізо на сильне тепло, щоб рештка воску стопилася і ще раз порядно висушимо. Залізо буде наче нове.

При паленню в печі дуже багато порошу твориться при виниманню попелу з печі. Щоб цьому запобігти, треба попел покрити, а начиння в якому виносимо вуголь прикрити вогнем платком.

Вовняне вбрання чистимо відваром з тютюну і пачка. По випрасованні одяг виглядає наче новий.

Товчені шкаралупки з яєць є дуже добрим погноєм для квітів так у глечиках, як на грядках.

УВАГА!

З нинішном числом отвираємо для наших передплатниць поради в справах здоров'я жінки, головню з обсягу косметики. Всі запити й прохання о пораду будуть полалоджувані фаховою силою. Відповіді будемо містити в Н. Х. під криптонімами.

„Життя і знання“ популярно-науковий місячник, видає тов. „Просвіта“ у Львові ч.: 1, 2, 3 і 4.

„Літературно-науковий Вісник“, Львів, ч.: 1.

„Кооперативна Республіка“ — економічно суспільний місячник, видає Ревізійний Союз Українських кооператорів, Львів, ч.: 1.

„Робітниця“ — Двотижневий журнал для жінок робітниць. Вінніпег, Канада ч.: 1.

„Ženski Svet“ ч.: 1. — Словінський журнал, Трієст 1928.

Андрій Чайковський: „Не було виходу...“ — Видання „Просвіти“ ч.: 716.

Андрій Чайковський: „Гетьман Сагайдачний“ видання „Ряст“, III. серія видавництва „Ока“ в Коломиї.

Др. К. Трильовський: — „Російська цариця Катерина II.“ видання „Ряст“, III. серія видавництва „Ока“ в Коломиї.

М. Дерлиця: — „Воєнний дідич“ — видання „Ряст“, III. серія видавництва „Ока“ в Коломиї.

Михайло Семенко: — Маруся Богуславка“ — Книгоспілка.

Варвара Черединченко: — „Жіночі оповідання“, Книгоспілка.

ЗА ДАРМО

ніхто не дає товару, зате за 5 ал. тижнево можна замовити в нас всілякі тапіцерські вироби як матирази, отомани, фотелі і т. п.

ГОТЛІБ І ГЕФЕЛЬ

Львів, ул. Гродзіцких ч. 8.

Б. тапіцер-декоратор королівського театру в Будапешті.

ПЕРШОРЯДНА ФІРМА

СТАХЕВИЧ І АБРИСОВСЬКИЙ

ЛЬВІВ, РИНОК 32.

Поручає у найбільшому виборі

Шовки, Оксаміти, Хустки, Полотна.

МАТЕРІЇ

НА СУКНІ ТА ЖІНОЧІ ПЛАЦІ

СУКНА

НА МУЖЕСЬКІ ОДЯГИ Й ПЛАЦІ

Ціни дуже умірковані.

Видає Кооп. „Українське Народне Мистецтво“. Редакція й Адміністрація: Львів, Словацького 14.

За редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА. З друкарні Ігн. Єгера, Львів, вул. Сикстуська 33

ШЕЛОМИ В СОНЦІ

2)

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ

написала КАТРЯ ГРИНЕВИЧЕВА

„ПОЧИТАНІЕ“

„Є у мене воркун дома
На маю головоньку...“
(з нар. пісень)

Построєний у вишнях і горішнін двір Ясининою батька Гліба Словита лежав на окраїнах запустілого підгороддя. Побудований був із чорного дуба, з могутніх цiliaків, укритий соломою й укріплений ого-рожею з кам'яних гранів, як коли монастир. Верх старого муру сріблвся полин та шевеліла з вітром висока жаліва.

Спізнені прохожі минали Глібове житло прискороною ходою: місце було непривітне, а господар під княжим гнівом.

Навіть у водохрещі, коли ходили зі щедрівками церковні люде, а задушники переодягалися волхвами, розсіпані по Галичі за милостинею, дім Словита був замкнений довкруги, як темниця.

Даремно вигукували на дорозі:

„Господар з хати, а ми до хати,
Ідем газдиньку розпитувати —
Чого у тебе чорні оченька?

То від ноченьки, колядниченьку...

Там ніхто не співав про милосердного Спаса, що окутаний у білі ризи, жаліє при куті грішний світ і про те, як Мати Божа просить його словами — музикою:

— Сину мій, сину, устань на ніжки,
Ой озми ключі тай бо пекольні,
Відчини двері душам скорбящим...

Три роки минуло якраз: з гір — погір'я полилися весняні води, сповенилися ріки рівно з берегами і жайворонки падали по скибах у слід плугатарам, коли Словит виїхав ніччю зі свого двора з одним тільки чурою — і пропав як дим. За смертельне побиття кошоха князь велів покарати боярина гординою доскульними карами, прилюдною ганьбою і Словит лютій як рись, що попав у пастку і рве криваве тіло на волю, в одних рубях вискочив із княжих рук.

Говорили голосно, що у краківського владки а почестях великих сів...

Це був час, коли Роман двигнув похід у допомогу византійському царю Олексію Ангелу в його боротьбі з Болгарами. На розпучливий зазив друга, він злетів туди як грім верх розгойданої далнини, а в слід за ним погнали лави полків, чорних від заліза, закосичених омелою, твердих як турій ріг і брали кривавим кінцем копія все, що можна добути веселим, людським хотінням.

А далі, в слід оцьому грізному здвигові, що димував на обрію як очерет гнаний вітром, текли на дерзких конях, на білих лискавках колесниць пайліпші співці, що їх видало лоно епохи, сіль землі і народу, свідки поривів, яким не було рівні, учасники хвиль найзухваліших під сонцем. Вони то серед розхристаного крику стригусів та хитрого плачу шереширів передавали вічним струнам гуслі хвалу руського меча, єдиного на світі.

Гомоніла цими піснями золотобанна Візантія, здвигали з дива плечима сиві фіорди півночі, Гаральдова колиска, кивали головами німецькі герціжки і ходоном ходила земля ракоушська, штирська...

Ясиня уміла тоді стати необхідною княгині. Ніхто не умів шити так чисто дробинцею, вязати в що раз то нові уплітки довгого волосся молодой жінки, голубити князьків.

Сама-ж вона ніби на протязі одної росіяної ночі зацвила в що пору ясною квіткою, що повертала до себе всі серця.

У страшну ніч, коли притекли недобитки, спалося Глібовій дружині, що її чоловік стуче у ворота, не годеи добудитися слуг. Сонна мрія пурхнула в мить. Доброніга стрепенулася, сіла на постелі, прихилила в низ ще гладке обличчя й наслухувала. Серце її билось високо під узористим одіялом...

У світлиці хтось ходив; чути було шум одєї промоченої дощем, опісля дзвінкий шеліт меду, що його чиясь рука лила нерівно у срібний ріг Словитів.

Доброніга скочила босоніж до дверей. Кризь шкалудину, залиту смугою світла, вона доглянула грозовитого мужчину, широкоплечого, у колпаці засунім аж по брови над жорстокими очима.

Боярин дома!

Так, це був він, що після обіду скидав миси з останками страв на долівку устелену пестрими доріжками хатної роботи, і переодягаючи обуву зі сміхом насильника розстеляв білі онучі по столітньому явровому столі. Він, для якого передовсім вставало сонце, трисвітлим буртом грали води і молитовна тишина пліла у вечері понад лоно нив. Вибранець судьби, який нічого не давав, брав тільки, навіть те, що йому було на віки непотрібне: добро, що палало у прозорім погляді його жінки, красу, що блукала у дитиннім пів-сміхові її уст, у понсовій квітці, вплетеній у її волосся...

Його не привитали з дороги, помертвілі від несподіванки.

Вже третя днина з дня повороту, як вештався він із кута в кут, ніби ждав когось.

Було доволі пізно, коли Ясиня, стомлена обурдванням поминок, прийшла відпочати у хату родичів.

Її привів раб із Половців, Аклан.

Доброніга з чуттям обняла доньку — вона любила її молодість та багатіла нею, як звидом власної весни.

А дівча й справді неволило очі: білохрущата камка її одєжі мило відбивала від темної соболіної шапочки з малиновим верхом та свіжості молодого обличчя. Дев'ять анфраксів венедичької оправы, потислих ніби сльози з узької оксамитної стрічки на чолі, рожевою тінню ніжило чисті черти, очі з брівми сильними як стріли, носик з купкою веснянок, вохкі уста з опущеними кінчиками, повні чуття...

Тепла ніч схилилася над світом. Обі жінки лягли в одрині спочити. Розмовляли про жахливі події в княжій сім'ї, про сподівані зміни та наслухували у собі самих, як холод пливе повз рамена від несподіванки.

Сон відлетів, тишина віддихала рутою та чорнобривцем. За темним вікном колихалася молада деревина. Скричав половко, застрекотів цвіркун.

Дівчина усіла на постелі й підняла з ослона край ліжка скринку обиту сафіяном. Відкрила перх і з побожністю, як скарб хати й роду, добула книгу в справі зі слонсової кости, виложену на углах росахами коралю й сріблом.

Доброніга не була грамотна, однак купила її за велику ціну від болгарського мандрівного крамара та держала в пошані, як лік проти темних сил, що заселяють хати таксамо, ніби водяні духи всяку течву, а полісуни суходольний теребіж і урочища.

З втішною самопевністю Ясиня взяла книгу на коліна й відчитала уміло:

— И — З — Б — О — Р — Н — И — К.

Букви були великі, гострі, писані уставом, деякі виведені подвійними лініями. Тлом для них був прозорий, східний орнамент. „Зачала“ розділів творили овальні медаліони, у яких незвісний артист зобразив Мойсея з Господними скрижалями, Йосифа, як дає себе пізнати братам, Рут з оберемком ішениці на багачевій стерні...

Ясиня любила хвилю рисунком поодиноких букв, опісля-ж доволі гладко прочитала:

— О чте — ні... книг.

Поволеньки, з працювитою надумою, як пчілка, що збирає скарб меду з квіток, вона лучила знак зі знаком; на її щокі виступили теплі румянці, груди хвилювала.

А там, у нутрі першої великої букви, у надписі, свята Анна в двокольоровій грецькій шаті держала в обіймах молодесеньку Богородицю і повагом водила пальцем по сувою письма, навчаючи її:

— Добро єсть, братие, почитаніє книжне, паче всякому християну...

Стрічки святих глаголів, напизані густо біля себе, пахли далекими часами, ніби вняв лісового зілля:

— Єгда чтеши книги, не тшти ся брьзо штишти до другия главизни, поразоумій, што глаголють книги, трижди обраштая ся о единой главизні...

Кожніське слово, працювито підчеркуване пальцем, Ясиня здобувала з радісним трепетом серця, ніби герой, що бере копієм озброєне місто. Але після третьої стрічки письма всі сугави стали у неї ліниво боліти і вона обезсиліла, як навючений тягарем мандрівник, що довго волік ноги крізь сухі піски.

— Красота воіну оружје і кораблю вітрила, тако і праведнику почитаніє книжне...

Ще хвилю кинув, сепія й золото мерехтіли перед Ясинею мов усміх чийсь повних, побожних уст, мов мудре світло зіниць незнаного аскета, те саме, що хижо й солодко жевріє в шліфованому агаті. Відтак сторінки лопотливо упали на себе й кутом приспаних очей Ясиня доглянула ще фінал почитанія, витязьке алідуй мистця:

— „Радует ся кормчий в отишьє пристав, и странник в отечество свое пришед, такоже радует ся й книжний списатель, дошед конца книгам...”

Полискливі оківки навколо скринь, божник в сухо злотиці й бервінкові, грубі різьби полиць пропали у тьмі до разу. Тини дерев застигли в місячній тишині як казка. Ані листочок не шевельнув, — ані листочок...

Ясиня спала.

СОВИ, ЛИЛИКИ, КЕРТИЦІ.

*„Допоможи Боже куну вбити,
Аби свашенці шубку вишити,
Щоб була шубонька тепленька“...*
(з нар. пісень)

Був це чуйний півсон, яким звичайно спить ся в дуже ясні ночі. Молоде серце било рівно, волосся звите в легкий узол червонаво золотив блиск оливної лямпки і сховувався на схилу лінії сплячого рамени. Кричали перші півні.

І тоді у пекарні, просто вікон одрини блимнуло світло та роздався вередливий голос ключниці, що її на глум прозвали Шепіткою. Хтось поплівся крізь хороми, поволі, з роздзвоненим тяжким підносом.

Далеко за хатою, під виноградником залавав пудний дворовий пес.

Ясиня слухала. За стіною переливалося від голосів, знайомих до одного. Поміж стукіт ні і грубе брязчання посуду, підлітали оклики, пливав іскрами сміх:

— Що це ви кукільвану понаїдалися, гей! І мені попри вас голова круговоротом пішла, далебі! Мемо рішати, ще раз, і ще раз як п'яні? По мойому, над Іггевича нема: довірчивий, непослідовний, поривчастий, не володіє собою, роздаровує на право й ліво, щоб тільки труди з пліч... Не так, як за покійника Романа, коли зі страхом ходиш, із трепетом лягаєш... Де вам другого такого підняти, що весь вік лельом-полельом ходить?

Ясиня уявила собі миттю суте підборіддя Путяті з Корелич, що славився далеко ловними котюгами. Одного з них, про якого оповідали дива, привіз йому купець Фрелав із землі фюрдів, з Норвегії. Путятя витратив на невдачних купецьких виправах пів майна, та ганявся тепер за наживою.

— Правду каже, — на скотього бога! -- хвалив Самбір, розклекотаний вічним п'яництвом. — Медку нам, вишневого! А я проте ставлю руку за Рюриком, за чорноризцем. Він стільки бід за Романом приняв, що треба нашому брату бути пам'ятливим...

Хлипав п'яними слізми:

— Під Торческом від смерти я його зратував, побратами себе нарекли, зброю поміняли, еге-ж... Твоє здоров'я, старий лисе! (пив мабуть до Словита).

— Ковтаєте, гей наковтачі об трухлий пенє! — приводив уми в порядок подратований господар. — Геворіть чергою! Тобі слово, Влас!

В цей раз чийсь голос з боку згомонів навипередки:

— Ольговичів сюди! Вони з Половцями ходять, лад вчинять проміж нас до разу!

Це галасував Славко Кормильчич, Словитів любимець, веселий силач із лицем Варяга завойовника. Він зичив гроші не тільки боярам навколо, але й тевтонським князкам на їх зарви зі сусідами та нікого у світі не потребував.

— Жди! — Мое право! -- скричав як гусевка Влас Боговітін. — Ставлю князем Андрія! Мемо тоді правити самі, а якогось угорського палатина, що торчати-ме тут намісником, обвивати-мем як бзновий листок вкруг пальця!

— А Лестко-ж як? Чим гірший від других? — як полум'я по чатині засакакував Васко Сиганич. — Його мати з київського роду і він, коли не заплаче, то бодай скривиться! Правда, Триюда, не додержує обітів, але нехай тільки боярство доручить йому Галич...

Трабант чорноризця Вукол Дарославич викотився озлоблено ізза стола, аж задзвеніла цина і скло, справляв уперітку, йшов. Хотів у ярім гніві сказати щось там Сиганичу, який вимантив у нього боброві озера за підтримку Рюрика, але махнув рукою і тільки з виразом сплюнув.

Хтось там злопотів ослоном, кимось підірвало із місця, мабуть Васком, — він зачіпив у суглозі об тяжкий пугар, цей покотився по долівці, а тоді глухо ляг у калюжу.

— Цікаво, скільки взяв отсе Боговітін? — без стиду вже поспитав Коснячко, але ніхто йому не відповів. Кожний рахував судорожно свою калитку.

— Тільки побите коріння пахне! — згомонів нараз Домамирич. — Не так навчав нас, караючи по темницях за конюхів, покійний Мстиславич? Моя думка — викоренити племя Романово, а там — буде видно! Досить нам Мстихів, геть петлю з карків!

— А, щоб його Обида поняла! Цей цілить! — хвалили з боку.

Дедьків голос, гей зміїне жало зашипів отдалеку:

— Я готов на все, тямуйте, я коріння побю!

Добавив улесливо у палі наглих сподівань:

— Таняву й Чертеж закріпите за мною, а?

Роздумав, сягнув вище:

— Тисяцьким не жаль поставити!

Кроки Дарославича зв'якали тепер по скрипливих сходах, він правцював у низ, цвенькнуло колісце у стовпа на обістю, стукнув коник у копиточка, вдарив у голий світ!

Аж тепер Гліб Словит дав себе обережно пізнати: (по полетінку птицю слідно...).

— Правда ваша, други! Кожний з нас, як стоїмо, радий дати кров і майно за рідну землю, ге... ге... Та чим обивати князеньків, хто зна, може нам самим на погубу, чи не краще оставити їх живими? У кого будуть діти, у того буде власть... А власть... понад право! То-ж ми, як волхвів у вертепі будемо перекидати всякими Ольговичами, Іггевичами, Ляхами, Уграми, висовуючи одних проти других, ге... ге...

Спотикнувся від поспіху і кінчив на радощах:

— Лякати будемо всяких зайдеїв княжими недолітками, от що!

— Нехай у ката, щоб тільки плата! — кричали весело, раді медові як сонце й жареній дичині зі старомізунських борів. За ними гомоніла решта.

— Згода, згода! Слава Словиту, честь!

— Отврати лице Твое от гріх, Господи! — прошепотіла Ясиня поблідлими губами і розсіяно лопотіла руки, зривалася бігти і камяніла з тривоги.

А там говорили наче греблю прорвало, всі враз, — обчисляли кілько хто людей дасть для оружної потреби, який пай грішмі, харчами, спорили, роздавали уряди. Господар сміявся з густа, радехонький... Дітей збереже в добрім місці Богна, Навойчина боярина, — за це-ж її Красний Двір, а йому нехай вже коломийська сіль...

Поки Ясиня отямилася з вражіння, бояри підняли спір за сите восвідство галицької тисячі. Шуміли й клекотіли тепер, от як гніздо лютих пардів над живою добиччою.

* * *

Самотою чвалував Дарославич, полохав тіні з під монастирських дзвіниць, обліплених соймищем полонків та лісом хрестів простягнених у зіряне небо. Під тонким вусом іздця блимав і гас хитрий посміх, а радість бушувала серцем, як буря верховіттям.

Як близько всіх рук була корона спромог, а ніхто, ніхто не зачіпив за неї липкою думкою!

Рука удової княгині це найкоротший шлях до влади, а він, Дарославич, таємний власник ідеї, скарбу на руїнах.

— Витревалому смертному станьте в допомогу добрі й лихі сили! — тріомфом окликав тьму перед собою.

Іхав, а голова кружляла від втіхи, як коли від сикеру з корінням.

СКИПЕТР І ЯБЛУКО.

*„Істенки не смачно,
Ка личеньку значно...“
(з нар. пісень)*

Того-ж дня перед вечером дорадник і друг покійника монах Варлаам міряв у печальній застанові свою келію на вежі.

Він бачив невідрадне положення, у якому наїшлася велика відумерщина, — предвиджував удари, придумував оборону, падав духом і двигався, призиваючи на поміч Господа Сил, що держить трьома персти твердь землі...

У якійсь хвилі духовник накинув на рамена гостроволосу мантию і вийшов на кручені сходи, а тоді в зелену темінь саду.

Прислухався: проміж корчі маслин гомоніла ласкава, стара мова, якій перечив тонкий голос пахоляти, близький сліз.

Монах глянув проміж гилля, — це бабуса Марця говорила щось там старшому княжичеві, а він не погоджувався.

Обіч них стояла колиска з меншеньким княжим немовлятком. Дитя спало, затуливши очі ручками, з мягкими впадинками над кожним пальчиком. Колиска була низька, яворова, крашена зелено, з білими вирізами. Якийсь хитрець з поміччю ножика зобразив у головах лося в утечі, — перед ним і поза ним буяла иля, проста як свіча, з симетрично простертими гілочками, ніби на веселій карпатській писанці.

Старуха, що з теплих мітків виплітала чижми княжому немовляти, держала в обіймах „господина отчича“. Поки він з цікавістю водив пальцем по борознах край її уст, із зелені виринула Ясиня.

Вона приглянулася дивовижному горбовинню, учиненому з піску, маленьким садкам із наломаного галуззя, дворам та церквам з черепа та трісок, а тоді з дзвінким сміхом підняла високо на простертих руках княжого первенця, Данила:

— Ти будівничий міст, ктитор церков, трисвітле сонечко народу!

Дитя тріпоталося в її обіймах, як рибка у ясній воді, аж Борвій, смугастий гей гаддя вовчур зірвався зі свого лігва на сонці та став доскакувати до лица своєї любимиці. Він задихався з поспіху і ходив танком, вюнкий, янтарноокий...

Монах постояв хвилю непомітно, — обличчя в нього оболіклося теплою смагою, усміх майнув у синяві старих очей на зустріч Ясині.

А вона, — що зірветься бігти, то стане, що зупиниться, то підбіжить.

Заговорив, торкнений у серце:

— До мене, дитинко, діло?

То вона збрала з силами і рваною мовою, обходом, жалібними тінями очей натякала на це, чим нічю каралося серце та непокоїла совість.

На силу розважив її, — отсі новини нікому не нові!

Сам все таки згорбився у нутрі від непомірного тягару...

Справив кроки на круглі сходи теремів, а там у княжій кліті.

— Благословення Бога з вами, княгине! Із дітьми вашими, недорослими!

Засунена в сутін високого крісла, — схрещені руки сперті на поручча, а чоло в серпанку на руках, — сиділа Романова вдовиця. Вона повернула ід гостю потемніле з болю обличчя, брови смутливо двигнені в гору й слюзу з далеких глибин.

Монах похилився на посох та згомів із тиха, ніби джерело в спеку:

— Двигніться до життя, милостива княгине!

Прикличте на поміч спомини повні краси і слави, якими доля обогатила ваше подружжя. Кріпите ними себе і других!

Стало так тихо, що чути було жування піску, який мірив час, витікаючи з любастрової посудини. У світлі лямпки налитой маслом грала вогнями велична зброя над ложем володаря в різках суворих, як саме сила.

Княгиня заловорила з гіркотою опів голосу:

— Споминами не будеш сит, проти грядучого ворога вони не оружжя.

— А ще і маєте віру, аки зерно горушно... з силою уповів монах та брав знову посох за опору похилим раменам:

— Я у вас з дорученням, княгине! Через годину відбудеться рада старшин і вас я зову туди. Вдова глянула на гостя уважніше:

— Прийміть дяку за серце! Щонебудь станеться, джерело моєї сили у вас! — сказала просто.

— У синах ваших... поправив духовник.

Він схилився з трудом у поклони перед іконою на покуття і проміж стукіт посоха повернув до дверей.

Княгиня вела з пошаною суворого гостя, струнка, на вид дівоча, в голубій завої опущеній понад брови...

— Ясине?

Дівчина скочила з ослона, закрутилася на своїх гостроносих сафіанових ходачатках, боками й на підшвах сшитих бронзовим дротом, засунула звинене шитво за пазуху і побігла у грядню обіч.

— Піди, прошу — веліла вже спокійніше княгиня — доглянь Евпраксію з поминальним приносом для церков. На коливо пшениця білояра, а соти меду самі липові. Видай з кладі десятеро кружляків воску та вели сукати свічі, великі й малі. Для комахні триста перевар меду. Завваж, коли міситимуть хліби для городян: пшеничного борошна нехай сиплють з житним по половині.

Коли двері за Ясиною зачинилися, княгиня приклонила коліна перед кіотом. Приділ її сукні блідо золотив місяць. Закрила лице руками і стала молитися мовчки під шепіт догоряючого світільна.

Сумерк був тихий, теплом надиханий, і старий монах поки вернув у свою келію, ходив хвилю вкруг княжої садиби та відмовляв вечірні молитви:

— Возведох очи мої в гору, отнюду же прий-

дет помощ моя... Не дажд в смятане погн Твоя,
Господи, — ниже въздремлет, ниже уснет, храняй
Израиля...

Він переходив саме повз пекарню, залиту світлом і гамором багатьох голосів. Дзвонили ключі на ретивках за ситим станом Евпраксії, цокотіла перемішана посуда, чийсь сильні руки, обліті дискавкою когось швирили в палениско цілі бөрвена. З вікон пекарні світло було як на пожежу, іскрилися сорокати електрики на полицях і жовтів, піби шафрав, поміст видо-жений целлою.

В отвертих дверях, димних від наріз, заворушився часом і пропадав серед глоти майже діточий сіялоет Ясені. Молоденькій боярівні викинувся раз у раз покійник, як живий, то вона, бува, з жахом еклявши ручки на грудях, поглядала для оборони в щч, або в діжу.

Мимо сutoлоки все йшло ладом: тут заціняли муку теплою водою і квасом, там варили сочиво й городину в великих кітлах, пекли поросята і барани, ватрили дріб, а ще далі виробляли на довгих дошках хитрі якісь тіста, ще й безліч задушних коржіз з медом і з маком.

Великі, кунцісті, у коралях з пестрої глинні служебки увихалися по щирості, але з нічних уст не злопетів сміх, докір, зачіпка. Лагодилася-б то тризна на господареву могилу.

Далеко в пілу, у темних садах якісь музика
пробував сопілку і вона плакала у нього в руках,
як живе людське серце.

THE HOCH.

У мого коня золота грива,
Золота грива, листові вушка,
Листові вушка, склянії очка,
Склянії очка, шовковий хвостик...
(3 пар. пісень)

Пів доби перед похоронами, в сутемках, з бічних воріт монастиря св. Різдва Господнього у Галичі вийшло двох мужчин на баских конях. Мятаї їзців були в поясі туго стягнені ремнем, поперез плече кирея, на голові підстрижений високо, подорожний коляк з підвісами.

Промігнули край минських стін, зарослих жаливою, повз тяжких від овочу цвинтарних черешень і стрілою минули селянці рибалок на самім далекім підгороддю, де в уличнім поросі діти гралися у тині і кілкі, та ладкали як перепелиці.

Доперва перед мітньою лавкою їздіди перекину-
лися зоркими поглядами. Старший здержав своєїого
білоконитого, виюрпав новеньку четвертину погати
з онуком погруддям, кинув її мітнякозі у приділ під-
ставленої опанчі, тоді-ж уважно глянув на мітний
майдан.

Під розлогим деревом, обвішаним китицями зелених, оточений простолюду, торчав якийсь темний, обгорілий незаними жарми чоловік у бурх, зовсім обнищалих лудах паломника. Він мав у повітрі пальчатою гилькою финикової палми, зірваної може з дерева далекої Сирії, Кипру, Ціпроніди, чи островів архіпелагу, доказом свого паломництва на окраїні десь світа і радісним голосом, що здавався літати піби у пісннм порні, кричав:

— І ще видів я, мيرياш божі, моря повні китів і рибу з крилами соколів, де сонце стократно ясніше, як те, що над нами, освічувало пучину наскрізь, а на її дні безконечні ліси із коралю. Разом з Бедуїнами бродив я по жовтих пісках пустині і пропадав серед снігових скель незнаній півночі, воякам брат, медведям товариш...

Далеч-же то, Велесе! — очарована піднесла руки якесь рум'яна бабуся і спалакала від насолоди. Сей походив по білм світлі! Сей з'увиждів! хиталася від дива юрба, у простодушнім милосерддю над днями і ночами паломника серед курних доріг, паллих дощів і всіх вітрів далнини.

У тій хвилі екстатичній, ніби склищем затягнені очі промовця впилися в старого їздяча, дуже ясно. Цей відчув їх в сю мить, став злизувати щось далеке, але його товариш різнув із місця, погнавши!

Тільки сивий туман з'явився над річчю, і тільки
при битті дорозі...

Аж за дороговказом, біля кам'яної баби на першій роздоріжжю перекинулися скупими словами.

— Се Жмиволод, права рука у Словича, його тато в голові, — подратовано сказав перший слідоць. Тямите вбивство Ісаї, що торгував медом?

Його товариш потакнув, але від збентеження не сказав ні слова.

Без путних бояр, без ніякого почиту вельможа Добриня Андрійкович і його молодий друг Скобейко з Васютіна вискочили потайки з Галича як посли книгині до короля Андрія. Безлих достовірну грамоту та просьбу вдови заопікуватися князівцями після вбійниць, закріплених хрестним цілуванням.

З огляду на особисту безпеку послів і на збук із часу, такий саме виїзд був необхідний.

А коні йшли як на крилах, листові вулика стремтіли рівно під ритм гордих серць і весело зійшли пята рвучких кінських ніг. З під повік обох багматів, ніби з рісниць драконів, синалося срібло: імя.

Тимчасом темніє стала зірниця із краю в край блакитна. Над дібровою, понеретиканою очеретом, над поточною, що чурила бистро кудись з нині, горіли безконечні ботей небесних світилі. Галич, з його жалібним унесенням, з його співаним чорноризців скруг великої утрати відсунувся далеко в минуле...

Іхали так пару годин, небо темніло ніби шафір ід півночі, — стихла скляна музика стрибунців і гомілки вигуки жаб. З обох боків дороги двигався тепер чорний ліс, непрониклива стіна ялиць і дубів, розгойданих вітром. Далеко десь, на лісах зрубів, старих згарах і нетічч, на полескливих гнилопадах і придорожних корчах запалювався іноді якийсь хитрий огоньчок, ніби око зеленобородого полемця, волокити... Огоньок моргав то тут, то там, ніби грився у жмурки з чарівною ніччю і соснами.

— Сей ліс — Лиходій? хрипко скричав Добриця і майже рівночасно сягнув під мятло, звідки гудзвонила сорочка з мідяних спіраль та блимнув різьбово короткий меч фряжської роботи.

Він і є, куди-б йому дітися? Якось не зараз відповів Скобейко. — А он, Лиха річка чурить, чурила-б вона горі руслом!

Тільки він ці слова з уст, як поміж панорами і пялун, між ліщину і тою з її витріщатими квітами, побігли шепоти, лагідний, тихий плач, а тоді стало і майже нематеріально, неначе згублений в дебрих і трясовищину, заграв мисливський ріг. Захвилюва-
лися між галуззям чорніші від сосои тіни і кожен травка подала тепер голос, свій власний, паху-
чий як під косою... І сама дорога стала кругло дивитися, піби хвилями злиніена і через моменти вже текла сивими пінами поміж конита коней Ліха річ-
ка, бистряночка...

Чари, чари!

Знявся на передні ноги молодий бахмат Добрині і в цю хвилину Скобейко ляг на свого цілим тигарем грудей, та зібрав узду в петлю навколо десниці. Але срібна біль місяця залила саме ліс і дорогу, стало тихесенько... Тільки з глибини гомонів ще глухо доскіг невидимих топорів.

Полісуни виходили до місяця, рубати дрова, по-
лохати людей...

Коли оба подорожні виїхали врешті по придовгій блуканні на отвертий світ, коні застрекотіли з утіхи вухами і пішли складним бігом. Ніч стала знов світла наскрізь та з краю в край блакитна. І майже весело дивилася на їздців самотня коршомка, світлами розсипаними на болончатих вікнах, як зажжені голлою очі вовка.

(далі буде).

Щоб оминати непотрібних обопільних поштових коштів при надаванні посилок за посліплатою, просимо дуже при всяких замовленнях (кроїв, взорів, монограмів і т. п.) надсилати належитість з гори, чеком Н. Х., переказом, або поштовими значками.

ТАБЕЛІ КРОЇВ З ВИМІРАМИ.

Виміри кроїв для смотриків і пань.

В е л и ч и н а	для смотриків			д л я п а н ь					
	14	15	16	I	II	III	IV	V	VI
Обем горішний	см 84	см 86	см 88	см 90	см 96	см 102	см 108	см 114	см 120
Обем в поясі	64	66	68	70	74	78	84	90	100
Обем в бедрах	90	94	96	100	105	110	114	120	130
Довжина спідниці	75	80	85	102	105	108	108	108	108

Виміри кроїв для дівчаток від 1—13 літ

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Ціла довжина	см 45	см 48	см 50	см 55	см 60	см 65	см 70	см 75	см 80	см 85	см 90	см 96	см 102
Обем горішний	58	70	62	64	66	68	70	72	74	76	78	80	82
Довжина рукава	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	37 1/2	39	40 1/2

Виміри кроїв для хлопчиків від 1—13 літ

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Вовниста довжина коротких штанів	см —	см 29	см 33	см 36	см 39	см 42	см 45	см 48	см 50	см 54	см 56	см 58	см 60
Вовниста довжина довгих рваних штанів	—	—	57	60	63	67	70	73	76	79	83	86	89
Довжина рукава	20	23	24	25	25	29	31	33	35	37	39	41	43

Ц І Н И К Р О Ї В :

- а) великі форми (костюми, сукні, плащі) 2·20 зол.
 б) малі форми (блужки, спіднички, діточі одяги, білля) 1·80 „
 в) дрібнички (капелюхи, ковнірці, черевики, тощо) 1·— „
 г) малі взори ручних робіт 1·50 „
 г) великі взори ручних робіт 2·40 „

ЗРАЗКОВІ МОНОГРАМИ

(ручно рисовані)

до галту і вишивання хрестиками
в ціні від 0·50 до 1·— зл. за штуку.

При замовленнях не забувати подавати величину букв і до чого вони призначені (до хустинок, білля, рушників, пошевок, обрусів, і т. п.).

НИТКИ DMC до ручних робіт:

Cotton Perle ч. 8. в клубках — 0·65 зл.
 „ „ „ 5. „ мотках — 0·45 „
 DMC в мотках ч. 12, 16, 25 — 0·25 „
 Moulinée „ — 0·18 „

При замовленнях треба подати краску (найкраще за чистом), і кількість мотків або клубків. До робіт, поміщених з „Новий Хаті“ можна красок не подавати, лиш зазначити до якого взору дібрати нитки.

Гроші треба вислати рівночасно із замовленням, переказом або в поштових значках. **На порто** посилки долучити **0·30 зл.** Всі замовлення полагоджуються (за попереднім надісланням належитости) протягом 7—10 днів.

ЗА ПОСЛІПЛАТОЮ НЕ ВИСИЛАЄТЬСЯ.

П. Т.

Маємо шану повідомити, що

Українське Народне Мистецтво

жін. пром. кооператива з обм. пор. у Львові

відкрила з днем 1. січня 1928

власний склад

ПРИ ВУЛ. СЛОВАЦЬКОГО Ч. 14, I. ПОВ.

де можна замовляти й набувати: Готові ручні роботи з народними вишивками та мережками для прикраси одягів і домашньої обстановки.

Вишивані сорочки до народних стрій, білля, обруси, капи, сервети, серветки, доріжки, подушки, сашетки, хустинки і т. п.

Матеріяли до ручних робіт, як полотна домашні, фабричні та заграничні, юти, канви і т. п.

Нитки фабрики DMC: в мотках, *Coton perle* в клубках, *Moulinee* і т. п.

Тамже міститься редакція і адміністрація щомісячного журналу для плекання домашньої культури

„Н О В А Х А Т А“

з відділом мод і ручних робіт.

Передплата на рік зл. 18.— на квартал зл. 5.— для закордону 3 дол. ам.

Ціна одного примірника 1.80 зл.

К Р О Ї, В З О Р И, М О Н О Г Р А М И

Подаючи це до ласкавого відома запрошуємо отсим, відвідати наш новий склад, і сподіємося, що ВПані всі свої закупки з обсягу ручних робіт будуть полагоджувати в нашій кооперативі, стануть передплатницями нашого журналу „Нова Хата“, — та, оцінюючи хосенність праці кооперативи, приступлять в її члени.

Членський уділ виносить 10.— зл., вписове 1.— зл.

Поручаємось ласкавим зглядам і остаємо

з високим поважанням

Кооператива

„Українське Народне Мистецтво“

У Львові, вул. Словацького ч. 14, I. пов.

NOIA

Л Ъ В Ъ В . Ч 2 3

1 9 2 8

XATA

В Адміністрації „Нової Хати“
Львів, вул. Словацького 14. I.

можна набути такі видання:

Проф. Марія Омельченко — Вибір фахуціна I — зол.
Н. Селезінкова — Дитячі садки „ 0-80 „
С. Татух — Монограми, брош. „ 2-50 „
в оправі „ 3-50 „

Лікарка Загального Шпиталю
і Народної Лічниці у Львові

Др. Софія Парфанович

ординує в недугах внутріш-
них і жіночих від 2 — 4.

Львів, вул. Домагалічів 2. II.

**Передплачуйте найдешевший, попу-
лярний, ілюстрований двотижневик**

„Жіноча Доля“

ЦІНА В КРАЮ: на рік 9— зол. на пів року 4-50 зол.
на квартал 2-40 зол. на місяць — 80 зол.

ЦІНА ДЛЯ ЗАКОРДОНУ: на рік 2 амер. долари.

Передплату приймає:

Редакція „ЖІНОЧОЇ ДОЛІ“ Коломия, вул. Нова ч. 1.
„ZINOCZA DOLA“ Kolomyja ul. Nowa 1.
Poland East Galicia Europe.

Купуйте багато ілюстрований

альманах жіночої долі „НАШ СВІТ“

з додатком календаря на 1928-ий рік

Робітня жіночих і діточих суконь
С. МОНЦІБОВИЧЕВОЇ

ПРИЙМАЄ

ДО НАУКИ ШИТТЯ І КРОЮ

Львів, вул. Хмельовського ч. 15.

Оригінальні килими, проекту й праці
О. О. КУЛЬЧИЦЬКИХ
ЗАМОВЛЯТИ
через „НОВУ ХАТУ“

випозичальня книжок

„ІЗМАРАГД“ :: Львів

вул. Словацького ч. 14. I. п.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР НОВОСТЕЙ

Висилється книжки також на провінцію.

З дня 5. січня 1928. р. виходить економічний журнал

„КООПЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКА“

видає Ревізійний Союз Українських Кооператив у Львові.

Журнал виходить раз на місяць в обме-
мі трьох аркушів великої вісімки.

„Кооперативна Республіка“ ставить своїм завдан-
ням теоретичне обслідування умов розбудови нашого
економічного життя, в першу чергу життя кооператив.

Передп. журналу „Кооперативна Республіка“ виносить:

На цілий рік: зол. 18— На піврік: зол. 9— На три місяці
(квартал) 4-50 зол. Для Америки дол. 2-50 річно.

Передплату проситься вислати на адресу: „Ревізійний Союз Українських
Кооператив“ — Львів, вул. Словацького 14, а допискою на „Коопер. Республіку“.

Проблеми економічного будівництва вимагають від
кожного українського громадянина серйозної уваги.

Тому Редакція К. Р. є переконана, що її починком зацікавляться усі, хто думає
поважно про господарське піднесення нашого краю.

Читайте!

Передплачуйте!

**Багато ілюстрований популярно-науковий,
літературний журнал**

„ЖИТТЯ І ЗНАННЯ“

На рік вийде 12 чисел. Кожне число
по 32 сторінки. Журнал подає знання
з різних галузей науки й життя і весь
матеріал ілюструє багатьма образками
й фотографіями.

Передплата на рік виносить 18— зол.

На 6 місяців 9— зол., на 3 місяці 5— зол.

Поодинокі число коштують 1-80 зол.

Адреса редакції і адміністрації:

Львів, Ринок ч. 10, II. пов., Товариство „Просвіта“.

В І К Н А

Під такою назвою почав у листопаді 1927
року виходити у Львові за редакцією

В. БОБИНСЬКОГО

великий, за кращими європейськими враз-
ками організований часопис присвячений:

літературі, знанню, мистецтву та критиці.

ВІКНА закликають до співпраці літературний, ми-
стецький і взагалі умово творчий молодняк
західно-українських земель.

ВІКНА коштують 0-90 зол. за один випуск.

ВІКНА приймають всі письма й передплату на адр.:
„ВІКНА“, Львів, вул. Набеляна 5/1. Lwów, ul. Nabełaka 5/1.

27 рік видання!

27 рік видання!

Літературно-науковий ВІСНИК

місячник літератури, науки й суспільного життя,

буде виходити, як і досі, в об'ємі 6 аркушів друку
та буде містити оригінальну й перекладну белетри-
стику — повісті, оповідання, драми, поезії, статті
з української історії, літератури, суспільної економі
й інших царин знання, огляди літератури, науки
й суспільно-політичного життя, критику й бібліографію

Журнал видає: Українська Видавнича Спілка.

Редагує Комітет. За ред. відповідає *Петро Постолук*.

Передплата виносить: річно 26— зол., пів. 14— зол.
місячно 2-50 зол. За гран. 4 дол. або їх рівновартість.

Редакція і Адм. Львів, ул. Руська ч. 18, I. пов.

НОВА ХАТА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ

ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ.

РІК IV.

ЛЬВІВ, БЕРЕЗЕНЬ 1928.

Ч. 3.

ЗМІСТ: Н. Коцюбинська: Данило М. Щербаківський; Натадія Сац: Музика в родині; Ор. Орбан: Чорна королева білих; Аркадій Аверченко: Кость; Др. С. Парфанович: Гібіна краси; М. Ф.: Нова книжка для молоді; З львівського карнавалу; Моді; Ручні роботи; Всячина; Товариські форми і звичаї; Веселий кутик; Катря Гриневичева: Шеломи в сонці; Ілюстрації: Промислова вистава в Харкові; Др. Софія Коренець; Джозефіна Бейкер; Школярки в Пристані; Правильна постава при їдженню.

Н. КОЦЮБИНСЬКА

Данило Михайлович Щербаківський

(17/XII 1877 — 6/VI 1927)

Хто шанує, любить та розуміє українське мистецтво, особливо українське народне мистецтво — тому відоме й дороге ім'я Д. Щербаківського — ім'я людини, що з невтомною енергією та завзяттям офірувала ціле своє життя на безупинній праці в галузі нашої матеріальної культури. Ціле життя його повне одним почуттям „Обовязку“ перед рідною, у свій час занедбаною, а тепер щойно відродженою культурою, що так несподівано трагічно закінчилося коротким: „Я втомився“ та вічним спочинком, знайденим лише в коханих хвилях рідної річки...

Д. Щербаківський, син сільського пан-отця з с. Шпиченць Сквирського повіту на Київщині, народився і виріс у свідомій українській родині. Батько Щербаківських був цікавою та видатною людиною, що мала близькі приятельські стосунки з Т. Рильським та В. Антоновичем.

Останній часто бував у Шпиченцях — „під впливом Антоновича виросла вся молодь в семі, — каже сестра небіжчика. Замість матері, що померла зовсім молодою, в родині Щербаківських господарювала бабуня — мати батькова, яка була „найкращим етнографом“. Від неї перейняв Данило те глибоке істотне розуміння та почуття народного українського побуту, котре цікує всю його роботу в галузі народного мистецтва.

Залишений при університеті Данило випадково потрапив до війська й завдяки тому — „загубив стільки років дурно“ — як з жалем згадував сам.

Підчас японської війни, військова частина, де служив Данило, була на Кавказі і лише щасливий випадок врятував його від великої небезпеки, коли він категорично відмовився вести роту на „усмірнені“.

Наслідком цієї історії, залишилася небезпечна репутація „червоного“, яка і спричинилася тому, що він не зміг улаштуватися в Києві, де можна було б віддатися улюбленій науковій роботі, а мусів піти учителювати до провінційальної уманської гімназії.

Вроджений педагог, що умів завжди владно вести за собою своїх учнів, Данило М. використовує тут свій вплив, притягаючи шкільну молодь до збирання матеріалів з народного мистецтва та етнографії. Сам їздить і ходить по всій Україні, збираючи та фотографуючи пам'ятки нашої матеріальної культури. Веде археологічні розкопки. Закладає в Умані музей. Надсилає музейні матеріали до Києва та Львова.

В році 1910 другий невтомний збірач-музейник, основоположник Всеукраїнського Державного Музею ім. Шевченка в Києві — М. Т. Біляшівський, кличе його до спільної праці. Він приймає цей заклик, іде до Києва, щоб віддатися науковій праці та музеєві, про якого написав в останньому листі: „Залишити музей не маю сили“.

Закіпає енергійна самовіддана робота над утворенням музейного національного фонду. Організується сітка — кореспондентів — збірачів, які за певними директивами, розшукують та збирають скарби української штуки. Для Данила М. немає втоми, немає спочинку... Але несподівано ізнялась страшна хуртовина останньої великої війни, і він, як артилерійський старшина, раптово одірваний од творчої культурної роботи та змушений гарматними пострілами крити рідні вбогі оселі подоланої „визволителями“ Буковини та Гуцульщини...

У дні жахливої руїни, почуття „Обовязку“ перед тією нещасливою рідною культурою, пам'ятки якої так безглуздо-жорстоко нищить війна — дає силу жити, щоб рятувати і захищати ці скарби, одшукуючи та збираючи їх, з небезпекою для власного життя із палаючих під пострілами хат та церков Галичини. Всеукраїнський Державний Музей має численну кількість експонатів, які здобув Данило М. у такий спосіб.

Надійшов 1917 рік. Могутнім покликом визволення пролунав вибух російської революції, прокинулася Україна. На фронті почалося формування українських частин, і Данило М. обраний на батальйонного командира, хоч його тягне назад, до творчої культурної роботи, особливо тепер, коли революція відкрила широкі можливості культурної праці на рідному ґрунті. Обрання на члена Української Художньої Академії звільняє його від війська та повертає назад до Києва. З того часу аж по 6. VI. — 27 р. він не розлучається вже з музеєм, „якому віддав свої найкращі роки“.

У самі небезпечні і грізні хвилини, які зазнав Київ, і з ним і музей, підчас зміни 12 швидкоплинних влад — Д. М. єдиний, вірний і незмінний „Кустос“ свого музею. За культурні скарби музею він сміливо й бадьоро наражається на всю можливу небезпеку, терпить все й зносить усе...

Наслідком свідомої небезпеки тих часів є перший заповіт Данила М. — людини цілком здорової, фізично та незмінно бадьорої духом — який да-

товано роком 1919. Додаток до цього заповіту має дату 1. січня 1927 року...

У тяжкий час занедбання культурних установ Данило зарабляв на хліб, наймаючись возити дрова з пристані, але залишається в музеї, терплячи голод і холод, у своїй напівтемній підвальній кімнаті, де в кутку під вікном притулювся біля книжок його робочий стіл, а на ньому купи зібраного ним дорогоцінного матеріалу, обробити який йому так і не судилося...

Скільки раз, за той час, доводилося йому рятувати історичні та мистецькі речі, вириваючи їх з полум'я несвідомої ненависти, яких великих моральних зусиль, такту, нервів і фізичної сили треба було для цієї праці, але зате якою великою радістю сив Д. М., коли річ попадала до музейного фонду!...

У самому музеєві, що, за пляном нового директора, не мав вже постійної експозиції, Данило влаштував у році 1924 виставку українських килимів, а в році 1925-му виставку старого українського портрета.

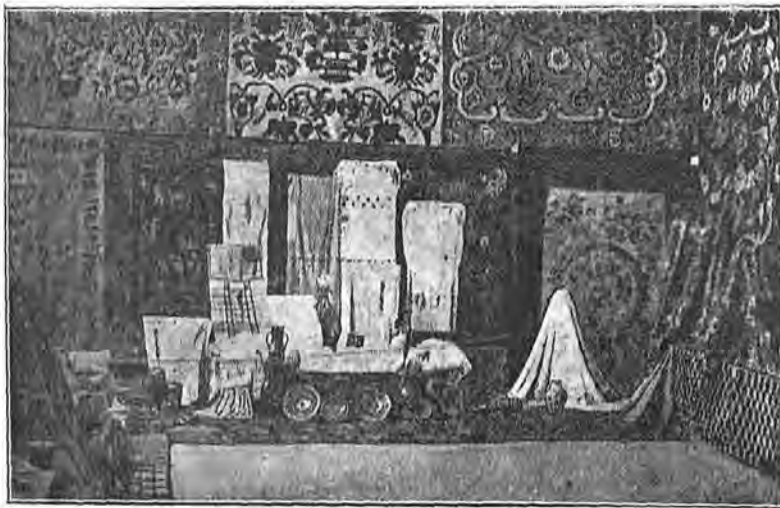
Поруч усієї цієї титанічної праці ще з року 1922 розпочинається також підготовка молоді до наукової музейної та дослідчої роботи. Лекції по всіх київських художніх навчальних закладах, особливо у Київському Археологічному Інституті, об'єднали біля Д. М. гурт людей, яких він веде за собою протягом п'яти років, невинно керуючи їхньою ро-

ботою, аж доки вливає своїх учнів до відновленої катедри мистецтвознавства, піклуючись їх роботою до своїх останніх днів. Майже всі його учні працюють у різних галузях народного мистецтва, яке до кінця залишилося улюбленою його дитиною. Ще за кілька годин перед стратою, безмежно-сумні вже очі Д. М. засвітилися цікавістю та тихою радістю, коли йому оповідали про новий транспорт надісланих писанок...

Віддаючи праці всі свої сили, Д. М. вкладав в неї часто і свій заробіток: так платня по науково-дослідчій кафедрі мистецтвознавства цілком йшла на оплату спеціальних лекцій для аспірантів, а протягом цілого минулого року він давав власні кошти на придбання експонатів для музею (зразки розпису хат, писанки та інше) через кореспондентів Кабінету Українського Мистецтва Української Академії Наук.

Дивовижна скромність ціхувала цілу його вдачу, валишаючи Д. М. осторонь од показної сторони справи, але завжди незмінно бадьорий та енергійний, він був душею кожної роботи, за яку брався.

Таких людей, як Д. М. Щербаківський, небагато є поміж нами — він був справді „Лицар-мученик за Науку“, як свідчить напис на терновому вінку, покладеному на його труні... Українська культура навіки заховає ясний образ і збереже майбутньому дороге ім'я одного з найвірніших синів своїх — Данила Щербаківського.

Промислова виставка в Харкові, уладжена в жовтні 1927.

МУЗИКА В РОДИНІ

Яка розкіш, вечером, після праці послухати музики! Який гарний спочинок, які прекрасні думки приходять в голову, коли слухати музики чи співу. На жаль, ще далеко не в усіх родинах присвячують належну увагу музикальному розвитку дітей. А конче треба подумати про це, щоби наші діти зробити більше вразливими на їхнє оточення, щоби їх приневолити видіти ширше й глибше, ніж це було в людей минулого покоління.

Маленька дитина підходить звичайно до фортепіану, одним пальчиком торкає клявіші та щиро радіє, що вони видають звуки. Дуже зле роблять ті родичі, що проганяють дитину від фортепіану; вона-ж не зіпсує його. Я не говорю про такі випадки, коли дуже нечемні діти з пустоти б'ють кулаками по клявішам, але й тоді замість кричати, краще заграти щось гарного, щоби дитина пізнала, якою радісною є музика, коли з умінням користуємося фортепіаном.

Одною з форм музикального виховання є виховання пошани до струменту.

Але вернім до дітей, які люблять підбирати тони, чи то „компонувати“. Як часто, перелякані дорослими, діти зачинають відноситися не тільки до стру-

менту, але й до самої музики як до чогось для них чужого, як до речі виключно „для дорослих“. А вжеж майже всі діти без виімку, почувають інтерес до музики і з них можуть вирости, як вже не творці або віртуози, то бодай щирі прихильники музики. В дуже інтересній книжці Н. Я. Брюсової „Про слухання музики“, говориться про це, як інтересно викликати у дітей музикальну творчість, хочби й доволі наївну, але дуже корисну для дитини — творця. Хай вона поспробує заграти, як струмок біжить, як іде поїзд, як вітер шумить — все це розбудить в дитині інтерес до музики, і то головню в віці від 3 до 6 літ.

Навіть ще ранній вік дитини можна використати для музики. Виховуюче значіння музичної забавки ще багатьом родичам невідоме. Найменше корисна катеринка. На ній звичайно виграється банальний мотив, взятий з якої будь оперетки. Для розвитку творчості дитини вона зовсім непридатна. Такі забавки, як різного рода сопілки — добрі, як що вони не з бляхи, бо тоді вони малокорисні. Натомість порцелянові сопілки з двома — трома звуками, всякі дудочки — це з музичного погляду дуже гарні забавки. Одначе й ту є своє „але“. Діти не

вміють з тими забавками добре обходитися. Підносять з долівки і необмиті кладуть в уста, або беруть забавку одно другому з уст.

Добре настроєні цитри, гармонії, мандоліни, на яких дитина сама вишукує тони, сама винаходить що-раз то нові комбінації — всі вони можуть дитину розвивати музикально.

В одній родині, де було кількоро своїх дітей і п'ятеро сусідських, родичі зорганізували з дітьми оркестру. До цього ужили пательнів, таракальців і т. п. Радість, яку мали діти з цієї музики, була прямо надзвичайна. Мельодію грав хлопчик на дудочці — наскрізь простенький мотив, а інші не так підгравали, як радше підстукували йому на своїх струментах. Так воно й краще. Нещастя музичних забавок, що вони по більшій частині різно настроєні, а не може бути більшого фальшу, як невеличка, ледви помітна різниця в настроїнні струменту або забавки.

Бачила я також оркестри з ярмаркових сопілок, яку зорганізували 7—8 літні діти. Але це вже другий ступінь. Натомість треба зачинати від оркестри, що розвиває у дитини в першій мірі почуття ритму.

Коли мати сама грає на фортепіані, то музичне формування дітей не тільки може, але й повинно ввійти в життя родини.

Хоровий спів — це один з перших кільців в ланцюзі тих музикальних радощів, які може дати своїм дітям музикальна мати.

Наколи в дитині ще не виробилася фальшива соромливість — „Е, я не вмію“, або „я негарно співаю, то вона буде радо підспівувати за мамою мельодію пісні і цілою душею радіти, як її спів вийде бодай трохи краще, як попереднього разу, а головне, це вслує дитину зацікавуватися музикою, запам'ятати пісню і т. п.

Дуже добре привчати діти слухати музики. От так собі, без руху слухати музики, діти не вміють. Вони за активні, щоб слухати музики на одному місці з заложеними руками. Кожне враження викликає в дітей власну творчість, а коли її здавлюють, то це їх сильно дратує.

Тому слід привчати діти слухати музики в цей спосіб, щоб вони, прослухавши якийсь музичний твір, поспробували виразити його рухами. Такі імпрізації в супроводі музики справляють дітям велику радість. Треба тільки вважати, щоб вони не відтворювали рухів, які вже бачили пр. в балеті, щоб не старалися виконувати яких штудерних викрутасів, але щоб пробували відчувати музику, і так начеб зєдинитися з нею через свої рухи. Бути сумним, як музика сум виражає, відчувати радість і висказати те своїм тілцем, поскакати, коли музика заграла гучно — словом, стопитися з музикою в одно. Такі музичні забави в першій мірі спонукують любити музику, а крім цього мають велике виховуюче значіння, бо розбуджують дитячу творчість. Дитина шукає руху, щоб ним як найкраще виразити музику. З початку дитина відрізняє в музиці тільки радість і смут, а відтак все більше і більше відчуває її відтінки, а все це тому, що тут може виявитися рухлива вдача дитини, що рух почувань в музиці дає і дитині можливість руху.

Деколи можна заграти дитині щонебудь на фортепіані. Тоді дитина звичайно питається: „А що це?“ Не слід тоді обмежитися поданням назви твору. От пр. музичний твір називається: „Перше горе“. Дитина кінце хоче знати, чому це горе трапилось, а мати мусить видумати якусь подію і зачати грати. Мало котра дитина не спитає під час гри: „А тепер що?“ Правда, музика не надається до того, щоб зображати дрібниці життєвих подій; дуже трудно сказати під час гри, що тепер дівчинка простягнула руку, а тепер втерла очі, або сіла на осли. Цього й не треба робити, бо тоді дитина буде слухати вашої розповіді, не звертаючи уваги на музику, а коли

Др. Софія Коренць, оперова співачка, яка в марті концертуватиме у Львові.

часто грати й розказувати дітям, то вони зачнуть відноситися до музики, як до представниці дрібних, життєвих фактів, і в кожному тоні будуть шукати життєвого змісту. Завдання музики глибше і ширше — вона зображає не події але почуття. І коли можна назвати музичний твір, то можна не характеризувати його, але перегравши, спитати дитину, що відчувала в тій музиці. Цим змушуємо дитину уважно вслухуватися в музику. Трапляється, що дитина під час гри не слухала музики, але відумувала якісь історії, щоб їх відтак розповісти батькові або мамі. Але музикальні родичі скоро це завважають і, захоплюючи дитину слухати музики та розуміти її на свій лад, не дозволять дитині розповідати всякі відумані історії, що з музикою не мають нічого спільного.

Є музика т. зв. — образова, пр. в „Садко“ Римського-Корсакова є місця, де сам Римський-Корсаков зазначає, що тепер море бушує, захвилювалось, що сталося те або друге. В таких випадках, очевидно можна дітям пояснити, що діється під час гри. Дуже забавні є „Образки з вистави“ Мусоргського. Там зображено багато моментів, але все таки мова музики глибша чим мова звичайна, і не треба її вменшувати в очах дитини.

З творів, які можна грати дітям, треба згадати Шумана „Діточий альбом“; Чайковського — „Діточий альбом“; Ребикова „На гойданці“, „Безжурність“, та інші діточі твори, дитячі річки і „Польку“ з „Синьої Птиці“ І. Саца і деякі річки із зшитка „Маленький Моцарт“ — Моцарта.

Родичі, що можуть учить свої діти на фортепіані, не повинні занедбувати цього. Найкраще зачинати науку дитини між 9—10 роком життя. На жаль, учительки люблять надто довго мучити діти гаммами і часто щойно по році або й двох дають дітям грати якусь річ. Правда, гами потрібні, але не треба ними вбивати в дитині бажання вчитися музики, і тому треба їй дати якусь музичну радість, ц. зн. дати їй

Відень — колись одна із найвеселіших столиць, нині столиця із найчисленнішими ранами після війни, незагоєними від бальсамів і перевязок Ліги Націй, десь часом здригнеться судорогою веселощів, чи пак: тугою за ними. Одна із сучасних царівен, царівна найбільше сучасного мистецтва: чарлестона та блек-боттема, 21-літня Джозефіна Бейкер, вибрала собі Відень як першу столицю у т. зв. середній чи східній Європі, якій хоче зробити честь своєю чорношкірою появою.

На таку звістку загуло в мійській раді наддунайської столиці. Якто? позволити цій париській муринці робити конкуренцію нашим театрам, які ледве зіпають? Дозволити їй ширити деморалізацію у місті славнім колись на весь світ каварнею, вальсом і шинцлями, а нині: численністю самогубців і малочисленністю уродив? І віденська влада не дозволила відчинити ворота славного театру Ронахера, щоби туди могла віхати тріумфально чорна королева знад Сени. Колись у цьому театрі виступала славна „disease“ Іветта Джільбер, сестри Баррісон, чарівна Сагарет і винахідниця „полум'яного танцю“ недавно померша Люї Фуллер...; театр Ронахера славився найкращими програмами театрів „варіете“ і „revue“ — з додатком оперетки... чи не був він немов створений на те, щоби віденці могли в ньому оглядати ідеал сучасної... краси?

Після місячної боротьби за кулісами театрів і на сторінках преси, Джозефіна Бейкер таки виступатиме у Відні. Вона приїде туди із Семерінгу, де вчилася зимових спортів: на ховзах і лецетах, вперше в своїм житті... бачила сніг. Відпочивала після париських лаврів і приготувалася до віденських.

Вона є всього 3 роки в Європі і встигла за той час зробити майно. Її рідня живе в Сент-Люїс (Міссурі); батько, еспанець, помер. Почала вона свою кар'єру як статистка в муринських „revues“. З одним балетом приїхала в Париж і в ньому мала виконати маленьку роллю, з якої почалася уся її кар'єра. Бей-

кер каже сама скромно, що „мала щастя, що по-добалась“. Після двох місяців побуту у берлінському театрі Нельсон вернулася у Париж, де живе досі. Після виступів у різних театрах оснувала свою власну аристократичну „танцбуду“ під гордою вівіскою „У Джозефіни Бейкер“. Це 21-літнє чортеня має все те, що приносить головокружний успіх артистці: власну вілю у Парижі, штаб служби, авто і багато більше: десять собак, чотири котів, п'ять папуг і білу мишку. Не є виключене, що за яких два роки вона дістане ще другу мишку, в голові, від життя, яке веде. Від 9-ої год. веч. до півночі танцює вона у власнім „дансінгу“ перед публікою, від півночі до 5-ої чи 6-ої вранці в другім (тепер у париських „Folies-Bergères“), а в 9-ій зранку вже починає фільмові проби, що тягнуться до 5-го попол. Не диво, що при таких темпі життя, вона могла вже в своїм віці видати спомини минулого року.

Бейкер не вчилася танцювати в ніякій школі. Танець є природною потребою її тіла і ним вона висловлює все те, що відчуває. Вона танцює не тільки тоді, коли є весела, а ще частіше: коли є сумна, щоби стати веселою. Її чар-дивна мішанина химерності та природності. Вона не скриває нічого перед глядачами, байдуже: хто вони; нічого із свого тіла та душі. Її язик, мов вертлик, у невпинній кружбі разом із її кров'ю, руками та ногами. Вона сповідається перед принагідними танцюристами, якими не нехтує, перед репортерами, яких поважає і перед достойниками, якими вміє нехтувати настільки, наскільки їй треба виявити свою повну незалежність артистки і неприборканість дикої кіткі. Базикає вона французько-англійською саламахою, що має свій діточий чар. Чи памятаєте того героя з Мопасана, закоханого в муринці тільки тому, що вона з такою солодкою незграбністю вимовляла найзвичайніші слова?

Привабливість муринських танців перероблених на сучасні модні „шлягери“ має теж дещо із цієї

АРКАДІЙ АВЕРЧЕНКО

КОСТЬ

I.

Всі інші діти не любили його, маленького, ніжнього, з прозрічастим личком і якомсь чудно розхристаними каштановатими кучерями.

Не любили. А чому?

Мабуть, з тої самої причини, ізза котрої дорослі не люблять дорослих, подібних до цього ясноокого, задумчивого Костя.

Рікниця тільки в зрості. А нелюбов остається та сама.

У дітей нелюбов до Костя загальна, спільна. Хай він тільки приблизиться до строкатої, різнобарвної групи хлопців і дівчаток, то зі всіх сторін хором підіймається однозгідний щебет і писк:

— Йди геть! Гони! Забирайся! Ми не хочемо!

Постоявши хвилику, він зітхав і пробував по-чати нерішуче й м'яко:

— А у нас вчора сторож копав на подвір'ю яму під дерево й наткнувся лопатою на щось твердого. Дивляться, а там кости, чашка й велика залізна скринька. Відчинили її, а там...

— Забирайся! Гони, не треба! От, їй богу, знову тут лізе...

Він знову покірно зітхав і відходив на бік. Сідав на огріту сонцем лавку в міському садку й потапав в задумі.

Якийсь чоловік, що відпочиваючи сидів поруч нього, вражений його задумано-мелянхолійним ви-

дом, поклав тяжку руку на його крихке, як шка-ралупка тімя й дружньо спитав:

— Як тебе звуть, хлопчику?

— Джім...

— А, от як! Хіба ти не руський?

— Ні, анлієць, сер.

— От воно!... А звідки ти так гарно говориш по руськи?

— Ми втікли з батьком з Лондону, як я був ще цілком маленький.

— Втікли? Що ти говориш! З якого-ж це добра мусіли ви втікати?

Задумані очі дитини піднімались до неба і хвилину слідили за хмаркою, що плила у незміримій висоті.

— О це страшна історія, сер. Діло в тому, що мій батько вбив людину.

Чоловік перелякано здригнувся трохи, так на пів пяді відсунувся від задуманого хлопчини, що оповідав простим, рівним тоном такі страшні речі.

— Убив чоловіка? За що?

— Ви знаєте, що це таке Сіті, сер?

— Чорт його знає? Ну!

— В Сіті був банк, ну, й тепер він ще є, називається „Голландський Центральний Банк“. Мій батько спершу служив там урядовцем, а відтак, завдяки своїй чесності, став касієром. І от одного разу ніччю, як він прийшов привести до порядку деякі заплутані рахунки, він побачив чоловіка, що закрадався з коридора в напрямі скарбниці, де було сховане золото. Батько сховався і зачав слідити...

І хто-ж це, ви думаєте, міг бути? Директор банку! Він увійшов у скарбницю, набив мошонку зо-

тайни. Знуджений війною і її наслідками європейці хочуть дати волю своїм природним інстинктам і радо вертається до старії жереб'ячої молодости. Музика „джем-бенду“ приголомшує, запоморочує, розпутує свободні нерви і дає змогу викривляти обличчя і так уже природно викривлене буденщиною.

Чеколядове муринське тіло теж природно входить у моду в Європі. Почалось з того, що пані Бічер-Стов своєю „Хатиною дядька Тома“ звернула увагу культурного світа на те, що чорне тіло має рівні права з білим і не повинно бути рабом з огляду на свій колір. Згодом європейці переконались, що у чорному тілі може скриватись біла душа. Ще пізніше французьки переконались, що душа душою, а тіло інтелігентних муринів має без огляду на скількість уживаного ними мила та парфуми своєрідний запах, що запоморочує. Ні, вони не випередили в цій „перверзності“ мужчин: Бодлер у поезії, а Мане у малярстві недурно зробили безсмертними „чорні красуні“.

Тому не треба дивуватись, що Відень — місто Шуберта та Бетовена місяць вело боротьбу за право візду на сцену Джозефіни Бейкер. Воно не порушує нічим своєї колишньої слави: найкращих каварень, вальсів і шницлів. Сучасний танець, це танець, призначений для каварні; а хто може бути в ній кращою королевою як танечниця з кавовим тілом? Вальс після головокружних літ війни крутиться нині за поволю навіть для віденців. А коли шницлі досі їм не переїлись, то тіло одержимої танком муринки чейже так дуже далеко від шницлів не відбігло...

Ор. Ордан.

Джозефіна Бейкер, в сукні із червоного тюлю.

В МОДНИХ ГАТУНКАХ **ВОВНИ Й ШОВКИ** на ПЛАЦІ Й КОСТЮМИ П О Р У Ч А Є Ф І Р М А **СТАХЕВИЧ & АБРИСОВСЬКИЙ** — Львів, Ринок 32.

лотом і банкнотами й тільки вискочив із скарбниці, як батько вхопив його за горло. Батько знав, що як цей втече, то певно вся вина за це, що сталося впаде на батька... Розпука додала йому сили. Счинилася бійка, і батько задусив злодія!... В ту саму ніч він дістався до дому, вхопив мене, ми переплили в якійсь там лущині Темзу і втікли в Росію.

— Бідна-ж твоя головонька — говорив чоловік, спочутливо поклепуючи малого по плечах. — А де-ж твоя мати?

— Згоріла, сер.

— Як згоріла?!

— Раз льондонські хлопці облили на вулиці нафтою великого щура й підпалили його. Саме тоді йшла тамтуди моя мати на закупню. Горючий щур в смертельному жаху кинувся мамі під плащ і за хвилину моя мати змінилась в палаючий смолоскип.

Дитина, з болем склонивши голову, замовкала, а сердешний чоловік мало не ридав над цим нещасним сиротою, на котрого, здається, висипалася ціла скринка Пандори...

— Бідна дитина... Ну, ходім, я тебе проведу додів, а то тобі трапиться ще яке лихо.

Джім тихо усміхався.

— О ні, сер. Мені нічого не станеться. Ви бачите оцей талісман? Він хоронить від всего.

Хлопчик виймав з кишені дерев'яну свиставку і довірливо показував її своєму товаришеві.

— Що це за талісман?

— Мені дала його одна стара татарка в Криму. Я, пригадую собі, стояв з нею на високій кручі над самим морем. І щож: як тільки вона мені його пере-

дала, виховзнувся з під її ніг камінь, і вона полетіла з великої висоти в море.

— Дивні дива! Справді таки дива. Так ти тут і живеш? Ну, прощай, Джім, будь щасливий, любий хлопець.

Джім жваво побіг по сходах, а чоловік довго дивився задуманим поглядом в слід за дивною дитиною...

Так довго стояв він, що сторожика з попідтиканою спідицею підійшла до нього й питала:

— Ви до кого?

— Я ні до кого... Скажіть, хто це, оцей хлопець, що побіг тепер по сходах?

— Це синок Черепициних, Кость. Або що?

— Як? Невже він не англієць?

Який там англієць! Звичайний собі хлопака. Певне знову дещо набрехав? І як вже його мати не муштрує, все даремне...

— Невже у нього є мати? Вона жие?

— Щож їй могло статися? Живісінька. Тільки зажене він її в могилу своєю брехнею, згадаєте мєє слово. І що це за брехливий хлопець, аж дивно! На цілій вулиці вже його знають, скарай мене боже.

II.

На алярмуючий дзвінок Костя, отворила двері куховарка Уляна.

— Деж це Ви, Костю тинялися до цієї пори?

— На вулиці задержався. Там нашого сторожа Степана авто переїхало і я дивився. Подивися, чи в мене ззаду черевик незакрівавлений?

— Як переїхало?! Степана?! Зовсім?

— Так. Діло в тому, що коні сполошилися і по-

В різних епохах були різні погляди на жіночу красу, а ідеал краси змінювався разом із естетичним смаком та привичками людей. Змінювалися і средства збереження та придбання краси. Ідеал краси у Греків підходив найбільше до поняття абсолютної а разом природної краси, що після довгих віків є для нас все ще взором, стремлінням і тугою. Гармонія поодиноких частей тіла, рівномірний, добрий розвій м'язів, округлі, класичні форми, спокійне та повне виразу обличчя. Нераз мінялися людські погляди на красу. Прийшов час ренесансу, запанувала повна жіноча форма, більш товста, розвинена і материнська. Округлі, солодкі лиця мадон, мігдалові очі Монни Лізи та її загадковий усміх досвідченої, зрілої жінки. З початком нових віків запанував новий тип жіночої краси, тип двірської, французької дами у котрій немає прямо ніщо природного; ушкоджене та споганене шнурівкою тіло старанно укрите криноліною, волосся - перукою, а шкіра - шминками, мастями та горою пудри. Цей неприродний взір краси упадає в останніх роках минулого століття і знову глядимо з тугою над сині хвилі Егейського моря і знову поділяємо струнку та сильну Діану в погоні за ланею. Модною стала лінія, ц. е. форми нераз сухорляві та майже хлопчачі, а взором стала дівоча стрункість та принада. Питаємо нераз: як же це? Хиба можна свою вроду приміняти до моди? Хиба може бути жінка раз повна, поважна мадонна, то знову ніжна тоненька, майже хлопчача? Коли гак, то як це діється?

Гляньмо, як дбала про своє тіло класично гарна грецька жінка і чи не слід би нам дечого від неї навчитися. Вона займалася своїми хатними справами, як що це не була яка Фрине чи Астазія, але вона не забувала про фізичні вправи. Руханка була для неї необхідністю. Вона зміцнювала м'язи жінки, а ті надавали будові тіла милої ядерності й точеності краси. Щоденно, а то й двічі в день кожна грекня купа-

лася, опісля піддавалася масажові та натирала тіло нешкідливими, пахучими олійками. Через те, тіло її розвивалося гармонійно та чудувало своєю красою та свіжістю.

Одиною косметикою грекині була природа. Її одіння було легке, вільне так, що не здержувало обігу крові, а через те тіло набирало рожевої краски і гладкості.

Тепер гляньмо, що робила в тому напрямі жінка XVI. і XVII. століття. Вона сиділа замкнена в своїй кімнаті за гаптом та мережевом, стиснена шнурівкою, без свіжого повітря та руху. Лице її вкривала груба верства мальовил та пудри. Вона не мала відваги показатися людям ненамальованою, бо лице її було поморщене та жовте. Руханка не лицювала з тодішнім поняттям про пристойність та естетику.

Запитаймо тепер, який є погляд сучасної медицини на гігієну жіночої краси.

Багато людей думає: який хто з роду, таким і остане. Хто з природи має гарні черти, гарну краску шкіри і гарні форми той і гарний, — хтож ні, той нічого не вдіє. Такий погляд є неправдивий. Не будова костей, яка є незмінна, надає форм і краси, а будова м'язів частей, це є м'язів та шкіри — що їх як раз можемо витворити собі після вподоби. Правдива краса залежить також від виразу лиця і від чери. Можна мати класичні черти обличчя, а мимо цього бути немілою та відпихаючою; а черти нераз цілком некласичні можуть всіх очарувати.

Над кожним з цих чинників застановимося з окрема.

М'язи — це, як знаємо, знаряддя руху. Вони причінаються до двох сусідніх костей, а коли корчаться зближують кости до себе. Вони надають форму частинам тіла. Чим ліпше вони витворені, тим тіло ядерніше, гнучкіше, його части набірають шляхотного виразу й гармонії. М'язи можна виробити собі фізичною працею, проходками, руханкою та спортом.

несли якусь таку гарну паню, а Степан кинувся, вхопив їх за уздечку...

— Ну, що ви, Костусю, видумуєте то коні, то авто... Вічно якісь небиліці плетете.

— Ні, жадні небиліці. Та графиня казала, що як його вилічать, то вона вийде за нього замож.

— Гарно. Вигадуєте далі. Обід вже цілком застиг. Мама поїхала, а старша пані жде на вас.

Хитаючись на тонких ногах, Кость робив тасмичу міну і йшов в їдальню.

— Ти чому спізнєнешся? — накинулася на нього бабуня? Куди тебе носило?

— Та я вже перед годиною був перед самими нашими дверима, але мусів вернутися. Дуже цікава історія.

— Що-ж таке?

— Знаєте, тільки що я підійшов до наших дверей, дивлюся: двох їх стоїть, вовтузяться над замковою щільною. Один говорить до другого: „Виск твердий, відбитка не виходить“, а цей, що стояв нижче, відповідає: „Притисни сильніше то вийде.“

— Костику! — благально сплескує руками бабуня. Та-ж ти вигадуєш? Знову брешеш?

Ну, добре, хай брешу, — саркастично усміхається Кость. — А от, коли доберуться, та потягнуть у нас все, ще й заріжуть нас, тоді знатимете, як брешу. Що мені: моє діло — сказати...

Бабуня кидається в безвихідній розпущі:

— Костику, але правда, що ти брешеш! От, по очах бачу, що саме тільки що видумав?

— Видумав? — поволи говорить Кость таким тоном, від якого стає лянчо.

— А коли я вам покажу цей кусок воску... тоді також видумав?

— Як жеж ти його дістав?

— Цілком просто: вони сіли на повозку, я причіпився з задку, а коли ми приїхали на край міста, я перебіг попри низенького, ніби нехотючи торкнув його, і в цю мить витягнув з кишені відбитку. Ось вона!...

Він добуває з кишені ту саму дерев'яну свиставку і здалека показує присліпкуватій бабуні.

Серце бабуні шарпає сумнів: певно бреше, а може — правда?... Бувають такі випадки, що роблять відбитки з замкових щілин, добуваються відтак і вбиваються... Навіть вчора читала вона о такій події... Треба бути обережним і сказати Уляні, щоби замикала в ночі двері на ланцюг.

— Заклич мені Уляну!...

Кость послушно біжить у кухню і перелякано кричить до Уляни, що говорить з кимось через телефон.

— Уляно?! Знову забула замкнути в кухні водостяг! Повна кухня води, вже всі річи в вікно пливають...

Телефонна трубка зі стуком вдаряє о стіну, Уляна, перевертаючи все по дорозі, гонить у кухню. За хвилину прикра сцена:

— Костику!! Ви знову збрехали? Знову видумка? От, їй богу, сьогодні виповідаю службу, не можу довше служити...

— Мені здавалося, що вода тече, — несміло оправдується Кость, і дивиться на схвиловану дівчину благаючими очима. — Мені шум води причувався...

Головно жінки, що працюють умово і їм не достає фізичної праці повинні систематично вправляти. Під впливом вправ зміцнюються м'язи, надто худі частини тіла стають округлі та гарні, а з надто товстих зникає товщ, уступаючи місце, вартнішій ткани — м'язам. Лиха постава, згорблене держання голови і рамен, випнятий живіт, запалі груди, тяжкий, поганий хід, усі ці хибі можна поправити гімнастичними вправами. Не багато на це треба часу: 15 хвилин денно, як каже Міллер, що систематичними вправами допровадив своє тіло до взору клясичної краси. Вправи ці мають також далекосягле значіння для здоров'я цілого організму. Вони упорядковують обіг крові, уліпшують перемену матерії, віддихання, травлення та функції полових органів. Через це вони роблять величезну прислугу красі: надають тілу здорового, природного вигляду, краса шкіри стає рожевою, свіжою. Це видно найкраще на лиці. М'язи лица мають взагалі деякі цікаві прикмети. Вони мають вигляд волоконця, є маленькі, ніжні та по частині змарнілі. Через свою ніжність вони дуже скоро реагують на всякі настрої людини. Всі думки, почування, стремління витискають на лиці людини своє знамя. Гарні, світлі думки надають лицю цілком инший вираз чим погані, буденні, немілі, а то й проступні. Знаємо добре, що є обличчя проступників, пристрасних, учених, святих, і т. д. Кожний, часто повторюваний рух м'язів лица при сміху, плачу, журбі, ваганню, ненависті, загалом при всіх наших переживаннях лишає по собі слід, наче втерту стежку, по якій легко проходять такі самі рухи один за другим. Так терпіння, як зло і пристрасть різблять обличчя, люде пристрасні мають на старість більше мерщій чим спокійні, бо вони корчили та розтягали шкіру лица частіше. Лікар-поет Файхтлебен каже: „навіть зовсім неклясичне обличчя, сяючи моральним та фізичним здоров'ям, є краще та принагідніше як найкращі черти споганені проступком та недугою. Чим жеж є краса, каже він — як не духом, що розяснює тіло, як не гармонією чинностей? Годі зробити людину кращою, коли її не поправимо, не оздо-

реємо, коли її не зробимо ліпшою!“ Кожна світла думка, кожний мистецький твір різбить лице красою. Кожний проступок, погані думки та діла витискають своє пятно на обличчі людини. Бачимо отже, що вираз лица можемо собі витворити. Чим для инших частей тіла руханка, тим для обличчя думка.

Другим дуже важним чинником для краси, головню обличчя, є cera. Вона залежить від ядерности (гладка без морщин), чистоти (без плям, прищів та викидів) і краси — а все це від здоров'я організму. Гігієнічне та помірковане життя, а не порошки, пасти чи инші косметики роблять шкіру гарною. Хто постійно затроює організм кавою, алкоголем, надмірною кількістю мяса і коріння, хто віддихає повітрям, затросним, димом тютюну, хто не висипляється ночами, тому не допоможуть жадні, навіть найдорожчі косметики. Нині, дуже поширилося вживання ріжних реклямованих мастей, мил та пудрів, — начеб то ними можна досягнути гарну cerу. Нераз стрічасмо гарне, гладеньке рожеве личко і тоді мимоволі радіб спитати, чого вживає його властителька. Та мабуть все дісталиби відповідь, яку дала прекрасна Діана Поатіє, яка мала бути так гарна, що її красі не могли опертись навіть жінки. Її прямо посуджували о змову зі злими духами, бо до 72 року життя задержала вона гладку й свіжу cerу. Вона не вживала жадних косметиків тільки дощівки. Так само Аделіка Патті на подібний запит відказала: „Я поміркована в їді, то тільки воду та молоко, сплю вісім годин. Ніколи не замикаю вікон у спальні. Щоденно беру теплу купіль, а лице і шию змиваю теплою водою і то тільки вечером. Ранком змиваю їх водою рожаною та осушую рушником“.

Нині не найдемо багато таких жінок. Нині всюди, де живе жінка, є столик з дзеркалом, повний слоївків, флашечок, шкатулок. З папіроскою в зубах чорнить вона брови, малює лице. Природна краса лица під мальовилом никне; все це присипує пудром. Уста мусять бути намальовані, очі підчорнені! Чи можна уявити собі природне обличчя при звуках джезбенду, у вирі черлестону, серед диму тютюну та випарів алькоголю? Нині прямо „не випадає“ входити

Бог його знає, оцего тихого, доброго хлопчину. Можливе, йому справді здавалося, що двох мужчин, які спокійно закурювали на їх коридорі папіроску, дійсно пробували зробити воскові відбитки з замків.

III.

Вечером, сидів Кость біля стола в робітні батька й широко отвореними, неподвижними очима дивився на батькові руки, що бистро мигали серед паперів.

— Ти де був сьогодні, Костю? — питав батько.

— В садку.

— Що там бачив цікавого?

— Бачив маму Лідочки П.

— Що ти, чудак якийсь! Та-ж Лідочки мама вмерла.

— От це й цікаве. Я сиду на лавочці, а звідкілься з поміж кущів, нараз така сіра хмара... Блище, блище — дивлюся, Лідочки мама. Сумна така. Дуже скоро побігла до Лідочки, положила їй руку на голову, мені погрозила пальцем і тихо пішла.

— Та-а-а-к, — протягнув батько, дивлячись на сина розсміяними очима. — Буває і таке.

Що в тебе за папір? — питає Кость, заглядаючи батькові через спину. Пістоля нарисована.

— Це? Це, сину, рахунок зі skleпу. Я купував револьвер для нашого банку.

— Револьвер... вер?

— Так, нашому служашому, що возить гроші.

— Револьвер?

Широко отвореними, неподвижними очима глядів Кость в усміхнене обличчя батька. Його думки вже десь далеко. А по обличчі, мимолетними, невловими тінями промайнули якісь легкі, ледви намічені, як павутина, думки.

Він схопився, скочив з місця і скоро, нечутними кроками виповз з кабінету, як вихор помчав через дві кімнати і, як вихор, з розвіяними кучерами влетів в кімнату матері, що спокійно працювала при столі.

— Мамо! З татом зле!!

— Що таке? Що сталося?

— Я вхожу до нього, а він лежить біля стола в робітні на килимі, а коло нього револьвер... На чолі значок, а в кімнаті щось так дивно чути...

Дикий, страшний крик... йому у відповідь...

— Ну, що я з ним буду робити? — плаче мати і глядить майже з ненавистю на Костя, що переляканий, несміло, як птичка в негоду, тулився до сильних батькових грудей. — Та цей хлопчисько своєю брехнею, своїми видумками може звести з ума цілий дім. Кухарка його ненавидить, а діти гонять його від себе, мов паршиву собаку.

Прямо страшна якась дитина. Чи ти можеш уявити собі, що станеться, коли він виросте!!

— На жаль, уявляю собі, — півголосом говорить батько, пригортаючи до себе каштанову, розхристану голову свого невдалого сина. — Виросте він, і так само будуть його гнати всі від себе, не розуміти й сміятись над ним.

— Так щож він робити-ме, як виросте?!

— Моя дорога, — сумно промовив батько, хитаючи сивіючою головою. — Він буде — поетом.

З російської мови переклала

М. Ф.

до товариства чи каварні бодай не папудрованою, коли не „підкрашеною трохи“. Крім видатку і втрати часу — все це відбивається на здоров'ю цілого організму, а на красі обличчя з окрема. Коли на другий день рано глянемо на обличчя, що ще вчора сяло штучною красою, стане нам моторошно. Немає тут, співуваної постами, ранньої краси виспаного личка, рожевого зі сну — натомість видимо жовте, покрите пятнами та морщинами, пооране пристрастями лице втомлених, але модних жінок.

З лікарського становища — кожна косметика шкідлива. Всякі скарги на погану церу вважає медицина впливом нездорового стану цілого тіла. Вона приписує рух на свіжому повітрі, руханку, діету (відповідно до потреб та властивостей організму) та радить оминати все, що затроює організм як тютюн, алкоголь, гостра їжа, неспокійне та невідоме життя, вишукані косметичні середники. Зате каже медицина берегти таких правил: не курити тютюну, бо від тютюну чорніють зуби. По кожному їдженню, або бодай вечером та ранками мити зуби. До миття зубів не вживати жадних штучних паст, бо вони здебільша надгризають зубну поливу. Найвідповідніший до миття зубів є порошок. Є це звичайно мішанина крейди з мятою, чи ще з деякими, дрібними додатками. Доброю до плекання уст є окиснена вода.

Лице змивати вечером теплою водою з милом. Мило повинно бути лагідне без великої кількості лугу. Найліпші є т. з. перетовщені мила, котрі не нищать шкіри. Можна також змивати чистою бензиною або розводненим алкоголем, бо вони розпускають товщ, через що отвирають шкірні пори. Коли шкіра лущиться і є суха, натерти її товщем пр. чистою нафтою без нафти, глицериною (натирати вохку шкіру!) або гольдкремом, що є мішаниною тих товщів. Коли обличчя товсте змивати його часто алкоголем або бензиною і пудрувати. Пудрів уживати тільки лікарських, а не штучних, запахнених і закрашених, які наслідком шкідливих домішок (олово) нищать лице.

На нечисту церу ледви чи допоможуть домашні, або дорогі, штучні середники. Нечиста цера є недугою шкіри, котрої лікування належить до лікаря.

Проти морщин та інших недомагань шкіри є добрий масаж, чи то електричний, чи ручний, чи *Punktrroller*-ом. Про це, як його робити писали ми вже в одному з попередніх чисел. Слід зазначити, що нині усувається морщини операційно. Також оперують погані носи, а навіть доробляють зовсім нові.

Товстє волосся мити раз в тиждень, сухе рідше. Мити дощівкою і милом з додатком дрібки соди або бораксу. Добрі до миття є також румянок, жовтка з яєць, миляний спирт. Щоби творилася піна додати дрібку амоніаку. Шампони є модні й вигідні, але ізза великої кількості соди та інших гризких домішок часто шкідливі. Полокати на чисто в теплій воді (не гарячій!), сушити, сильно витираючи огрітими рушниками. Вичесати густим гребенем і вищікувати. Випадання волосся має свою причину в загальному стані організму або в недозі шкіри. Його лікування є довге і доволі тяжке, навіть при лікарській допомозі.

Плекання решти тіла відбувається при допомозі руханки, спорту, купелів, сонця та свіжого повітря. Про значіння цих природних середників я писала обширніше в статті „Значіння спорту для жінки“. Ще раз тверджу, що природа й здоров'я є найліпшими лікарями косметики, не треба їм тільки шкодити й утруднювати завдання, а навпаки слід їм помагати і співділати з ними.

МУЗИКА В РОДИНІ

(Докінчення зі стор. 3)

змогу заграти якийсь маленький твір, що має музичний змісл. Звичайно в учительок музики однаковий спосіб навчання так майбутніх музиків-спеціалістів, як і людей, що радіб навчитися музики для

себе. А це, очевидно, річи цілком ріжні і кожна потребує іншої методи.

Коли в хаті нема фортепяну і діти або молодь забавляються гармонією або мандоліною, і цього не слід легковажити. Знаю людей, от пр. Трояновський, який виграє на балалайці такі твори, як „Мазурка“ Венявського, „Вальси“ Дюран і інші цілком не злі музичні твори.

Питання тільки в цьому, що саме грати.

Народня пісня, чи поважна музика — це гарні річи. Але тепер мода на опереткози й фокстроті мотиви і це є зле. На жаль, тепер мало звертається уваги на виховання музикального смаку у підростаючого покоління, а вжеж люди зіпсовані з дитячих літ „циганщиною“ і мотивами заграничних танців, рідко коли люблять слухати поважну й вартну музику. Бетовена вони ніколи не зрозуміють. Звичайно всі ті легкі мотиви діти слухають в своїй родині у виконанні старших сестер а навіть родичів, і подібно як лайку переймає дитина дуже легко від свого окруження, так і тоті маловартні мотиви сильно загнізджуються в дитячій голові.

Відвідування дітьми концертів, музичні вечірки, організовані родичами дітей, що вчать музики, от що треба ввести в родинне життя, щоби не підірвати в дитини інтересу до одного з найбільших мистецтв — до музики.

Наталія Сац. (З рос. журналу „Женский журнал“).

НОВА КНИЖКА ДЛЯ МОЛОДІ

Авторка „Малих героїв“ — п. Константина Малицька підшукала й переклала книжку, що знову заслугоє на подібну назву. Це книжка Алі Берті — Школярки п'ятиох частин світа. Я назвалаб її „Малі героїні ріжних частин світа“, бо діти, що в ній виступають, немають нічого спільного з „офіційною“ школою. Їх школою є само життя.

Перед нашими очима пересувається відважна гречинка, що смілістю своєю спасає батька з рук розбитака, рішуча гавайка, що підчас страшного землетрусу зберігає від неминучої смерти свою улюблену вчительку, красна японка, що бистротою ума ратує чужинця від мести сфанатизованих японських „патріотів“, смілива чорногорка, що навіть серед справжньої битви зберігає притомність і бистроту ума, мала індійка, що сміло переборює всі небезпеки, щоби тільки добути знання, палка мексиканка, що силою свого чуття вратує від смерти дорогу приятельку і, вкінці, життерадісна мурилка, що пізнала на собі всю погань торгівлі невільниками, пережила страшну невдачу втечі й велике дитяче горе — втрату матері.

Деякі з тих дітей — герої своїм палким чуттям, посвятою і відвагою. Інші знову це справжні борці за нове життя. Своїми слабенькими силами боряться вже проти старих богів, старих пересудів, помагають валити старі храми, а творити нове, краще життя.

Мимо погроз великої батьківської кари, за непошанівок, приписаного народною традицією неучтва, — вчиться мала чорногорка читати і йде у школу. І мала індійка виступає проти релігійних пересудів своєї касты і вже за згодою поступового батька йде вчитись у школу, наражуючи своє життя на пімсту фанатичних старовірів.

Тим саме книжка цікава. Бо хоча в наведених краях вже багато змінилось на краще, але боротьба о нове життя нігде ще не закінчена і ведеться майже в кожній частині світа.

Крім цього книжка подає багато відомостей про побут маловідомих для нас народів, про їх звичаї, релігії й ин. Цим доповнює географічне знання молоді.

Книжка ця має велике виховуюче значіння, а її поширення причиниться до зросту активності серед молодого жіноцтва. Тому повинна бути в кожній домашній і шкільній бібліотеці.

М. Ф.

ВЕСНА ЙДЕ

З весною вертає мода вовняних матеріалів, а особливо мода легких вовняних суконь. На ту моду приготують вже фабрики цілі хмари різноманітних тканин в усяких візорах і красках. Побачимо нові роди вовняних матеріалів тканих на взір сітки. Почуємо назви як *Creppella*, *Kasha Tulla*, воняна *Georgette* і воняна *Crepe de Chine*. Кравці великого світа очікують побіди вовняної сукні над обношеною вже до зануди сукні з *Crepe de Chine*. Поминувши новість, мають нові вовняні матеріали ту добру прикмету, що є дуже практичні, м'яккі, незаминаються а укладаються гарно у всякого рода фалди.

Фалди і пліси далше будуть дуже модні, навіть фантазійно уложені на легкий, так званий, французький лад. Попри вовняні костюми і сукні остають даль-

ше модними вовняні плащі, передовсім в перших днях весни. Так звані перехідові плащі з легкої вовни є держані у гладкій формі, без усяких фалдів і дзвонів. Ціле їх прибрання то великі кишені, футряний ковчир і маншети.

Спортові раглянові плащі, для відміни від зимових прибирається не футром, а шкірою.

На пізнішу весну віщують моду шовкових плащів до відповідних краскою шовкових чи *Crepe - Georgette*-ових суконь. Шовковий плащ має мати багате прибрання з футра, найрадше з лиса. Такий комплект надається до святкового вбрання на вечір.

Спіднички будуть трохи довші. Модні тепер при вечерових сукнях продовження з боку спіднички, будуть дальше примінені при сукнях на вулицю, а навіть при костюмах.

ч. 64. Прилягаюча шапочка з чорного фільцу, прибранна попеластою плісою і металевою спряжкою.

✿

ч. 65. Ясний фільцовий капелюх в відложеною кри-

сою, коротким серпанком і гарною шпилькою.

✿

ч. 66. Капелюх з чорної фантазійної соломки. Криса з одної сторони довша, прибрання з лисучої стяжки.

З ЛЬВІВСЬКОГО КАРНАВАЛУ

Сьогорічний карнавал доволі короткий і випав якраз у горячий передвибірчий час. Це не перешкодило однак, що улаштовані у Львові забави перейшли з повним успіхом і перевищали числом і якістю минулорічні.

Забави у Львові треба поділити на дві групи: балі і вечірні, та костюмово-маскові. Балів було два: медиків та „Основи“, вечірні улаштував Союз Укр. Адвокатів і Червона Калина. З костюмових відбулася традиційна маскарада тов. Письменників і журналістів, костюмовий вечір „Лісових Чортів“ та костюмова забава для малих дітей. З усіх цих забав пальму першества здобув бал „Основи“. Так декорацією салі, як тоалетами пань, обовязковим вечірним одягом панів стояв він вповні на рівні передвоєнних традиційних балів „Основи“. Танці відбувалися у двох салях, які ледво містили усіх учасників (біля 200 пар). Велика маскарада тратить з кожним роком на числі костюмів і на настрою. Надто багато є тих, які хочуть тільки дивитися як бавляться другі.

Тому то і костюмівка „Лісових чортів“ могла під оглядом помислових, дотепних і гарних костюмів ривалізувати з маскарадою, хоча публіка складалась лише з молодих панночок і молодих хлопців. Як що за рік-два ці пластунки і пластуни вийдуть зі шкільних лавок і зможуть устроїти маскові вечірні, буде це уже поважна конкуренція великій маскараді. Головна причина цього буде, що на „Лісових чортах“ буває на рівні гарних і дотепних мужеських костюмів як і жіночих, а велика маскарада обмежується майже виключно до костюмів жіночих (цього року було на стоїтькадесять жіночих костюмів всего 6 мужеських масок).

Зовсім окремо треба ставити діточу костюмівку — хочаби з огляду на маленьких гостей, яких вік обмежено до 10 літ. Всеж таки вона ні якістю, ні кількістю костюмів не уступала ні трохи „великим“ костюмівкам і дала доказ, що львівські мамі не менше присвятили уваги костюмам своїх доньок і синів, як своїм власним.

✿ ✿ ✿

ч. 67. Гарний весняний плащ в сірої вовняної матерії. Маншети в футра сірої краски.

ч. 68. Скромний плащ в англійської вовняної матерії.

ч. 69. Темногранатовий костюм в кишенями.

ч. 70. Костюм на вулицю в Kasha. Спідничка плісована, ковнір жакета закінчений малою футряною краваткою. Пасок зі шкіри.

ч. 71. Елегантний плащ в бронзового шовку, цікавий кльошовим кроєм і прибранням плісами. Ковнір шалевий в бронзового футра.

КУПУЙТЕ З ПЕРШОГО ДЖЕРЕЛА! ПАНЧОХИ, СКАРПИТКИ, РУКАВИЦІ
ТА ВСЯКІ ТРИКОТАРСЬКІ ВИРОБИ ПРОДАЄ НАЙДЕШЕВШЕ
СПЕЦІАЛЬНИЙ МАГАЗИН ТРИКОТАРСЬКИХ ВИРОБІВ.

ОЛЬКА

ЛЬВІВ
РИНОК 35.
(біля Народн. Торговлі).

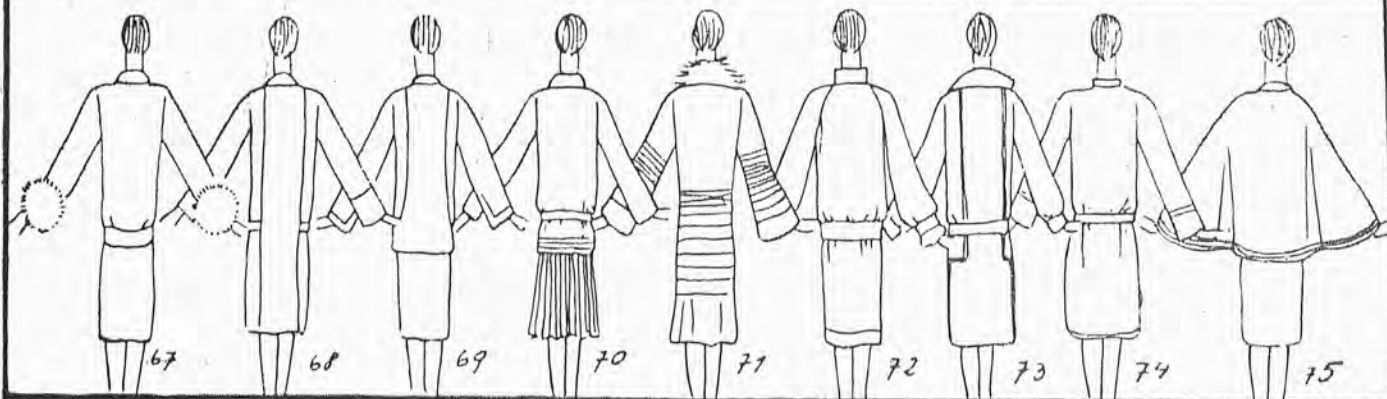

ч. 72. Убрання на дощ з легкої неперемакальної матерії. Ковнір, маншети, пасок та випустки зі шкіри.

ч. 73. Англійський спортовий плащ зі шкіряним прибранням.

ч. 74. Плащ на дощ заплнений високо, з великими кишенями і вузьким паском.

ч. 75. Плащ з пеляриною з імпрегнованої матерії.

До кожного моделю готовий крій.

ч. 76. Візитова сукня з зеленого рипсу. Ковнір і маншети з білої Crepe de Chine.

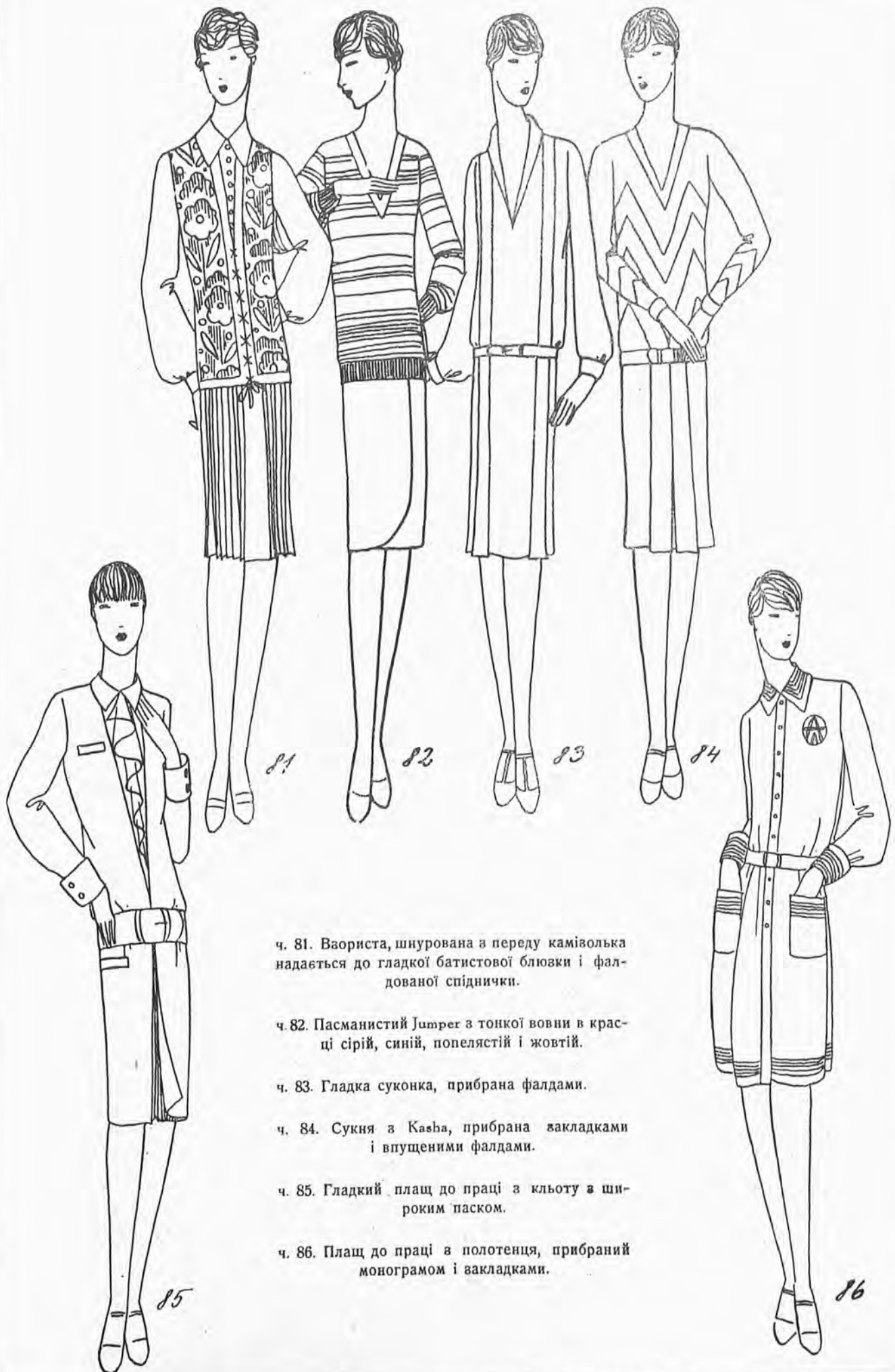
ч. 77. Візитова сукня з Crepe Georgette і коронки, части Crepe Georgette-ові шиті в дрібні закладки, спідничка плісована.

ч. 78. Візитова сукня з взористої Crepe de Chine, прибрана стяжкою.

ч. 79. Елегантна візитова сукня з коронки, теска і пасок з Crepe Georgette.

ч. 80. Візитова сукня з чорного Crepe satin.

ч. 81. Ваориста, шнурована з переду камізолька надається до гладкої батистової блузки і фалдованої спіднички.

ч. 82. Пасманистий Jumper з тонкої вовни в красці сірій, синій, попелястій і жовтій.

ч. 83. Гладка суконка, прибрана фалдами.

ч. 84. Сукня з Kasha, прибрана закладками і впущеними фалдами.

ч. 85. Гладкий плащ до праці з кльоту з широким паском.

ч. 86. Плащ до праці з полотенця, прибраний монограмом і закладками.

ч. 87. Шляфрок з взористого шовку з широким ковніром.

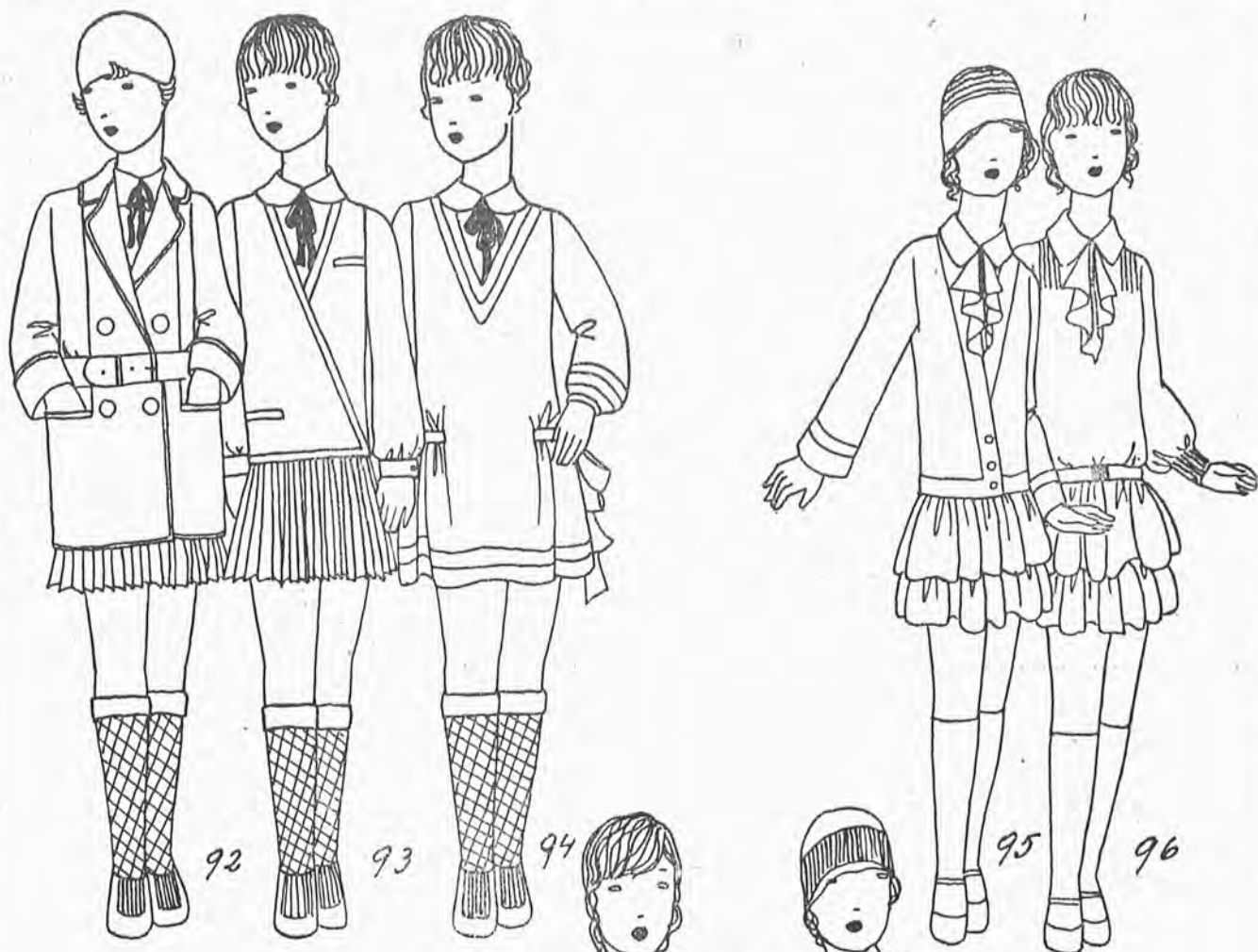
ч. 88. Домашня вовняна сукня з шовковим ковніром і паском.

ч. 89. Фартушок з батисту і коронки.

ч. 90. Господарський фартушок з довгими рукавами.

ч. 91. Господарський фартушок з взористого полотенця, прибраний кишенями і монограмом.

ДІТОЧІ УБРАННЯ

ч. 92. Англійський яснобронзовий плащик ві шкіряним паском.

ч. 93. Відповідна до плащика спідничка фалдована в каміволею. Блюзка в яснішої о одну відтінъ Crepe de Chine.

ч. 94. Шкільний фартушок з довгими рукавами, прибраний випустками.

ч. 95. Плащик в ясноголубої Kasha.

ч. 96. Відповідна до плащика суконка в ясноголубої Crepe de Chine уложена у фалди, прибрана білим батистом.

ч. 97. Гарна суконка для смотрака ві шовку до прання, прибрана широким морщенням.

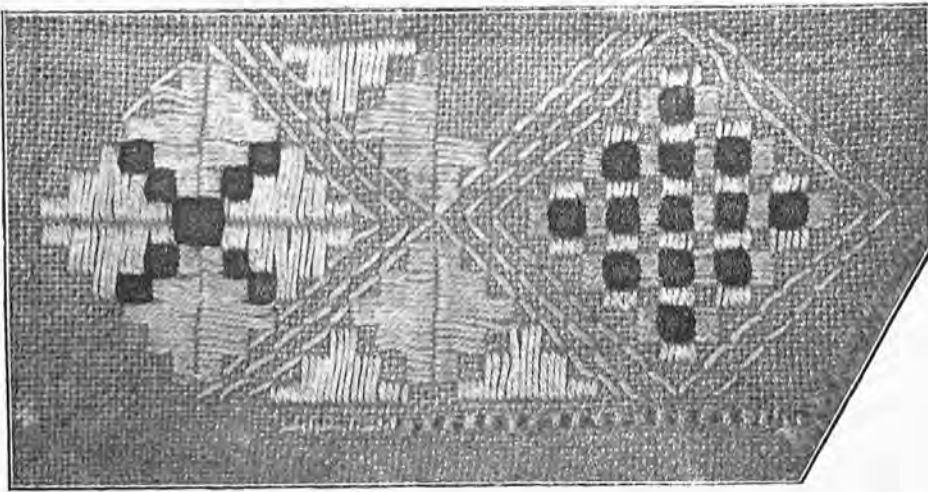
ч. 98. Весняний плащик в граватового рипсу.

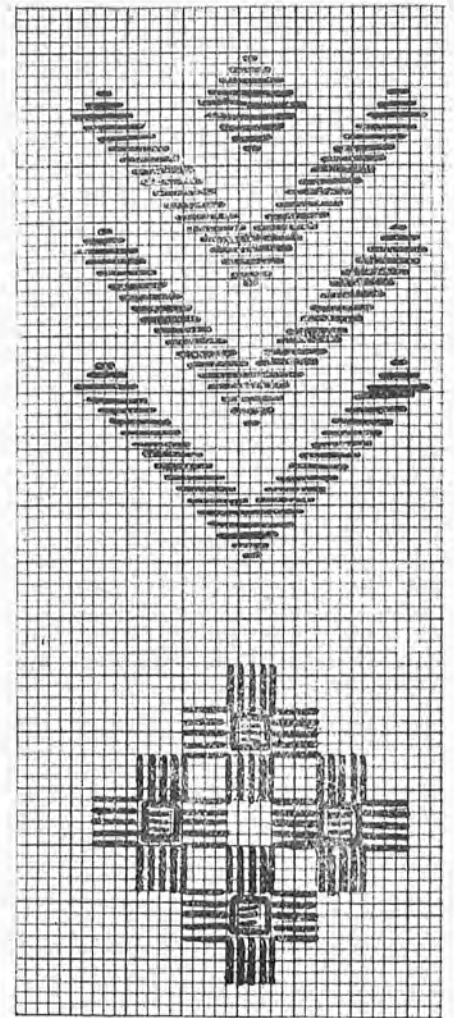
Старокиївська вишивка

до примінення на рушники,
макатки, стори, занавіси і т. п.

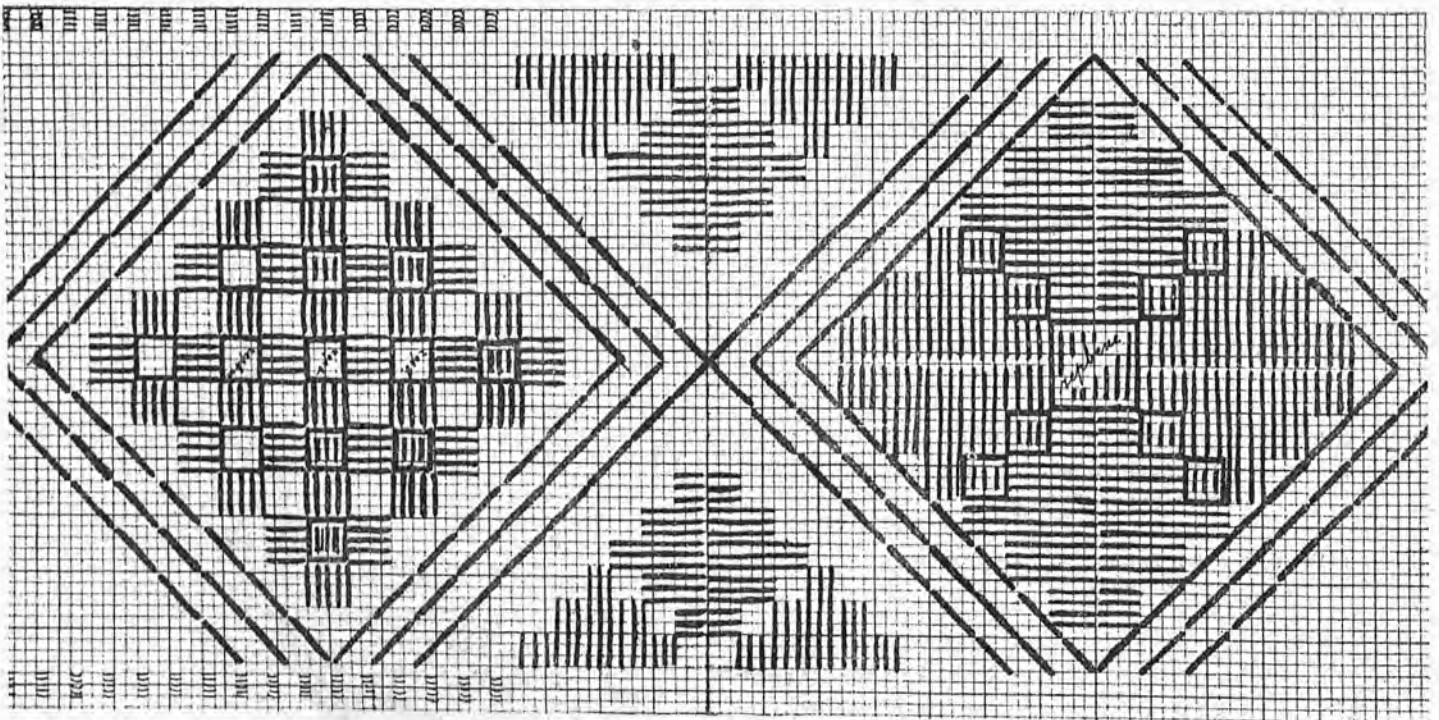
а) Знімка частини рушника.

б) Вишивка природної величини, виконана гладдю, на сірому полотні, нитками білими, чорними (квадратики) і червоними (виповнення чорних квадратиків в середині). Краєм дрібна мережа.

в) Мотив сосонки й розі, розміщених на рушнику над вишивкою.

г) Мотив вишивки, рисований для докладного розчислення ниток.

Р О Б О Т И

Чотирикутна подушка на чорному сукні, виконана кольоровими волічками й золотом.

Взір можна замовляти окремо в Н. Х.

Трикутна подушка з чорного шовку. Гапт виконаний штучним шовком на трикутнику з срібlistого шовкового матеріалу. одушка обшита золотим шнуром.

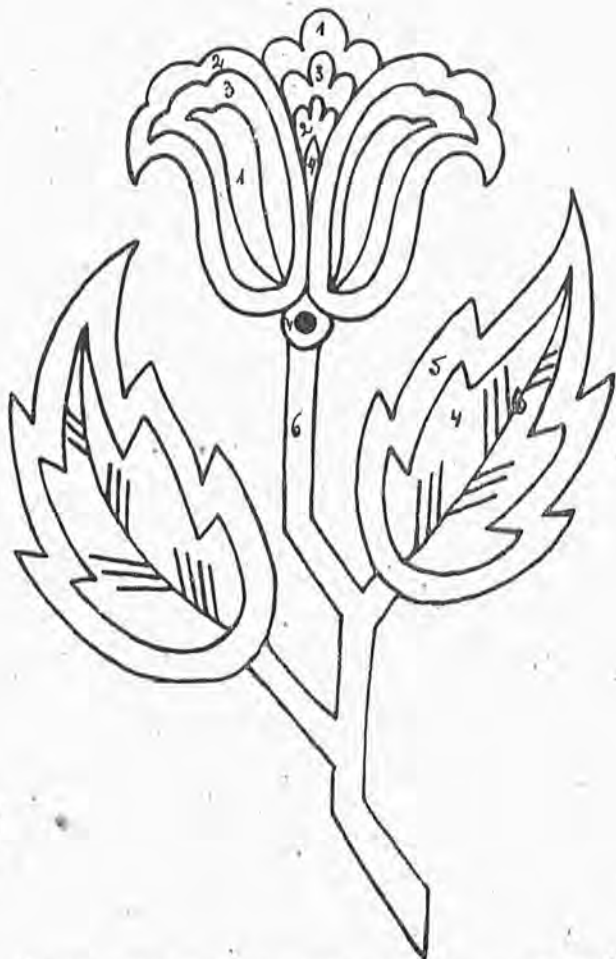
Взір з поданням способу виконання можна замовляти окремо в Н. Х.

Оригінальна подушка т. зв. „Puff“ складається з 5 частей. Гаптовані мотиви з старих українських килимів розкинені неправильно.

Матеріал: сіре полотно, або шовк. Гапт виконаний волічками, або штучним шовком. Кутаси з ляцетки.

(Подушку можна зробити також з одного куска полотна, приморщеного по боках).

Мотиви природної величини до подушки „Puff“. (Їх треба з зошити перенести на прозорий папір, а відтак синьою калькою на матеріал подушки).

Краски до гапту:

1) ясно-синя	3) срібна	5) фелена
2) темно-синя	4) золота	6) чорна

Жилки на листках і осередки колісцят чорні.

В С Я Ч И Н А

Від Редакції. — Звертаємося з проханням до наших читачок і прихильниць в краю, на Радянській Україні, в Америці і всюди де доходить „Нова Хата“ надсилати нам відомості з культурно-просвітної і мистецької праці жіночих установ. Світлини, які ілюструватимуть цю працю — радо будемо поміщувати.

Учениці з Пристані, вишивають церковний обрус до Америки (Світлина надіслана)

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ!

Сповнилася хвилина, на яку жінки всього культурного світу чекали: жінки мають різне з чоловіками право при виборах...

За те право боролися робітниці, яких мимо совісності в праці використовували, боролися селянки, які понесли рівні з чоловіками громадські тягари, а не мали ніяких прав. Боролися умові робітниці, жінки-інтелігентки, яких визискували по урядах... Жінки були покривджені законами так в родині, як і суспільній житті...

Всесвітня війна переконала весь культурний світ, що за рівні обов'язки і рівну працю належаться жінці рівні права...

Українська жінка на рівні з чоловіками допущена до голосування до Союму і Сенату... Українська жінка має право стати післанницею до Союму і Сенату, щоби там з поруч з чоловіком боротись о краще завтра українського народу, та щоби хоронити інтереси жіноцтва.

Дня 4-го і 11-го марта мусять всі українки без різниці кляс і переконань, стати одною лавою до голосування!

Українські жінки віддадуть свої голоси на листи тих кандидаток і кандидатів, що своєю чесністю, характерністю і дотеперішною працею в користь рідного народу дають заповістку що в Союмі і Сенаті щиро заступатимуть справи українського народу, обороняти рідне слово, рідну школу і всі здобутки рідної культури.

Вибрані жіночими голосами послі мусять пам'ятати також, що українки віддали на них свої голоси в вірі, що вони будуть боротися за охорону жінки-матері, вдови і сироти, за справжню, не паперову, рівноправність жінки-громадянки...

Українські жінки! щоби ніодна з Вас не відтягнулась від голосування. Всі, як одна мусимо засвідчити своїми голосами, що ми розуміємо вагу хвили і вміємо сповнити свій громадянський і народний обов'язок. Ми, як матері великого українського народу, використаймо гідно своє право.

Пам'ятаймо на день 4-го і 11-го марта!!!

Українські жінки, пам'ятаймо, що від нас залежить краще завтра!!!

Головний Виділ „Союзу Українок“.

Перші роковини смерті Т. Шевченка у Львові.

Бережень — час Шевченкових обходів. І в сю пору геніїви Тараса поклоняються не лише на всіх Українських Землях, а всюди де доля згуртувала бодай кількох Українців: по всіх центрах Європи, на широких просторах Сполучених Держав і Канади в пралісах Бразилії і Аргентини, в Тунісі — чи на Зеленому Клинні.

Святкують Його пам'ять всі верстви українського народу, без різниці на суспільні та політичні переконання — мешканці міст і сіл, жінки і чоловіки, від сивоволосих старців — до дрібноти з діточих садків.

І пригадується мені що трицять літ тому розказувала мені — ще дитині — старенька моя тітка Л. К. про перші роковини смерті Шевченка у Львові.

— Святкували цю річницю скромно, тихою панахидою в православній церкві, на якій зібрався великий гурт тодішніх прихильників Шевченкових ідей. Аранжерами свята були студенти університету.

Була на цьому святі і згадана пані Л. К. — як одинока жінка. Оця її участь в панахиді за Шевченка уважалася учасниками панахиди — а може і нею самою — сміливим кроком — мало що не революційним. І юбурювалася на неї „публична опінія“, в першій мірі жіноча за її „нетакт“ — „як могла вона жінка священика, іти на панахиду по таким, що в своїх простих віршах публично покриток величав“.

Як добре, що часи міняються і що погляди загалу нашого жіноцтва на творчість Шевченка тепер інші — як тому 66 літ!

О.

Перший зїзд „Союзу Українок в Канаді“.

Рівночасно зі зїздом членів Інститута ім. Петра Могили в Саскатуні відбувся в днях 28, 29 і 30 грудня 1927. перший офіційний зїзд „Союзу Українок в Канаді“ при діяльній співучасті делегаток одинадцяти жіночих товариств. Підчас нарад зареєстровано понад 110 учасниць, окрім дівчат з інституту.

Зїзд отворила щирими словами голова „Союзу Українок в Канаді“ п. Ольга Свистун, привітала делегаток і гостей та пояснила ціль зїзду. Повстанням з місць вшанували присутні пам'ять помершої п. Анни Буцькової, яка багато допомогла в організуванні союзу. Потім слідували привіти делегаток та звіти з праці поодиноких товариств.

Зі звітів слідно, що жіночі товариства, займаються головню моральною і матеріальною допомогою своїм членам, їх освідженню та національним вихованням молодіжи. Також стараються розвинути товариське життя, улажують вистави і відчити.

Реферат „Робота жіночих товариств по фармах і містах“ виголосила п. Т. Кройтор, в якому згадала також про потребу заїкавлення ідеологією жіночого руху й радила не обмежувати праці тільки на грошеві збори. Корреферентка п. А. Чепесюкізна дала багато практичних вказівок для позширення жіночої організації. П. М. Мадюк реферувала „Яким повинен бути український дім“ і цим рефератом заінтересувала присутних. Про „Організацію товариства дівчат“ виголосила реферат п. А. Пилюківна. Її корреференткою була п. Пукішівна. По дискусії вирішено, що не треба засновувати особіних, самостійних дівочих товариств, але дівочі гуртки при існуючих жіночих організаціях. П. О. Свистун говорила про „Огляд жіночої роботи і поширення організації“ а п. С. Стечишин про „Програму на слідуочий рік“. По обох рефератах була жива виміна думок. П. Г. Романчиківна, як секретарка, склала звіт з діяльності „Союзу Українок в Канаді“. Збори ухвалили їй подяку за щирю працю.

На зїзді прийнято остаточно статут Союзу та ухвалено, що осідком централі має бути Саскатун.

П-і А. Свенціцка — виголосила дня 24 ц. м. на ширших сходах „Союзу Українок“ незвичайно цікавий реферат про „Положення жінки в Радянському Союзі“. Реферат оснований на власній обсервації, бо п-і Свенціцка недавно вернула з подорожі по краях Радянського Союзу. Референтка освітлила положення працюючої жінки, жінки-матері, спинилась на проблемах диточого виховання, товариських і полових відносин, на питанні рівноправності жінки перед законом та участі жінки в громадському житті.

Присутні довідались, з уст неупередженої обсерваторки, що жінка — добула в Радянському союзі справжню рівноправність. Зміст реферату такий багатий і цікавий, що його варто було прочитати в друку.

Др. Софія Парфанович, співробітниця нашого журналу, лікарка Загального Шпиталу і Народної Лічниці у Львові відчинила лікарську канцелярію при вул. Домагалів 2/II п. Ординує в недугах внутрішніх і жіночих від 2—4 год. пополудні.

Старанням Українського педагогічного Інституту ім. Драгоманова в Празі влаштовано свято з нагоди 15 річниці смерті Миколи Лисенка. Програма свята складалася з таких точок: 1) Вступне слово ректора Пед. Інст-ту проф. д-ра В. Сімовича; 2) „Огні горять“ — музичний образ; 3) „Ноктюрн“ — опера на одну дію; 4) „Плач Ярославни“ — музичний фрагмент.

З жінок брали в цьому участь п. Н. Дяченкова (лектор Музично-пед. від. Інстит.) в ролі цвіркуна в Ноктюрні і п. Стефа Нагорна (Чабанівна). Акомпаніюмент Ноктюрну вела Асист. Пед. Інст. п. В. Березовська.

ТОВАРИСЬКІ ФОРМИ І ЗВИЧАЇ

ЯК ТРЕБА ПОВОДИТИСЯ ПРИ ІДЖЕННІЮ.

Здавалось, що кожна доросла людина уміє їсти й тому зайве що небудь про це писати. Однак як раз спосіб їдження є одною з головних засад доброго виховання — і дуже часто трапляються під цим оглядом деякі промахи.

Одним з таких промахів, який у нас так часто можна запримітити є спосіб уживання ножа. Ножа слід уживати до краєння та до накладання страв на вилки. Ніколи не можна вкладати ножа до уст, набирати ножом соси, або краяти рибу. Їдження страв ножом це у Західній Європі доказ яркої некультурності. До риби подаємо замість ножа другі вилки (на заході є окремі ножики до риб, у нас їх нема). Ости з риби вибираємо другими вилками або кусником хліба. В цьому випадкові вилки слід держати в правій руці.

Не слід краяти ножом картоплі та хліба або булки, які подано біля накриття. Хліб ломимо пальцями на малі кусники. Не краємо ножом шпарагів, бо їх можна взяти в руки.

Коли при столі обираємо овочі, треба розкратити їх на чотири часті, і щойно тоді знімати верхню шкіру. До овочів повинні бути окремі ножі.

Кістки з черешень або вишень випускаємо непомітно на тарілку, ніколи в долоню.

При їдженні мусимо тямити, що страви треба підносити ложкою з тарілки до уст (гл. образок), а не нахилитися до тарілки. Таке хитання при столі дуже некорисно свідчить про виховання людини. Також не можна перехилити тарілки, щоби виісти решту юшки.

Залишати їжу на тарілці нечемно, „вимивати“ її шкіркою від хліба або картоплями — це вже яркий промах проти доброго виховання.

Серветки, для забезпечення одягу проти плям уживають лише діти.

Дорослі кладуть її на коліна, щоби підчас або після їжі обтерти уста. Ніколи не можна закладати серветки за ковнір.

Після їжі, відкладаємо ніж і вилки побіч тарілки на підставку. Ніж і вилки зложені навхрест на тарілці означають, що бажаємо ще раз їсти ту саму страву.

В товаристві ніколи не можна забагато пити, хоча б вина й наливки були найкращої марки.

Так само нечемно є виголосувати антиалкоголічні засади там, де другі пють. Можна самому подякувати, однак не треба сейчас бавитися в цензора моралі. Чарку треба держати все при підставі, лише при червоному вині, можна цілу чарку взяти в руки.

При чаю або каві, коли ми замішали цукор, відкладаємо ложечку на підставку.

Головне правило при їдженні — бути як найбільш природним і не попадати в пересаду. Природний спосіб поведінки може вповні заступити вишукані товариські форми. Всеж таки слід тямити, що по способі поведінки при їжі і по способі їдження пізнаємо добре виховання людини.

ВЕСЕЛИЙ КУТИК

НІЧО ПОДІБНОГО.

— Нікчемо! Тепер ясно бачу, що ти вженився зі мною тільки тому, що я мала гроші.

— Нічо подібного! Я вженився з Тобою тільки тому, що сам їх не мав.

ТОЧНІСТЬ.

— Де є мала голову, як згодилася вийти за Тебе? — плаче нещаслива жінка.

— На моїй груді — відповідає спокійно муж, що мав добру пам'ять.

В. П. Фірма М. ФРАЙЛІХ

Заведення для виробу спеціальних бандажів,

Львів, Городецька 35.

Оцею дорогою висказую Шановній Фірмі свою найщирішу подяку за артистичне виконання поясу на пропульну, який мені дуже скоро поміг, а тим самим причинився до скорого вилічення моєї тяжкої недуги. Цей пояс перевищив всі мої сподівання. Ношу його без труднощі і не домагаю так, що лікарська операція стала непотрібною.

З високим поважанням

М. БОДНАР,

довголітній посадник, член Ради шкільної, б. державний комісар, власитель дібр і промисловець.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. Просимо ще раз уклінно Вп. Пані, що залягають з передплатою, о вирівнювання залежності, щоб адміністрація не була змушена здержати дальшу висилку чисел.

ПРИПИСИ

Литовська страва (бігос).

Дати до камінної ринки 2 l квасної капусти і вляти тільки студеної води, щоб її вкрила. Додати і дрібно посічену цибулю, $\frac{1}{4}$ kg покрочної в платочки вудженки і $\frac{1}{2}$ kg покрочної в кусники вепрової поладвиці від карку. Все разом варити біля 2 годин. Потім зробити засмажку з одної ложки товщу та 4 dkg борошна. Якщо бігос готовий, засмажити, досолити після потреби, дати 5 кісток цукру, 5 зернят англійського перцю і $\frac{1}{4}$ kg покрочної, січеної ковбаси (до їди). Коли ковбаса загриється, видати на стіл. До цієї страви подаємо кнidlі з булки.

Паланички з гороху.

Зварити на мягко $\frac{1}{4}$ kg лущеного жовтого гороху і ще горячий протерти крізь сито. Одну малу, дрібно посічену цибулю всмажити на ложці товщу, всипати до неї $\frac{1}{4}$ склянки тертої булки, підсмажити і дати до протертого гороху. Потім вбити одне яйце, посолити до смаку і все разом добре вимішати. Виробити малі, подовгасті паланички, обкачати в тертій булці і обсмажити на товщі з обох боків.

Цю страву можна подати з кожною яриною на пісний обід.

Кнidlі з бульби.

Зварити в легко солений воді, 1 $\frac{1}{2}$ kg обраної бульби потім відцідити і змолоти на машинці. Додати 2 яйця, малу ложку масла, 8 dkg борошна та 2 ложки цукру. Все добре вимісити і виробити кнidlьки, а саме: руки мачати у борошні, брати по куснику тіста, розплескати на долоні, а на середину паланички класти по ложечці повила та робити кнidlьки величини малого яблука. Потім кидати на кріп, варити коло 15 хвилин і вибирати цидилом на полумисок, обливаючи булочною всмаженою на маслі. Видавати на стіл негайно по зваренню. До цих кнidlів ложка подати квасну сметану, вбити з цукром або сам цукор.

Хлібна легуміна.

Втерти на біло 6 жовтків, 12 dkg цукру і 1 ложку десерового масла. Потім додати цитринової шкірки, трохи цинамону і товчених гвоздиків. 15 dkg сушеного хліба потовчити, та просіяти крізь сито. Вбити білка на шум, дати разом з хлібом до жовтків і легко вимішати. Ту масу вляти до вимашеної товщем і посипаної борошном ринки та вставити до рури на $\frac{1}{2}$ години.

С. Мійська.

ЛІКАРСЬКІ ПОРАДИ.

(Відповідь на запити читачок Н. Х.)

(Веде др. Софія Парфанович).

П. Марії М. з Б. — Як позбутися угрів на носі?

Чорні точки, це лій, нагромадження в розширених шкірних залозах. Усувати його, часто змиваючи лице теплою водою з милом, найліпше сірчанним або бораксовим. (Три рази денно). Час від часу витискати. Втирати одет або цитриновий сік. Із середників антикарських подаємо такі: стеру 10 грамів, спирту 40 грамів. Натерти цим хоре місце, а відтак витиснути угри.

Енергічніше діляють середники, які лущать шкіру н. пр. 10% сірчана мазь, резорциновий спирт 2—5%. Кременна лямпа.

Гексеншус або самостріл немає з косметикою багато спільного. Проте радимо на нього: горячі каплязми н. пр. пісок, хрін, гірчичні плястри (синопізм) або електричне тепло (діатермія) заживати аспірину кілька разів денно по одному грамови. Добрі є також натирання.

В хронічних випадках масаж, електризація, сірчані купелі.

ЗА ДАРМО

ГОТЛІБ І ГЕФЕЛЬ

Львів, ул. Гродзіцких ч. 8.

Б. тапіцер-декоратор королівського театру в Будапешті.

ніхто не дає товару, зате за 5 зл. тижнево можна замовити в нас всілякі тапіцерські виробы як матраци, отомани, фотелі і т. п.

Видає Кооп. „Українське Народне Мистецтво“. Редакція і Адміністрація: Львів, Словацького 14.1.

НАЙДЕШЕВШЕ
ДЖЕРЕЛО

ПУХУ
Й ПІРЯ

Приймає також піря до чищення.
Виходить як нове!

Книжки й журнали надіслані до Нов. Хат.

„Вікна“ — місячник літератури, знання, мистецтва, критики ч.: 1, 2 і 3. Редагує Василь Бобинський.

„Літературно-науковий Вісник“ — ч.: II. (за лютий).

„Кооперативна Республіка“ економічно-суспільно місячник, ч.: 2, (за лютий).

Zenski Svet, ч.: 2. словінський журнал, Трієст.

Звіт. — Управи Національного Музею у Львові за 1927 р.

І. Свенціцький. Дещо про науку, літературу і мистецтво Галицької України за останніх 40 літ.

„Нове мистецтво“ — тижневик по справах театрального, кінового й музичного мистецтва. ч.: 1, 2, 3 і 4 5 і 6. Харків.

Життя і знання — ч.: 5. видає тов. „Просвіта“, Львів.

„Kobieta w świecie i w domu“, Nr. 4. Warszawa

„Przegląd mody“ — Nr. 4. Warszawa.

Роман Купчинський. Заметіль І. Курилася доріженька (повість зі стрілецького життя). Ст. 208. Видавництво „Червона Калина“, Львів 1928.

Всеволод Петрів. — Спомини з часів української революції. Ст. 180. Вид. „Червона Калина“, Львів 1928.

Елі Берте. — Маленькі школярки п'ятих частей світа (переклад К. Малицької). Видавництво „Рідна Школа“, Львів, 1928.

ВЛАСНИЙ ВИРІБ!

Ковдри	1-бічна	зол. 26-50
	2-бічна	„ 35-
	цвітста	„ 40-
Матраци	з морської трави	„ 34-50
	з волосіння	„ 76-
Сінники готові		„ 5-
Подушки з пір'я		„ 18-
Готові пошевки		„ 3-
„ простирали		„ 5-50
„ простирали	під ковдри	„ 11-50
Вовняні коци		„ 9-50

Полотна — Рушники — Обруси, Занавіси — Капи, килими.

Найдешевше продає

Фабрика білля — Петрушевські-Млеко

Львів, Коральницька 6. — Тел. 37-72.

Цінники даром. Для шпиталів, інститутів і т. п. ціни фабричні.

За редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА
З друкарні Ігн. Єгера, Львів, вул. Сикстуська 33.

ШЕЛОМИ В СОНЦІ

3) ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ

написала КАТЯ ГРИНЕВИЧЕВА

— Костобобри, а? — кинув Добриня і отряс з себе нічний холод.

— Селище далі, це йно що Лиха коршма під Перуновим гаєм. Молода Гіда кипить зілля до свіжих перевар меду. У синевідських медушах ліпшого не пють.

— Воно ніби не студінь, а якось так — зябно... заговорив Добриня. — Випити-б кубок з порога на ранній зорі?

Скобейко передав гнуздечку воеводі і вдарив просто на ті круглі світла, що торчали недвижно з чорної зелені. Він хотів, було, увійти в сіни, але в сію мить зупинився. У нутрі коршмної кліти, край довгого стола, закиненого посудом з напівпитими, при посвіті липових скип забавлялося грою в астрагали кількох кремезних мужчин. На них була груба суконна одіж, яловична обува, при боці меч, за чересом ножака як серп.

Вони сміялися і спорили з неспокійним запалом, у яким були слідні озлоблення й нетерплячка. Хтось засвітав із нудьги соловейком та зараз змовк. Мабуть нагадав, що нетрудно у таку пору насвистати на себе щось із темряви...

Ждали когось?

Нагло Скобейко дрюгнув від несподіваного вражіння: відвернений досі чоловік зі свим волосом, спущеним кичкою на ліве ухо, як той тур широкоплечий, метнув собою у хори... — О, Перуне, владико!

Слова завмерли на устах Скобейка. Се був Гліб Словит, Юда предатель, який тут, на тухольській дорозі, зачипив одно око сіти, на дуклянській, очевидно, друге... Його сповістили в пору й він вдарив полями на скоси. Пильнував звідси місця, де в першу чергу міг сподіватися послів княгині, допасти їх з нічної засідки та сліди за ними зв'язати — на все.

— А що там, гей! — скричав з дороги воевода.

Скобейко не відповів: вихром скочив на коня, рвонув ремнями, похилився вперед і здавив благородне звіря залізцями.

Погнали по місячному шляхові, злиті зі своїми тінями в одно, як велити з пісень, що їх співають пряхи під танок веретена.

В ух'ах їздців завивав вітер і лопотливо шуміли на раменах крилаті киреї. Серця розколихалися і били в груди як метал, як дзвін.

Саме в цю хвилину з обох боків шляху звалилася на них і заперла до разу брама рясно настошена мечами, — стежа.

Пішли ходором булатні, роздалося смертне хропіння і проклони, як коли виття хижак.

Удар, — мов грім і нагла тишина. Ні згуку.

Це Добриня зі Скобейком просікли собі шкарбину в смертельній запорі і випали з клекоу, — зарум'янені мечі стелили їм дорогу. Порівналися миттю і як стріла випущена з лука під високий зойк тетиви, так вони грянули з вітром у синяву нічної години.

Тільки на далеких перехрестях Скобейко оглянувся понад рамя, прихвощем. Костобобрівська коршма видна була на остроу сугорбі, опертому одним боком об Перуновий гай. У вікнах затягнутих міхуром блимали світла рудим промінням. Якись розчарені привиди злітали на дорогу. Праворуч, ліворуч таємно гойдалися сосни. Тінями тряс вітер і вони гнали на розтіч.

Аж тут Добриня не витерпів, розсміявся:

— Жмиволосові пальці, з митного майдану... А, пройдисвіти, на всі чотири ковані!

Тупіт погоні вмовкав, губився по рудавинах і очеретах, а далі стало тихо за їздцями та їх пригородом,

тільки дерева оповідали щось визореній ночі, оповідали...

„АКИ ЦВІТ ОУВЯДАЕТ...“

„Закропляйте доріженьку,
Щоб-ся не курила...
Розважайте родиноньку,
Щоб-ся не журила...“

(з нар. пісень)

У величавій церкві св. Богородиці клали на вічний сон тілні князеві останки. Здви́г народа залив Галич. Як повинь, що зриває гірську гать, так людські філі. Від Блодник, Вихторова, Перевозів, від Пітрича, Болшова, Чесибів, від долини Бистриці, здовж обох берегів Дністра скакали на баских конях бояри, осадчі дружинники, знатні огнищани, теклі кметі у сивих жупанах, повстаних клобуках і сафіянових чоботах, празничних. Поміж них попадалися густо ратаї у гребінних сорочках, білессеньких, у чересах, як ланцирі, у шкіряних ходаках, застібнених зеленим плетивом...

Побіч чоловіків бігли жінки в домашних димках, мальованках, у рантухах, перетягнутих поверх голови й під бородою, туго, по старовіцьки.

Краєм доріг просили милостині охриплі від молюб сліпці, хромці, сироти бездольні...

Пилом несло понад шляхи.

Княжий замок видний був з далеку. Він стояв на високому узгір'ю, що немов урвище висувалося понад Галич. Засипаний прибудівлями, з церквою на чолі, він робив вражіння окремого міста.

Як далеко побігти з відтам поглядом, у пораннюм сайві ніби низка сонць горіли півкулі копул усіх соборів, простягнених понад зелену лінію Лімниці.

З самого розсвіту гомоніли у протяз дохрестні дзвони, — з Дуброви, з зеленої Карпиці, від монастиря в Гудковій Дебрі, з городища грецьких калагурів у Пітричу. Під ясну музику он-тих, що плакали мов голосильниці оксамитними голосами, під срібний, голопчий дискант других, стелився хмарою могутний зов велита-вістника з вежі церкви св. Пантелеймона. Церков сіріла на відкритім просторі залуквянських піль неправильним пятибоком кріпосних окспів і бойниць, навіваючи грозу своєю понурою силою.

Похорони зачалися ще в почі: в супроводі архієрея і глоти священства, у курнім фіолеті фиміану, під текст святих роздумувань парастаса, плили у небо пристрасні жалі великої відумерщини.

Коли-ж поблагословилося на день і озвався передзвін заутрені, один великий плач потряс груддю Галича. Особливо на окраїнах, де жила біднота, побивалися за покійником тяжкою скорбю, без їди, без напівку, без роботи... Жалібні плачі жінок живловою міццю роздухували цю скорб і прохожому путникови могло здаватися, що в кожній вбогій хаті покоїться господар.

— На кого-ж ти нас, сіромах, покінув, милий кагане наш?

— На кого оставив жену, зегзницю білогрудю, маленьких діток у неї на колінах?

— Хто боронити-ме нас перед боярами, вирниками, биричами перекупними?

— Хто велике недокончя твоє — доконча?

— Аль не жалко тобі одіал соболевих, паволочних уголовій, медвенних сотів на злотній посуді?

— Уви ни!...

— О, уви ни... нудьгував вихор і відносив жіночі сльози у далеч, — а там, поза межі доземного, в бесмертність.

* * *

Дви́гнений на міць, на славу, на боротьбу з стихією і часом, собор св. Богородиці приймав у своє лоно княжу тілінь. Міддю ковані двері отверті були широко, — печальна товпа пліла і відпливала кругли-

ми сходами, попід портал, завітаний акантом, де Христос у горорізбі, з книгою життя на розсунених колінах благословив світ у своїх ніг. Древній мистець увіковічнив і князя, ктитора храма, як на вколішках, після східного обичаю, ледви підводив ід ньому чоло, отінене кам'яною шапкою Мономахів.

Від чорних тесових бальків монументальної будівлі гостро відбивала прозора як вода орнаментика, що вкривала архитрави і заплітувала бестірій. Нутро собора отвертого широко сяло гордою міццю хрестообразних склепін, пишотою стінних малюнків, олександринами мозаїк, іконостасом сповитим у роззолочену тугу, мов оклик релігійного захвату.

Стрункі, на склі мальовані вікна чинили церков ще просторішою, чим була в дійсності, а головна пава давала через корисну поліхромію двічі скріплене враження висоти. На теплий блиск мармурового престолу простелювалася велична перспектива, ніби дорога в сонце.

Одна тільки хиба виявилася після викінчення собора: акустика не вдовольняла знатоків і треба було великим коштом попри череп'яні горні-голосники перетягати в округ бані резонансові драти, романським обичаєм...

У саме полудне, коли владика став із хрестом край ніг мерця під останнє цілування, над Галичем счинився лютый вихор, хмари вдарили на себе чорними полками, об щити церков звякнув град.

Св. Пантелеймон оперізаний в силу концентричних кріпосних валів сповився омраком, як панцирем зі срібла. Успенська церков-твердиня з монастирем у густій зелені курила димом мов жертвенний принос. З далеку, мов маяки серед моря градової імлі мріли кріпости повернені у всі боки світа: Пітрич, Викторів, Сокил. Садиби в тінистих садах і гаях на високім березі Лімниці пропали зовсім з очей, — ніби й не було блудницької дороги, спаського шляху.

Сухий тріскіт леду об гранітні бльоки, мідь і скло, грохіт грому, шум ніби сповнених потоків особливо підчеркували памогильні співи. До того пісенний роззвук впровадив нагло замішання на хорах і всі очі збентежено глянули у верх...

Але тони вирівналися як стій і поплили стрілою мов човен по стихлій воді.

Один тільки старший княжич не хвилювався. Він опер плече об коліна Ясині і зорів за жалібними світлами, золотим деісусом в іконостасі та могутним Архангелом-Вістником, розмальованим над його головою. Розглядав византийські стінні малюнки, голови Херувимів у спіральних мотивах, з чашами квіток, як язика вогню. Мов ліс йшли на нього з площин мурів постаті пустинників із Теваїди та Ливану, тих, що жили в розритих могилах, пили росу небесну та їли зілля, що виростало вкруг них, на висоті простягнутої руки. Суворість тіней лагодили пестрі блиски, які проміж пні свіч злітали з горішних шиб на царські ворота і квітчасте застілля аналая.

Врешті вся увага хлопчика обернулася на боярів, що окружили вінцем домовину й торкали себе серед німої, купної молитви.

— Отряси сон, ніси бо умерл, но спиши... ридав архиерей Косьма над отвертою челюстю гробниці.

Малый Данило був сонний і оглядався за нянею, але її не було тут. Перед хлопчиком мелькали в пів сону поморщені руки і бренив спів старої колихалки:

— А ти кицю весела, йди борзенько до села,

По пелюшечки, по подушечки...

Він впросився на руки до Ясині і став на добре дримати. Колонни святині, узірчата долівка, поливання, — лиснючий як зеркало квадрат з міді, де стояли мари, пропали нараз у живичнім куриві.

Якусь хвилю ще тріпоталося полум'я свічі, встромленої в коливо, посеред погрібавної миси, що стояла на домовині...

Княжич снів діточі раї під останок заупокійної літургії і владика, який саме прийняв за богослуження дорогий рушник з голови княгині, з чуттям пере-хрестив диття, приспане глибоко.

* * *

Після похоронів заставлено гризну для городян на розлогім замковім подвір'ю. Нищих зійшлася тьма тьменна: вони сиділи на спохиллю гори й обіч, на „Бабинім торжку“.

В проруб, між темничників повезено боклаг квасу, хліби, вепра і жмут білих сорочок. У кожний знову монастир один чом зелен-вина, дванацять бурнастих лисичих шкірок і п'ять гривен за упокой.

Опісля двірський тивун з громадою прислуги метав поміж присутних останні дарунки Романові: обрізки паволоки, шкірки білок та куніць, скляні коралі, кольорові кам'яні хрестики, срібло...

У супроводі Богородичних дзвонів, що грали вечірню, йшов шум одноманітний і жалібний, як цього листа, що кане у смерть:

— Бог да простить!

— Бог да простить царю Роману!

— Бог да простить господину!

Курні смолоскипи освічували широко всю окресність, заснуту сніговою ніччю, ніби безмежним шатром над розколюваними головами.

Поміж глітні осрови людей, остеронь від даровальних скринь ходив похило, без слова, високий старуган у згрібній сорочці до кісток, як коли пока-яник. Лице зі згаром, велике, сідина жмутами на підборіддю.

— На скотього бога, Йона печерак! — обраду-вався хтось стрічний, кого в товпі звали Байдуком. — Трафив поминки, їдж солодкий хліб!

Нищий тряс гостро білою куделею волосся, жагуче блискав очима без брів:

— Остав говорити пусте, Байдуче! Спомин цього солодкого хліба скоро в твоїм роті у лопин обернеться... Поминки, говориш? Ці будуть довгі... Чев змінить імя, руїни цих церков проглотить земля, вони-ж трівати муть!...

Підніс у верх владну голову, з хмарою над ясновидючими очима, увесь мов вихор тремтючи у собі від жалібного пориву, з тою рукою піднятою ген понад курняву людських голов.

— Бог да простить! — загуло отдалеку і сповене-на людська хвиля пірвала Йону як тріску верх води аж на протилежний, розгойданий тінями край узгір'я. Було глітно, ніби на великому храмі в день Паликопа.

Всі немов одна сім'я: купці, ремісники, крамарі, привиклі прогодовуватися чиром та лободою. рі, привиклі прогодовуватися ниром та лободою.

ВАТРА ПРОТИ ВІКОН.

*Калино моя, калино,
То-сь ми біляво зацвила,
То-сь ми червоно зродила...
(з нар. пісень)*

Там, проти цього ось вікна, де на обістю горить скирта чатиння старим похоронним обичаєм, нещодавно до землі кланялася князеві покорена Литва у білих селягах, лосячих сагайдаках, писаних кожушанках, простоволоса... А на порозі, де тепер приймає жалібних гостей сидить Захар Рогата, (чуб поза вуха, сухі, боеві черти, тверда думка очей) — рік тому товпилися византийські послы в паволочних ризах, з жемчужними „базілеос“ на раменах, — били чолом перед хвалою Мстишиного сина...

А ще он-там, на поливянім квадраті долівки перед престольним креслом стояв торік поблідлий від враження папський нунцій і слова, якими льстив князя, оспівуючи латинські розкоші, завмерли до разу на його губах від виду найлютішої з погорд: лискавки меча над головою.

О, як вражало це перше місце при поминальнім столі, місце покійного князя! Над високим мозаїкованим опертям світив темно круг із золотої бляхи, протятий трираменним хрестом. Вид цього крісла, пустого, пронизував серця спомином втрати над всякий опис...

Продовж холодного лляного застілля з лісом путарів, жбанів та курних мис, бігла синя стрічка заплетена барвінком, як знамя жалоби.

Стіл, біля якого сиділо вісьмох високих духовників побіч знатніших огнищан, був осяяний повагою, належною галицькому архиерею Косьмі і його гостю, владіці Перемишля.

Тінь дерева над отвертим вікном давала духовним головам гідне тло, — вечірню заграву, як старе золото. Вони виглядали у попалі заходу ніби низка медаліонів на дверях іконостаса.

Говорено про недавню пожежу багатого Воскресенського монастира в Рогатині, про незвичайного співака — соловія, якого викохав для Господа співолюбивий перемишльський владика, згадали й бунтара — закупа, якогось то Дужа, що як шуляк скаче по всій волости, невловимий...

Сидоголовий Косьма заговорив, було, про неімовірно тяжку хвилю для держави, але перемишльський архиерей наче й не чув нічого. Він звернувся до сусіда ліворуч, Твердяти Остромирича, з лихо зарубленим шрамом від копія почерез вилиці: цей під Мозгавою обіч покійного князя боровся, польському Відновителю в допомогу — криваве пригістне привіз.

— Отсі північні вітри і часті дощі — сказав проворно, — коли-муть держатися далі, зібють зерно із збіжжа та оставлять хліборобові гнилу солому.

Костко Бибельський, звисний дерун і хитрій, що тільки пазив, яким духом віє, захопився відповісти, хоч не до нього вели річ:

— У хлібороба тогіднього ще хліба напрутано в довіль... Тільки тоді, як ідеш селами з путним боярством, стрільцями, сокольниками, осочниками, то навіть такий, що має землі на двацять косарів у днину, стулиться як мушка, будьто він з роду-віку на сирім корені сидить...

Штрикнув пальцями з хижого вдовілля:

— А я його на допити, різками, вогнем...

Присутні минули цю балачку згрідним мовчанням. Один Абузович, вельможа на Плісниську, не витерпів:

— Справу Войславового Торопа ви вже обурювали?

Той насторошився ображено:

— Велике діло, — пробурмотів у бороду. — Я його велів замучити, я його й заплачу!

— У Костки по селах бідність вельми велика... півголосом передавав архиерею намісник Молибожич. — Десятьох його смердів спомагається ледви на дві сохи...

Тут замовк, бо отрок стояв вже над його раменем з димною мисою печені. За товстим куском поросятини зі сочивом боярин забув з місця про чоловіколюбні міркування, натомість пояс свій, закроплюваний сріблом, вчинив дещо свободнішим.

— Плещуть, що Словит вернув, — говорив і'д сусіду Абузович, з кучерями до рамен, як Авессалом. — Цікаве, що він там за пазухою від Лестька привіз? Спокою-б тепер побільше, а цей...

Славно Кормильчич слухав сторожко обіч, але від себе не добавляв ні слова. Його крилаті брови зійшлися в одну і кинули тінь на хижу лискавку очей, що освітила на мить зелені верхів'я і розовиті провалля його душі. Від часу, як покійний князь прогнав одного з Кормильчичів, що на ловах у Плісниську зухвало славив Ігоревичів, чимало лихої крові поплило через Славнове серце...

Його увагу з черги заняла княгиня: вона явилася саме, дякувати гостям за пошану, обійти столи з привітом.

Напроти Твердяти сидів чужинець, останний із знатних Греків, що пару літ тому попали в Галич з почотом царя-скитальця, Олексія Комнена. Він заступав на тризні свого владира. Знуджений Візантієць слухав пів-ухом свого сусіда, балакучого Саву Апостола:

— Кажуть, що наш старенький Косьма одарений духом презиріння... Коли стоїть при дверях церкви, видить, з якою думкою хто входить туди. Бачить, як за розпутниками йде ангел, плачущий вельми...

Грек позікав крадьки, пив мід і мріяв дремливо про легкокрилі хійські вина.

Тимчасом гомін розмов не уймався, як журчання пстока під листям підбілу, і час до часу вибухав з новою силою. Іноді у хвилях перелетної тишини, перед іконою Спасителя на покуті трискала золота іскра кандила, — тоді кожний хрестився живо й відмовляв молитву за душі, що сьогодні відлітають на лоно Бога.

Всі ждали на першу похвалу покійному князеві з уст галицького владика.

У якійсь хвилі знявся шепіт, хтось плеснув у руки і довгі гридні з круглостями підвіконниками облетіла тишина. У ній розсиалося срібним горохом ляцання соловейка.

Всі очі звернулися туди, де архиерей Косьма випростувався над столом у своїй могутній висоті, сивий, з кучерями на схилих раменах книголюбця і під чорною хустою, кишеною верх мниського клобука.

Голос владика пронісся вітром по обледеніх серцях, рванув всіми коріннями чуття, лискавкою гресу освітив велику втрату, аж по її глибіню, остаточно.

— О, хто-б дав у голову мою воду й очам моїм джерело сліз! Я-б плакав день і ніч над моїм Народом... (почав словами Єремії...)

— Бо там, де било серце на міру велику, сьогодні смертна порожнеча. Не заповнить її уже тисячеголосий лемент Галицької землі. Не стало з сміливих найсміливішого, захитника прадідних хитарів, витязя на займанщинах широких, пістуна золотоверхої Осмомислової слави. Складені на вхрест руки переможця, що гуляв орлом по піднебессю, — на стружинах спочала горда голова і вихровинні думки сплять по вік.

— Якуж вимовнішу хвалу пронести тобі, мирро милости, Мстиславичу? Яким жалібним голосінням оспівати тебе, носителя правди, весняний гrome, бючий у трухлі закони? Слухай, як безутішно ридають пристановиша понижених і сиріт!

— О ти преобильна сило, що у корсть свою забираєш нашу, віддих у грудях спираючи надію! Долітає-ж тебе наш голос на зелених левадах вирію, де ходиш з Ольгою і Володимиром, світилами літописи? Де оглядаєш віч у віч божих юнаків, Бориса і Гліба?

— Хочемо аж там донести тобі обіт, що відумерщину твою збережемо з любовю, — обіт, який печатаємо вірою і честю. Не буде того, щоби дозволили ми твому князю колпаку покотитися з рук малих сиріт під ноги прохожих.

— Помагайже вам Бог, достойна громадо, обстояти слушне, іменем великого батька по вік закріплене право!

Трьома пальцями руки, з підемом у старечім усміху, владика благословив боярство.

Тільки що опустився на своє місце, роздрожаний ще пережитим моментом, забрав слово рябошкий Филип Шумавинський.

Йому вправді передавали нетерпеливі знаки, що черга на Молибожича, но він не захотів нічого того видіти, перечесав пальцями чуб чорний, як галка і начав голосну річ.

Сипнув, правда, жмінку ладану до ніг покій-

ника, але зараз перейшов на бояр, давлених ним на кожнім кроці, на ролю їхню славу і почесну і подвигам цього з окрема князя удалця.

Підчеркнув з записаним вдовільням, що боярство було і буде початком і кінцем княжої, — хто-б це не був! — судьби, мірилом поваги й сили, саме-ж воно прятало у тінь свої заслуги в державнім строю, вдоволене, як се першим у народі пристало, — старим нерушимими привілеями.

Він думає, що буде речником всіх, коли підчеркне щирі готовність боярської братії піти на руку — правлінню. Безсумнівно, бояри схочуть піддержати деякі чільні думки покійника...

— Але не династію! — пронеслося хриплим визовом на прикінці стола.

З'явся шум, суглода окликів, хтось, диншучи важко, двигнув руку як молот і з дзвоном опустив її на трапезу. Когось насильно кинено на осли і на руках винесено геть...

Стало прикро, обличчя палали зі сорому, замовкло слово.

Княгиня схилила голову у синій як вимок неба завої, зрішений в спосів переміточний і вийшла по легки, за нею владики.

— Хайрете!

Цю мить підвівся й Грек Іринарх. З поміж м'яких складок скарлатного сарікіона він стелив руки у пращальнім уклоні, та черкав повітря кінцями пальців, причім жмурих стрічкою очі, які натомих копоть свіч. Не переносив чвари на прилюдному місці.

— Зовсім як волхв, або жінка! — озлоблено сміявся Кмита, скуб вус, замітавкою.

Свічі димували, — їх забули вже й рівняти.

Поки стихло, пристрасти потахли, нахилилося ід півночі. Аж тоді посипалися в округ столів слова справжніх похвал з уст своїх та захожих. Всі они виславлювали велич Романову, — „он-же не в невідомій землі владичествовав, по в роускій, я-же відома і слішима єсть всім конци земля“...

Красилися споминами його геройства, як червоною калиною а вітер зривав їх з уст і відносив між простолоддя, щоб цвили віковичним переказом.

ЗАДУШНИК.

*„Вязали руки та сиріцею
Залили очі та живицею,
Скували ніжки та скрипцею“.*
(з нар. пісень)

„Що кинеш за себе, найдеш перед собою“...

Ці слова Йони печерака, що у скитанні без кінця й краю зачіпив об його дворище, спонукали до призадуми Самбора, боярина на Купновичах та Ломлі. Він рішив дати одного зі своїх непокірних рабів, як задушника до монастира св. Богородиці в Сипейську, до ніг чудотворної ікони.

За вбивства, підпали, сирітську кривду Самбор поставив отсе не марну свічу, але людину, ціною трьох гривень. Із за неї мабуть церков згадуватиме його як ктитора і молитвами монахів загородить шлях дияволу, злосмердному Ефіопу...

Аж тоді задушник Дуж виявив свою вартість. Він був сіткар і ловець без суперників.

Ніхто так як він не умів дуги в тонкі гусі кісточки у приманку орябкам і ніхто не плів так тонко й рівно перевісів для цих птиць. Він розставляв сильця проміж гилля кедрина й ожинової корчі, та причіпав проти кожного очка по ягоді калини пірнатим смакунам на принаду. Вони злітали живою хмарию і повисали у петлях, сколихуючи лісову глушу смертним лопотом крил...

Дуж пізнав скоро всі оленячі пійла, проходив лосів, стежки диких вепрів, гнізда вірлів над урвищами. Ходив з дубовою роґатиною на медведя, не побоювався у розпалі навіть звірового свята, „розігрів“, коли живина всевладно царить над чоловіком.

Бува, — підходив ціле стадо оленів: одягнувши на голову оленячі роги та листя лопуха, він міхався

об лубя ялиць у чорному десь урочищі, чим раз ближчий стада, що вийшло до вечірнього водопою... чим раз ближчий... а коли олені привикли до його виду, вбивав зубчатою стрілою що найгладшу звіреву.

Він пропадає, бува, на цілі навіть тижні, особливе в порі осіннього риковища і сходяв відтак з карпатських острозерхів вбраний в пера готура, хвост білок, крила джої, та зісував у низ на великих зеленних гилляках свою ласу добычу, обвішаний птаством, як бог добрих ловів.

За те зимою, коли вихор гуляв по білих просторах і збивав хмари над монастиром, Самборів задушник стукав у двері келії отця Теофіста, де молодий, як пчола трудолюбивий монах переписував на бавовнянім папері Єванґеліє-апракос для мниської книгівні. Тут Дуж слухав іноді, вгребаний у кут храмини, як монахи рішають катехетичні питання, як воюють могутнім оружжям: словом.

В гірських глухих западинах, у пралісах, мигтючих сріблом прудких жереловищ, під стукіт наковтців, дзеркіт плісок і величний шум зеленого собора, вбогий задушник пробував того самого: говорив з птаством і соснами. Він мріяв, що перекопує та веде за собою людей.

І не було для нього втіхи понад цю, коли одним ударом палиці промощував дорогу стрічним озерцям, замкненим між камінь і дику коріння, як нарід рабів у жмені насильника.

* * *

Через рік — два, став він спадати на старі дороги, між поселень та осадчих Самбора і все, передумане в лісах, довірене ялицям і вірлам, півторював чорним від злиднів, закурілим від димів чадних хиж кєрворобникам до смерті.

І сталася річ нечувана: вони обжалували свого боярина перед покійним князем, — закинули своєму власнику грабіж, лихву, убивство під різками закупа і запрогорення в раби за довг безлічи вільних оселян.

Виграли справу!

Нінащо не придалася спроба очищення себе з закиду сімома вижами й послухами своєї доброї слави: Самбор мусів повернути шкоду сімі убитого, заплатити „за голову“ і втратив право виконувати суд над своїми підданими.

Справа стала голосна з краю у край волости й потягнула за собою довгий ланцюг других жалоб до княжиг ніг.

Надер вітер дожджу, а дождж — навалниця!

Хтось доніс невдачникові, Самбору, хто є винуватцем його сорому і втрати. Він скипів ярою люттю, а першим відрухом мести було, вислати довірених людей зі стальними оковами та дорученням ігумену Самону: видача ворохобника в заміні за найвартішого з Самборових рабів.

Ігумен відповів лисячим хвостом:

— Дуж вернеться, як скінчить лови. А треба вам скорше, то йдіть під угорські ворота і возьміть собі його!

І Дуж підглядав далі оленячі пійла, тровив лисів та бив з маленької праці лісові кури, що падали з висот на лісову вянь, як живі пригорщі землі.

(далі буде).

Щоб оминати непотрібних обопільних поштових коштів при надаванні посилок за посліплатою, просимо дуже при всяких замовленнях (кроїв, взорів, монограмів і т. п.) надсилати належитість з гори, чеком Н. Х., переказом, або поштовими значками.

ТАБЕЛІ КРОЇВ З ВИМІРАМИ.

Виміри кроїв для смотриків і пань.

В е л и ч и н а	для смотриків			д л я п а н ь					
	14	15	16	I	II	III	IV	V	VI
Обєм горішний	см 84	см 86	см 88	см 90	см 96	см 102	см 108	см 114	см 120
Обєм в поясі	64	66	68	70	74	78	84	90	100
Обєм в бедрах	90	94	96	100	105	110	114	120	130
Довжина спідниці	75	80	85	102	105	108	108	108	108

Виміри кроїв для дівчаток від 1—13 літ

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Ціла довжина	см 45	см 48	см 50	см 55	см 60	см 65	см 70	см 75	см 80	см 85	см 90	см 96	см 102
Обєм горішний	58	70	62	64	66	68	70	72	74	76	78	80	82
Довжина рукава	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	37 1/2	39	40 1/2

Виміри кроїв для хлопчиків від 1—13 літ

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Вовниста довжина коротких штанів	см —	см 29	см 33	см 36	см 39	см 42	см 45	см 48	см 50	см 54	см 56	см 58	см 60
Вовниста довжина довгих рівних штанів	—	—	57	60	63	67	70	73	76	79	83	86	89
Довжина рукава	20	23	24	25	25	29	31	33	35	37	39	41	43

ЦІНИ КРОЇВ:

- а) великі форми (костюми, сукні, плащі) 2'20 зол.
 б) малі форми (блужки, спіднички, діточі одяги, білля) 1'80 "
 в) дрібнички (капелюхи, ковнірці, черевики, тощо) 1'— "
 г) малий взір до ручних робіт 1'50 "
 г) великий взір до ручних робіт 2'40 "

ЗРАЗКОВІ МОНОГРАМИ

(ручно рисовані)

до галту і вишивання хрестиками в ціні від 0'50 до 1'— зол. за штуку.

При замовленнях не забувати подавати величину букв і до чого вони призначені (до хустинок, білля, рушників, пошевок, обрусів, і т. п.).

НИТКИ DMC до ручних робіт:

Cotton Perle ч. 8. в клубках — 0'65 зол.
 " " " 5. „ мотках — 0'45 „
 DMC в мотках ч. 12, 16, 25 — 0'25 „
 Moulinée „ — 0'18 „

При замовленнях треба подати краску (найкраще за чи-слом), і кількість мотків або клубків. До робіт, поміщених в „Новій Хаті“ можна красок не подавати, лиш зазначити до якого взору дібрати нитки.

Гроші треба висилати рівночасно із замовленням, переказом або в поштових значках. **На порто** посилки долучити **0'30 зол.** Всі замовлення полагоджується (за попереднім надісланням належитости) протягом 7—10 днів.

ЗА ПОСЛІПЛАТОЮ НЕ ВИСИЛАЄТЬСЯ.

П. Т.

Маємо шану повідомити, що

Українське Народне Мистецтво

жін. пром. кооператива з обм. пор. у Львові

відкрила з днем 1. січня 1928

власний склад

ПРИ ВУЛ. СЛОВАЦЬКОГО Ч. 14, I. ПОВ.

де можна замовляти й набувати:

Готові ручні роботи з народними вишивками та мережками для прикраси одягів і домашньої обстановки.

Вишивані сорочки до народних стрій, білля, обруси, капи, сервети, серветки, доріжки, подушки, сашетки, хустинки і т. п.

Матеріяли до ручних робіт, як полотна домашні, фабричні та заграничні, юти, канви і т. п.

Нитки фабрики DMC: в мотках, *Coton perle* в клубках, *Moulinee* і т. п.

Тамже міститься редакція і адміністрація щомісячного журналу для плекання домашньої культури

„НОВА ХАТА“

з відділом мод і ручних робіт.

Передплата на рік зол. 18 — на квартал зол. 5. — для закордону 3 дол. ам.

Ціна одного примірника 1.80 зол.

КРОЇ, ВЗОРИ, МОНОГРАМИ

Подаючи це до ласкавого відома запрошуємо отсим, відвідати наш новий склад, і сподіємося, що ВПані всі свої закупки з обсягу ручних робіт будуть полагоджувати в нашій кооперативі, стануть передплатниками нашого журналу „Нова Хата“, — та, оцінюючи жосенність праці кооперативи, приступлять в її члени.

Членський уділ виносить 10. — зол., вписове 1. — зол.

Поручаємося ласкавим зглядам і остаємо

з високим поважанням

Кооператива

„Українське Народне Мистецтво“

У Львові, вул. Словацького ч. 14, I. пов.

Л Ъ В Ъ В . Ч О 4 .

1 9 2 8

В Адміністрації „Нової Хати“

Львів, вул. Словацького 14. I.

можна набути такі видання:

Проф. Марія Омельченко Вибір фаху ціна 1' — зол.
Н. Селезінкова — Дитячі садки „ 0'80 „
С. Татух — Монограми, брош. „ 2'50 „
в оправі „ 3'50 „

Лікарка Загального Шпиталю
і Народної Лічниці у Львові

Др. Софія Парфанович

ординує в недугах внутріш-
них і жіночих від 2 — 4.

Львів, вул. Домагалічів 2. II.

Передплачуйте найдешевший, попу-
лярний, ілюстрований двотижневик

„Жіноча Доля“

ЦІНА В КРАЮ: на рік 10' — зол. на пів року 4'50 зол.
на квартал 2'40 зол. на місяць — '80 зол.

ЦІНА ДЛЯ ЗАКОРДОНУ: на рік 2 амер. долари.

Передплату приймає:

Редакція „ЖІНОЧОЇ ДОЛІ“ Коломия, вул. Нова ч. 1.
„ZINOCZA DOLA“ Kolomyja ul. Nowa 1.
Poland East Galicia Europe.

Купуйте багато ілюстрований

альманах жіночої долі „НАШ СВІТ“

з додатком календаря на 1928-ий рік

Робітня жіночих і діточих суконь
С. МОНЦІБОВИЧЕВОЇ

ПРИЙМАЄ

ДО НАУКИ ШИТТЯ І КРОЮ
Львів, вул. Хмельовського ч. 15.

Оригінальні килими, проекту й праці
О. О. КУЛЬЧИЦЬКИХ
ЗАМОВЛЯТИ
через „НОВУ ХАТУ“

випозичальня книжок

„ІЗМАРАГД“ :: Львів

вул. Словацького ч. 14. I. п.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР НОВОСТЕЙ

Висилається книжки також на провінцію.

НОВИНА!

Нова кухарська книжка! Тисяча приписів!

НОВА КУХНЯ ВІТАМІНОВА — після найновіших
вимог гігієни і здоров'я, зладила *Осипа Заклинська*.
Приписи про порядки і ведення хати й кухні!

Нові вітамінні страви!

Кухня безмясна, вегетарянська, м'ясна кухня,
печиво, легуміни, торти, заварювання, мармоляди,
компоти, напитки, закуски.

Книжка призначена для багатих і бідних. Для села і міста!
Необхідна в кожній хаті! Страви з цілої України і чужини.

Багатий вибір страй на будній день, свято і прийняття (гостями).

Кухня для здорових і хворих! (дієтична).

**Безалкогольні напитки і наливки! Госпо-
дарські поради і правила здоров'я!**

КНИЖКА надається на святочні, новорічні або весільні
дарунки для молодих і старих господинь в місті і на селі.

Ціна книжки 7' — зол., для Америки і загр. 1' — дол.
Кригарням і відпроданцям значний опуст! (Перед-
платна ціна 4' — зол. важна лише тоді, коли присла-
но передплату до 15 квітня 1928.)

Щоби не платити даром великі кошти посліплати,
найпрактичніше посилати готівку з гори.

Голов. склад: **Гр. Гануляк, Львів, вул. Куркова ч. 10.**

Читайте!

Передплачуйте!

Багато ілюстр. популярно-науковий, літерат. журнал.

„Життя і Знання“

На рік вийде 12 чисел. Кожне число по 32 стор.
Журнал подає знання з різних галузей науки
й життя й весь матеріал ілюструє багатьома обра-
зами й фотографіями.

Передп. на рік виносить 18' — зол. На 6 місяц. 9' — зол.,
на 3 місяці 5' — зол. Поодинокі число коштують 1'80 зол.

Адреса редакції і адміністрації:

Львів, Ринок ч. 10, II. пов., Товариство „Просвіта“.

В І К Н А

Під такою назвою почав у листопаді 1927
року виходити у Львові за редакцією

В. БОБИНСЬКОГО

великий, за кращими європейськими зраз-
ками організований часопис, присвячений:

літературі, знанню, мистецтву та критиці.

ВІКНА закликають до співпраці літературний, ми-
стецький і взагалі умово творчий молодняк
західно-українських земель.

ВІКНА коштують 0'90 зол. за один випуск.

ВІКНА приймають всі письма й передплату на адр.:
„ВІКНА“, Львів, вул. Набеляна 5/I. Lwów, ul. Nabełska 5/I.

27 рік видання!

27 рік видання!

Літературно-науковий ВІСНИК

місячник літератури, науки й суспільного життя,
буде виходити, як і досі, в об'ємі 6 аркушів друку
та буде містити оригінальну й перекладну белетри-
стику — повісті, оповідання, драми, поезії, статті
з української історії, літератури, суспільної економії
й інших царин знання, огляди літератури, науки
й суспільно-політичного життя, критику й бібліографію

Журнал видає: Українська Видавнича Спілка.

Редагує Комітет. За ред. відповідає *Петро Постолук*.

Передплата виносить: річно 26' — зол., пів. 14' — зол.
місячно 2'50 зол. За гран. 4 дол. або їх рівновартість.

Редакція і Адм. Львів, ул. Руська ч. 18, I. пов.

НОВА ХАТА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ
ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК IV.

ЛЬВІВ, КВІТЕНЬ 1928.

Ч. 4.

ЗМІСТ: Др. І. Свенціцкий: Виставка українських килимів в Національному Музеї у Львові; Відкриття виставки; І. Гургулівна: Звичаї і повіря, звязані з писанками; О. Вер: Свята йдуть...; Ріжні вісти; А. Т.: Жюль Верн; Одна з тих, що греблі рвуть: День і ніч в таборі пластунок; Модн; Ручні роботи; В-ка: Батік; Г. Ф.: Весняні порядки; Приписи; Лікарські поради. Ілюстрації: Килим з XVIII ст., Килими О. О. Кульчицьких, Писанки, п. О. Кисілевська, п. М. Рудницька — Лисяк, Діточий садок в Калусі.

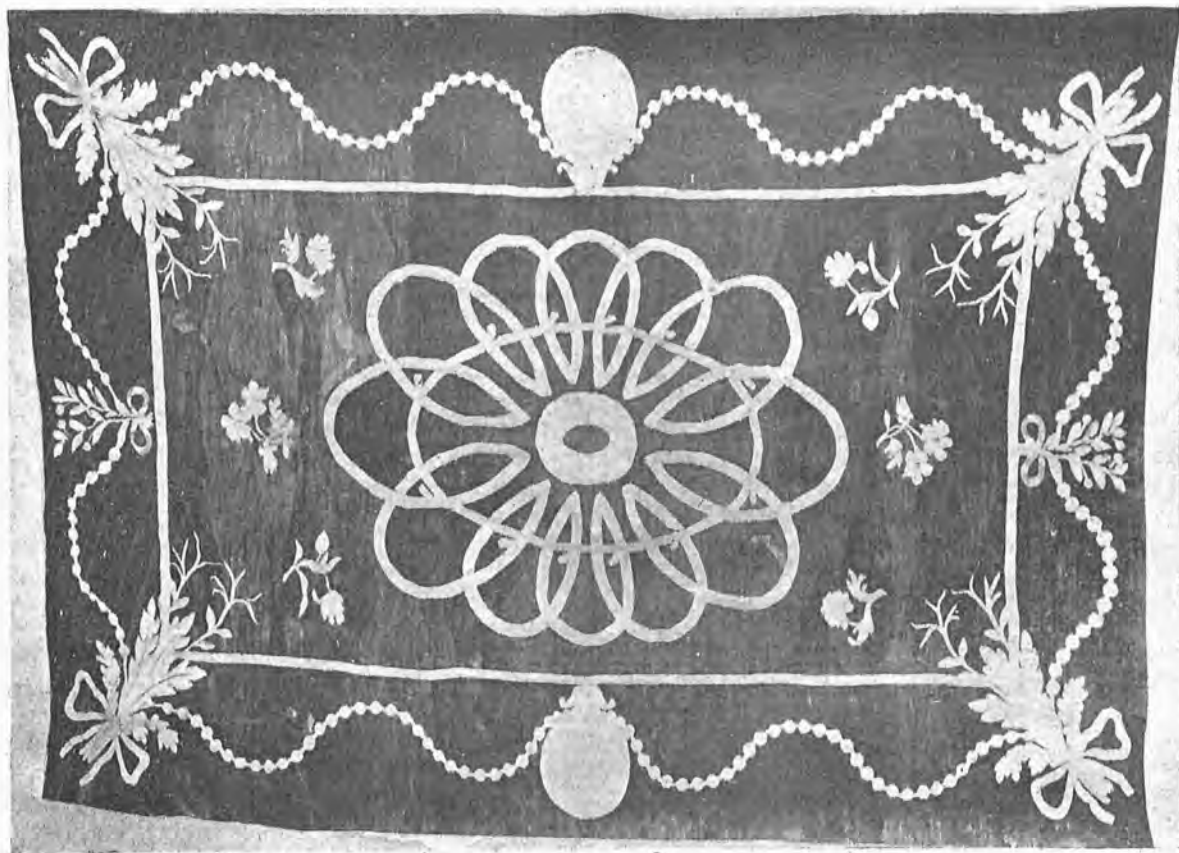
І. СВЕНЦІЦКИЙ.

ВИСТАВКА УКРАЇНСЬКИХ КИЛИМІВ В НАЦІОНАЛЬНОМУ МУЗЕЮ

Під сю хвилю масової продукції килимарства, що пливе з Галичини навіть далеко за море, дуже важно було повторити виставу давніх килимів України із збірок покійного В. Пещанського. Ходило за показання дійсно гарних творів українського ки-

ший килим, — по матеріялові, композиції, краскам і виробі. Килими на долівки були сильніші і тугіші за настільники, ліжники, настінники і полавочники.

Основа хідників була звичайно з грубших сильних ниток конопляних, в настільниках і ліжниках була

Синій килим з кінця XVIII в. з монограмом В. Д. (з книжки В. Щербаківського — «Килими України»). Килим помітний гармонійним поєднанням східних, перських мотивів (середина) — з мотивами французькими (береги).

лимарства переважно XVIII в., щоби на виставленому матеріялові показати глибоку красу звичайної колись в кожному домі тканини, звязані з нею великі мистецькі досягнення незвісних мистців з людю та виявити хоч частину техніки цього ремесла.

Килимами застелявали на Україні долівки світлиць, лавки, стіл, ліжко, завішували стіни, вистелявали сидження і навіть буди на возах та накривали домовини. Очевидно, для кожної потреби був ин-

вона в кращих випадках з вовняної нитки. Уток у хідника та в накривалах на буди клася за рядом, густо рівнобіжними нитками, щоби килим хоронив від холоду, вохкості й негоди. В инших випадках уток ішов на - скосях з очками, щоби килим легко укладався і свобідно звисав. Хідники краще виходили з орнаментом у шахівницю, на - скосях або взагалі з орнаментом геометричного рисунку. Геометризованим побігунчиком випосажували звичайно вузькі

полавочники, поличники, та взагалі господарські і дорожні килими. Репрезентативні килими, ліжники, настільники і настінники приволювали увагу мистця-ткача до взору, тож на них стрічається справді продумана композиція по розділові її частини на площині і по добірній гармонії красок, як самого тла, так і площини композиції.

Композиція килиму обіймала ритмічне розміщення рисунку на даній площині, його внутрішню спійність і звязаність з матеріалом та відповідність до призначення килиму. Осібну частину композиції становила співзвучність красок і загальна гармонія між взором і тлом. Кожна частина композиції була сама собою твором мистецтва і технічного уміння; але всі частини разом становлять дійсну цінність лише тоді, коли їх лучила внутрішня спільнота замислу і зовнішня спільнота виконання.

І так на гарний килим потрібна була добра, тонка, вовняна нитка, що її давала пряжа-мистець. Але заки прясти, треба вміти вовну вимити, іноді відтовщити, закрасити. А закрасити може тільки мистець-ткач, що носить у своїй уяві якусь гру тонів на краскових площинах майбутнього килиму. Коли ткач-килимар вгадав тони закраски, тоді він мав безмежне поле для заспокоєння своєї творчої уяви. Сьогодні, як і колись, для доброго килиму треба мати взір у природну величину, по якому робітник-ремісник тче і вяже килими.

Не те діялося по хуторах на широких степах України. Там і в панів не було звязків з іншими мистцями, як із власними кріпаками. А вони, кожний у своїй спеціальності, по своєму підходили до завдання. Маючи виміри і призначення килиму та закрашений матеріал, килимар XVII.—XVIII. в. знав з досвіду скільки шиток є в основі, та де, на якому полі буде який везерунок і яка пляма. Мав він теж в своїй голові і сітку основи, що постійно заповнялася все новими площинами і лініями, даючи у висліді праці дійсно мистецький твір. Що так росла і багатила скарбниця килимарського мистецтва України, про це свідчать які дві тисячі звисних нам українських килимів переважно XVIII. в. зібрані по музеях України. А скільки їх є по чужих музеях та в недоступних приватних збірках! І всі вони грають чудовою красою ніжною симфонією тонів, вони чарують нас ритмічністю композиції сміливо киненого рисунку та захоплюють весь світ первістністю індивідуальної мистецької творчості. В них немає повторень, хоча певно, що не одному ткачеві-мистцеві довелося виконати і більше килимів протягом року, а чимало таки за все життя. Є, що правда, стилістичні приміри походження поодиноких килимів з одної майстерні, тому, що часто це майстерство переходило з роду в рід, з батька на дітей і внуків, але і в цих килимах є все своє особливе мистецьке обличчя у кожного з осіб. Тут діється те саме, що діється в індивідуальному творчому мистецькому житті — у краснописців, іконописців, різьбарів, співців. Справжній творець не може творити по чужим зразкам, він все, скрізь і у всьому хоче і мусить бути самим собою.

*

Сучасний килимар-мистець творить в інших умовах. Ось перед нами килими Ольги і Олени Кульчицьких. Обі сестри підійшли до килимарства, як до технічної форми втілення своїх наскрізь модерних мистецьких замислів. Перед ними-українками виринуло завдання — відродити, чи то приміняти традицію безмежної скарбниці українського людського мистецтва в дрібному домашньому мистецькому промислі Східної Галичини. Створити нутро української хати, оточити життя української жінки і її сім'ї рідними мистецькими цінностями, навіяти на Галичину ніжний спомин про невмирущий звязок її мистецтва з широкими степами Великої України — ось тло їх збірної мистецької праці.

Олена Кульчицька працює в цій області від 1908 р., як вивчениця віденської *Kunstgewerbeschule*. Ольга — вчилася в краю. Обі виставили були свої роботи в 1913 р. на Українській виставі в Києві, де наїшли повне признання. Війна перервала цю роботу в області килимарства, але відкрила їм у Гмінді безмежну царину людського мистецтва Придністрів. Збірки цього мистецтва у Національному Музею дали їм змогу з новими замислами повернути перед кількома літами до зачатої колись праці і показати свій доробок на виставі в Стрию в 1927 р. Цєю весною виступають вони перед ширші кола гостей Національного Музею з новими і деякими давнішими килимами та цілою низкою гаптованих рушників, занавісок, скатертів, подушечок...

На їх килимах може кожний провітрити великі труднощі, які має кожний мистець-побороти в цій ділянці дрібного мистецького промислу. Перш усього вовна. Її приготують вже тільки фабрично. Ще добре, коли закрасять тривалими алізариновими красками, (цих красок уживають Кульчицькі) але дуже часто красять вовну дешевими аніліновими красками, що скоро линяють на світлі та пускають у воді. Нитка фабрична груба, вільно сукана дає на килимові чимало ворсу (волохів), а тісно суканий мотуз основи чинить килим тяжким і штивним. Кульчицькі тчуть свої килими на сітку очків, що придає їм більшої гнучкості. Невелика скаля переважно гашених тонів основи утка не дає змоги навіть найкращому мистцеві надати новітньому килимові стільки ярко-веселого життя, скільки є його на добрих килимах незвісних килимарів давньої України. Труднощі в кольористичі є тим тяжчі, що фабрики красять вовну переважно в тій скалі тонів, на яку є тепер мода в широких кругах ніби артистичного промислу, але не в дрібних гуртках справжніх мистців і естетів. Наконєць, фабрикат є завсе одноманітно сухим і деревляним, без життя, яке так ярко виступає на індивідуальному творові.

І так сучасний творець мистецького килиму відповідає хіба за рисунок, за почуття плоскої композиції та її доцільність на даному місці, за добір красок і розміщення барвних плям. Наколиж він мав би відповідати за матеріал, т. є. перевести всю довгу роботу приготування вовни для килиму, то килим здоровіви тричі у своїй ціні. Це досвід дуже відповідальних і поважних діячів-мистців у ділянці сучасного килимарства. На таку розкіш дозволяють собі виїмково деякі любителі доброго килиму, але їх дуже небагато.

Не місце тут розглядати подрібно мистецькі досягнення Кульчицьких. Вистарчить сказати, що в них є своє власне мистецьке обличчя, коли вони стилізують український горщик з двома вітками повійки або розбивають тяглий мотив скісних віток на полях вузьких рівнобіжників, та ясно-червоний килим розділюють веселою мозаїкою дібраних у тон ярких, високих, рівнораменних трикутників. Добір красок, особливо глибокої черні і червоної рамки на зірчастому та галузку з „грушками“ і „яблуками“ на синяво-сірому килимові — є безперечно дуже вдалий.

Чимало є в них дрібних килимків, якими — без всякої ціли — завішують у нас стіни, або закидують різні частини обстановки, навіть віка прекрасних *Bösendorfer*-ів. На цих килимках є дуже інтересні мотиви, напр. двох оленів біля дерева, голуби у вітках, галузки квітів.

Але вони булиб ще кращі, як поважні композиції на справжніх килимах — настінниках і поперечках дверей.

Кульчицькі, очевидно, палають вогнем творчості. Вони стараються здійснити кожний замисел мотиву творчим ефектом. Від цього є в них тут і там деяка переладованість в композиції. На будуче належить їм бути дещо скупішими на мотиви, тоді їх вироби стануть ще гарнішими бо спокійно-поваж-

ними. Замітно це на гаптах і мережках. Скільки любови і праці вложили вони в них, але нераз без конечности. Ось рушничок з орнаментом полтавської квітки обкидали вони запліччю на зразок рубця локутської перемітки. Від цього рушник штивніє, стає тяжчим і менше гарним.

Але в кожному разі вони дали зразки нового розуміння „народного мистецтва“. Кульчицькі повинні стати в нас на Подністрів'ю представницями нового, здоровішого смаку в народному стилеві одягу галицько-українського жіноцтва і обстановки його світлиць.

Прекрасні зразки народного стилю показала збірка Бачинських Ольги і Іларія. Нехай-же тепер Кооператива „Українське Народне Мистецтво“ у сво-

була в чужому розпорядженні, коли вона оплачувалася дуже дешевим, як вже не даремним хлібом-грошем пана-власника широких земель і великого числа безплатних робітників-кріпаків, або дуже дешевих чорноробів-наемників. З огляду на це, робочий час мистецького виробництва був порівняно дуже дешевий, тож можна було мати його більше на належне виконання замислу. Тим то багато давних килимів: повстали на кроснах за поміччю уважного протягання голкою барвних ниток, що мали скластися на найніжніші взори задуманої композиції.

Сьогодні килимар-мистець є особисто вільний але в матеріялові безумовним рабом того невидимого капіталу, що стремить до як найбільшого числа оборотів і як найвищого зиску. Час став дуже доро-

Килими О. О. Кульчицьких на виставі в Стрию, в жовтні 1927 р.

йому прекрасному місячникові „Нова Хата“ розвиває цей смак і цю любов до рівня справжнього естетичного розуміння рідного мистецького хатного промислу в минулому і грядучому.

*

*

Розгляд цієї вистави давних і новітніх килимів насуває ще декілька завваг про очевидну залежність цієї ділянки мистецької творчості від суспільно-економічних умовин життя українського народу. І так, поскільки мистецький твір є безперечною надбудовою матеріяльного життя, то втілення його є тісно зв'язане з самою будовою цього життя.

В давнину мистець-килимар був здебільша виконавцем волі чужої, коли то робоча і творча сила люду

гим, а гріш нерівномірним рівноважником для виробника. У висліді мистець-килимар мусить брати такий матеріял, який йому дає фабрика, та старатися протягом найкоротшого часу здійснити свій мистецький замисел, бо інакше він мусівби віддати даремно всю надвишку затраченого на виріб часу. Колиж його мистецька амбіція не дозволяє йому на це, то очевидно він мусить стати її неоплатним рабом, а тим самим добродієм суспільности, що бере надбудову свого матеріяльного життя як щось їй правдоподібно належного. Сучасний мистець — як витвірник стає в даному випадкові чорноробом споживника, та рабом свого власного розуміння суспільної ваги мистецтва.

Чи вдасться коли вийти з цього зачарованого кола? Про це може рішити тільки збірнота у зв'язку з рішенням проблеми свого устрою.

Відкриття вистави килимів в Національному Музеєві. В неділю дня 18. м. м. отворено для ширшої публіки виставку килимів старовинних і килимів О. і О. Кульчицьких. Виставку відкрив директор Музею, др. Свенціцький, прегарною промовою, в якій подав генезу і розвиток килимарського мистецтва на Великій Україні в давнину та щиро привітав п. О. і О. Кульчицькі у їх змаганні воскресити в сучасних умовах наше давнє мистецтво.

Др. Свенціцький подав також дуже цінні пояснення до кожного килима з окрема.

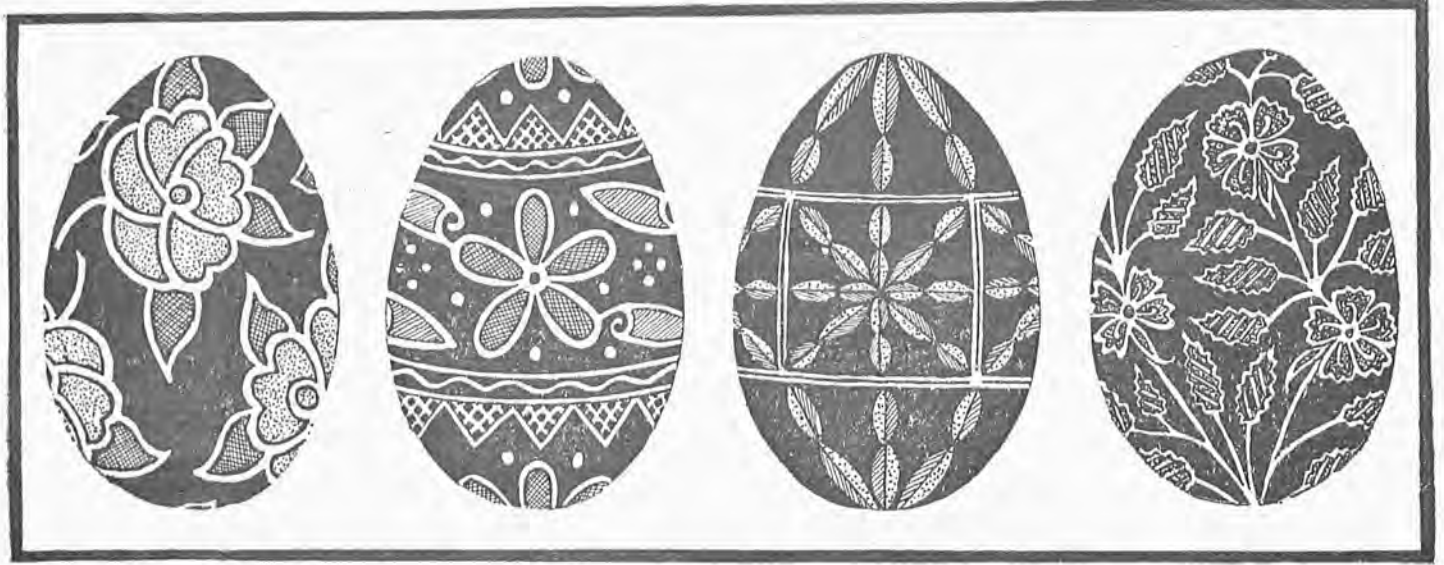
Виставку можна відвідувати щоденно від 10-тої

в ранці до 3-тої пополудни. Як довідуємося від Управи Національного Музею виставка триватиме до 8 квітня ц. р.

В кімнаті, де поміщені килими п. Кульчицьких звертають на себе увагу теж ручні роботи їх проекту і виконання: настільники, доріжки, подушки, занавіси на вікна і на двері.

Всім, хто з нагоди святочних ферій приїде на весняні закурна до Львова радимо не минути і обох виставок, де можна набути прекрасні річі О. О. Кульчицьких.

І ГУРІУЛІВНА.

Звичаї і повіря, звязані з писанками

Початок писання писанок, а також походження звичаїв, звязаних із писанками — відносить народ переважно до часів Христа, його народження, мук, воскресення.

Галицькі народні перекази, які подають Шухевич¹⁾, Кордуба²⁾ та Крчек³⁾ із різних округів — скрізь, на цілому просторі — є схожі, та відносяться або безпосередньо до особи Христа, або до дієвих осіб в його житті як: Богородиця, Марія-Магдалина, апостоли, жиди, що мучили його.

Загальним є переказ про це, як Мати Божа, щоби переблагати Пилата, — написала багато писанок та занесла йому. Вона просила Пилата, щоби не мучив і пустив її сина. Просячи, вона упала на коліна — а писанки розсипалися по всьому світі. — Цей переказ знаходимо скрізь в Галичині.

Розказують теж, що коли три Марії, прийшли до гробу Ісуса, дали сторожі писанки, щоби пустила їх до гробу. — Коли жиди мучили Христа, ангели сипали писанки з неба, щоби заманити жидів і відтягнути від мучення (пов. Ліско). — В перемиському повіті є такий переказ, що коли жиди мучили Ісуса, праведні та милосерні жидівки, щоби відтягнути своїх мужів і братів від мучення — писали та давали їм писанки. — У цих оповіданнях писанка виступає як гарна, принадна, дорога та лакома річ, якою дається перекупити Пилат, жиди, що мучать Христа, та сторожа при гробі Ісуса. В такому значінні примаючивої річі доховалася писанка до нинішнього дня. Є звичай та ігри великодні загально відомі на селах, де перекуплюються писанками. І так, писанки дають на Великдень священикові перед гайкою, наче окуп за позволення розвести гайки на церковній площі. Писанками викуплюються дівчата у парубків від обливання: на другий день свят, — як лиш свитає — парубки ходять по хатах, де є дорослі дівчата, та коли застають їх сплячими, або неспитими — обливають їх водою. Щоби оминати цього, дівчата викуплюються писанками: ставлять ведро з водою та дві писанки перед хатою. — Часто парубок бере у дівчини хустку і вона мусить викупити її писанкою. — Дівчина платить парубкові за танець писанкою. Тому, коли просить в неї писанки парубок, що не гуляв з нею в „мясне пущення“ (карнавал) — вона відказує: „Не крутилася спідничка — не вкрасилася й писаночка“.

Про писанку, як перекупний матеріал, розказу-

ють теж, що за часів панщини, коли люди хотіли дістатися до церкви на Великдень, давали жидам (Зельман) — писанки. В Борщівському повіті наважують до цього навіть походження звичаю писати писанки.

Писанка служить також обмінним матеріалом. На знак радості з нагоди Воскресення Христового, скрізь по селах люди старші, молодші і діти обмінюються взаємно писанками. В Збаражчині розказують, що звичай цей є на пам'ятку коли то апостоли давали писанки першим християнам, на знак радості Воскресення. Є звичай поздоровляти із Воскресенням людей, що живуть далеко — при помочі писанки. Кидається шкаралупки з писанок на воду. Скорупки ці пливуть — як кажуть в Борщівщині та Заліщищині — аж до землі турецької, та там звіщають невольникам, що вже Великдень. В Жовківщині кажуть, що скорупки пливуть на Білу-Русь. В Калуському знову повіті, вірять що лушпинки пливуть до краю Рахманів, які живуть далеко, за морем. Вони не мають календаря, не знають, коли Великдень і тоді празнують його, коли від нас допливуть там писанкові шкаралупки.

Взаємне обдаровування та виміна писанками стала признаком любови — симпатії, дівчина дарує писанку милому парубкові; коли парень дістане писанку від немілої йому дівчини, він сейчас-же кидає писанку об землю та розбиває її. Парубок не їсть писанки, яку дістав від дівчини, бо боїться чарів, які заворожила в писанці дівчина або з підсти, або, щоби з нею оженився (пов. Самбір.) Із писанок ворожить дівчина про заможжя: коли писанка вдається — не вийде дівчина в цьому році заміж, — коли-ж краска не чіпається яйця — буде в цьому році весілля. — На Гуцульщині, коли дівчина дає писанку парубкові — значить, вона хоче, щоби він її засватав.

На Гуцульщині розказують, що як Христос воскрес, подав жидівській служниці, що стояла коло керниці, писанку і сказав: Іди до жидів і кажи Христос воскрес! На цю пам'ятку ходять гуцули у Великдень рано по воду, і як унесуть її в хату кажуть три рази „Христос воскрес“ та вмиваються нею. До цієї води вкладає газдиня дві писанки та звичайно ще й мідяний гріш і вірять, що лице вміє в такій воді, стане кругле, гладеньке, здорове, рум'яне та гарне — як писанка. Це повіря є загально звісне на цілому галицькому просторі.

Писанками обмінюються із священиком в церкві. Писанка, яку одержали від священика має особлившу силу. Її переховують довше чим інші писанки, бо вона хоронить дім від грому, є ліком від пропасниці та загально від тяжких хворіб (Равський пов.) Писанки — особливо ті, що носили їх до церкви — хоро-

¹⁾ Володимир Шухевич. — Гуцульщина ч. IV. Матеріали до укр.-руської етнології т. VII. — Львів, 1904.

²⁾ Мирон Кордуба. — Писанки на Галицькій Волині. — Матеріали до укр.-руської етнології т. I, Львів, 1899.

³⁾ Franciszek Krzek. — Pisanki w Galicji — Odpowiedzi na kwestjonariusz z roku 1894. Архів етнолог. інституту львівського університету.

нять теж від пожежі; в тій цілі перекидають їх понад стріху, щоби відвернути вітер в противну сторону, — або закидують стріху писанковими шкаралупками. Писанка, одержана від священика впливає на врожай. На Великдень закопують її в землю та держать там аж до Юра. Тоді викопують, несуть в поле, і — де збіжжа не хороше — качають писанкою, щоби поправилося (Брідський пов.)¹⁾. В Кам'янецьчині душиники писанок розкидують на грядки щоби краще родили. Вірять теж, що на місці, де закопані шкаралупки з писанок — виросте маруша.

Підчас великодних свят забавляються писанками старші і діти. Забави ці благословив сам Бог. Є переказ, що Бог кидав писані камінчики з неба, щоби люде мали чим забавлятися; колиж перестав кидати, люде почали самі писати писанки собі для забави (пов. Городенка). Писанки, як кажуть в Перемишлянщині — були одинокою розрадою для людей в часі кріпацтва. — Діти бавляться писанками дуже охоче, бо-ж сам Ісус-Христос, як був дитиною забавлявся писанками, які робила йому Мати Божа.

Є звичай прикрашувати писанками хату. В тій цілі випорожнюють писанки, нанизують скорупки на шнурок, та наче великими шнурами коралів, обрамовують святі образи.

Знаний теж є звичай робити „голубці“ з писанок. Вибравши середину писанки, дороблюють із барваного наперу хвіст і крила, а головку з воску, та завішують ці голубці, як прикрасу в хаті. На Гуцульщині кажуть, що голубці завішують на пам'ятку, що як Ісус народився, то голубець прилетів і над ним лелів.

Цікаві є теж звичаї, зв'язані з загробним життям. В Равському повіті умерлому дають писанку в домовину. Коли помре дитина, роздають писанки дідам, щоби діти мали чим бавитися на тому світі. Загальним є звичай, носити писанки на цвинтар та класти на гроби, при чому декуди закопують писанку у землю. Значіння цього звичаю — не вміють загально в'яснити. У Сумцова записаний подібний звичай із Надніпрянської України. Там закопування писанок в землю є ворожбою: коли закопану писанку витягнути ненарушеною — значить душа помершого мила Богові, колиж писанка знищена, душа немила Богові, й не відомо, чим їй допомогти.

І так у віруваннях та звичаях народніх писанка виступає як особливий признак Великодня. Зв'язана святістю походження, вона має чудодійну силу: приносить щастя, добро, хоронить від лиха й поразення — вносить мир, — наділяє красою, здоров'ям та веселістю, являється втішною забавкою для старших і дітей; — вона лучить також туземне життя з засвітом.

¹⁾ Такий самий звичай подає Сумцов із Харківщини Н. О. Сумцовъ: — Писанки. — Изданіе редакціи журнала „Кіевская Старина“ Київ, 1891.

O. VER.

...Свята йдуть...

Розцвіли вишні пишним білим квітом, заходяться від пісень солов'ї... Бігас Галя, Марина, Настя, — аж у очах нестро. Вештається повна енергії бабуся-газдиня, на всі-усюди прикази силне (:Свята йдуть...).

Клепочуть бузьки, в комин заглядають. — А дим їм, червононосим в очі: там у печі печуться баби пахучі, — такі знамениті, бабусині...

А я собі, внучка з міста, до бабусі на свята приїхала.

Село, саді, бузьки, сонце, квіти — Іділля.

Писанки пишуться, лози розвиваються...

Хатинки чепуряться, на біло вбираються...

Дівчата квітчаються, гагілок чекають —

А парубки — парубілки щось собі змовляються...

Світ до мене сміється.

Цілую лучі сонця, чистий воздух спиваю. Вігрець білим пухом вишень волосся моє обсилає...

— „От, коза“ — каже бабуся, як на мене гляне. Ой-ва! Не дивуйтеся! Бабуся в иншому світі:

Яйці, мука, сир, цукор, масло, вино, шоколяда, ванілія, конфітури, мак, — слоїки, ложки, макогони, миски, тортовниці, ринки, фляшки, форми, горшки...

— Ось таке то усьо довкола бабусі зібралось, клопотом до неї припало. Але бабусина вправна рука всьому лад дас, — щораз то нове диво з того всього вичаровує...

Слухайте ласунчики: Свята йдуть! Приберуть стіл писанки, крашанки, м'ясива, вина, барвінок, солодощі, баби, — ой! чого-ж то не наскладає бабуся на тому столі!

А вже найкраще — то бабусині баби: високі, легенькі, жовті — бабусина слава. Та що року бабуся над ними сумно головою хитає:

„Ще жадного року так погано мені баби не вдалися, як цього!“ — і тепер так скаже. А баби собі регочуться. Смаком-удалістю аж вилискують.

...Ой, свята, свята!

Скільки клопоту приносите добрим господарним бабусям!

А скільки радості нам (— „козам“)!

А надто тоді, як приходите в цвітучій весні. Тоді вже казочці краю не має:

Шум — шумить? Дим летить...

Щось печуть.

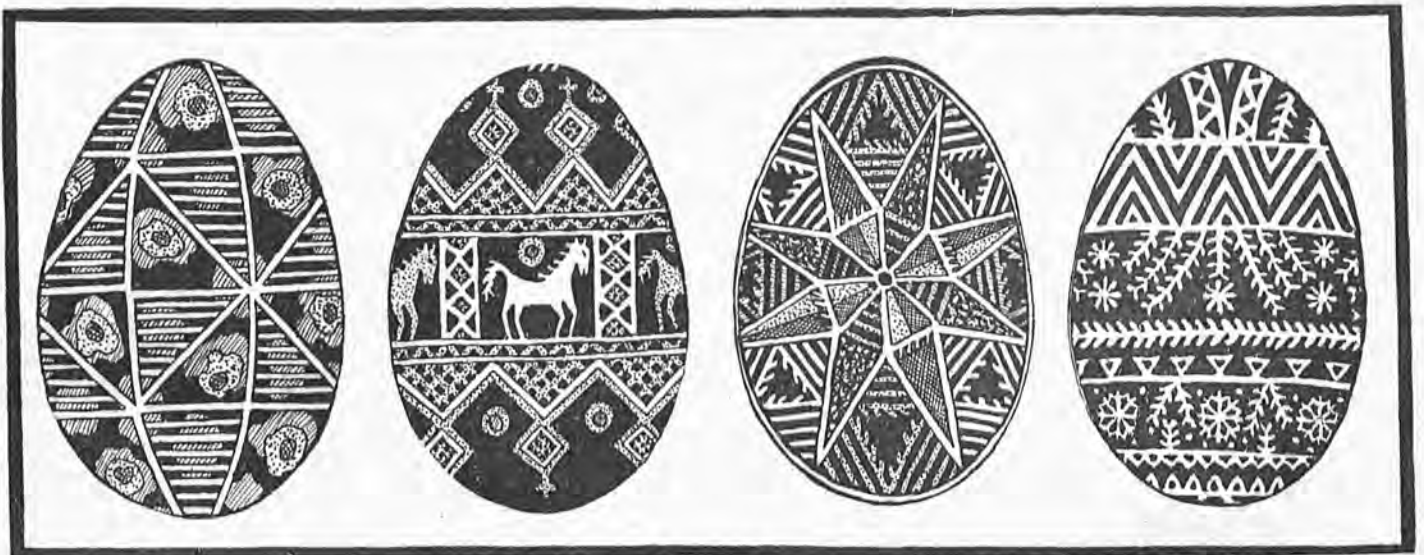
— Весна цвіте. —

Свята йдуть!

□□□

Писанки зі збірок Національного Музею.

(рис. М. Рудницька-Охримович)

Ріжні Вісти

Наші посолки. В днях 4. і 11. III. вперше станули галицькі українки до виборчої урми і вперше вибрано в цих виборах жінок-послів. В українському парламенті, в Центральній Раді в Києві були жінки-посли: Софія Русова, Людмила Старицька-Черняхівська, Зинаїда Мірна. Також і з північно-західних українських земель, які брали участь в попередніх виборах до польського сейму, вибрано сенаторкою жінку п. Олену Левчанівську з Луцька.

Першими парламентаристками з галицької України є п. Мілена Рудницька-Лисяк, що вийшла посолкою з державної листи дня 4. III. та п. Олена Кисілевська, яку дня 11. III. вибрано сенаторкою з львівського округу.

П. Мілена Рудницька, учителька державної дівочої семінарії, одна з перших членок партії і центрального комітету Українського Національно-демократичного Об'єднання. Відома загальною нашою жіноцтва з містечка в Ділі статей по жіночому питанню та з рефератів на зібраннях „Союзу Українок“.

Сенаторка Олена Кисілевська редакторка „Жіночої Долі“, широко відома в нас, як авторка описів природи і вражень з дороги, які поміщувала в різних журналах і видавництвах під псевдонімом Ольга Галичанка. Перші її нариси появилися в Літ. Наук. Віснику ще перед кількома десятками літ під псевдонімом „Калина“.

Після довгого перебування у Львівській тюрмі, вийшли на волю дня 13. м. м. Олександра Яницька, О. Королюкова, О. Вербицька, С. Дзюбівна і О. Гречаківна. Вони, разом з 15 товаришами були оскаржені о шпійонажу і державну зраду. Розправа виказала їх цілковиту невинність. Вернули їм волю, але даремне втраченого здоров'я не верне їм ніхто...

Перемишль. Дня 28 лютого ц. р. відбулися в селі „Бесіди“, Загальні Збори т-ва „Союзу Українок“ при великій числі членів. Збори відкрила голова п. Ціпановська, яка й проводила Зборам.

Зі звіту секретарки довідалися члени, що у ми-

П. Олена Кисілевська

нулому році Виділ багато працював. Відкрито: 1) промислові вечірні курси, 2) Кооперативу „Новий Труд“ 3) фреблівку, 4) ведено далі школу шиття й крою, влаштовано ювілейний концерт і збірку для О. Кобилянської, скликано жіноче віче, влаштовано 5 публичних відчитів, 10 відчитів на Ширших Сходах, 8 діточих забав, та 4 забави для старших.

Крім цього переведено кілька збірок самостійно, а у кількох випадках помагано іншим товариствам.

ЖЮЛЬ ВЕРН

Минуло вже досить часу, від коли не читаю творів Жюль Верна, але кілька споминів вяжеться з тим автором! Читання його повістей припадає на той час нашої ранньої молодості, коли ми найбільше захоплені тайнами природи, коли буємо у воздушних просторах, зацікавлені їх безмежністю та життям других планет, а головню життям блідою, нічного мандрівника - місяця, коли на суходолі і в морських глибинах скриті для нас великі тайни, і коли оживає в нас дух чоловіка-дослідника і переможця природи.

В тих юних днях брав нас Верн за руку і показував тайни морських глибин і воздушних просторів, далеких країн і забутих серед моря островів, мертвого місяця і розпалених нетрів землі. Він ставав нашим другом і не було перешкод, яких ми не поборюлиб ізза него. Ми потайки нічно розсвічували лампу і тихо листували книжку, яка на кожному кроці давала стільки корму нашій уяві. В школі відчиняли ми її під лавкою і захоплювались так, що не бачили на собі строгого погляду вчителя, не чули його близьких кроків. Ми посвячували ізза неї навіть веселу забаву.

О, вірний друже нашої молодості! Твоя віра в силу людського знання і людську витривалість, твоя віра, що колись сповняться твої фантастичні оповідання, йшла від молодечих літ за тими, що побіджували воздух і морські глибини...

Осьмого лютого 1928. минуло сто літ від дня

уродження Жюль Верна. Походив він із адвокатської сім'ї, яка жила в Нанті.

Дивне було його зацікавлення творами найрізноманітнішого змісту: науковими і белетристичними, гумористичними письмами і бруківними романами. Писати став досить рано, але його дрібні пєси не звернули на себе уваги. Щойно в 35 р. життя написав „Пять тижнів в аеростаті“, річ, яка сейчас зробила його ім'я відомим. Сталим накладчиком творів Верна став Гетцель, який зобов'язався платити йому річно 20.000 фр. та жадав за се від нього двох творів до року. Таким чином був Верн забезпечений матеріально та став писати з правдивим захопленням. Не так докладне знання та часті подорожі були підставою його творів, як буйна уява і геніяльна інтуїція.

Верн жив стало в Амен. Звідси їздив він р. 1866 до Північної Америки на кораблі, який клав першу океанську кабелю між Європою та Америкою — а в 1884 р. до Тунісу та по Середземному морі. От і всі більші подорожі Верна.

Рік по виданню „Пять тижнів в аеростаті“ вийшла „Подорож в осередок землі“ (1864) даліше „Землі на місяць“ (1865); „Пригоди сотника Аттера“ (1866); „Діти сотника Гранта“ (1867); „Подорож довкола світа в 80 днів“ (1873); „Михайл Строгоф“ (1876).

Вичислені тут тільки найважливіші твори Верна. Був се дуже продуктивний письменник, який почував себе нещасливим, якщо ізза недуги не міг писати. Подобиці буденного життя давали іноді товчок до оброблення певної теми, приміром „Подорож довкола світа у 80-ти днів“, написав у Парижі, обсадженим

До нового Виділу увійшли: п. Ціпановська голова, Шматерова, Левкевич, Гривнякова, Кульчицька Ольга, Загайкевичева, Мандюкова, Околотова, Захарко виділові, — Дмоховська, Савицька, Пшепорська заст. виділу.

Звичайні Загальні Збори жіночої промислової кооперативи „Українське Народне мистецтво у Львові“ відбулися дня 31 березня 1928 р. о 5 год. попол. в кімнаті тов. „Бесіда“ — вул. Рутовського 22/1. Ширше звідомлення подамо в найближчому числі.

Філія „Союзу Українок“ в Калуші.

Виділ філії під проводом працюючої голови п. М. Тисовської доложив в минулому році всіх сил щоби згуртувати при філії тамошнє жіноцтво, а відтак поширити діяльність на села. Дітом зорганізовано в центрі міщанського передмістя діточий садок, яким з великим успіхом проводила інструкторка Головного Виділу п. Анна Дурбаківна. До садку ходило до 30 дітей. Основання садку улекшила п. Сімкова, яка в першій місяці відступила даром хату.

В грудні відкрито 3 місячний курс крою і шиття, який провадила інструкторка Головного Виділу п. Анна Кравчуківна. Число учениць на карсі було поверх 20. Курс почався спільним Богослуженням. На закінчення відбувся іспит учениць, який виказав повний успіх курсу.

Дня 11. грудня м. р. відсвяткувало товариство ювілей Кобилянської святочним концертом. Участь в концерті брали члени Товариства пп. Байлєва, Решетилівичева, Кочанівна та запрошені товариством Др. Воробець і Др. Дозорський. Чистий дохід в сумі 100 зол. вислано на дар О. Кобилянської.

На протязі року улажено кілька рефератів для членів і читання байок для шкільної дітвори.

В дні 1. листопада занявся Виділ прибранням

могили в церкві, а зі збірки вислано 100 зол. на фонд інвалідів.

Через цілий рік Товариство улажувало збірки на народні цілі головно в користь „Рідної Школи“.

П. Мілена Рудницька-Лисяк.

Зібрано на жертви повені 125'32 зол. і на дар „Прогресивіти“ 108'45 зол.

До Головного Виділу Т-ва відіслано 210 зол. на будову сільсько-господарської школи.

В МОДНИХ ГАТУНКАХ ВОВНИ Й ШОВКИ на ПЛАЦІ Й КОСТЮМИ П О Р У Ч А Є Ф І Р М А СТАХЕВИЧ & АБРИСОВСЬКИЙ — Львів, Ринок 32.

Німцями, з якого тоді годі було їй рушитись. Переходячи одною з вулиць, побачив вивіску повозаложе-ного бюра подорожей фірми Кук і це дало йому товчок до написання цієї повісти. В 1886-му році пережив Верн немилу пригоду: один молодий студент пробував його вбити та перестрілив йому ногу. Верн вилічився, писав далі, але став сторонити від людей. Помер в Амен в 1905 році.

Сейчас по смерті Верна з'явилися, головні у варшавській пресі, відомости, що Верн це жид Юліуш Ольшевіч, уроджений в Плоцьку над Вислою, який у 18-тому році життя покинув Польщу та через Відень, Трієст, Рим дістався до Парижа. Тут натуралізувався, став католиком, прийняв державну приналежність та за свої заслуги як письменник, одержав декрет шляхецтва.

З нагоди 10-літньої річниці з'явилися в польській пресі знова статті на цю тему. Згадана версія поширена вже так, що американська енциклопедія „The world Almanach“ поміщує біля імени Jules Verne також — *Juliusz Olszewicz*.

Американці вміють приймати річи безкритично, тому їй більше промовляє до переконання *Larousse*, знаменита французька енциклопедія, яка подає, що Верн уродився в *Nantes*. Також нова біографія Верна, видана в останньому часі (*M. Alotte de la Fuye: Jules Verne, sa vie, son oeuvre*) подає і піддержує тіжсамі дати.

Ще за життя Верна мала трапитися така пригода: в домі Верна в Амен з'явився одного дня незнайомий чужинець і накинувся на нього такими словами: „Пане! Ви не є *Jules Verne*, ви *Olszewicz*,

польський жид, який запродав своє перо французькому правительству, а ваша жінка, це княжна Крижановська“. Верн усміхнувся і таємничо відповів: „Ні, пане, ви помиляєтеся, моя жінка це княжна Кракович, але вона втопилася після непорозуміння між нами. Тільки ви мене не зрадьте!“

Чи може ця насмішлива відповідь була причиною поголосок про його походження, які до нині мають сильну опору в польській пресі, а які французька преса стало ігнорує? Про жидівсько-польське походження визначних людей приходить так часто чути, що подібні версії будять оправдане недовіря.

Та без огляду на походження Верна згадайте про нього, як про улюбленого автора із літ вашої ранньої молодости. Розкажіть про нього вашим дітям та вщипляйте в них жадоу знання, мрію стати дослідником, винахідником, мрію не замикатись у вузьких межах родинного міста, свого краю, тугу за простором, за пізнанням світа.

Скажіть їм також, що мусить вирости новий Верн, який на підставі теперішнього стану технічних здобутків визначувавби дальшу дорогу поступу.

Для вшановання сотих роковин народження великого письменника і приятеля молоді, редакція копенгазького журналу „Політикен“ вислала 15-літнього хлопця Палле Гульда в подорож довкола світа, яка має тривати всего 45 днів. Залізниця й кораблі усіх країн перевозять даром молоденького, справжнього героя, колись утопійної повісти „Подорож довкола світа в 80 днях“.

А. Т.

В останнім часі зроблено початок в організаційній праці для повіту. І так в селі Голинь основано кружок „Союзу Українок“. Є надія, що в цьому році праця Товариства пошириться на повіт.

Тепер йде підготовка для заснування дитячого садку і на це літо, який певно населення Калуша горячо привітає, а дітворі поспішить до него з повною радістю.

Дитячий садок в Калуші.

„Фортуна Нова“ — фабрика цукорків і помадок здобула собі загальне признание й довіря у покупців майже цілої Галичини. Веде її жінка (п. К. Авдиковичева), що своєю енергією, дбайливістю про якість цукорків і невпинним трудом поставила цю фабрику на рівні найбільших світових фабрик того роду. Сьогодні не тільки свої але й чужі домагаються виробів „Фортуни Нової“. Зокрема жінки-українки повинні пам'ятати, що всюди, у кожному склепі, мають жадати цукорків виробу „Фортуни Нової“. Вони повинні невпинним попитом за цим товаром змусити купця завести у себе ці цукорки. У своєму сталому склепі, чи підчас принагідних закупів в інших склепах питаєте за цими цукорками або навіть зайдіть час до часу до якого чужого склепу, щоб переконалися, чи є там цукорки „Фортуни Нової“. Цим примусите сотки склепів й кіосків держати в себе ці цукорки — а своїм заінтересуванням даєте змогу цій нашій одинокій фабриці розвинути ще краще.

Те саме відноситься і до кооператив. Всі жінки-інтелігентки повинні подбати, щоби в наших сільських кооперативах не продавали інших цукорків, як лиш виробу „Фортуни Нової“.

Тепер ідуть свята! Багато жінок, наших передплатниць приїде до Львова на святочні закупні. Не минайте „Фортуни Нової“ (склеп Руська 1) — і купуйте там цукорки і помадки на гостинці для своїх найближчих. Жінки-матері, пам'ятайте, що цукорки „Фортуни Нової“ не зіпсують жолудків ні зубів вашим дітям. А молодь обох полів певне давно знає, що цукорки „Фортуни Нової“ — є найсолодші.

День і ніч в таборі на Соколі

(Уривок з хроніки 4-того обласного дівочого табору на Соколі).

Ніч пройшла тепла, як рідко коли в горах. Заноситься на дощ, бо гори куряться і од півночі надтягають важкі, чорні хмари. Душно й парно та покищо ще погода. Програма дня не змінена — о 5:30 вставання, руханка і миття в потоці, а потім смачний сніданок. Після сніданку частина товаришок збирається на виклад з ратівництва, друга частина на виклад з картографії з п. проф. Пашкевич. Коло 10-тої виклади кінчаються, і одна група

будує кухні, а друга під проводом тов. обозної відходить в ліс на вправи у підходженню. По скінченню — всі на потік і о 12-й як звичайно збірка і звіт.

На обід „ціпкіли“ (новотвір укр. мови) та ягайлонська каша з молоком. Товаришкам в службі сердечно горячо, бо мусять бути у повному однострою. Та „служба“ не триває вічно. На другий день перейме її друга, а сьогоднішня „варта“ виспитьсь до сходу.

Після обіду двогодинний відпочинок, а там купів у ріці. Холодні хвилі Лімниці уносять втому і горяч, а дають свіжість, силу і гумор. Хмари поволі розходяться і до нас знова всміхається ясне, золоте сонце. Так легко пливеться з водою в перед! далеко! свободно! Так приємно, хоч не легко — плисти вперек струї або встояти проти неї, хоч не кожній це вдається.

— А чи вдасться устоятись, а той й брости в житті проти струї погані, глупоти, безголов'я, з котрою безвільно пливе стільки молодої сили? Чи вдасться нам своїм життям, самими собою зробити її чистою, свіжою, хрустальною?...

Після купелі ідемо на підвечірок, а там, на легкоатлетичні вправи. Рух і гомін в таборі. Кожної хвили сподіємось гостини Верховного Отамана і ждемо провірки, сівши на бальку та співаючи пісень, із свого, ніколи не вичерпаного репертуару.

„...гей Пластуні, гей юнаки!

Життя не жарти, не казки,

життя, це бурі і негоди!

Гартуймо наш юнацький дух!

Юнацьке гасло — сила й рух

Нічо вам лиху ні пригоди!“...

Заходило сонце і посеред таборної площі загоріла Велика Ватра.

Вечірній таборний вогонь має в собі щось такого, що робить пластуку веселою, вдоволеною. Може це так пахне живиця, що випливає із соснових пнів, може це запах диму, що виходить з тліючого дерева, чи звук, який видає грань, що падає на білий попіл...

Біля ватри збірка, звіт тов. обозної і привіт Верх. Отамана. А потім одногодинна гутірка на пластові теми. Перший гурток докидає ватру, яка високо — високо несе криваво золоті іскри-зорі. Ізза темних, смарагдових верхів гір випливає срібний місяць і цікаво заглядає, що то за гурт співає там при ватрі, що то за стяг шумить в горі, і що то за пісню понесли крила вітру по верхах?...

О 9-тій нічна тишина. Всі поклялися, окрім стійок. Ватра слабо освічує табор. В кущах часом щось затріщить, часом зашелешуть листки. Дижурна провірює стійку під магазином — обидві сідають і задивлюються в недалеку ватру. Через хвилю обходять з ліхтарками магазин і кухню — ніде ні живого духа. Приходить трета і вона лишається біля магазину, а дві відходять. За курінями щось з легка тріщить. Одна обходить куріні, а друга команду і цілий табор. Нікогісенько. Це сухі гілки тріщать від вітру і облітають.

О другій зміна стійки. Починає сіріти і стає холодніше. Нагадується хата, а з нею місто і всі його благодаті в цю пору — вигода, спокій, тишина, і... мертвечина. Це, до чого рветься все молоде — Свобода і Краса ..., з нами... серед нас...: Шумлять темні, стрункі сосни і смереки, шелестить гілля, шепче, падаючи на трави, рання роса:

Так! з вами і серед вас!

Треба докинути ватру. Ааа! як тепло, ясно! Як гарно, свободно, легко! Щирий, радісний погляд спочиває на озолочених вершках. Табор ще спить, лиш шепочуть ліси і в долині шумить Лімниця ..., тут гарно!... свободно!... легко!...

Одна з „тих, що греблі рвуть“.

ЩО ПРИКАЗУЄ ВСЕВЛАДНА МОДА?

*С*ильветка пісочкує як і досі стрункість і молодечий характер одягу.

Два роди плащів, спортові з поясом у природній висоті стану, легко кльошові мужеські вилоги, інтересні рукави. Матеріал: тонка, м'яка, вовна у дрібні візори. Елегантні плащі: вузькі, заходять далеко на одну сторону, без ковчирів вилог, часто жаботи або ефективно пришиті шалі з цього самого матеріалу. Все це багато закладок, фалдів. Матеріал: тонкі вовняні крепи, шовк.

Три або чотири частинні комплекти, краски в контрастах.

Велика різноманітність пополудневих суконь. Всякі форми: фалди, дзвони й кльоші, жаботи, волянти, з висаючі кінці і довші спідниці.

Ранішній одяг: спортова нескоротлива зупрек-ова суконка.

Краски на рано беже, пісочка сіра у всіх відтінках, в'язо зелена, синя, червона. Краски на полудне: чорна чорна, чорна, темно синя.

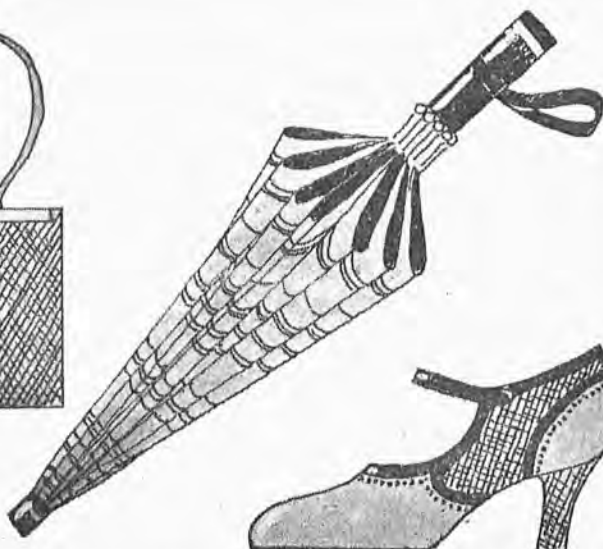
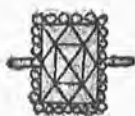
На літні суконки шовки у дрібні візори.

До ранішньої сукни трикутна хустка на шию оригінально зав'язана, гармонійна в красках з прибранням капелюха.

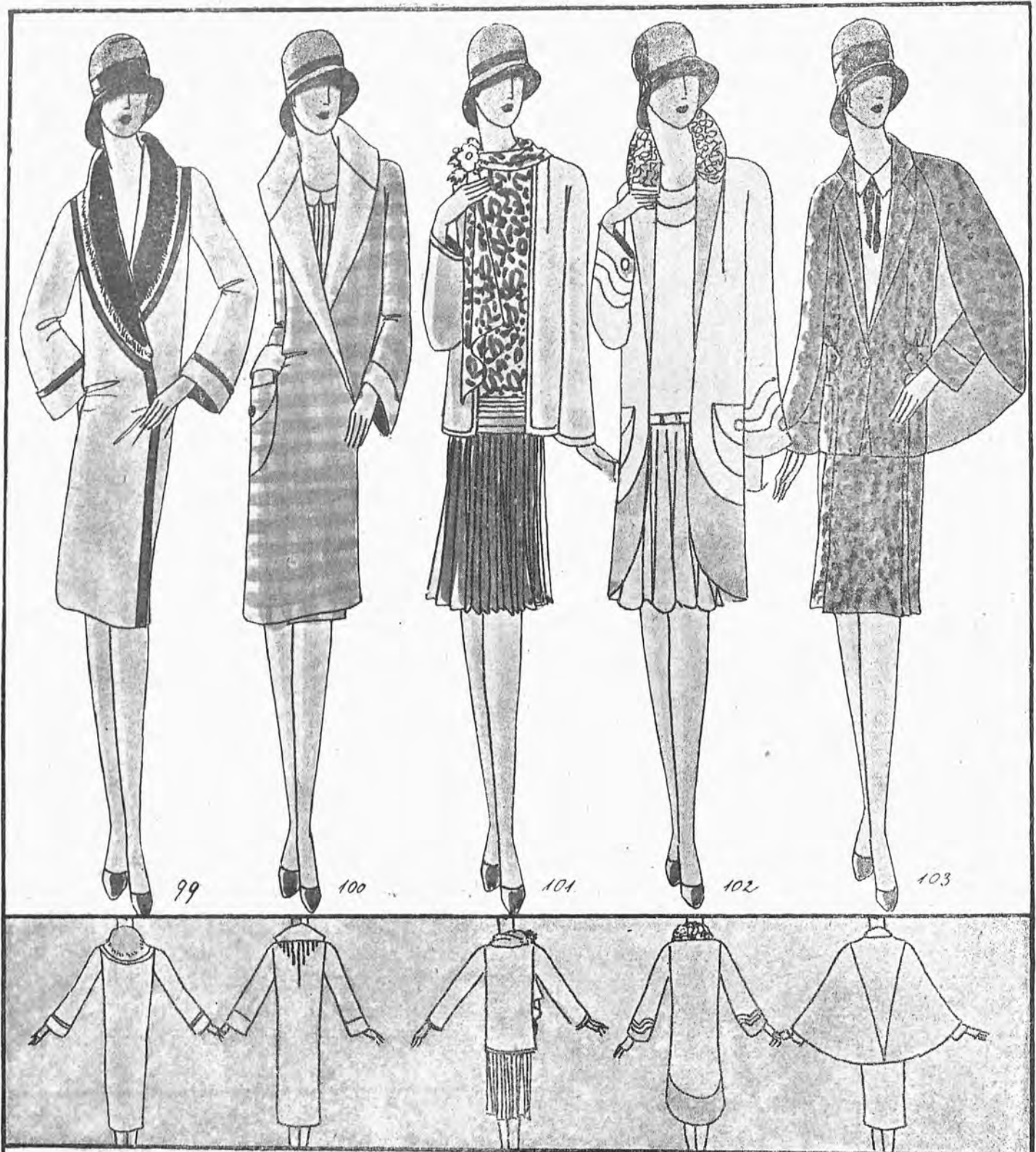
Капелюхи дуже малі, дуже низькі, дуже прилягаючі до голови, з соломки, стяжки або фільцу. Відсланняють частину чола. На гарячі дні великі капелюхи, прибрані цвітами.

Підстрижка волосся децю довшою. Волосся гарно ондульоване, багато локів на карку. Мужеська причіска лише до спорту.

Рукавички доволі довгі носять поверх рукава.

КОСТЮМИ І ПЛАЩІ ДЛЯ ПАНЬ

ч. 99. Плащ з матеріалу Kasha, піскової краски з бронзовими шовковими тасьмами й футряним ковніром.

ч. 100. Легкий англійський плащик з матеріалу в кратки, підшитий другим Kasha, з нашитою кишенею.

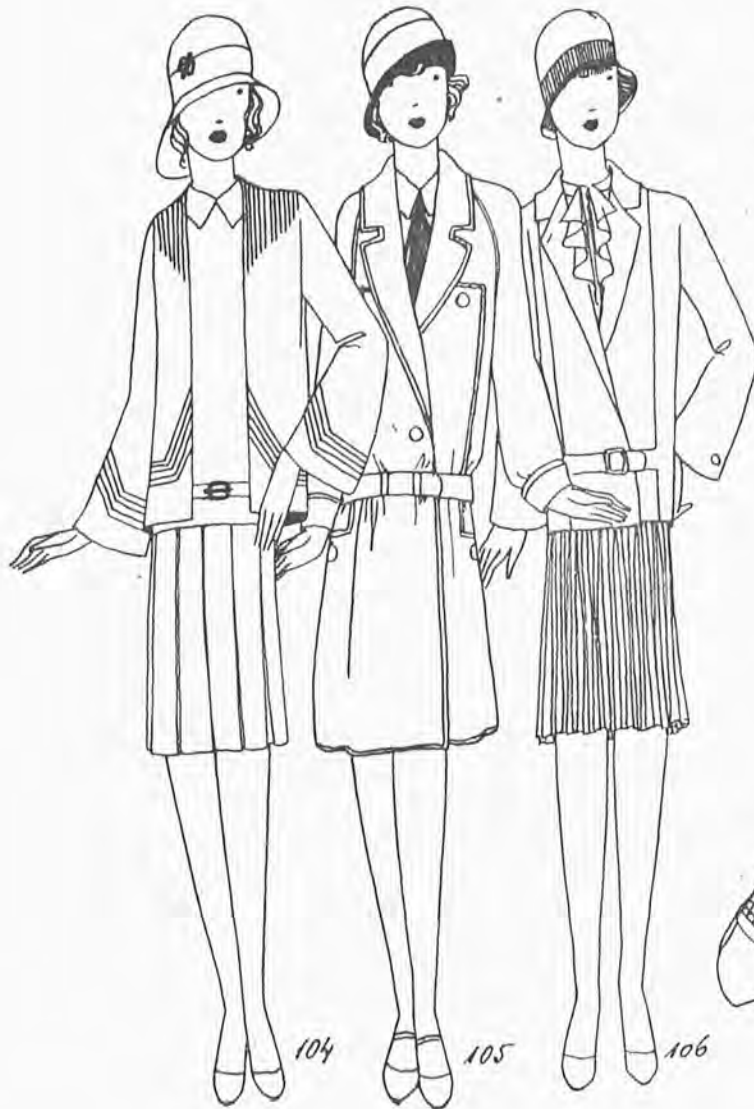
ч. 101. Модерний трьохдільний комплет, що складається з жакету й спіднички з матеріалу Jersey, краски beige-бронзовавої, блюзки та шалля з взористого матеріалу.

ч. 102. Комплет з двох частин, т. в. плащ з матеріалу в двох красках, з футряним ковніром і відповідна до цього сукня.

ч. 103. Англійський спортовий комплет, що складається з спіднички, блюзки й жакету з пелериною.

До кожного моделю готовий крій

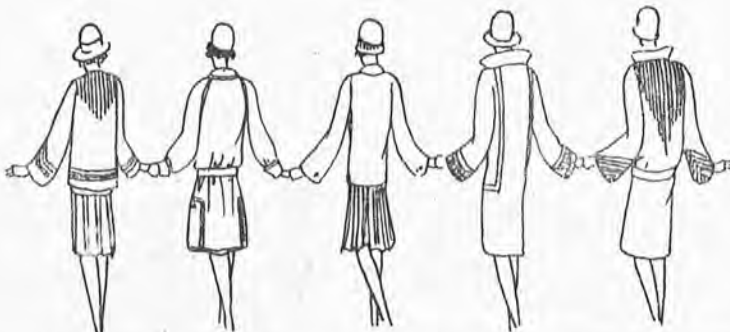
П Л А Щ І І КОСТЮМИ ДЛЯ СМОТРИКІВ

ч. 104. Трьохдільний весняний костюм. Спідничка й короткий, вільний жакет, який носиться отвертий, з синенького вовняного матеріялу; шовковий jumper цієї самої краски.

ч. 105. Спортовий плащик піскової краски, зі шкіряним пасочком і такими самими гузиками.

- ч. 106. Костюм з темногранатового рипсу, з плісованою спідничкою і рожевою блюзкою.
- ч. 107. Спортовий плащик з шовку, підбитий вовняним матеріалом.
- ч. 108. Елегантний плащик для смотрика з гладкого матеріялу, прибраний густо закладками.

Д О К О Ж Н О Г О М О Д Е Л Ю Г О Т О В И Й К Р І Й.

ВЕСНЯНІ СУКНІ ДЛЯ ПАНЬ

ч. 109. Сукня з хінської крепи, прибрана тонкими швами та сутою кльошевою партією на боці.

109

110

111

112

- ч. 110. Сукня з фуляру в крапки в дуже елегантній формі.
ч. 111. Сукня з ясної хінської крепи, з ковнірцем з Georgette темнішої краски. Цікаво виглядає філяста лінія жакетку й частина спідниці. Вони підшиті матеріалом ковнірця.
ч. 112. Сукня з Georgette в великий десень; ґеска наложена в формі хустини, жабот, що спадає до долу й на спідничці розділяється на двов.
ч. 113. Сукня в горішній частині з білого шовку, спідничка зелена. До цього короткий жакет-болеро. Ковнірець жакету зроблений з пліси, закиненої на плечі.

113

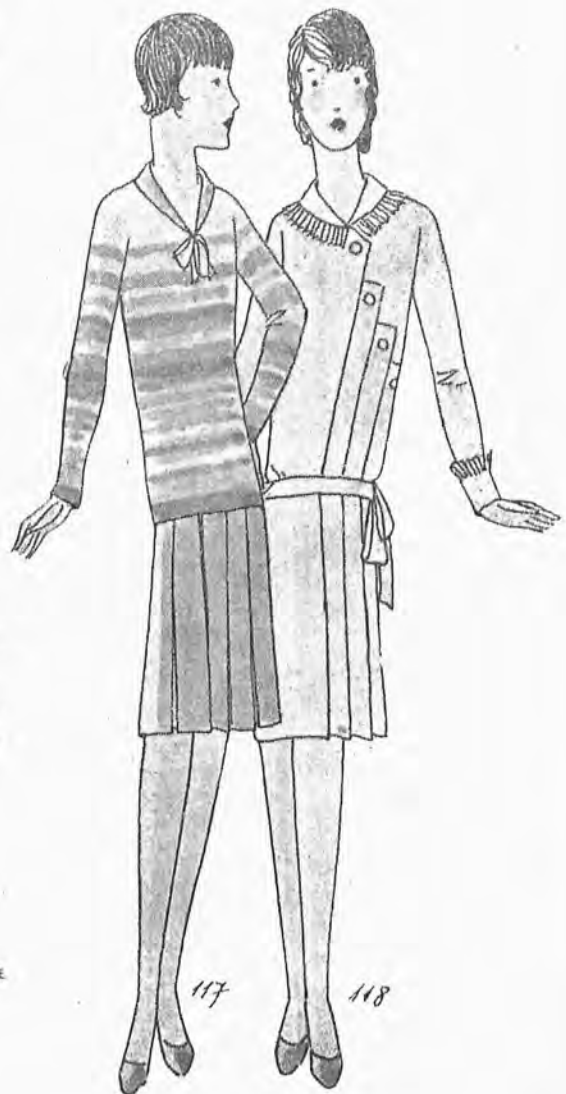
До кожного моделю готовий крій.

СУКОНКИ ДЛЯ СМОТРИКІВ

ч. 114. Легка суконочка з синенького шовку до прання, з коронковим ковнірцем і маншетами, спідничка плісована. Цікаво зав'язаний пасок. На рамени квітки.

ч. 115. Біла суконка з вовняної жоржети з ясно червоними плісами. Фалд і спідничці з червоного матеріалу.

ч. 116. Суконка з взористого матеріалу до прання, в формі плаща, з суто морщеною спідничкою; шалевий ковнірець і вилоги на рукавах з білого батисту.

ч. 117. Jumper'ова суконочка з вовняного трикоту. Jumper з взористого матеріалу, з вивязаною краваткою. Спідничка з контрафалдами.

ч. 118. Суконка з вовняної жоржети краски beige, з цікавою групою фалдів на боці. Білий ковнірець і маншети з жоржети, викінчені дрібними плісками.

До кожного моделю готовий крій.

ДІТОЧА ГАРДЕРОБА

Прекрасний діточий капелюшок з білої соломки, з білими аплікаціями з цвітів. Блідо-зелена стяжка.

122 123

119

120

121

ч. 119. Практична суконочка з взористим прибранням.

ч. 120. Гарненька суконочка для малих дівчаток, з легкого, ясного матеріалу.

ч. 121. Святочна суконочка з ясно-рожевої жоржети, ціла випрацьована в волянти в зуби. Ковнірець, пасок і зуби на волянтах, викінчені *Стере Satin* тої самої краски.

ч. 122. Весняний комплект для малих дівчат, що складається з суконочки з взористого *Marocain*, і плащика з *Kasha*. Ковнір на спосіб шалика й підшівка до плащика з цього самого матеріалу, що суконочка.

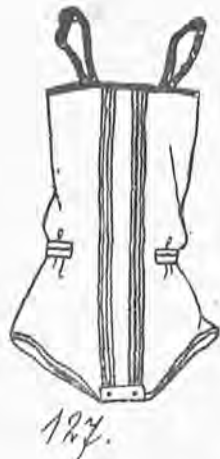
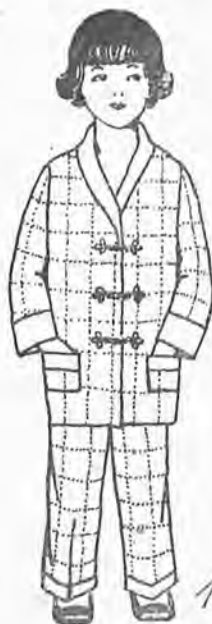
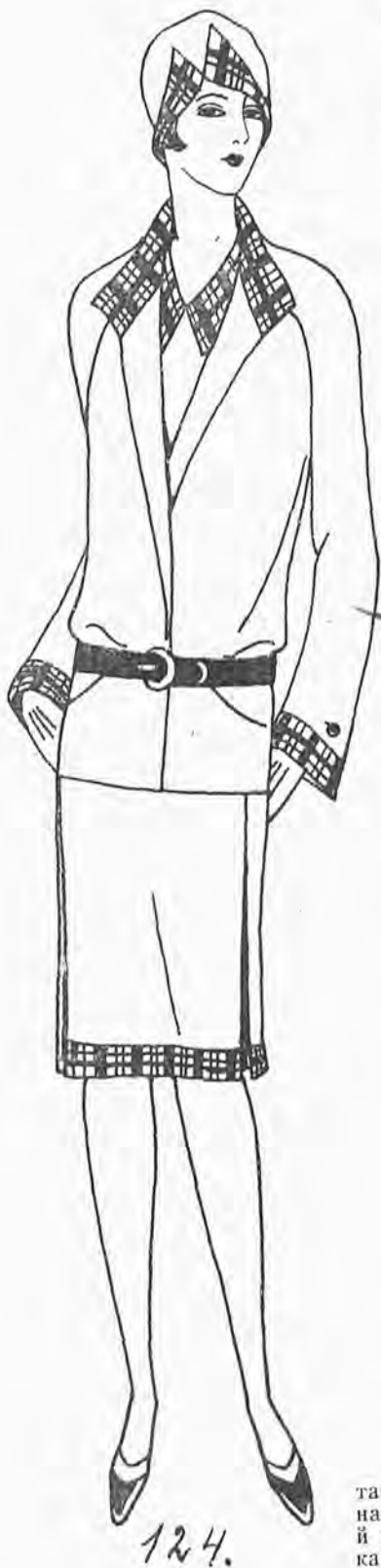
ч. 123. Практичний, високо до запинання плащик з неперемакального матеріалу.

МОДЕЛІ ДО ТАБЛИЦІ КРОЇВ

ч. 124. Практичний спортовий одяг: **jumper-ова** сукня і жакет. Потрібно: около 3'60 *m* матеріалу одностайної краски, 50 *cm* взористого матеріалу, оба широкі на 1'30 *m*; 2 *m* підшевки, широкої на 100 *cm*. Величина крою II.

- 1 і 2 крій станика і рамена
- 3 і 4 зменшений крій спіднички
- 5 передна часть **jumper'у**
- 6—8 плечі **jumper'у**, кишеня, та ковнір
- 9 рукави
- 10 прибрання до рукавів
- 11 передня часть жакету
- 12 плечі
- 13 рукави
- 14 ковнір

Скроїти перід і плечі станичка, як показує рис. 1. Зішити по боках, горішній край зложити, відтак з рис. 2. викроєні рамена пришити до станика. Спідницю зладити на підставі зменшеного крою 3 і 4, зішити, на боках зробити фалди, прикладаючи $\times$ до $\bullet$, та пристебнувати їх до половини спіднички (місце зазначене другим $\times$). Долиною нашити плісу з взористого матері-

ялу, широку на 6 *cm*. Готову спідничку з гори легко приморщити і пришити до станичка. **Jumper**: На передній частині **jumper'a**, (5) лише з правого боку примістити вишиту кишеню, та поверху нашити пліси з двоякого матеріалу. При зшиванні боків треба перід від * аж до викрою пахи легко зморщити. До викрою шиї вшити ковнірець (8) з подвійного матеріалу. Рукави (9) мають долиною вилогі з двоякого матеріалу. Пасок широкий

на 3 1/2 *cm*, довгий на 110 *cm* із спряжкою.

На жакеті зладити стебнівки на раменах, та шліц на переді. На рукавах (13) долиною нашити пліси, в місці, як показує рисунок. На краю шліцу зладити дві дірки до гузиків. Відтак зшити рукави з частями жакету, так щоб сходились шви. На переді умістити, як вказує рисунок, кишені. Ковнір (14) з подвійного матеріалу. Пасок широкий на 4 *cm*, довгий на 112 *cm*, із спряжкою. Підшевку скроїти з цієї самої форми й підшити критим стібком.

ч. 125. Практична суконка для дівчинки на 5—7 літ; в поясі перетягнена гумка; прибрання з тасьми у відмінній красці, та з гузиків.

Треба: около 1'40 *m* матеріалу, широк. на 100 *cm*.

- 115 перід
- 116 плечі
- 117—119 рукави, маншети і патка.

Відповідно до крою, спідничку частинно від станичка відкроїти, боки зшити разом, відтак прикладаючи $\times$ до $\bullet$ зробити два фалди. Тепер приморщити надкресні в спідничці береги на відповідний вимір до станичка, і зшити разом зі станичком. Підложити пасок з підшевки й перетягнути гумку. Станичок на переді розтяти, до правої сторони пришити патку з гузиками, лівий бік розкрою викінчити кавальчиком поперечного матеріалу, та пришити сюди затріски. Викрій шиї вилямувати пліскою. Долиною суконку зложити. Рукави зморщити долиною, та вшити до маншетики з вилогом.

Береги з переду підшити матеріалом широким на 11 *cm*. Ковнір пришити з подвійного матеріалу. Рукави з вилогами. Блуза закінчається на петлі з пасмантері.

ч. 127. Комбінація сорочка з майтками з батику: величина I. Потрібно около 1'60 *m* матеріалу, широкого на 80 *cm*. 37а, в-крій переду й заду 38 і 39 пасок і рамена.

На переді комбінації відповідно до рисунку крою ви-стебнувати ряд закладочок (на доданім матеріалі). Відтак зшити комбінацію на боках. До задньої частини комбінації вшити в долині патка з подвійного матеріалу. Горішній беріг сорочки й ногавички вилямувати кольоровим батистом. Врешті пришити з заду пасок, широкий на 3 1/2 *cm*, довгий на 67 *cm*, від боку до боку.

ч. 126. **Pyjama** з краткованого перкало з білим прибранням для дітей від 5—7 літ. Потрібно около 2'30 *m* матеріалу широкого на 80 *cm*, та 40 *cm* білого.

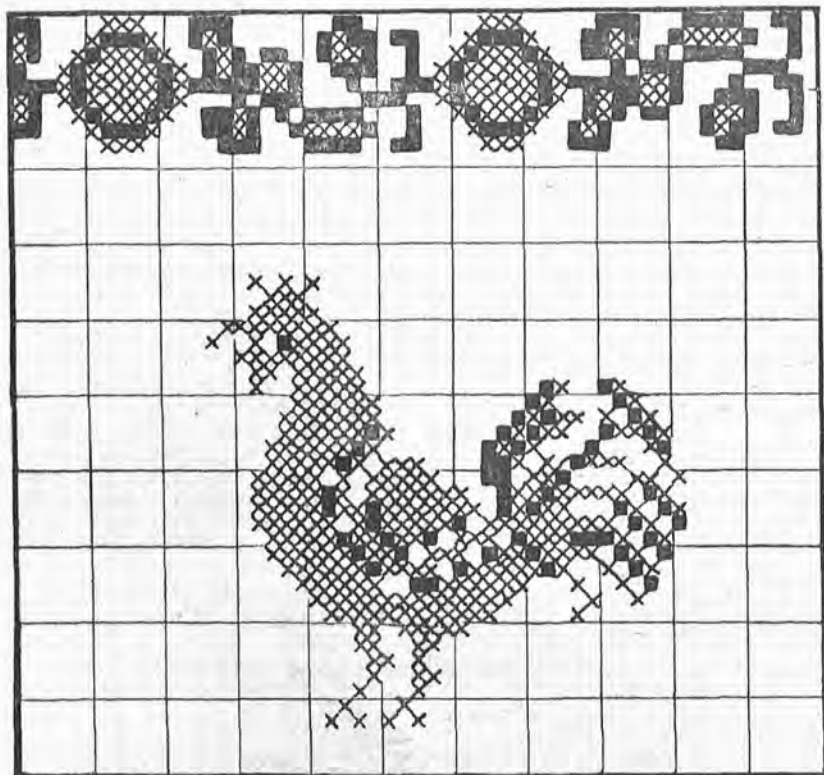
- 98 крій ногавич
- 99 перід блюзи
- 100 і 101 плечі й ковнірець
- 102 і 103 рукави й вилогі

Наперед зішити ногавички в кроці. Відтак пришити їх разом до паска. В горі зложити гумку. Долиною ногавички виложити в середині аж до лінії зазначеної чертками, білим матеріалом, і тоді виложити цю вилогу на верх. На переді блюзи умістити як подано на рисунку кишені з вилогами. Зішити блюзу на раменах, та боки.

НАЙМОДНІШІ НАЙГАРНІШІ КАПЕЛЮХИ І ШАПОЧКИ

Поручає по приступних цінах **НА ВЕСНЯНИЙ СЕЗОН** Поручає по приступних цінах
ЛЬВІВ, УЛ. ПЕКАРСЬКА 47. О. БЕРЕЖНИЦЬКА **ЛЬВІВ, УЛ. ПЕКАРСЬКА 47.**

ВОЛИНСЬКИЙ КОГУТИК

Малі діти дуже люблять звірятка, а всі забавки та образочки, що представляють звичинний світ, тішать особливою їх увагою.

Також одіж, як суконочки, фартушечки, хустинки до носа, на яких розміщені звірятка, є улюбленими їх річами; тому легко намовити розгримашену дитину, щоб втягнула фартушок з „когутиком“ на нову суконочку, тому, щоб не поплямила його, заки піде на відвідини до тітки.

Попробуйте, мами, а переконаєтеся о добрій раді практичної Нової Хати!

С.

Вишивка виконана в двох красках:

хх червона, ■ темновишнева.

МОДЕРНІ ДРІВНИЧКИ

(пояснення до стор. 9.)

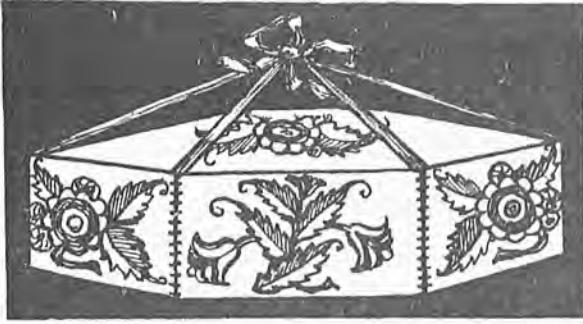
Великий чорний капелюх з Малих плетінки, з рожевою квіткою, якої листочки перетягнені на новий спосіб через крису.

Гарний шалик на шию з взористого матеріалу, краєм гладкий.
Модерна прикраса на шию, з шліфованого півшляхотного каменя, на ланцюжку з перел і плятинових частин на переміну.

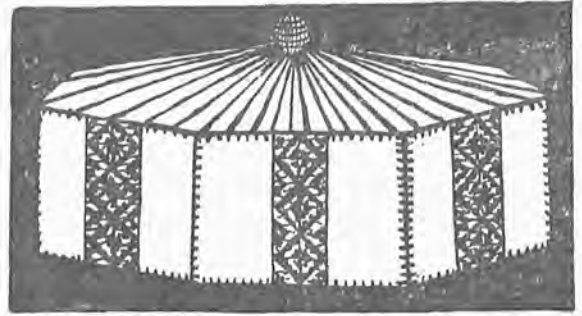
Елегантні, шиті в руках рукавички зі шкіри до прання без запинання. Модерний перстень з шліфованим півшляхотним каменем і брілянтиками довкруги нього. Модерна хустинка, яку під час танцю зав'язується на руку. Ручна чорна торбинка в новій гладкій формі, з монограмом. Елегантна торбинка зі шкіри

кита; срібна ручка, і замок з півшляхотного каменя. Незвичайно елегантний, шовковий парасоль в середині бронзовий, зверху в крати; ручка рогова. Бронзовий черевичок на вулицю, з крокодилячої шкірки і бронзового ляку.

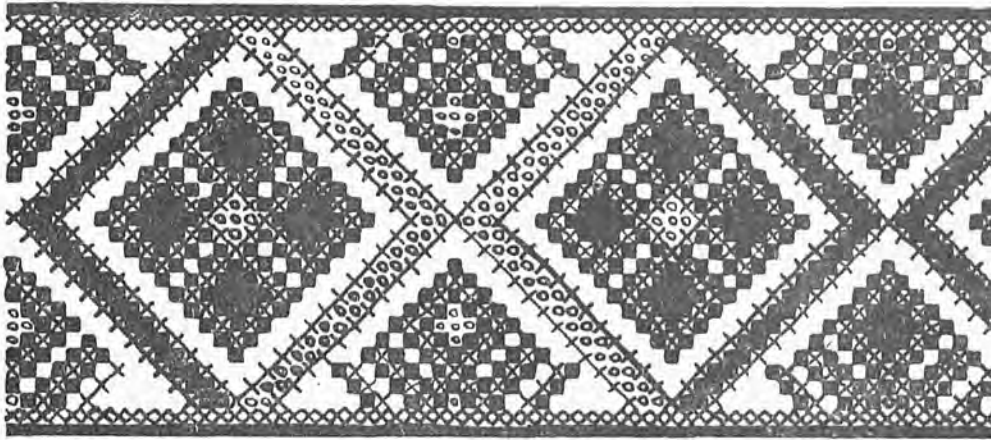
ПРАКТИЧНА НАКРИВКА НА ТОРТ З ТОНКОГО ДОМАШНОГО АБО ШОВКОВОГО ПОЛОТНА

1) прикрашена ристинними мотивами в різнокольорових красках; всі лінії мотивів (крім галузок) обведені ланцюжковим стібом, чорною ниткою.

2) прикрашена хрестиком вишивкою, якої взір містимо нижче.

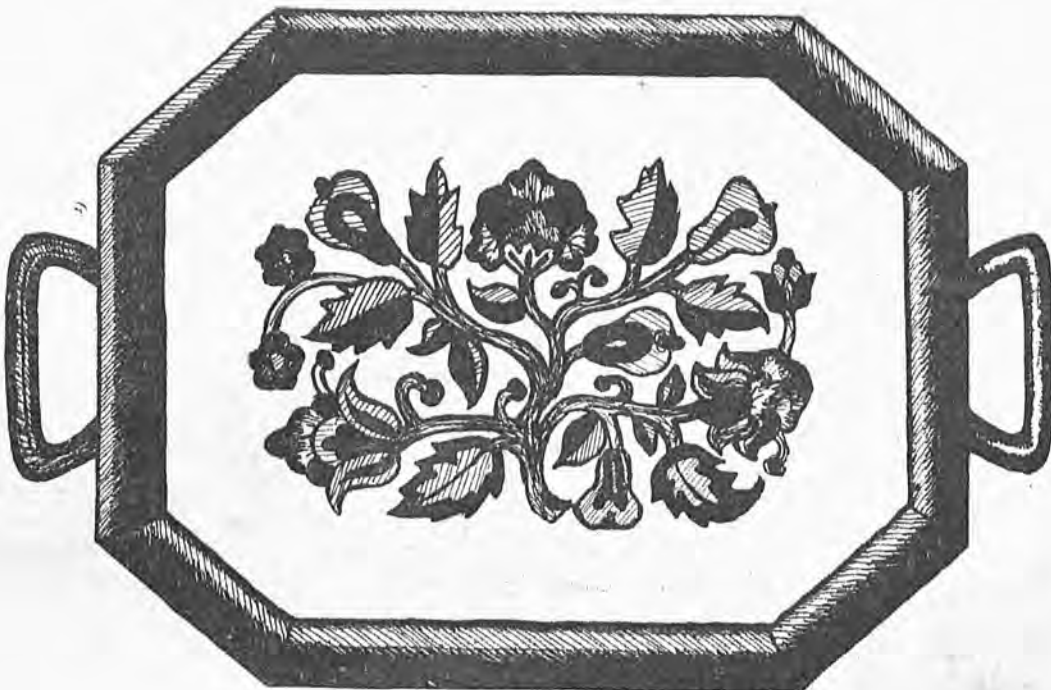

Взір вишивки красками: ■ чорна, хх червона, оо жовта.

Спосіб зладження накривки. Вісім бічних частей і одну горішню витяти з текстури й зшити разом. Такі самі часті витяти з полотна, а також з колірового батисту (на спід). Всі верхні часті (з вишивками) обводяться вище поданим способом (обміткою), і сплюються разом.

Спосіб сплювання поодиноких частей. Також треба зішити часті батисту, призначеного на підшевку. Відтак на текстурову форму натягається вишита (верхню) накривку, а з під споду вставляється батистову підшевку. Все це разом (верхню форму, текстурову й підшевку), зшивається разом невидимими стібами, щоб добре трималося. — До рогів накривки пришивається стяжки, і зв'язується їх на середині, можна також прикріпити до країв накривки цілий ряд кручених шовкових шнурків, які збігаються до середині до одного вузла.

СКЛЯНИЙ ПІДНОС (ТАЦА) ДО ЧАЮ З ВИШИВКОЮ УМІЩЕНОЮ МІЖ ДВОМА ПЛИТАМИ СКЛА.

Вишивка виконана різнокольоровими нитками.

Взір вишивки можна замовляти окремо в Н. Х.

БАТІК

Останніми роками, мистецькі кола Європи живо звернули увагу на великі орнаментальні скарби мальованих тканин, яких вживають на вібрания мейн-ланду і явайського острова. Ці прегарні „мальованки“, коли хочемо називати їх своїм терміном, є так само творами явайського домашнього промислу, як давно були у нас на селах т. з. димки, вживані жінками на спідниці. Тільки без порівняння шляхотніші, бо їх орнамент удосконалювався спеціалістами-мистцями на протязі довгих віків, та вбирав в себе найкращі цінності східної естетичної культури.

Назва батік це місцева явайська назва.

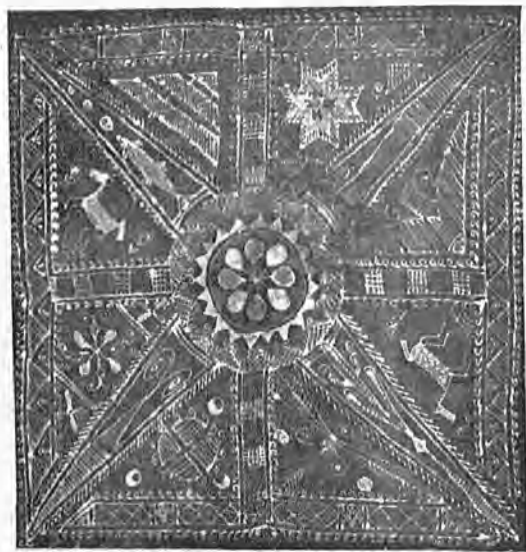
Що таке батік?

Батік це перкалева або шовкова довга хустка, на котрій рисують розтопленим воском орнамент, а відтак красять ростищими красками, що їх самі добувають з місцевих рости.

Цими хустками обвиваються довкола жінки та чоловіки, на взір спідниць, і переносяться поясом.

Техніка батікарська дуже скоро розповсюдилася в Європі. Її стали пристосовувати до розмальовування шалів, декоративних макат і т. и. Техніка ця трохи змінилася під впливом найновіших здобутків хемії; на місце ростищих, вживають часто анілінових красок, що можна набути у кожнім великім складі красок, та ми тут в нашій курсі батікарства будемо брати під увагу тільки краски ростищі. Коли хто хоче одякати собі роботу, може користуватися і анілінами, які однак з часом облазять під впливом сонця та сирости.

Землячки-галичанки, що стрічалися з технікою писання наших чудових гуцульських писанок, найдуть в них багато спільного з батіками. Походження писанки східне, з Індії, тому вона рідна сестриця батіка. Тому гуцульський писанковий орнамент знайде найкраще пристосування в батіках наших чоточок. Ріжниця тільки в матеріалі.

Батік у виконанні С. Вальницької.

Що потрібне до малювання батіків?

- 1) мідяна чарочка до писання воском.
- 2) бляшана мисочка до топлення воску.
- 3) спіртова машинка.
- 4) м'ягка кистка, середньої величини.
- 5) матеріал, на якому батікуємо.

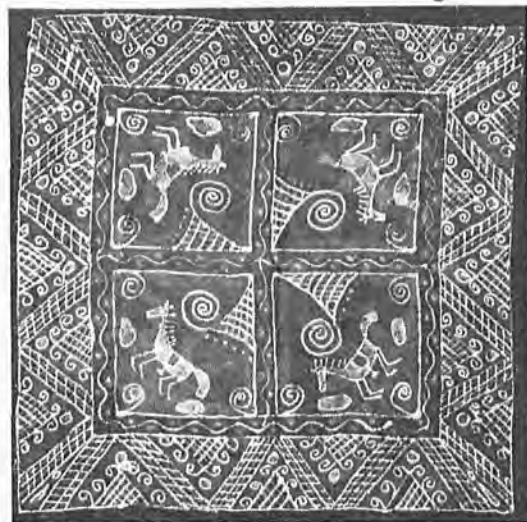
Найкраще батікується матеріал шорсткий та тонкий: перкаль, сирій шовк, креп де шін, фуляр; гірше лискучі шовки як: креп-сатен, атлас і т. и.

Матерію треба передусім до батікування приготувати, це значить очистити з гуми та інших субстанцій, що перешкоджають всякяню красок. В тій цілі перемо матерію в літній воді з милом, а відтак мочимо кілька годин в розчині галуни (40—50 грам. на 150 гр. матерії). Воду найкраще вживати

річну або дощеву, без домішки вапна. Перкалі та сирі шовки можна й виварити з милом. По вимоченню висушити і папняти докладно на рамі, уважаючи, щоб береги були рівно натягнені. Коли нема рам, можна матерію звинути на столі, припняти до нього один край, і підкладаючи під звисаючий кінець руку, закладати воском.

Віск, найкраще чистий пчільний, топити в мисочці в пропорції 2:1 части чистої, мілко товченої каляфонії, все мішаючи. Коли добре розтопиться разом, відставити, вистудити, і пократити в малі кусники, котрі легко влізалиб у чарочку.

Взірець переноситься легко на матерію через сирію кальку, а головний рисунок безпосередньо малярським вуглем. Все це залежить від вправи у володінню чарочкою.

Батік у виконанні С. Вальницької.

Кусники приготовленого воску вкладаємо до чарочки і держимо над спіртовкою доки віск добре не розтопиться (не можна допускати, щоб віск кипів). Відтак — рисуємо.

Ті місця орнаменту, котрі хочемо одержати найясніші, нпр. кольору матерії, закладаємо докладно воском, водячи по них кінцем чарочки. Опісля мочимо матерію в слідуєчій темнішій красці нпр. жовтій і сушимо здалека від печі. Місця котрі, мають позістати жовті, по висушенню закладаємо воском, мочимо в наступній красці нпр. червоній, сушимо, закладаємо воском місця червоні, мочимо в ще темнішій красці, і т. д.

Коли хочемо одержати орнамент в таких красках як нпр. жовта і синя, червона й синя, тоді найперше закладаємо краски т. з. теплі це є: жовту, червону — воском, рівнож і ті місця, що мають бути нпр. сині, і по вимоченню в крейді вибираємо докладно віск через папір, — гарячим залізком, батік перемо на чисто в бензині, а опісля повторюємо восковання на ново з узглядненням красок т. з. холодних (синя, зелена). Місця білі, жовті, червоні, закладаємо воском, матерію мочимо в синій чи фіолетній красці, і т. д. При тім слід узгляднювати краски зложені: синя на жовтій дає зелену, червона та синя — фіолетну, червона і жовта — оранжеву, відповідно до цього закладаємо або лишаємо вільною попередню краску.

Коли орнамент на матерії вже готовий, батік прасуємо залізком через бібулу, і перемо в бензині на чисто. Сушимо і прасуємо ще раз.

При закладанню воском треба уважати, щоб віск в чарочці не був за холодний ні за гарячий. Коли холодний — не всякає на скрізь, коли гарячий — розливається широко.

Великі площини можна закладати, маючи м'яжку кистку в розтопленім над спіртовою машинкою воску, але не треба допускати ніколи, щоб віск кипів.

Вовни в найновіших виборах, фуляри і сирі шовки

Вовни

поруває

РОМАН ЗУБИК

наслідник ОСИП СТЕФАНОВИЧ

ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА 16.

Характеристичною цією батіків є жилки, що повстають при мачанню в заломаннях воску. Явайці в них любуються, та часто в тій цілі мнуть батік, заложений воском.

Є в ужитті також батіки, що мають другорядну мистецьку вартість, зате і техніка їх куди лекша. Це т. з. батіки підмальовувані Границі орнаменту обводиться тонкою лінією воску, та опісля орнамент виповнюється відповідною краскою, мачаючи в ній кистку. Тут можна вживати тільки анілінових красок, найкраще марки „Дека“.

Хто однак хотівби зайнятися батікарством, цему радимо вживати красок тільки ростишних. Техніка ця без сумніву трудніша, бо приходить знайомитись з хемією, впливом всіляких квасів на краски, але тривалість їх та загальний тон-красці. Ростишні краски можна також пабувати у складах, як і чарочки до воску.

Щоби зазнайомити наші читачки докладно з хемією ростишних красок, ми мусіли би посвятити ще

не одну сторінку в журналі; тому краще інформуватися в цім питанню при їх покупці а вправа тут допоможе.

Відмітимо тільки для орієнтації кілька головних: Червона — кошеніля, червоне дерево, крап. Жовта — жовте дерево, катеху, цибуля, кора фарб. дуба.

Синя — індиго, синє дерево.

Чорна — кампешове дерево (з заправою сірчану заліза) і жовт. дерево.

Зелена — жовта, потім індиго.

Техніку батікування можна теж пристосувати до дерева, нпр. украшування всіляких деревляних виробів, як: коробки, ручки до парасолів, а навіть — меблів.

Тут поступаємо як при підмальовуванні батіках т. є. малюємо кисткою орнамент.

Віск легко зішкрабуємо ножиком, а відтак рештки його змиваємо бензиною.

В—ка.

ВЕСНЯНІ ПОРЯДКИ

Шановні читачки!

Прочитали Ви в „Новій Хаті“ статейку про культуру помешкання і бажалиб перевести деякі зміни у Вашій хаті — та не знаєте від чого зачинати. Теплі лучі весняного сонця освітили так недискретно Ваші хати й Ви бачите ярко підчеркнені усі недомогання. Весняне сонце стало сумною пригадкою „весняних порядків“ і не одна з Вас має охоту свої кімнати не тільки відчистити але також відновити дещо з хатної обстановки. Перш усього треба добре обдумати й обчислити, де і яких бажаєте собі змін, котра річ зайва у кімнаті, чого не достачає, які нові ручні роботи моглиб гарно прибрати Вашу домівку. Раджу Вам однак залишити обстановку поки що в спокою (окрім відчищення) — а з нагоди сьогорічних весняних порядків, ввести деякі зміни у цих усіх дрібничках, які відграють чи не головну роль в культурі помешкання.

Погляньте на стіни, чи не треба дечого викинути?

Ці родинні світлинні разом з Вашою з перед кількох літ (тямте в майбутньому, що краще фотографуватись без капелюха) — можна чейже перенести в альбом. Це не вменшить їх вартості, вони остануть для Вас все милою і дорогою памятою, але їх місце не на стіні. Коли на стіні залишилася пляма, можна, як що це недалеко вікна, повісити повій у кошичку (плоскім), або маленький килим, який на столику не конче потрібний.

Мальовану макату з інститутських часів, радилаб я Вам також зняти. Я дуже цію Ваш малярський талант — але, вірте мені, ці водні лелії чи маки стрічаємо майже в кожному домі. Подумайте, чи не краще вишити якусь гарну макатку (пр. Полтавську з І. ч. Н. Х. за 1928 р.) А вже за всяку ціну мусите викинути зі стіни цю страшну репродукцію невідомого „мистця“, хочаб на стіні мала залишитися велика, ясна пляма.

Загалом піддайте строгій критиці усі картини на стінах і залишіть, як що нема у Вас добрих оригіналів, тільки мистецькі копії визначних малярів.

Дальшим етапом весняних порядків хай будуть ручні роботи, доріжки, макати й подушки.

Коли у Вас є дві або три кімнати, старайтесь розмістити ці дрібнички в цей спосіб, щоб кожна кімната творила певного рода цілість. Маєте роботи волічкові, ганті, рішеліс, — не кладіть їх поруч пародних вишивок. Усі вишивки умістіть в одній кімнаті, а „модерні“ роботи у другій. Відновіть знищену оправу подушок, а усе прибрукане виперіть.

Як що можете і хочете змінити занавіси при вікнах, то не купуйте нічо готового. Дешевше і краще самому зробити. Легенькі занавіси з опалю, батисту або маркізети (надаються до спальної кімнати) або тяжчі з сірого, сільського полотна, прибрані вишивкою або мережкою (до їдальні і гостинної).

Підчас святкових ферій не забудьте відвідати виставку О. О. Кульчицьких в Національному Музеї (Мохнацького 42), і sklep Кооперативи „Українське Народне Мистецтво“ (Словацько 14/1), де можна набути багато мистецьких творів для прикраси хати.

Занавіси при дверях уже давно не модні тому, що вони дуже негігієнічні.

Колиж у Вас такі занавіси є, подумайте, чи не можна їх ужити до чого іншого. Килимові занавіси — можуть служити за хідник на долівку або за накидку на отаману.

Підчас весняних порядків не забудьте добре переглянути ваші „магазини“ — куфрі і скрині зі старими річима. Може там найдеться не одна підходяща річ до відновлення вашої хати. Усі квіти, яких ніколи не є за багато, упорядкуйте, пересадіть і розділіть гарно по кімнатах. Старайтесь плекати різні роди кімнатних рослин. — Де можете, просіть знайомих о щіпки, щоби ця, так важна прикраса хати не була надто одноманітна.

Посвятіть у цьому році загалом дещо більше уваги „весняним порядкам“, яких не можна обмежити до вимиття вікон і відчищення меблів. Старайтесь, щоби ваші мешкання прибирали гарний, естетичний вид, та, щоби ви могли їх відновити не менше похвалитися, як новим літнім костюмом.

Г. Ф.

ВІД РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ. Всім нашим передплатникам, співробітникам, прихильникам і читачам — шлемо з нагоди Свят — щирий привіт. З нинішнім числом розсилаємо квартальний безплатний додаток до Н. Х. П. таблицю кроїв.

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФ-
РОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАН-
ЧОХИ, ТРИКОТАЖІ І Т. П.
найдешевше поручає фірма

„ГОЛЬФ“

Львів, Кілінського 1.

напроти Віденської Кавярні.

Ціни для зареєстрованого нашого
магазину найнижчі.

ПРИПИСИ

Паштетики з бульби і оселедців.

Тісто: Взяти 12 великих зварених і втертих бульб, 2 яйця, 8 *dkg* борошна, трохи перцю. Всього добре вимісити, витачати завгрубшки пальця і повикраувати склянкою кружки.

Фарш: Вимочити в зимній воді (12 годин) 3 почтові оселедці, потім стягнути верхню шкірку, повинимати старанно ости та дрібно посікти. Хто любить, може додати 1 посічену цибулю і трохи англійського перцю.

Приладження паштетиків: На одні кружки наложити потрохи начинки, другими прикрити, оба кружки довкруги зліпити. Відтак мачати у розколюченому яйці, обкачати у тертій булці і обсмажити на товщі. Видаючи на стіл, посипати ементалером.

Замітка: Обсмажені паштетики дати на 10 хвилин до рури.

Помаранчевий торт.

Спарити і змолоти на машинці $\frac{1}{4}$ *kg* мигдалів. Взяти 37 *dkg* цукру, 6 *dkg* десероного масла, 8 зварених і протертих крив сито жовтків, 2 цілі, сирі яйця і терти разом $\frac{1}{2}$ години.

Потім додати ложку борошна, 5 *dkg* сирих, втертих на терку бульб і терту шкірку з помаранч (сік видусити на мигдали). —

Всього разом терти ще $\frac{1}{4}$ години. При кінці вимішати з мигдалами, поділити масу на дві тортівниці (промір 23 *cm*), вимащени маслом і посипані борошном. Спекти в недуже горячій печі і переложити варенням (конфітурами).

Овочевий торт.

Втерти на біло 8 жовтків з $\frac{1}{2}$ *kg* цукру і 3 *dkg* борошна. Змолоти 12 *dkg* спарених мигдалів і 12 *dkg* волоських орхів. Покраяти дрібро 12 великих розинків, 12 *kg* дактилів і 12 *dkg* розм'ячених в горячій воді фіг та всьо дати до втертих жовтків. Полишені білка вбити на шум і легко вимішати з масою.

Тортівницю (промір 30—31 *cm*) виложити (дно) папером, вимастити маслом, посипати борошном, дати приладжену масу і вставити до печі по будках на 15—20 хвилин.

С. Мілська.

ЛІКАРСЬКІ ПОРАДИ

(Веде Д-р. Софія Парфанович).

Відповіді на запити передплатниць Н. Х.:

Л. П. з Б. — Сивіння волосся в молодому віці може мати причини в загальному стані здоров'я. Вистарчить згадати анемію, нервовість, заворушення у відживлюванні та залозах. Тому слід звернутися до лікаря щоби вислідив причину і щойно тоді приписав лікування.

Опалення сонцем є дуже здорове і нема причини перед ним зберігатися. За те добре є повільно а пляново опалюватися. Колиж Вам це рішучо не бажане, тоді закривайте голову та лице широким капелюхом, та покривайте їх грубою верствою пудри або якої небудь масти.

ЗА ДАРМО

ГОТЛІВ І ГЕФЕЛЬ

Львів, ул. Гродзіцких ч. 8.

Б. тапіцер-декоратор королівського театру в Будапешті.

ніхто не дав товару, зате за 5 ал. тижнево можна замовити в нас всілякі тапіцерські вироби як матеріаці, отомани, фотелі і т. п.

ВЛАСНИЙ ВИРІВ!

Ковдри	1-бічна	зол. 26:50
	2-бічна	„ 35:—
	цвітста	„ 40:—
Материаці	з морської трави	34:50
	з волосіння	76:—
Сінники готові		5:—
Подушки з піря		18:—
Готові пошевкы		3:—
„ простираля		5:50
Вовняні коці	під ковдри	11:50
		9:50

Полотна — Рушники — Обруси, Занавіси — Капи, Килими.

Найдешевше продає

Фабрика білля — Петрушевські-Млеко

Львів, Коральницька 6. — Тел. 37-72.

Цінники даром. Для шпиталів, інститутів і т. п. ціни фабричні.

ПОЗІР!

КУПУЙТЕ

ПОЗІР!

мясо, товщ, вудженину а також м'ясні вироби першої якості шинки, ковбаси, роляди все з здорового, чистого венрового мяса в

першій українській торгівлі мяса та вудженини

ТЕОДОР ПЯВКА

Львів, Руська 16.

Замовлення з провінції полагоджується відворотно.

свій до свого!

ФРАНКА
домішка до кави
в скриньках

ощадна в уживанню.

„ЯН“ бувший співробітник фірми Пітолая, повідомляє Шановні Пані, що вже отворив 20. марта свій артистичний сальон фризйерський для пань, **Личаківська ч. 20.**

Видає Кооп. „Українське Народне Мистецтво“.

Редакція і Адміністрація: Львів, Словацького 14. І.

За редакцію відповідає **МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА**

З друкарні Ігн. Єгера, Львів, вул. Сикстуська 33.

ШЕЛОМИ В СОНЦІ

4) ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ
написала КАТРИЯ ГРИНЕВИЧЕВА

За це-ж в один недалекий торговий день биричі по стольному городу розсипалися: оповіщували „где-же кому будет того потребизна, про утечу боярської власности, Дужа, сина вільного й рабині. Остерігали від імени уряду й власника перед помічню, подаюю втікачеві у яким небудь виді: їжею, напиком, одягом, захистом проти ночі. Хто-б свідомо пособив збігцеві буде винен співучасти в злочині та платити-ме повну ціну раба.

Люде вибігали з хат, кидали роботу, діти втікали де попало з під кіньських копит, а пси вили подратовано від крику труб, гомону поспіхак:

— Ганяйте слід Дужа, раба вельми достойного Самбора, боярина на Купновичах та Ломні! Ганяйте слід бунтівника і злодія!

СВЯТА БОГОРОДИЦЯ У СИНЕВІДСЬКУ.

*„Ой пив-би я та водицю.
Водиця не чиста —
Нападало у киричку
Яворово листя“*
(з нар. пісень)

— Заганяй Кумчик! Лови Бровку! За ухо її, волоцюгу!

Мала чередарка з веретеном у руках, у довгій, червоній плахотці, гей краснюєдок, здогоняла свою неслухняну овечку, а пси у поміч її лаяли з усіх сил.

Ляск бив об горбовиння, як коли від пожежі.

Це було полудне, коли отара вишукує тінь, а пастухи кидають довбати всякі забавки з дерева, розкладають огні, їдять хліб, сир та пють джерельну воду.

З поза верб вихилилися їздці: Скобейко й Добриня та повагом, раді погоді, минали чисті сільські мазанки з квітниками проти вікон. На першій стрічній обістю якась старуха увихалася біля зернотерки, молола кукурудзку і золотий пил сідав на її пальцях. Дід, рум'яний як яблуко на Спаса, ходив по садкові обіч, поміж ули, витягнені довгими шнурками й вискубував щецрець, від якого пчолі сліпнуть та не потрапляють в улий.

Він рвав лихе зілля з корінням, кидав у гребінну тайстру, а за ним втішно підтанцювала мала, з жовтими кісками онука і співала піби комар у вечері, тоненько:

— Динка лісом їде,
Пчілок спати веде,
Пчілки мої —
Дрібні, маленькі,
Тут вам улий,
Тут вам одринка...

— Далеко до Синевідська? — загремів із коня Скобейко. В лад-ли ідемо?

— У смерки поспієте! згомоніли в один голос. — А може спочинете у нас, а досвіта далі?

Ні, у них не було ні часу, ні охоти після недавно пережитого гоститися дорогою. Розпитали, куди шлях гладший, напилися погожої водиці, напоїли коней і за хвилину втратили з виду кмітське двориче охайне та багате, як добре загошподарована держава.

У якійсь хвилі Скобейко прихилився над головою вороною й глядів: оружна ватага на зустріч? Купці з возами на шляху, чи грабіжники в зброї?

Порох срібллив сніпи, сонце розгорювало іскри в зеленій імлі, а проміж все те чорніла фантастичним звидом людська сутолока...

Аж коли на впереїми боярам майнув багатолюдний хорівід, виявилось, що це гурт кмітських родин з хатним знаряддям, з тяжко хворими мандрував до цілощих болот в оселях боярина Рогати. Йшли з гомоном розмов, дехто з побожною піснею на устах; з передку кожного запрягу йшов один кінь, із заду

другий, а на дрюках у середині зачіплено ноші, де хорими кидало з краю в край... Так само на ношах торчала барвиста постіль, скрині й посуда.

Незагода туман вкрив гомінку ватагу в дорозі, а перед їздцями простерлися шафірові обриси даліни. Ще трохи і сільські гори вгорнули їздців у сутін і росу.

Тут вказав їм дорогу прохожий богомолець, там мінняло з гребенями із мамутової кости, або пастух, майже нагий, що заганяв їд кошарі свою худілку, — раз перестрів їх навіть монах на маленькій латастій конині, що їхав до Галича з письмами ігумена галицькому митрополиту.

Той розповів, що в монастирі все гаразд, а Дуж, про якого питають, саме зійшов з гір з убитою добичкою. Кажуть, журба поклав на диких помірках, на Кривім полі...

Рушили з місця, — весело, бо на вирубі край дорogi заперлилися як бисер, хто знає з яких джерел, самі зелені проміж напоротів гірські водотоки. Де вода, там життя, монастир мабуть близько!

І справді: у прозорім вечірнім повітрі рисувалася чітко силуета масивної будівлі, підперта широкими виступнями проти часу і стихії, огорожена глибокими ровами й валом, як ялося кріпости.

Сутенію, коли підїхали під зводжені мниські ворота. На голос дзвона глянуло з бічного віконця гладке лице послушника з волоссям до ramen, у світлих дрібушках. Жв'якнули ключі за поясом у брата воротаря, що приніс зі собою пах шалвії та оделяну, — він присушував зілля для потреб монастира.

Вскорі явився ігумен, отець Самон, ще молодий монах з глибоко впалими очима аскета. Він знав Добриню з його доведцьких набігів на доохрестні бори і на свій здержаний лад зрадив гостям із столиці. Новини мандрували в той час пиняво крізь дєбри та гуляйполя...

Ігумен вів гостей мниською оселею, немого ліпшою від селянських осель, критою соломною, з кошарами, гумном і житницею.

Одна церков вражала око, піби заклата в камінь думка про річи вічні. Двері з міді горіли з далеку невгасимим черленим посвітом, от як щит, справлений проти ворога.

Вічне світло сяло там перед ликом Святих, між якими царила Вона в смугнастій завої та багрянній хусті на білім рубаттю, з Дитинкою легко притуленою до обличчя, синевідська Богородиця.

Ігумен повів гостей у мниське житло, з соняшним годинником зовні, проміж пнучі рожі, а там у розлогі кліти, повні білини й зілля, де стояв стіл продовж низьких стін і висіли грубо різані полиці на посуду.

Брат трапезник подав незагода вечеру: рибу, вино з яблук, коржі з кменом, ліскові горіхи. Сіра братія, на половину гаптарі церковних риз та інтарсіатори, разом дванадцятро людей, засіла край столів і вдовольалася молочною кашею, — по чотирох на одну мису.

Тільки один з монахів, рвучкий як огонь Агатагел сидів оподалік і мрачно їв свій углий вечірній пай: це був іконописець під епітимією. Він забавляв красити одноманітний лик святих грою душевних зворушень, терпінням і усміхами, як хоче сикієнська школа. Йому хотілося вийти геть, на простір, поза догму довгих, прижмурених очей і вузьких рук у вічній мертвоті, послужитися перспективою, пейзажем, чуттям, а може навіть піти на таку грішну сміливість, щоби цей пейзаж брати просто з природи?

Місяць минав саме, як за цю ересь сидів ось тут на покаянні.

Став накрапати дробен дощ і гості відчули з вдоволенням дах над головою і свіжу страву у простодушному гуртові. Чтець Арсеній, кучерявий як вихор, з очима отіненими чорною, неділеною на перепісню бровою, глянув із висока на мниську бра-

тію, (стояв на ступенях проміж вікна) переждав хвилю, аж стихло, а тоді постелив голосом сповитим у світло, як мова гарфи:

— Юноша нікий... живий блудно, імі великое оусердіє ко пречистій Діві Богородиці. Тому нікогда путешествуящу і гладну сушу, явися Пресвятая Богородица, сладку йому пищу приносяща, одначе на блюді нечистом: и рече ему, яждь. Он-же отвеща: пища всячески приятна есть, но блюдо скверно, и того ради не могу ясти. Рече-же Діва: сице і молитви твоя, имиже оублажаєши мя, пріятні суть, но сердце нечисто, того ради не благоволю в них. І от сего видіння юноша начат каятися і пріятна бисть молитва его...

Чтець зупинився, вкруг стала мовчанка. Кожний мимохіть глянув в глиб своєї істоти, — монахи сягали мовчки до мис і ломили хліб.

Хоч сумерк йно що не нахилився, спалахнули ніби анфраке липові скипи на світичі. Приглухий брат келейник згорблений дремливо як Семен Стиліт, жбурляв прикороткі угарки в посуд з водою, поки в один раз ігумен не двигнувся понад всіх та не оповістив грімким зовом:

— Любов Божія і боязнь суда Його будет со всіми нами!

Знялася мовчалива суятня, тихий ляск ходаків і братія виходила у хороми, вузькі ніби переддверя раю, сама як сонмище святих зі старогрецької ікони.

А Добриня від втоми, чи під вражінням прочитаного вставав без поспіху, — туга людини, перед якою розгортається вид далеких доріг, наводила йому на ум обиди давно розсіпані в порох, манила оплакувати якісь калинові мости життя, банувати за годинами, у яких серце билось найвище, за місцями, де явився лицарський гнів і шуміла над шеломами в сонці золотопера слава.

Йому хотілося кликнути великим зовом, дарма, що посеред святих стін монастира:

— Гуслю, а живо!

У той раз зринув з поза пліч хороводу могутній обрис ще одного мниського гостя, що куняв досі єсібняком: Добриня захопив оком пругастий арабський виссон, який закутував когось-то так цупко, що цей здавався бути від чуба до п'ят у повійках, як маґ. Тінь дивогляда облетіла в ломаних лініях стеліну і вкрила собою мовчазний хорівід, що ступав одинцем повз ковані двері.

Добриня поспішив ласим зором за отсим раменем, простертим верх голов, пробоем, і вітер споминів розгойдав думки воеводи. Він зясував неімовірну річ, що великан, приліплений у сутолоці до кедрової доски одвірка, йому не чужий, а рух, яким він стрибував із світла у тьму, — „тойсам“.

І Добриня подався вперед від наглої постанови, — ще мить і він викине з себе оце важке слово, на-решті! Але вже ігумен брав його під руку, вів на привітне, плетивом дрібних рож заснуते підсіння, звідки видно було сад із завішеним в блакиті нарощеньком, говорив:

— Хочете? Поведу вас до келії захожих, де зупинився оден знатний світовий проходимець... Може придасться вам знати, що він всі недуги маґічною формулою в трикутнику лікує, алькімію в мене розводить...

— Чи не цей з головою в полосатих веретах, як коптійський жрець над курильницею, або зебра, що її я бачив у молодости моїй над Салефом?

— Він лікар, філософ і астролоґ — строго преніс ігумен. — З воздушних явищ судьбу пророчить, з відносин чисел до себе долю віщує, демонів на поводах держить... З сімома найвищими духами у царині світла раз у рік пробуває...

— Звідкиж виводиться рід його? — вічливо поцікавився Добриня й позіхнув у наставлену долоню.

— Він натякає, що з Італії перед костром втік, довгі роки проміж всякі, де не є монастирі, висо-

кого ума ради, кочує. Вивчив мову Мефодія і Кирила, та все таки помітно, що чужинець.

— А може він просто мантий? розсіяно зворокотів витязь, рад витягнути кості на запашний мниській соломі.

З вагою, думками далеко, ігумен відповів:

— Він щось безконечно більше, воеводо.

— Значить, горлоріз?

Монах замахав обома руками як в обличчі бо-гохульства і став ще блідіший від чару власних слів, від шепоту просто в ухо Добрині:

— Він — вічний скиталець, от що!

— Чудася! У Синевідсько забрав?

І тут Добриня впалив в ігумена свої полинялі очі з іскрою в глибині, хитав чубатою головою, як з доброго жарту.

— Я й сам спершу одержимим цього захожого рахував, — з його фудульним говором, ворожбами з піску та когутячих пер він здавався не при своєму умі. Та згодом один, другий вислів спонукав мене до уваги. Це було так воеводо, наче я напився вина до амфори, що збереглася ще з часу Скифів. Завважте, що скажу: цей чоловік не знати кілько літ прожив, земель проміряв, горя й радости виніс. Все розсіпом у нього, коли йде про час і події, — і це є так, ніби з гірського шпилю в снігах він глядить на марний світ у низу, байдуже йому річі і люде з їх малими нудьгами... І мова у нього з висот, ніяково від неї... Проте в пауці він олицетворений лад і простота.

Помовчав і глядів, як після тихого дощу краєвид пояснів ще раз перед нічною під блідорожевий посвіт перших зір.

— У пустині, — продовжав з насолодою, — збирав мід до улія душі і самоту лісів пив з молоком серни... Задля цієї мудрости, якою нашому брату за протяг одного життя не доводиться бути ситим, ми його в пошані й держимо...

Добриня простодушню кивав головою, хоч вто-мився був міркуванням більше крилатим, чим у тяжкості своїй був рад переносити. Оглядався за поміччю собі, за Скобейком, та цей стояв ще у вікні трапезної кліти на спочутливій розмові з виклятим іконописцем. Час до часу долітали Добриню слова лютих як їдь скарґ, Агатангелових:

У Візантії навіть кисть художника куди свободніша! На власні очі бачив я там Менольог'он, мальований для кесаря Василя II., чотириста трицять мініатур, самі кипучі живою кровю студії з природи, — подумайте! Я-б махнув з розпуки на небо і святців з їхніми канонами краси, малював би залюбки от хочби дику свиню з золотою щеттю, як на ній жене Фреїр, вічне сонце, на зустріч Фреї...

Розваг Скобейка не було чути і годі було вто-ропати, що він там думав про Агатангелове горе, чи може й не думав нічого. Впрочім ігумен мов на-рошно повищив голос і так палкий:

— І смак-же в нього, в чужинця, особливий. Велить собі у свята варити страву зі самих ніжних городовин у суміш з раками, сморжами і яешним тістом на масляній підливі. А в буддень просить що раз брескву в пластинках до меду, закроплювану вином...

Аскет зітхнув непомітно для себе самого і дивувався без краю:

— Над світом як бусьол перелітав, це видно... Заговорить про нашу Родну, де полочуть золото Темпларійці, і бачиш, як він там на вечірніх чатах в степовій тирсі Половчина, жовтопику, підглядає... Дарма, що східний виссон на ньому, його лице кричить, що воно: північ, що він із вікінгів, і мабуть не розкрашує нічого, коли каже, що з Акселем, єпископом Люнду приятелював, під престольне місто основний камінь клав... Тільки тоді як міг він рівночасно в монастирі святого Галя бути цим, якого звали там колись Еккегардт IV.? Одно слово: маґ...

Ігумен потер чоло у хвилястих борознах від вра-

жіння і шепотів спровола, ніби це він сам став у думках бузьком, що знався понад мари:

— Гельфт... Сіена... Кордова... — золоті льви Фрибурга...

В цій хвилі пронизав сумерк зов із висока, ніби свист коса, заскоченого бурю, яка рве птиче пір'я з вітром і бе наляканим співаком об гущу листя, в круговороті лисавок і тьми. Свист тремтів, рвався і падав до дому, дарма, що сутінки розеріблив погідний місяць і гілля стелилося без руху, як у казці... Це було так, ніби чужинцева душа не находила собі місця від дикого непокою.

— Їбн-Гор кінчить день, по своєму... Дивний він, справді, а найдивніший, коли наслідую спів птиці.

Ігумен вів тепер гостя на збіччі, високі сходи, проміж поруччя теж оплетене п'ялуном у квітках, рясних, як наглий дощ. Плеснув двічі долонею в двері: вони ніби перадо подалися вспять і ось зяяніло димне путро кліти, розсвіченої широким угарком зі скапами воскових сліз. Рівночасно з якогось місця на стіні, проміж порозвішуваних химерно фетиші чи трофеї, запалало назустріч обом око в чорних і білих красках, з зіницею як меч.

Впрочім кімната закинена була всякими несамо-витим приладдям, яке годилося хіба на це, щоби його жбурнути між побите черепа, в обрив. Та обрізки пергаменту з незбагненими математичними формулами, різновиде каміня й течі з металічним виблиском у струнких склах, засвідчували тільки що покинені, незрозумілі чийсь зусилля...

Чужинець стояв без руху край стола, на якому ваялися карти до тарока, з обличчями святих у круглих сैयाх, — зі знаменами їх побід для Бога.

На вид гостей, Їбн-Гор похилив голову і склав руки на грудях, без слова. Його лице з насуненою на брови плахтою кутали грубі тіни.

А Добриня косо розглядав хлам маґа і була хвилина, коли рубін, шліфований ромбодом, з теплою як мід іскрою на верхівлю фігури чимось зацікавив його. Хотів звернути до чужинця свій запит просторіки, коли зайвим рухом звернув з під рук скринчину, писану в кола і зорі, під хитрим засовом... Вона вдарилася з силою об долівку і розкошилася на стяж: зміст її, кілька десятків пергаминових листів майнув півколом у повітрі, як кабалістичне віяло.

Їбн-Гор звився ласцею понад долівку, та Добриня випередив його на пів скоку і захопив обіруч жмут писаного листа. Проміж рамена маґа він закинув туди зором як удкою, а тоді скричав що сил:

— Шпиг! Це-ж пляни мниських твердинь, це-ж ваша!

Утиск рамен Їбн-Гора ослаб, непорівняним способом він зверг від одного маху смугнастий одяг кочовника, аж протелився між ним а Добриною як нагла перепона і в чорних лудах, чернечих, скочив як вихор у двері.

Свіча від продуву загасла та ігумен бачив ще блиск добутого меча і воеводу, як випав за втікачем з лютим, неподібним до себе окликом:

— Мозґава!

Так, це був той сам гульвіса, що у переддень мозґавського бою являвся всюди при боці короля-сусіда, а після цього, як спрятали з побоевища мерців, потягнув з п'яними побідниками на другу, веселішу виправу...

Ніби у світлі грому, що освічує в лісі життя кожний листочок, кожне лице, Добриня побачив білий хутір на окраїнах піль і струнку жінку в саятах, з якої шії котилися зірвані грабіжником перли... Луна жіночого ридання... Твердята з Добриною в саму пору... Ломіт мечів, Остромирич залитий кров'ю...

— А це що, ти діволове кодро?!

Втікач настромився на Скобейка, стусаном збив його з ніг і рванув у сад, як стріла.

З усіх сторін засуялися миттю церковні люде, і в один раз, як від пильно дожданого слова знялася гонитьба, ніби за давно наміченою диччою.

За шуміли потолочені скоками маґа корчі вини-чок та малин, захрустіла стежка під дрібною рінною. То тут, то там вистрілив з проміж тіней чорний сілюет, — ще трохи, вирине з під дерев, на чисте поле...

Та замість цього на очах всіх, як у землю впав, до разу.

Сумерк закутав сад і людей в глибоку синяву. На розв'язку загадки не було вже спомог.

Першою думкою злочинця після цього, як зачипив ногою об цямрину висохлої кирилиці на опустілім кінці саду, було, ще бігти, ще ключити, поки не вдарить ніч. Та зараз-же роздумав і опустився обережно з бервена на бервено, у низ.

Кирилиця була обросла грибом і мохом, а шкалубини на стільки обчимхані з землі, що досягнути дна, з вибоїнами, як коли виораними сохою, не було тяжко. Проте втікач був блідий, його віддих рвався, з чола стікав піт. З почуттям хвилюватої безпеки він опер плече об угол бервен і наслухував.

Глуша, — над нею зорі.

Схилювся, щоби усісти, руками доторкнув землі і в цій хвилині веселий, живий легіт обливав його пальці. Простягнув руку і стрівну порожнечу. Перед ним роззявилася яма, видерта водою, чи вибита топором. З неї отце прилітав легіт як вістун чарівної новини...

Невже-ж вихід? Куди?

Спробував посуватися вперед, — руки натрапляли опукі стіни, а ноги рівний терен, з легка пологий. Збічних ходів не було ніяких і це ободрювало втікача, дарма, що плечі у нього горіли ярим огнем від довгого нахилу вперед, а серце лопотіло до болю:

— Програна ставка! Хитрощі на марне! Димом і труд і нагорода!

Йшов так доволі довго, легіт став вітром, тишина затяглася стужею. Від гомону ходи обсипувалося ішоді дрібне, звітріле каміння. Окликнув тьму: не було відгомону, замінного для замкненої пустки. Іноді нічний птах вдарив широко крилами, з криком поплив верх стін і чез. Тут ухо втікача вловило шум десь з глибини, ніби ліса в негоду.

Спотикнувся від вражіння і в цю мить перед ним тисячню іскор запалали зорі.

Вийшов на гірське узбіччя, засіяне квітками і протер очі обіруч, як цей, що встав із домовини:

— Опір!

Перед ним колихалася проміж береги зрумянена нічню ріка.

Тільки досвіт кинув першу золоту стрілу на Розп'яття з чорного дерева, Добриня побачив ігумена в саду, на ранніх молитвах. Він не спав видно з розчарування й образи...

Аж тепер, хвиля перед виїздом, воевода передав ігумену зловіщу новину про поворот кляжкої дружини — без князя, натякнув про ціль своєї поїздки і просив провідника до угорських воріт.

Загуло в монастирі, як в уліно...

Ніч захопила їх на Плісці, недалеко угорських хитарів. У низу остали лісові проходи, відомі задушникові, як п'ять пальців його десниці, зелена темінь проглотила давно старовіцькі лісові руїни, святі дуби, почеркані таємними різаними, оброслі п'ялуном жертвенники з каменю, подібні до висохлих кирилиці, ставники Світовида в тисячних подобах моху і кладовища обіч...

Стало зябно. Затопили ватру, лягли, Дуж на сторожі.

Від несамовитого шуму листя й тріскоту сухого ломача сон дивно не брався повік воеводи. Він встав, верг свій зрукавник на стихлого Скобейка, вдарив об рамена заковязлими руками, поклав око на Дужа.

— Господине? — заговорив задушник і замаявся.

— А? — скрикнув Добриня і відслонив з під навислих пальців нерозгадані зіниці.

— Господине... повторив Дуж не скоро, — чоловік я препростий, не вигласок, лісовий сиріод... Ви, діло друге, знаєте багато такого, до чого мені не сила підійти...

Зупинився, проковтнув скупу слину, і зразу-ж, із зухвалим визовом кинув у тому слово наболіле й нецікаве:

— Бо то тепер — волюсть без князя, хата без даху... Досі свобідного поселянина, безземельного чи з землею за довг закріпляли в неволю, закупа, як ось я, продавали за втікачку у треті руки, довічним слугою. Про рабів і казати нічого! А тепер княгиня — ме правити... Йдуть вісти, що вона схильна до нас, простолюддя... кажіть, правда це, що писці нові закони пишуть, полекші много?

В погляді задушника була спрага, чоло вкрив піт.

— Теж вигдавав? — гучно прокричав вельможа. — Про державу річ, щоби її гайвороння не порозтягало по незахідних місцях, а той... закони!

— Ось воно як... уповів Дуж про себе. — Волі не буде, полекші не потрібні? А длячого-ж отця воля світить в мені ніби сонце, грає в усі як сопілка, цвіте в оці гей барвінок?

Сміявся вітхнено, опертий об рогатину обіруч і воеводу вкисив у серце страх. Він ущух від незасованого ще звиду горя... Тоді-ж будьто знемігся задрімав і вснув твердосоном, — та це тільки тому, щоби промовчати визов.

„ЗАВЯЗИНИ“

*„Ой заплачеш моя мати
В неділю раненько“*

*Як не буде кому встати
Хатоньку замести,
Білі ліжка постелити,
Водиці принести...“*

(з нар. пісень)

Гліб Словит ставляв нову хату на спохиллях виноградняка, лицем до полудня. Трапився Йона печерак: зайшов колись там случайно на обістя мабуть у невгасимій жажді картати промахи, злобу і гріх. Він прожогом доглянув боярина, як крикливо розділював ласки проміж тічю кровожадних собак всякої масти й величини.

Поли опанчі і сипкий чупер Словита лопотіли червоно з пораним вітром, — пси на radoщах вили...

Вельможа повернув на Йону своє студене око і вчинив рух, від якого бестії підняли сторожко свої островухі голови, — ждали ще, — а тоді рванули вперед.

Йона замахав руками від грози і скричав що сил:

— Нехай буде твій двір пустий, а в хаті твоєї нікого живого!

Тут донав він воріт і з дзвоном залізя вдарив засовами позад себе.

З цієї пори засмічена совість Словита не мала спокою: вона повторювала оклик скитальця, як пустка повторює ехо. Проклонів Словит люто боявся, — рішив перехитрити Йону. Стару хату слід було обернути на стебник, медушу, а самому ставити остронь і в другому напрямі нову хату, до якої зловіще побажання не мало-б приступу...

Стукнув отце й день завязин: юрба людей з всяким робітницьким знаряддям трудилася з самого ранку вокруг підвалин з гірського вапняка глибоко впертого у землю.

Он-де газда-боярин, у сірім таламані, в кісках, простоволосий, гей тур буйний, ремінь на три спряжки, звенигородський...

Вечеріло, — він стояв саме проти угла підвалин, духові землі вклонявся, а тесля, грубовязий велитень

у згрібних лудах з домашнього прядива подавав господарю когута з золотим перстеном на шії.

Понад виноградник привіялася хмарка, когут запів з усіх радісних сил і в цю мить ніж теслі прорізав йому горло до разу. Під ошалілий трепет крил стала чурити кров на кожний гран каменю, наріжний, — струя темно багрила камінь під принос землі, споконвічній даровальниці.

Тепер боярин поклав на кожний угол розрізаний на четверо срібний гріш, чорне овече руно й барвінок, а далі підняв бурдюк, що стояв обіч хворосту під ватру і лив вино на камінь, на кров. А там ватра спалахкотіла високо, й жертвенна и птиця обдерта з піря та чиста у нутрі, перкотіла вбита на залізний дрючок у власному товщі, у курній смазі.

Поплила пісня під саме небо, — люде рубали протеси, затесували кілля, молофами лупали камінь, як сир.

Саме Кормильчич минав новосілля на своїм коні, як лялька, — хотів цільнути попри хату по легки, та Словит плескав у руки з висока на зустріч своєму любимцю, та божився хриплими окликами, що ніякого проїздного не пустить у таку хвилю... Він підходив вспять до їздя, — беріг свою тінь, щоби хто небудь із робітників у розгарі праці не замурував її на підвалинах, як нову, зловіщу приміту...

Поки розмавляли про втрати у вівцях від медведя, про ловецькі трофеї за протяг останного року, медвежі шкіри, вінець лося, вовчі лоби і дичі, та віяла тетеревів, якими окрасили свої хати, — когут пішов по руках, димний, кривавий ще в нутрі... Хвиля і з пірнатою красуня остала купка кісток, які покладено на угол, на збічний камінь. І золотий перстень попав туди на пам'ятку події.

Тесля залив все те мішаниною вапна й піску, у якій був розпущений пшеничний клей і замурував принос на віки.

А в світлицях гуділо від сміху й широких розмов, — служба доносила раз у раз жбани з питвом, миси з їдою, — хтось кричав:

— Скоморохів нам, — гудаків!

Інший вередував на весь світ:

— Вино без гуслий не солодке!

Путята з Корелич гомонів про свої ходи з покійним князем на канівське пограниччя, на половецькі степи рябі від стад, від покриків сопілки, Шумавинський знова-ж розповідав у сотний раз про свою нестерпну журу, — сини в нього мруть, задавка піде, стисне, нема! Такі діти, такі грубі! Найстарший овечку вовкові з пащеки вихопив, дрючком вбив злодія до разу... Відай кум невідповідний, треба других, здаліших підшукувати! Вже й по через вікно „продавали“ дитину, не допомгло...

Він просив із п'яна когось там стрічного повернути в його хату на вік, виручувати кума — недотепу, одинокє дитя при постригах пошанувати...

Кормильчич перетиснувся зараз-же на поріг сумежної світлиці, звідки долітав дзеркіт молодих голосів, — він схрестив руки на грудях і пас тими нерухливими очима.

Збічна гридня ходила хорodom: боярська молодь на свій одушевлений спосіб віддавала шану старим обичаям прадідів. Сміх кружляв довкола хранини, всячній ігрі з їх жартливою маскою, з веселістю, доскульною іноді як жалива, розбурхували серця.

Усміх побіг по губах Славна: найшов.

Край отвертого вікна, у білій сукні з лисночою перізкою сиділа Ясиня. Русе її волосся звабливо одягало дівочке чільце, обшите маргерітом. Вона відкинула голову в зад, червоні уста паіли солодко, темна синява очей світила мов емаль на овалі панатії.

(Далі буде).

Щоб оминати непотрібних обопільних поштових коштів при надаванні посилок за посліплатою, просимо дуже при всяких замовленнях (кроїв, взорів, монограмів і т. п.) надсилати належитість з гори, чеком Н. Х., переказом, або поштовими значками.

ТАБЕЛІ КРОЇВ З ВИМІРАМИ.

Виміри кроїв для смотриків і пань.

В е л и ч и н а	для смотриків			д л я п а н ь					
	14	15	16	I	II	III	IV	V	VI
Обєм горішний	см 84	см 86	см 88	см 90	см 96	см 102	см 108	см 114	см 120
Обєм в поясі	64	66	68	70	74	78	84	90	100
Обєм в бедрах	90	94	96	100	105	110	114	120	130
Довжина спідниці	75	80	85	102	105	108	108	108	108

Виміри кроїв для дівчаток від 1—13 літ

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Ціла довжина	см 45	см 48	см 50	см 55	см 60	см 65	см 70	см 75	см 80	см 85	см 90	см 96	см 102
Обєм горішний	58	70	62	64	66	68	70	72	74	76	78	80	82
Довжина рукава	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	37 1/2	39	40 1/2

Виміри кроїв для хлопчиків від 1—13 літ

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Зовнішня довжина коротких штанів	см —	см 29	см 33	см 36	см 39	см 42	см 45	см 48	см 50	см 54	см 56	см 58	см 60
Зовнішня довжина довгих різнаних штанів	—	—	57	60	63	67	70	73	76	79	83	86	89
Довжина рукава	20	23	24	25	25	29	31	33	35	37	39	41	43

ЦІНИ КРОЇВ:

- а) велика форма крою (костюм, сукня, плащ) 2'20 зол.
 б) мала форма крою (блужка, спідничка, діточий одяг, білля) 1'80 „
 в) дрібнички (капелюхи, ковпирці, черевики, тощо) 1'— „
 г) малий взір до ручних робіт 1'50 „
 г) великий взір до ручних робіт 2'40 „

ЗРАЗКОВІ МОНОГРАМИ

(ручно рисовані)

до гапту і вишивання хрестиками в ціні від 0'50 до 1'—зол. за штуку.

При замовленнях не забувати подавати величину букв і до чого вони призначені (до хустинок, білля, рушників, пошевок, обрусів, і т. п.).

НИТКИ DMC до ручних робіт:

- Cotton Perle ч. 8. в клубках — 0'65 зол.
 „ „ „ 5. „ мотках — 0'45 „
 DMC в мотках ч. 12, 16, 25 — 0'25 „
 Moulinée „ — 0'18 „

При замовленнях треба подати краску (найкраще за числом), і кількість мотків або клубків. До робіт, поміщених з „Новій Хаті“ можна красок не подавати, лиш зазначити до якого взору дібрати нитки.

Гроші треба висилати рівночасно із замовленням, переказом або в поштових значках. **На порто** посилки долучити **0'30 зол.** Всі замовлення полагоджується (за попереднім надісланням належитости) протягом 7—10 днів.

ЗА ПОСЛІПЛАТОЮ НЕ ВИСИЛАЄТЬСЯ.

П. Г.

Маємо шану повідомити, що

Українське Народне Мистецтво

зні, зрештою, кооператива з обм. пор. у Львові

відкрила з днем 1. січня 1928

власний склад

при вул. Словацького ч. 14, I. пов.

де можна замовляти й набувати:

Готові ручні роботи з народними вишивками та мережками для прикрас одягів і домашньої обстановки.

Вишивані сорочки до народних стрій, білля, воруши, кили, серветки, серветки, горіжки, подушки, сашетки, хустинки і т. п.

Матеріали до ручних робіт, як полотна домашні, фабричні та заграничні, юсти, кили і т. п.

Нитки фабрики DMC: в мотках, *Coton perle* в клубках, *Moulinee* і т. п.

Тамже міститься редакція і адміністрація щомісячного журналу для ілюстрації домашньої культури

„НОВА ХАТА“

з відділом мод і ручних робіт.

Передплата на рік зол. 18 — на квартал зол. 5. — для закордону 3 дол. ам.

Ціна одного примірника 1.80 зол.

К Р О Ї, В З О Р И, М О Н О Г Р А М И

Подаючи це до ласкавого відома запрошуємо отримати, відвідати наш новий склад, і сподіємося, що ВПані всі свої закупки з обсягу ручних робіт будуть полагоджувати в нашій кооперативі, стануть передилатниками нашого журналу „Нова Хата“, — та, оцінюючи хосенність праці кооператива, приступлять в її члени.

Членський уділ виносить 10. — зол., вишове 1. — зол.

Поручаємося ласкавим зглядам і остаємо

з високим поважанням

Кооператива

„Українське Народне Мистецтво“

У Львові, вул. Словацького ч. 14, I. пов.

NOBA

ЛЮБОВ. ЧО 5

1928

XABA

В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ХАТИ“
Львів, вул. Словацького 14. I.

можна набути такі видання:

Проф. Марія Омельченко — Вибір фаху. Ціна 1 — зол.
Н. Селезінкова — Дитячі садки. „ 0-80 „
С. Татух — Монограми, брош: „ 2-50 „
в оправі „ 3-50 „

**Лікарка Загального Шпиталу
і Народної Лічниці у Львові**
Др. Софія Парфанович

ординує в недугах внутрішніх
і жіночих від год. 2—4 попол.

Львів, вул. Домагалічів 2. II.

Передплатуйте найдешевший, популярний,
ілюстрований двотижневик

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

ЦІНА В КРАЮ: на рік 10— зол., на пів року 4-50 зол.
на квартал 2-40 зол., на місяць — 80 зол.

ЦІНА ДЛЯ ЗАКОРДОНУ: на рік 2 американські долари.

Передплату приймає:

Редакція „ЖІНОЧОЇ ДОЛІ“ — Коломия, вул. Нова ч. 1.
„ZINOCZA DOLA“ — Kolomyja, ul. Nowa 1.

Poland, East Galicia, Europe.

КУПУЙТЕ БАГАТО ІЛЮСТРОВАНІЙ

АЛЬМАНАХ
ЖІНОЧОЇ ДОЛІ **„НАШ СВІТ“**

З ДОДАТКОМ КАЛЕНДАРЯ НА 1928 РІК.

Робітня жіночих і діточих суконь

С. МОНЦІБОВИЧЕВОЇ

приймає до науки шиття і крою

Львів, вул. Хмельовського ч. 15.

ОРИГІНАЛЬНІ КИЛИМИ

проекти й праці **О. О. КУЛЬЧИЦЬКИХ**
Замовляти через „НОВУ ХАТУ“.

Видавничі новини!

Видавничі новини!

Видавництво „ІЗМАРАГД“, Львів, Словацького 14
видало:

Іванов: Поворот Будди. Ц. 2— зл. — Цвайг: Лист незнайомої. Ц. 2— зл. — Пільняк: Смерть Командарма. Ц. 0-60 зл. —
Цвайг: Амок. Ц. 2— зл. — Арцибашев: Дикі. Ц. 2— зл.

Замовляти у всіх українських книгарнях або у видавництвах.

НОВИНА!

НОВИНА!

Нова кухарська книжка! Тисяча приписів!

Нова кухня вітамінова — після найновіших вимог гігієни
і здоров'я, зладила Осипа Заклинська.

Приписи про порядки і ведення хати
й кухні! Нові вітамінові страви!

Кухня безмясна, вегетарянська, м'ясна кухня, печиво, легуміни,
торти, заварювання, мармолди, компоти, напитки, закуски.

Книжка призначена для багатих і бідних. Для села і міста!
Необхідна в кожній хаті! Страви з цілої України й чужини.

Багатий вибір страв на будній день, свято і прийняття (гостини). Кухня для здорових і хворих! (дієтична). Безалкогольні напитки і наливки. Господарські поради і правила здоров'я!

КНИЖКА надається на святочні, новорічні або весільні
дарунки для молодих і старих господинь в місті і на селі.
Ціна книжки 7— зол., для Америки і заграниці 1— долар.

Книгарням і відпродавцям значний опуст!

Щоби не платити даром великі кошти посплатити,
найпрактичніше посилати готівку з гори.

Головний склад: Гр. Гануляк, Львів, вул. Куркова 10.

ЧИТАЙТЕ!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

Багато ілюстр. популярно-науковий, літературний журнал

„ЖИТТЯ І ЗНАННЯ“

На рік вийде 12 чисел. Кожне число по 32 стор.

Журнал подає знання з різних галузей науки й життя і весь
матеріал ілюструє багатьма образами й фотографіями.

Передплата на рік вносить 18— зол. На 6 місяців 9— зол.,
на 3 місяці 5— зол. Поодинокі числа коштують 1-80 зол.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ:

Львів, Ринок ч. 10. II. пов., Товариство „Просвіта“.

ВІКНА

ПІД ТАКОЮ НАЗВОЮ ПОЧАВ У ЛИСТОПАДІ 1927
РОКУ ВИХОДИТИ У ЛЬВОВІ ЗА РЕДАКЦІЄЮ

В. БОБІНСЬКОГО

ВЕЛИКИЙ, ЗА КРАЩИМИ ЄВРОПЕЙСЬКИМИ ЗРАЗКАМИ
ОРГАНІЗОВАНИЙ ЧАСОПИС, ПРИСВЯЧЕНИЙ

літературі, знанню, мистецтву та критиці.

ВІКНА закликають до співпраці літературний, мистецький і взагалі умово творчий молодіак західно-українських аемель.

ВІКНА коштують 0-90 зол. за один випуск.

ВІКНА приймають всі письма й передплату на адресу:

„ВІКНА“, Львів, вул. Набеляка 5/I. Lwów, ul. Nabelaka 5/I.

27 рік видання!

27 рік видання!

ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСНИК

місячник літератури, науки й суспільного життя

буде виходити, як і досі, в об'ємі 6 аркушів друку та буде містити оригінальну й перекладну белетристику — повісті, оповідання, драми, поезії, статті з української історії, літератури, суспільної економії й інших царин знання, огляди літератури, науки й сусп.-політ. життя, критику й бібліографію.

Журнал видає: УКРАЇНСЬКА ВИДАВНИЧА СПІЛКА.

Редагує Комітет. За ред. відповідає Петро Постолюк.

Передплата вносить: річно 26— зол., піврічно 14— зол.,
місячно 2-50 зол. За границю 4 дол. або їх рівновартність.

Редакція і Адміністрація: Львів, ул. Руска ч. 18, I. пов.

НОВА ХАТА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНЬОЇ КУЛЬТУРИ
ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК IV.

ЛЬВІВ, ТРАВЕНЬ 1928.

Ч. 5.

ЗМІСТ: *І. Свенціцький:* Давні килими Галичини; *А. Свенціцька:* Жінка в Радянському Союзі; *С. Васильченко:* Під школою; *Д. Старосольська:* Артизм; *О. Мочульська:* К. Грушевська; Допис з Київ; Загальні збори Кооп. Укр. Нар. Мистецтво; *Моди;* *Груні роботи;* Союз Українок в Золочеві; З музичного світу; *Михайло Бардега:* Плекання цвітів; Лікарські поради; Біобіографія; Приппеп; *І. Грушевичева:* Шелом в сонці; **Ілюстрації:** Галицькі килими; Мистецька обстановка хати; К. Грушевська; Кімнатний „цвітник“.

І. СВЕНЦІЦЬКИЙ.

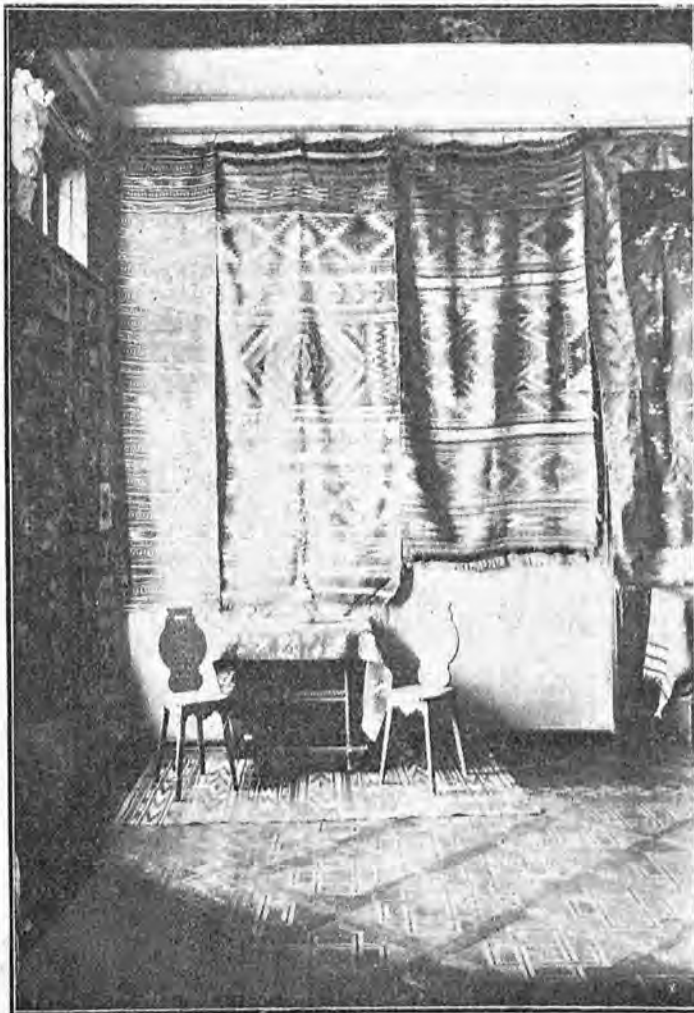
ДАВНІ КИЛИМИ ГАЛИЧИНИ

Характеристичною ціхою галицького килиму є перевага геометричного орнаменту, яким галицьке килимарство тісно вязється із килимарством Буковини, Румунії, Балканів, далекого Кавказу та середньої Азії. Очевидно, що цим висказом не стверджуємо ще прямого споріднення килиму, себто походження галицького килимарства від одного із згаданих, як джерела. Зате в цьому спорідненні можемо добачати ціху глибокої давнини килимарської традиції на Підкарпатті. Коли взяти тільки дерки, верети, пілки, ліжники і настільники, які виробляють українці скрізь по Галичині від Збруча до Попраду і Дунайця з конопляної і вовняної нитки, то нам стає ясним, що це є первісні зпоконвічні вироби нашого килимарства. А що в різних сторонах по різному тчуть та по різному чергують барвні полоси, тож скрізь є свій особливий орнамент, знаменний для поодиноких місцево-племянних килимарських традицій. Отож спосіб виробу килимів на ткацькому станкові є джерелом споріднення самого первісного для ткани геометричного орнаменту; але його уклад і забарвлення є виявом чисто індивідуального творчого підходу до завдання ткача.

Якість килиму залежить завсе від якості вовни. В простих овець буває волос рудий, сірий, білявий та грубий. Але є породи овець з тонковолосим руном глибокої черні або піжної білини, які можна плекати на

певних місцях. В нас на це не звертали уваги, тож піколи не спромоглися на дійсно гарний розвиток килимарства, як він процвітав напр. на Балканах, особливо в Азії. З часом, коли в нас розведеться національне вівчарство, із скрещуванням і підбором пород, то певно покращає і килимарство, бо килим з піжної тонкої вовни змусить килимара до кращого рисункового замислу та до ще ніжнішого розміщення барвних плян. А піжні барви, живі, темні, м'які, дасть йому рослинне і мінеральне закрашування вовни, яке по сьогодні чинить давні килими України зразком справжньої краси.

Скала красок давнього галицького килиму дуже невелика. Найменша скала буває у два ряди: білий-чорний або жовтаво-червоний на веретах, чорний з червоним на опинках-фотах; є й темночервоні килими з гарним рудавим орнаментом на окраях. Ідучи по місцях походження килимів, ми можемо ствердити такі скали забарвлення: найстарші килими Гуцульщини є в зелених і жовтих тонах, чорну краску заступає звичайно природна руда, синя в дуже малих кількостях, а червоної зовсім немає. Давні ліжники є у два тони, як верети, а ліжники пізніші

Старі галицькі килими (з виставки Національного Музею у Львові).

у кілька тонів — по вказівкам різних покупців гуцульського килимарства. Не належить забувати, що школи домового мистецького промыслу в Коломиї і Вишніці вносили чимало шаблону в цю ділянку

людового мистецтва. Через школи йшли ще й чужі, піби найближчі гуцульщині взори болгарських і сербських, румунських і босанських килимів.

Поділля між Збручем і Серетом виявляє перевагу червоних килимів з синіми або чорними плямами і полосами у стилізованні дерева з горіщечків, а із Залозеччини маємо два прекрасні сині килими з геометризованими квітами і величавий темнозелений з білими качечками о червоних крилах, що плавають у ряд то в одну то в другу сторону, кожна на кусочкові червоних хвилях води.

Трикутник, в якому сходяться Покуття, Буковина, Поділля, дає розкішні килими о сильно-контрастових барвних площинах і полосах, з глибокою чорню, що тільки тут і там є тлом композиції, а впрочім зливається з калейдоскопічною мозаїкою орнаменту.

Здебільшого килими ці є виробом кустарів-самоуків, які старалися найпростішими засобами матеріалу, техніки і замислу дати добрі речі, що в них складно й виходило.

Мотиви галицького килимарства бувають: на Гуцульщині і на Покутті — площинні, немов барвних хвиль і ритмічних віток; на Поділлі — геометризовані

ростинні і з квітчастих зірок, а в ненародних піби-наїських з вазами і китицями цвітів на зразок стилів першої половини XIX в. Мистець з людю кинув іноді нехотючи пляму, полосу, фігурку — певно без усякої потреби, але сьогодні вони нас по особливому вражають, викликаючи нові, більше вдатні замисли. У строго геометричних орнаментах можна добачити традиції стилізованого вазону і... двоголового вірла, риби, дві кіпські голови, віти деревини, квіти і цим робом можна усталити дійсний зв'язок між орнаментом і життям. Зараз однак це не є завданням статті.

Техніка галицького килимарства є станкова ткацька, в деяких випадках більше складна сітчастою злукою барвних піль, а звичайно проста. Мінливу хвилястість тла осягали галицькі ткачі з природи нерівномірно забарвленими нитками, або впусценням в уток іншої цівки, як це бачимо на зелених тонах середини синіх килимів із Залозеччини. Густоту тону якоїсь полоси міняли ткачі на сильнішу, пускаючи нараз дві-три нитки для скріплення і випрямлення килиму. Викінчення килиму бувало часто асиметричне що до розположення полос і площин та аритмічне що до забарвлення, але все те скорше помагало килимові, бо оживляло його.

А. СВЕНІШКА.

ЖІНКА В РАДЯНСЬКОМУ СОЮЗІ

В особливих, нових формах розвивається життя в Радянському Союзі. Залежно від цих форм наростає новий побут, а навіть нова психіка людини. Усе життя вивернулося: хто був колись в горі, став тепер на долі, а хто був у низу, опався на горі. Найменше імпонує там аристократичне походження, найширше отворені двері робітникові та селянинові. Я — робітник, з гордістю заявляє пролетар. Ціла праця орієнтована на маси. Все, що сприяє матеріальному й духовому ростові пролетаріату — моральне й добре, а що шкодить — неморальне й шкідливе.

Радянська інтелігенція не протестує проти ідеї служби народові, бо вона з давніх часів найчутливіше відчувала все кривди й нерівності в соціальному і політичному укладі російського життя. Вона протестує проти односторонності ідеології і напрямку всего життя. Але більшовики не мають часу на сентименти. Служила інтелігенція буржуазії, служитиме вона й пролетаріатові.

Жінка царської Росії ніколи не захоплювалася фемінізмом. Ненависть суфражисток до представників сильного пола, була їй незрозуміла. Для неї вже здавна були за тісні стіни хатного господарства, вона рвалася на поле ширшої праці і незалежного життя. Вона хотіла бачити в мужчину тільки свого товариша, а часто і вчителя, наскільки признавала за ним більший досвід і більше знання. Інтелігентна жінка, позбавлена політичних прав, завойовувала собі рівні з чоловіком права в суспільності. Як член партії, як лікарка, вчителька працювала вона вже з 60-тих років. Вона не хотіла бути тільки прикрасою життя та осередком салонів, тому часто кидала вигоди і достатки, а вибирала нужду і голод, щоби заробити на прожиток власною працею. Тому й тіпилася вона у мужчин не тільки поверховою, псевдолицарською, но і правдивою пошаною, як це доказує ціла російська література.

В Радянському Союзі дістала жінка всі права нарівні з чоловіком. Нема там посади, котрої не могла би обняти жінка. „Кожна куховарка повинна вміти управляти державою“ — заявив Ленін. Однак упередження до жіночої рівноправності ще й нині доволі поширені, особливо на селі годі вибити чоловікам з голови давний пересуд, що „курка не птиця, баба не людина“, та що „у баби довгий волос, а короткий розум“.

Однак мало дістати права, треба вміти заволодіти ними. Треба навчити жінку-робітницю і жінку-селянку

уживати влади. І тільки саме життя може навчити жінку потрібної самопевності і віри у власні сили. — „Нам потрібно, — говорив Ленін — щоби жінка-робітниця добивалася не тільки по закону, але і в житті рівності з чоловіком, чоловіком-робітником. Для цього потрібно, щоби жінка-робітниця все більше і більше принімала участь в правлінні суспільними правами, в управі державою. В цей спосіб жінка навчиться скоро і догонити мужчин“.

Тому то зорганізовано при комуністичній партії окремі відділи для праці серед жіноцтва. Тоті жіночі відділи, „жєноддєли“ мають зрушити з місця жіночу масу. В тих відділах організують маси безпартійного жіноцтва передовсім для культурно-просвітної праці, взаїмопомочі, праці в захоронках, столових, кооперативах і т. д. На делегатських зборах вчитьсє жінка промовляти і виявляти власну ініціативу. На селах діяльність цих організацій доволі примітивна, по більших містах доволі широка. Тут знайомлять жінку практично з працею, що відбувається в державі. Жіночі відділи дбають, щоби делегаток-робітниць післати в різні радянські установи, щоби вони бачили власними очима, як там ведетьсє праця. Дорогою лекцій, рефератів, відвідуванням різних відділів знайомитьсє вона з радянським ладом, а опісля сама вже виконувє таке чи инше завдання. Найбільше делегаток призначають до відділів: соціальної опіки, народної освіти, охорони праці, здоровля, середників поживи, фабричної інспекції. Жіночі відділи Ц. К. В. К. П. (Центр. Комітету Всєрадянської Комуністичної Партії) дбають, щоби жінки-робітниці познайомилися зі всіма галузями радянської організації.

Жіночий рух в Рад. Союзі доволі живий. Відбуваютьсє різні зїзди жінок, в яких жінки беруть активну участь. І так на останньому зїзді „нац.-мєншєк“ у Москві в 1927 р., брало участь понад 1500 жінок. Делегатський степєнь в 1926 р., осягнуло майже $\frac{1}{2}$ мільйона жінок.

В той спосіб вдалося радянським діячкам притягнути до активності не тільки весь загаль руського, українського, білоруського жіноцтва, їм вдалося також поширити свою діяльність і далі на Схід Радянської Рєспубліки, у середовище инородців — яких 50 різних менше культурних народів. Тут проривали вони відвічні кайдани, що спутували східну жінку. Найбільше причинились вони до розкріпощєння мусульманської жінки, яка споконвіку жила в тяжкому ярмі. Жінка-мусульманка

ніколи не була вільною, вона була власністю батька, мужа, старшого в родині. Вона не виходила заміж по власній волі, не сміла виступати публічно. В суді її голос рівнявся половині мужеського голосу. Вона не мала права на майно, яке переходило на чоловіка. Без дозволу свого мужа не могла вона навіть вийти з дому, а коли виходила, то тільки з закритим лицем. Закон, щоправда, забороняв убити невірну або неслухняну жінку; але обичай дозволяв відкусити такій жінці ніс.

Радянська влада внесла фермент бунту в жіночу масу Сходу. Тут йшла праця доволі нипяво. Мусульманки не можуть бути в товаристві з чоловіками, вони живуть своїм замкнутим життям. Тому треба було знайти відповідний доступ до них. Мусульманки збираються для розмови та розради в публичних лазнях. Тут висказують вони свої жалі і обиди. Звідси й зачалась праця жіночих відділів. Також сидження біля покійників використано для освідомлення мусульманської жінки. І ось під впливом цього освідомлення скидає мусульманська жінка ненависне „паранджі“¹⁾. Кілька-десять тисяч жінок назначають день і палять свої „паранджі“ — символ вічного рабства. В слід за тим починає мусульманська жінка добиватись рівних прав з чоловіком і стає до праці в різних установах всіх своїх республік.

Активність жінки зростає в Рад. Союзі з року на рік. Це найкраще можна зауважити на участі жіноцтва в загальних виборах до рад. В р. 1926 голосувало в Р. С. Ф. С. Р. (Рос. Соц. Федерат. Совет. Респ.) до рад біля 17 мільйонів жінок. Правда, в радах це дуже невеликий процент жінок, але радянський уряд постійно дбає про те, щоби на визначніші місця притягнути якнайбільше активного жіноцтва. На селі жінці доволі тяжко потрапити в ради, зате по містах, передовсім по великих вибирають жінку до рад доволі часто. І так в 1925 р. участь жінок в радах була така:

по великих містах — 25%
по менших містах — 17%
в сільських радах — 10%

Загалом до міських рад вибрано в р. 1925 жінок 8391, а в 1926 р. вже 11845.

В комуністичній партії на загальне число 1 мільйон членів, було в 1926 р. жінок 128.802.

На загальне число членів Комсомолу (Союз комуністичної молоді) 2.031.196, було дівчат 433.515, цебто 21,3%, а з 2 мільйонів т. зв. піонерів²⁾ соціалістичного руху на дівчата припадає половина.

У Всерос. Центр. Исп. Комітеті (В. Ц. И. К.) було в 1927 р. жінок 65.

Ось деякі з них, що займали найважливіші пости:

Крупская Н. К. (дружина Леніна) — передсідателька Гуса (Гос. учений совет.);

Яковлева В. П. — заступник ком. нар. освіти Лупачарського;

Троцкая Н. И. — завідувала музейними відділами в СССР;

Лилина (жінка Зиновєва) — завідувала губерніяльним відділом соціального виховання;

Фотієва — відповідальний секретар Ради Нар. Комісарів;

Калинина — передсідателька комітету боротьби з діточою безпритульністю.

В Рад. Союзі вже на шкільній лавці намагаються привчити хлопців і дівчат до взаємного товариського відношення. Але тут заходять деякі труднощі. Менші діти радо бавляться гуртом хлопці з дівчатами, але з підростаючої шкільної дівчини починають відокремлюватись одні від других. В старших класах починається кокетування, але шкільні чинники ніякого сліду за товариським життям учнів та учениць.

В товариському житті старших зайшла поважна

зміна. Нема ні сліду якоїсь поверховної несприродної чепності, галантності у відношенні до жінок. Жінку уважають всюди людиною рівноправною і рівновартною і відносяться до неї без надмірної удаваної чепності, але й без виразу вищості чи то доброзичливої ласкавості, з чим так часто стрічається жінка на Заході. Мужчина на пр. не уступає жінці свого міста в трамваї, бо всі собі рівні, а вимок там робиться тільки для старців, калік, хворих та дітей. А коли й уступить, то додасть — „я і так зараз висідаю“.

Закидають більшовникам, що вони деморалізують молодь. Однак такі закиди неоправдані. Наскільки у нас зявляють увагу на загальну приличність, так там суспільна думка про загальне товариське відношення між чоловіком і жінкою є тим здержуючим моментом. Підхід до жінки з непристойною думкою вважається хуліганством. На вулицях Москви ні один чоловік не зачіпить жінки, хоча давніше палезало це майже до звички. Деколи попробує дехто з „бувних людей“ поговорити або відірвати якусь симпатичну жінку, а вона підведе його до першого стрічного міліціонера і печемний добродій мусить заплатити високу кару за „хуліганство“. Зачіпати жінку — стало небезпечним ділом.

Проституція в Рад. Союзі законом заборонена і переслідється високими карами, засланням в глибину краю, прим. до Нарима. Але годі це лихо викоринити до дна. Ріжні тайні домн існують ще й до нині, хоча їх удержання получене з великим ризиком. Також ходять легкі жінки по вулицях. Вони, як ті гриби в лісі, постійно стараються достроїтись до оточення. Давніше виглядали вони як скромні гімназистки — в бронзових суконках з білими ковнірцями, підчас війни були вони „сестричками милосердя“, а тепер вони „піонірки“ в спортових сорочках і палочках із „хаки“³⁾ з червоними краватками на ший. Не маю досвідченого ока, але чоловіки добре орієнтувались в „піонірках“.

Продажність жінки це вимок і хибя крайня пужда їхне їй до цього розвучливого кроку. Пересічна жінка чи дівчина не злакомиться на черевички та шовкові панчішки за ціну власного тіла. Держава зі свого боку старається під тим зглядом забезпечити жінку в той спосіб, що незамужню, самостійну жінку звільняє зі служби або з фабрики в останню чергу. Але безробіття надто велике, щоби і жінка не попала на редукцію.

Тяжко проникнути в тайну молоді, щоби пізнати, як вона живе. Молодь всіх країв стала по війні більше реалістично відноситись до життя, вона стала простіше, без романтизму дивитись на відношення обох полів. Блеск любови погас — він не є вже зачарованим принципом, а вона перестала бути заморською королівною. Взаємне відношення чоловіка і жінки на Радянщині можна окреслити модним там тепер висловом: „без черемхи“. „Без черемхи“ — оповідання російського письменника Романова. Студент-комсомолец хоче позискати любов студентки-комсомолки. Вона бажалаб свою любов прикрасити цвітами пр. черемхи й поезією. Для ньогож любов — задоволення інстинкту і він сміється з неї, що вона не може обійтись „без черемхи“, а йому дуже добре і без неї. Оце оповідання з літературного боку мало-вартне, але термін підхоплений влучно. Всеж таки студенти обрушились на такий паклен на молодь і прилюдно протестували проти нього.

Упрощене відношення до любови всеж таки далеке від розпущеності. Молодь не має навіть змоги віддаватись розпусті. Вона занадто занята; не тільки студенти, але дуже часто й учні середніх шкіл мусять заробляти на прожиток. Комуністична молодь має ще свої окремі завдання — суспільну працю. Забав, танців там майже нема. Молодь стрічається здебільша тільки при спільній праці, в школі, клубі, театрі. Вона не волочиться бездільно вулицями міста. У неї може й забагато моралізовання і науки, їй бракує розривки. Хлопець чи дівчина

¹⁾ Серпанок.

²⁾ Молодь середніх шкіл 16—17 літ, комсомол-студенти вищих шкіл.

³⁾ Зеленаве полотно.

у віці 20 літ далеко поважніші ніж на Заході. Та не час їй на забаву, коли стільки праці чекає молодих рук!

Комуністкам, комсомолкам та піонеркам не дозволялось навіть пудроватись та фризуватись. Але всякими штучками пудер і шмінка передіставлялись через кордони. Природне бажання жінки подібатися — залинилося і там, хоча радянська жінка природніша від нашої. В декольтованні йде радянська жінка за порою року. В зимі нема декольтованих жінок, в літі натомість всі носять „сарафанчики“ без рукавів, з великим викроем коло ший. Діти бігають на літніхках цілком голі, а стид в такому віці вважають там звичайним фарисейством.

Театри, а особливо кіна безумовно моральніші від наших. Головно, що нігде не рахують на подразнення нервів і розбудження інстинктів. Дітей в театри не пускають, хіба на окремі диточі представлення. А на що то дитина не надивиться зі своєю мамою в наших кінах!

Розв'язкою подружого питання старався радянський уряд здійснити давні ідеали російської суспільності. Лише вільне, щире кохання може лучити двоє людей на спільне життя. Ані пасивство родичів, ані сила закону не повинні порушувати свободи почування. Бож для закінчення подружого зв'язку замало писаних законів, треба кожному мати в своєму серці закони неписані. Релігійний підхід до подружжя надавав йому більше поваги, церковна тайна поглиблювала його зміст. Тимчасом на Радянщині цей так важкий життєвий акт упрощений. Молода пара заходить до ЗАГС-у (Запис актів громадського стану), де урядничка звертається до них зі звичайним запитом: „Не жонаті? Як фамілія?“ Записала, дістала від обох по рублеві і подружжя закінчене. Очевидно для такого подружого акту не може бути великої пошани.

Жінка на Радянщині має для церковного вінчання більше пошани як жужчина. Але часом і комуніст, щоби задовольнити свою вибрану, йде на вінчання до церкви, але тайно, бо за це його можуть викинути з партії. „І значе такий комуніст поклони бити, любо дивитися“ — оповідає один священик.

Дівчина починає там занадто скоро жити половим життям. Часто виходять за муж 17—18-літні дівчата. Очевидно „дівоча невинність“ втратила на колишній вартості, однак вона сьогодні всеюди підунала. Один священик говорив з жалем: „Хрестити дівчат — хрестив, але вінчати не доводилося“.

Під впливом пововнних і пореволюційних відносин стали на Радянщині ширитись розводи. Мужчини покидали свої давні жінки і находили собі нові, молодші. Це траплялось доволі часто особливо в напівінтелігентних кругах. Але за розводами прийшли аліменти і вони принесли надмірні пристрасти. Легкі зміни подружжя зв'язків, стали через аліменти надто коштовні. Батько мусів платити на удержання дитини $\frac{1}{3}$ свого заробітку; останніми часами аліменти виносять приблизно стільки, скільки коштує удержання дитини в приюті. Це погамувало захланність деяких жінок, що стали аліментами навіть експлуатувати мужчин. Вони стали спекулювати на багатого батька дитини, бо чим багатший батько, тим вищі були аліменти.

Страх перед аліментами підніс значно „невинність“ мужчин. Вони тепер — кажуть — більше невинні чим дівчата. Ось уривок розмови молоді гарної жінки з мужчиною в залізничці:

— Але це небезпечно захоплюватись гарними жінками!

— Чому? — питає вона лукаво.

О. ВАСИЛЬЧЕНКО.

ПІД ШКОЛОЮ

Двері в школі прочинилися, і звідтіля, товпілячись і на ходу одягаючись, висипали на двір школярі. Гомін, сміхи, спів з ними вирвалися на свіже повітря.

— Стій, хлопці! — разом крикнуло декілька голів, — вертайся назад: дощ!

— Дощ! дощ! — загули школярі й кинулися назад до дверей.

— Ідіть собі, йдіть! І ще мало голову пагули? Не гніщані — не розкиснете, — бурчав позаду сторож-дід, зазираючи за школярами двері.

Деякі з школярів, котрим недалеко було, зразу побігли по домівках. Решта збилися на дощі коло дверей школи й радилися, що робити.

— Он, братця сухо — можна переждати! — крикнув один з їх і кинувся до стіни школи, під гілля акації. Всі навипередки побігли за ним.

Довго пустували, сміялися, випихали один одного на дощ, поки таки всі умістилися вздовж мурованої стіни.

Осіннє небо заслаюся, немов рядном, сірими хмарами, і без відгалу сіяв густий та дрібний дощ.

Гомін поміж хлопцями став стихати.

— Рано цього року осінь зайшла, — промовив сухорлявенький, смуглятий школяр у свитині напашки, — люди гаразд не оборалися. — Вдумливими очима він оглянув сумне поле, де сіріли недоорані клапті стерні. Йому ніхто не одповів. Розмова чогось не вязалася. Дощ шумів і наганяв нудьгу.

— Ех-хо-хо! — голосно позіхнув один, — мабуть не переждемо до вечора ми цього дощу.

— Давайте, хлопці, заспіваємо, або-що, а то ще поспімо тут, — сказав жвавий і непосидливий Мар-

ченко, кращий учень у класі й перший у хорі соліст-дискант.

— А чого-ж так стояти! — охоче згодилися інші, — стоять усі, носи поспускали, як кури на сідалі!

— А ну, хлопці, до мене! — Марченко виступив наперед, збив по-молодецькому на потилицю козирок, узнявся рукою за ухо.

Как на горке калина,
Под горою калина —

почав він вигравати срібним, як дзвіночок, голосом. Усі заворушилися. Очі блиснули жартовливим огником.

Ну что кому дело — калина!

Ну какое кому дело — калина —

весело підхопили вони. Зразу вродився веселий настрій. Деякі стали притоптувати ногами, інші вибивали такт пісні рукою на спині свого сусіда: всі співали так, немов заради парадилось когось передражнювати. Хтось у кінці голосно ухнув, голоси пішли в розтіч, — усі зареготалися. Без учителя чогось діло не ладилось, і спів скоро спинилися. До того-ж без упину шумів дощ і перемав пісню. Весела хвиля, як скоро зринула, так і зникла.

— Ну й заспівали! — промовив один, — хоч-би не страмилися!

— Чорт ладу не шука, аби шум! — обізвався другий.

— Ось давайте, братця, вжаримо нашої мужицької! — почувся голос од краю.

— Тю!.. що це ти в степу, чи що!.. Учитель почує!

— Ну то що?.. це-ж не в класі: тут можна!

Хлопці зразу загомоніли.

— Своєї мужицької! „Донця“ давайте!.. Ні — „Неньки“!.. Або краще: „Із-за гори, із-за кручі!“ Хто буде заводить? — дзвеніли на перебій голоси.

— Знаєте, братця! — ось нехай Максим буде вводити, — казав один, — ви не дивіться, що на співці він іззаду стоїть та куняє, — отже я вам кажу, що краще

— На аліменти можна наскочити. — Він промочав видно щось неприємного прийшло йому на згадку.

Такто назріває мужеська невинність.

— „Ах, лишіть це, я ще дівчина, говорять збентежено сучасний радянський чоловік“.

Злобні язика кажуть, що дуже в моді стали там тепер жінки поза 50 літ, у безпечному віці.

Однак полове життя на Радянщині все таки надто свободне і відбивається воно в першу чергу на здоров'ю жінки, яка доволі часто користується позбавленням плоду.

Тому радянський уряд старається занобігти лихові і дбайливо опікується матір'ю. Закон про охорону материнства і дитини, широко переведений в життя. Жінка-робітниця свободна від праці 2 місяці перед родами і 2 місяці після цього, жінка-урядничка 1½ місяця перед і 1½ місяця потім. За той час дістає вона свою платню і придане на дитину, крім цього окремих додаток на прокормлення дитини через 9 місяців.

Дітей в родині дуже люблять і цесять. По містах родини невеликі. Троє дітей — це вже дуже багато. Дивувала мене любов чоловік до дітей. На залізничці або в трамваї навіть молодий студент любить зачіпати дитину, побавитись з нею. Діти мають там всюди перше місце.

Але великий клоніт має радянська влада з безпритульними дітьми. Це дуже талановиті діти, але здичілі, з власним поглядом на життя. Не в це діти покинуті недобрими родичами, це діти, що стратили дах над головою в часі революції і загальних розрухів. Живуть вони доволі диким життям, мають залізну дисципліну і не хочуть підчинитися чужим порядкам. Слабкі остають

в приютах і працюють по різних майстернях, а більше завзяті постійно втікають з весною „на волю“.

Треба однак признати, що й рівноправність жінки має свої тіні. Постійно переводиться в життя ідея рівності, але не рівноцінності. Не тільки не зважається на психічні різниці, але й з жіночою фізіологією не рахуються. Дівчата й хлопці дістають однакоє фізичне виховання, роблять одну гімнастику. Домашня праця жінки не має належного пошанівку. І так за ціну рівноправності покидає жінка більше безжурне домашнє життя з потенціями радості, смаку і краси.

Всеж таки доводиться жінці працювати не тільки поза хатою, але і в хаті. Пересічний умовий робітник — лікар, учитель, урядник в гірше плачений від кваліфікованого робітника. Жінка інтелігентна по більшій часті працює поза хатою. Жінка інтелігентна по більшій часті леглі роботи в хаті, бо на прислугу мало хто може спромогтися. Впрочім і радянський чоловік також привикає до хатньої роботи, особливо тоді, коли жінка працює поза хатою, а він без заняття. Тоді обоє міняються ролями. Жінка ходить на службу, а він господарить в хаті: доглядає дітей, — „бракує тільки, щоби груддю погодував, але в надія, що й цього з часом навчиться“.

З кожним кроком вперед віддаляється радянська жінка від колишнього ідилічного родинного життя. Перед нею стелиться тернистий шлях широкої, суспільної праці, з якого завертати вже зазізно. Сама мусить собі жінка кувати нову, кращу долю.

за його наших пісень ніхто не введе. І Марченко нехай піде вмінється.

— Хто — Максим?.. куди йому! — обізався дехто.

— Е-ні, братця! Ви ще його не знаєте! — казав перший, — то що він такий тихий та соромливий, то й не чуть його на співці, а голос у його добрячий.

— Може й справді витукався у насіці з дідом. — згожувалися інші, — а ну, Максиме, виходь!

— Вилазь-же, медовик, чого-ж ти!

— Одчепіться од мене — я не вмію! — почувся десь іззаду голос.

— Та ну бо виходь! Бач — як ведмідь опинається!

Наперед випхнули хлопця в здоровенних чоботях, у волохатій вивернутій шапці. Лице в його все засмажене сонцем, пестрижений давно чуб білими пасмами вибивався з-під шапки.

— А ну, Максиме, покажи їм, матері їх кона вареників! — підбадьорювали його хлопці.

Соромлячись, сміючись і закриваючись рукавом, Максим поривався сховатись за хлопців. Школярі збилися кругом його, сміялися, гомоніли й не пускали.

— Хай он Марченко введе — я охрип!.. Йй-бо-ж охрип! — просився Максим.

— Ну, та годі вже тобі, не здавайся! — серйозно обізався до його смуглявий школяр, — заводь, коли заводили!

Максим став по середині, вирівнявся й провів рукою по лиці. Соромливість сплила з його, і воно стало поважне, навіть строгі. Сірі очі стемніли, чоло побіліло. Хлопці примовкли й налагодилися. Оглянувши всіх товаришів, Максим спинив очі на одному, немов збирався щось йому казати; відкашлявся, легенько схитнув головою вправо, хитнув у ліво, й не одриваючись од очей товариша, тихо заспівав:

У педленьку рано-пораненьку
Розсердився син на свою пеньку...

Легенька хвиля смутку знялася й пройшла по дитячих личках. Усі стали товпитись до гурту. Кожний хотів співати й пробрався наперед. Маленький школяр

рик, босенький, з підкачаними штанами і з школярською торбинкою через плече, довго не міг приєднатися до гурту; він перебігав з місця на місце, поки сининився на донці, притулився ззаду товаришів, висунув наперед голову через їх плечі, і в співках задзвенів новий високий дискант. Так і стояв на донці, мов закам'янів.

Тихо, повагом заводив Максим перші слова. Всі дивилися на його, слухали. Потім очі в усіх здіймалися, тьмарились, голови хитались і разом з усіх грудей виривалися слова жалю і смутку:

Будуть гості усі в бархотині,
А ти мамо в подертій свитині!..

Всі в одно слово виголосили вони, і здавалося — що вони не співали, а словами розповідали про те, що недавно чинилося на їх очах.

І що далі співали вони, все щільніше горнулися одно до одного, руки непомітно спліталися в обійми.

Донц був перестав і знову пішов — вони не помічали: пісня заглушала шум донцу й живим словом розносилася далеко з-під стіни школи.

А за стіною в класі, склавши руки на грудях, з кутка в кутка ходив учитель — підійде до вікна, схилиться головою до шибки, слухає... потім знов хоче, задумавшись, і тихо наспівує слідом за хлопцями слова пісні.

Якось його побачили.

— Учитель, учитель слухають! — зразу пішло тихо поміж хлопцями.

Всі помалу стихли. Пісня обірвалася.

— Ну чого-ж?.. давайте співати! — звернувся до товаришів Марченко, — нехай послухають...

Хлопці пошепталися між собою і стали одкашлюватися. Марченко вскочив у середину, махнув головою і всі в один голос залицали:

Вот ля-гушка по до-рожке
Скачет, вытянувши попки...

Шкільний, казенний настрій знову зрипав між хлопцями. Максим провів рукою по сплітлому лиці, пасунув на очі шапку й тихенько сховався в гурті.

АРТИЗМ

Артизм — це найвище поняття мистецтва — але дуже часто уживається його помилково.

Піаніст, скрипак, співак, маляр, різьбар, актор — усі вони працівники в ділянці свого мистецтва, але не усі артисти.

Ось ми на концерті — ми чуємо спів чи гру — слухаємо і щось — наче не те. Пісня знайома — усе в порядку — а однак...

Ми дивимося на сцену.

Пісня цікава, але щось наче заважає, або чогось не достає. Але потім ми відчуваємо, нас вражає присутність „особи“.

Пісня, пісня, усе другорядне, головна річ „особа“. Її повна естрада чи сцена і вона являється так важною, що усе проче уступає на задній план.

В такому випадку ми маємо до діла з чим хочете, тільки не з артизмом. Тут не мистецтво на першому плані, не ідея чи думка композитора, ні — тут вона — ця думка — є тільки тлом, на якому „особа“ себе показує. Цей диссонанс відчуваємо ядро, коли пр. кабаретова сила виходить на концертну естраду, або коли в кабареті виступає концертна сила. Відчуваємо його на сцені, коли „аматор“ хоче бути на пр. „демонічний“ але крім демонічних зусиль не добуде з себе нічого. З окрема жінки додають собі багато своїм одягом, який так часто зраджує, що усі недостачі, усі артистичні недомогання, вони стараються вирівняти ексцентричним або вирафінованим одягом.

І коли хто не розуміє, чому пр. Любка Колесса переносить нас своєю грою поза естраду, коли ми чуємо „щось“, чого не вміємо означити, це власне той абсолютний артизм, якому Любка підпорядковує цілу свою істоту, мистецтво, якому вона, як жрекиня служить.

Тут артизм великої міри і цілковита гармонія з людиною. У неї розкішний стрій, бо цього вимагав естрада, але він ніколи не обчислений на дешевий ефект. Нас ніщо не разить і ми мусимо разом з артисткою перенестися у цей абстрактний світ великої музики. Очевидно, оскільки ми музикальні, це нам вповні вдається, натомість ляйки в оголошенні і чують, що попали у несвідому для них атмосферу.

Я не маю наміру робити на цьому місці реклями Любці, вона цього не потребує. Подаю її як зразок того,

що обіймає поняття слова „артизм“. Таке поняття давав нам хор Коніца (на жаль у Львові не виступав), де ми не бачили ні сліду ефектів, що ними так радо оперують інші хори, зорганізовані на його лад.

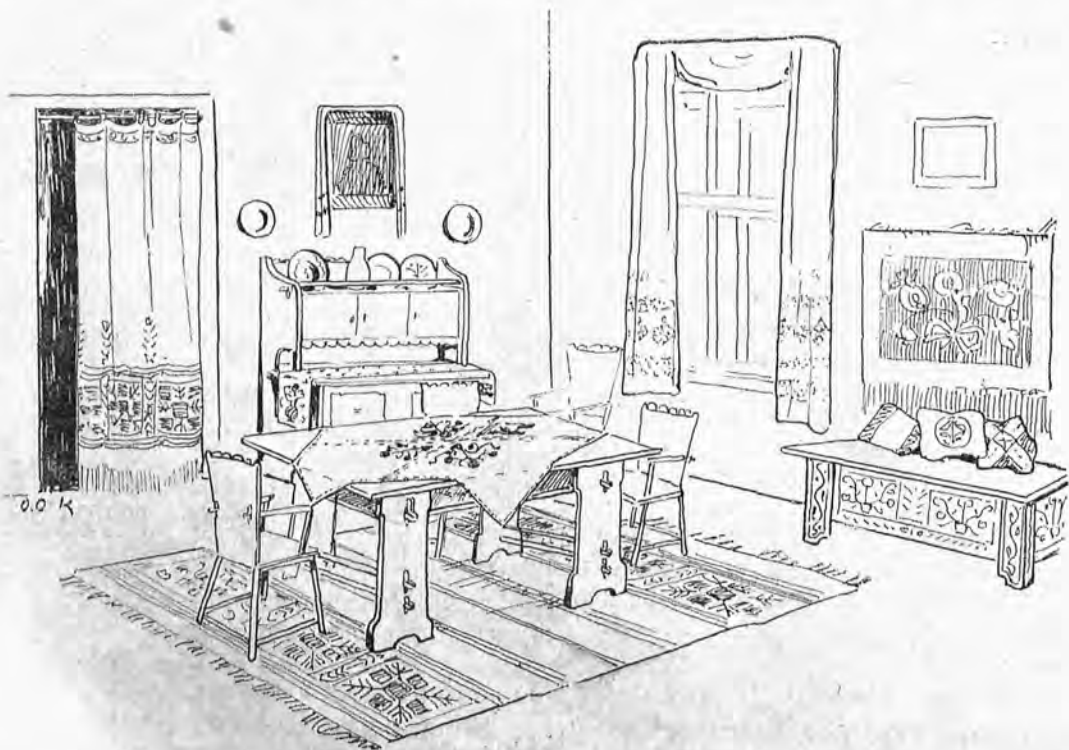
Цей „артизм“ відчуваємо не раз у зовсім скромних артистів, що виконують іноді малу роль на концерті, чи сцені. Їх гармонія, зрозуміння ролі, яку відтворюють, дає нам повну мистецьку насолоду артизму. Ми чуємо їх, — слухаємо їх, — але й рівночасно у творів, який передає нам артист, відчуваємо генія, його слово чи мрію.

Що артисти, а навіть генії в приватному житті дуже далекі не раз від тої культури, якою переняті їх твори, це річ відома, а може й оправдана. Фактом є однак, що ми, глядачі уявляємо собі те „щось“, яке дає нам творець чи відтворець не тільки як частину мистця, але ним самим. Поет-лірик в нашій уяві ніжний з виду і по вдачі, а поет революціонер — енергійний і завзятий. Тимчасом цей поет-лірик буває собі товстий добродій, ще й з файкою, а поет революціонер — ніжне хлоня. Герої на сцені — захоплюють нас, ми є під вражінням іноді так довго, доки не стрінемося з ними поза сценою.

Що однак не всі творці чи артисти викликають цей диссонанс, коли з ними стрічаємося поза публічною ареною, наведу оцей зразок високої мистецької культури і гармонії, що залишився у моїх спогадах після знайомства зі сестрами Кульчицькими. Я мала нагоду глянути у їх особисте життя, а короткий побут з ними, лишив таке глибоке вражіння гармонії людини з мистецтвом, що боюся, чи зможу його вірно передати словами.

З Ольгою і Оленою Кульчицькими, стрінулася я в перше в Баранові 1919 р., куди разом з іншими вивезла їх польська влада, як заложників м. Перемишля. Вязні замку зуміли зі своєї кімнати зробити товариське огнище, яке для других вязнів було наче рідною хатою. Мене вразила тут безпретенсійна свобода і культура у взаїмовідносинах усіх вязнів між собою і супроти жінок. Це освідомила я собі вповні пізніше, коли мені довелося перебути кілька днів в домі сестер Кульчицьких. Для мене, дів'ятирічної дитини, це було свого рода новістю. Ні одного шабляного кутика, ні одної частини обстановки, що була б зайвою або не підходила до мистецької цілості.

Робітня Олени К. займала один кут величезної кім-

Мистецька обстановка хати в проєкті О. О. Кульчицьких.

В МОДНИХ ГАТУНКАХ **ВОВНИ Й ШОВКИ** НА ПЛАЦІ Й КОСТЮМИ

поручає фірма

СТАХЕВИЧ & АБРИСОВСЬКИЙ — Львів, Ринок 32.

нати. Тут і прегарні килими роботи Ольги К., після узорів Олени. Тут і усі меблі після пляну малярки на лад гудульський. Але тих килимів не за багато, а уся обстановка теж надто себе не виявляла. Усе творило незрівняну цілість. І ті дрібнички з бронзи — роботи арт. Олени (баранці їдять з подолка пастушки) і емалі в металю на коробці, усе з окрема і усе разом вражало такою тонкою і шляхотною душею, що я боялася торкнутися, щоб не переставити чого небудь незручною рукою, не сполошити того „щось“, яке царювало довкруги і підносило мене на верхівя краси. На одній стіні портрети пок. батька артисток, а побіч цвіти в рамах.

Це той, що навчив нас дивитися на природу. Той, що навчив нас любити кожну квітку, кожну деревину, усю природу з її могутніми нюансами. Це той“...

Я вперш відчула велику силу духового артизму. Його могутний вплив і творчу вартість. А духові артисти сповняють велику місію. Вони, як ті, що вмюють відчувати велич природи і твори геніїв, і як ті, що вмюють передати те розуміння другим, стають посередними співтворцями. Їх абстрактне мистецтво не виявляється сконкретизовано як певна означена мистецька форма: малярство чи різьбарство, поезія чи музика. Їх мистецтво виявляється тільки вродженою тонкістю духа, умінням відчувати і умінням передавати його новим творцям-мистцям. Вони є духовими жрецами мистецтва, духовими артистами.

Жіночий рух

Катерина Грушевська.

Досі не писав ніхто у нас про молоду, талановиту, пильну робітницю на науковому полі, — Катерину Грушевську. Тому я хочу познайомити з нею наше жіноче громадянство.

Катерина Грушевська студіювала у 1917—19 р. право у Київському українському університеті, а 1919—20 р. вчилася державного права, суспільної економії та соціології в женецькому університеті. Коли у Женеві заснувався наш Соціологічний Інститут, вона інтензивно працює у ньому і овочем цієї праці є її книжка „Примітивні оповідання, казки і байки Африки і Америки“, видана 1922 р. у Відні. В передмові до цієї книжки авторка на підставі студій примітивного фольклору дає чимало власних цікавих зауважень що до розвитку художнього оповідання у примітивних народів.

Після повороту на Україну авторка продовжує свої студії і видає нову працю п. н.: „З примітивної культури“. Є це низка доповідей та розвідок, у яких авторка на підставі найновіших дослідів європейських учених, особливо французьких та англійських соціологів, не тільки знайомить нас з новими теоріями про примітивне мислення, але і самостійно аналізує певні точки примітивного світогляду, та вказує на хвилює „відживання“ цього примітивного світогляду в нашій фольклорі, а саме в українських похоронних обрядах. Оця книжка загалом знайомить нас з найновішими течіями і здобутками на полі соціології та історії культури і може бути дуже корисною і цікавою і для ширших кол інтелігенції, а не тільки для спеціалістів.

При Українській Академії Наук в Києві існує тепер Кабінет Примітивної Культури, який продовжує працю Соціологічного Інституту. Керівницею цього Кабінету

є саме Катерина Грушевська. Кабінет займається дослідями з царини соціології, порівняної етнології та фольклору. Його науковим органом є часопис п. н.: „Первісне Громадянство“, який виходить під редакцією К. Грушевської.

Крім праць поміщених у згаданому органі К. Грушевська видрукувала осіпню 1927 р. велику книгу п. н.:

„Про Українські Народні Думи“, у якій подала тексти 13 дум, варіанти до них і деякі записи досі ще нігде не публіковані.

На початку книги, після вступного слова, дала авторка велику, (на 220 стор.) ціну студію про збирання і видавання дум в XIX. та в початках XX. віку. Особливо цікаво і живо написаний розділ про українських кобзарів і лірників, про їх школи і репертуари.

Загалом книга про думи написана живо та барвно, і тому цікаво прочитати її кожному, хто інтересується культурним життям українського народу.

Ми маємо повне право сподіватися, що Катерина Грушевська ще не одну цікаву книгу дасть нам з поля соціології, фольклору та етнології.

Ольга Мочульська.

Допис з Києва.

В Києві, у приміщенні Всенародньої Бібліотеки України (при УАН), відбулася дня 1. квітня ц. р. літературно-музична вечірка, присвячена сороклітній річниці *першого* українського жіночого альманаху „Вінок“, що вийшов у Львові року 1887.

Аудиторія складалася не тільки з самих жінок, чоловіки також ушанували жіночу вечірку.

Після короткого вступного слова проф. О. К. Дорошкевича, виступила з докладною доповіддю Член-кореспондент Української Академії Наук — Олена Пчілка, що разом з Наталкою Кобринською складала цей „Вінок“.

Накресливши побіжний історичний огляд становища українського жіноцтва, що значно різнилося од становища російської жінки, поневоленої „теремним“ побутом, шановна доповідачка переказала свої спогади про те, як зародилася думка про видання „Вінка“, та

Вовни

В НАЙНОВІШИХ ВИБОРАХ, ФУЛЯРИ Й СИРІ ШОВКИ

ПОРУЧАЄ

Вовни

Львів, вул. Галицька 16

РОМАН ЗУБИК

НАСЛІДНИК

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

як гурток галицького жіноцтва звернувся до неї з проханням згуртувати літературні сили Наддніпрянщини, що, звичайно, не мали за тих часів власного якогось органу. Далі Олена Пчілка відзначила вплив цього першого жіночого літературного збірника, познайомила слухачів з його змістом (груба книжечка з пожовклими листочками—старенька й мила!), нагадала про дальший розвиток літературної та громадської діяльності тих авторок, що брали в ньому участь, і закінчила свою доповідь оглядом літературної діяльності жіноцтва наших днів.

Після того, відбулася музично-вокальна частина виключно з творів наших письменниць — Ол. Пчілки, Дніпрові Чайки, Лесі Українки, Л. Старицької-Черняхівської, Л. Яновської та інших.

Закінчилася вечірка товариським чаєм у теплішому колі.

Гурток киянок підніс Олені Пчілці адресу та гантовану скатертинку українського виробу на сномин про цю вечірку.

Хоч наше жіноче життя зробило такий великий крок уперед, що потреба в якихось відокремлених од загального громадського руху жіночих організаціях, відпадає сама собою, жінка-бо стала повноправним членом суспільства, — але тим цікавіше було відзначити одну з перших сторінок самодіяльності української жінки.

В. Ч...ка.

Загальні Збори

Кооперативи „Українське Народне Мистецтво“.

Дня 31. марта ц. р. відбулися Звичайні Загальні Збори Кооперативи „Українське Народне Мистецтво“, на яких Управа кооперативи зложила звіт з праці й рахунків за діловий рік 1927.

Кооператива начислює 153 членів, з яких на Збори явилися 26. Зборами проводила голова Надзірної Ради п. Стефанія Монцібовичева; по відчитанню й прийняттю протоколу з попередніх Загальних Зборів, зложила звіт іменем Управи п. Ірина Макух-Павликовська.

Кооператива веде два відділи: видавництво журналу „Нова Хата“, та виробництво й продажу народних вишивок.

При видавництві журналу, який виходить від червня 1925. і появляється раз в місяць, адміністрація журналу доставляє передплатникам на окремі замовлення зори до ручних робіт, монограми, та крої до шиття суконь і бібля. Крім цього в році 1927, появилася в „Н. Х.“ окремий додаток до журналу, а саме таблиця кроїв, яку передплатники отримують *безплатно раз на квартал*. Завдяки тому, що українське жіноцтво на загал є дуже точне й солідне в плаченню передплат, Управа встигла побороти всі труднощі в покритті коштів видавництва; числячи на щораз більше заінтересування загалу жіноцтва „Нов. Хатою“, та спираючися на цю матеріальну піддержку, якою є правильна виплата передплат, вирішила Управа поширити на р. 1928. сторінки „Н. Х.“ з 20 на 24.

Другий відділ підприємства кооперативи, а саме виробництво й продажу народних вишивок введено в життя в другій половині 1927. Зараз в вересні кооператива взяла участь в господарсько-промисловій виставці в Стрию, на якій звернула на себе загальну увагу, здобула собі належну оцінку та найвище признание за мистецькі ручні роботи та уладження виставки.

Участь „Укр. Нар. Мистецтва“ у виставці була ко-
нечною і незвичайно корисною для кооперативи, бо дала

зможу наглядно познайомити широкі круги українського громадянства про її існування і завдання.

Брак локалію перебивав правильному розвитку кооперативи, головню в ділянці вишивок. Тому Управа докладала всіх зусиль для розшукування відповідної домівки, і з днем 1. січня 1928. умістила кооперативу в однокімнатній локалі при вул. Словацького ч. 14. на 1. поверсі.

В цій домівці крім готових ручних робіт з народними вишивками, можна дістати матеріали до ручних робіт, різні полотна й нитки, з яких в великій мірі користають передплатниці „Н. Х.“ в краю.

Так доповняють себе взаємно й співпрацюють оба відділи кооперативи: журнал плекає і популяризує народне мистецтво, подає зразки примінення його до домашньої обстановки й одягів, з одної сторони, з другої сторони відділ виробництва виконує ці зразки, збуває готові вишивки, а також матеріали потрібні до їх виконання.

В своїй організаційній праці кооператива шукала порозуміння із спорідненою кооперативою „Труд“ у Львові, щоби знайти платформу для співпраці, та упрощення адміністраційної частини обох кооператив. В тій цілі відбуло кілька нарад, які на разі не дали конкретних результатів; всетаки справа основно передискутована, знаходить багато прихильників між львівським жіноцтвом заінтересованим в обох кооперативах.

Крім цього „Укр. Н. Мистецтво“ брало активну участь в з'організованню краєвого з'їзду жіночих промислових кооператив, який відбувся в грудні 1927.

Стан рахунковий кооперативи з днем 31. грудня 1927. представляється так:

Рахунок страт і зисків:

	Страти.	Зиски.
З рах. журналу, вишивок, кроїв, зорів, монограмів		зл. 1760.27
„ „ заплачених відсоток	зл. 247.73	
„ „ коштів адміністрації	зл. 452.30	
„ „ виставки в Стрию	зл. 561.81	
До рах. біляшеу: зиск	зл. 498.43	
	зл. 1760.27	зл. 1760.27

Рахунок біляшеу:

	Активна	Пасивна
З р-ку каси: готівка	2,082.56	
„ „ П. К. О.	361.43	
„ „ віртелів і довжників	358.55	296.46
„ „ кредитів		7,403.77
„ „ адміністрації		59.29
„ „ локацій	85.—	
„ „ уділів		1,502.13
„ „ запасного фонду		138.28
„ „ переходового	1,102.—	334.—
„ „ движимостей	231.50	
„ „ журналу: передплати на 1928 р.		766.92
„ „ журналу: залеглі передплати	2,314.41	
„ „ вишивок: запас	4,463.83	
„ „ страт і зисків		498.43
	10,999.28	10,999.28

Загальний оборот рахунків в р. 1927. виносив кругло 106.000 зл.

Власне майно кооперативи з кінцем ділового року 1927. виносить:

на уділах кругло	зл. 1500.—
на фонді резервовім кругло	зл. 140.—
разом	зл. 1640.—
чуже майно на рах. кред.	зл. 7400.—
разом оборотний фонд кооперативи виносить	зл. 9040.—

(Далі на стор. 18)

ПРО МОДУ

Новий стиль літньої моди — це різко підкреслена різниця між одягом ранішнім, а пополудневим і вечірнім. Жінки бажать в часі одної днини змінити не до пізнання свою появу, бути одною людиною до год. 4-тої, а зовсім другою опісля. Скромно, дуже скромно рано при праці в бюрі і дома — багато, дуже багато та чепурино пополудни на прохоті, чи вечером в казарні.

Рано одяг майже схожий на однострій — скромний костюм англійський, мужеський плац і суконка джемперова, черевики на низьких каблучках, маленький капелюх. Ранішня сукня усе однакова: спідничка більша або менша фалдована, блузка без ніякого прибрання лише децю закладок або геометричних ліній в крою, необхідний пасок, який позволи але послідовно зближається до нормальної висоти стану. Так само виглядає суконка спортова цебто ситківська — бо цеж головний літній спорт. Вона ще більше обчислена на доцільність і вигоду, тому часто без рукавів а все з доволі глибокими фалдами, щоби не стиняла свободи рухів.

Трохи зміни до цього однострою вносить нова трикутна хустка, яку треба уміти фантазійно зав'язати, підібрати добре в красках і уміти носити.

Інша картина при пополудневих і вечірніх сукнях. Ці дві сукні не відмежовані уже так як зимою. Літом, можна уже пополудни одягнути стрійну сукню без рукавів (як що вона дійсно літня, а не вечерова сукня зимового сезону). Ці сукні є дуже різноманітні, дуже чепурні, дуже багаті. Однак усе це багатство крою і прибрання, ці кльоші, фальбани, риші обмежуються виключно до спідниці — станик мусить бути можливо скромний. Ціла сільветка має бути „видовжена“ — спідниця є нерівномірна, довша ззаду або боками. Матеріяли — шовки у великі або дрібні взори. Чорна і чорна з білим не виходить також з моди. У всіх цих сукнях жінки можуть мати необмежену фантазію. Закон моди каже лише, що загальна поява жінки у вечірніх годинах має бути дуже жіноча.

До цих суконь носить великі солом'яні капелюхи — по і елегантні черевики на високих каблучках — як нагортку шовковий плац. Що у такому одязі не можна появитись до год. 4-ої, навіть при дуже торжественних нагодах — це твердий закон моди, якого не дозволяє вона нікому ломити.

(Тому надумайтеся шановні читачки добре, чи Вам загально така „тоалета“ потрібна!)

Спортова сукня в воєняної Georgett-и, з шашитими кишенями, та шовковою хусткою через плечі. До цього носить гарну шапку.

З. Г. К. К. К.

ч. 129. Англіійський плащ з вовняного матеріалу в дрібну кратку; форма плаща простолінійна, з великими нашитими кишенями; на місце ковніра довгий шаль, якого кінці, як також кишені та манжети прикрашені тасьмами.

ч. 130. Плащ до подорожі з м'якого, ясного вовняного матеріалу, з пелериною і стоячим ковнірем. Плащ і пелерина підшиті бронзовим.

ч. 131. Спортивний костюм, який складається з жакету, блузи й спіднички. Вовняна матерія на жакеті й хітська крена на блузі, мають однаковий візор. Підшівка жакету, спідничка, манжети й кінці краватки зроблені з одноцвітного матеріалу.

ч. 132. Елегантна спортова камізоля з рукавами з ясно-бронзової ірхи або дифтини. Лямівка, ґузники й монограм в темнобронзовій красці.

ч. 133. Одяг до туристики з зеленого вовняного матеріалу англійського, який складається з камізолячки й фалдової спіднички.

Пасок, ковнірець і лямівка при кишенях з темно-зеленої шкіри. До цього носиться білу блузу з зефіру.

О Д Я Г Н А В У Л И Ц Ю

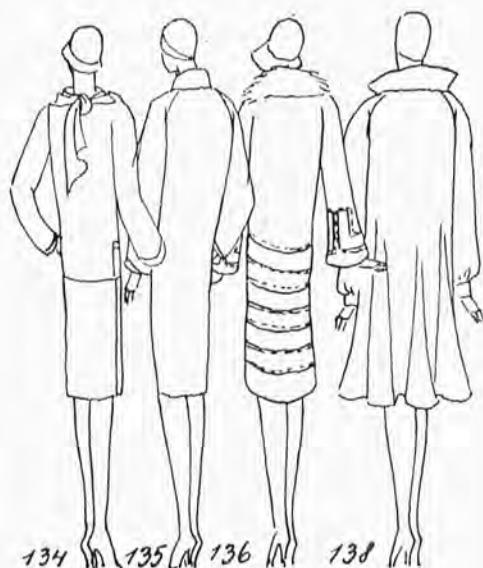
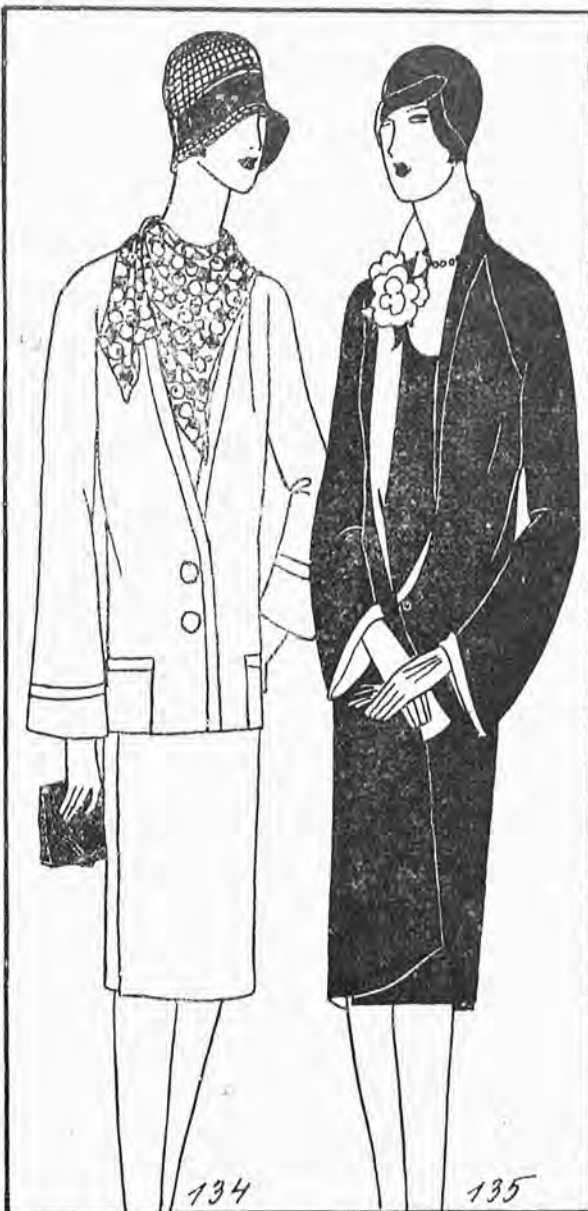
ч. 134. Костюм з матеріалу Jersey, який складається з жакету без коміра й гладкої сукнічки. До цього поєднаний кольоровий шалік.

ч. 135. Гранатовий плащ, з раглановою формою, з високостоячим коміром. Яена підшита, квітка й вишукані рукави в тій самій красці.

ч. 136. Плащ з ринсу. Багате прибрання плісмами: вони зроблені з лівої сторони матеріалу, і зшиті під стебнілкою.

ч. 137. Плащ до частого носіння з Covert coat, в престолійній формі. Комір і манжети з оксаміту.

ч. 138. Раглан з англійського вовниного матеріалу: кишені прибрані гузиками.

Григор'єв

ОДЯГ ДО ТЕНІСУ

ч. 139. Суконка з шовку до прання, без рукавів, багато прибрана закладками; кольоровий пасок з лякової шкірки.

ч. 140. Суконка з хіпської крені з контра-фалдами й вузьким пасочком з того самого матеріалу.

ч. 141. Гарненька суконка з сирого шовку, багато прибрана закладками; плісована снідничка. До цього відповідний шаль — в дуже декоративним прибранням.

ч. 142. Гарний жакет, вишиваний яскравими кольорами, підшитий білим матеріалом Kasha, надається до всіх легких літніх суконь.

ч. 143. Біла суконка з шовку до прання, ціла плісована; пліси перестебновані. До цього болеро з того самого матеріалу.

СУКНІ В ВЗОРИСТОГО МАТЕРІАЛУ ДУЖЕ В МОДІ

ч. 144. Одиг. для смотрика з взористого шовку. Складається з суконки без рукавів і відповідного до цього жакетинку.

ч. 145. Суконка для смотрика з фуляру в крапки, багато прикрашена волантами.

ч. 146. Прекрасна візантова сукня з дрібно-взористого шовку, з хусткою через плечі.

ч. 147. Елегантна сукня на понолудне, з хітської крені, в великий десень.

ч. 148. Сукня візантова в елегантній формі і взористої Crêpe georgette, прикрашена вишиваннями.

Елегантний великий капелюх, з чорної соломки Мачіаля, прикрашений великою розетою з ликової етажки.

gretchen

150

151

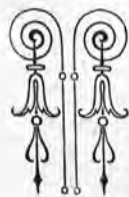
152

153

ПРАКТИЧНІ СУКОНКИ

ч. 150. Гарненька суконка на літо з взористого матеріалу до прання. Ковнірець і маншети зроблені з білого полотна, нашиті тасьмою відповідної краски.

ч. 151. Практична суконка коло дому з гладкого зефіру й кольорових лямівок.

154

ДО ПРАЦІ Й ГОРОДУ

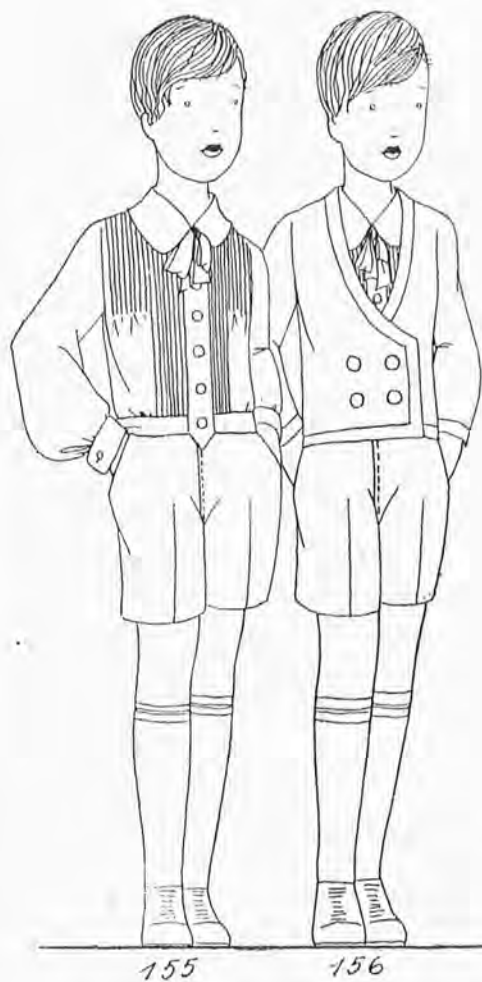
ч. 152. Суконка на літо, прибрана лямівками одностайної краски. На лівім рамеви лямівки, звязані в китицю.

ч. 153. Суконка на літо, зроблена з двоякого шовку до прання, гладкого й в кратки. Група фалдів на переді їперестебнована в зуби.

ч. 154. Практичний одяг до городу з синього полотна до прання, з плісою на гузички.

Григоренко

155

156

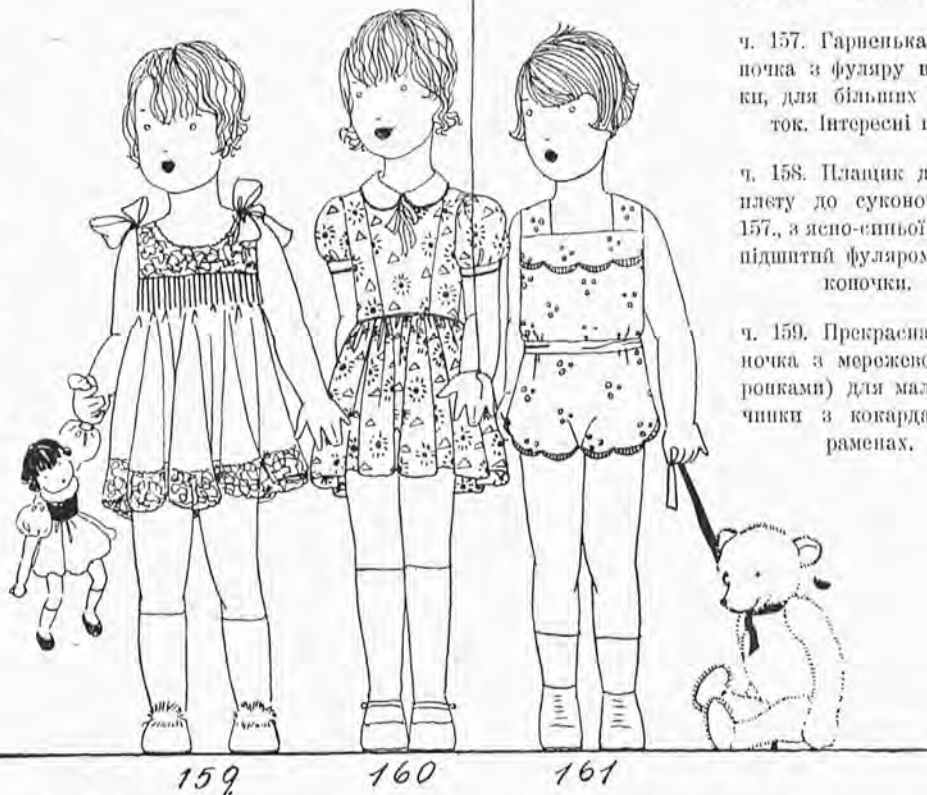
157

158

ДІТОЧА

ч. 155. Одяг для хлопчика на літо. Вілпй зефір це матеріял на гарну сорочку, багато прибрану в закладки. Листовка на ґузники сягає аж до паска на штаних. До цього

ч. 156. камізолька з рукавами, з гладкого доброго кольорового полотна; з цього матеріялу зроблені теж штаниці.

159

160

161

ГАРДЕРОБА

ч. 157. Гарненька суко-ночка з фуляру в крап-ки, для більших дівча-ток. Інтересні шви.

ч. 158. Плятик до ком-плету до суконочки ч. 157., з ясно-спньої каша, підшитий фуляром з су-коночки.

ч. 159. Прекрасна суко-ночка з мережем (ко-ронками) для малої дів-чинки з кокардами на раменах.

ч. 160. Практична суконочка для малої дівчинки з круглим ковнірчиком.

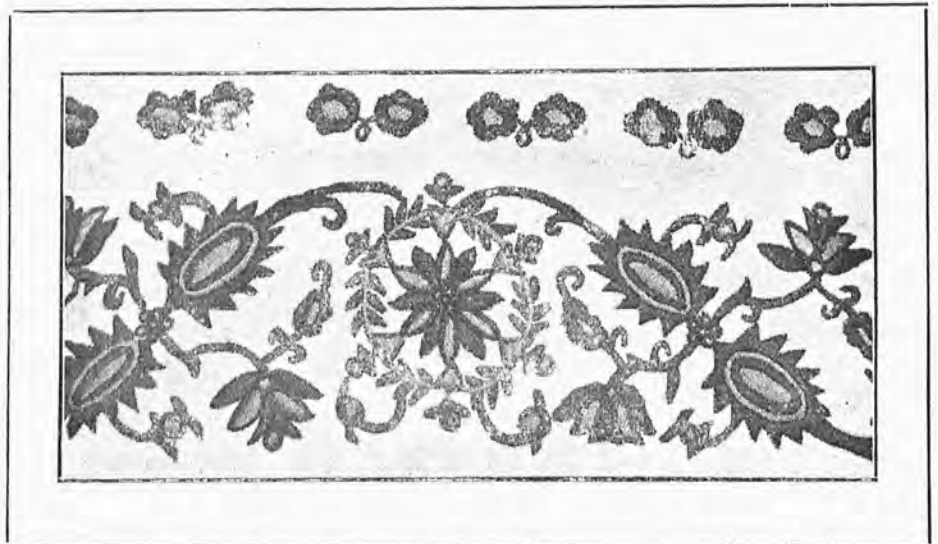
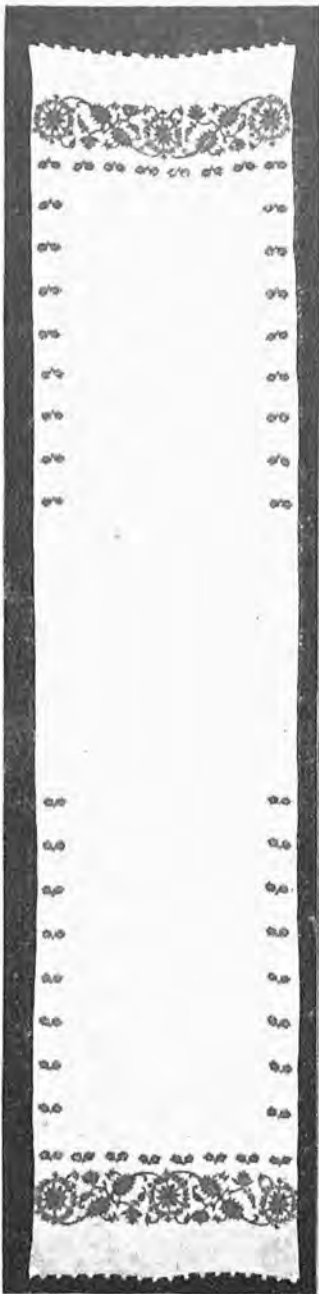
ч. 161. Одяг до забави для маленьких, з зашпунтованими штаними.

Григор'єв

РУШНИК НА ОБРАЗ З КИЇВСЬКИМИ МОТИВАМИ,

виконаний гантом, зеленою й жовтою краскою.

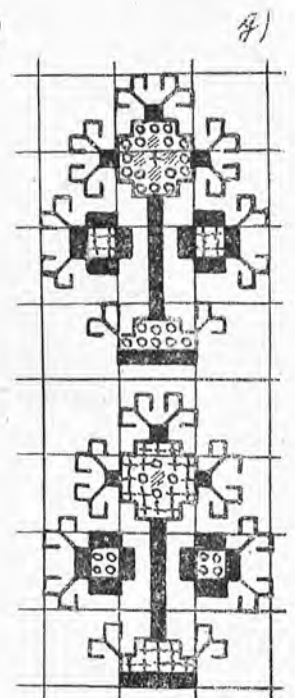
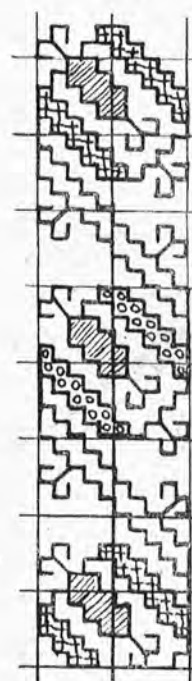
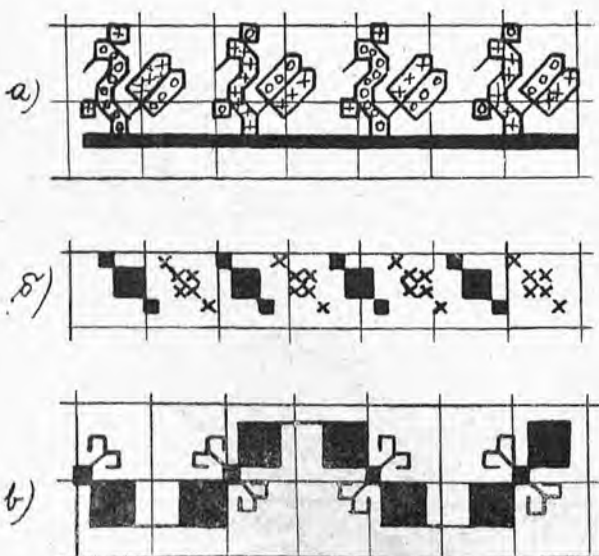
(Вимір рушника 165/40 см).

Мотив ганту в побільшенню. Надається до різних інших ручних робіт, як доріжки, подушки і т. п. Взір природної величини, (ширина головного мотиву 10 см) можна замовити окремо в „Н. Х.“

БУКОВИНСЬКІ ДРІБНІ ВИШИВКИ

Мотиви з народних сорочок, для примінення до діточих сукночок.

а) бузьки
б) колодочки
г) червачки

КРАСКИ: ■ — L чорна, × × червона,

в) жризульки

г) огірочки

д) хлопчики

+ + існочервона,

○ ○ жовта,

/// синя.

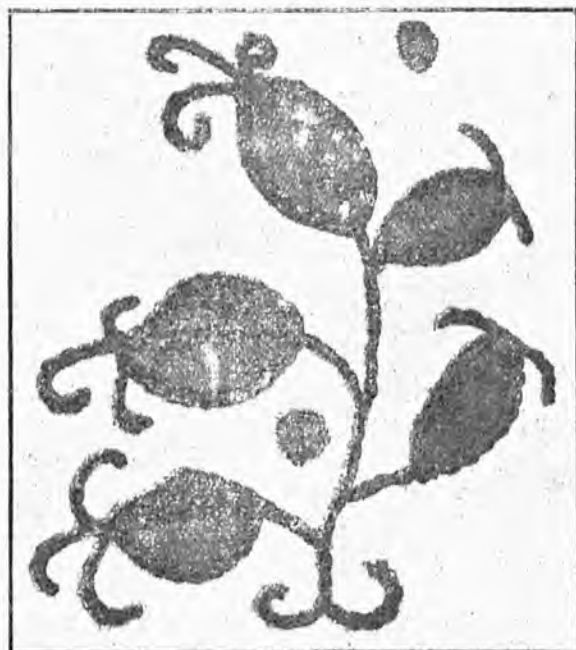
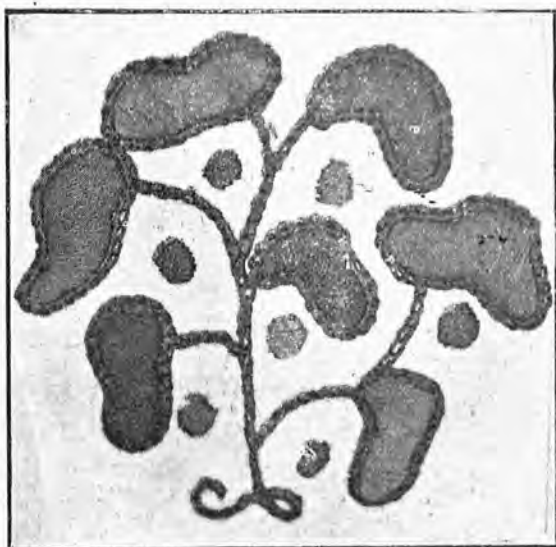
з повіту Заставна

Р О Б О Т И

ПОДУШКА НА ОТОМАНУ
З ОРИГІНАЛЬНИМИ МОТИВАМИ
З СУКОННИХ СЕРДАКІВ

(Проектували О. О. Кульчицькі).

МОТИВИ в побільшенню; всі гілочки мотивів виконані ланцюжковим стібом, червоними нитками: горошки та листочки гантом, красками червоною, зеленою, та темносиною, на переміну. Подушка викінчена доокруги обміткою. Взір мотивів природної величини (9/9 см 9/8 см) можна замовити окремо в Н. Х.

НАРОДНІ ВИШИВКИ

Характеристичною ціхою народних вишивок, — впрочім загально знапою, — є ця обставина, що вишивальниці піколи не послугоються кашвою, або подібним иншим підкладом, лише кладуть хрестики й всі інші стіби впрост на полотно, рахуючи притім поодинокі нитки; очевидно це незвичайно мозольна праця, яка забирає багато часу, але якраз через це народні вишивки визначаються своєю досконалістю у виконанті.

Нитки до вишивання вживають вишивальниці дуже

грубі; тоді властиві контури wzору майже цілком затираються та зливаються непомітно, як тінь в мотив вишивки. Це найкраще можна бачити на буковинських вишивках переміточним стібом, (подібний до німецького Hohlbein'a), диви взір 5 „огірочки“, і 2 „червачки“. На рисунку видно докладно поодинокі ломані лінії, а в дійсності вони зовсім зливаються; контури рисунку, які впрочім дуже правильно переведені, дадуться розшукати на оригінальній вишивці лише при незвичайній увазі.

С.

Членів має кооператива, як вже згадувано вище 153. (в тім 143 жінок). Членський уділ виносить зл. 10. з двократною порукою, виписовує 1 зл.

Зложені Управою звіти з діяльності й рахунків кооперативи Загальні Збори на пропозицію Контрольної Комісії прийняли до відома й затвердили, а чистий зиск в висоті зл. 498.43 розділено на внесення Надзірної Ради в такий спосіб:

зл. 50.— на будову жіночої господарської школи в Угерцях,

зл. 50.— на Товариство Вакаційних осель,

зл. 25.— на „Рідну Школу“, а решту

зл. 373.43 приділено до резервного фонду кооперативи.

Крім цього літом 1927. виплачено з каси кооперативи для жіночого табору пластового 40.— зл.

На місце звільсаних двох членів Надзірної Ради вибрано пп. Ірину Лежогоубську (поновно) і Н. Палиницю-Палійову.

В склад Надзірної Ради входять: пп. Стефанія Монцібовичева, Стефанія Савицька, Анна Вергановська, Ірина Бошковська, Дарія Навроцька, Ірина Лежогоубська і Н. Палиниця-Палій.

В склад Управи: пп. Ірина Макух-Павликовська справник, Марія Громницька скарбник, Софія Федаківна книговодчик.

На прикінці Зборів розведено дискусію над планами поширення діяльності кооперативи на інші ділянки народнього мистецтва, як ткацтво, килимарство, кераміку, різьбу, та над способом роздобуття матеріальних засобів на ті цілі.

С. С.

Філія „Союзу Українок“ в Золочеві.

Дня 23/IV. ц. р. відбулися Загальні Збори філії „С. У.“ в Золочеві при участі 30 членів і делегатки Головного Виділу, Ірени Макух-Павликовської. Зборами проводила голова філії п. С. Олесницька. — Філія основана перед роком, а зі звіту слідув, що цілорічна праця йшла головню в напрямі згуртування місцевого жіноцтва. І так основано й переведено з успіхом 3 курси. Перший це освітній курс для слуг під проводом п. О. Заклинської. Курс цей покінчено святочно концертом, який уладили самі слухачки курсу. На програму Свята вложилися: реферат п. Марусі Гавришко про життя і ідеї Шевченка, деклямації та хорові співи. Свято це наглядно виказало присутним, як потрібна і корисна того рода праця. В часі Різдвяних Свят уладжено ялинку для слуг, їх власними заходами, де серед гостини, товариських забав та співів провели вони радісно вечір. Другий з ряду курс це курс крою і шиття під проводом п. О. Гаврилевої і курс ручних робіт під проводом п. О. Городиловської. З цих курсів користали місцеві члени, а провідниці доложили всіх старань, щоби курси випали якнайкраще, про що свідчила вистава ручних робіт.

Нав'язано звязки з існуючою в Золочеві „Захоронкою“, щоби пом'ячи СС. Служебницям у вихованні дітей. З рамени Виділу філії виголосила педагогічний реферат

п. О. Заклинська в присутності Сестер Служебниць та родичів дівчорі.

З приводу ювілею Кобилянської уладжено Святочний Концерт в її честь дня 5/XII., а чистий дохід в сумі 4 \$ вислано до Головного Виділу на ювілейний фонд. В часі Свята і побуту Ювілятки в Коломні вислано привітну телеграму.

Філія зробила перші кроки для створення власної читальні і бібліотеки.

Перед виборами до Союму скликано виборчу нараду жінок, на якій п. О. Заклинська реферувала про права і участь жіноцтва в надходячих виборах.

Виділ філії піддержував тісний звязок з Головним Виділом. І так на З'їзд Делегаток у Львові в дни 9/IV. 1927 р. вислано делегатку п. Л. Стойкевич. Голова філії п. С. Олесницька була присутна майже на всіх ширших сходах „Союзу Українок“ у Львові. Вислано Головному Виділові $\frac{1}{2}$ часть членських вкладок за 1927 р. в сумі 20 зол.

Присутні на Заг. Зборах члени одобривли діяльність Виділу та в живій дискусії, в якій брали участь майже всі присутні члени, намічено далішні шляхи для організації. Одобрено працю в напрямі згуртування місцевих членів, а головню опіки над слугами. Рішено для тісного звязку з членами улажувати сходи для членів з рефератами, читанням та дискусіями. Даліше порішено побільшити власну бібліотеку. Як головне завдання нового Виділу поставлено справу організації і звязку з жіноцтвом повіту. Для тої цілі рішено скликати окрему повітову жіночу анкету, яка намітить ближче шляхи і засоби організації в повіті. Також підчеркнено з окрема конечність ближчих звязків інтелігентного жіноцтва з народом.

Рішено слідкувати за працею союму й сенату і наших представниць в тих установах, а в справах, які будуть торкати жіноцтва понерти свої домагання жіночими вічями.

Нововибраний Виділ під проводом п. С. Олесницької з запалом почав працю з новим роком своєї організаційної діяльності.

З МУЗИЧНОГО СВІТУ

Концерти Любки Колесси.

20-ого квітня відбувся концерт Польського Музичного Товариства у якому брала участь Любка Колесса. Грала два концерти з оркестром: Шопена е-моль оп. 11. в трьох частях (Allegro maestoso, Romanca, Rondo) і Лішта концерт ес-дур.

Три тижні перед тим відбувся власний концерт Любки Колесси в Українськ. Муз. Товаристві: очевидно без оркестри. Грала твори Генделя, Моцарта, Шуберта, Нестора Ніжанківського і Лішта.

Мимоволі пасується порівняння не тільки самої гри, але й цілості концерту.

Загальна атмосфера другого концерту була більше блискуча і Любка почувала себе більше дома. Моглоб здаватися, що в тім випадку оркестра була тим корисним тлом, на якому Любка Колесса засяла повним блиском.

Так моглоб здаватися кожному, хто не знав симфонічних концертів Польського Муз. Тов. Усі вони (крім одного концерту модерної музики) були досі такі м'яві, такі без виразного характеру і стилю, що вибитися на перше місце в тих умовах не булоб штукаю. Але аелектризувати самого дрігента і цілу оркестру до тої міри, щоби вона не разила і достроїлася по своїм силам — це був тріумф Любки Колесси.

Від 2 літ Л. К. концертує взагалі тільки при оркестрі, і тому наче чужо почувала себе на концерті в салі тов. Лисенка. Чи це однак не є кривдою для слухачів

музиків і для того фортепианового матеріалу, який jede ще на інтерпретацію Любки Колесси?

Скарлатті, Раг, Гендель, Моцарт своїми творами дають Любці К. не менше поля для попису, як і великі оркестральні твори. А ті перші давали таку насолоду на минулих концертах Любки, що ми вижидали з тугою повторення їх бодай як наддатків, замість окленаних вальсів і мазурків Шопена.

Правда — що багатство звуків, могутність і велич, яку дає симфонія, справляє те, що концертанта опановує і пориває не багатство, а темперамент, бравура, фізична і грація, виступають ще з більшою силою. А коли мається до діла з оркестрою першої міри, то і цілість твору є велична і вражіння, яке лишає, є могутнє.

Просто розкішно грала Любка Колесса концерти Шопена. *Allegro maestoso* було незрівняне а *Rondo* повне грації. А мені пригадалися слова одного старого музика-критика: „хто не розуміє музики, той не знає одної з найбільших розкошів життя“.

Лішта концерт ес-дур без глибокої думки, попенлискухних моментів і фраз, не міг навіть в інтерпретації Любки дати рівно сильного вражіння, як попередній твір. Крім цих точок, були на цьому концерті дві оркестральні точки Koffler; *Capriccio pastorale* і Schrecker: „Der Geburstag der Infantin“, на основі новели O. Wilde'a.

Модерна музика, яка не дає цілості, а кидає образи, сцени, моменти, вимагає не тільки витончення у виконанні, але й великої різноманітності та сильних нюансів. Яка шкода, що всі ті образи пересунулися перед нами і зникли безслідно. Може бути, що головню цієї другої твору требаби більше разів почути, щоб його вловити, а може й питома цієї оркестри млавість була причиною того вражіння, перемінюючого безслідно. Ст.

Свято славянської пісні

В Празі відбулося минулого місяця величаве свято славянської пісні. Брали в ньому участь хори майже всіх славянських народів. На перший план вийшов хор український під керівництвом диригентки Плятоніди Щуровської-Росіневич, якої світлану містилися ми в „Новій Хаті“ за 1927 р., ч. 1.

Про плекання кімнатних цвітів

Ось вчислю тут цвіти, найбільш підходячі до множення і плекання:

1) Аспарагус, сіяти по 3 зеренця до глечиків, а коли потребуємо більше, то можна сіяти в скринки більше зерен насіння, але рідко. Перед висівом намочити зеренця на 3 дні в теплій воді, щоб скорше зійшли. Як зійдуть рослини, треба пересадити (рознікувати) до иншого глечика чи скринки, і держати під шклом. Аспарагус любить поживну землю, компостову з піском і глиною.

2) Аравкарія — кімнатна сосонка. Дуже мила рослина. Сіяти в глечиках чи скринках в глинової, змішаній з піском землі і уважати, щоб вода мала добрий відплив. Як зійде, пересадити в більші глечики. Літом добре підливати і хоронити перед сонцем. Зимом менше підливати.

3) Бегонія, сіяти в глечиках або в скринках. Дрібні зеренця не закривати землею, тільки приплекати трохи землею. Обережно підливати розливанням води, щоб їх не сполікувати. Як зійдуть, заодно пересаджувати, а коли вже досить сильні, пересадити до глечиків. Цвітуть в 3—4 міс. після висіву. В зимі зовсім не підливати.

4) Гвоздики, велико-цвітні, дуже пахучі, сіяти в березні в скринках поставлених в кімнаті на вікні. Насіння гвоздиків взагалі сходить дуже легко, як тільки виростуть рослини, треба їх пересадити в глечики чи до скринок. Гвоздики ці, пересаджені в квітні до глечиків,

зачнуть цвісти вже в серпні, і їх цвіт відновляється неустанно, в кімнаті цвітуть вони майже через цілу зиму.

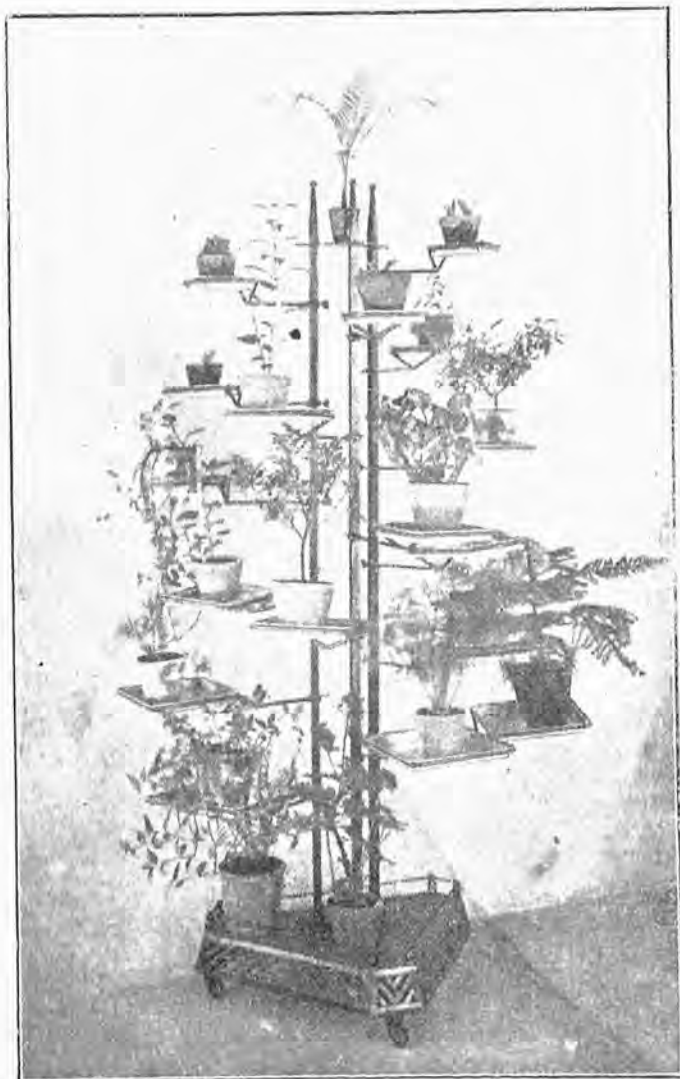
5) Геліотроп, сіяти і плекати подібно як бегонії. Має прекрасні цвіти і гарно пахне.

6) Пеларгонія англійська. Пеларгонії множаться дуже певно штубрами. Штубром, називаємо молодий гіл, відтятий гладко від матірньої рослини, довгий на 2—4 см найменше.

7) Фуксія, в найкращих барвах і відмінах, розмножується подібно як пеларгонія зі штубрів.

8) Хризантема, розмножується зі штубрів. Добре підливати: землю любить компостову на пів з глинистою.

9) Пальми, удаються дуже легко. Сіяти в квітні до глечиків високих 12 см. В глечиках забезпечити від-

Практичний кімнатний „цвітник“, з рухомими підставами, які можна доволно пересадити.

плив води. Потім дати верству листястої землі з піском на 6 см, далше на 2 см верству триня зі зрізаного дерева з домішкою пороку з вугля, опісля садимо з рідка зеренця пальми і накриваємо їх 2 см грубою верствою триня, змішаного з пороком вугля. Засів підливати тільки теплою водою і держати заодно в теплом сонячному місці. (Накривати шклянкою або плитою). Пальми сходять протягом кількох тижнів, а деякі і кількох місяців, це залежить від роду. В міру як ростуть, пересаджувати їх в невеликі глечики, пам'ятаючи, що пальми люблять вузьке начиння. Роди пальм: Хамеорон дуже тривала пальма, Кокос датіль ефектовна, Кентія найкраща відміна, Лятанія з листям вахляра і Фенікс, тривала.

10) Олеандри, розмножуємо зі штубрів. Заки вкорінитися, держати в вохкім піску, чи в літній воді, воду часто змінити і держати в тіні; Олеандер не любить сонця доки не вкоріниться.

Михайло Бардега.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. Просимо наших передплатників надсилати нам заздалегідь передплати і поширювати наш журнал. Наш одиницький жіночий містецький журнал може вдержатися і розвиватися тільки завдяки точності наших передплатників.

ЛІКАРСЬКІ ПОРАДИ

(Веде Д-р Софія Парфалович).

Відповіді на запити передплатниць „Н. Хати“:

П-і П. Д. Повстання морщин є доказом, що шкіра втрачає свою пружність, а ядерність її зменшується. Причиною цього є зменшене відживляювання шкіри наслідком загального худіння по хворобах, при журбі і в старшому віці. На загаль медичина уважає 24 рік, як межу ранньої молодості, а від 24 року жінка вже починає старітися. Все таки не треба тим журитися, але зайнятися і перемогти природу. На це є такі способи: 1) вечером лице піддавати ділянню пари 5—10 хвилин; 2) масаж після методи др. О. Саламанчука (гл. „Нова Хата“ 1927 р. ч. 5.), потім легко натерти вазеліною або нешкідливим кремом; 3) добре відживляювання; 4) уникати злості і сварки; 5) проходити на свіжому воздуху; 6) правильне травлення й віддавання стільця; 7) кілька годин фізичної або умовної праці.

Червоні руки. Відморожені руки треба держати дуже тепло і сухо. Не вільно ними прати, мити, а перш за все треба омивати вохкої студеної. Вечером купати їх в гарячій воді, відтак намастити товщом. Найліпше надається до того ліноліна (дістанете в тубках в антиці), крем ліноліновий Spiess-a, вазеліна або який небудь крем тоалетовий. В день рук щадити, не робити ніякої грубої роботи, мити в теплій воді, потім натерти соком з цитрини або, коли руки ще вохкі, тоалетовою гліцеріною і осушити рушником. Коли причиною червоних рук не є хвороба серця або яка поважніша хвороба шкіри — таке поступовання усе ще червоність рук.

Книжки і журнали надіслані до редакції!

Степан Цвайг. — Лист незнайомої (перекл. В. Бобинський). Видавництво „Ізмарагд“, Львів, 1928 ціна 2 зол. (Ст. 102).

Степан Цвайг. — Амок (перекл. В. Бобинський). Видавництво „Ізмарагд“, Львів, 1928 ціна 2 зол.

Федір Дутко. — Чорторий (фільми української боротьби 1919—20 рр.). Вид. „Червона Калина“, Л. 1928. (Ст. 188).

Верестейський мир — (спомини та матеріали) Вид. „Червона Калина“, Л. 1928. (Ст. 320).

О. Заклинська. — Нова кухня вітамінна — Вид. „Русалка“, Л. 1928. (Ст. 192).

Ліда Пахолькова. — Листи до українських жінок. Подвбрани, 1928. (Ст. 44).

С. Качмарська. — Марія Башкірцева, Вид. Української молоді, Прага, 1927. (ст. 14).

Др. Лука Луців. — О. Кобиланська і Фр. Ніцше, Львів, 1928. Накладом Теодозія Ковальського.

„Жіноча Доля“, — двотижневик, Коломия, ч. 7, 8.

„Робітниця“, — двотижневик, Вінніпег, Кан. ч. 5, 6.

„Селянка України“, — двотижневик, Харків ч. 6, 7.

„Zenski svet“, — місячник, Трієст ч. 5, 6.

„Kobieta w świecie i w domu“, — Warszawa, Nr. 8.

„Przegląd mody“, — Warszawa.

„Світ дитини“, — Львів, ч. 4.

„Промінь“, — Вінніпег, ч. 3.

„Молоде життя“, — часопис пласту, Львів, ч. 3.

„Ми молоді“, — орган проти алькогольного руху, Рогатин, ч. 3—4.

„Світ“, — ілюстрований двотижневик, Львів, ч. 6.

„Вікна“, — місячник, Львів, ч. 4.
„Кооперативна Республіка“, — економічно суспільний місячник, Львів, ч. 4.

„Проти хвилі“, — місячник, Л. ч. 1.

„Нове мистецтво“, — Харків, ч. 10, 11 і 12.

„Зоря“, — ілюстрований місячник, Дніпропетровськ, ч. 2, 3.

„Вісник Червоного Хреста“, УСРР, — Харків, ч. 1, 2.

„Учительське слово“, — Львів, ч. 4.

„Голос дяків“, — Коломия.

Помилка.

В останньому числі „Н. Х.“ трапилася помилка. У підписці кліші на першій сторінці, переплутано назву книжки. Має бути: 3 книжки В. Пенцанського: „Давні килими України“.

ВЛАСНИЙ ВИРІБ!

КОВДРИ	1-бічна	зол. 26-50
	2-бічна	35—
	цвітста	40—
МАТЕРАЦИ	з морської трави	34-50
	з водосіяння	76—
СІННИКИ готові		5—
ПОДУШКИ з пір'я		18—
ГОТОВІ ПОШЕВКИ		3—
„ ПРОСТИРАЛА		5-50
„ під ковдри		11-50
ВОВНЯНІ КОЦІ		9-50
ПОЛОТНА — РУШНИКИ — ОБРУСИ — ЗАНАВІСИ — КАПИ — КИЛИМИ.		

Найдешевше продає

Фабрика білля — Петрушевські - Млено

Львів, Коральницька 6. — Тел. 37-72.

Цінники даром. Для шпиталів, інститутів і т. п. ціни фабричні.

ОГОЛОШЕННЯ.

З днем 1-го вересня 1928 відкривають ЄС. Василіянки у Львові концесіоновану 3-літню фахову школу для дівчат. Вписи відбуваються в заряді ЄС. Василіянок при ул. Длугоша 17, від 1-го мая кожного дня. Близьчі інформації подає Заряд письменно і устно.

ПРИПИСИ

Легуміна з повила.

Добре втерти 15 дкг повила, 6 жовтків, 10 дкг цукру, додати чарочку руму і цитрининої шкірки. Потім дати шум з білок і 10 дкг тертої булки, та одночасно легко вмішати. Приладжену масу дати до ринки, вимашеної товщом і посипаної булкою і вставити до рури на 1 1/2 години.

При видачі на стіл, посипати цукром.

Картопляні рогалячки.

Замісити трохи муки, масла, картопель. На 5 дкг тої мішанини, дати 1 жовток і трохи соли. (Замісць 2 жовток, одно ціле яйце). Тісто розвалкувати на 1 см грубе, викраяти рогалячки, класти на висмаровану блиху, натерти яйцем, посипати сіллю і кмінком. Печи в добре гарячій рурі.

ВІД РЕДАКЦІЇ:

Щиро дякуємо нашим співробітникам, передплатникам і читачам за цікаві дописи, замітки і поради. Просимо однак дуже, щоби статті і дописи призначені до друку були писані чітко на однім боці аркуша. Редакція залишає за собою право скорочувати статті й робити зміни редакційного характеру й правописні. Невикористані твори переходять в Редакції.

ШЕЛОМИ В СОНЦІ

5) ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ

написала КАТРЯ ГРИНЕВИЧЕВА

Як раз по гладкім масиві тисового стола побігла золотими стрілами курнява малих сонць, що зачеркали змінчиві перехрестя, піби дороги людських судьб. Се покотили „перстенець“, десяток їх з різних рук, на вгад.

Метнулися юнаки здоганяти кружальця посеред лету, роздумувати, чиї?

Осторонь Ясині стояв Юра Коліванович, дуже блідий. Криваве „вчєра“ заслонив від нього чудовий дурман хвилі. Жива пантоміна гри, золоті огні, що жевріли з рук до рук у підскоках та перевертах, здавалися йому казкою, в якій співав вічна радість.

То Юра, що прийшов недавно з під самих брам смерті, хотів пераз питати в Ясині, стихлої пагло, як небо під прихід Ярила:

— Ти-ж це, направду, словечко моє вірнєє?

Жалібно-темна блакить дівочих очей зверталася їд ньому з тіни вій:

— Хто-ж би, Юро, хрецакий барвінку?

Тут зажузжав, прикотився з далеку до Юри перстенець з ізмаратом, ходив хвилю райдугою, скочив стрімголов. Юнак наклав його жменю, а тоді підняв проти свічі на висоту полуміни.

Блискальце палало тихим світом, піби теплом руки, що його носила. То Юра вміхнувся про себе й обережно попіс його Ясині, піби витязь у дожданню вінка. Кому-ж иншому могла належати ця вітхена чічка, кому?

А її уста співали вже хвалу його догадливості і простягнулася на стрічу перстеневі матово-біла рука, з м'якко відхиленим сердечним пальцем.

У цій хвилі хтось оперся вкрадливо об плече Юри, — він бистро оглянувся і колечко сплило як промінь поміж його пальці. Немов давно ждала на це, накрила чічку в сутінках важко обута стопа.

Схрестивши руки на грудях, приглядався тепер Юрі поблідлий трохи, їдко вміхнений крізь узькі щілки очей торговець циною і рабом, — Славко Кормилчич.

МІСТ НА КОТАНІ.

*„Перепеличко, не літай так по ночі.
Посиди трохи на стерниночку очі.
Ой рада-ж би я по ночі не літати.
Маленькі дітки, треба їх годувати“.
(з нар. пісень).*

У пернє храмове свято, на Іллі, Добриня зі Скобейком вернули домів. Послів прийняли на чужині з великою повагою, а король Андрій рад їх по лицарськи почитувати, закликав у престольне місто Буду турній, у якому взяв участь цвіт боярського юнацтва Угорщини.

Король дав послам у пригїстне коні чарівної краси з повним нарядом, а зброя з дамаскинської сталі й дорожніні амулети давали міру сердечности короля для гостей з того боку Карпат.

У відручний грамоті княгині Андрій передавав запевнення svojого по вік прихилля, чого доказом тисяча, покищо, Угрів, яких висилає незагода у Галич для безпеки княгині, хоч осєні та весні не воювати, одно літо варке, та й те гине... Крім цього просив король, щоби княжа вдова зустрілася з ним у Сяноці, в день св. Панталеймона для особистого вирішення деяких важних питань моменту.

Княгиня лагодилася бистро в дорогу, щоби зустрічі не опізнити. Призначила для супроводу собі невеликий почот, у ньому Глібка Візну, Васка Жмура та Іллю зі Соболти, — забрала й жменю прислуги, а з жінок вдову звенигородського посадника, Шварцу, яка гостювала у неї з весни.

Дорога була прямоїзна, дбайливо удержана, погода тиха. Княгиня береглася постоїв у тих боярів, де

не чула за собою безпеки, за те ставала іноді у кмітських дворах, у вільних осєтін, де жила у всїй величї пам'ять князя „грізної мови“, — та не радо, тільки на вперті предствалєння деякого з боярів, подратуваних пєхтуванням старих привілеїв, погоджувалася на дорожню данину сїл итицею, медом, хлібами. Дарма пригадували їй, що з де сяти волок треба брати ялівку й барана, а від кожної волоки дріб, набїл і віз сїна...

Сїїли.

Обїч колєсницї, з якої ради доброї погоди підїсєсно згрібну укриву, йшов кїнь княгині під верх що найворонїший. Покрай дороги басував на лисючих бахматах райдужний княгинин почот.

Над живим у повнїм розгїрі повисло чудове небо. По скибах, бокатих, розсїлися конїці і здавалося, торкали чубами спохилля краєвиду. Далїня розгорталася піби писана верета, що її незрима рука котила зі сувої ошєредь коней. Іноді-ж на пологих обквртах дороги, сотня скиб простягнених у небо прилїтала зїбгана рубцями до рєучких колїс воза, звїдки у сїрїм дорожнїм лудинню й жалїбнїй завої під напєчкою з беберяном цїкаво вихлювалася княгиня, а зїоза її плєча Шварна, вдова.

Ставали іноді на майданах край сїл, самим покрититися і коням дати перепочивок. У цю мить, мов із під землі являлася відкїсь тічба дїтей, з меншими в обїїмах та біля колїн, хліб намазаний олією в забруднєній рєучї.

З усїх сїльських переходів гомонїло задихано:

— Гай, біжім!

А тоді шєпотом, великими очима :

— Бояри...

І жїнки, що над річкою біїли вузьке бієнє підносили долонї до очей, гляділи на весєлчану курняву причарованї смутливо...

Все, що годїє, розглядало пєвїдалїцину.

Тимчасом подорожнї минули на оспїах давнїй Звенигород. Обїхали згодом і Городок зелєний від лїсїв та непоруннїх озер, перевитих очеретом. Шлях наближався їд Перемишлю. Вже у половинї дороги туди працювали скрізь на полях і сїножатах цєрковнї людє, слуги перемишльського владїки, — увїхалися косїрї, гребї, розкидальники. Відно дзвонили коси об клєнєцї, об бабку, а нахонцї стєлилися як мїрра у свєтлїм повїтрї.

Дєсь там орав вже стєрню старий кмєть, суворий гєй сама сила: його соха відкидала шїняво розплуги, тягєна велєтиями-волами, один вїл чорний, а другий багрян.

Що обходили орача майбутнї бурї, свїєт стрїл, грєхї мечїв і крик у піднєбєсє, що ось надлєтїть?

Він йшов крок за кроком, старий жрєць Яра і надалєючї скиби яловичнїми ходаками, повагом готовив землю під новє зерно.

В один раз із далєчї, що золотїлася вже пїтьма копулами свєтого Івана в Перемишлї, винїриув особливий чоловік: лице зі згаром, велике, беззубї уста, очї-ж половка, в глєбоких свїтляних кругах. Дранкає рубатє зїсувалося з його рамени, повикривлюванї як кїгї пальцї босих нїг говорили про вохкїєть і стужу пїчлїгїв, про пєнєвїрку деннїх мандрївок...

— Заспїваю Тобї, Господи, нову пієню на псалтїрї девїятїструннїй... лєпєтає волоцюга із трудом підтягаючи старєчий голєс і нїякої пієнї не було чути, тільки одно скїглїння.

Княгиня добула чим скорше срібний грїн із зачїпленєй за уперїзку калїтки, та з внутрїшнїм трєпетом подала його нїщєму на рубцєві голубєй завої.

— Нєхай будє напєрїд моєї душі! — сказала д'ньому о пїв голєса, з глєбини мїлєсєрдя.

Однак мандрївник не захотїв мїлєстїнї, — він закрив вїтхїєє лице долєнями, та немєв оголємнєний нєпосїльнїм горєм, колїхав протї сонця несамовитєю голєвою:

— О глєунї, стократь глєунї вї, що правїте і вї, що радїте! Кудї-ж то жєнєтє куною, збїваючи пїл по доро-

гах? За поміттю до чужих, за любовю хижак? Ото-ж стане вовк милувати овечку, дорогорунну красуню! Ото-ж ривсь ніжити-ме білку, коли приблизиться на віддалі скоку!

Він кричав ніби з амвіонного каменю, — очі як зорі, голос як грім.

— З дороги його, та батогом! — отамився скорше всіх простодушний Костко з Чертежа.

— Що ви!! — заглушили його до разу, — це-ж Йона нечерак!

— Божий відун!... злякано уповіла Шварна і вчинила на грудях трічі знак хреста.

Васко Жмур не витерпів, унік:

— Ми чули лихий слух про тебе, діду, — говорять-бо, що лицеміствуєш і несправдлив, до того-ж і блудник esi?

Йона відповів тихо, мов не той сам:

— Справді, такий я, і не має в світі гіршого...

Засоромилися, погнали, тільки кур з'явився за ними і вкрив придорожні верби по саме верховіття. Але княгиня стала зовсім неговірка і бояри озлоблено мовчали.

У Перемислі доскочив до гурту намісник, допотли-вий пан „Перемисльський“ — зі своїми чурами, — стало глітно і шумно, як у храмові свято.

Заночували в той день у старенького Кліма Молибожича, батька галицького намісника, та новим ранком, на розсвіті загуркотіли колеса по битому шляхові і далеко край левад розстелився копіт коней... Дзвони монастирських церков продовж лінії Сяну накрили собою все.

Тимчасом хмари розсинали сиві пера по блакиті, тишину скаламутила негода, завивниця. Доц-держався покинути отдалеку й подорожні квапилися донасти даху над головою.

На добавок на дикій розтоці, на Котані, не було перекладиння, на силу двинули із вирви колесницю на той бік дороги, на прикрий горб...

Йно вони звідтам, як не вдарить град!

Увезлися на скорі у якесь там стрічне обістя. Житло як храм, верх терньового плоту калина понадвисала.

Стара тивуниха (хмура, у ряденці) випряла ось куделину, навилла повімо, аж тут — гостей повен двір. Текуть вони, мигтять ніби стадо іволги понад гай, краю нема.

Увійшла княгиня у хату, за нею Шварна, вдова.

В хаті покутано, чисто. Стіни не білені, миті, щоби дереву не трухліти від червотки, піч накрита черепям, вимащена глиною, як коли жертівник. Писана скатертина верх стола й скрині в узори, — грабельками.

— Чую, — рикає коровка, — з осміхом сказала княгиня. — Дайте нам молока, а хліб є з нами.

Усіла на ослопі, стріпувала доц із шитих рукавів.

Тивуниха засуявила, запораїла що треба, дала похартувати. Не пожалувала й ліжника для нічлігу жінкам, бо негода не надставала.

Княгиня була трудна, задрімала, коли із сумежної хижі залунав гамір: дід-тивун заскочений нежданими гістьми та їх гірким переходом почерез розтоку закликав газді, отвирав раду:

— Радте-по газдове, цибисме якоси того моста на Котані не поставили. Бо ся трафит хоч коли, што і з другого села дахто приде, а то не барз гарді. Но-ле радте, може биєш дешто зробиво.

— Га, моста треба! — гукнув хтось із лави.

— Ба, й як треба! — прокричало кілька твердих голосів і тиша. Чути тільки, як тивун у призадумі цикає кризь зуби.

— А знате? — перебив хтось тишину через ніс, — нона баба в Святковій, што біля церкви хижка, тамтої ночі гмерла.

— Гмерла? Іще не барз стара бива.

— Почкайте-ле, як-емя женив, то буде вісем і трицять років, а вона ся віддавала ттот самий рік.

— Тивуне! ного бука, што за Решівков при беріжку стояв, котрої-ся ночі вітер звалив.

— Звалив? Видите? Мусів слабій бити.

— Конча на Лазах штоси три венри гчера забив.

— Ге-ге! сирисьний, добре си карбує!

— В заправду, може-бисме з тим мостом даяк врадили, — плів своє старутан.

— Та-ж алиц є дост г лісі! — гримнув злісно хтось із громади.

— О-го-го-го! — протягнувся з насолодою ще один із порадишків, та позіхнув широко. — Піти-б до хиж... Вже-ся виногоджат!

Ринули з ослопів гей один: через декілька хвиль стало пусто й тихо, ніби маком сів.

Аж добре згодом хтось рипнув дверми з прибоку і зачувся приязний голос Жмура з Добротова:

— Давно ви оттак ставите цей міст на Котані?

Тивун пригадував хвилю, тоді й відповів безпечно:

— Та з того часу господине нап, коли Сянік горів.

Жмур стояв знать, як вкопаний в землю, бо уповів не зараз:

— Набилисте будь що! Це-ж десять років як один день! Про покійного князя й чутки ще тоді в Галичі не було!

— Та як раз... як раз.. Десять років, господиночку, й будуюмо.

У прибоці згомонів тепер сутий Жмурів регіт і можна було знати на вгад, як він аж покладається, вперши жмені у боки.

Тут-же розлягся лоніт ходаків і обиджене тивунове слово:

— Кому весело, господине, а кому то й ні!

І потрясся на двір, бо стеля задрікала.

Тоді пан Перемисльський почав у пів голоса, повагом:

— Царю небесний, оутішителю, Душе істини... везді сий і вся исполняй...

З дзеленкотом спряжок він скидав опанчу і меч свій на жовтії ремениці.

Аж тепер ніч синнула сном на всі голови. Деревя шумлять, дожджик рясно крапле... Венули безпечно, від Сянока ділив їх день дороги.

ХИЖАКИ З ДАЛЕКУ.

*„Не раз не два я віконцем тікала,
Понід стрізу горобчики лякала, —
Понід стрізу горобчики сверготять,
З чорних очей дрібні слези капотять...“*
(З нар. пісень).

На сяниськім майдані, залитім поранковим сонцем правив службу Богу архієпископ Венедикт, основник монастиря Премонстрантів у Мелесові. Він видний був понад всіх у тих червоних ризах ради крови, пролітої великим мучеником, якому належав цей день.

Майдан, як довгий і ширекій рябів від ратнього угорського народу, що стояв на вколішках проміж пнури наметів, проміж вози і всяке тягло. Кругом майдану розсипалися полотнянки, сіменасті хусти, плахти торокані... Куриява народу шелевіла як лан у наглім вітрі, у сонці...

Архієпископ, високий, хилий в раменах мужчина літ п'ятдесяти, з важкими ніби камінь чорними очима чужинця, вже хвилю перегортав пергаминові карти святої книги і підносив руки над головами війська, короля, що стояв обіч, палатина Гейзи, бана Уроша і других угорських достойників, коли надіхала княгиня зі своїм почотом, сидельце наряджене коверцями, стремена заосичені, биндами зубела вбрані...

Стягнула коника, зісла.

Коли відправа добігла кінця, з останнім словом Венедикта, зверненим до народу, король Андрій а з ним і вся його рада спрямувалися їд княгині.

— Ми відстояли примірно службу божу за успіх наших приязних міркувань... сказав Андрій і засміявся як тиха вода, полегки.

Він був чоловік навалистий, очі липкі, кругласті, вус аж по груди. Королівська загорнина висіла на нім от як на дереві, що химерно настобурчило гилля.

Він повів княгиню за руку у передове шатро, двічі розлоге, з чолкою на крівлі та з коврами й медвежими шкірами розкиненими по траві й ослонах за столом...

Заграли літаври привіт і ехо понесло його далеко по білих, поранкових імлах долини.

— Хочемо знайти пільгу великому горю, яке навістило вашу державу, мила серцю ятрівко... уповів Андрій по хвилі, коли весь гурт припочив, а служка, боснійське хлопча, — Андрійв любимець став палувати із шкіряного бурдюка вино як топаз, як сонце.

Слова короля перевів кванно з угорської мови молодий, зі заломленим посом і бородою як галка духовник Арпад із Хуст.

— З вдоволенням бачу, правив Андрій далі, — що ні журба, ні утяжлива дорога не звялили вас, любя княгине. Процвітаєте однаково.

Помовчав хвилю, вказав рукою наповнені пугари. Але ніхто не сягав. Попідпирали бороди на руках у строгій застанові, ніби різьби святців край високих престолів.

— Не можна вам було княгине вчинити нічого кращого, як звернутися за поміччю до мене, чоловічого брата. В нас одно горе.

Він помовчав знову, поки переводили, його слова, а тоді глотнув сикеру й верг легкоплівно:

— З поміччю в оружних людях, яких я ось привів для вашої безпеки, ваяжуться, ясна річ, — деякі необхідності: жменя клиру для духовних потреб війська й пару десятків урядників, свідомих угорських законів, для кермування ріжноманітними справами, що виринуть на чужині. Всі вони, отці-ж мої люди довіря стоять готові, — ждуть на ваш знак до дороги.

Мяккості погляду й усміху Андрія противорічили рухи наглі як у шуляка. Видно було, що хитрив, то йшла зі Соболти не втерпів королівським вихилася:

— Хочете, ваша милосте, призвичаїти населення до чужоземної управи?

— Що це він? — поривчасто допитувався порфіроносець і аж припіднявся з ослона.

— Про буцім-то чужоземну управу, величносте... мався з кислим видом архієпископ.

— Нічого подібного! — відмахувався король обома руками. — Вигадуєте!

— Куди піп — куди дяк! — і собі глагоїв варке місце бан Урош, гладкий як склиця, червонощокний смолюх.

— А ви просто, не обходом, господине королю, — підкреслював важкий настрій з поза плечу Іллі гостроязичний Жмур із Добротова, та закліпав підсмішкуватимися очима з під ліса брів.

Загомніло, як в улю, в час рою:

— Ну, і сирідець-же!

— От, чоловік неукій!

— Який вид, такий стид!

Палатин Гейза аж порскав слиною з негодовання вогняноокій, гей рись на дереві. А єпископи обурено двигали посвячені чола в приплеснутих островерхих з парчі, та кереготіли один їд одному з висот своєї поваги:

— І треба-ж такої осуди на нас, велике небо!

Над загальну сутолоку вибився до краю нетерпеливий оклик короля:

— Що він говорить? Чого цей хоче?

То княгиня поспішила на ратунок: вона здвигнула з нехиттю горді брови, понад всіх:

— Це оборонець кожної доброї справи, — заспокоївся, знатна радо!

То Андрій став плести знову невід, у який впала Жмурова камінюка. Заскакував по добру, по миру:

— Ріці, перше чим заграє водами, виливом, будуть гать у всю шир русла. На ворогів добра річ забороло, найжене лісом копій, зубами шереширів. Я радо стану вашою гаттю, вашим заборолом, як приязний свояк і добрий сусід. Але для того треба мені допомогти.

Тут Гейза глигнув на короля з під ока: таким краснорічним він не бував у буддень, і пустий сміх пронісся у нутрі палатина.

— Це-б то чим, як допомогти? — кинула княгиня і розвела в перозумінню малі руки у параквицях із мережею.

Король привстав, перехилився над столом з неторканими пугарами і сказав сяйливо:

— Дуже небагато, княгине! Треба тільки признати за мною право виступати перед всіми державами як піступ Романової спадщини, як король Галича й Володимир.

Стало тихо. Ні звуку, мов серед ночі й сну.

Перша очунала княгиня, — вона встала на весь свій ріст, малу голову відкинула веспять, будьто під вагою упліток витих у трое і поспитала тими тяжкими з дива віями, жолобиною між очима:

— Це ціна вашої допомоги, Андрію?

Ніколи вона не знала його, свого а, по імені, то він почув втішно її упадок з висоти духа і зрозумів у цьому, що діло завершено.

Тому й відповів з приязним осміхом, без місця на нересправки:

— Так, — моя ціна, а ваша плата!

Пан Перемисльний вдягав незручно свою кирею й не потрапляв у прорізи, нас очима королівське завальне обличчя, аж не втерпів:

— А як ця ціна — непригожа?

— Або... як вона... лихва? — чітко поправив Жмур.

— То полчний ряд вертає зі мною до останнього смерда, водоноші — так само чітко відповів король. Він звернувся вже до своїх, до бана Уроша і правив:

— Над вашим вином, бане, гуляє ласа чмелина... Чого доброго, проглотите її враз із трійлом, як ось я перед хвилею?

Бан Урош замів зеленим рукавом повітря поверх пугара, аж із бренькотом шугнула у простір смугнаста цятка, світлокрила, а тоді вихилив питво в один слоток і встав високо, готов до дороги.

Венедикт та Гейза також припіднялися з ослонів. Вони ждали, поки княгиня скінчить неголосний спір з Бізною та паном Перемисльним і залюбки гляділи, як вона зразу метка як полумя, клонить згашене обличчя над стуленими пальцями...

— Щож? оборудували, княгине? — пронісся верх прикрої нудьги голос Андрія. — Забираєте мою тисячу в Галич? Чи порішили без мене обійтися?

Теплий вітер заколихав лопотливо укровою шатра, немов помагав королю фудулитися у всю ширину грудей, роззолочених грубим енколионом та купою амулетів.

То княгиня підвела на нього скорбні, суворі очі та відповіла не зараз: (слова, мов слотниця збила...)

— Де вже... без вас?

До бояр:

— Мемо їхати, пора!

До себе:

— Ото-ж рись піжити-ме білку, коли приблизиться на віддаль скоку!

— Добра дорога! — скричали в один голос приплеснуті островерхи та вибивані таламани з байорами в золоті.

— Перун на ваші голови! — хрипло зворкотів Жмур і перний штрикнув із шатра.

МІЖ СВОЇМИ.

„Шура-бура гуде,
Там розбійник іде,
Там розбійник іде,
Десять коней вєде...“
(З нар. пісень).

Вечір жеврів безліччю зір, — йшло під Паликона. Золотий кур мерехтів опів неба над чорнявою садів, над

сторонами збіжжя по полях. Чийсь гусевиз зронили останній акорд, гей сміх з червоних губ, стихло.

Держко стояв на порозі своєї домівки покрай кованої замкової брами. Він обійшов саме щоденну свою дорогу, клав око на кожне вікно теремів, доневиювався, чи у пекарні виметені чюлюсти, чи почоріли світличі, простелили місяцеві дорогу.

Тепер він ладився пустити в рух систему спіралів, які двигали безшумно дубовий, зводжений міст, та як все в таку пору виїшов на пологий шлях, глянути. Що, як треба кому ще в замок перед ніччю?

Стояв так добру хвилю похилій в раменах, як деревина над глибиною, сива борода з перечосом, таламан стиснений ремнем, у руках костур з карбами. Він згадував сина і з пильго думав, що небо те-ж саме над ним, що над могилою Олюші, — батьківським плачем без сліз молив опраців, щоби не заорювали. Вичаровував із світа старетних мрій чийсь побожні руки, які напевно закосичать барвінком пезнану могилку покрай ратного шляху. Просив ті руки, найближчі на світі, щоби обвели її живою сторожею вірною. Вона-ж здержить бурю проміж гіллячко, просіє пометниши...

Наслухував: хтось снішив верхи, ляск конит котився круглим ритмом у низ узгір'я, у тьму.

Іздець із чорнолюддя, у полотнянці підбитій кожною, кінч селюх, проте піжжк гей у серни, — крилаті. Впер коня Держкові у груди, штрикнув долі, аж міст загудів.

— Ви Держко?

І не дожидуючи, заговорив хриплого скороговіркою, знать, виснажений з дороги до тла:

— Олюша, син ваш — іде мене з поклоном!

Тивун розиравив руки від вражіння і спохитнувся мов поцілений в серце.

— Великий Боже! — хотів закликати, та голос застряг радісним стоном у горлі.

А гість обмотував уже повіддя довкруги залізного кільця вбитого в стовп побіля брами, а тоді йшов за розтрисеним тивуном у його кліт. На порозі озирнувся: брама остала цяточку відхилена, а міст не піднятий.

Ось і тивунова кліт, біла як сніг, завітчана сухим зіллям. На ослоні кіт білох з чорним мазком на борді, — привстав, поводить ушками. І це цвіркун стрекоче на всю глотку із вдовілля життям.

Гість повернув до тивуна своє люто стомлене, аж дремливе обличчя і згомнів почерез широку осмішку:

— Ваш син живий, — зализує рани... Ще дві неділі тому сокотив одрини, тепер уже на призбі під хатою кожну любу динку у сонцеві свідить...

— Де він, питаєте? Днину дорогу відсіля, в доб-Я-як його оплакав як мерця, я-ж його...

За рядом бесіда йому не йшла, то змовк і тільки пив слова з уст гостя, як росу, руки не потрапляли налити меду в черепаний кубок, не давали ради пожеві, коли крапли хліб. Всі зорі неба гоїдалися у тивуновому серці.

— Де він, питаєте? Днину дорогу відсіля, в добрій кмітській хаті, в яблуневім садку, в талані всіляким свідить...

Гість сміявся, пив мід, рубав очима одвірки.

— Шлужило йому, що й казати! Пригорнули чужі утлого, піклуються, варянку всяку доносяють, ба це-о ба те-б... Проте збанував за вами люто, чолобиття посилав, а через неділю й сам доскочить!

— Мід вашими устами пити! — лебедів тивун і живо розгортав постіль на своїм лігві, ділив між себе й гостя піря з гуски в тонкій наволоці, хоч знав, що цю піч не зажмурить ока з утіхи.

Але... що це? Після одного кубка меду ноги врастають у землю? Голова клониться на сон? Тіло паде як скошене? А в сні отвором — безодня?

Гість у полотнянці придивлявся сплячому остро насуленим зором, тоді-ж якусь хвилю слухав... Ніде нічого, цвіркун стрекоче на всю глотку, та кіт-білох ушками поводить.

То гість засунув тивуна в глибо лігва, укрит, запер двері, а сам будьто ненаглою ходою близився їд теремам, переводив віддих у грудях, мов після бігу в погоду.

В тій хвилі двоє білих рук як два світла доторкнули його рамен і жіночий шепіт здержаний щасливим сміхом злебедів біля уха недавнього благовісника:

— Як рибка в воді, так я, мій Дедьку... Нарешті Візантією запахло, подихом дійсної краси! Обдало мене рідним вітром у твоїм дикім краю! О, як сміливо, як претарно, коли на устах мід, у рукаві-ж — книжка! Коли у кораблі подійне дно, а в пугарі їд, — грім... Кожна хвилина стрімголов: сьогодні я служебка, а ти... ти боярин у сємязі з овечої шерсти, завтра-ж ми обов царі в горюстєях, а перед нами фазани на золотих тарелях!

— Цить, Зое, цить!

Вона задихалася своїм чужинським виговором, не находила слів:

— Держи слово, Дедьку! Князя Марені, а престол нам, — як у Візантії, як у книгах давнини...

— Цить, Зое, цить, не повержу тебе!

Щебетала, пошпигуючися на виголосах, з втіхою небезпоси, така струнка гладуля, от як фігурка з хризоефанитни...

— Торкнеш вікно, отвориться в глибо, без скрини, тихцем! Мариця й князьки приспані твердосоном, як кукли із череня. Тям Дедьку, сьогодні, або — ніколи!

Довге біле личко грецької служки засіяло серед руху гострою різбою профілю і зникло як звид. Тільки жовтий гіматіон мелькав ще хвилину проміж дерева...

Дедьку засміявся згрідливо: все було як слід.

Там, де темнолиста шовківниця торкала рясним віттям горішне вікно одрини, як пчільний пласт заліплене склом в оківках із олова, надивив із печєва місяць, вибілів посвітом пів деревини, стежку з молочієм покрай вікна і дунув сріблом у кожний ромб шибки.

Із пугра одрини глянули тепер на Дедька дивні істоти, — вони будьто ждали його появи і вперли в світло свої витріщаті очі краснолюдків. Це забавки князєнєків із череня: дрібоцькі хлопчуки з лисючими щоками, з високо піднятими брівми над перконосим обличчям, чередарі, що пасуть овечки до місяця, тоді, як один у зрукавнику та капчурах на соніці нальцями дрібоць, Хозари, горбоносі, з закруцьками біля вух, і лучники і дракони, червоні як кати, з широко роззявленими челюстями пащек...

Он скляний пугач підняв ладінку піря верх очей у білих кільцях, настобурчив її на виворіт мов у ярій люти, красавий ямелюх стріннув кинваром цінних крил, а сокіл-винозор у бериті з кичкою нас пильно Дедькове обличчя, піби дожидав, коли стрілець з цини за його плечима прицілиться нарешті до зайдея, вишвірне стрілу з туга лученька...

Дедьку й справді зупинився: він будьто й сам став іще раз хлопчиком з гуңєю волосся над очима і в світлій сукні ради постригів, — перед ним вергли насипом всяку дарованину, а мати, тиха погода, кутає хату, яснється коло неї...

Як варом його облетіло, — пригадав ціну: Таняву і Чертеж. Зачулася йому весільна пісня тетєр, ломіт праліса під ударом росохів у перлистих перетєнях, звидівся олень-червонох у білій імлі, як виявив очі в бір, трава повисла з непорушних губ... Як огнем його обігнало: бачив себе у повороті з ловів, з лісових доріг... Не там він клав весною молодих готурів серед хижої насолоди? Не там чурила кров диких вєпрів від обуха його сокири? Не там він випускав перед себе ловні котюги, як вірли без крил?

Стару коломийську солотину наверхнув ще на ум, мрію серця, величну шану родові, клейнот життя, довічну втіху...

(Далі буде).

Щоб оминати непотрібних обопільних поштових коштів при надаванні посилок за по-
сліплатою, просимо дуже при всяких замовленнях (кроїв, взорів, монограмів і т. п.)
надсилати належитість з гори, чеком „Нової Хати“, переказом, або поштовими значками.

Табелі кроїв з вимірами.

Виміри кроїв для смотриків і пань.

Величина	для смотриків			для пань					
	14	15	16	I	II	III	IV	V	VI
Обєм горішний	см 84	см 86	см 88	см 90	см 96	см 102	см 108	см 114	см 120
Обєм в поясі	64	66	68	70	74	78	84	90	100
Обєм в бедрах	90	94	96	100	105	110	114	120	130
Довжина спідниці	75	80	85	102	105	108	108	108	108

Виміри кроїв для дівчаток від 1—13 літ.

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Ціла довжина	см 45	см 48	см 50	см 55	см 60	см 65	см 70	см 75	см 80	см 85	см 90	см 96	см 102
Обєм горішний	58	60	62	64	66	68	70	72	74	76	78	80	82
Довжина рукава	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	37½	39	40½

Виміри кроїв для хлопчиків від 1—13 літ.

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Зовнішня довжина коротких штанів	см —	см 29	см 33	см 36	см 39	см 42	см 45	см 48	см 50	см 54	см 56	см 58	см 60
Зовнішня довж. довгих рівних штанів	—	—	57	60	63	67	70	73	76	79	83	86	89
Довжина рукава	20	23	24	25	25	29	31	33	35	37	39	41	43

Ціни кроїв:

- а) велика форма крою (костюм, сукня, плащ) 2·20 зол.
б) мала форма крою (блузка, спідничка, діточий одяг, білля) 1·80 „
в) дрібнички (капелюхи, ковнірці, черевики, тощо) 1·— „
г) малий взір до ручних робіт 1·50 „
г) великий взір до ручних робіт 2·40 „

ЗРАЗКОВІ МОНОГРАМИ

(ручно рисовані)

до гапту і вишивання хрестиками

в ціні від 0·50 до 1·— зол. заштуку.

При замовленнях не забувати подавати величину букв і до чого вони призначені (до хустинок, білля, рушників, пошевок, обрусів і т. п.).

НИТКИ DMC до ручних робіт:

Cotton Perle ч. 8. в клубках 0·65 зол.
„ „ „ 5. в мотках 0·45 „
DMC в мотках „ 12, 16, 25 . . 0·65 „
Moulinée в мотках 0·18 „

При замовленнях треба подати краску (найкраще за числом) і кількість мотків або клубків. До робіт, поміщених в „Новій Хаті“ можна красок не подавати, лиш зазначити, до якого взору дібрати нитки.

Гроші треба висилати рівночасно із замовленням, переказом або в поштових значках. **На порто** посилки долучити **0·30 зол.** Всі замовлення полагоджується (за попереднім надісланням належитости) протягом 7—10 днів.

За посліплатою не висилається.

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО

ВИКОНУЄ готові або на замовлення ручні роботи з народними вишивками і мережками для прикраси одягів і домашньої обстановки.

ПОРУЧАЄ вишивані блюзки, суконки, сорочки до народних строїв, білля, обруси, капи, сервети, подушки.

ВИДАЄ щомісячний журнал для плетання домашньої культури „НОВА ХАТА“ з відділом мод і ручних робіт.

КРОЇ! ————— МОНОГРАМИ! ————— ВЗОРИ!

Білля, блюзки, шляф-
рочки, спіднички, пан-
чохи, трикотажі і т. п.
найдешевше поручає фірма

„ГОЛЬФ“

Львів, Кілінського 1.
напроти Віденської Каварні
Ціни для зареклямовання на-
шого магазину найнижчі.

„ЯН“ бувший співробітник фірми Пітолая, повідомляє
ШАНОВНІ ПАНІ, що вже отворив 20 марта свій
АРТИСТИЧНИЙ САЛЬОН ФРИЗІРСЬКИЙ ДЛЯ ПАНЬ
Личаківська ч. 20.

Перед кіном „АПОЛЛЬО“ Хоружчини 5
НОВО ВІДКРИТИЙ

МАГАЗИН З ПОСТІЛЛЮ

під фірмою

Р. ДЖАЛА

поручає

КОВДРИ від 18 зол.
МАТЕРАЦИ „ 33 „

ЗА ДАРМО

ніхто не дає товару, зате за 5 зл.
тижнево можна замовити в нас всілякі
тапіцерські вироби, як: **матераци,**
отомани, фотелі і т. п.

ГОТЛІБ І ГЕФЕЛЬ

Львів, ул. Гродзіцких ч. 8.

В. ТАПІЦЕР-ДЕКОРАТОР КОРОЛІВСЬК. ТЕАТРУ В БУДАПЕШТІ.

На провінцію посилка відвратною поштою. Цінники на бажання.

ПОЗІРІ

ЖІНКИ!

ПОЗІРІ

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ КООПЕРАТИВИ:

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

ЖІНОЧА ПРОМИСЛОВА КООПЕРАТИВА З ОБМ. ПОР. У ЛЬВОВІ.

АДРЕСА:

УДІЛ 10— зол.

Львів, Словацького 14, І.

ВПИСОВЕ 1— зол.

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА.
Редакція і Адміністрація: Львів, Словацького 14, І. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.
Ціна числа зол. 1-80.

Н О І Л

Л Ъ В Ъ В . Ч О 6

1 9 2 8

Х Л Т Л

НОВИНА!

НОВИНА!

Нова кухарська книжка! Тисяча приписів!

Нова кухня вітамінна — після найновіших вимог гігієни і здоров'я, зладила Осипа Заклинська.

Приписи про порядки і ведення хати й кухні! Нові вітамінні страви!

Кухня безм'ясна, вегетарянська, м'ясна кухня, печиво, легуміни, торти, заварювання, мармоляди, компоти, напитки, закуски.

Книжка призначена для багатих і бідних. Для села і міста! Необхідна в кожній хаті! Страви з цілої України й чужини.

Багатий вибір страв на будній день, свято і прийняття (гостини). Кухня для здорових і хворих! (дієтична). Безалкогольні напитки і наливки. Господарські поради і правила здоров'я!

КНИЖКА надається на святочні, новорічні або весільні дарунки для молодих і старих господинь в місті і на селі. Ціна книжки 7— зол., для Америки і заграниці 1— долар.

Книгарням і відпродавцям значний опуст!

Щоби не платити даром великі кошти посліплати, найпрактичніше посилати готівку з гори.

Головний склад: Гр. Гануляк, Львів, вул. Куркова 10.

Передплачуйте найдешевший, популярний, ілюстрований двотижневик

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

ЦІНА В КРАЮ: на рік 10— зол., на пів року 5— зол.
на квартал 2-50 зол., на місяць — 80 зол.

ЦІНА ДЛЯ ЗАКОРДОНУ: на рік 2 американські долари.

Передплату приймає:

Редакція „ЖІНОЧОЇ ДОЛІ“ — Коломия, вул. Нова ч. 1.
„ŻYNOCHA DOLA“ — Kolomyja, ul. Nowa 1.

Poland, East Galicia, Europe.

КУПУЙТЕ БАГАТО ІЛЮСТРОВАНІЙ

АЛЬМАНАХ ЖІНОЧОЇ ДОЛІ „НАШ СВІТ“

З ДОДАТКОМ КАЛЕНДАРЯ НА 1928 РІК.

27 рік видання!

27 рік видання!

ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСНИК

місячник літератури, науки й суспільного життя

буде виходити, як і досі, в об'ємі 6 аркушів друку та буде містити оригінальну й перекладну белетристику — повісті, оповідання, драми, поезії, статті з української історії, літератури, суспільної економіки й інших царин знання, огляди літератури, науки й сусп.-політ. життя, критику й бібліографію.

Журнал видає: УКРАЇНСЬКА ВИДАВНИЧА СПІЛКА.

Редагує Комітет. За ред. відповідає Петро Постолюк.

Передплата вносить: річно 26— зол., піврічно 14— зол., місячно 2-50 зол. За границю 4 дол. або їх рівновартність.

Редакція і Адміністрація: Львів, ул. Руська ч. 18, I. пов.

Видавничі новини!

Видавничі новини!

Видавництво „ІЗМАРАГД“, Львів, Словацького 14

видало:

Іванов: Поворот Будди. Ц. 2— зол. — Цвайґ: Лист незнайомої. Ц. 2— зол. — Пільняк: Смерть Командарма. Ц. 0-60 зол. — Цвайґ: Амок. Ц. 2— зол. — Арцибашев: Дикі. Ц. 2— зол.

Замовляти у всіх українських книгарнях або у видавництвах.

Книжки і журнали надіслані до редакції:

(Просимо авторів і видавців надсилати нам свої видання для обміну й поміщення в оцій рубриці).

Володимир Герасимович. — Мамома, п'єса на 5 дій. Вид. „Подільська Театральна Бібліотека“, в Тернополі. (стор. 44).

„Жіноча Доля“, — двотижневик, Коломия, ч. 10.

„Kobieta w świetle i w domu“, — Warszawa, Nr. 10.

„Przegląd mody“, — Warszawa.

„Світ дитини“, — Львів, ч. 5.

„Промінь“, — Вінніпег, ч. 4.

„Ми молоді“, — орган протиякогольного руху, Рогатин, ч. 5—6.

„Молоде життя“, — часопись пласту, Львів, ч. 4.

„Пластун“, — Ужгород, ч. 1, 2.

„Вісти з Лугу“, — Львів, ч. 5.

„Життя і знання“, ілюстрований місячник Львів, ч. 8.

„Світ“, — ілюстрований двотижневик, Львів, ч. 8.

„Нове Мистецтво“, двотижневик, Харків, ч. 16—17.

„Зоря“, — ілюстрований місячник, Дніпропетровськ, ч. 4.

„Літературно Науковий Вісник“, Львів, ч. 5.

„Кооперативна Республіка“, — економічно суспільний місячник, Львів, ч. 5.

„Учительське слово“, — Львів, ч. 5.

„Віра і Наука“, — двотижневик, Коломия ч. 8—9.

„Маланка“, — білоруська гумор. часоп.

ЧИТАЙТЕ!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

Багато ілюстр. популярно-науковий, літературний журнал

„ЖИТТЯ І ЗНАННЯ“

На рік вийде 12 чисел. Кожне число по 32 стор.

Журнал подає знання з різних галузей науки й життя і весь матеріал ілюструє багатьма образками й фотографіями.

Передплата на рік вносить 18— зол. На 6 місяців 9— зол., на 3 місяці 5— зол. Поодинокі число коштують 1-80 зол.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ:

Львів, Ринок ч. 10, II. пов., Товариство „Просвіта“.

В І К Н А

ПІД ТАКОЮ НАЗВОЮ ПОЧАВ У ЛИСТОПАДІ 1927 РОКУ ВИХОДИТИ У ЛЬВОВІ ЗА РЕДАКЦІЄЮ

В. БОБІНСЬКОГО

ВЕЛИКИЙ, ЗА КРАЩИМИ ЄВРОПЕЙСЬКИМИ ЗРАЗКАМИ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЧАСОПИС, ПРИСВЯЧЕНИЙ ЛІТЕРАТУРІ, ЗНАННЮ, МИСТЕЦТВУ ТА КРИТИЦІ.

Адреса Редакції і Адміністрації:

„ВІКНА“, Львів, вул. Міцкевича II.

ЗАПРОШЕННЯ ДО ПЕРЕДПЛАТИ КООПЕРАТИВНОЇ РЕСПУБЛІКИ

ЕКОНОМІЧНО-СУСПІЛЬНОГО МІСЯЧНИКА

Видає: Ревізійний Союз Українських кооператив у Львові під редакцією: доц. др. Карла Коберського. Передплата вносить:

За рік 16 зл., за пів р. 8 зл., за чверть р. 4 зл. Окремі числа по 1-50 зл.

Для Америки передплата: 2-50 ам. дол. річно.

Можна набути в усіх книгарнях.

НОВА ХАТА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ
ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК IV.

ЛЬВІВ, ЧЕРВЕНЬ 1928.

Ч. 6.

ЗМІСТ: *Ярослава Музикова:* Дещо про портрет; *М. Бачинська-Донцов:* Жінка в Радянському Союзі; *М. Рудницький:* Обстановка в нашої хати; *Др. С. Парфянович:* Про біль голови; *Одні з „тих що среблі радять“:* На пластові теми; *О. Гер:* В „Paddel-boat“ по Wannsee; Веселий кутик; *Г. Ш.: Білий спорт;* *О. Ф.: Про тайну елегантного вигляду;* Моди; Ручні роботи; *Н. Коцубинська:* Анкета; Ріжні вісти; *С. Мійська:* Пришпел; Поради лікарські; Ради господиням; *К. Гриневича:* Шелони в сонці. **Ілюстрації:** *І. Трун:* Портрет дружини; Одарка Бандрівська; Надійка Титаренко; Обстановка хати; Білий спорт.

ЯРОСЛАВА МУЗИКОВА

ДЕЩО ПРО ПОРТРЕТ

Портрет повинен в першій мірі бути твором мистецтва, без огляду на свою схожість з об'єктом, і як такий, мати ці самі мистецькі вальори, які має кожний інший образ, правдивий мистецький твір. Крім цього повинен він ще мати особливі ціхи портрету, а саме: правдивість, життя і подібність. Під правдивістю розуміємо це, що портрет має представляти ту саму особу, котру портретуємо.

Життя, це схоплення в одну цілість більше моментів з життя цієї особи.

Подібність це зовнішня сторона портретованого, на котру загал звертає найбільше уваги, викликаючи на тій точці часто непорозуміння між мистцем а публікою. Загал, портретованій і його близькі вимагають від мистця крім фотографічної подібності портрету, ще чогось неможливого, а саме того, щоб портретованій виїшов з під кисти чи долота мистця таким, як вони собі його бачать. Кожний чоловік, як відомо, під иным кутом дивиться, має інше відношення до портретованого і через те інакше його бачить. Ляйк, що дав себе портретувати, не здає собі справи, що підсвідомо він все таки чогось більше бажає собі, чим фотографічної подібності. Сама фотографія не дасть повного образу людини, бо вона може тільки схопити короткий момент життя, який дає зовнішня подібність. Мистець, патомісець, щоби оживити портрет, збирає багато моментів з життя портретованого, підчеркуючи їх одним, найбільше помітним і найсильнішим. Пригтім його завдання — відтворити портретованого з різних сторін його життя, так, щоб портрет не представляв лише хвиливого настрою, тільки зобра-

жував правдиву особу. Вартість образу і вартість портрету залежить від доброго мистця. Коли він сам є цікавий, тоді й портрет виїде цікавий.

Намалювати когось подібним, це невелика штука. Посидити трохи, помучитися, та й готово. Дещо вже трудніше надати портретованому певного настрою, а ще трудніше виїти в істоту портретованого і передати його життя. До того треба мати дар інтуїції.

Буває, що великі мистці зміють часто і з нецікавих осіб зробити цікаві портрети. Ціла штука в цьому, щоб мати ще більше інтуїції і уявити собі особу так, якою вона могла би бути в таких або інших обставинах. Залежно від сили інтуїції та уяви мистця, портрет виходить більше правдиво й цікаво. Чим ці прикмети мистця більші і чим сильніше він їх виразить, тим певніше зустрітеться з опозицією загалу, що немає такої сили уяви й тому ідентифікує вартість портрету з його подібністю. Сама зовнішня подібність виходить пераз сильніше, пераз слабше в портреті, але це не є мірилом для вартості портрета. У добрих портретистів часто виходить ярі різниці між поодинокими частинами вліні, пераз до тої міри, що одна частина говорить немов би інакше як друга. Те все разом як раз падає портретовій силі й виразу. Щож до різниці бачення, то голі мистцям брати за зле, коли вони не роблять портрету подібним, або не передають його так, як загал собі бажає.

Як кожний чоловік, так і маляр чи різьбар бачить по своєму. А коли вони мистці, то певно бачать більше й лініше.

Іван Трун: Портрет дружини (Аріядна з Драгомирова).

УКРАЇНСЬКА ЖІНКА В РАДЯНСЬКОМУ СОЮЗІ

Коли прочитала я цікаву статтю п. А. Свенціцької в попередній числі Н. Х. я згадала іншу про „Нове родинне право на Україні“ п. А. Яковліва, яка була уміщена в ч. 13—14 (119—120) „Тризуб“а і яка мусить радістю сповнити серце кожної феміністки. Правда, по данім авторки першої статі, феміністок в царській Росії не було і цілком зрозуміло, бо феміністичний рух, яко свідомий або несвідомий культурний рух, в своїх початках виявився в першій мірі, як зусилля о рівноправність в побиранні освіти, а щойно в другій мірі, як боротьба о жіноче виборче право. Право на вищу освіту одержали жінки в Росії завдяки реформам Александра II., а вступ на університети завдяки революції 1905 року. Поступові жінки царської Росії не потребували бути активними феміністками, бо коли брали участь в революційній русі (а вона була дуже значна!) вони вірили, що з побідою соціальної революції прийде повна політична свобода для жінок. І так воно сталося. Врешті російські „лігілістки“ своїм зовнішнім виглядом нічим не різнлися від європейських „суфражисток“. Оба жіночі типи багато старань прикладали до того, щоби зверхнім виглядом підчеркнути свою подібність і рівність з чоловічою.

Модерний феміністичний рух таких поверховних „зрівнянь“ не потребує. Свідомий фемінізм прямує не лише до формальної, але передовсім справжньої рівноправності жінки та старається в життя народу вкласти творчі духові цінності істинні жінці, свого роду жіночий світогляд, що зріє і тісно зв'язаний з фізичною відмінністю жінки та її здібністю стати матір'ю. Тому так радісно було мені читати другу цитовану статтю. Бо там я побачила, що жінка на Україні старається стати і стає творчим чинником в законодавстві, не глядить на російський шаблон і намагається нове життя формувати по своєму.

Мущу дещо спинитися на формах родини на Україні. Автор виходить з твердження, що в давні часи „родинне життя на Україні керувалося своїми, далеко більш ліберальними звичаями, після яких жінка в родині була вільною, по всьому рівноправною „дружиною“ свого чоловіка. „Вільшевицькі декрети на Україні з 20 лютого 1919 року були такі самі як російський закон про шлюбне, родинне й опікунче право. Безмежна свобода і безладдя довели до як найширших товмачень цього закону і до повного майже знищення шлюбу, замінивши його формою зареєстрованих, більш менш коротких фізичних сполучень, при чому реєстрація в ЗАГСі не була признана обов'язковою. Закони про права батьків і дітей спричинили ануляцію авторитету родичів, а оборона прав дітей звелася до знаних „аліментів“. Поволи наступив повний розклад родини. Жінки стали тільки об'єктом задоволення фізичних потреб мужчини й апаратами для родження дітей, які має забирати від „родительок“ (бо матерями таких жінок, що не сповняють материнських обов'язків тежже називати не можна!) і виховувати держава. Та показалося, що держава не в силі всіми дітьми заопікуватися. Звідси така велика кількість безпритульних дітей (в цілій Росії офіційна статистика начислює до сім мільйонів). В першій мірі являються вони наслідком зруйнування родини, а щойно в другій причиною цього явища є громадянська війна, яка до речі скінчилася в 1920 році.

Радісно почути, що найбільш вперта боротьба за нормальне родинне життя ведеться на Україні. Наслідком того вийшов в році 1926 новий „кодекс законів про родину, опіку, шлюб і акти цивільного стану“. Найбільш важні норми цього кодексу відмінні від російського. Головнож відносно шлюбу. Російський кодекс визнає однакові права за шлюбом нормальним, зареєстрованим і за фактичним, незареєстрованим. Український кодекс визнає

законну силу лише за формальним, зареєстрованим шлюбом і встановлює обов'язкову реєстрацію.

Ця постанова прийнята на підставі рішень всеукраїнського з'їзду робітниць і селянок з року 1924, що: „реєстрація шлюбу являється найкращою обороною жінки, забезпечуючи їй необхідні права“.

Бачимо, що зїзд діяв в напрямку феміністичних ідей, бачимо, що українська жінка стає творчим законоподатним чинником, що старається нове життя формувати з точки власного жіночого світогляду, обороняючи свої права та інтереси. І тут міститься це, на що я хотіла звернути увагу.

В статі А. Яковліва можна знайти багато даних про закони, що торкаються родини і зв'язані зі шлюбом (як зміна прізвища жінки, громадянства, усиновлення ітд.), зазначена відмінність від російського права. Більше цікавих відсилаю до джерела. Стаття надається на дискусію в жіночих товариствах, при чому добре булоб потягати паралелі з тuteйшим правом, се принеболоб подвійну користь. Також на семінарійну працю студентки-правнички, (яких тепер в нас доволі), моглиб сі дані надаватися.

Друга справа, якої хочу торкнутися, се справа вибору жіночого фаху. Ярким мірилом до того як розуміє українська жінка в Рад Союзі свою роль в суспільности може служити склад слухачок на вищих школах, бож туди йдуть по більшій часті з замилювання. (Дані беру зі „Студет Вістника“ ч. 2. 1928). Відсоток жінок має:

Технольоґічний Інститут	6.20%
Сільсько-господ.	19.59%
Геодезичний	6.47%
Медичний	52.43%
Ветеринарійний	10.09%
Інститут Народної Освіти	49.95%
„ Народного Господарства	14.07%
Технікум будівельний	2.87%
„ парвизьку	4.71%
„ „Профінтерна“	2.30%
„ фінансової економіки	16.72%
„ фармацевтичний	59.49%
„ педагогічний	67.23%
„ мистецький	19.43%
Музичний Інститут	15.75%
Губпартшкола	11.93%

В школі охорони матері й дитини 267 слухачок, виключно жінки. Велика скількість жінок на медичнім, народної освіти і педагогічнім факультетах свідчить про нормальний потяг жінки, бути вихователкою молодого покоління та про її суспільну роль гоїти рани фізичні і моральні.

Мені хочеться вірити в це, що ці студіюючі жінки мають стремління розвинути свою особистість в певнім напрямку, який для науки обрали, а розвиваючи її мусять наткнутися на дрімаючу в глибині жіночість, яка не зникне в людстві доти, доки існуватиме материнство.

На ділі (не вхожу в те, чи свідомо, чи несвідомо), українська жінка в Рад Союзі йде феміністичним шляхом.

Підчеркую тільки ці два яркі моменти з жіночого життя на Україні, хоч і на інших ділянках слідно велику жіночу активність.

ОБСТАНОВКА НАШОЇ ХАТИ

Люде, що мають багато гроша висловлюють ніколи свій смак хатньою обстановкою. Ті, що мають більше смаку як гроша теж роблять це ніколи; та дуже рідко можуть дозволити собі на це ті, які мусять у першій мірі думати про смак, зв'язаний з їжею. Хто мусить дбати про необхідні меблі, рідко почуває потребу поміщувати між ними, хоча би найскромніші зразки краси, за якою ту-жить.

Багато мужчин мусить усе життя вдовольнитись єдиною маленькою частиною свого одягу, яка заступає їм „пахил до краси“: краваткою. Краватка недурно на-ходить на видноті, щоби її можна подивляти. Думка про прикрасу хати виринає найчастіше у зв'язку з думкою про гостей. Ця наскрізь соціальна нотка, що надає тон також нашому вбранню, має стільки прикмет, що і хиб. Рахуватись із естетичним смаком свого середовища —

краси. Сільські столи та стільці, скрині та полиці від о-відають зовсім иншим потребам селянського життя: праці, звичкам і будівлі хати. Гарно вишитою рушником за іконою в селянській світлиці має свій чар природної прикраси: завішений у сальоні дошка портрету Шевченка, поміж абажурами та табуретками, пригадує нам хіба, що господарі силкуються цим єдиним предметом за-значити свій патріотизм.

Ми рідко коли маємо змогу вибирати самі всю свою обстановку, згідно із естетичними домаганнями. Навіть образи, які не надаремне відмежовуємо рямцями від стін і решти предметів — і ці попадають до нас випадково, мов малярі, заблукані в нашій суспільності із своїм талантом. На ніякій вишениці не висіло стільки безвартної гідоти, що на стінах кімнат нашої інтелігенції. Та чи вона вища тому, що її смак вмів відрізнити

Обстановка хати в проєкті О. О. Рудницького.

неважко; це не є ніякий рівень; знятись на економічний рівень деяких своїх знайомих ніколи важче, ніж мати естетичні потреби.

Ми, здебільша селянські сини, переїзжаючи в місто, залишаємо в батьківській хаті всю їхню обстановку, до образів включно. Тільки на кімнатні стіни або рушники переходить сям-там народня вишивка. Наша урядничка та священича класа, разом із пролетарською інтелігенцією, не має власних хат. Кімнати доводиться найчастіше наповнювати наоспіх у найменше пригожу хвилину подружжя, коли наш смак зазнав повної атрофії під впливом нашої вибраної, яка виживається нам зразком краси. А як віднекатись тоді від домашніх прича-далів, які „молода“ приносить із собою і від поодиноких родинних „дарунків“? Усі вони мало мають спільного із меблями предківської традиції або сучасним мистецтвом.

Меблі „у народнім стилі“ доступні лише для замож-них. Їх не можна досі найти у меблевих — здебільша жи-дівських — складах наших міст. Стіл або шафа у народ-нім стилі, які треба аж спеціально замовляти як ми-стецькі витребеньки не в силі видержати конкуренції із чепурною віденською „політурою“. Предмети буденного вжитку служать більше ідеалові вигоди як естетичної

доброї ковбаси від поганої, а не в силі бачити різниці між кімнатним малярем і артистом?

Мало хто з нас має змогу купувати оригінальні образи, від яких наші думки могли би зринати в вирій, утікаючи від решти збудованої обстановки. Нам мусить вистачати дешева репродукція, часто: звичайні ли-стівки, кілька фотографій, якась настільна дрібничка. Коли вся хатня обстановка не творить одної гармонійної цілості, — коли всі предмети в ній виключають себе вза-ємно, мов знавіснілі члени родини, тоді ми не маємо сміливості помістити між ними якусь вибагливу циячку, так само як лякаємось присутності посторон-нього гостя серед родинної сварки.

Хатня обстановка (крім усіх випадків бездумчиво-сти при своїх пародинах) може бути складена з двома думками: вона повинна якнайбільше інтенсивно прига-дувати нам життя поза нашими стінами або повинна як-найлекше дати нам забувати про нього. Люде, що при-ходять до хати відпочивати не ставлять до предметів у ній тих самих домагань, що ті, для яких хата є огни-щем умової праці. Одні відпочивають найкраще, коли розсівають свою увагу в мертвих предметах, инші, коли можуть їх не бачити. Умова праця має безліч різнома-

вітних примх між якими дружба і ворожнеча людини з предметами чергується, мов потреба зміни вражіння підчас праці та відпочинку.

Толстой утікав від вибагливої обстановки, щоби зосередитись; Уайльд купав свою уяву в пайдобрішій музейній колекції. Толстой прямував до світогляду, що нагадував би свою суворість білину холодної келії. — Уайльд кохав душу, що міниться водограєм тем і каменей. Кожний із нас може пережити тугу цих двох крайніх почувань, коли хатня обстановка панітує йому різкі думки та снокуси. Ця обстановка може бути якнебудь, але вона не сміє бути якогонебудь для нас. Предмети, з якими мусимо зустрічатись щоденно повинні заступати нам живі істоти, мов живі істоти заступають нам предмети.

Українська рідня, що має покищо досить дітей, не розуміє яку вагу може мати для них бодай один місцевий предмет зашпінений у спадщині на спомин. Одиничі з високою культурою мусять як дикарі вірити в фетинії. Предмет, який за кожним разом розбуджує в нас думки

про близьких або цікавих людей має більше вартості як десятки живих людей, яких вид зміцнює в нас несвідомо пекіть до життя.

Та не забуваймо, що забобонний пієтизм для предметів, які ми дістали або купили, часто звужує нашу вражливність, а з нею весь наш світ. На жаль жертвувати ними для естетичного смаку, який каже із ними розпрощатись. Яке це неімовірне, а такі меблі промовляють живіше до нашого інтелігента як той єдиний предмет, яким мусять їх заступати всі засуджені на якнебудь обстановку: — книжка. Шафа з новими книжками є рідня в українській хаті як стара звичка позичати книжки і держати їх у себе аж до останньої настирливої пригадки, що попереджує потребу „сказати собі правду в очі“.

„Та що мають спільного книжки із обстановкою?“ — питає роздратовані. Ваша правда. Книжки заступають надто часто обстановку тим, які їх пишуть, а обстановка надто часто заступає книжки тим, які їх не читають.

Др. СОФІЯ ПАРФАНОВИЧ

БІЛЬ ГОЛОВИ

Одним з найчастіших, а у декотрих людей щоденним терпінням є біль голови. Це майже не хвороба, це майже дрібниця на котру ніхто не звертає великої ваги, особливо, коли це трапляється у його рідних, чи знайомих. За те не один відчуває діймаючо власний біль голови і часто є від нього прямо тяжко хворий та нездібний до ніякої праці. З окрема жінки терплять часто болі голови, куди частіше від мужчин.

Що це властиво за об'яв; яка його причина? Як запобігти, чи усунути це лихо.

Ще до нині невідомо ученим, що власне болить в голові і як це діється? Досвіди показали, що сам мозок або не є вражливий на біль, або відносить вражіння болю до органів зовнішних, через це, що дана частина мізку завідуює чинностями тих органів (є їх центром). Натомість можуть боліти мізкові опони, кости чанки, м'язи і їхні пов'язки та обгортки, вкінці шкіра, а то й волосся. Що діється підчас болю в цих нарядах? Бувають, правда, запалення чи то опон, чи м'язів—це останнє називаємо ревматизмом або ломцем, але найчастішими є зміни в обігу крові, а це: звуження кровних судин і недостача крові, або розширення їх та наплив до голови. Ці чинники подразнюють нерви і викликають в них вражіння болю, а щойно це вражіння доходить до мізку і нашої свідомості.

Причин болю голови є дуже багато. Перш за все біль голови може бути одним з об'явів хворіб гарячкових острих або проволочних, хворіб мізку та його опон. Тут причина його є ясна і він уступає враз із недугою. При багато інших хворобах буває біль голови одним із перших об'явів і уперто удержується через цілий час хвороби. І так виступає він при запаленнях нирок, гіхті, пралпцях (сифілісі), затровеннях алькоголем, нікотиною і недомаганнях плушка і кишок, хворобах жіночих полових парядів і багато інших недугах. Все це є так званий симптоматичний, чи об'явовий біль, то значить, причиною його є інша хвороба і він для нас менше інтересний.

Найбільше цікавить нас біль голови, при котрім на перший погляд не находимо ніякої хвороби в організмі, біль, котрий виступає раз незалежно від стану організму, другим разом знов залежно від ряду чинників зовнішних, цей біль називаємо звичним або сталим (*habitualis*) і він у жінок найчастіший.

Буває, що за твердо спимо або не виспани, що схвилювались чимнебудь, чи позлостили, зажурилися, чи палякалися, от у нас і заболіла голова. Це причини психічної натури і вони дуже часті. Не рідко буває, що людина переповнить плунок, що терпить на запір, (обструкцію) або зіла щонебудь нестравного, от із цієї

причини біль голови. Ще частіше виступає біль голови з претомлення працею і то переважно умовою, з сидячого способу життя в замкнених кімнатах. Тут ділає претомлення з одної сторони, а брак повітря і руху з другої. Тому то так часто нарікають на голову шкільні діти, урядники та інші фахівці й умові робітники.

З осібна варто застановитися в яких умовах перебуває в школі наша молодь тих п'ять чи шість годин денно. Перш за все вона сидить часто похилена або й скривлена, нерідко і шкільна кімната є недосить простора і ясна і через те невідповідна для великого числа дітей. Для молодого організму є незвичайно шкідливий вже брак руху, щож тоді казати про лихе повітря. З обчислень праці віддихової виходить, що людина потребує на мінуту 8 літрів повітря, значить, на пів дня около 6 тисяч літрів, це є около 6 м³. Є це мінімум в можливо найкорисніших умовах, при допливі свіжого повітря. В малих кімнатах шкільних кількість повітря буває багато понижче мінімуму, при тім ізза браку сталої і відновної вентиляції повітря не відновлюється, навпаки громадається в ньому продукти переміни матерії, головню квас вуглевий, а також порошок, принесений за ногами. Це-й є причиною, чому багато дітей вертає зі школи з болем голови, з котрим часто сідає переробляти лекції дома, подекуди ще в гірших умовах. Додаймо тепер, ще дуже важний чинник, це прискішений зріст і розвій молодого організму і разом з ним більше запотребування повітря. Тепер зрозуміємо, чому діти так часто нарікають на біль голови і знаємо як його лікувати: рухом на чистому повітрі, проходами та гімнастичними вправами. У дівчат проявляється болі голови, часто в зв'язку із першими об'явами полового дозрівання, яко один з об'явів блідниці. Вони тривають безперервно днями, а то й тижнями і місяцями, а втихають в часі місячки. Вже сама назва—блідниця вказує, що ті дівчата є бліді та слабкі. І знову поручаємо свіже повітря, мірну кількість руху, побут на селі, перш за все в горах. Дуже шкідливе є поборювання такого болю голови штучними середниками, як то часто роблять пильні, а нерозумні учениці чи їхні опікуни: пиття чорної кави, заживання різних порошків, щоби тільки на хвилю дізнати полекії і далі працювати. Тому й кожна мати, котрій залежить на здоров'ю дитини повинна казати їй місто цього всего перервати науку і вийти на прохід. Замість того мами йдуть до лікаря і домагаються рецент та ліків, а легковажать природне джерело здоров'я: повітря та сонце.

В зв'язку з половим життям жінки є самостійна хвороба звана мігреною. Є це напади дуже сильного болю переважно в половині голови (звідки й латинська назва

Немігранта) при чім хворі блюють, є зовсім нездібні до якої небудь праці, дістають болів очей і часто бачать світляні мушки в темному полі. Більшість хворих кладеться тоді в темному покою, щільно бережеться всякого шуму й гуку та вживає випробуваних вже ліків. Як винце згадано, мігрена є звязана з половим життям жінки, передовсім з місячкою. Проте трапляється і незалежно від неї, або й мужчин і все зачинається в молодім віці (полового дозрівання). Вона виступає у людей нервових, вже за молоду дідично обтяжених, в родинах, де часті нервові хвороби, на пр. епілепсія. Усунути її — медицина безсила. Проте поручається ряд ліків: успокоюючих нервів, як бром, холодні оклади, ряд порошоків проти болів, як аспірина, пірамідон і багато інших. Найчастіше хворий сам вміє собі дібрати якийсь порошок, котрий йому помагає — на жаль на коротко, бо в міру привички ділання його слабне і тоді треба шукати нового ліку. Все таки остає та розрада і надія, що в старшій віці мігрена уступає сама від себе.

Подібно як мігрена мають підклад нервовий і інші болі голови. Вони відзначаються тим, що виступають при втомі чи якихнебудь афектах, психічних звичайно в означеній порі дня і придержуються одного місця голови, на примір вершка, чола, чи потилиці. Вони мають часто характер сталого і доволі немилого утиску, а не болів — по французьки називають їх „casque neuropathénique“ — наче утиск шолома наложеного на голову. Загально беручи, причиною сталого болю голови є нервовість, якщо нею не є малокровність, невідповідний спосіб життя чи то фізичного (пожива, віддыхання, рух) чи душевного. Як бачимо, так дрібничковий об'яв, як болі голови має дуже багато причин та відмін! З причин ще слід вимінити хвороби лица а то: носа, чола, щоки й уха. При них буває біль голови першим об'явом, що звертає увагу на початок тих хворіб. Також і відмін болю голови є багато. Одні болі є такі сильні і напрасні, що людина стає хворою і прямо зовсім нездбною до життя — а другі є тільки почуттям утиску і нездоровля. Між ними є ціла низка болів слабших або сильніших.

Як лікувати біль голови?

Перш за все звернутися до лікаря, щоб прослідив цілий організм і вислідив причину болів. Поборовши причину, увільнимо хворого від болів голови. Колиж не знайдеться жадної поважної хвороби, тільки ослаблення, нервовість, вражливість, чи прямо сталий, рабитуальний біль, тоді кажемо, що в цієї людини вже така конституція. Тоді стараємося скріпити цю людину відповідним відживлюванням, управильненням стільця, уложенням її способу життя і праці. Далі стараємося зміцнити її систему нервову, чи то купілями, рухом, спочинком і воздухом, чи ліками. У малокровних звертаємо головну увагу на відживлення, віддыхання свіжим повітрям. Аж на прикінці сягнемо до ліки, котрих є багато, починаючи з аспірини, різних мішанок з когутіками і без них, а кінчаючи найбільше складними оригінальними препаратами, захвалюваними ріжними фабриками.

Однаково, часто все це не вистарчає, або не помагає і хворий остає далі із своїм болем. Тоді безсила вже медицина подає йому хоч ту надію, що з роками біль цей сам уступить, а може людина так звикне до нього, що не стане більше його відчувати яко біль, тільки як звичайний, нормальний стан здоровля.

Молода наша співачка Дарія Бандрівська співала в сьому році сопранове сольно на великім Шевченковім концерті у Львові. Минулої зими співала вона на концерті Шевченка в Стрию, на святі Кобилянської в Самборі та на концерті в Надвірній.

НА ПЛАСТОВІ ТЕМИ

Велика світова війна окрім багатого політичного, мілітарного й економічного досвіду, лишила за собою втому, притуплення почувань і думок, та загальне безсилля, з котрого наша суспільність ледви-ледви починає прокидатись. Ціла небезпека цього явища в тому, що й молодь, життєдайний нерв усякої ініціативи, усяких кличів і змагань, заражена тими нововісними недугами. Вона згасила в очах і в душі іскри запалу, припинила ритм лету молодих сердець, забула про дійсний спів, про дійсні радощі життя, не хоче глянути в минуле, ані рветься до незнаного, може кращого майбутнього.

Всякий труд, всяку примусову працю вважає вона нестерпним тягарем, про добровільні обовязки нема й мови, бо на це „шкода часу“, бо немає ніякого почуття обовязку, немає розуміння тої розкоші, яку дає почуття молодой сили та гартування її у вибраній, улюбленій, хочби й найтяжчій праці. Очевидно, серед таких відносин не може бути й мови про захоплення або саможертву, бо (питаємо філософічно) „пощо“? І так плыве життя без мети і ціли, без приємности і щастя, словом — без змісту. Так мало таких, котрі свідомо любилиб життя, котрі хотілиб працювати над собою і другими морально, фізично чи науково, котрі бодай вмілиб щиро бавитись, щиро сміятись. Старша суспільність тратить останки авторитету над молодими, а молодь старіється передчасно.

ЗА ДАРМО

ніхто не дає товару, зате за 5 зл. тижнево можна замовити в нас всілякі тапіцерські вироби, як: **матераці, отомани, фотелі і т. п.**

ГОТЛІБ І ГЕФЕЛЬ

Львів, ул. Гродзіцких ч. 8.

В. ТАПЦЕР-ДЕКОРАТОР КОРОЛІВСЬК. ТЕАТРУ В БУДАПЕШТІ.

Є ще ті, в яких „ясні веселі лиця“, які „люблять волю і світ“. Це пластунки. Цілю пласту в розбудити „молоді“ думки, розрухати оселих й лінивих, вказати молодим шлях життя „живих“, провести до сонця. Однак ми не можемо ще взяти проводу усієї нашої молоді, усіх суспільних клас, а навіть більшості шкільної молоді, бо ми не таке за молоді і за слабкі. А слабкі ми тому, що ми самі. Брак проводу старших, брак довіри до пласту, навіть зацікавлення ним. А прецінь наш закон обіймає усі суспільні й індивідуальні чесноти, котрі мимо, а радше попри всякі нові, пайбільш свободні поняття про свободу індивідуальності, остають одиницями, на яких мусить виховуватись людина, коли вона має бути „цілим чоловіком“. Бо ж наша любов природи, що дає почуття того, що „ми діти сонця і весни, ми діти матері природи“, — це те, що живе в душі кожного, навіть дитини, що дає втомленому щастя, а нещасливому (морально чи фізично) силу і здоров'я. На тлі життя серед природи будиться в душі молоденької пластунки ясний, свободний, безжурний погляд на світ і життя, молодеча веселість, сміх, запал до героїства, сила та відвага. І виховується тип бадьорий і відважний.

Чеський скавтинг подає менш-більш таку ідеологію у своєму органі „Ватра залісацького юнацтва“.

„Залісацька Ліга має за ціль розбудити життя і запал до всего, що гарне і благородне, розбудити порадність і навчити жити. Вона не є спортом, ані забавою, але післяництвом нового життя, котре несе усміх і промонує шляхи відновленій цивілізації“.

Колиб хотіти кількома словами очертити пласт, то можна тільки сказати, що це є рух, що перетворює молоді душі, що звернення проти egoїзму і безділля, проти недбалства й опортунізму, що опертий на пайбільш ніжній струні молоді душі, лицарської туги й благородності, братерської любови й хоробрости.

Це рух молоді. Рух, перетворюючий душі молоді. Вона ж частина цілої суспільності, вона будуча суспільність. Вона вже нині несе значну частину тягару громадянської праці, яку старші почали.

А однак так мало старших цікавиться тим рухом, ще менше його пізнало, а ледви кілька одиниць пайбільш таких, що дружно подали нам руку до співпраці, бо зрозуміли і полюбили її. Загалом мало про нас знає і то тільки поверховно та на основі цього поверховного знання утворює нас жартами або й ще чимось більш прикритим, в пайкращому разі ласкавою толеранцією.

Чи не цікаво булоб підійти до нас ближче, поради, допомогти, а хочби тільки висказати кілька слів критики, може й негативної, але річевої? Вона булаб для нас дуже

цікава, бо ми з близька, у путрі пластової праці можемо й не помічати багато того, що бачать сторонні, які глядять на це з перспективи, але глядять з цікавістю дослідника, а не часописного рецензента.

Чи не цікаво булоб завітати до нашого літнього табору, засісти з нами при ватрі до спільної гутірки, поділитись своїм цінним досвідом і знанням, і сказати „підемо разом“?

Чи вже стало мусить стояти між нами незрушима гробля, на яку складається ріжниця літ, та холодна повага державного чи суспільного становища?

Ми так бажалиб її усунути!

Надійка Титаренко, артистка театру „Березіль“ на Україні.

В ГАЛЕРІЇ ОБРАЗІВ.

Провідник, опроводжуючи гостей по галерії образів, додає: — Коли хто з присутніх бажає якого пояснення, прошу питати — я радо відповім.

— Пане провіднику! — питає якась пані. — Я хотілаб знати, чим тут воскують долі, що вона так гарно блищить.

Яка є подібність між жінкою а жабою?
Обі бояться бузьки.

ЯПОНСЬКА АНЕКДОТА.

Жінка до чоловіка: — Куди ти йдеш, мій любий?

Чоловік: — Розумна жінка не повинна ніколи питатися чоловіка, куди йде та коли прийде.

Жінка: — А розумний чоловік також не має питатися жінки, куди йде та коли прийде.

Чоловік: — Розумний чоловік ніколи не має жінки.

O. Ver

В „PADDEL-BOOT-I“ ПО WANSE

Стріча наша в „Hochschule für Leibesübungen“ удалася. Маленький, худощавий пан Ріхтер, промотор цілої прогульки спізнився трохи. Але погода була дуже гарна і йому простили.

Човник „Paddel-boot“ вже ждав нас. Сейчас стали ми переодягатися. Бо, знаєте, плисти човном в сукнях чи сукочках, це на тамошній погляд так, якби у нас йти по місті в купелевих строях. Великі купелеві плащі хоропили від комарів та служили рівночасно за галицькі хащі прибережні, яких уживається в нас як сенараток-убіралень. Але ми тепер в багатій на озера, та бідній на корчі околиці Берліна. Є тут ліси, але сосни не мають пшильками, — на пляжі пісок і далекий горизонт: найкраще отже великий купелевий плащ.

Цього разу задумали ми велику прогульку. Човник Ріхтера дивовижний якийсь: можна його розложити і зробити з нього клунок; можна його зложити, то стане човном, що уносить понад 300 кг.! Мені це все дуже дивне: я, бачите, приїхала щойно зі Львова!

Наша трійка готова. Ріхтер і Ганс винесли човник

і спустили. Треба всідати, але зручно і не рухатися надто, бо човенце дуже легко може вивернутися. Все пішло гаразд. Відчалили.

Пливемо — ідемо здовж озера. Весла не звичайні, але т. зв. „Paddel“. Є це весло довжезне, подвійне.

З обох кінців є плавці, держиться його по середині і веслується на два боки по обох сторонах човна. В середині це весло складається, — одно входить в друге. Перший раз в житті веслуяю такою дивовижкою. Але мушу уважати і скоро навчитися, щоби не посоромити землі галицької.

Пливемо. Чи можете уявити собі розкіш плавби в маленькому, легкому човенці по великим, спокійним озерах в ясний, соняшний день? По озері плывуть вітрильні судна, плывуть „Paddel-boot-i“, а в них веселі здорові люди. Усі в купелевих строях, ловлять лучі сонця та радіють. Ось тут чорні, засмалені дівчата на човнах граються, — тут вітрила лебедями білими в воді приглядаються, там знов стрілою спортова чайка гонить, воду розриває. Довга, вузька, на ній шістьох хлопців або й дівчат веслують рівномірно двовесельниками, а при кермі видає прикази наставник. Вправляють. Спортовці. Як кінить життя!

Причалили ми гарною доріжкою в очереті. Веселий

БІЛИЙ СПОРТ

Білий спорт — це ситківка (теніс). Назва ця поширилася в останніх роках ізза білого одягу, який загальноносеять до цього спорту.

Ситківка здобуває що раз то більше прихильників

Білий спорт.

і стає головним літнім спортом. Це спорт легкий і здоровий, надається зокрема дуже для жінок. При ситківці працює ціле тіло, не лише права рука, як дехто думає, до того ж він не томить, коли його раціонально управляти. Однак діти не повинні зачинати його за скоро.

доктор Кайріч ждав нас тут. Аж тепер побачила я, які скарби містить в собі це мале човенце до складання „Falt-boot“, яке можна зложити, взяти на плечі тай помандрувати. Нечайно над озеро назлітали хмари. Вітрила звивалися, човни втікали до берегів. Намі витягнули човен і перевернули на березі. Розбили шатро. Але дощ не приходив. Хмари бавилися нами. На моє велике бажання перебути дощ у шатрі, унало кілька капелів. Це прегарно! У шатрі є віконце, можна його відчиняти й замикати, можна собі прегарно лежати тай мріяти (тепер частіше спати, бо мрії не в моді —) під ритм дощевих краплинок, що бють колисково в полотно.

Не буду нудити Вас широкими оповіданнями та романтичними аналізами вражень. Не лише тому, що воно вже перестаріле, але й тому, що не маю терпеливості, тай хтож може в кілька слів схопити події (фізичні й душевні) на протязі цілого, незвичайного, багатого дня?!

...А як прийшов вечір — силуетка сонця, неба, берегів, вітрил на випередки вдиралися в очі, в думки, почування. Ми плули у чвірку. Була це небезпечна їзда, і саме тому прегарна. На всякий випадок Ріхтер яко ратівник-пливач „Rettungsschwimmer“ виратує мене. Бо я не уміла плавати! Признаюся Вам, що дуже мені стидно й сумно було! Вчіться усі. вчіться плавати! Не

НЕМА МАТЕРІ,

що не купувалаб дітям цукорків чи помадок.

КУПУЙТЕ ТІЛЬКИ ЦУКОРКИ

„ФОРТУНИ НОВОЇ“

бо вони роблені на чистім цукрі і правдивих олійках і є нешкідливі для здоровля.

Дитина не має ще на стільки сили в руках, щоби вдержати правильно ракету і пабирає злих привычок, яких відтак годі відучити.

Найкраще зачинати грати ситківку хлопцям у віці від 12—13, дівчатам від 13—15 року життя. Коли хтось зачинає управляти ситківку, дитина чи старший — мусить безумовно раніш навчитися правильно подавати й відбивати мяч, а щойно тоді зачинати саму гру з численням, цебто розгравати т. з. „партію“. Брак такої підготівки, по спортовому кажучи „тренинг“, є причиною, що у нас так мало добрих ситківкарів.

Гри в ситківку треба вчитися від когось, хто уже добре володіє ракетом, можна також з підручника, але це доволі тяжко. Один з чемпіонів ситківки каже, що найкраще учитьсця цей, хто „підглядає“ добрих гравців і відтак їх наслідує.

До ситківки потрібна добра плонца, яка має приписані виміри, ракета і мячі. Ракету треба після кожної гри напняти в рами, час до часу потягнути ллякером і хоронити від вохкості.

Мячі ситківкові нищатьсця скоро і добре, як що вдержуть ціле літо. До вжитку з року на рік вони не надаються.

Одяг мусить бути вигідний і доцільний. Черевики на гумових підшвах; для жінок сукні без рукавів, для мужчин сорочки без ковчирів і з короткими рукавами. В останніх роках жінки починають грати без панчів в коротких скарпетках. Голову хоронить від сонця „дашок“ або хустина.

Г. III.

можете уявити собі, скільки приємності й користі траять люде, що не вміють плавати!!!

Стріча з моторівкою або з парівцем була все дуже цікава. Наш човник мусів в означенім напрямі вилити на хвилі, які лишав за собою парівець — тоді небезпека мінала.

Під величезним мостом, на поляні складаємо човенце. Великий плац, верства гуми, верства полотна на переміну кілька разів, повно патичків, позакінчуваних сталею, повно гачків, закруток — і цілий славний човен. Комарі моглиби щось такого подивляти, — але вони волять плечі Ріхтера, який сильно залятий викладом про свій човен. Я маю величезний купелевий плац і волю в цьому моменті не бути на пів пагим Ріхтером. Мабуть комарі в Німеччині вже добре обзнайомлені з тим усіма дивами техніки. Згадую свій край і робитьсця мені... дивно.

А як прийшла ніч, снилися мені русалки у довгих білих сорочках, ці що в наших ріках купаються тай берега держаться, не плавають, але гарно і „прилично“ виглядають, снилися „світязанські“ широкі човни тай жінки в них у шовках і креденинах і — аж відітхнула проснувшись.

Листонош припіс проспекти „Paddel-boot-iv“.

Вовни

В НАЙНОВІШИХ ВИБОРАХ, ФУЛЯРИ Й СИРІ ШОВКИ

ПОРУЧАЄ

Вовни

НАСЛІДНИК
РОМАНА ЗУБИКА

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

Львів,
вул. ГАЛИЦЬКА 16.

Ріжні вісти

Виставку пам'яток 1848 р. отворено дня 10 м. м. в Українськiм Національнiм Музею у Львові. Виставку відкрив директор Музею др. Свеніцкiй промовою, в якій злеував суспіально-політичний підклад, що на ньому розвинулися події 1848 р.: знесення панщини й культурно національне пробудження галицької України. Після промови давав він численню зібраному громадянству докладні пояснення портретів, малюнків, книжок і рукописів.

Виставка дуже багата в експонати, дає живий образ 1848 р., воскрешує людей, що тоді жили й трудилися, будить інтерес глянути глибше в наше минуле.

А Українськiй Національнiй Музей став мостом, що дає змогу перейти в давнину й поглибити наше знання. Знання людини мусить бути паче дерево. Корінням сягати в глибину віків, щоб з них черпати соки, — плодом зрілих овочів своїх кормити сучасних, а ідеєю — вершком корони сягати в майбутнє. Може тому й виставка була замасна деревиною. Березові гілки й розцвілі білим цвітом черешневе віття, були розкипані по старих портретах і пожовклих листках книжок. А в серцях присутніх розцвіла надія на нове, краще майбутнє. Виставка триватиме цілий місяць і певно не буде нікого, хтоб її поминув.

Свято могил. Кожного року з нагоди зелених свят, влаштовує Тов. Охорони Могил разом з Тов. Допомоги Інвалідам свято могил. Сумне це свято! Воно нагадує болючі невдачі, але й будить пошану для тих, що пішли в перших рядах. Вони тепер в могилах або з локалічним життям. А колись — вони кохані діти своїх матерей, брати, чоловіки, милі... Їх могили кажуть, що вони забуті... забуті... Чи правда це?

Матері, жінки, сестри, кохані — докажiм, що це неправда! Тепер є актуальною збірка на удержання могил; ті що дають 15 зол. вкладки (Руська ч. 3), стають опікунами стрілецьких могил.

Нове придбання для майбутнього музею кооперативи „Українське Народне Мистецтво“ у Львові. Управа кооперативи отримала в маю ц. р. від Вп. Пані Зофії Кропивич, в Перегінську дуже цінну збірку оригінальних, старих і новітніх вишивок з Перегінська. Є це 18 ріжних взорів з уставок, виконаних хрестиками на домашньому полотні; до кожного подана на окремій картині народна назва мотиву; деякі з них „старомодні“, — які закидують вже тепер вишивати, — тому тимбільша вартість заховати їх в музею, заки ще не зникнуть безслідно.

Управа кооперативи висказує прилюдно сердечну подяку Вп. Пані Зофії Кропивич за ласкавий цінний дар для майбутнього музею; це вже друга посилка від прихильниць „Нової Хати“ з околиць Перегінська. Vivant sequentes!

Гелене Лянґе провідниця жіночого руху в Німеччині, обходила в минулому місяці 80 ліття своїх уродин.

Вона перша в сімдесятих і вісімдесятих роках минулого століття боролася за рівне право освіти для жінок, перша оснувала „Союз Учительок“, та через трицять літ була головою „Союза Німецьких Жіночих Організацій“. Від 35 літ видає і редагує найповажніший жіночий журнал „Die Frau“.

Гелене Лянґе є не лише феміністкою, вона відома також, як визначний педагог. Вона перша видвинула справу, що навчання та провід у жіночих школах пови-

неп бути виключно в руках жінок. З області педагогіки, видала цілий ряд наукових праць. Історію боротьби за жіночі права представила вона в трьох великих кількотомових творах, а саме „Мої спомини“ (вид. 1923 р.), „Історія жіночого руху“ та „Літа боротьби“ (вид. 1928).

Свої вісімдесяті уродини відсвяткувала Гелене Лянґе в новий фізичних та умовних сил, — вона працює безупинно далі як педагог і журналістка. Мало котра жінка може з такою гордістю глядіти на своє життя — як ця визначна жінка. Усі її мрії та бажання сповнилися до одного, а вона особисто досягнула усі почести, здобула усі пости, за які через 60 літ побивалася для жіноцтва, до посольського мандату й титулу міністеріального тайного радника включно.

Вертеп наших днів. Саля Лисенка (дня 20 травня ц. р.) виповнена по береги. Цеж грає вертеп наших відомих гумористів Галактіона Чіпки і Леле. Виведено на сцену у більше або менше вдатних масках-карикатурах усіх видніших діячів нашої доби, висміяно дотепно їх вдачу, їх громадянську діяльність, замишування, помилки, невдачі. Чим яркіша індивідуальність, тим більше сторінок можна відшукати для сміху й сатири. З жінок виступала тільки одна. Але тут авторам й аранжерам не стало дотепу вийти поза звичайну банальність — підчеркування еротичної сторони життя жінки. Тому й та одинока жіноча маска вийшла досить несмачно.

Панночок до шиття, перерібки і паправи біллія та жіночих і діточих одягів, поручає на село, на час літніх ферій, жіноча промислова кооператива „Труд“ у Львові, Ринок ч. 39.

ПРО ТАЙНУ ЕЛЕГАНТНОГО ВИГЛЯДУ

Стрічаємо не раз жінки, які все і всюди вибиваються своєю елегантною появою. Рівночасно можемо зі здивованням запримітити, що вони не все одягнені після найновішої моди. У своїх суконках чи костюмах, з перед року, або і двох, вони є о много більше елегантні, як другі, одягнені після останнього числа журналу мод.

Що це значить? В чому тайна цього вражіння і в чому лежить поняття елегантного вигляду? Це питання, над яким пригадується не одна жінка. Передумовою „елегантности“ є знати, коли, що, де і як одягнути. Нані одяг мусить підходити до оточення, обставин і обстановки, до погоди і настрою, а перш за все, до нашої власної особи.

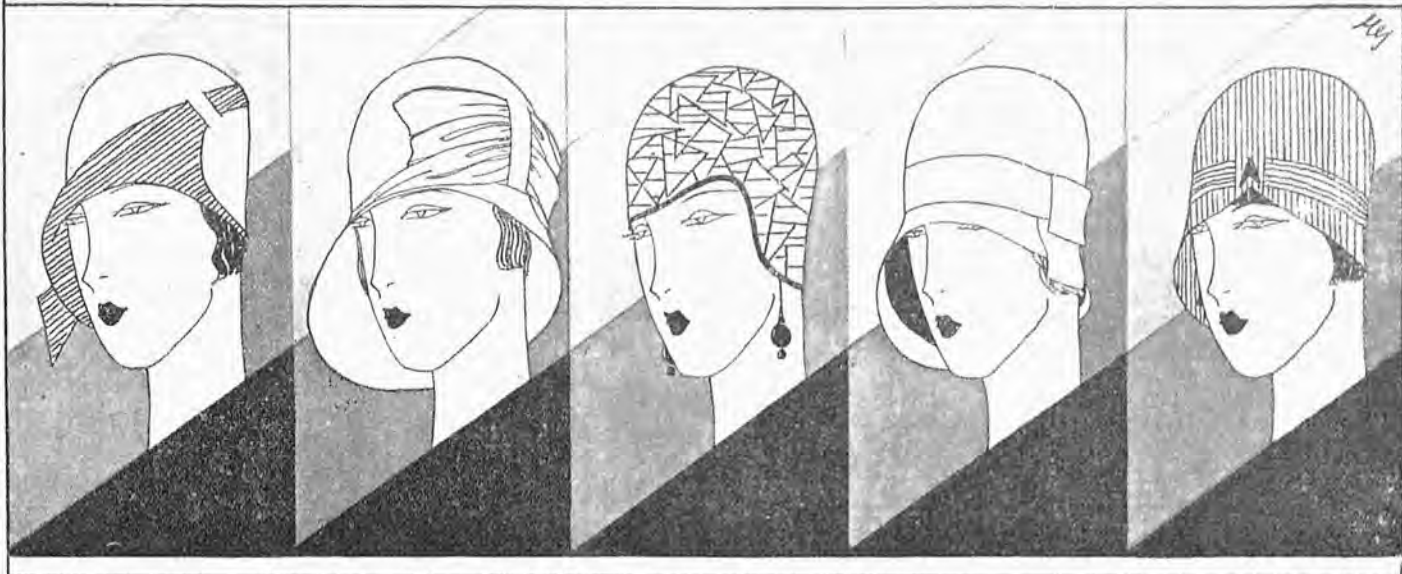
Це останнє найважливіше. Це т. з. „стиль“, без якого немислиміи елегантний вигляд. А стиль має кожна жінка, яка має дещо самокритики.

Якщо жінка не хоче бути банальною, пересічною і екстравагантною, мусить двічі стільки часу присвятити на критику власної особи чим на критику своїх подруг.

Тоді буде вона добре знати, що може одягнути, а чого ні, що буде підходити до її загального вигляду, а що ні. Не менше важною справою є відповідний одяг у відповідну пору. Надто вичепурена жінка серед невідходячої до цього обстановки ніколи не буде елегантною появою, так само, як надто скромно одягнена при святкових нагодах. При чому слід замітити, що перший случай є о много гіршим промахом, як другий. На жаль

(Докінчення на стор. 18-тій).

МОДЕРНА ФОРМА КАПЕЛЮХІВ

ч. 162. Елегантний капелюх до подорожі, горохової краси, з фільцу, — з оригінальною крисою.

ч. 163. Гранатовий солом'яний капелюх візитовий, з великим модерним вязанням з ляскової стяжки.

ч. 164. Елегантний капелюх на вечір, з взористого бродату.

ч. 165. Практичний капелюх з ясного фільцу; криса підшита темнобронзовим.

ч. 166. Шапочка легкої форми з фільцу в пружки.

Вїзд на літний відпочинок

Місяць червень стоїть під знаком вїзду на літний відпочинок. Це час, коли приготуємо й доповнюємо наш літний одяг. Сукні, призначені на ці два місяці літних фєрій, мусять в першу чергу відповідати місцевості й околиці, куди виїжджаємо. В наших обставинах вибір не тяжкий, бо маємо тільки три можливості: село, гори й кілька купелевих місць, як Трускавець, Криниця, Рабка, Черче. (Ледви чи котра з наших читачок зможе виїхати над море або за кордон). При вїзді на село нема багато журби з туалетами. Костюм чи плац на дорогу, дві, три ясні полотняні або маркізетові суконки. В часі побуту на селі мусимо тямити, що наші селяники чим раз більше закидають народню пошу й одягають міську тандиту. Тому слід приготувати собі хоча одну суконку з народньою вишивкою. Наша редакція придумує уже над тим, щоби дати своїм читачкам проект такого стилізованого народнього строю, який відповідавби німецькому «Dirndlkleid», а який пошений нашими інтелігентними жінками, пропагувавби серед селянства пошану до народньої поші.

Коли ми вибираємося в гори, треба взяти з собою і теплі суконки, а перш усього якісь све-

тери чи камізољки. Жінки, які управляють туристичку, не забудуть про спортовий костюм.

собоі одну пополудневу суконку без рукавів. Може

Так на село як і в гори, треба приготувати бути який празник або яке родинне свято в значимих, а то й літні вечєриці. На такі суконки надаються дуже модні взористі тепєр матеріяли, які можна мати з хіньської крєпи, жоржєти або фюльєру, а токож з маркізєти. Ця остання, дїбрана зі смаком, може в часі літа вповнї заступити шовки. В купелевих місцевостях є звичаєм доволї „строїтисє“. Хто їде до Трускавця або Криниці, мусить мати децє бїльшїй запас суконь, як на село. Там необхїдна бодай одна шовкова суконка.

Де небудь виїжджаємо, мусимо тямити також про купелевий одяг. Це уже необхїдна частина нашої гардероби, а купіль в сороці є непростимим гріхом проти моди й естетички. Купелевий трїкот можна уже купити за кілька золотих — хто хоче видати бїльше гроша, має великий вибір. Купелевий трїкот доповнює плац або пєлєрина з матерїї фротє.

Капєлюхїв на вїзд не треба, скрізь ходитисє з відкритою головою, перєвязаною що найбільше хусткою або шалєм.

ч. 167. Елегантний комплект до подорожі з вовняного матеріалу, краски beige, що складається з плаща і juniper'ової суконки. Обрамуння, пасок і плісована спідничка в трохи темнішому тоні. Підшівка плаща краватка й вилогн на рукавах зроблені з взористої хінської крені.

ч. 168. Дуже елегантний і вигідний до подорожі плащ з верблюдячої вовни, багато прикрашений стебінками.

ч. 169. Спортивний костюм, який охотно вбравуть пані над морем; складається

з гранатового жакетика, прибраного вузькими рожевими плісами, та плісованої спіднички, теж рожевої.

ч. 170. Гарненький спортивний плащ з білого м'якого матеріалу.

ч. 171. Елегантний візитовий комплект, що складається з шовкового плаща бронзової краски, та Georgett'ової сукні, теж бронзової. Сукня і плащ багато прибрані воліантами.

ч. 172. Гарний шовковий костюм на променаду з гобеліново-синьої монгольської крені (Crêpe Mongole).

171

172

Григор'єв

ч. 173. Комплет, що складається з взористої камізолі й плісованої спіднички. До цього носиться кремової краски блузу з жаботом.

ч. 174. Гарненька візитова суконка з пелітової тафти в дуже корисній формі.

ч. 175. Дуже молодечо виглядає ця червона суконка з волянками та гранатовими лямітками.

ч. 176. Суконка з взористого фуляру, із скісними волянками.

ч. 177. Елегантна вечірна сукня з Crêpe georgette, з цікаво скровеними шальовими частинами, зв'язаними на плечах.

З. М. М. М.

ч. 178. Гарненька суконка, з білого англійського полотна; спідничка в контрафалди.

ч. 179. Суконка до городу з взористого матеріялу до прання, прибрана вздовж гузиками.

ч. 180. Практична суконка з групами пліс по боках, прибрана ришою на коввірці й рукавцях.

ч. 184. Модна хустка з білого батисту та короночки, яку вбирається до суконки з матеріялів до прання.

ч. 181. Гарненька суконка з взористою етатімі; плісовані волянти.

ч. 182. Скромна суконка з білого полотна, з монограмом на патці.

ч. 183. Ясносия суконочка, без рукавів, з великим вязанням. На боці монограм.

185

186

187

188

189

190

СТРІЙ ДО КУПЕЛІ

ч. 185. Купелевий одяг в новій, дуже улюбленій формі, що складається з реформних споденок і довгої блузи.

ч. 186. Елегантний плащ купелевий, з широкими, скісно заходячими — одна на другу — полами.

ч. 187. Діточий костюм купелевий, в американській формі, з білого та чорного трикоту.

ч. 188. Елегантний одяг купелевий, з вузькими раменами, оригінально вишитий в пруги.

ч. 189. Цей купелевий комплект складається з вишиваного трикотного одягу, на який закладається касак однотонної краски теж з трикотного матеріалу.

ч. 190. Інтересний одяг на лодку. Лунгет можна рівночасно уживати до купелевого костюму.

ч. 191. Елегантний купелевий комплект, що складається з купелевого одягу й довгого жакету. Оба є зроблені з трикотного матеріалу, та оригінально прибрані плісмами.

191

Григор'єв

ч. 192. Діточий купелевий плащик з губчастого матеріалу в крати, з пришитою капюзою.

ч. 193. Під ним чепуриний купелевий одяг в новій формі.

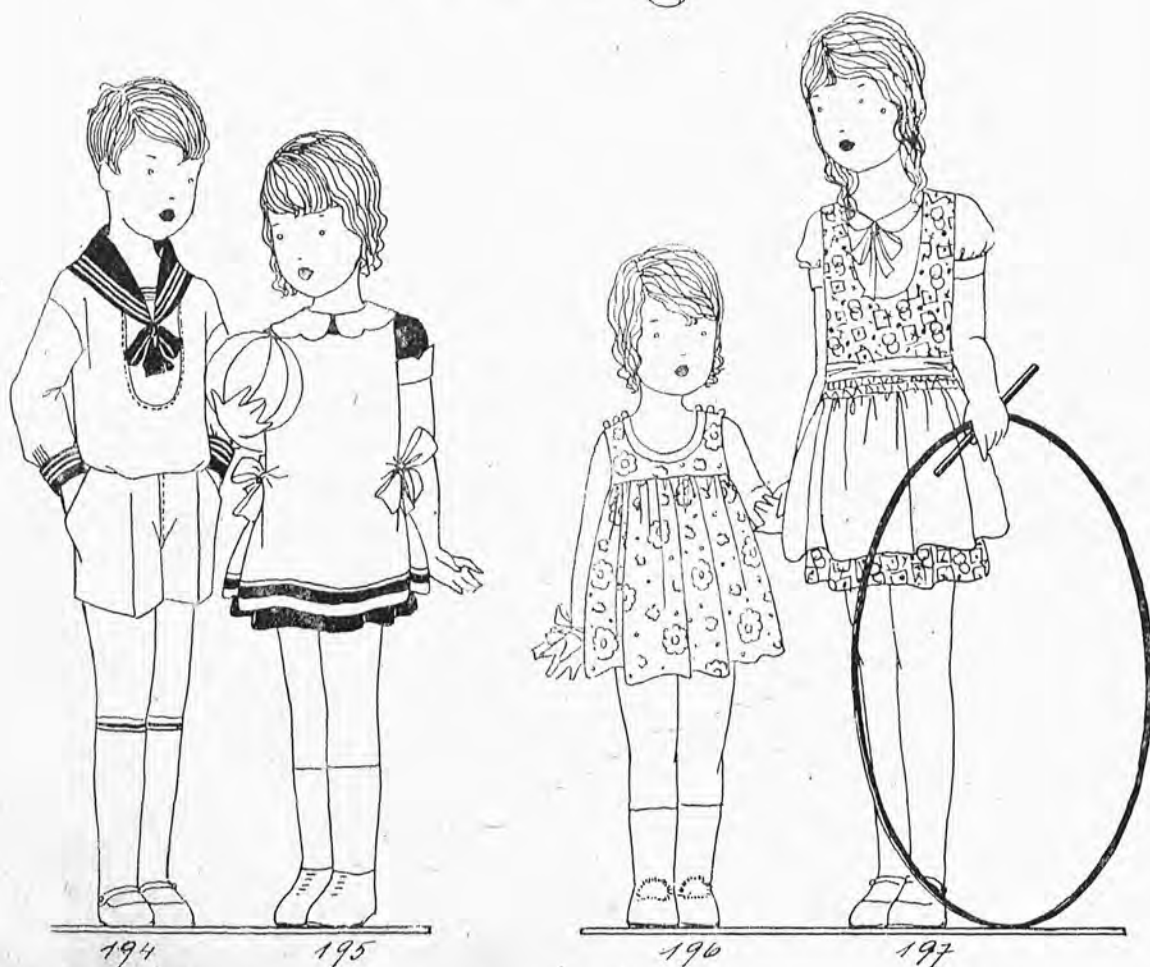
ч. 194. Матроське убранко для хлопчика з білого матеріалу.

ч. 195. Фартушочок для малої дівчинки, з вишп-

пями по боках, та прибранням пліскою.

ч. 196. Суконочка з матеріалу до прання, без рукавчиків, до зашнурювання на раменах.

ч. 197. Суконочка з взористого мушліну, до якої вирається з під споду білу блузу-сорочечку з рукавцями. До цього кольорова запаска.

Григор'єв

ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВИЙ КРІЙ

ч. 198. Суконочка з дрібно-взористого матеріалу до прання, для більших дівчаток; довкола контрафалди.

ч. 199. Дуже гарненька суконочка з волянтами з матеріалу в крапки.

ч. 200. Trenchcoat для хлопця з непромакального матеріалу.

ч. 201. Плащик для дівчинки з білої Kasha. Бо-

гато прибраний вишивками.

ч. 202. Костюм для дівчинки, який складається з червоного жакетика з матеріалу Kasha, прибраного гранатовими лямітками та гранатової спіднички в пліс.

ч. 203. Плащик на всяку погоду (Trenchcoat) для дівчанки, в дуже елегантній формі.

Григорієв

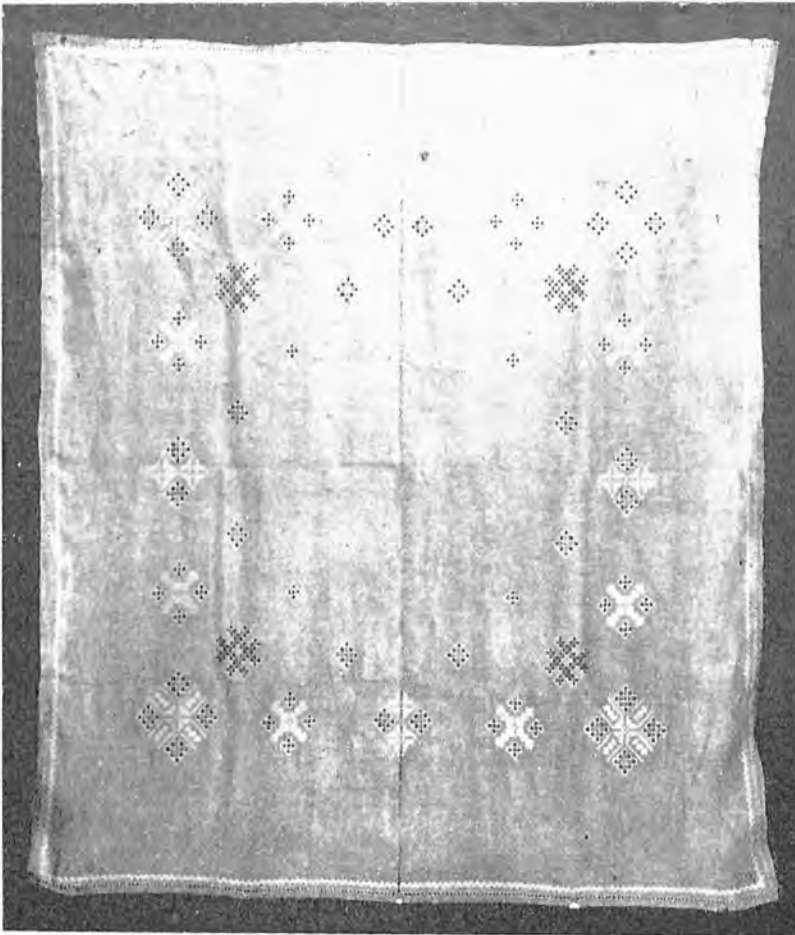
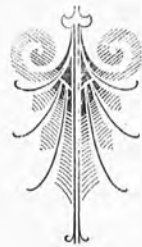

Рис. ч. 1.

МЕРЕЖАНА СЕРВЕТА ДО КАВИ З ДОМАШНОГО СІРОГО ПОЛОТНА

Мережки та гладь виконані білими нитками DMC.

Сервети (рис. ч. 1) з виміром около $1\frac{1}{2}$ м, звичайно не цілком квадратова, лиш трохи — на кілька см — придовгувата.

Малі серветки (рис. ч. 2) великі на $\frac{1}{4}$ м, також на 2—3 см придовгуваті.

Мотиви мережок а) б) в) г) розкинені на серветі в квадраті на переміну. Дрібні мотиви в середині сервети

та на серветках, — це поодинокі частини з поданих тут мотивів.

Сервета та серветки обведені довкруги мережкою, та зубцями виконаними гладдю.

Полотно на серветі в дві ширини, злучене по середині циркою.

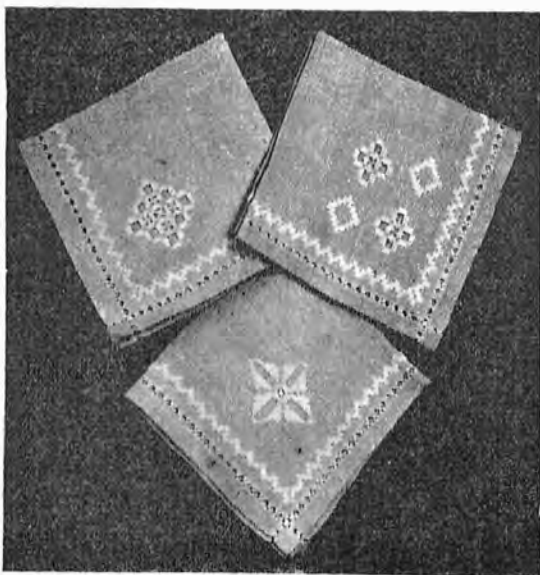
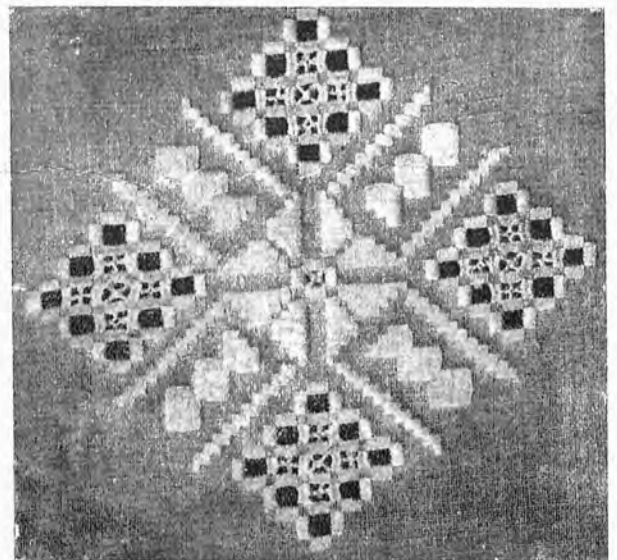
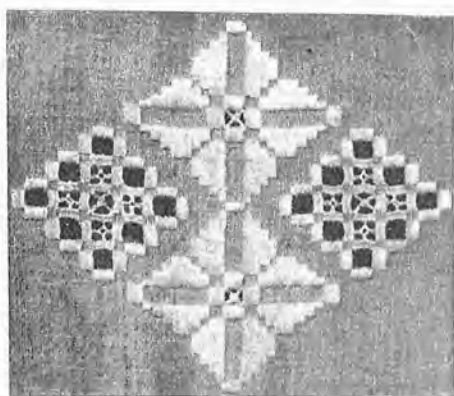

Рис. ч. 2.

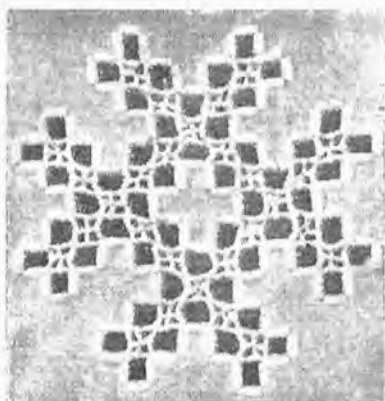

а)

Р О Б О Т И

б)

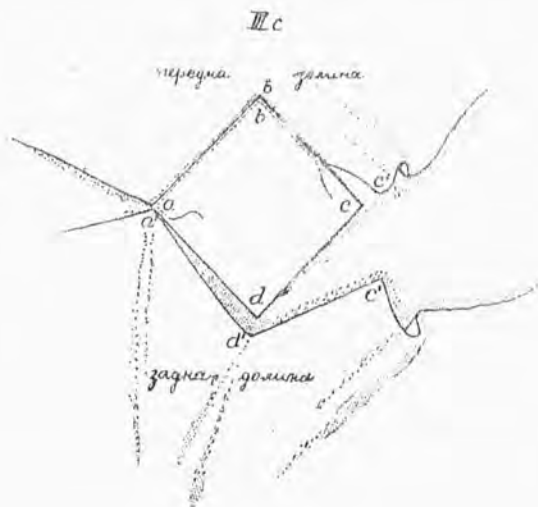
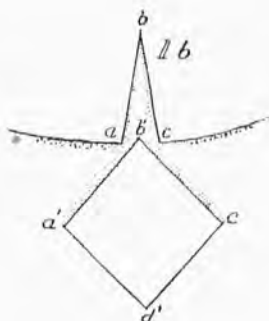
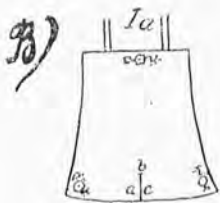
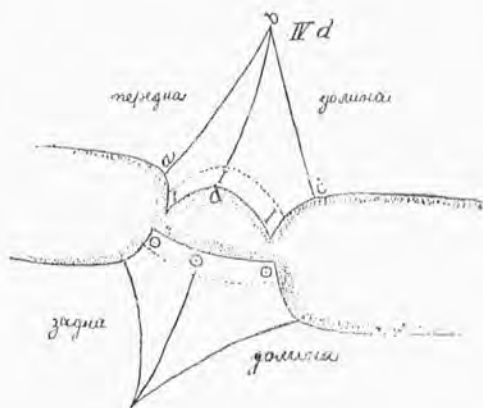
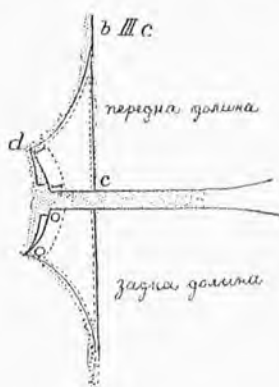
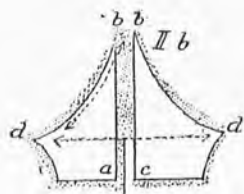
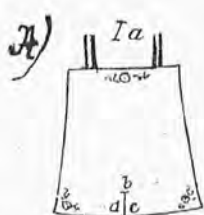

в)

г)

ШИТТЯ МОДЕРНОГО БІЛЛЯ

Крій комбінації: сорочка з штаними:

А) з клинцем до запинання,

В) одностайні з квадратиком.

На гаряче літо треба до легких суконь мати добре білля, тому кожна пані старається тепер швидко приладити модні, а практичні комбінації.

Їх фасон з минулого року мало змінився. Лиш прибрання щораз багатше. Багато тонких коронок, та ручних галтів. Матеріал — на скромне білля — білий; модерне кольорове білля (тоді вже назва „білля“ не відповідає), вважається звичайно більш люксовим, але для великого міста воно навіть відповідніше, зі згляду

на праця. Очевидно, одно й друге однаково брукється; але біле білля, яке сушиться по каменистих стрізах повних саджі, ніколи не osiąгне такої блискучої білоти, як висушене на селі, в сонці, на зеленій леваді, або над рікою. Кольорове білля — це французька мода.

В літі, коли в місті невиносима спека, стараємося вбирати на себе як найменше спіднього вбрання. При теперішній стрункості ліній, про яку так дбають в ниніш-

(Продовження на стор. 19).

В МОДНИХ ГАТУНКАХ ВОВНИ Й ШОВКИ НА ПЛАЩІ Й КОСТЮМИ

поручає фірма

СТАХЕВИЧ & АБРИСОВСЬКИЙ — Львів, Ринок 32.

ПРО ТАЙНУ ЕЛЕГАНТНОГО ВИГЛЯДУ

(Продовження зі стор. 8-ої).

Якраз це можна так часто закріпити у наших жінок. Бувають жінки, які багато уваги та часу присвячують своєму одягові і вважають себе великими „елегантками“, а мають відвагу прийти літом на „дванадцятку“ в балетній туалеті з коронками й джетами. Стрічаємо не раз жінок, які їдуть залізницею в шовкових плащах, або ясній шовковій сукні, бо „вона і так прибрані“.

Найкращий одяг, наймодніша сукня, ношені в не- підходячу пору, трять поняття елегантності, а заносить „міщанством“.

Одяг свій слід також прищипити до обставин, серед яких живемо, а не йти сліпо за кличем кожноточної моди. Не можна забувати, що мода „створиться“ у великих культурних центрах серед зовсім других умов як наше життя.

Мода ясних мешків може бути гарна і доцільна на асфальті великих європейських столиць, на хіднику Рівери. Але як такі ясні черевички виглядають у болотнистих східно-галицьких містечках?

Вузька суконка виглядає дуже елегантно в кімнаті або на вулиці великого міста, чи доцільна вона однак для жінки, яка постійно живе на селі і якій приходить часто їздити фірою? Елегантний є лишень одяг, який підходить не так до моди, як до умов нашого життя.

Не треба також забувати, що поняття елегантності не звязане зовсім з поняттям заможності чи багатства. Навпаки, усяке підкреслювання багатства у одязі є дуже неелегантно. Загально відома річ, що найкраще одягаються жінки, яким доволі тяжко придбати новий одяг, які добре мусять призадуматися, заки видадуть гроші на суконки і які здебільша шують ці суконки самі. Ще одна тайна елегантного вигляду: знати, що нового і коли купувати. Бувають жінки, які приходять до skleпу з матеріями і не знають що купити: матерію на плащ, на костюм, чи на сукню.

Зачинаються тоді довгі наради з подругою чи з чоловіком, з купцем, а вкінці купують щось зовсім иншого ніж самі хотіли. Замість скромного плаща на рано куплять шовковий попудневий замість костюму, до якого мають дві добрі блузки, куплять плащ, до якого нема суконки і т. д.

Тимчасом справа нового одягу це також справа домашнього бюджету, над яким треба добре призадуматися. Невідповідні закупки потягають за собою що раз то дальші видатки, все це чогось бракує, раз в раз не маємо „в що одягнутися“.

Елегантна жінка знає все, що має купити і купує тільки це, що їй доконче потрібне.

„Ні одного зайвого одягу“ — це також одна із девізів жінок, які уміють елегантно одягатися. Теперішня мода не змінється уже так, як давними часами, кожний одяг можна носити два, три сезони не лякаючись „неможливого“ вигляду. Це дає спомогу відповідного поділу сезонних покупок. І так, коли ми одної весни купили костюм, то на другу могли купувати плащ, коли одної осені справили добрий плащ, а не купували вечірної сукні, то на другу весну робимо наоборот і так далі. Як уже сказано, одяг після „останньої моди“ не являється передумовою елегантного вигляду, — він залежить від „цілості“ жіночої появи. Одна дрібничка може мати рішучий вплив на це, чи жінку можна назвати елегантною, чи ні.

Одяг мусить творити гармонійну цілість; до нього мусять бути підходячі черевички і панчохи, добре підібраний капелюх, відповідна до сукні причіска. Не можна також забувати про білля. Прекрасна сукня з легкого

шовку, ношена не на комбінації, а на давній т. з. „гальці“, з перкалю і з тяжким гаптом, стає неможливою.

Спортовий костюм трать цілий „шик“, коли одягнемо до него виченурений капелюх і черевички, які надаються лишень до попудневої сукні. Непідходяча до модерного одягу причіска — (не мусять це бути доконче обтяте волосся) — може погубити цілий зовнішній вигляд жінки. Мода, одяг, елегантність вимагають також свого роду студії. Над ними треба попрацювати, їх треба передумати, а втрачений на це час не піде на марне.

Зискає на цьому наша поява, наш зовнішній вигляд — але перш за все дуже зискає наш домашній бюджет.

ВЛАСНИЙ ВИРІБ!

КОВДРИ МАТЕРАЦИ

1-бічна	303.	26-50
2-бічна	„	35—
цвітста	„	40—
з морської трави	„	34-50
з волосіння	„	76—
СІННИКИ готові	„	5—
ПОДУШКИ з ширя	„	18—
ГОТОВІ ПОШЕВКИ	„	3—
„ ПРОСТИРАЛА	„	5-50
„ під ковдри	„	11-50
ВОВНЯНІ КОЦИ	„	9-50
ПОЛОТНА — РУШНИКИ — ОБРУСИ — ЗАНАВІСИ — КАПИ — КИЛИМИ.		

Найдешевше продає

Фабрика білля — Петрушевські - Млеко

Львів, Коральницька 6. — Тел. 37-72.

Цінники даром. Для шпиталів, інститутів і т. п. ціни фабричні.

АНКЕТА

І. РУШНИКИ СУЧАСНІ Й КОЛИШНІ.

- 1) Які в нас рушники тепер? (Якого розміру, якого матеріалу, вигляду?)
- 2) Які були раніше? (Розмір, матеріал, вигляд.)
- 3) Скільки їх буває на господарстві?
- 4) Які назви існують для різних рушників?

ІІ. ЯК ВЖИВАЮТЬ РУШНИКИ?

- 1) У господарстві?
- 2) В окрасі хати?
 - а) чим різняться рушники на окрасу хати від звичайних, господарських?
 - б) назви їх (божникові, й ин.)?
 - в) як кожного з них прикрашено (по кінцях, по довгій стороні і т. ин.)?
 - г) як їх вішають?
 - д) коли їх вішають?
 - з) де їх вішають?
- 3) При яких okazіях і як саме вживають рушників?
 - а) на похоронах?
 - б) на весіллі?
 - в) при розлучі?

*) Оцю анкету надіслала нам п. Н. Коцюбинська, співробітниця Української Академії Мистецтва у Києві, яка працює над виданням „Мали художньої промисловості України“. Оцінюючи вагу такої праці поміщуємо цю анкету в Новій Хаті та сподіємося, що всі наші читачки й читачі, вивоняють її, і надішлють на нашу адресу, за що з гори щиро дякуємо. Відповідати належить так: ad I, ad II, ad III і т. д. Просимо також наших читачів — подати нам адреси цих людей, яким могли б ми післати цю анкету для вивонення. — Редакція „Новой Хати“.

**Білля, блюзки, шляф-
рочки, спіднички, пан-
чохи, трикотажі і т. п.**
найдешевше поручає фірма

„ГОЛЬФ“

Львів, Кілінського 1.
напроти Віденської Каварні
**Ціни для зареklamовання на-
шого магазину найнижчі.**

- г) при родинах?
- д) на закладах хати?
- з) ще коли (на дорогу, при розналюванні огнища)?
- ж) чи не робилися коли рушники „однодневні“, або на церкву, в яких випадках і як це робиться (ношесть на людей, на скотину)?
- е) чим відмінні рушники для одної okazji від рушників для другої (напр. весільні від рушників для церкви, або похоронні від весільного)?

III. ЯК РОБЛЯТЬ РУШНИКИ?

- 1) Хто робить рушники?
- 2) Коли?
- 3) Чи не вживають яких звичаїв, пісень, коли готують матеріали на рушник, коли їх роблять, тчуть, вишивають, малюють?

IV. ЯКІ РУШНИКИ ВЖИВАЮТЬ?

(шиті, ткані, мальовані)?

- 1) Ткані: а) матеріал свій чи купований, на ткання й на оздобу?
- б) білий чи фарбований, які кольори на оздобу?
- в) як виготовляють їх?
- г) чи однакові основи під ткання?
- д) техніка ткання звичайна чи з перебором?
- з) як розташовано ткані узорі по рушнику (їх назви)?
- ж) які узорі (мотиви) на оздобу, назви їх?
- 2) Шиті: а) яке полотно вживають для шитих: своє чи куповане?
- б) тонке чи грубе, як виготовляється?
- в) чи однакові основа й підткання?
- д) які кольори вживають (перерахувати)?
- г) якими матеріалами вишивають (заполоч, вовна, лучок чи волічка, срібло, бісер, лілітки)?
- д) якими швами шиють (назви: гладь, хрестики)?
- з) опис техніки — як шиють, які приладдя?
- ж) де розміщується візеріт і як (лише по краю, вузенько, чи іде в гору і по довгих краях)?
- е) що саме, які мотиви вишивають — квіти, рослини, птахи, тварини, чи які фігури (назви)?

3) Мальовані:

- 1) на якому папері малюють?
- 2) якими фарбами?
- 3) якими приладдями малюють?
- 4) де і як розміщують малюнок (квіти, птахи)?
- 5) які узорі на оздобу малюють?
- 6) як ще прикрашають їх (витинанням з краю, у середині)?

V. ІМЯ, ПРИЗВИЩЕ Й АДРЕСА ТОГО, ХТО ПОДАЄ ЦІ ВІДОМОСТІ.

ШИТТЯ МОДЕРНОГО БІЛЛЯ (Додаток до ст. 17-ої).

ній добі жінки, не треба стискати тіла тісними стани-
ками, та шпурівками. Вистане нагрудник, а до того т. зв.
комбінація. Часто нагрудник є злучений з комбінацією.

Комбінація — це властиво сорочка, яка клинцями
або квадратним платочком перетворена в долни
в штани. На позначках рисунках видно дуже докладно,
як вишивається такий клинчик або квадратик.

Але треба згадати про те, що така комбінація
з штаними є практично лиш для струнких осіб, і му-
сить бути дуже коротка.

Пані, що залюбки або з при звичаєння носять довгий
штани, шють собі звичайні т. зв. реформи, із швом
по боках (французькі), або з переду. Станичок до та-
ких реформових штанив пришивається, або припи-
нається на гузики.

На рамена до комбінації надається стяжка до
пражня, або вузький пасочок полотна викінчений
мережею.

Нічні сорочки, — це властиво продовжені денні.
Але носяться нічні сорочки й з довгими рукавами та
ковнірцем, відповідно до потреби та пори року. Нічні
кафтаники зникли вже зовсім з рядів модерного білля.
Зате ввійшли в моду т. зв. ружамс, які все-таки на гаряче
літо оказуються невигідними.

При всім тім кожна пані найкраще урядиться, коли
зладить собі білля по своїй впадобі, та яке їй вигідне.
Т.

ПОЗІР!

ПОЗІР!

Батькам до відома!

Щоби допомогти батькам дати своїм дочкам відпо-
відну вимогам теперішнього часу освіту відчиняє монастир
С.С. Василіянок у Львові з днем 6. вересня 1928 р. на
основі дозволу Міністерства Освіти, **приватну середню
школу заводово-промислово.**

Окрім предметів загальної освіти обіймає програма
науку: одної чужої мови, товарознавства, господарчої
географії, а вкінці фахову науку книговодства, кра-
вецтва і білизнярства.

Випен відбуваються кожного дня від 1-го мая 1928 р.
в заряді С.С. Василіянок при вул. Длугого ч. 17.

Ближчі інформації уділяє заряд усно і письменно.

Перед кіном „АПОЛЛЬО“ Хоружчини 5
НОВО ВІДКРИТИЙ

МАГАЗИН З ПОСТІЛЛЮ

під фірмою

Р. ДЖАЛА

поручає

КОВДРИ від 18 зол.
МАТЕРАЦИ „ 33 „

На провінцію посилка відвортною поштою. Цінники на бажання.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. З отрим числом вислаємо нашим передплатникам чеки й просимо вирівнувати залегли передплати, та віднувати нам повних передплатників. Точність і солідність більшої частини наших передплатників дає нам змогу вести наше видавництво. Більша кількість передплатників спричинилася до його злішення.

О. МІЙСЬКА

ПРИПИСИ

Прикуска зі шпінату.

Відповідно до числа осіб спекти 4—5 тонких кружків з білкового тіста. Окремо приладити $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ кг шпінату, змолотв трохи шпини, та разом вимішати. Потім вимішати ринку маслом, уложити білкової кружки, перекладаючи їх шпінатом; покрити зверху молоком і вставити до рури на 25 хвилин. Вийняти на стіл, посипати пармезаном.

Калярепа в підлеві.

Обрати 1 кг молоденьких калареп, сполокати їх, додати трохи води і цілі душити у каміній ринці з ложкою масла й соли так довго, аж будуть м'які.

Підлеви: Зробити білу засмажку з 6 дкг масла і 2 ложок борошна (муки). Потім додати до неї 3 жовтка і $\frac{1}{4}$ л. молока, мішавши без перерви (не сміє закипіти). Накопеч дати цитринову соку, та цукру до смаку.

Вийняти на стіл, уложити гарно каларепки на круглому полум'яску, та обляти підлевою.

Легумина з рижу з чоколадовою підлевою.

Сполокати $\frac{1}{4}$ кг рижу, вепшати до каміної начиння, дати 5 кг масла і підсмажити, мішавши безупинно. Потім влити $\frac{3}{4}$ л. молока, додати 8 дкг цукру, зварити на м'яко і вихолодити. Описали шпробити подовгасті паланички, обкачати в тертій буліці та обсмажити на маслі.

Підлеви: Розварити в $\frac{1}{2}$ л. молока 14 дкг чоколади. Окремо вбити 2 жовтка в горнятку з 2 ложками цукру; влити до розвареної чоколади, мішавши безупинно. Підлеви має лише затягнутися.

Паланички уложити на полум'яску, а окремо подати теплу підлеву.

Мармеляда з агресту.

Очистити із спиників 4 л. зеленого агресту, сполокати, змолоти на машинці. Дати до каміної ринки, зварити й відставити. На другий день протерти крізь сито до каміної ринки, дати $\frac{1}{4}$ кг цукру і 10 дкг рожі (рожу треба очистити, та зм'якшити на масу з мілким цукром і цитриним соком). По заваренню дати ринку на триніжок і смажити на легкому вогні доти, доки вихолоджена мармеляда не буде густа. Горячою ще мармелядою наповнювати обережно слюйки.

Сік з рожі.

Посипати цукром $\frac{3}{4}$ кг очищеної рожі, витиснути сік з 2 цитрин, та зм'якшити рукою на масу. Цю масу дати до каміної начиння, залити 2 л. киплячої води й варити 15 хвилин. Потім вилити на сито, відставити каміну мяску, нехай сік стече. Описали відмірити сік до каміної ринки, (на 1 л. соку $\frac{3}{4}$ кг цукру). Поставити на плиту, а підчас варення збирати шумовиння. Як сік готовий, пробувати в цей спосіб: взяти трохи соку на ложочку, вихолодити, та пустити каплю на дощичку. Якщо капля не розливається; можна вже відставити.

Холодний сік зливати до флашок.

ВАРЕННЯ (КОНФІТУРИ)

Загальні уваги: овочі і ягоди треба докопче кидати на кипищий, дуже густий сироп. Смажити на сильному вогні 5 хвилин, відтак відставити. Описали дати знову на 5 хвилин на сильний вогонь і відставити. Повторити це 3—4 рази, вкінці досмажувати на вільнім огні, доки овочі не будуть прозорі. Варення слід смажити в каміній посуді, призначений тільки для смаження. Шуму, яка твориться, обережно знямати срібною ложкою.

Рожа.

Взяти 5 шклянок мірно патолочених, очищених платків рожі, легко сполокати водою і витиснути. Дати до каміної або порцелянової посуду, посипати 3-ма наперетками товченого кваску цитринового й мієнти руками аж пустить сік. Сік зливати до шклянки, а рожу відсуєти так, щоб зробилася невелика горстка, 1 кг мілкового цукру дати до ринки, до цього води не повної чверть літри, так, щоб було як густа каша, додати сік з рожі і рожу. Посуду поставити на сильному вогні. Від закипіння варити лише 5 хвилин, відтак відставити.

Зелений агрест.

Зелений, не надто доспілий, очищений агрест дати до каміної посуду, вимішати з доброю горсткою вишневого листя і залити чистим спиртом (bon gout). Спирт запалити й мішати овочі так довго, доки усеє не вигорить.

Вишневе листя відкинути, а агрест смажити як звичайно, беручи 1 кг цукру на пів кг агресту.

В цей спосіб смажений агрест має прекрасну зелену краску і надається дуже до прибирання тортів та компотів.

Мармеляда з агресту.

Агрест залити водою (скільки забере) і поставити варити. Коли вже зовсім розварений, перетерти через густе сито.

Цю мармеляду треба зважити і беручи фунт цукру на фунт мармеляди смажити так довго, доки не буде мала вишневої краски.

ЛІКАРЕСЬКІ ПОРАДИ

(Веде Д-р Софія Парфанович).

Відповіді на запити передплатниць „Н. Хати“:

Передплатниці. Усунути поріст волосся є дуже тяжко. На стало усуває його тільки насвітлювання промінням Рентгена або електроліза. Оба способи доволі дорогі та неприємні для пацієнта, особливо другий, при котрім треба вбити електричну голку біля кожного волоска й знищити його електричним током. Всі інші, хочби як захвалювані серединки діляють тільки одноразово й не запобігають дальшому поростови. Подаю такі серединки: 1) туалетовий камінь (з німецька Bimsstein), йатирати намілене місце 2—10', потім змити, висунити й натерти якою небудь мастю (кремом).

2) вибілювання волосся, мабуть найліпше, бо волосся стає невидне для других. До цього служить окиснена вода в різних постатях пр. яко масть:

Perhydroli 1-0.
Ianolini 6-0.
Vasellini flavi ad 10-0,
Mf. ungt.

3) механічне виривання волосків, до чого служить прилад, званий епіляційною пінзетою. Є це малі кліщики, якими виривається волоски поодинокі.

Помилка.

В травневому числі на 1 стр. в статті І. Свенціцького „Давні килими України“, справити так: в 2 шпальті, 6 рядок з гори має бути *раціональне* вівчарство, 16 рядок *теплі* барви.

ФРАНККА
домішка до кави
в скринючках

Особливе вживання.
Знаменито в смаку і ароматі

ВІД РЕДАКЦІЇ: Чим раз частіше одержуємо від наших передплатників і читачів слова признання, а також дружньої критики. Ми дуже вдячні за це, бо бачимо, що нашим журналом цікавляться широкі круги громадянства. Просимо й надалі посилати нам матеріали (оригінальні твори, переклади, статті на різні теми й дописи), писані чітко на одній стороні аркуша. Однак просимо дуже тямити, що надіслана стаття не все може бути видрукована в найближчому числі. Нераз з технічних причин треба відложити її до другого числа, а тут автор домагається звороту статті. Також не всі світлинки можуть бути поміщені, тому що кліші можна робити тільки з дуже виразних світлин. Рукописи і світлинки переходять в Редакції.

ШЕЛОМИ В СОНЦІ

6) ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ

написала КАТРИЯ ГРИНЕВИЧЕВА

Понаграв себе як стій: підняв вікно, пробував його. Обі половини розкрашені низом у мрачні везерунки пішли пливко на боки, як крила іконостаса. Тоді він грянув куюно у верх, став на вколішках на підвіконнику і пружив сугави на легкий скок у пугтр, коли майнуло мохнатим, їдким теплом бестії, щось дивовижне, ростом в людину, навалилося вперед, — і в цюку Дедька віцинилося з тріскотом жахливі ікли пса.

Нелюдський біль залунав у всіх костях злочинця, зорі стали сонцями, — він здер голову в зад і випав на той бік, а котюга грянув за ним з кривавим мясом у зубах.

Ще раз піднявся Дедько на поги і ще раз звірюка впилася з хрипотом у його розпанахані груди та тут-же й прокричав ратунок розгублений голос Зої:

— До поги, Борвій, до поги!

Пес пустив жертву, присів як пард перед вікном з островерхою аркою, а тоді найжений несамовито став глушити на весь світ, у всю ширину грудей.

— Що сталося, пробіг! — лебеділа Ясиня з просоння і вихилилася з горішньої одрини, біла як біль від несподіванки. — Ти не лягала, Зое? Горини у своїм гіматіоні проміж дерева, як саямандра. Хто там чеше на вулицю, тікає кривавий?

Зое не відповіла, — вона донала хоромів, уперлася в глухий кут і ломлючи пальці, мнялася там із пудьги, перегинала в'їдно, як натоитане гаддя, а плач без сліз, невгамовний мов буря, потрясав її марною істотою:

— О, горе... горе мені! Доки світу й сонця — не їсти-му... фазанів із золотих тарілок!

ВЕСІЛЬНІ ПРИМАРИ.

*„Ще сонічко не сходило, як до мене щось пригодило.
Приходила моя матінка, приходила моя рідня —
Не спідала й не обідала, тільки мене тай відвідала“...*
(з нар. пісень).

Того року осінь квапилася як ніколи, судьба щадила княжого житла, заціпленого над Галичем піби вірлине гніздо, — в такий порі ворогові набігати годі! Проте завзяті Ольговичі двинулися навмання, підійшли з доброю силою чималий най дороги, та під Микулином зачули щось недобре: бояри не пустили краски, ніхто на зустріч їм не зронив слова, надії на поміч із нутра галицької землі завели. А коли стали доскакувати всякі видці та послухи з новоною, що Угрів у Галичі що хвої, що листу, — вернулися похило... Іно загуло за ляском, за гамором, іржанням коней, поблиском шеломів, ще й димом верх піль...

А дощі стали вже переганятися, бува, всеньку днину по толоках, зарінках, коли-ж трапилося сонце над головою й розвеселило душу рік, борів, звірови, людини, то на рівні з мандрівним птаством стали текти у свої далекі прихилища коробкарі з пестрими лишками неспроданої марфи, міняйли з голками, спряжками, бовтиками, басаманом, куклами, гребінцями й другим веселим крамом, — припочивали мало! Ой, скоро прятла стужа сиву склицю верх ставів, ще скоріше затягала сріблом темпенький лужок, чорний гай, — витріщувала нерухливі очі проміж гилля, про смерть нашіштувала, про смерть...

Глуха ніч була, коли під Ломнею крізь каміння і купці пробирався якийсь їздець на сільськїм конику. — шукав стежини, а там погнав навіправець, долі потоком. Незагода наблизилася село й вінок рум'яних огників замаяв проміж черемху. У хаті дуки Самбора горіли по світи, гостей Бог післав.

Їздець взяв ліворуч, зісунувся по хилій закутині дороги, а там улечкою в низ. Підїхав і задержався, —

обличчям майнула неохота, двигнені брови зраджували наругу над самим собою. Озирнувся понад рамя і роздумав глухо. Хвили, — і ніч проглотила їдци: аж ко-то кладовища став знову видний від чуба до пият.

Перед ним стояла хата з чорних берівч, вікрита ко-рою і будьто рада від бідности провалитися в землю.

Місяць вишлив на часнику, задрїжав на обістю, осяїв кїть дооккола.

Ворітця з хворосту були широко відшпшені, так само й двері в хороми. Хтось вмер тут? Виступив із хижі на все? Ні! На стежці перед хижою, де пірий та романець, видно було свіжу смугу попенду, а на пій легкі як дим слїди двох босих пият, невеличких...

Їздець похилився над ухами коника і параз у хижині отвертії на простір піби хатка на курячий ланці, доглянув чоловіка з довгим волоссям і молодою, жовтою бородою. Віп стояв у сорочці до кісток оперізаний ремнем, а перед ним на столі писаний глек, горі дном. З під посуду бив лонїт крил, жалїбне пияче пиякотїння...

У той раз на обістю скричав пиявень свою першу пі-сно і в цю мить чоловік вдарив жменєю у дно горшка, що розсипався в куєки. З під черенків киянулася до вітки жменя курят, вони покотилися по столі грудками, а чоловік ловив одно за одним та клав за пазуху, аж захвилювала від ударів маленьких крил.

— Мій побрат удовий... здивувався мандрівник. — Покійна гостює нічю, кормить немовля, от що! Варко йому, сіромасі, доскулило визирати перелету з того світу, слухати, як вона над коліською землею динє... Тепер вже не-ме ходити, набезпечно!

Місяць стояв рівно над хатою, визировав її з нутра аж по той кут, де у сволюка висїла колієска, розгойдана легко, немов хтось, що шаят на цїї груддю, встав саме, та пішов геть.

Незнайомий вернув ід фіртці — вона була тепер заперта з силою і втиснена глибоко. Нічна гостя шибїгла в ярїм гніві та заперла її на глухо, без надїї повороту.

Гїсть подумав ще, чи не зайти-б йому до вдового побрата, але як раз вдарив у ніч дикий смїх гусевок, а за ними песамовита музична ворошня еколотила лїтчю до дна. Це покрикували з глибини своїх простеньких інструментів весільні гудакї, різакї, забували цілий світ. Їх здогоняла инодї дївоцїа пієня і вкривала габою з промїння.

— Тої! — скричав їздець та поскакав горі селом, за вітром, за романцевим, сїяв клобушком ясен місяця плїч-о-плїч з облаками.

А там хата пішла ходором від брязкоту струн, від фуркоту уплїток, дзвінкїх слів і ще дзвінкїших згард... Сїївали бервінкової.

— Благослови батеньку з барвінку вінок звити, —

Оїй, а батенько мовить, най Господь благословить...

— Дуж! — зрадїла параз весільна юрба. — На скотього бога, Дуж! Чи кочерга, чи весла, яка сила припєсла?

Киянулися саджати його під покутиним віконцем, здули місце на лаві по сам край, щоби якої гості з того світа не придавити, а тоді чествували. Ставили дзбан з медом, калиною вбраний, червоною стрїчкою оперізаний, — сир, коржі та сало. Проти отцього почесного місця свїтив як сонце красен коровай з зелененьким вильцем, а на ньому калина з хмелем, житний колос з цмїном, барвінок з рутою, васильок з ласкавцем...

По старій поведінці явилися зараз ід гостю печоглади і Дуж перепив до них повною, повненькою, доброю доленькою... Нехай буде тривка і приязна ця хатна піч, у якїй молода некти ме свій хліб!

Вилили рєнту з кубків у чєлюєти, — запахло липою і стиглим квітот грєчки. Сваха поправила дбайливо дрова покладєні там на піч, аби дунам роду було чим мостити мости у переходї на другий бїк річки. Гамір кріпшав із хвилі на хвилю.

— Мудро у вас тутєчки... уповів Дуж та глянув кругом з під ока. — На чоловіках пояєи з калитками, на жїнках уставки в качельцїях, гусєвки брєнять до упаду... А завтра? Завтра бєтє цїнами на чужїм тоці, го-

дуєте своїм зерном боярський дріб, трудитеся крізавими ногами по чужім лісі, придете не свої мітки...

Хтось там розсміявся, на болончанім вікні що сил жузикала муха. Гість упер руки за черес, грімко окликав юрбу:

— Слухайте! йдуть вісти, що княгиня ме правити замісто сиріт, а вона схильна до нас, чорнолюдя... Печатника шле свогого мужицькі кривди синеувати, приїде він, не скривайте нічого! За це-ж постояти-б нам, як стукне час, за нею, вдовою! Тоді вільні не стануть заичуватися з нужди у володільця, вимруть раби, будуть щасливі люде...

Надлив глоток із глиняного кубка і змовк: веснянкуватий Судол, гайдівський насинок обняв за шию свого побрата і реготався, аж ним підривало:

— Ге-ге-ге! ге-ге-ге! Світ-би йому короткий! Глядіть, який благий! Хлопський талан журисть його велико! Ге-ге-ге! ге-ге-ге! За селом збанував, біденький...

Дуж глянув на нього як отроєний і дингнувся з ослона під тягарем мерзкого прочуття, коли чорноуха, сивоока, піби пічне небо, доторкнула його рукава проміж людей, манила у танок високими бровами.

— То! — пробормотів — і змовк до разу.

Що вона йому? Радість очей, окраса життя? А щож буде з тими з хиж, тровленими до смерті? Оставить їх ради скринь та мисок і прикований до смердючого ланцюга, задавлений даремщиною до одуру, затулить вуха на вічний стогін села?

Ні. — він не мав їй нічого сказати. У нього діло тільки до тих, що пошдирали голови в кучмах поренаними руками, край нужденної їжі, та придуть безпробітну свою тугу. Йому діло до сих утих дітей, що повиєли на вікнах як гайвороння, до цієї там розхристаної жінки, що силкується увійти в хату, а її стримують і підіймають на сміх, коли вона горлає до свогого красуня-чоловіка:

— Так? Я заскакую, а ти... гульками? Я при колісці, а ти от як павич, що си паву вибірає? Княгиню буцім засватав? Нехай-же біда тровить тебе гульками, а я не буду, не буду!

Що йому та їй, Тої? Тепер коли на рідну землю суне хижка павала і в його, Дужа, глядять в упер очі причаєного села? Коли під пучками пальців чує він розсинані різки народної сили, з яких учинить залізну замітку на зайдоїв?

Нехай Судол обкручує цю квітку села нахабним своїм плечем, нехай товпа прилипає до стін, як мухи у стужу з очаровання і втіхи над танком старовіцьким, прекрасним, нехай гусевки брязчать з новою силою і все в хаті крутиться нестрою крутіжкою шитих рукавів, чорних вій, мургавистих, черчатих плахоток, лискавок на шнях, зг'ярд, — він остане сам, як сокіл на островерсі.

— Кучері мої, киньтесь д' горі.

А я за вами — до гори ногами!

Де вже було молодому карбувати, як там музика пальцями дрібоче!

Він підлітав піби на крилах у парі з оголошеною молодою, намаєною дрібонько, а кучері питрикали за ним гей гаддя, і розстібнулися, розпанахалися з вітром червоні політички, аж на світличі гасли ялові скини.

То огудливі сваники, Хивра і Духна шепотіли обзирюючися, для безпеки:

— Дука кудрій... все, що має, то сховав в рукавицю на полицю.

— Їй-ж талан: два рубочки, один головку завити, другий на рік дитинку вновити.

— Пішла за біденького, гі-гі...

— Багатий був спороватий, мала слухати, звідки капляв?

— А де-ж дів-ся паш ратайний, а деж Вовчий хвіст?

Чийсь чорний звид скавав саме між придорожні верби у житло Самбора, освічене гей вінок на Кунайла. На обістю димували смолоскипи, боярська челядь сунутилася там з закоченими рукавами з грібних сорочок, люде горіли від осніхів, як у пеклі.

Траннися оноді гідний купець із далекої Праги, купив рибу за цину й скло, то Самбор велів спустити один із ставів, де риба велася дрібніша. Купець хотів захопити погоду для повороту з товаром і квапив. То слуги, кілька їх там було, одні патрали щуку тонким залізом, аж мигтіло в повітря от як розлите молоко, другі обцибували сині головатні соли, що розсиналися із вохкості по розстелених веретах, треті клали посолену рибу верстами в десяток дубових бочок, заввишки чоловіка. Два хатні коти, цяні від пасолоди пильно стерегли корит.

Хилий чоловік внав у хороми, а там у челядню кліть, глянув у боярську однину з розкиненим і зім'ятим ложком, а тоді відхилив двері в широку гостинню гридню з ослонами в коврах край стін, з довгими скринями під замком і полицями з посудом в іскрах та квітах...

Над тисовим столом біля штва та їжі хилилися дивоглядні гості. Вони гаразд підмогоричилися, з чубів ішов кур. Один із них з світлою гривовою над опуклими очима, червоний був від меду, як мак, а рука з пугарем тремтіла, аж мід слезив на криву скатертину, що одним краєм сягала його чобота.

На цьому гостеві була брунатна, рішена опанча, а з під неї блимав срібний ланцюг з відзнакою інфлянтських Мечових Братів: мечем, якого рукоять уявляла похиле знамя хреста.

Він шив тепер на здоровля борів, що закосичують цей чудовий край, як радість закосичує людське серце, осніжував простими словами величчу силу копарів, якими пливе сонце. Славив зелену темін тисів, оперту об туркусову чану неба. Вона, ця зелена шумлива краса звиджується у сні мешканцям півночі, де скелі нагі по вік, бо вітер не вдержить на них нічого, — вона, неодолима примана жене їх кочувати по галицькій землі в розшуці за всім тим, що перечеислене на гроні, давміць чужинцеві. Тисове дерево на луки, соснові плахи на смолу й поташ найвищої проби, дуб невмирака на кораблі, ось радість чужинного купця-волокити, ось його тричі веселе живло!

Тоді жидівський Араб, що сидів поруч його в білій хусті, настромлений на голову от як вежа, згомонів різко, що пора спати, — тиждень саме, як товчється він з Чорногори, паде з ніг від поневірки і пудьги. Поки вибрав все пригоже для кораблів, ладжених у Візантію, жив у горах одним овечим будзом та гентисєю. Треба-ж було власними очима глянути, як Гуцули рубають і сплавляють корабельний ліс та як гладкі гей свічі дерева женуть ризами аж на води Прута, де їх спійме в рамена Чорне море! У нього самого мало що не сплила разом з оцим деревом останна сила... Ще й досі дзвонять йому в ухах колокільці полонинських стад, попри танок всяких чисел з недавної токми і передзвін гривен, солідів, драхм, византинів...

На це торговець рибою і невільниками, довгобразий Чех Братислав приціпився озлоблено до Самбора, що куняв у насолоді над власною тінню, край десятого з черги пугара:

— А мої-ж невільники де? Третій день сиджу сидком у тебе, старий крутію! Зачім, кажи, товктися мені коли небудь у друге в такий світ-далищу по чужих лігах, незнаних дорогах? За рибкою-миршавкою, як я сам? Ти невільників давай, не обманюй, держи слово!

— Відетань, чого вязнеш? — лепетав сердито Самбір, струшуючи щось там із колін.

— Це я, отчику мій, Вовчийхвіст... Пістун твій, слуга найвірніший... Щось скажу... не сердься... сонечко.

Чорний звид аж задихався від приливу безмежної утіхи.

— А, пропав би ти пропадом! — зворкотів охляпий дука. — Репях тай годі!

Тоді цей кинув, як з праці:

— Дуж у селі, от що!

— Де? Як? Ловить!.. — схопився Самбір, але зараз поклавився сісти, настобурчений, гей околот соломн.

— Шнурів, людей, — він вап! Тільки тоді я вже не холоп, не раб! Добре так, отчику, а?

Холітався з вражіння, як лист на тренеті:

— Нагородить старанника вірного...

В тій хвилі високий крик роздер тишину до самого дня, а тоді на нього звалилася миттю мовчанка. Це грянув вітер із півночі, пірвав голоси на клоття і кидав ними де попало, людські й собачі.

— Бий втікача! Колом по ногах, щоби не бігав! У став його, блаженного, коміть головою! А... це тобі за боярські розшуки, це... за кари, за страх!

Не вперіли поблідли купці похнюпуватися з місць, коли на обістя налетіла диковинна юрба: чоловіки в одному шкаматтю, хто кіл у руках, хто кований ціпок, жінки простоволосі з кочергами як опириці, а серед них Дуж, обшитовхуваний з боку на бік і мало не пагний серед борні... З розбитих уст текла кров, — весільні гості, це хто другий перемогли Дужа і поволікли, а перяха, та сама, погостила стрічним каменем.

— У-га! — красен коровай! — реготався Судол, червоний як сукно.

Дудка, калікий, що бив кривими погами позаду всіх, почухав потилицю і приостає:

— Чоловік кривавий, а він сміється!

Юрба вяла.

Ті, що чистили рибу, закликали: хто підніс ніж у гору, хто над почвами схилився, так і остали.

Як у казці.

А Судол, витязь, перся опередь всіх:

— Я веду, я... пустить братці!

Надавили ще раз із усіх боків, вдарили Дужом у груди, Самборів в лице. Всі очі, кілька їх було, забігали тепер по внутрах мис, збанах з переливом, по воскові-янтарі, що димував на продуві в срібних ставниках.

Дарма один з розкушеною щокною перся розхристаний дико і блимаючи опалілими очима лентав у одну:

— На суд! До владики його! Зубояжа!)

А Самбір витягав себе з сідалища як із безодні: його поїдав особливий внутрішній жах, відних рвався, то він рухом п'яного озлоблення шарпнув застіжкою вишневого таламана, аж від горла до колін посипалися з одяжі мосяжні бобрики...

Він хитався тяжко і летів на стіл проти Братислава з тихим лентом:

— Ось тобі... невільник... Держи... злодія!

І впав горілиць.

Мечовий Брат повагом підійшов до дверей, простер рамена перед товпою і обезначив ковані двері засувом. Тоді глянув з цікавістю на Дужа, що облитий кровю і одичілий з люти пробував зубами сили вузлів, намотаних на ньому в оспіху боротьби. Не давалися і Дуж осуцнувся на долівку стишити розгульний ломіт у висках і серцю.

З черги зір Мечового Брата упав на дуку, що розтягся лежма, з очима вбитими в глиб черена, жовтий гей шафран і прихилений дивно...

— Мрець! — блиснуло в його думках і весь хміль вилетів миттю із голови.

— Пропав з переною! — судорожно засвідчив Братислав і тут-же загоротався в свій плац без рукавів, — готов відirectися купна і літва.

Його товариш кричав тимчасом у сутолоку подвіря понад бані й медуші, понад гумна і хліви, обору і житниці, битком повні хлібів:

— Гей, борода! Боярин заклика! Йдіть, умивайте!

Жид Араб вийшов хльцем в одрину госнодаря, позіхнув з усіх щирих сил та чкурнув в одишню у пухи і скіри...

...Як олень, що зачув у снєці зимний пум потоку, так Дуж... Він грянув із світлиці у якусь вузьку кліть, мабуть прибік для хатнього знаряддя, через часок заблудив знову в хороми, а там настроївся на якісь двері і ними скочив у сад. У живоплоті світили облатані ворітця, торкнув, пішли на боки.

У непевиім блиску місяця видно було у полі озерце,

переткане очеретом. Мачкував туди скоками, як бусьол, і серед того шарпнув вербою що сил, — одно зловіще око розлетілося, зубами довершив ренти.

Був вільний.

Ще розбирав, в який бік вдарити собою, томлений спогадом свого бистрого коня, аж у сей раз вітер надіс до його уха веселе іркання, довірливе, як задихана з утіхи мова людина... Не стямився ще від вражіння, коли зачerkуючи жартяні півкруги надлєтїв їд ньому чорних стрибунєць...

О милий, ти належиш мені, а я тобі, — ми-ж оба рідній землі!

Чийсь плач там на рознуттї, зойк із грудий Тої?

Гей, як пахли перелогі, як спінала воля!

НЕОДПАКОВІ МРІЇ.

*„У Волицьки коси з золотого волоса
Щирий бір освітла —
Зелену дїброву і бити дорогу“...*

(з нар. пісень).

Поникли у зябних росах, в імлі, живо зафарблені рожі, небесна краса насильків. Свербнувє парядивє кораліями, як снєва зазуля, промайнуло садом сухозолото, осінні чари внали на смутливий деньок, на стихлий світ...

Яснєя сидїла на вирві старинного замкового муру як у сїдлі кам'яного коня, з висока бачила ліби саме верхівя річей, пове облитчя краєвиду і серце її падало втіхою від їзди у мрію на рївні з облаками. Як несамовито кругом! Поля в червоних тїнях, наче боввице, де тїлько що погасли нєломи, стїх бїй, а вона не Яснєя, нї, а нагорода героїв, нєтлінна молодїсть і краса, слава в серпанках примари... Вона схилєтьєся над усїми, що зїгнї за свїй край, а тоді підносїть на руках найсміливищу з голов, архиглову героя, піснєю квітчє вибраного над всїх...

Кроки Юри збудили її з задуми, засміялася, скочила в низ.

Вона була одїта в просту сїру сукню з рєсним придолом, молоду пїню околєвав білий, пологий ковпїр, пролїтий гладю. Одинокю прикрасю одєжі були срібні гузики в лїсковий горїх завбїльшики, — ажурна, ювелїрська робота фїліграном. Ноги Яснїї були озутї в білі капчурї, плєтенї з лєсночїї нїтки, — поверх капчурїв зеленїли тїсношнурованї чижми зі сафїяну. Носишки обуви, кожнїй як клєв веселїї птахи, були задертї у верх.

Юра правив:

— Мій батько, як там він із твоїм не в злагодї. — Польца між них як провал вирєсла, — ради того, щоби нас видїти в купцї, через людєй постарав із ним на купецьку снїлку стати, захонїти ще верємя, та вислати в Ярослав, на лїцькї хитарї декїлька возів із таланом... Чимало всєчнїи напратїли оба бояри!

Осміхнувєя, про себе:

— Мати-ж моя, сердєчне прихїлялї, харчику гїдного на вчєрашню зустрїч їм зготовила, доносїє, а я слухаю отдаєки: глагоїть стару зарву по жїноцьки, де вже може, твоїй нєнцї й тобї похвалу відмїтити, що її на умї, як із прозорї води видно... А батько твїй, — нї слова зайвого, — про віск та про дорогу, кого ставити ватажком, хто годєн з крамарами під лад бесїдувати, хто найкращє оборудує заміну...

Тут Юра журливо прочїсав рукою чуба з виблиском, важив:

— Видно, що в обох боярів свїй рахунки, хоч вони тепер і снїльники...

Помовчав, а тоді став слїдкувати за стрїкуном верх нагорїєженої билинки:

— Не до вподоби моїм батькам, що знову про вїйну забалакали скрізь. Досить — говорять, що з над Висли з цілою головою їх одишєць приїшов. Тїльки весна стукне, виправлять мене з торговим ділом у світ. До ткалень у Тєссальонїї за парчєю поїду.

Усміхнувєя до звиду мандрівки:

— Батько ходить по житницях та пасїках сам не

¹⁾ злочин, що підлягав церковній юрисдикції.

свій... — Кому, — каже — оставимо двор, піви та стада? Хочуть, поки перелетить промочниця з огнем і кровю, сохотити мене оповідник...

Глянув на Ясню, але вона дивилася вгору на півні, кохалася святого Спаси, звідки плела дуна Бог знає до в дібености чи мрії розколюваних девоків.

То Юра праяв ще:

— Ось вернув із Італю, від Хазарів, на відмовику меткий Косичко: перенесіть й арабські коври з світових торговань повітрити, як на прощу люде на розвадини ходять! Дігтем у нього, сам з видів мій срібла, Оповідь, не паслухатися... Він тобі стою, — а перед тобою каравани, як змії степом повзуть, арами кругло погинаються, а там на бурунах Каспійського моря мають корабельні вітрила із райдуготою усімах де не є мандрівних знамен: сонці, черева, драконів... Як шиті рукави проколює їх голубий вітер над глибинами.

Мріяв у голові:

— Ось Косичка шити літком, ось де мій у весні!

Він виклав, рад почути дівоче слово, але не було ніякого. За те юнак відчув остру студію у серці, піби там вдарив град.

Це певно тому, що саме тепер Яснині очі повернули до нього дуже здалека.

То Юра в нерозумінню нахилився, хотів розсібно зняти в'язь з рамені дівчини, та в сій хвили Борейі злетів на нього своїм камінними знами, а з очей пса бризнули сльози, як трава.

І Юра ще глибше, тепер вже зовсім очевидно відчув прірву у тім місці, де ніжки з задертими носами поринали проміж плетиво винограду й цим сонячним острівцем стежили, де стояв сам, мов згачений до рау.

Дочка Словита опустила тепер м'які кінчики уст і заговорила в простір до себе:

— Значить, добро глядіти з безеси, як другим серед огню і крові тебе потрібно? Значить, весело верстати ліси, стени і моря, як стогне о поміч земля твого роду? Ми не для себе, Юро... Мені іноді здається, що мене жде окреме призначення, важніше за твоє й моє щастя. Як думаєш? Може принесу за когось каїття? Жертву за мій рід, за край? Я так хотіла-б вчинити щось сміле, високе, не для того, щоби гомінко пройти, а просто тому, щоби не жити даром...

Слова її плели, розгойдані власною силою, як джорло на поворотах:

— Від тепер, коли спохмарніло над головами, жах перед завтрашнім облетів серця, не має мені спокою від душевної спраги: хочеться до болю очима руками видерти жало чийсь грубий перемозі, якийсь роззолочений стиг піддержати, хоча-б хвилину у стиску виражених рук, світлоносцем білою походити проміж бовдур будня...

— А от, мацаєш губи в сонячний повітря, як у меді й веселить твоє мале серце те, що я біля тебе. Велике спритство народу, гоми, що причаїлися в дальні, хвилюють тебе понад дійсну потребу. Остань моїм свідцем тільки, старанницею для мене й себе, я заздрю про речу!

Не було відповіді: Ясню гляділа в застанові на стіни міста, сновитого у хвалу.

СРІБНА ШАНОЧКА.

*„Сокіл пенько, сокіл пенько
По саду літає —*

*Пасив шпачка по колінці
Нехай присиде“.*

(з нар. пісень).

Малий Чешко, дяків син підтягнув свого брата бляшюка на пліт княжого саду, захолював не боятися, Поздирали голови за „отичем“, бо хотіли дати йому дивно писаного мотила й пращу, що ціляла дуже далеко.

— Он-он, срібна шаночка! — зрадив Чешко й замавав рукавом до когось там, що біг у підскаках верх обмичаної гильки, що й підбиркував кінцем озуття червоне яблуко перед собою.

То Сила стягнув тверді нічки осміхом що найякішим, аж засвітили два рум'яні маки під зіркатими очима й в розвалі сподівань скрикнув отдалеки:

— Срібна шаночко, зверж нам яблочко!

Княжа глянула бистро за голосом, прихилилася, й метнуло яблуком зі щирих сил верх тину оповитого вогню дозов. Одначе дарунок не долетів, та о пів дороги застрів проміж хабуз.

Тільки й всього, бо зараз-же згомів строгий голос, піби від престола за торжественним молебним канонем:

— Аз-чюда — реку нама...

Монах Варлаам, темний та чахлий як кенобіт, загорнений в шерстяну рису, аж зимний від різного паху, від раннього миття, починав щоденну науку грамоти з дітьми княжої прислуги.

Він стояв у крузі розлогих груш серед площі круглої піби сонячне око й писав цінком на піскові гладкі, як живі кривульки: палички, змієвики, круцьки, закруцьки...

Бував монах зачеркав те саме ще й цінком у повітря, на усад і діти що сил у грудях викрикували у блакить кожний вичений звук, піби оповіщували пестрим деревам свою побіду.

Коли-ж у якийсь там мент іншо пиняво, старець твердив те саме ще раз і ще раз, доброохотно та много-терпеливо:

— Аз, буки, віді, глаголь, добро, вєть...

То Сила й Чешко з втіхою доскочили туди, (не до яблука їм вже було!) і з пустоти кричали як синиці до сходу сонця, аж другі школярі яли їх корити, хто сту-саном, хто словом.

Дріботили так довкруги сідоголового учителя: Олелько, бірючий син, на сойліці гудець знаменитий, Цвітана, сирота по співці святооуфрїєвського собора, вюпкий як білка, Прокня Гурич, стрільчук із праці над всякий опис, Сава Вовкодав, одинець дїєрського пасічника, — Святогор, ізгой, понечко, вдумчивий та тихий, той піч осіана місяцем і ще смішний Коза Токсобич, по-лошений „господич“ із Половців, якого наймення веселило до унаду дівчору цілого Галича...

Такі безжурні заклики фуркотили у леготі дерев, що незагода на стежці явилася княгиня з церковним пинником, з сїтрахидем.

Вона усїла під деревину, мальованою осіним пєбом і тільки потягнула за темну нитку срібла, коли якісь там скрипильні ворітчки пішли на боки і унішнений лицар з чубом на праве ухо, в колнаці з білою кичкою та з твердим лонотом киреї виріє проміж гуңу саду.

Дарославич.

Він повернувся у пів-рухові й зачукав у сутін обїєтя:

— Нурла, сюди!

Від колодязя, де рукою нив воду, відскочив диво-глядний, як іскра вороський хлопчук. На ньому була зшита у двоє плахта чорного сукна, з прорїзами, з тороками як гаддя й рум'яним мов жар басамаком.

Штрикнув на азив із гомінким ляском босих пят, а разом з ним то підводив крила то опускав їх могутний, пручастий птах, що сидів пасулено на його рамені, з очима прислоненими твердим шлемком-баритою і час до часу клявав із легка руку свого носія, одіту в грубу шкіряну рукавицю.

Чорна, коротка голова птаха, з піднесеним чолом, була закутана в кругласте піря, під яким ховалася нерухливо звернена навиримець світло-брунатна дуга очей. Голубий налет мроїв на темних опругах лїтївок, що їх по легки щїбав вітер.

Птах поводив іноді допитливо головою, а тоді стрижка пер довкола ух біліла чїтко, як коли вуси, — луками.

Може мріяв про рідні скелі в димах диких потоків, рожевих від вересу? Згадував необи́яті шуми ялиць, мову вічності?

(Далі буде).

Щоб оминати непотрібних обопільних поштових коштів при надаванні посилок за по-
сліплатою, просимо дуже при всяких замовленнях (кроїв, взорів, монограмів і т. п.)
надсилати належитість з гори, чеком „Нової Хати“, переказом, або поштовими значками.

Табелі кроїв з вимірами.

Виміри кроїв для смотриків і пань.

Величина	для смотриків			для пань					
	14	15	16	I	II	III	IV	V	VI
Обєм горішний	см 84	см 86	см 88	см 90	см 96	см 102	см 108	см 114	см 120
Обєм в поясі	64	66	68	70	74	78	84	90	100
Обєм в бедрах	90	94	96	100	105	110	114	120	130
Довжина спідниці	75	80	85	102	105	108	108	108	108

Виміри кроїв для дівчаток від 1—13 літ.

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Ціла довжина	см 45	см 48	см 50	см 55	см 60	см 65	см 70	см 75	см 80	см 85	см 90	см 96	см 102
Обєм горішний	58	60	62	64	66	68	70	72	74	76	78	80	82
Довжина рукава	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	37½	39	40½

Виміри кроїв для хлопчиків від 1—13 літ.

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Зовнішня довжина коротких штанів	см —	см 29	см 33	см 36	см 39	см 42	см 45	см 48	см 50	см 54	см 56	см 58	см 60
Зовнішня довж. довгих рівних штанів	—	—	57	60	63	67	70	73	76	79	83	86	89
Довжина рукава	20	23	24	25	25	29	31	33	35	37	39	41	43

Ціни кроїв:

- а) велика форма крою (костюм, сукня, плащ) 2·20 зол.
б) мала форма крою (блужка, спідничка, діточий одяг, білля) 1·80 „
в) дрібнички (капелюхи, ковнірці, черевики, тощо) 1·— „
г) малий взір до ручних робіт 1·50 „
г) великий взір до ручних робіт 2·40 „

ЗРАЗКОВІ МОНОГРАМИ

(ручно рисовані)

до гапту й вишивання хрестиками
в ціні від 0·50 до 1— зол. за штуку.

При замовленнях не забувати подавати величину букв і до чого вони призначені (до хустинок, білля, рушників, пошевок, обрусів і т. п.).

НИТКИ DMC до ручних робіт:

Cotton Perle ч. 8. в клубках 0·65 зол.
„ „ „ 5. в мотках 0·45 „
DMC в мотках „ 12, 16, 25 . . 0·25 „
Moulinée в мотках 0·18 „

При замовленнях треба подати краску (найкраще за числом) і кількість мотків або клубків. До робіт, помічених в „Новій Хаті“ можна красок не подавати, лиш зазначити, до якого взору дібрати нитки.

Гроші треба висилати рівночасно із замовленням, переказом або в поштових значках. **На порто** посилки долучити **0·30 зол.** Всі замовлення полагоджуються (за попереднім надісланням належитости) протягом 7—10 днів.

За посліплатою не висилається.

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО

ВИКОНУЄ готові або на замовлення ручні роботи з народними вишивками і мережками для прикраси одягів і домашньої обстановки.

ПОРУЧАЄ вишивані блузки, суконки, сорочки до народних строїв, білля, обруси, капи, сервети, подушки.

ВИДАЄ щомісячний журнал для плекання домашньої культури „**НОВА ХАТА**“ з відділом мод і ручних робіт. Передплата виносить: на рік 18 зол., на піврік 9 зол., на чверть року 4·50 зол. Для Америки 3 дол., а для Чехословаччини 2·50 дол. річно.

КРОЇ! ————— МОНОГРАМИ! ————— ВЗОРИ!

Робітня жіночих і діточих суконь
С. МОНЦІБОВИЧЕВОЇ
приймає до науки шиття і крою
Львів, вул. Хмельовського ч. 15.

ОРИГІНАЛЬНІ КИЛИМИ Й МАКАТИ
проекту і праці **О. О. КУЛЬЧИЦЬКИХ**
можна набути в „**НОВІЙ ХАТІ**“.
Великий вибір!
Макати від 25 зол. — в гору. Килими від 50 зол.

„**ЯН**“ бувший співробітник фірми Пітолая, повідомляє
ШАНОВНІ ПАНІ, що вже отворив 20 марта свій
АРТИСТИЧНИЙ САЛЬОН ФРИЗІЕРСЬКИЙ ДЛЯ ПАНЬ
Личаківська ч. 20.

Лікарка Загального Шпиталю
і Народної Лічниці у Львові
Др. Софія Парфанович

ординує в недугах внутрішних
і жіночих від год. 2—4 попол.

Львів, вул. Домагалічів 2. II.

В АДМІНІСТРАЦІЇ „**НОВОЇ ХАТИ**“
Львів, вул. Словацького 14. I.

можна набути такі видання:

Проф. Марія Омельченко — Вибір фаху. Ціна 1— зол.
Н. Селезінкова — Дитячі садки. „ 0·80 „
С. Татух — Монограми, брош. „ 2·50 „
в оправі „ 3·50 „

ПОЗІРІ

ЖІНКИ!

ПОЗІРІ

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ КООПЕРАТИВИ:

„**УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО**“

ЖІНОЧА ПРОМИСЛОВА КООПЕРАТИВА З ОБМ. ПОР. У ЛЬВОВІ.

АДРЕСА:

УДІЛ 10— зол.

Львів, Словацького 14, I.

ВПИСОВЕ 1— зол.

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. За Редакцію відповідає **МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА**.
Редакція і Адміністрація: Львів, Словацького 14, I. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.
Ціна числа зол. 1·80.

NOBA

ЛВВВ. Ч 7-8

1928

XABA

НОВИНА!

НОВИНА!

Нова кухарська книжка! Тисяча приписів!

Нова кухня вітамінна — після найновіших вимог гігієни і здоров'я, зладила Осипа Закиньська.

Приписи про порядки і ведення хати й кухні Нові вітамінні страви

Кухня безмясна, вегетарянська, м'ясна кухня, печиво, легуміни, торти, заварювання, мармоляди, компоти, напитки, закуски.

Книжка призначена для багатих і бідних. Для села і міста! Необхідна в кожній хаті! Страви з цілої України й чужини.

Багатий вибір страв на будній день, свято і прийняття (гостини). Кухня для здорових і хворих! (Дієтична). Безалкогольні напитки і наливки. Господарські поради і правила здоров'я!

КНИЖКА надається на святкові, поворічні або весільні дарунки для молодих і старих господинь в місті і на селі. Ціна книжки 7— зол., для Америки і заграниці 1— долар Книгарням і відпродавцям значний опуст!

Щоби не платити даром великі кошти посліплати, найпрактичніше послати готівку з гори.

Головний склад: Гр. Гануляк, Львів, вул. Куркова 10.

Передплачуйте найдешевший, популярний, ілюстрований двотижневик

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

ЦІНА В КРАЮ: на рік 10— зол., на пів року 5— зол. на квартал 2-50 зол., на місяць — 80 зол.

ЦІНА ДЛЯ ЗАКОРДОНУ: на рік 2 американські долари.

Передплату приймає:

Редакція „ЖІНОЧОЇ ДОЛІ“ — Коломия, вул. Нова ч. 1. „ŻINOCZA DOLA“ — Kołomyja, ul. Nowa 1.

Poland, East Galicia, Europe.

КУПУЙТЕ БАГАТО ІЛЮСТРОВАННИЙ

АЛЬМАНАХ

ЖІНОЧОЇ ДОЛІ „НАШ СВІТ“

З ДОДАТКОМ КАЛЕНДАРЯ НА 1928 РІК.

27 рік видання!

27 рік видання!

ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСНИК

місячник літератури, науки й суспільного життя

буде виходити, як і досі, в об'ємі 6 аркушів друку та буде містити оригінальну й перекладну белетристику — повісті, оповідання, драми, поезії, статті з української історії, літератури, суспільної економіки й інших царин знання, огляди літератури, науки й сусп.-політ. життя, критику й бібліографію.

Журнал видає: УКРАЇНСЬКА ВИДАВНИЧА СПІЛКА.

Редагує Комітет. За ред. відповідає Петро Постолук.

Передплата вносить: річно 26— зол., піврічно 14— зол., місячно 2-50 зол. За границю 4 дол. або їх рівновартність.

Редакція і Адміністрація: Львів, ул. Руська ч. 18, I. пов.

Видавничі новини!

Видавничі новини!

Видавництво „ІЗМАРАГД“, Львів, Словацького 14

видало:

Іванов: Поворот Будди. Ц. 2— зл. — Цвайг: Лист незнайомої. Ц. 2— зл. — Пільняк: Смерть Командарма. Ц. 0-60 зл. — Цвайг: Амок. Ц. 2— зл. — Арцибашев: Дикі. Ц. 2— зл.

Замовляти у всіх українських книгарнях або у видавництвах.

Книжки і журнали надіслані до редакції:

(Просимо авторів і видавців надсилати нам свої видання для обміну й поміщення в оцій рубриці).

„Жіноча Доля“, — двотижневик, Коломия, ч. 11.

„Робітниця“, — двотижневик, Канада Вінніпег, ч. 9, 10.

„Селянка України“, — двотижневик, Харків, ч. 9.

„Ženski svet“, — місячник, Трієст, ч. 5, 6.

„Przegląd mody“, — Варшава, ч. 6.

„Przegląd kobiecy“, Варшава, ч. 6.

„Світ дитини“, — місячник, Львів, ч. 6.

„Промінь“, — Канада Вінніпег, ч. 5.

„Вісти з Лугу“, — Львів, ч. 6.

„Життя і знання“, ілюстрований місячник, Львів, ч. 9.

„Світ“, — ілюстрований двотижневик, Львів, ч. 10.

„Літературно Науковий Вісник“, Львів, ч. 6.

„Нове Мистецтво“, двотижневик, Харків, ч. 18—19.

„Нова Громада“, двотижневик, Харків, ч. 10.

„Кооперативна Республіка“, місячник, Львів, ч. 6.

„Вісник промислової та промислово-кредитової кооперації України“, Харків ч. 1, 2.

„Учительське слово“, — місячник, Львів, ч. 6.

„Віра і Наука“, — двотижневик, Коломия, ч. 10.

ЧИТАЙТЕ!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

Багато ілюстр. популярно-науковий, літературний журнал

„ЖИТТЯ І ЗНАННЯ“

На рік вийде 12 чисел. Кожне число по 32 стор.

Журнал подає знання з різних галузей науки й життя і весь матеріал ілюструє багатьма образами й фотографіями.

Передплата на рік вносить 18— зол. На 6 місяців 9— зол., на 3 місяці 5— зол. Поодинокі числа коштують 1-80 зол.

Адреса редакції і адміністрації:

Львів, Ринок ч. 10, II. пов., Товариство „Просвіта“.

В І К Н А

ПІД ТАКОЮ НАЗВОЮ ПОЧАВ У ЛИСТОПАДІ 1927 РОКУ ВИХОДИТИ У ЛЬВОВІ ЗА РЕДАКЦІЄЮ

В. БОБІНСЬКОГО

ВЕЛИКИЙ, ЗА КРАЩИМИ ЄВРОПЕЙСЬКИМИ ЗРАЗКАМИ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЧАСОПИС, ПРИСВЯЧЕНИЙ літературі, знанню, мистецтву та критиці.

Адреса Редакції і Адміністрації:

„ВІКНА“, Львів, вул. Міцкевича II.

ЗАПРОШЕННЯ ДО ПЕРЕДПЛАТИ

КООПЕРАТИВНОЇ РЕСПУБЛІКИ

ЕКОНОМІЧНО-СУСПІЛЬНОГО МІСЯЧНИКА

Видає: Ревізійний Союз Українських кооператив

у Львові під редакцією: доц. др. Карла

Коберського. Передплата вносить:

За рік 16 зл., за пів р. 8 зл., за

чверть р. 4 зл. Окремі

числа по 1-50 зл.

Для Америки передплата: 2-50 ам. дол. річно.

Можна набути в усіх книгарнях.

НОВА ХАТА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ
ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК IV.

ЛЬВІВ, ЛИПЕНЬ—СЕРПЕНЬ 1928.

Ч. 7—8.

ЗМІСТ: М. Ф.: Марія Примівна; Заклик; О. О. Дучимієвська: Мій побут в Празі; С. В-ка: Дещо про народну кераміку; Дві молоді чужоземні письменниці; Дз. Бядуля: Боднар; С. Сірополько: Літературні новини для дітей; Дарія Старосольська: На пластові теми; На відпочинок; Ріжні вісті; Др. Софія Парфанович: Як одягати і повивати немовля?; О. Вер: Перспективи на ферії; Конкурси; О. З.: Примітки з приводу конкурсу; О. Ш.: Про тайну елегантного вигляду; Моді; Ручні роботи; Г. Ф.: Накриття і прибрання стола; Лікарські поради; Приписи. Ілюстрації: Марія Примівна; Кутік хати, уряджений в народному стилі; Лідія Сейфулліна; Марта Остензо; Вправи учениць „Р. Ш.“ вінками; Захоронка; Святочне прибрання стола.

МАРІЯ ПРИМІВНА

„Як умру, нічо не станеться, не змінить,
Лише кілька сердець болючо сколихнеться“ —
згадала я ті слова, коли почула про смерть Марії Примівної, колишньої директорки Інституту для дівчат в Перемислі.

Відійшла так тихо й незаметно, як тихо жила, як працювала, як незаметно усунулася від життя в глибокі долиньські гори. Може й тому так мало знає про неї широкий загаль. Але знають про неї і носять її образ в своїм серці ті, котрим вона маму заступала, котрих піжною але певною рукою проводила через небезпечне провалля ранньої молодості, котрим вказувала шлях на недосяжні вершини знання, краси і змагання.

Мало в якій родині уміють батьки здобути собі такий великий авторитет, як його мала наша Директорка. Вона жила життям всіх нас разом і кожною з окрема. Знала нас, цікавилася кожною подією в нашому житті, раділа з нами, помагала. Уміла використати кожную нагоду, щоб розкинути між нас свої думки. І вони ставали цементом, що епоював в одну цілість наше, набуте в школі знання. За її ініціативою наладжувалося культурне життя серед нас. Збори, реферати, дискусії, концерти, представлення, навіть спроби видавання журналу. Часті принагідні розмови з нею на теми життєвих подій, закріплювали в нас те добре і корисне, що давала школа. Для школи добирала вона найкращі учительські сили, що не тільки давали нам знання але й за-

охочували здобувати його все більше й більше. Її глибокий зір, що здавалось, бачить кожну найтайнішу думку, змушував нас до правди й зрілих рішень.

А її добра усмішка або ласкаве слово признання будили свіжий запал й охоту до праці.

Про кожну прикру подію говорила звичайно після обіду в їдальні. Плеснула два-три рази в долоні і в великій салі гамір втихав так, що серед сотні здорових крикливих дівчат можна було чути як муха брешить. Тоді зачиняла говорити про дану подію. Зверталася до всіх, розказувала загально, не називаючи нікого по імені, але для цієї, до котрої ця промова відносилася, було це найтяжчою карою. Кожне зло обурювало її до живого і вона не вміла не показати цього. Була нераз грізна у своєму щирому гніві. А при цьому ніжна й добра у вибаченні.

Так як її поява у їдальні все пронизувала нас якоюсь тривогою, так її відвідини у класі в вечірних годинах були для нас радісною подією. Тоді ділилася з нами своїми враженнями, розпитувала про наші заняття, додавала сили і лишала в нас піднесений настрій і свіжу енергію. Деколи переповідала зміст якої нової цікавої книжки або розказувала дещо з своїх переживань.

Оповідала як пішла сама в життя, як стала народною вчителькою, як по дитячому раділа першим заробітком, як переборювала перші труднощі в заряді Інститутом, як здобувала собі повагу

Марія Примівна, померла в Долині, 18 травня ц. р. в 65 р. життя

серед старших досвідних людей, — вона — молода дівчина.

Про болючі сторінки її життя не чув мабуть ніхто. Мало хто знає її особисте життя, мало хто знає, чому так рано мусіла вона покинути цю улюблену стійку, чому втомилася життям і відійшла від людей. Мало хто знає, що за працю цілого життя не мала вона навіть життєвого забезпечення і пройшло на кілька літ перед смертю дочекалася якоїсь малої „пенсії“.

Це була небуденна людина. Сама неспокитний характер і великий різбар характерів. Ця галузь мистецької творчості в нас ще недоцінена й неперсліджена. Бо характерними в нас вміють і сміють бути тільки „малі люди“.

І вона з цих „малих людей“. З цих, що знали тільки труд і боротьбу, що не надіялись ні слави, ні признання. Вона одна з тих, що після їх смерті

„нічо не станеться, не змінить
лише кілька сердець болючо сколихнеться“.

М. Ф.

ЗАКЛИК!

Тимчасовий Комітет для вшанування бл. п. Марії Примівної, директорки Українського Інституту для дівчат в Перемішлі вирішив перевести збірку жертв на кам'яний хрест на могилі, на пропам'ятну таблицю та живий пам'ятник у формі стипендії іменем бл. п. Покійниці.

В переконанні, що висловлює думку й бажання всіх бувших інституток, вихованок та знайомих незабутньої Директорки, звертається цією дорогою до всіх, кому дорога пам'ять великої Учительки й Виховательки, о зложення одноразового датку на ту ціль.

Ласкаві датки просимо пересилати чеками або переказами на адресу журналу

„Нова Хата“, Львів, вул. Словацького ч. 14, I. п. з допискою „на пам'ятник“ та виказом імен жертводавців.

Пожадана в збірку в поодиноких місцевостях між знайними бувшими інститутками на листу; також адреси бувших інституток, до яких комітет мігби безпосередньо звернутися.

Поіменний виказ жертв буде поміщений в „Новій Хаті“ в кожному черговому числі.

Відповідно до кількості зібраних грошей, та думки загалу жертводавців, вирішить майбутній поширений комітет, чи спроваджувати домовину бл. п. Покійниці до Перемішля.

Подаючи це до загального відома, віримо, що на сумну вістку про смерть невідкалануваної Директорки відгукнеться кожна наша товаришка.

За Тимчасовий Комітет:

Ольга Левкевич, Марійка Данилевич, Ірина Негребецька,
Ірина Витицька-Важининова.

ОЛЬГА ОЛЕКСАНДРА ДУЧИМІНЬСКА

МІЙ ПОБУТ У ПРАЗІ

Приїхавши до Праги, я почувалася до милого обов'язку зложити пошану п. Омельченко, про яку так багато чула й читала (Наш Світ 1928): про її муравлину працю, ідейність і про любов до всієї землі, де гомонить українська мова, де боються українські серця. Знала я також про її велику прихильність до Галичан.

П. Омельченко, це жінка високої освіти і неспокитої енергії. Замітила я в неї ще одну велику прикмету, яку в нас так мало стрічається, а саме велику здібність ініціативи, получену з виконанням праці.

П. Омельченко, це козачка — Кубанка, чим вона й гордиться усюди. В альманасі „Наш Світ“ була згадка про її наукові праці, проте не буду цього переповідати.

Найбільша її заслуга, це велика українська пропаганда. Вона вміє використати кожний момент для цієї пропаганди усюди і усе знайде нагоду заговорити про Україну. Має у себе майже всі славянські часописи, дописує до них про українські справи.

Чехи її високо цінять за її освіту, працю і енергію. Попри свої наукові праці (по соціології) вона спеціально цікавиться жіночим рухом. Життя її кинуло в осередок культури чеської і вона з неї користує, де тільки може, та старається примістити що мож до піднесення рідної культури. Її бажанням є, щоби українська жінка зміла й привчала своїх дітей до малих жертв, яких когче потрібно до розбудови рідної культури.

Вона радаб пізнати Галичину і може вибереться в осіні з відчитами до нас.

В Празі пізнала я також деякі визначні чеські жінки. Перше місце займає п. Мілена Грдлічкова, редакторка „Женської ради“, містоголово Чеської Жіночої Національної Ради (головою є сенаторка Пляменкова), дружина знаного чеського письменника Франі Шрамка. (Світлицу п. Пляменкової містили ми в Н. Х.).

Грдлічкова цікавиться світовим жіночим рухом не тільки еманципаційним але й господарським. Вона розуміє і читає по українськи, говорить слабо. З „Жіночої Долі“ перекладає деякі статті, головню дописі американські, для чеських часописів. В її товаристві провела я цілий вечір та пізнала, як добре вона обзнайомлена з українською історією і літературою, як цікавиться нашим рухом культурним, національним, а головню жіночим. Вона працює, як головна касієрка в одному з підприємств міста Праги.

Скажу ще кілька слів про Чеську Жіночу Національну Раду. Є це товариство, де обєднуються усі чеські жіночі товариства, (не затрачуючи своєї самоістності), усіх напрямків, партій та професій. Виділ ради репрезентує перед чеською владою і на міжнародній платформі усе чеське жіноцтво і заступає їхні інтереси.

Засідання відбуваються що четверга. Користаючи з запросин п. Грдлічкової була я на такому засіданні.

До жіночих організацій ставиться суспільність з великою повагою і пошаною (у нас ще часто жіночу організацію вважають за нешкідливу забавку). І справді чеські жінки є прегарно зорганізовані, а багато суспільної праці спочиває виключно в жіночих руках (соціальна опіка). Виходить там кілька жіночих часописів. Треба оачити побудовані дома й інституції, удержувані виключно жіночими силами. Я відвідала всі визначні інституції і могла на власні очі переконатися, як уміє і як хоче працювати чеська жінка, але я бачила також, якої вона пошани зазнає в родині і суспільности. Там жінка почуває себе не тільки членом родини, але й суспільности.

Дуже жалую, що не могла я особисто пізнати найвизначнішої чеської діячки, сенаторки Пляменкової. Вона все їадить з відчитами та викладами. Їмеритована учителька, бувший інспектор промислових шкіл. Є це жінка широкого розмаху, велика феміністка і видатний політичний діяч. Вона по переконанням соціалістка, володіє кількома мовами і є великою повагою в міжнародньому жіночому русі. Її запрошують чужі держави, щоби своїми викладами піддержала жіночий рух (Англія, Іспанія, Америка). Працює вона як феміністка, заступає інтереси партійні, уряджує жіночі віча і віча соціалістичні, де вона здає звіти зі сенату та інформує про біжучі справи. В неділю і свята уряджує вона віча по селах і містечках.

Відвідала я також стареньку письменницю Павлю Мудру, яка живе в захисті для самітних жінок. Вхожу до малої, ясної кімнати повної книжок і образів і почуваю подих чогось гарного і супокійного. При бюрку працює Павля, а коли піднесла голову, стрінула мене пара пцирих очей, крізь які виглядає ще молода душа, помимо цього, що голова її оповита вже срібною прязею. Її цікавить світ і життя, хоч не мож її зачислити до цих модерно поступових жінок; вона має свій світ. Працює для християнського комунізму, пропагує мир народів і пацифізм. Її писання лагідні й супокійні, як вона сама.

ВОВНИ, ШОВКИ, БАВОВНЯНИ ТКАНИНИ, МУЖЕСЬКІ МАТЕРІЯЛИ

поручає фірма

СТАХЕВИЧ & АБРИСОВСЬКИЙ — Львів, Ринок 32.

Вона це творить тину жінки повітної, яка з бунтом в душі видирається з вікової неволі і стає поруч з мужчиною на приналежнім їй місці, це тип повний посвяти для других з безмежно доброю, ласкавою душею.

Довгі роки жила у Львові, була знайома з Франком і гарно його згадує. Приятелювала з Бертою Сутнер, авторкою відомих протирічних повістей. Тепер живе в дружніх відносинах з Омельченковою і Булгаковим, останнім секретарем Толстого.

Минулого року писала про Кобилянську в 3—4 числі чеського тижневика „Нова Сілія“, де гарним словом пише про Україну, а головню про українську жінку, уважаючи її жрекинею народних святощів. Кобилянську ставить в ряди світових письменників.

Вміє майже усі славянські мови і перекладає (головню з російського). Живе в домі для самотніх жінок, не маючи вже спеціальних обов'язків родинних, бо для праці посвятила родинне життя, і там, в своїй кімнатці може віддатися повній праці, яку так полюбила і яка стала її родиною.

Пару днів переведених між чеськими жінками стануть мені милим спомином на ціле життя. Мило і хосенно перейшли мені хвили між ними, було чому приглянутися, а мож було й дечого навчитися. Як вони цінують працю і робітників! Не щойно по смерті добачують заслуги людини, але вже за життя шанують працю і стараються допомогти та підбадьорити людину матеріально і морально. Портрети письменниць та діячок навіть сучасних стріємо усюди по домах і школах, а молодь росте з ними. У нас дивний звичай (нецирий) себе недоцінювати в праці, там навпаки, кожна ченка гордо говорить про свою працю для народу.

Не маю чого бажати чеській жінці, бо в неї є усе, чого потрібно до життя і дальшого розвою, хіба тільки можу їй зложити свою велику шану за це, що помімо неволі століть вона була все вільною жінкою, а її заслугою в великій мірі було це, що в даній хвилі вільний народ чеський став господарем своєї землі.

ДЕЩО ПРО НАРОДНУ КЕРАМІКУ

Естетичний хист нашого народу, шукаючи собі доріг для заспокоєння, чи вдоволення, скерував увагу наших народних мистців між иншим — і на домашнє начиння.

У двох протилежних кінцях України, під різними культурними впливами, розвинулися різні напрямки у народній кераміці. В залежності від інтензивності естетичного гону та запотребування, в даній окрузі (Галичини, Полтавщини, Волині і т. д.) розвивалася більш чи менш досконала форма. Окружні відомі нам з найкращих вишивок дають і найкращу кераміку. І так, у першу чергу йде Полтавщина, Гуцульщина, Снятинщина, а далі й багато інших. Полтавщина дає в кераміці, як і у вишивках, дуже сміливі і розмашисті рисунки стилізованих квітів, у красках: синій, жовтий, червоний, зелений, при чім і краска і полива часто буває дуже гарна і тривала. Галицька кераміка скупіша на краски; горшкарі вживають тільки 2—3-х красок, найбільш зеленої, жовтої, чорної та рудавої. Форма та рисунок гуцульського начиння дуже своєрідні. Це також стилізовані квіти у полученні з геометричними формами, але зовсім відмінні від полтавських. Уложення цих квітів геометричне, чого зовсім нема у горшках полтавських. Бувають на Гуцульщині рисунки птахів, звірят та людей. Найчастіше їх розміщують на мисках та печевих каф-

лях. Такі стилізовані звірята чи люди — дуже цікаві у мистецькй відношенні. Це своєрідні примітиви, а коли інтелігент, з любов'ю до народнього мистецтва, пробує їх справляти, це все викликає диссонанс в гарнішій зіставленні цілості. Була спроба (Левинський) відтворити мистецького духа Гуцульщини і широко розповсюджувати його твори. Мені здається, що ця спроба була

Кутник хати, уряджений в народному стилі.

помилкою і тільки відвернула увагу багатьох наших аматорів кераміки від справжніх її вартостей. Замість леліяти ці останки вже вигибаючої народної творчості, яка уступає місця поганій, бездушній блясі, згадані аматори нафабрикували у себе величезні вази для квітів, підставки під торт і т. ин. у „гуцульським“ стилі. А десь у глибині гір, якийсь бідолаха гуцул закликав в просту глину свою промінну душу, і так одні за другими виходили з гончарської печі смішні коровки з квітками на животі, викочувалися писані мисочки з церковцями та яркі дзбаночки.

А ціллю моєї статті: звернути Вашу увагу, читачки, на ті скарби нашої кераміки, та захопити Вас прикрашувати ними свою хату.

В—жа.

З заграничного гумору.

А. Друже, зроби мені ту присмійсть і подбай, щоби твоя жінка не одиғнулася в нову сукню, як прийде до нас на чай. Не хотів би я, щоб це бачила моя жінка.

В. Дуже мені прикро, але саме для того вибираємось завтра до вас.

Пані прийняла нову служницю, яка прийшла з села до міста. За тиждень приходять пані до кухні і питає як їй подобалося господарство в місті. — То все дуже гарно й вигідно. А цей газ, дуже велика вигода, як пані запалили його ще перед тижнем, так горить до сьогодні.

ДВІ МОЛОДІ ЧУЖОЗЕМНІ ПИСЬМЕННИЦІ

Лідія Сейфулліна, це одна з найкращих письменниць радянської Росії, відома далеко поза межами своєї країни. Її твори перекладені вже на багато європейських мов. Уродилася вона в 1889 р. в Оренбурзькій губернії в селі Ворламова. Скінчивши Омську гімназію, учительювала в міській і сільській школі. Як колишня вчителька знає добре учительське середовище, а також міську та сільську бідноту. Зачала друкувати свої твори в 1921 р. Оповідання „Правонарушители“ здобуло їй всесвітню славу. Оповідання справді прекрасне. В ньому зображене майстерно життя безиритульних дітей, тих напів диких створінь, що живуть своїм окремим життям. Всі зусилля державних чинників, щоби в заведеннях для бездомних дітей їх виховати, okazуються безсильними. Ті здичілі діти раз в раз ломлять всі закони і вертають назад до свого давного життя. Тільки щире, глибоко людське відношення одного чоловіка і корисна праця на лоні природи, праця для спільного добра, роблять їх знову людьми. Це народження людини в серцях тих малих хижаків, змальоване так прекрасно, з такою любов'ю і знанням душі дитини, що оповідання лишає незатерте враження.

Від 1923 р. Сейфулліна живе в Москві. В минулому році була за границею. Відвідала також Польщу, де її стрічали дуже прихильно.

Друга письменниця це Марта Остензо. Пише англійською мовою оповідання і повісті. Лице її говорить про молодість і високу культуру. А її повість „Крик диких гусей“ відкриває перед нами рубець життя американських осадників на далеких незайманих преріях. Ця повість стає поруч К. Гамсуна — Благословення землі, Раймонта — Мужиків, Кобилянської — Землі. У всіх них змальований цей великий молюх — земля, що висмоктує з людини всі краплі почуттів, всі винні бажання, вкладаючи тільки одно: чим раз більше й більше поширювати землю, набувати її, доглядати. Але кожний зі згаданих письменників інакше підійшов до сво-

Лідія Сейфулліна

його завдання, інші типи змалював, іншим настроєм навіяв свій твір. В повісті „Крик диких гусей“ — зобра-

ЛЗ. ВЯДУЛЯ

БОДНАР

Старий Данило славився на цілу околицю своїми виробами: ведрами, коновками, цибриками й ложками. Вони виходили з його рук сильні, гладкі й дуже зграбні. Він продавав їх на усіх ярмарках. Всюди їх радо у нього купували, тому то й жив він з жінкою безжурно.

Дітей у них не було, горівки він не пив, так, що „золоті руки“, як казали про нього сусіди, кормили його досить щедро. А ті „золоті руки“ цікавили свого власника Данила не так тими золотими рублями, що вони йому приносили, а своєю здатністю і кебетою.

Ціллю його життя були не заробітки, а праця сама собою, — цей процес творчості, що мистцям у різних галузях творчості дає правдиве щастя.

Кожний посуд з окрема він робив вітхнено від початку до кінця. Майструючи, не думав він о нічім нічим тільки о своїй роботі. Забував про їжу, про сон і про все на світі. Нікому, крім жінки не можна було дивитись, як він майструє. Сусіди знали це й не заходили до його хати, щоб не перешкаджати йому. А коли хто, не відajući цього зайшов до нього на час роботи, то старий Данило кидав свою працю і з нетерпелістю чекав хвилини, коли влізливець вийде. А коли хто засидівся, Данило тратив терпець і просив не перешкаджати й не крутити голови різними небиліцями. Виходило так, що він виганяв людей зі своєї хати.

Люде ремствували трохи на нього за неделікатність, казали, що він знайомий з нечистою силою, що йому допомагає у роботі, але привикли до цього й ніхто його не зачіпав. І Данило провів так у самоті усе своє життя, — рік за роком, десятиліття за десятиліттям, — аж до сивого волоса.

Не мож сказати, щоб Данило скучав на самоті. Його життя було для нього повне цікавих і різномірних речей.

Його жінка Явдоха усею простою, доброю й м'якою душею наскрізь була перенята Даниловим мистецтвом. Наче відгук, наче тінь свого чоловіка, вона жила його життям, раділа його радістю, горювала горем, хвалила це, що йому було до вподоби і ганила все те, чого він не любив. Він був сонцем, а вона — тою планетою, що точно кружить довкруги свого сонця.

Данило уважав свою жінку за одиноко розумну людину на всю околицю, бо вона одна його добре розуміла. А всіх людей уважав він безвартісними, нерозумними і глядів на них, як добрий боднар глядить на невдалі цибрики з кривих, незграбних дощок, або на рапаті дерев'яні ложки, які робив його суперник партач Макар.

О різних справах своєї праці він радився з жінкою. Її оцінка його творчості, критика знавця — Явдохи, були для нього дуже дорогі, а інші люде „ні чорта не розуміли у боднарському ділі, дураки послідні!“.

Іронічно глядів здібний боднар на людей і на весь світ. Він глядів на них з верхівля, наче той чарівник, який знає дуже важну, велику тайну, який тримає в своїх руках щастя-долю усеї землі. Він знає — але заздро і твердо тримає цей скарб, схований в його душі, бо люде не досіли, щоб знати про це. Хоч би вони й гинули, як руді миші, хочби й пропадали, а він їм не скаже, бо вони цього не варт. Не для того, щоб заздрний був на безмежне щастя, яке давало це знання. Навпаки. Він всею душею старався, щоб люде це зрозуміли, але вони, нездібні до цього, глузували з нього, колиб він тільки почав про це говорити.

І він наче цей велит, що диває на своїх плечах величезну кулю нашої землі, носив у своїй душі без-

жений тип ненаситного землевласника Калеба Гарс, який стає деспотом для своєї дружини, використовуючи її життєву тайну, який ломить свої діти, щоб використати їх працю для побільшення своїх посіlostей.

Марта Остенко

Читаючи цю повість здається, що це драма — такі глибокі конфлікти і так багато дій. А в цій драмі ціла симфонія людських переживань, радощів, страждань, упадків та підйомів.

Яка нікода, що творів цих двох письменниць нема досі в українському перекладі!

СТ. СІРОПОЛКО

ЛІТЕРАТУРНІ НОВИНИ ДЛЯ ДІТЕЙ

Видавництво „Світ Дитини“ в останній час спрямувало свою продукцію переважно в бік тої галузі дитячої літератури, яка до цього часу майже зовсім нехтувалася.

Коли ще наші діти шкільного віку могли знайти для себе сяку-таку лектуру на рідній мові, то в значно гіршому положенню були діти дошкільного віку, до розпорядимості яких було де-кілька збірок казок, та й то не оригінальних, а в перекладі з чужих мов. Причину вбогої продукції українських книжок для дітей дошкільного віку слід вбачати в тому, що наші родини не звикли витрачати коштів на придбання українських книжок для своїх дітей, — радше витратять вони ту чи иншу суму — нерідко досить значну — на придбання якоїсь штучної забавки, а як що й книжки, то писаної чужою мовою. Все це свідчить про те, що наші родини не уявляють собі, яку шкоду роблять вони своїм дітям байдужим ставленням до рідної книжки саме в той час, коли дитина починає захоплюватися означенням тих річей, що знаходяться довкруги неї.

Кожна річ мусить мати своє ім'я, і ця неясна ще свідомість у дитини спонукує її дізнаватися про назви всіх тих річей, що її оточують. Починається доба запитів, з якими дитина звертається до всіх, щоб дізнатися про назву тої чи иншої речі. Від батьків, старших братів і сестер та інших осіб дитина засвоює собі що-раз більший запас слів. Але лише те слово ввійде в дитячу свідомість, яке наповниться певним змістом. Як раз тоті вимоги й можуть задовольнити ті книжки, де кожне нове слово чи поняття зілюстроване відповідним малюнком.

Не буду тут докладно зупинятися на з'ясуванні всього значіння рідної мови в житті дитини дошкільного віку. Вкажу лише, що тепер ніхто вже не запер-

межну радість своєї творчості, не говорячи о цім нікому. Навіть якийсь великий композитор, маляр чи пророк, він радби розказати людським масам про це, що полум'ям рвалося з його душі і серця. Він хотів їм сказати, як треба уміло гострити знаряддя, як розумним оком вибирати дрова на стіни, на дна, на коновки, на ложки, як слід зручно цей посуд виробляти. Він оповідав би їм о цім, як придумав різні уліпшення у боднарській штуці, де він проявив свій стиль, свою школу. Він відкрив би їм, яка безмежна й нечувана радість і яке правдиве щастя огортає душу чоловіка, коли він бачить, що руки його творять таку красу.

Багато дечого хотів розказати людям старий боднар, але він ніс свій тяжкий хрест мовчання з покорю в душі. Це його мучило, але він все одно не вмів би висказати своїх почувань словами і сам тільки неясно розумів причину таємної, постійної муки свого серця.

II.

Зимова ніч. У селі темно, бо всюди сплять і тільки в маленькій курній хатині на краю села блимає вогник. Горить скінка, яка сильно димить і чадить, а світить дуже слабо. Але тільки непривичний чоловік почував би себе зле при такому освітленні; тому, що звук, ліпшого й не треба. І ось при скіночці пильно й дбайливо працює двоє людей і вони дуже запань, прямо захоплені своєю працею. Це боднар Данило з своєю жінкою Явдохою.

Данило приготується до нового роману у своїй боднарській творчості. Сама пані в двору замовила в нього коновки, цебри, ведра і кілька ложок. Треба великої підготовки, бо відразу, просто з моста, не візьмешся за таку роботу. Треба відкинути, як пусте й непотрібне, усі життєві будні — сон і їжу, о чім Явдоха й не відважувалася йому пригадувати, бо він мусить

увійти у свій надзвичайний стан: забути про ціле оточення і в нічній тишині, коли на цілому божому світі нема жадного стукоту-гуркоту, думати й думати, змалювати у своїй голові ті предмети, роздумувати, як прийнятися за роботу, яких взяти матеріалів, яким знаряддям що робити, щоб робота вийшла як найліпше, щоби врешті пані, побачивши у формі оцього деревляного начиння багаті Данилові гадки-думи, пізнала й зрозуміла, що він за чоловік, який в нього талант.

Треба ошаніти, ошаліти, попасти в обморок від таких думок: тіло має горіти наче в огні, а тоді тільки почати роботу, і так працювати, працювати, щоб не чути було ні рук, ні плечей, щоб голова крутилася, щоб серце вмлівало, щоб піт лався струмками — а цього всего й не тямити. Треба забути про все на світі і тільки відчувати й бачити цілою істотою то безмірне, ясне щастя, що окрилює душу, золотим промінням золотить і підносить в гору на крилах фантазії. Це найбільша нагорода за працю.

Боднар це добре розумів, але сказати словами не може.

По дивному блиску його очей, по надзвичайних морщинах на його обличчі, які означають впертість, силу і якесь непереможне хотіння, Явдоха пізнає, що вже „зачалося“, і побожно й тихо глядить на свого чоловіка, до якого тепер не можна промовити зайвого слова.

Данило поринається-риється в своїх інструментах. Вибирає знаряддя: гемблі, скоблі, різці, ножі, долота, топорі й топірчики, гладить і обмацує їх руками, уважно їм приглядається, відкидає з відразу один струмент, знову бере його в руки, вагається, застановляється, похає залізо, прицмокує губами, киває головою і щось собі під носом муркоче. То наче сердиться, то знову умішка, прояснює його лице.

чув, що мова є наймогутнішим із всіх факторів, які дають життя народу. Рідна мова — це є справді живий організм, що відбиває в собі долю, мрії і прямивання народу, а засвоєння рідної мови є передумовою засвоєння скарбів рідної культури. Засвоєння рідної мови повинно йти від дитячих років, бо той, хто не засвоїв рідної мови разом з молоком матері, прийме національну культуру не як „природжену“, а як придбану відповідними студіями.

Без ці міркування приводять нас до твердження, що рідна книжка має промостити собі шлях не тільки до школи, але й до родини, де є діти дошкільного віку. Отже слід вітати почин видавництва „Світ Дитини“, що встигло вже випустити у світ цілу низку книжок, призначених для дітей дошкільного віку.

Не маючи змоги зупинитися на оцінці кожної з виданих книжок, обмежуся загальним зауваженням тих хиб, які властиві більшості цих книжок. По перше, хіба цих книжок полягає в тому, що їх художня частина перенята духом чужої культури: малюнки зроблено з чимедьких зразків, які відбивають чужу нам природу й побут. Навіть барвну абетку „А Б В“ складено, мабуть, за російським зразком. Так, на літеру „Ф“ подано малюнок водограю (по російськи — фонтан), на літеру „Ч“ — малюнок годинника (по російськи — часи), на літеру „Ц“ — малюнок квітів (по російськи — цвєти), на літеру „Ю“ — малюнок намету (по російськи — юрта). По друге, текст нерідко містить в собі незрозумілі дітям або штучні слова, а віршам до малюнків бракує частенько як ритму, так і риму. Можнаб навести багато прикладів. Ось один:

А тепер біжить домів,
Бо від ранку *нич* не йв: („Любі звірята“).

Отже слід побажати більш дбайливої редакції тексту та усунення таких чужих малюнків, які зовсім не підходять до нашої природи й нашого побуту. Розуміється, тут може бути виняток лише для деяких казок та для таких книжочок, як напр. „Дикі звірі“.

І все ж таки, не дивлячись на ці хиби, барвні образкові книжки видавництва „Світ Дитини“ в руках умілого вихователя чи батьків дадуть добрий матеріал для розмов з дітьми (а це причиниться до збагачення дитячих поглядів, а тим самим і до розвитку дитячого інтелекту).

Дуже цінним для дітей старшого віку є нове видання „Для школи і дому“, розпочате книгарнею Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові.

Досі вийшло шість книжок, які містять в собі твори наших найкращих письменників, а саме: 1) Л. Українка — „У пунці“, 2) В. Грінченко — Оповідання, 3) І. Нечуй-Левицький — „Микола Джеря“, 4) С. Руданський — Вибір із творів, 5) М. Гоголь — „Ревізор“, 6) І. Нечуй-Левицький — „Не той став“. В кожній книжці поміщена передмова редактора (А. Крушельницького для трьох перших книжок і І. Брика для трьох останніх) і примітки, в яких редактори подають або пояснення малозрозумілих слів або більш-менш докладні відомості про ті особи та події, що згадуються в даному творі.

Хоча імена редакторів самі говорять за себе, але все таки не можу не вказати на те, що передмови І. Брика (в них подається життєпис і оцінка творів відповідного автора), визначаються більш легкою формою в порівнянні з передмовами А. Крушельницького. Не можу також не зауважити, що, на мій погляд, І. Брик даремно приписує впливові Гоголя освідомлення цілих поколінь українського народу, „що дали йому таких людей, як М. Костомарів, С. Бфремов, С. Шелухин і багато інших“. Трохи дивне також є сполучення двох перших імен з третім, — мало відомим широким колам українського громадянства. Правда, мабуть, сам І. Брик це відчув, коли уважав необхідним додати в примітці, що С. Шелухин — це є автор цінної праці „Гоголь и малорусское общество“.

Охоче поручаю видання „Для школи і дому“ нашому юнацтву, а також читальням „Просвіти“.

Явдоха при цьому змінює шкірку за шкіркою, обтирає, надломлює вуглики і усіма силами старається піддержати цей „вічний вогонь“ — в однаквій силі. Вона, наче велика жрекиня вогню при відправі служби всемогутньому богу — Данилові. Для неї оці заходи зі шкілками — досить праці. Вона сопе, зітхає, кашляє, дим лізе їй в вічі, до горла, але вона мовчить, бо уся захоплена бажаннями Данила. При своїй нецікавій обовязковості, вона глядить на чоловіка, заворожена його роботою і подивляє „золоті руки“, як яку надзвичайну, надприродну силу.

Чудо творчості починається.

Боднар гострить своє приладдя. На перший погляд здається, що ця річ дуже легка й звичайна. Але це тільки здається людям, які нічого цікавого знати не хочуть, бо гострення приладдя — це річ ні не звичайна, ні не легка. Треба знати який брусок — чи твердий, чи м'який, чи гладкий, чи шорсткий — надається до кожного приладдя. Треба уміти тримати цей брусок і знати кілька разів і як плонуть на нього. Треба знати як водити — чи наскіс, чи просто, чи помалу, чи хутко, чи міцно притискати — чи злегка, щоб було як раз відповідно. Кожний приряд має свої порови, свої вимоги, про які майстер мусить пам'ятати як про свої п'ять пальців. А відтак полиск — з полиском починається нова, цікава історія. Кривавим потом платить боднар за цю історію, бо він, як естет, хоче, щоб струмент сіяв блищав і мінився різними красками, як зеркало, як вода під сонцем. І він надає їм полиску. Відтак кладе свої струменти в ряд на своєму варстаті. Взятися за боки дивиться на них, відходить, глядить здалеку, розплющує очі, прижмурює, знову підходить ближче, нахиляється над ними, ніби хоче їх поцілувати і починає на них дмухати-хухати. Полиск сталі огортається хмаркою сивої мраки. Відтак мрака починає потрохи сходити, пригадує краску

перламутру, який скоро зникає, як під могутчими словами чародія. І знову знаряддя блищить, як небо у ясний день. Данило вдоволений зі своєї мистецької ніжності і віртуозності.

Словом, у тій роботі є незлічимі джерела науки, ніжного формування здібності й сприту, які витворюються і загартовуються довгими роками, меткістю, терпелівістю і витривалістю, любов'ю до свого заняття і глибоким розумом.

Не тільки Данило, але і Явдоха розуміє це добре. І вона не дивується, що її чоловік возиться з цєю роботою, острєнням інструментів — прольогом до свого великого роману на дерев'яних скрижальях — безперервно через кілька годин.

І якжеж інакше?!

При тім і муха не сміє брєніти, миш не сміє шарудіти і загалом ніхто з живих істот не має права перешкаджати майстрові в його підготовчій праці.

Оцей строгий, незмінний закон деспота-чоловіка Явдоха знає добре. За ціле життя вона в тому напрямкові вишколилася як слід. Їй здається в її гіпнозі, що підчас Данилової праці втихає вечір, дерева на городі не шумлять і пташки не співають. Навіть і неживі явища природи ніби-піддаються магічному впливові Данила. Явдоха не дивується, інакше й бути не може — бо у її чоловіка велика сила. Все прислухується, все звертає увагу на його золоті руки.

Вона цим так перенята, так це її торгає за серце, що аж сльози капають їй з віч — сльози щастя й обожання. Здається, що за один струмент, за один фетиш, за дубову клепку з коновки свого чоловіка, пішлаб вона на саможертву, на смерть.

Це цілком зрозуміло — думає вона.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНІШЕ

РОМАН ЗУБИК, Львів, вул. Галицька 16

ПОРУЧАЄ:

ВОВНИ НА СУКНІ Й ПЛАЩІ ЖІНОЧІ,
ФУЛЯРИ Й СІРІ ШОВКИ У ВЕЛИКОМУ
ВИБОРІ.
СУКНА НА МУЖЕСЬКІ ОДІННЯ.

ДАРІЯ СТАРОСОЛЬСЬКА

НА ПЛАСТОВІ ТЕМИ

Кожний, кому життя молоді не є байдуже, повинен і мусить вплинути в середовище, в якому вона живе. Кожний, що взяв на себе обов'язок виховувати молодь, мусить інтересуватися усіми проявами життя і усіма повними течіями, бо вони є дороговказами для тих, які шукають доріг.

З приводу статті „На пластові теми“ в ч. 6 „Нової Хати“ хочу на цьому місці сказати кілька слів про так важну справу, як виховання молодого покоління.

Нині бачимо два типи молоді. Вихованці пласту, з яких, — мусимо надіятися, — виростуть колись громадяне і відповідальні одиниці, і ті другі, — для яких життєвий зміст це життя без змісту — а життєва мораль — життя без моралі. Ця частина молоді — назву її модною — негує всякий не то вплив, але і зв'язок зі своїми опікунами чи батьками. Для неї, вони „баляст і багаж“. Але з тими типами годі числитися, їх треба жаліти. Вони вже пережиті заки розцвіли, вони вже старі, заки пізнали життя з його здорового боку.

Але є і ті, в яких „веселі і ясні лиця“, які ще „люблять волю і світ“. Вони інакші, а ми маємо право надіятися, що з них виростуть ті, що „свідомо люблять життя, ті котрі хочуть працювати над собою і другими морально, фізично чи науково, ті, котрі зуміють щиро сміятися і щиро бавитися“.

III.

Слава богу, зі струментами покінчено: нагострені як бритви, вичищені як циячки — ліпше вже годі, бо й так переступлено межу всякої можливості.

Після того боднар вибирається ще глибше у непрохідиму гущу своєї творчості. Він підбирає матеріяли: колоди, поліна й дошки, які у великому числі лежать приготовані в нього в хаті — на замовлений панєю посуд.

Розуміється, що разом з ним йде його духовий двійник Явдоха.

А чим далі, тим більше уміння вимагає робота, більше відповідальності, вона стає тяжчою і складнішою — але рівночасно чимраз приємнішою та приємнішою.

Це розумів Явдоха без пояснень.

Ім обом крутяться голови, а вітхнення додає велика подія, що так несподівано трапилася: пані забажала мати на своєму газдівстві ославлену роботу „золотих рук“.

От хто його вкінці зрозумів і оцінив його вартість. Оце вже не людина мужицького роду, але з тої породи людей, що все знають... Данило ожив цілий душею і тілом. Помолодшав, став рухливіший. Оце не диво, бо те, до чого він рвався ціле життя, йде йому само на зустріч. Ось кому покаже він таємний скарб душі — папі, великій пані з двору! Для тої ціли оплатився невимовний труд десятків літ, при чім він кудись рвався, щоб відкрити людям свій власний світ. Нарешті Бог над ним змилосердився.

Без слів ховала цю радість у серці і Явдоха.

Чи можна словами передати, як Данило вибирав клени, берези, дуби, ясені на цебрики, ведра, коновки й ложки, вільшину на обручі, з крапчик своїх припасів?

Але „ми слабкі бо самі“, пише авторка згаданої статті і закликає нас старших до поради, помічі і річової критики. Цего заклику нам не вільно поминути. Ми усі, які знаємо добрі і злі сторони пластової організації повинні забрати голос і відмітити їх, місто тихцем критикувати чи хвалити.

Що в пласті є багато недосади, багато пересадки і хиб, це безумовно. Але в чому їх нема? Є однак і великі користи. Головно те, що пласт організує молодь, втягає діти до суспільного життя і дає їм свіжу, здорову духову поживу. Якась погода душі й ума, це саме, чого так тепер мало в житті, віє від тої молоді. Найкращим образом може бути саме згадана стаття пластуни, навіяна такою життєвою поезією, а разом розумінням громадянського обов'язку, що, коли досі був хто ворогом пласту або не інтересувався цєю організацією — я певна — що після прочитання статті зацікавиться, а то й полюбить пласт.

Головною хибкою пласту є пересадка, яка вирощується всюди. По школах, здається професорам, що саме важне тільки математика або тільки латина, „спортовому кружковому“ важне тільки спорт, пластові тільки „прикази“. А все те з окрема і разом, має дитина своїм розумом обняти, своїми нервами, своїми духовими і фізичними силами видержати. Я і не сумніваюся, що управа пласту не може брати на себе відповідальності за все, що роблять пластуни, бо є і інші „команданти“, які з окрема видають свої „прикази“.

А коли те все разом зіставити, виходить таке, як

Чи можна оповідати про це, як переглядав він, обмацував руками, пробував язиком оці поліна, дошки і звичайні куєні дерева, як він їх сушив, та як з ними няньчився, суятився, щоб із них сотворити нову палату краси, щоб у них душу свою перелити?

Чи можна говорити о цім, як він бачив ясповидочим оком тенія у цих німих куєнях дерева гомінкі, співучі, принагідні своєю зграбністю і грацією коновки, відерпа й ложки?

Чи можна змалювати живу гру його обличчя при цьому, виразні рухи його тіла, як він все розважав і сяк і так, і брав під увагу добру й злу сторону, наче закладав підмурівки для великого міста, наче творив повістоти, що мають правити всесвітом?

Це все трудно описати людським пером. Я не маю відваги цего зробити і краще промовчу.

Данило горів у своєму власному вогні, спинався все вище й вище по приступках своєї творчості і виконував свою роботу старанно, терпеливо і дуже осторожно.

Так минав день за днем.

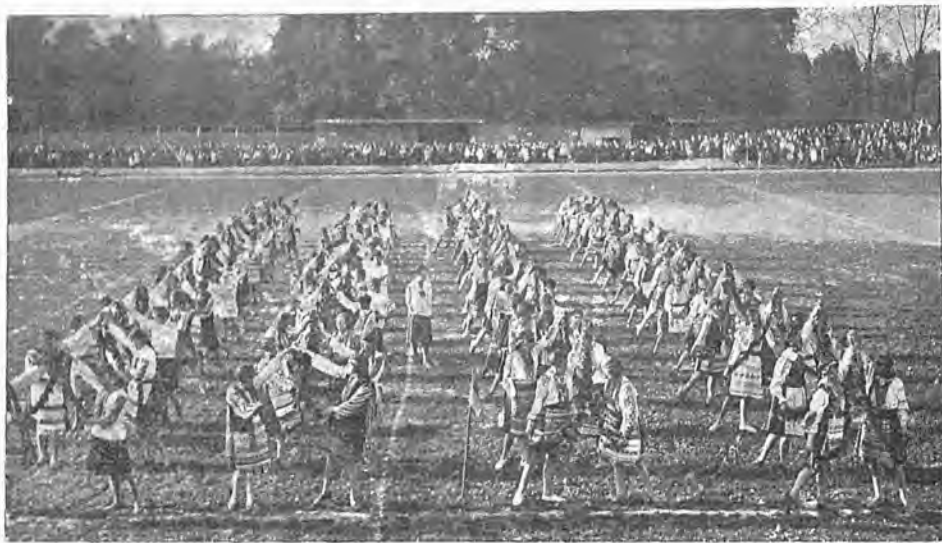
Не буду говорити й про це, як він їв і спав. Об цьому може свідчити його змарніле лице та блискучі очі, які звичайним людям здавались би непритомними.

Не краще виглядала його жінка.

Але не варто говорити про такі буденні й прозаїчні речі, коли у мистця дух був осяяний авреолою вічності, коли дивний, містичний настрій над ним панував. Це булоб низько для його особи пригадувати йому про їжу та сон.

Явдоха, гріх говорити, навіть не згадала про це, бо була певна, що при тім не стерпів би і, не зважаючи на свою безмежну доброту, дав би поліном по голові й рідному батькові.....

(Докінчення буде).

Вправи учениць „Рідної Школи“ вінками (св. Л. Липунович)

вказув отсей примір. Неділя, год. 6 рано впоряд на пл. Сокола, год. 8 ексорта в школі, 10 год. збірка коло домівки на цілоденну прогульку попри пл. Сокола. Хіба доволі на один день. Додам, що звичайно діти не знають, куди йдуть, хто зі старших їх веде і коли вертають. З цього мусять вийти дома пенорозуміння, бо батьки хочуть і мусять знати, що дитина робить, до часу, доки відповідають за виховання і доки вкладають в те виховання свою працю, свої думки і знання.

Для дітей великих і малих є тільки те важне, що є пластовим „приказом“. З правдивим ентузіазмом забираються вони до сповнення тих приказів, а як прикро, коли иноді зимний тут стрічає дома цей запал.

З цього виходить, що мусить бути порозуміння між батьками і пластовою управою, до чого, думаю, після дискусії і прийде. Поки що висказую побажання, щоби управа свою думку приказами висказувала точно, — прим., що не вільно йти на впоряд або на звіт, коли є прогулька. Так само повинна бути кожна прогулька бодай один день наперед усталена, а також повинно бути сказано куди, з ким і коли поворот.

Пластова команда може бути певна, що, о скільки діти не будуть перетяжені і з того приводу не будуть занедбувати науки й інших обов'язків, то ніхто з батьків — приятелів не буде ні протестувати ні критикувати, а навпаки самі стануть опікунами і друзями пластової організації.

НА ВІДПОЧИНОК

Літо... жита цвітуть і трави, червоні мак, всімхаються любо сині волюшки, тихесенько цвите дика роза. Блестить роса. По небі ходять білі хмари — шумлять ріки і несуть зі собою запах соснових лісів. Збираються тучі, над горами рокоче грім.

Сніє збіжжа. На сіножатах клепають коси. Вітер несе запах скошених трав.

А ви — їдете на село. Їдете на Підкарпаття, в Карпати, на Поділля.

Ви побачите як хвилює лан збіжжа, ви підете на квітчасті лаводи, ви почуєте шум лісів і рік, ви побачите як збираються тучі, до вас всімхнеться літнє гаряче сонце і вечірній зорі. Ви побачите наші села і наш люд. Ви на ново почуєте любов до нашої країни.

Їдьте і — любіть наш край. Любіть і пізнайте його. Беріть примір із других народів, які найбільшу красу бачать у своїй країні і пізнають її докладно пядь за пяддю.

Не із вікон поїзду, не з автомобіля, повозки чи фіри, але своїми ногами міряють її і стираючи піт з чола любуються нею. Назначають поодинокі тури, кожную доріжку, кожную гарнішу закутину називають відповід-

ними іменами, стараються о доступність гарних місць і вигоду, у формі хат для нічлігу.

До того все у нас ще далеко, але як ми всі станем більше вразливі на красу природи, більше рухливі й цікаві, тоді — поназначуємо дороги, витончимо вигідніші доріжки і стежки, збудуємо хати для нічлігу; тоді розвинеться наша туристика.

— Не обмежуйтеся тільки до коротких проходів. Постановіть собі пізнати докладно цілу околицю. Глядіть: на природу і на людей, на типи, на звичай, говоріть з людьми, познайомлюйтеся зі священниками, з учителями, з селянами, впливайте на них тою дрібкою культури, яку дав місто.

Для своїх довгих прогульок укладайте тури вздовж рік або вибирайте ціллю поодинокі шпилі Карпат. Вашим невідлучним товаришем мусить бути наплечник і фотографічний апарат. Се річ може трохи дорога, але побачите яка гарна, як багато дасть вам приємностей.

Як обходитись з апаратом, як викликувати знімки, ви довідаєтесь від других або прочитаєте у відповіднім підручнику.

Мусите однак тямити, що роблення знімок се окрема галузь мистецька. В знімках пробивається настрій хвилі, ваші переживання, ваші уподобання.

Знімки з природи се не знімки загальних видів. Тих маємо досить на численних картках. Впрочім загальний вид не віддає ані вашого настрою ані цікавих і гарних подробиць. Ви мусите в уяві вирізати собі зі загального виду означений образок — приміром ґрупу дерев, кущів, стежечку, яка біжить в глибину образу, один цвіт, ґрупу цвітів.

Сеї образок мусить мати перспективу, то значить, лінії мусять бігти в глибину, а не вибігати на обі сторони образка. Він мусить мати й повітря, себто небо не повинно творити на знімці мертвої сірої площі, лиш давати також рисунок і перспективу хмар. Сі хмари можуть бути густі, навислі або легкі, а цілий образок разом з перспективою і повітрям мусить віддавати ваш настрій. Крім природи або і серед неї, ви можете схоплювати подробиці життя селян чи ващих знайомих і найближчих, але тільки тоді, коли вони се не бачать. Лиш тоді можете схопити життя, а не позу. Ви можете знімати звірята серед природи або на одностайнім тлі. Ви можете постаратись робити портрети людей. — Але до всего давайте трохи почуття краси, трохи настрою, давайте себе самих.

Відтак ви вложите свої знімки в альбом та напишете: „Мій побут над Прутом в 1928 році“. Або пішлете кілька гарних негативів до редакції „Нової Хати“ з описом гарно пережитих хвилин.

Тож їдьте! Щасливої дороги!

А. Т.

Ріжні вісти

Культурні свята у Львові:

Дня 4. VI. влаштувало Т-во Письменників і Журналістів ім. Франка святочний концерт в пам'ять І. Франка. На концерті виступали й жіночі мистецькі сили: С. Федорцева (деклямація) і А. Остапчуківна (спів).

Дня 7. VI. відбулося на площі Сокола-Батька свято молоді шкіл Т-ва Рідна Школа. Багата й добірна програма стягнула на це свято велике число нашого громадянства. Подаємо одну світлинку з цього свята: Вправи вінками, у виконанні учениць шкіл ім. В. Грінченка і ім. Т. Шевченка.

Старанням Українського Краєвого Товариства охорони дітей і оніки над молоддю відбувся в днях 10—17 червня „Тиждень української дитини“. — Був це перегляд усіх шкіл Рідної Школи — від захоронки по гімназію. Подаємо картину маленьких дітей з захоронки на вул. Руській 3.

Дня 10. червня відбулося на площі Сокола-Батька Лугове Свято. Прекрасні мальовничі вправи захоплювали й радували очі тисячів глядачів.

В неділю дня 17. червня відбулося інавгураційне представлення „Робітничого театру“. Серед виконавців жіночих ролей у п'єсах Ів. Франка „Чи вдуріла“ і Самійленка „У Гайхан Бея“ звернула на себе увагу Ніна Матулівна.

В часі Зелених Свят відбулися у Львові за старанням Т-ва Охорони Воєнних Могил святочні обходи на могилах борців на лвівським і личаківським цвинтарі.

Як що року відбулася дня 3. VI. панахида на могилі бл. п. Ольги Басараб, в якій взяла участь рідня, делегатки жіночих товариств та чисельно зібране громадянство. На могилі зложили вінки: Тов. „Союз Українок“, Кружок ім. Ганни Барвінок у Львові і Кружок „Союзу Українок“ на Зіссінію.

Ольга Кобилянська в переїзді до Франсебаду задержалась у Празі. Там влаштували їй дня 2. VI. ц. р. святочну академію, на якій щирими словами вitalи її проф. др. Ол. Колесса, др. Степан Смаль-Стоцький і молодий професор Карлового Університету, великий прихильник української культури — др. Юрій Горак.

М. Пенкгерст, славна провідниця англійських суфражисток, померла в 60 році життя.

В Шіаго відбулася в маю ц. р. всесвітня виставка жіночих ручних робіт, в якій брали участь й тамашні українки. Виставовий Комітет запрошуючи українок до участі у виставці заявив, що з виставки українських робіт сподіється дуже много. Українки зорганізували свій комітет під головуванням п. директорки Параскевії Баран; цей комітет запіявся зібранням відповідної кількості експонатів.

До співучасті запрошено також п. Стефанію Чижович, представницю кооперативи Українське Народне Мистецтво у Львові, яка надіслала на виставу вироби нашої кооперативи.

Ближчі подробиці з вистави подамо в черговому числі.

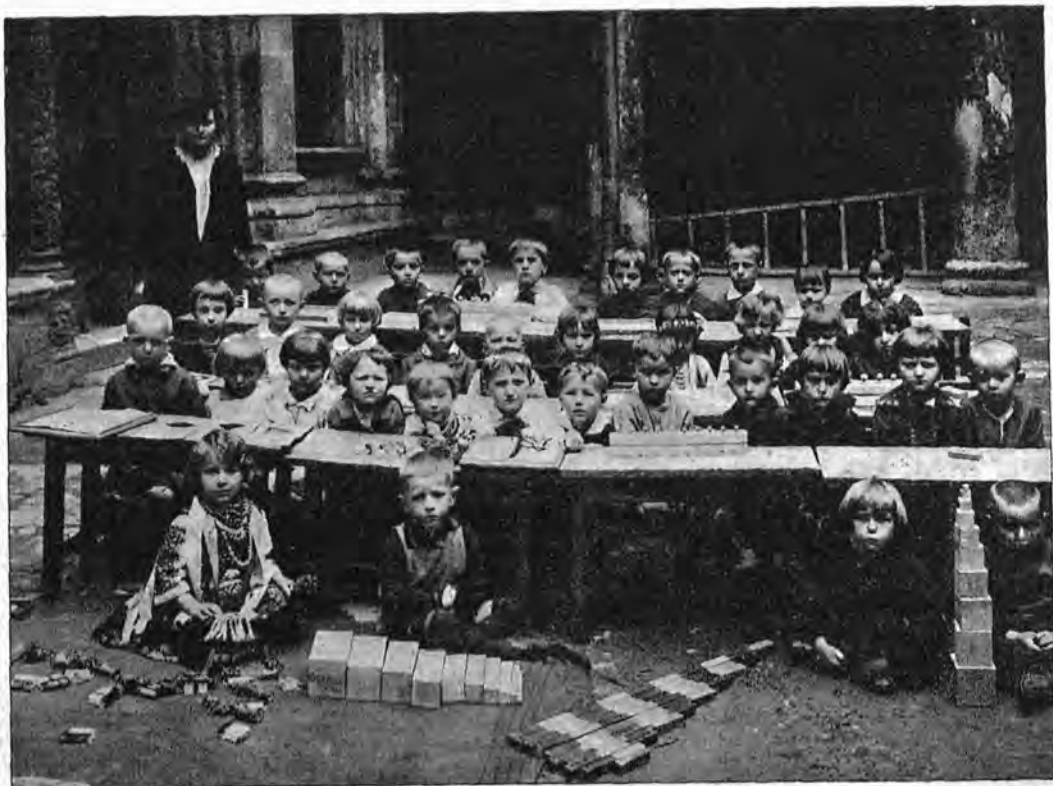
Ситківкові змагання для класифікації членів львівського клубу ситківкарів відбулися в днях 7—11 червня на площі Сокола-Батька. З жінок взяли участь Дарія Навроцька, Дора Біленька, Яр. Розжанковська, Лідія Пашкевичівна, Дарія Федаківна і Олена Шенарович.

Перше місце у поодинокій грі пань здобула О. Шенарович, у мішаній грі Дора Біленька. Краєві ситківкові змагання відбудуться цього року в Коломиї з початком липня.

Краєві легко-атлетичні змагання відбулися дня 17. червня. З дівчат перше місце здобула Соня Бирчаківна (Скуд), яка показала всесторонню легкоатлеткою. Найкращий її осяг скок в далечінь на 4 м. 28 см.

Назначені на цей самий день змагання у Кошиківці о мандрівну нагороду Союзу Українок відложено на осінь з причини непогоди.

3 нових книжок. У видавництві „Ватра“ в Ужгороді появилася книжка *Леоніда Вациського* п. з. Правила доброго поведіння для шкільної молоді. Вона призначена в першу чергу для пластуців і молодих хлопців. Книжка ілюстрована художником Петриком, має багато цитатів з літератури та народних приповідок. При списку літератури, якою користувався, покликується автор також і на наш журнал, а саме на статті „Товариські форми і звичаї“. (В друку подано мабуть помилково „На ш а хата“). Книжку цю можемо поручити родичам, які мають доростаючих синів та усім пластунам.

Захоронка при вул. Руській ч. 3 (св. Л. Пашкевич)

Купуйте тільки у фірмах, які оголошуються в нашому журналі! При закупках покликуйтеся на оголошення поміщені, у нашому журналі!

Др. Олександр Подоліський: „Що дівчина і її мати знати повинні“. Товариство охорони дітей і опіки над молоддю видало одну з дуже потрібних книжок. Потрібна вона поперед всего матеріям і то не тільки з мало просвічених кругів, але і з середньої верстви. Вони пайдуть для себе в тім гігієнічнім порадику цінні вказівки що до збереження здоров'я своїх доньок починаючи від маленьких дівчаток аж до віку половної зрілості. Мити, купання, їжа, сон, праця і забави дитинки, трактовані з лікарської точки погляду учать не раз матері це, чого самі вони не знають: гігієни молодого, ніжного дівочого організму. Дівчата, особливо доростаючі повинні також перечитати цю книжечку, а найдуть не одну корисну пораду і зможуть її приміняти для добра свого здоров'я. А книжечка заслугує на це, щоб її прочитати, бо писана живо, інтересно і гарно, друкована на гарному папері, з гарно виконаною окладинкою, так, що і зверхній вид її дає естетичне задоволення.

Про цукор. Майже всі ми любимо цукор і солодощі та ми часто чули, що вони шкідливі і тому нам заборонено їх вживати. Таке твердження є досить неfortunne, бо цукор, як і багато інших річей, є злий лише тоді, коли ми його їмо надто багато або в непригідній порі. В дійсності ж це надзвичайна добра і потрібна пожива. Кажуть люде, що цукор псує апетит та це ще не доказує, що ми його не повинні їсти. Цеж вже й річ кожної поживи у тому, що вона відбирає апетит, принаймні на хвилину; колиб вона цього не робила, тоді ми не малиб з неї великого хісна. Декотрі солодощі є дуже здорові та рішуче виходять нам на добре; однаке ми не повинні дозволити дітям їсти їх у великих кількостях поміж стравами, бо, коли прийде обід, їм не смакуватиме інша їжа, котрої вони теж потребують. Солодощі є шкідливі, коли вони псують нам зовсім апетит на іншу здорову та потрібну страву. Негри, що багато вживають цукрової трощі мають найкращі зуби у цілому світі.

Томуто, коли хочете послухати розумної ради, коли хочете бути дійсно здоровими, а при цьому заховати сніжно-білі зуби, купуйте цукорки лише в Фортуні Новій, котра виробляє їх з правдивого цукру. Виїжджаючи на ферії, поробіть собі припаси тих цукорків, а всюди, де поїдете домагайтеся цукорків „Фортуни Нової“.

Др. СОФІЯ ПАРФАНОВИЧ

ЯК ОДЯГАТИ І ПОВИВАТИ НЕМОВЛЯ?

Таке питання — серед ряду інших — стає в першу чергу перед вагітною жінкою. Довгі місяці журливого очікування вона скорочує собі спорядженням і придбанням дитячого вбрання і постелі. Та не одна мати не знає як воно має виглядати, з якого матеріалу, та в якій кількості треба його приладити. Буває, що навіть досвідні матері, поновлюють не одну похибку в тих справах, похибку не раз великої ваги для здоров'я немовляти. Можна це пояснити невідомістю та незнанням гігієни піжнього, наче цвіт, тільки повородка. Тому вважаю своїм обов'язком подати декілька вказівок з тої важної та загально-інтересної ділянки.

Головним завданням одягу є охорона тіла перед студією. Одяг має зберігати власне тепло людини і між своїми верствами удержувати верству ogrітого повітря, що, як лихий провідник тепла, повільно охолоджується, а рівночасно постійно оргівается від поверхні тіла людини. Значить, не тверді, густі матеріали, як шкіра, гума, є відповідні для спорядження нашої одяжки, але матеріали більш пороваті, зроблені з тонких ниток та волосків вовняної, бавовняної чи льняної пряжі. В шпарилах цих тканин відбувається ogrівання та повільна виміна газів, що оточують наше тіло. При цьому слід додати, що більше тонких верств одяжки дає більше тепла, ніж одна груба, а це ізза тої власне ogrітої верстви повітря між ними.

Шпарильність одягу має ще друге важне завдання для нашого тіла. Щілини одягу є немов вентилятори нашого тіла. Шкіра віддихає, працює і виділює багато шкідливих тіл. Через шпарилини одяжки вони випаровують та висихають і в тої спосіб осушують та очищують поверхню тіла. Колиж одяг є твердий, непронускаємий, вони громадаються під ним, розкладаються та дражнять шкіру, викликаючи хвороби шкіри, а посередно також хвороби інших оргівнів тіла.

Це все, що сказано про одяг взагалі, в це більшій мірі відноситься до одягу немовляти. В порівнанні до тягару цілого тіла є поверхня тіла дитини три рази,

O. VER

ПЕРСПЕКТИВИ НА ФЕРІЇ

У нас, а ближче — між товаришками сестри гімназійної, переведено недавно дуже живу дискусію. Оксана виїздила на катедрі й стала трубіти:

„За місяць ферії! За місяць воля!“

Ціла кляса почала гудіти. В тім вибігла з великим розмахом Олена й почала реторичну промову:

„Чому властиво радієте феріями? Наложите до пласту? Їдете в табір? Гори? Ні, всіх табір не помістить і не всі пластунки. А чи вільно вам ходити по городі босо? Чи вільно вам на сіно вилізти? Чи вільно вільно в саді положитися? Що вам властиво вільно? Де та ваша свобода? — Тета кричить: може надійти „пан професор“ (такий від „а“, „б“ і т. д.), треба „добре“ виглядати. — А приїжджають гості: теологи, старий меценас, пан ресент і т. д... Добру партію можеш зробити, а хіба який буде дивитися на таку, що по сіні лазить! Робітку возьми, очі спусти, сиди межі квіти, гаптуй, сиди нюхай, нюхай сиди, сиди нюхай, нюхай сиди, нюхай сиди... Завтра празник — треба вибратися, позавтра гості — треба чесатися, треба ніжно виглядати, треба робити добре вражіння, — здохнути треба, кажу, вам, а не феріями радіти! Що вас у таке одушевлення вводить? Двійок не будете обривати? А сидіти межі товстими гостоньками світсько-духовного й духовно-світського характеру тай

на товстого индик дивитися (— навіть не їсти до сходу, бо не винадає! —) — то ліпше? Чорта лисого ліпше! Я нікуди не їду, не їду, не їду!...“

Ото-ж шум пролетів по клясі! Крик—шум, що аж гей! Сварка без означеної точно точки зачіну, ані умотивованих закидів, — одним словом горять язика, йде цілком не клясична, дуже оживлена „дискусія“ в клясичній гімназії й це клясичніший клясі!

Гей! Є ще там хто, що не знає нашої кляси? Маємо честь представитися: Марушка, Оксана, Любка, Галька, Олена, Гануся, Слава... Спортсмени, артисти, поети... найменше гімназисти. Гімназія се тільки тимчасове лихо. Нам вона виже крила. Але по матурі! Світ упаде нам до ніг!

Отсі то всі великі в майбутності люди розкричали тепер на тему ферії.

Марушка, пластунка, обвинувачує Олену за нессізм. До сего доходять розпещені, зманеровані поети. Але люди здорового розуму й праці не погоджуються з ними. Ферії відчиняють гарні перспективи: Можна працювати над народом! Розказувати людям історію України (Марусечко, забула, скільки двійок обірвала зі сеї саме історії?!), — вносити в село культуру, освіту, закладати читальні, давати вистави... Оксана стукнула кулаком. Досить. Категорично поставила внесення: Марушка за всі ті фрази вилітає за двері. З дальших наряд її виключаємо.

**Білля, блюзки, шляф-
рочки, спіднички, пан-
чохи, трикотажі і т. п.**
найдешевше поручає фірма

„ГОЛЬФ“

Львів, Кілінського 1.
напроти Віденської Каварні
**Ціни для зареєстрованого на-
шого магазину найнижчі.**

у одnorічної дитини два рази більша, чим у дорослих. Маючи таку велику поверхню в порівнянні з ogrіваючою її масою (тягарем), дитинка тратить багато тепла. Ця страта є тим більше помітна, що органи регулюючі температуру в у дитинки ще слабо розвинені. Ізза того головним завданням дітчого одягу є хоронити тіло перед стратою тепла. Всетаки треба тямити, що не тільки простуда є шкідлива, але не менше шкідливе є перегрівання дитини, з чим часто стрічаємося у надто боязких, або мало інтелегентних родичів. Щоби орієнтуватися в стані здоров'я дитини, треба міряти температуру два рази денно: рано і під вечір. Нормальна температура немовляти є 36,5—36,7° Ц. в нахвині, а приблизно 37° в відхвовій кишці. Зберегти цю теплоту є головним і першим завданням дітчого одягу.

Другою прикметою одягу, як сказано, є пропусканість для воздуха та газів і пар, котрі виділює поверхня шкіри. Білля дитини повинно бути провісне. Ізза того не треба цілої дитини овивати в непронускаму цетатку, не треба уживати гумових майточок, та твердих щільних пеленок.

Важною властивістю дітчої одяжі є обширність та вигідність. Дитина мусить мати можливість виконувати рухи, котрі виробляють її мязи, управляють обіг крови та розвивають грудну клітку. На це муну звернути увагу матерей, котрі ще не можуть позбутися пересуду, що дитину треба тісно повивати, бо інакше буде мати криві ніжки. Кривуха це хвороба ізза недостатці світла та невідповідного відживлювання, а не ізза свовідного, вигідного вкривання дітей.

Білля повинно бути біле, м'яке, з матеріалу втягаючого воду, пригідне до прання. Найліпше є бавовняне. Вовняне треба прати в шампоні, пороху мильнім, або розпуценім миль з додатком ложки амоняку.

Білля мусить бути чисте і тому треба його зміняти в міру потреби. Мусить мати вигідний крій, легко даватися випрати, а кількість його мусить вистарчити від одного до другого прання. Щож до прання, то воно

повинно відбуватися раз, а то й двічі на день. Не вільно уживати хльорку, бо він не тільки пощить білля, але також дразнить шкіру дитини. Білля треба виварити, висушити (найкраще на сонці) і випрасувати (горяч залізка убиває заразки).

Яке-ж повинно бути білля та одяг немовляти?

Сорочечка має бути льняна, з тонкого шпiртінгу або з т. зв. тетри — є це почвірна пряжа. Кафтаничок зроблений з бавовняного трикоту. Обов — сорочечка і кафтаничок мають сягати тільки до половини животика, щоби не занечищувалися. Не повинні мати ковпиріків з мережевом ні мережками, бо вони є пореткі і дразнять шишку дитини, а також зле перуться. Вязати на ленточки (у старших дітей запинати на гузичок). Ніколи не треба спинати шпильками! Новородків одягати так: рукав сорочечки вложити в рукав кафтаничка і оба разом натягнути. Сорочечку вяжуться з задуг, кафтаничок з передуг. У старших дітей сорочки вяжуться з передуг

(Далі на стор. 29)

Виправи шлюбні і для пенсіонатів!

КОВДРИ сатинові зол. 23.—

МАТЕРАЦИ з морської трави „ 33.—

„ з волосіння . . „ 75.—

Простирала, Пошевки, Подушки, Килими, Фіранки, Хідники, Ліжка залізіні й мосяжні у великому виборі

поручає

ВІДОМІЙ МАГАЗИН З ПОСТІЛЛЮ

В. ІЖИЦЬКОГО, Львів, вул. Коперника 3.

Любка нагадала собі, який прекрасний фортеняп у її тети! Два роз'їхані грамофони, більше чотири бубні, більше п'ять фальшивих труб і джезбендів не дають ще навіть ілюзії тих божеських тонів, які видає зі себе клявір тети Клявдії Цюкової. Любка, п'яністка, туди мала їхати! Отсе перспектива!

Оксана все в доброму гуморі: На стриху в її діда є цілі стоси пригод Шерльока Гольмса. Стефа одначе впевняє, що Гольмс, читаний в ясній, теплій вакаційній дні не робить вражіння. Найкраще читається його в осені, в отсю пору мрак, дощів, духів, чарів. Гануся пропонує на ферії працю над дітьми. Все треба мати якусь ціль перед собою (хочби й що п'ять хвилин иншу!). Але Галя відразу збиває плян Ганусі, представивши, яку небезпеку в такій праці творять корови. Іра також обстоює погляд, що вийти з хати на селі в часі мандрівки коров страшніше, ніж у місті вертати домів о півночі. Міцька зовсім з тим не погоджується. Корови то ніщо, але мухи, прошу, але комарі й мухи! Одні в хаті, другі на дворі. Міцька терпить від цих невимовно. А ще мухи на селі спеціально некультурні. В товаристві сіла одна віжній Міцці на ніс! (І якже потім такого носа дерти?!). Алеж товаришки! Від чого-ж вапа помисловість?! Охорона від мух подає багато нагоди до екзотизму. Дуже пожадані є в таких випадках завої з рушників а ля туркиня-болгариня, вахлярі з ліщини на взір струсевих пальм фараонів, муслінові заслони, імітація ночі в полудне, вікна

заслонені коцями, а в кімнаті на землі східне лежонце, біля нього опіюм — вода зі соком. Ой, дякую. Се хіба для нашого слоня.

З хаосу крику, шуму, сміху й люті, з виру думок, помислів та плянів, — ось які виринули перспективи:

Бавитися по празниках, робити добру міну й кнпїти в нутрі; ігнорувати тяжкі приписи доброго топу, заживати свободи й бути гризотою цілої „фамілії“ з теточками на чолі. Читати цікаві, старі, повні пороку пригоди Гольмса під миле брєнчїння ще цікавіших мух. Зводити боротьбу з мухами, коровами, курками, качками, индиками та всякою иншою голотою. Сидіти на перемену в хаті, в саді, в городі, в хаті, в саді, в городі й чекати терпеливо, коли збереться товариство в ліс. Можна грати на клявірах фірми „Горіжок—Черепок“, на яких головню добре виходить Шопен і Бах. Можна працювати над народом, якщо він такий дурний, що слухає підстріленої „панунці“ з міста. Але все-ж таки ферії, хоч з мухами й небажаними гістьми, хоч з теточками й робітками, — всетаки вони ліпші ніж спека в клясі.

Вбігла якраз Олявка з китицею червоних маків:

„Не журися, Олено! Проблема ферій розв'язана! Заложимо....“

Ой! —

Професор вліз нам цілком не в пору. Година. Лятина.

КОНКУРС

Редакція „Нової Хати“ розписує отримати конкурс на виготовлення моделей літніх жіночих одягів, взорованих на народній пош.

Моделі природної величини, виконані з відповідного матеріалу, треба надіслати до „Нової Хати“ — Львів, ул. Словацького ч. 14.

По літніх феріях збереться комісія, зложена зі знавців етнографії і костюмольогії для визначення нагороди за 3 найліпші моделі:

Перша премія за найгарніший модель виносить 10 дол., за другий 5 дол., а за третій ручну роботу в ціні 3 дол.

По змодельованню і відфотографуванню для ужитку „Нової Хати“ моделі будуть повернені власницям, або на їх бажання передані до продажу.

ПРИМІТКИ З ПРИВОДУ КОНКУРСУ

Від довшого часу відчувається у нас потреба легких практичних, літніх суконь, до ношення підчас побуту на селі, в купелевих місцевостях, літнісках, до менших прогулянок і т. д. — загалом до такого вжитку, як приміром, прип'яті за границею „діридли“, звані у нас також „тирольками“. Найліпше прип'яті для цього типу одягів, оперті на взірцях народної поші, які з малими приміненнями до вимог кожноточної моди, могли б бути вживані постійно для вище названої цілі.

Беручи під увагу багатство і різноманітність українських селянських одягів — хочби в самій Галичині, Управі кооператив „Укр. Народне Мистецтво“ та „Труд“ у Львові порішили примітити їх для ужитку жінок інтелігентної верстви, а також опрацювати стилеві народні строї, для виступів в національних святах, хорах, театральних виставках, вечірках і т. д.

Моделі таких одягів будуть популяризовані через „Нову Хату“ в будучому зимовому і літньому сезоні. Наші львівські музеї не мають на жаль повних збірок поші з усіх частин України, не мають навіть коплетів найбільш характеристичних зразків галицької селянської поші; скорше можна їх подібати в етнографічних музеях Відня, Ленінграду (Петербурга), а то й Будапешту. Через те виготовлення таких моделей у Львові справляє значні труднощі, що до заховання чистоти стилю.

Краще можуть виконати се одиниці, що живуть стало на селі. Також побут на селі в часі літніх ферій, дає нашим передплатникам і читачкам найкращу, нагоду студіювати народну пошу, кладучи в основу характеристичні цілі поші даної околиці, виготовити моделі на оголошений конкурс „Нової Хати“.

Поша наших селянок дуже різноманітна, так що до форми і виконання — як і що до зіставлення красок і розміщення прикрас. Вже самі сорочки Поділля і Поліття, багато вишивані і довгі, можуть бути зразком цілих суконь. Загально подобаються у нас гуцульські одяги задля оригінальності форми і красок. Інтересні, а мало знані у нас зразки народної поші з Лемківщини, Бойківщини і Підгір'я; деякі з них можна було оглядати в минулому році на сільсько-господарській виставці в Стрию. Мало відомі у нас волинські корсетки і спіднички з того самого матеріалу. Отже ціле те багатство вишиваних сорочок, переміток, горботок, фот, запасок, корсеток, киттарів, всіх отих „малюванок“, „димок“, „душок“, „полотнянок“ і т. д. повинно бути використане для опрацювання стилевих народних стрій і для виготовлення моделей на вище поданий конкурс.

Матеріал до виконання моделю може бути такий, як вживають в даній околиці, або кращий, тонший і дорожчий, однак все треба вважати, щоб не затратив модель характеристичних прикмет поші даної околиці.

А при тім всім має бути не надто дорогий, вигідний, практичний і мати естетичний вигляд.

О. З.

ПРО ТАЙНУ ЕЛЕГАНТНОГО ВИГЛЯДУ

Шановні Читачки!

Тяжке завдання бути референткою мод у „Новій Хаті“. Студіювати через цілий місяць усі закордонні журнали мод, щоб Вам, Шановні Читачки, дати найновіші відомості з цієї ділянки, бажавши, щоб кожна Українка виглядала мов Парижанка, а рівночасно не витрачувала на одяг багато гроша та... Ось дві картини.

Точно в десять день після появи останнього числа „Нової Хати“, в якому зрадила я Вам тайну елегантного вигляду, попадаю на „дванадцятку“. У столичному городі Льва, на дванадцятку „сметалки“ — під Преображенську. І бачу казку на яні:

Двадцять заклятих королівен, яких зловив ворожка приєднала в часі одного балу у салі Народного Дому, а тепер в таку прекрасну сонішну педілю збудила і випустила на Краківську вулицю. І вони біднячки опинились так як були на балевій салі у ярих шовках, дже-тах, коронках, стилевих суконках, прикрашених цвітами — серед сірих мурів вулиці. Суконки ці були може гарні в освітленні електричних жарівок, у різноманітних красках веселки-рефлектора, але під промінням ясного червеного сонця — вид їх був прямо жахливий.

Одна моя знайома виходить заміж і приїхала з мамою до Львова купувати весільну сукню. Просить мене, щоб я допомогла вибрати. („Ви пані, пишете про моди і елегантність у „Новій Хаті“, розумієтеся краще від нас“ — каже мама). Заки вибралися ми на закупку, питаю молоду, яку сукню бажав мати. Довідаюся, що вінчання має бути зовсім скромне і раджу білу сукню з сирого шовку. Можна її посити ціле літо з доданням кольорового паска, щоб не виглядала надто весільно, а опісля зафарбувати та мати на довгий час шовкову поплудневу сукню. Моїм знайомим це якось не конче відповідає. Тратимо цілий день, переходимо усі львівські склепи і вкінці купуємо: тяжку вовняну матерію, що найдорожчу. Суконка буде за горяча, щоб носити її в літі, а за ясна на зиму і буде так само спочивати в шафі як давня традиційна весільна сукня.

Так отже бачу, Шановні Читачки, що моя остання стаття не зробила на Вас ніякого вражіння.

Ви мабуть не довіряєте мені. Невже може жінка зраджувати тисячам жінок тайну, якої не кається й найліпший подрузі? Невже не ховає вона найважливіших тайн для себе?

Можливо, що Ви так думаєте про мене, не вірите мені ні „Новій Хаті“ і тому так завзято передплатуєте ще усіякі „Рекорди“.

Мене це однак не знеохочує і сьогодні я звертаюся уже до Вас не з дружньою порадою, а з горячим проханням. Зробіть мені цю приємність та позашивайте свої балеві сукні гарно в полотна і сховайте ген у сам кутток шафи. Я Вам уже пригадаю, коли буде час їх витягнути на денне, чи радше на нічне світло. Тоді пораджу Вам, як їх відсвіжити, що з ними зробити. Як що Ви дійсно не маєте „що одягнути“ і конче бажавте виносити балеву сукню літом, так переробіть її так, щоб виглядала на літню. Зазначую, що це можливе лишень при сукнях у чорній, білій і пастелевих красках. Тамте про це, що надто скромний одяг ніколи не разить, а одна „кокарда“, один тюлевий „туф“ за багато, може Вас дуже осмішити.

Друге прохання: як що Ви маєте купувати що небудь з одягу, відбудьте раніше кількохгодинну раду дома, запросіть на цю раду кого уважаєте за знавця, але до склепу приходіть уже з ясно і точно означеним бажанням. Буде це велике добро для кунця, для Вас, Ваших знайомих і для Вашої калитки.

Мені закинено між иншим, що я пишу про одяг і елегантність виключно для жінок, а забуваю про мужчин.

На це я можу зробити лиш одну загальну увагу. Наші мужчини є на стільки запердані — на скільки жінки є надто вичепурені. Потрібна золота середина!

Та в майбутньому я буду про цей закид тямити і подбаю, щоб тайну елегантного вигляду зрадити й другій половині людського роду.

(О. Ш.)

204. Елегантний комплект до подорожі з сіро-зеленої Kasha. Складається він з плаща, прибраного футряним ковніром, спіднички, камізолі і батистової блузи. Камізоля стягнена в пасі широким шкіряним паском. Плащ підшитий тим самим матеріалом з якого ушита сукня.

На пополудне і вечір дуже модні цього року сукні з мережева (коронки) у кольорах чорній, темно-синій та усіх відмінках сірого. Спід має бути у цій самій кольорі. До літніх суконь носять лиси у кольорах відповідних до одягу. Лисами прибирають також ковнірі по-

полудневих та вечірніх шовкових плащів. Сукні мають бути децю довші, також спортові і ранішні, так, щоб закривали коліна. Панчохи ясно-рожеві т. з. тілісті дуже немодні. Цього літа мають вони бути у кольорі добре оговореного від сонця тіла.

КОСТЮМИ І ПЛАЩІ

ч. 205. Елегантний плащ з англійської матерії, прибраний стебном.

ч. 206. Практичний спортивний одяг з темного „Cover coat-y“, що складається з камізоли, спідвиці й пелярини, з відповідною спортивною блузою.

ч. 207. Вовняний костюм до подорожі з взористого матеріялу. Ковнір носить високо підігнаний.

ч. 208. Дуже практичний Trench-coat; вигідний, бо має підшивку до припинання.

ч. 209. Дуже елегантний шовковий плащ без ковніра, прибраний волянтами, а підшитий матеріалом, з якого ушита сукня.

frischling

КОСТЮМИ І ПЛАЩІ

ч. 210. Чорний шовковий плащ в легко дзвонівій формі, прибраний плісою з шовкового рилсу і широко обшитий футром.

ч. 211. Вечірній плащ з шовкового бродату, оригінально прикрашений лямованням, зв'язаний при боці і на шві.

ч. 212. Костюм до туристики з двоякого матеріалу. Жакет стягнений до заду вузьким пасочком зі спряжкою.

ч. 213. Плащ на непогоду з шовкового неперемакального матеріалу в крати.

Г. Г. Г. Г.

ВІЗИТОВІ І ВЕЧІРНІ СУКНІ

ч. 214. Сукня з взористої тафти без рукавів. До неї убирається коротка нагортка з тафти в одній красці, викінчену дрібними зубцями.

ч. 216. Гарна коронкова вечірня сукня зі вставленими дзвоновими частями на спідничці.

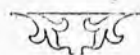

214

215

ч. 215. Елегантний візитовий комплект, що складається з жакета шовкового темносиньої краски і сукні з Georgette-я яснопопеластої краски. Попелястий лис на шкві доповнює туалету.

ч. 217. Легонька ясносинія суконка. У трикутний вкрий біля ший вставлені продовження, які творять шалі.

216

217

Г. Г. Г. Г.

ЛІТНІ СУКНІ

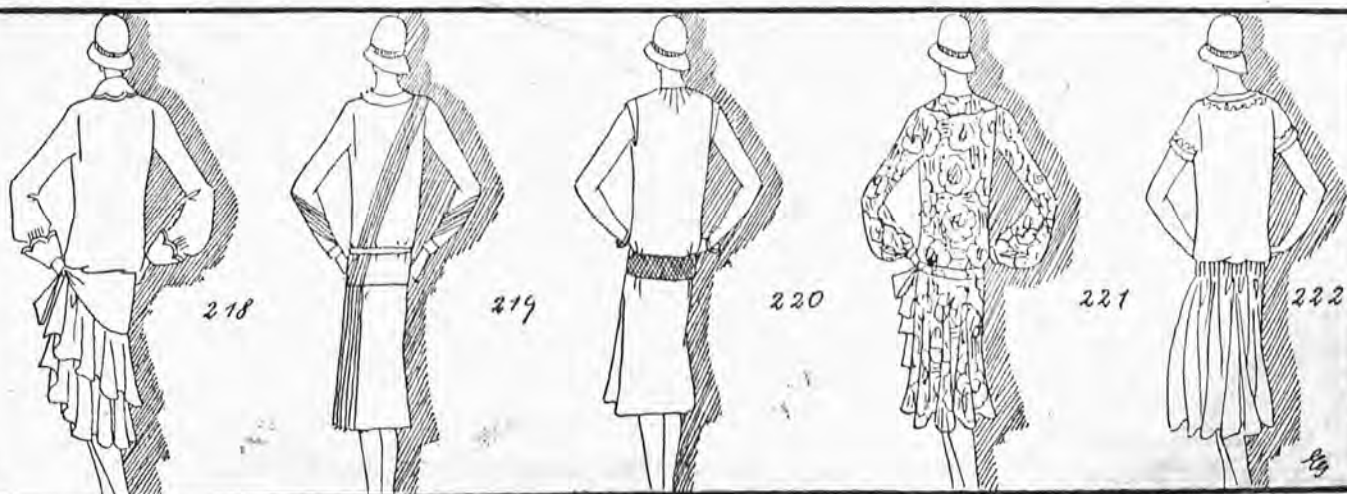
ч. 218. Маркізетова сукня прибрана фальбанами, батистовим ковніром і манжетами

ч. 219. Гладенька суконка з Crêpe de chine високо підтягнена під шию, прибрана густо у закладки.

ч. 220. Біла суконка без рукавів до прання. При викрою нашіта коронка у формі жабот.

ч. 221. Легка морщена сукня з взористої етаміви.

ч. 222. Плотняна сукня вишита при шії, на рукавах і долиною. Спідви́чка збрана у дрібні фалди при поясі.

ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВИЙ КРІЙ

223

226

МОДНІ БЛЮЗИ

Блюзи вернули знову до моди. Рано носить до костюму або спортивного комплекту блузи з зефіру, маркізети або батисту; пополуни з Crêpe de chine, Crêpe Georgette або Crêpe Lavable. Улюблені в кольори: біла, рожева і всі ясні пастельні кольори.

ч. 223. Елегантна рожева Crêpe Georgette-ова блуза, прикрашена коронковим жаботом.

ч. 224. Блуза з білого шовку до прання інтересно прикрашена геометричними закладками.

ч. 225. Спортова блуза з зефіру, морщена при тесці й паску.

ч. 226. Елегантна Crêpe de chine-ова блуза, прикрашена бічним жаботом.

ч. 227. Блуза з жовтої Crêpe Georgette-и прикрашена сірою коронкою, часті коронки при паску вільно висять.

ч. 228. Біла батистова блуза, прикрашена закладками.

224

227

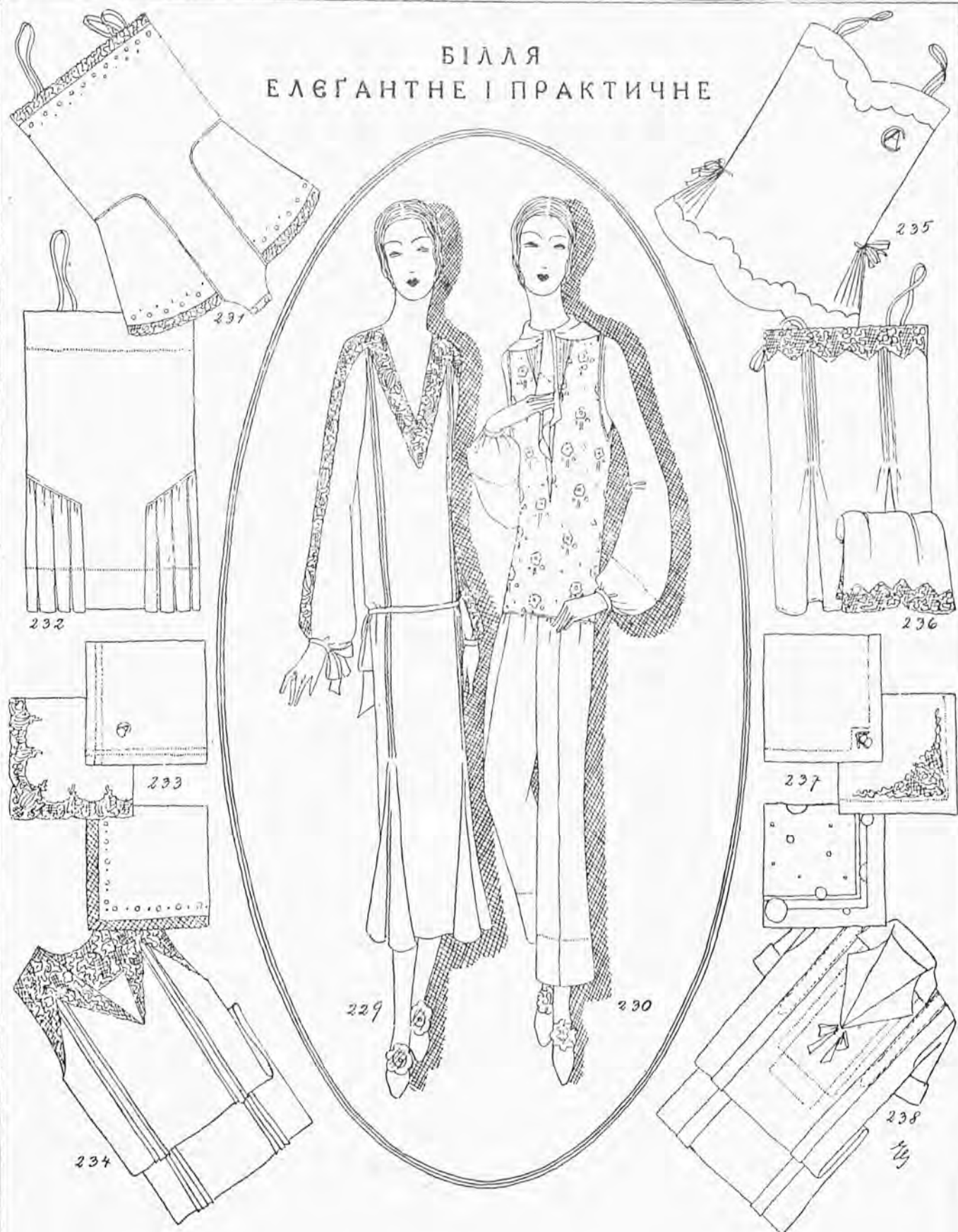
225

228

БІЛЛЯ ЕЛЕГАНТНЕ І ПРАКТИЧНЕ

ч. 229. Чепурна нічна сорочка прикрашена мережею (коронкою).
ч. 230. Піжама, викінчена, мережкою з ковніром у виді хустинки. На піжаму убирається камізолю з озористої матерії.

в джемперовій формі.
ч. 231. Гладка комбінація, прикрашена мережею (коронкою) і гаптом.
ч. 232. Комбінація з ружевого шовку до правця, викінчена ручною мережкою.

ч. 233. З решток батисту і Crêpe de chine ушиті хустинки до носа, прибрані мережею, гаптом або мережкою.

ч. 234. Нічна сорочка з батисту, горю при-

брана мережею (коронкою).

ч. 235. Гарненька біла комбінація, прикрашена в зубчасту плісу з кольорового батисту.

ч. 236. Гарнітур, зложений з сорочки і май-

точок, прикрашений мережею.

ч. 237. Хустинки модерно викінчені в рогах.

ч. 238. Практична нічна сорочка, викінчена мережкою.

ГАРНІ СУКОНКИ

ч. 239. Взориста суконка до прання з широким ковніром, викінчена зубцями.

ч. 240. Суконка з блідо-жовтої крепи, прибрана широкими закладками.

ч. 241. Суконка без рукавів з взористого матеріалу до прання, і блюзочка з білого батисту.

ДЛЯ СМОТРИКІВ

ч. 242 Білий вовняний джемпер і плісована густо вовняна спідниця.

ч. 243. Взориста воальова суконка. Перед уложенний у контрафалди, ушитий з воалю в одній красці.

ч. 244. Гарний капелюх зі соломки Manila, прибраний широкою стяжкою.

prekashin

ДІТОЧІ СУКОНКИ

ч. 245. Дуже гарна синя батистова суконка з шовковим паском і подвійним коввірцем.

ч. 246. Суконка до прання з полотенця з широким взористим закінченням.

ч. 247. Взориста суконка і блузка з білого батисту.

ч. 248. Тепла суконка комбінована з Kasha в красці темній і ясній, beige.

ч. 249. Суконка в сині і білі пасочки. Спідничка до припинання, манжети й коввірець з білого полотна, краватка з чорної лискучої стяжки.

ч. 250. Убранко для хлопчика, ушите з полотна в сині й білі пасочки. Сподні пришивається до гладкого станичка без рукавів, який носиться під блузкою.

ДІТОЧІ ПЛАЩІ

ч. 251. Ясно зелений костюм для дівчати; так звана дворядівка (два ряди ґузиків), спідничку припинається до білої блузок з довгими рукавами.

ч. 252. Жакетик з волічки для малої дівчинки, плетений у взір відповідний до шалика з Crêpe de chine. Треба вибрати Crêpe de chine о можливо легким взорі

ч. 253. Ясно червоний плащик з мягкой вовни.

ч. 254. Рипсовий плащик для старшої дівчинки.

ч. 255. Дуже оригінальний плащик з вовни або шовку, прикрашений потрійною пелярпною.

ч. 256. Жакет для хлопчика з ясної мягкой вовни, обшитий вовняною ленточкою в темній красці.

Григорій

ТАБЛИЦЯ КРОЇВ ДО Ч. 7-8

ч. 257. Вишивана су-
конка для дволітної
дівчинки. Потрібно

1 15 м. матерії 60 см.
широкої. Вишивка
виконана гладдю.

ч. 258. Маринарський одяг для
10-літнього хлопчика; потрібно
1 50 м. матерії на 130 см. ши-
рокої; 0 50 м. матерії на ко-
пір і манжети на 80 см. ши-
рокої, 8 50 м. ленточки на $\frac{3}{4}$
см. широкої. Станичок ушитий
з подвійної матерії, запинаєть-
ся з задку. Вдовж лінії слід
ушити 2 см. широку закладку,
призначену на продовження.
Блузку натинається з переду
повздож, на раменах напопе-
рек. Ковнір фіг. В 7 з подвій-
ної матерії прикривається ма-
ринарським ковніром, який так
як і манжети ушитий з іншої
матерії і прикрашений ленточка-
ми, штанижка запинаються кри-
то з переду; по боках мають
кишені, з переду пришивається
штанижка до станичка, з задку
звужується вшитками, викін-
ченими рівним кусником мате-
рії. Пришивається їх на гузич-
ки до станичка.

ч. 259. Спідниця для дівчин-
ки припинається так як штан-
нята, гузичками до станика.
Береться на неї кусень мате-
рії 45 см. впродий, а 2 м. дов-
гий, який укладається у фалди.

ч. 260. Суконка з зористої
крепи з кишеньками, прибрана
лямівками без рукавів. Вели-
чина ч. 3.

ч. 261. Пелерина (саре) як до-
повнення суконки. Зроблена
з каш'ї у красці тла і лямі-
вок, підшита крепою, з якої
зроблена суконка. Виконана
з матерії фроте, підходить ду-
же на купелову нагортку.

ПОДУШКИ НА ОТОМАНУ

Подушка з кліматомізінійною вишивкою,
ціла зашита.

Нагадує ткани гобелінові матеріали. Виконана нитками Cotton Perle або D.M.C. Nr. 12 на канвовому полотні красками: бордо (814), горяче-жовтою (740), чорною (310), рожевою (565), синьою (517), зеленою (897), ясно-жовтою (742), помідоровою (900), лілля (552).

Взір вишивки можна замовляти окремо в НОВІЙ ХАТІ.
Ціна взору 2 зол., а готової подушки 28 зол.

Подушка з оригінальними буковинськими вишивками
з народних сорочок, виконана волічкою.

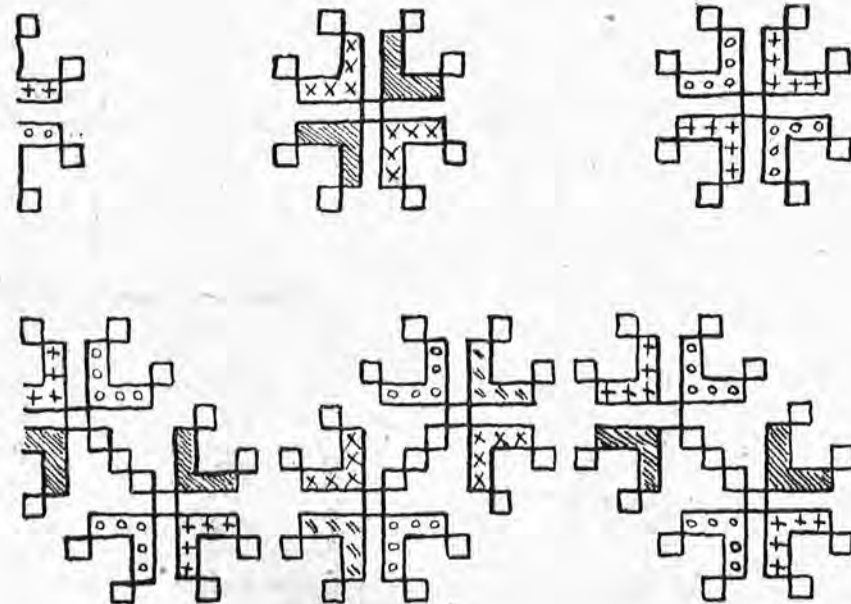
В горі подушки вишивка з частини уставки т. зв. морщинки, виконана зеленою краскою.

Спосіб вишиття морщинки (*) дуже оригінальний, відмінний від загально знаних стібів: хрестиків, шиття гладдю, на-просту і т. п. Шиеється морщинку т. зв. прошиттям (звичайний стіб поза голку), беручи на голку дві нитки полотна. Стіб морщинки кладеться впоодовж взору, (протівно як в пізінній) і шиеється його грубими нитками, звичайно волічкою, щоб стіби між собою зливалися в одно, і творили одну непрозорчасту масу краєки.

В морщинці зашивається тло вишивки (як розвід в пізінній вишивці), звичайно одною краскою, — зеленою (павина краска), або горяче-жовтою; рідко червоною, чорною, сивою, синьою або білою. Взір морщинки своїм видовженим виглядом дуже нагадує мотиви виткані на крайках.

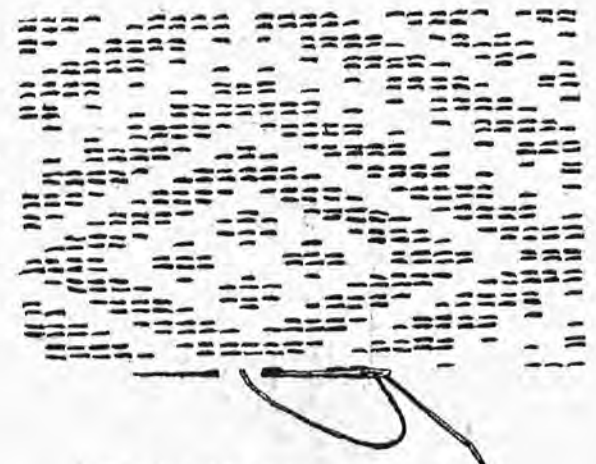
Від морщинки в долину йдуть на подушці взори рядами, так як на рукаві народної сорочки. Два головні широкі мотиви в роді галузок з квітами; вони виконані ярко-червоною краскою. Між ними, щоб заповнити порожні місця, розміщені дрібні мотиви (**) поодинокі. Крім цього вздовж цих двох головних цвітистих взорів йдуть рівнобіжно по обох боках вузькі рядки вишивок, в яких повторяються злучені мотиви з розкинутих дрібних орнаментів між квітами. Вони виконані в головному чорною краскою, легко розкраплені. Всі вишивки від морщинки в долину виконані гладдю і хрестиками.

Взір вишивок можна замовляти окремо в Н. ХАТІ.
Ціна взору 2 зол.

(**) Дрібні мотиви з буковинської подушки.

Краски: L чорна (310), XX червона (815), ++ амарантова (916),
OO жовта (742), // зелена (897), /// синя (517).

(*) Спосіб вишиття морщинки.

ВЗОРИ Й НИТКИ ДО НАБУТТЯ В „НОВІЙ ХАТІ“.

РОБОТИ

З НАРОДНИМИ ВИШИВКАМИ

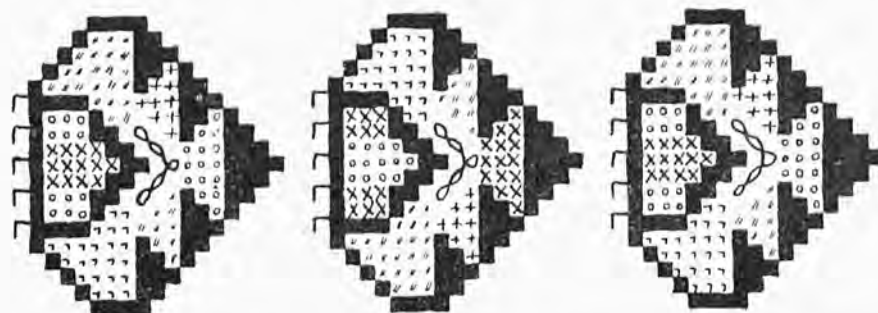
Подушка з буковинською вишивкою.

(Ще п'ятий спосіб примінення вишивок з пародної сорочки на подушку).

По середині густий взір уставки, оригінальний своїми рівними пасами; вони виконані ланцюжковим стібом, золотими та срібними нитками в шістьох групах на перемину. Кожна група обрамована чорним пасочком, виконаним звичайними хрестиками. Поміж паси біжить цвітистий орнамент в червоних і горяче-жовтих красках, ніби грядочки квіток, в яких лиш де-не-де повтікані зелені або темно-лілові купочки.

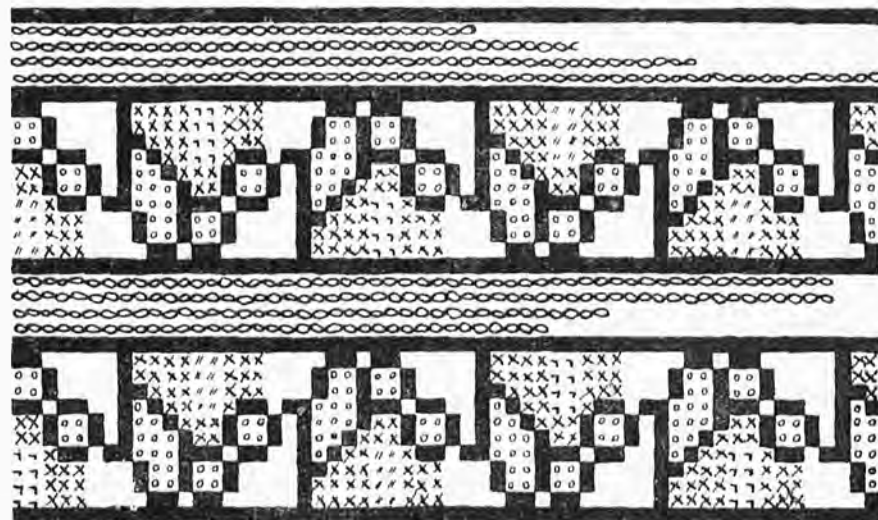
Краєм головного взору біжать по обох боках рядком головки рож, — орнамент, який на буковинських сорочках уміщений звичайно на грудях в два ряди, або при пазусі. В цій орнаменті переливаються ті самі краски, що на уставці, з додатком ясно-бурачкової. В середині кожної рожі кривий рядок ланцюжка з золотої і срібної нитки на перемину.

Врешті для злагіднення переходу з кольорової вишивки до гладкої площі білого полотна, уміщена по обох боках мережка. Цілість незвичайно ефектовна, хоч рисунок вишивки зовсім скромний, не тяжкий до відроблення.

Частина вишивки до буковинської подушки.

Краски: ■ L чорна, ∞∞ золота або срібна, XX темно-червона, ++ ясно-бурачкова, OOO горяче-жовта, // // зелена, LL темно-лілова.

НИТКИ
ДО
РУЧНИХ
РОБІТ

ФАБРИКИ D. M. C.

В КЛУБКАХ, МОТКАХ: Ч. 16 АБО 12

COTTON PERLE . . . 0'65 Зол. за клубок

D. M. C. 16 і 12 . . . 0'25 „ за моток

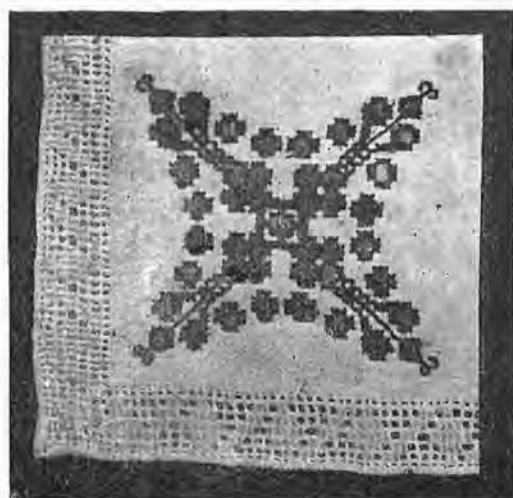
MOULINE . . . 0'18 „ „ „

ЗАМОВЛЯЙТЕ
В „НОВІЙ ХАТІ“
ВЕЛИКИЙ
ВИБІР
КРАСОК

ШИРИНКА

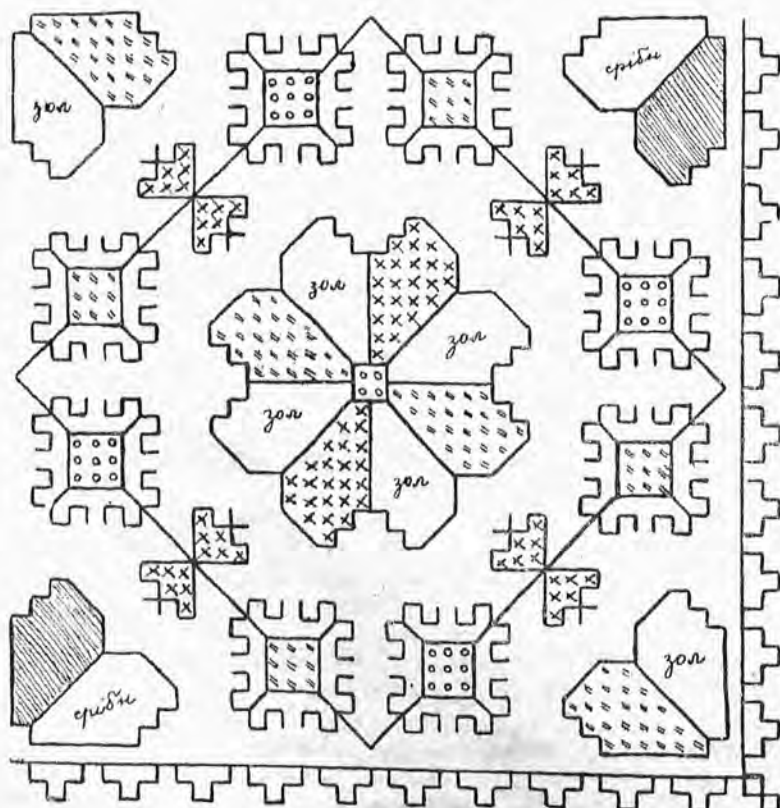

а) Буковинська ширинка.

б) Взір вишивки на ширинці в побільшенні.

2) Повіт Кіцмать.

ІНШІ ВИШИВКИ З БУКОВИНСЬКИХ ШИРИНОК.

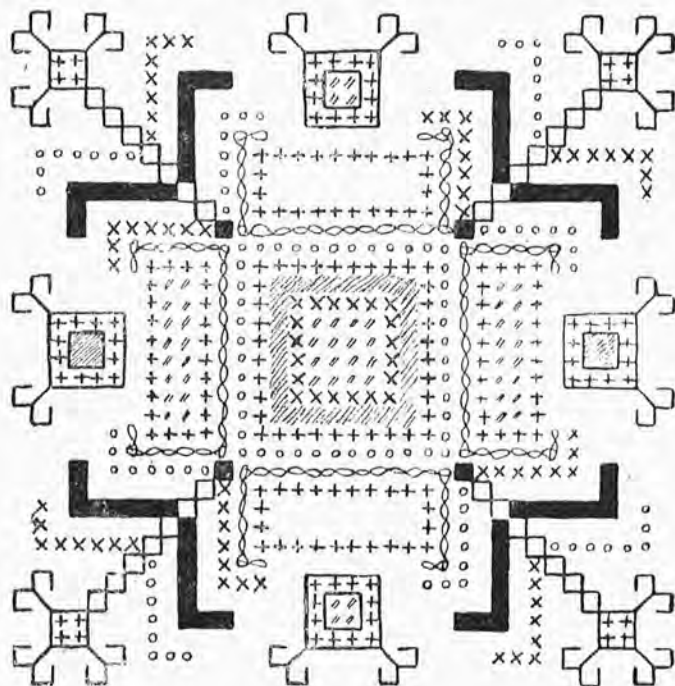
Ширинка — це рід хустини з вишивками, яку сільські дівчата дають в дарунку своєму судженому, і він в часі весілля носить її заткнену за поясом.

Також коли до села або хати завитає якийсь дуже визначний гість, і його по старому звичаєві витають хлібом і сіллю, тоді під хліб стелиться на тарілку вишивану ширинку.

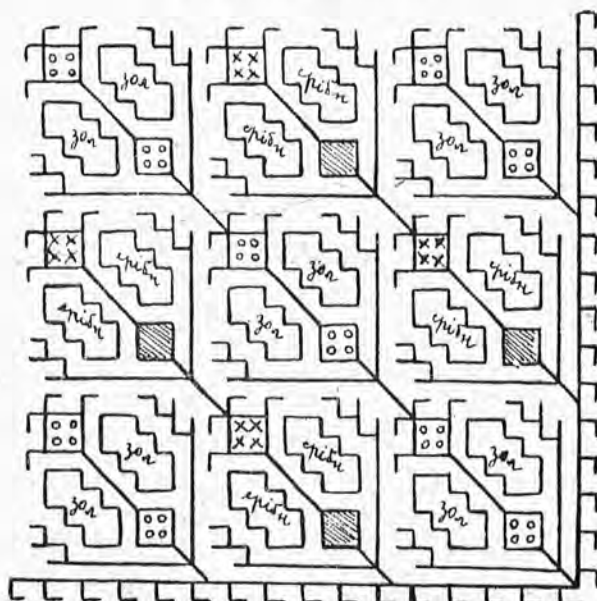
Врешті де-не-де завішують цього роду хустини на стіну під образами. Ширинка — це хустина з полотна, квадратова, у вимірі 40–50 см, на якій в чотирьох рогах розміщений геометричний або із стилізованих квітів орнамент, а докруги краєм обрамування циркою або кольоровою обміткою. Тоді також всі чотири кінці закінчені кольоровими кутасами.

Краски: ■■■ чорна, ×× вишнева,
++ бурачковатенька, /// зелена, //// синя,
○○ жовта, ∞∞ золота.

1) Повіт Сторожинець.

3) Повіт Чернівці.

РОБОТИ

ПОРТІЄРИ НА ДВЕРІ АБО ВІКНА

з київськими мотивами,

виконані гаптом на сільським льнянім
полотні гнило-зеленою (3345) і жовтою
(741) краскою.

*(Власність Пані Нусі Палій. Портієри виконані
в робітні кооп. Українське Народне Мистецтво)*

ПРАКТИЧНІ КАПЧИКИ ДО ПОДОРОЖІ З ТОРБИНКОЮ НА СХОВОК,

прикрашені гаптом у трьох кольорах.

Потрібно:

- 1) матеріал на верхи капчиків і торбинку: рипс, суконце або сатину чорної краски;
- 2) підшивку;
- 3) матеріал на підшви: фільц, грубе сукно або золі плетені із шнурків, вренгі шкіра, (якщо капчики
має вшити швець).

Крій капчиків та торбинки, а також взір гапту можна замовляти окремо в Н. ХАТІ в ціні за взір і крій разом 1 зол.

Спосіб ушиття капчиків і торбинки.

На підставі крою на папері скроїти капчики й торбинку, прикладаючи верх і підшивку разом. По вигантуванню верхів зшивається поодинокі частини верхнього матеріалу до підшивки (правим боком до правого).

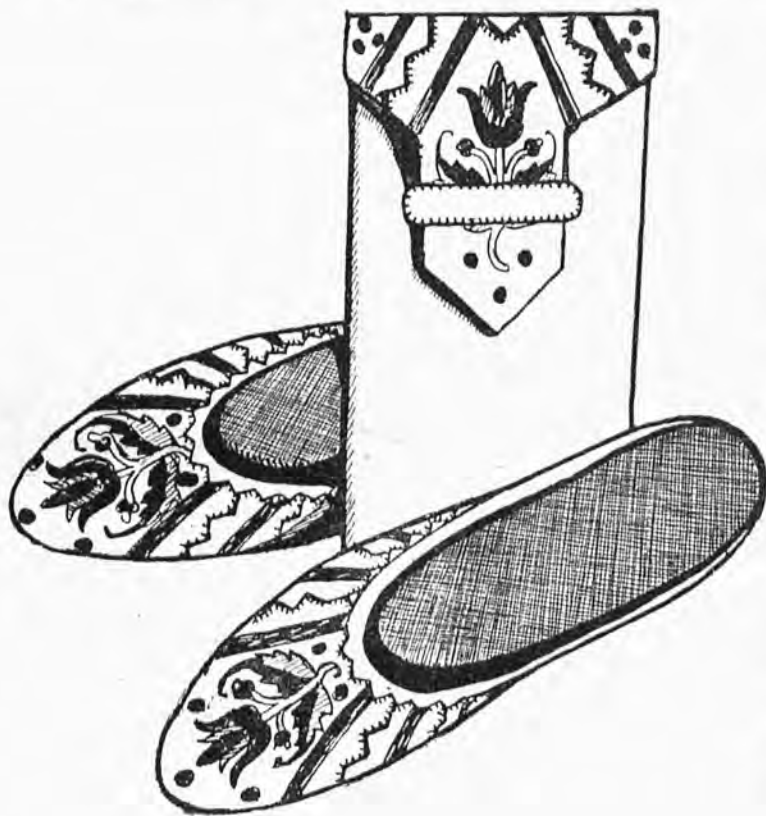
Так зшиті частини торбинки (a^1 і a^2) вивертається на правий бік і зшивається разом. В частині a^2 протинається два отвори (b^1 і b^2) і викінчується їх обміткою.

В капчиках зшивається верхи з підшивкою (правим боком до правого) в лінії вирізу (d), вивертається на другий бік і пристебновується зверху зигзаковою лінією (в трикутнички).

Опісля зшивається підшивку в лініях b^1 і g^1 (правим боком до правого), і верх в лініях f і g , пришиваючи його рівночасно до підшивки вздовж лінії шву.

Так вшиті верхи капчиків пришивається до підшви (z). Потім вліплюється каруком до середини капчиків підшви з твердої текстурки, яку зверху наклеюється полотном.

Очевидно, що тревалі капчики повинні мати шкіряну підшви, і тоді їх мусить вшити швець. М.

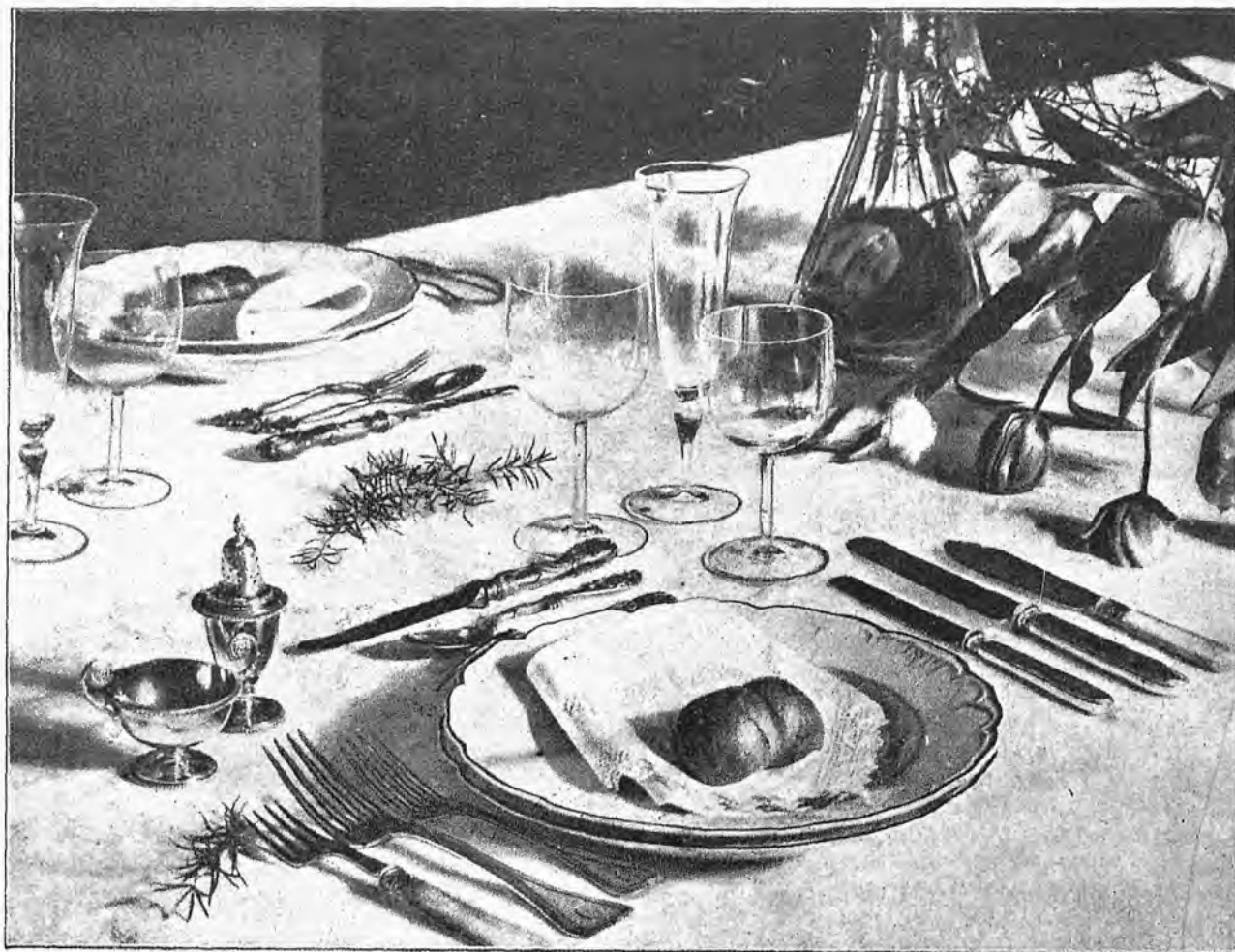

НАКРИТТЯ І ПРИБРАННЯ СТОЛА

До кожної їжі, чи то у вузькому родинному гурті, чи для гостей стіл повинен бути відповідно застелений і прибраний.

Найбільше вибаглива та смачна їжа, подана на столі без скатерті при зле уставленому посуді тратить для культурної людини усю свій смак. Навіаки зовсім скромна страва, подана на гарно прибраному столі може заступити люксове „мені“.

На право від тарілки кладемо ножі, на ліво вилки. Ложки і ложечки на всьоси в горі. При щоденній їжі з огляду на опадність скатерті кладеться ніж, вилки і ложку на скляну або срібну підставку. Чарки на вино уставляється при великих прийомах в горі тарілки просто або скісно. Побіч кладемо склянку на воду або пиво. Не забути, що вода повинна все бути на столі, а також можливо багато сільничок. Серветку укладається гарно

Святочне прибрання стола

При накриванні стола треба тямити, що скатерть не повинна бути безпосередньо на столі. Необхідний є якийсь підклад, сукийний або цетатовий, щоби політури стола не нищити від горячого посуду а також, щоби тарілки і скло можна ставити без стукоту.

Скатерть мусить відповідати величині стола, не сміє бути ані за довга ані за коротка. До обіду і вечері застелюється стіл чистою білою скатерттю, до підвечірку і другого снідання може бути вишивана або в краєках. Мережана або вишивана доріжка по середині стола до білої скатерті є все модна й гарна. Заступають її також малими вишиваними серветками, які кладуть під чарки до випа.

Стіл прибирається квітами. Великі китиці давно вийшли з моди, тепер дають малі вязанки цвітів у низьких посудках або кинені на скатертті поодинокі галузки. Усе прибрання стола мусить бути зовсім низьке, так, щоби усі могли себе бачити.

Тіста й овочі укладається також на низьких тарілках і підставках. При великих прийомах дається тільки дві тарілки. Одну як підставу, прикриту невеликою білою серветкою, другу призначену на першу страву. В міру потреби дається страви з окрема. Снідана тарілка остає все чиста, — серветка на ній призначена на це, щоби зміна тарілок була можливо неголосна. Тарілки до страв мусять бути в зимі все огріті. Юшку подається або на глибоких тарілках або у філіжанках.

на верхню тарілку, на серветці булку або хліб. Як нова мода прийняв за кордоном звичай, побіч кожного накривання класти скляну тарілку з меленими соленими мигдалами до „хрупання“ в часі довгих прийнятих. Про спосіб подавання страв у другому числі. (Г. Ф.)

ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ

Торт можна їсти ложечкою, малими вилами (т. зв. десертними) або і пальцями. Ніколи однак, в ніякому випадкові і серед ніяких обставин не жем!

Щоби бронзові посуду добре вичистити, замочіть їх в киплячу воду і вимивайте торячими мильними, відтак витріть на сухо, щоби аж блищали.

Щоби ясні рукавички були чисті, натріть їх дрібненькими кришками з хліба, по кожній пошению. Не залишайте чищення на довго, бо коли дуже забрудяться, то таке чищення не допоможе.

ЗА ДАРМО

ніхто не дає товару, зате за 5 зл. тижнево можна замовити в нас всілякі тапіцерські вироби, як: **матераци, отомани, фотелі і т. п.**

ГОТЛІБ І ГЕФЕЛЬ

Львів, ул. Гродзіцких ч. 8.

В ТАПЦЕР-ДЕКОРАТОР КОРОЛІВСЬК. ТЕАТРУ В ВУДАПЕШТІ.

ЯК ОДЯГАТИ І ПОВИВАТИ НЕМОВЛЯ?

(Продовження зі стор. 11)

а кафтанчик з задку, бо вони більше рухаються і мусять мати закриті плечі.

Підбірідок потрібний дитині по третім місяці життя, перед і в часі виколювання зубів (дитина сніжить). Ціллю його є: щоби не було мокро під шиєю, від чого моглаби дитина випірити, а також заощадити білля. Спориадити з матеріялу грубого, непроцускаемого. Кількість 3—6.

Зимою треба дитинку одягнути тепліше. Це завдання сповняє знаменито светер з грубої, м'якої вовлики: на поїздку поза дім добрий також мішок з вовняного матеріялу, котрий огортає дитину разом з ручками, а звязується під шиєю. Зимово головку накрити вовняною шапочкою, літом бархановим або льняним капелюшком, для охорони перед сонцем. Дома не треба головки завивати ані одягати нічим, бо винаровує і вимочує шкіру. Тільки недоношеним немовлятам треба головку завивати ватою або чіночком.

Пеленки. Величина 80×80. Матеріал: бавовняна тканина, бо тільки такі є м'які, а як змокнуть — не дразнять шкіри. З тетра є добрі, бо всисають моч, але дорогі. Кількість 3—6 тузінів. Повивати ними в той спосіб: першу пеленку зложити скісно, так щоби повстали два трикутники, подвійний ріг загнути в кроці на животик, а боки овицнути довкола животика. Друга пеленка має бути незложена, тільки горішній її край трохи загнений і має виставити 15—20 см. понад горішній край першої.

Під другою пеленкою треба підстелити *цератку*. Її вона менша від пеленки. Виміри: 30×30 для дівчат, 30×40 для хлопців, щоби заходила у них на перед. Цератку стелити між другою пеленкою а флянелкою так, щоби вона сягала нижче від них обох, тільки по бедра, тоді як пеленки і флянелка сягають по пахи. Такий спосіб має за завдання зберігати флянелку від занечнення. Цератку завивати вільно, щоби не утруднювала парування. Цераток повинно бути дві на зміну. Змочену цератку витерти і висушити. Раз в день вимити водою з милом, а раз в тиждень для дезінфекції намочити на 10—15 минут в 5% розчині антиформіну.

Флянелку стелити під цератку. Виміри 70×90. Матеріал: флянеля або бархан. Має сягати дитині до пах, а ціллю її є збереження тепла. Кількість 6—12.

Зужите білля ховати в замкненім начиннію. Занечищені пеленки все треба переирати. Часто-густо мами тільки сушать помочені пеленки і знову їх уживають. Це негігієнічний спосіб, бо з пеленок винаровує тільки вода, а інші складники мочі остають, розкладаються, дразнять шкіру, а паруючи (чути їх амоняком) дразнять і ушкоджують легені дитини. Майточки для зовсім маленького немовляти зайві. Впрочім вистане загнути середний ріг першої пеленки між ніжками і закинути його на животик, а понад ним звязати два бічні роги пеленки. Також можна подібні майточки зробити з двох пеленок, при чім одну складається як першу пеленку і закладається її подібно доокола животика і між ніжками, а з другої пеленки робиться пасок ширини 10—12 см. і ним опоясується черевце поверх першої пеленки. Кінці обох пеленок вяжеться на переміну один з другим. Старшому немовляти можна майточки вишити з флянелки.

ЛІКАРСЬКІ ПОРАДИ

(Веде Д-р Софія Парфанович).

Відповіді на запити передплатниць „Н. Хати“:

Г. Р. Прищі, що появилися у Вашої донечки, це *угор* або *акне*, котра виступає часто у молодих людей особливо в віці полового дозрівання. Заздалегідь слід підчеркнути, що це хвороба уперта і довготривала, але що з часом сама уступає. Причина її дежить не в шкірі, а в інших власностях тіла. Поперед всего дбати о правильне травлення та стілець. При малокровності аршенік і добре відживлювання.

Зовнішньо: сірка, резорцина, ртуть, нафталъ як спіритуси або масти.

Rp. β — Naphthali 5.0
Sulph. praecipit. 25.0
Saponis viridis
Vasellini flavi ad 10.0
Rp. Paste zinci
Resorcini ad 20.0
Ichthyoli
Vasellini ad 10.0

Пасвітлювання кремінною лямною і Рентгеном.

Одною з цих мастей намастити грубо на 10—20 мін., потім змити оливою і намастити вазеліною або цинковою мастею. Треба це зробити кілька разів, щоби шкіра здуцилася.

Масть, котру можна якийсь час по здуценню уживати. Rp. Ungt. hydrargyn — grave. albi 5%, 30.0.

Передплатниці:

1) Кожна печінка є відвідною і корисною їзкою. В кухні уживається переважно телячої їззи її м'якості і легкого прирядження. Такі самі услуги віддає печінка волова або вепрова. Гусяча є дуже тонета, але тому й найсмачніша з усіх, хоч може менше вартісна для організму.

2) Для ревматиків і артритиків не є вказана ані печінка ані жаден инний рід мяса. Мінша для них їжа молочно-яринова.

3) Пересє і кунероль — коли вони дійсно не фальшовані є добрим рослинним товцем і можна їх спокійно уживати до варення.

4) Багато товців зле уживати, бо вони тяжко стравні, при тім затовицують організм.

5) Вечера найліпша свіжо приряджена. Однак відгрівана вода не тратить на своїй поживности, може скорше став тяжче стравна на пр.: бульба, тісто, мясо. Де-котрі ярини тратять через пригрівання вітаміни. При обіді варити: каші, некти мучні потрави, варити кашу-ету й інші тверді ярини. М'які ярини (карафіоли, морковця, горошок, калярепа) найвідповідніші свіжо приряджені.

6) Пунктroller не може заступити руханки. Він ділає тільки яко масаж. Діланія його обіймає тільки шкіру і верхні мязи, а руханка розвиває цілий організм і має вплив також на його внутрішні органи.

Червоний ніс.

Усунути евентуальні причини хвороби поса, горла, крові, проводу кормового і половых органів. Колиж червоне забарвлення походить тільки ізза самих власностей шкіри поса (розширені посудини кровні, подразнена шкіра), тоді: вечером короткі купелі або змивання горячою водою (не терти!). Також радять змивання бензиною.

Масть: Rp. Ichthyoli 0.2, Ungt zinci ad 20.0, Mf ungt. або Rp. Thigenoli 0.4, Zinci oxydati, Amyli ad 4.0, Vasellini flavi ad 20.0, Mf ungt.

Впрочім оперативне патиання розширених посудин кровних, нищення їх свігом вугляним, кремінною лямною і гальванізацією.

Перед кіном „АПОЛЛЬО“ Хоружчини 5
НОВО ВІДКРИТИЙ

МАГАЗИН 3 ПОСТІЛЛЮ

під фірмою

Р. ДЖАЛА

поруचाє

КОВДРИ від 18 зол.
МАТЕРАЦИ „ 33 „

На провінцію посилка відвортною почтою. Цінники на бажання.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ: Для висилки передплати задучує адміністрація до цього числа поштової складики та просить П. Т. Передплатників о висилку біжучої передплати **за третій квартал 1928 р.,** а залягаючих о вирівнювання залеглої передплати за попередні місяці. Памятайте, що неточні передплатники це найбільші вороги всякого видавництва.

С. МІЙСЬКА

ПРИПИСИ

Котлети з телячої печінки.

Телячу печінку памочити на 2 години в молоці. Потім сполосати й покрити на шматки (платки на $1\frac{1}{2}$ см. товщі. До широких рішків вляти на 2 см. високо гарячої води, дати печінку й варити 10 хвилин (числити під заварення). Потому вийняти, вихолодити,

посоляти і кожний кусник мачати в борошні (муці), в яйці, а пресні в булці. Вемажені на сильному огні котлети вложити до кам'яної рішки, вляти ложку води і душити під покриншкою 15 хвилин в рурі. Можна до них подати всілякий компот.

Юшка зі свіжого гороху.

Дати до рішки $1\frac{1}{2}$ л. лущеного гороху і залляти водою, щоб його вкрила і заварити на мягко. Потім зробити засмажку з ложки масла і $\frac{1}{2}$ ложки борошна, розвести в ющі і все разом протерти крізь сито і поставити на плиту, щоб заварилася. Якщо юшка за густа додати трохи гарячої води. Перед видачею на стіл вбити до яви три жовтка, розтерти ложкою і залляти їх киплячою юшкою, мішаючи безупинно. До цієї юшки можна подати грінки.

Волоська капуста.

Пропорція на 6 осіб.

Обрати з верхнього листя 6—8 головок капусти, перекроїти, сполосати старанно, пошаткувати грубо (2 см.), дати до рішки й варити з водою 10 хвилин. Потому віділити, налляти гарячою водою (щоб вкрила) і зараз засмажити.

На ложці товщу вемажити 4 зубці дрібно посіченого часнику. Описи додати 3 дкг. борошна, легко зрумянити, залляти з ложками зимної води, а коли засмажка розвариться з водою, вляти до капусти. Додати соли до смаку, перцю на коніць ножа і душити під покриншкою $1\frac{1}{2}$ години.

Цю капусту можна подати по ющі як приставку.

Шпарагова фасоль на квасно.

Очистити з вусів $\frac{3}{4}$ кг. фасолі, повідтінати гілці, сполосати, покрити дрібно на скіе, налляти водою і поставити на плиту, щоб заварилася. Потім віділити, налляти гарячої води, (щоб її вкрила), посоляти й варити під покриншкою аж буде мягка. На 1. ложці товщу вемажити 1 дрібно посічену цибулю, додати 3 дкг. борошна, легко зрумянити, і залляти зимною водою. Коли засмажка завариться, процідити до фасолі крізь сито, додати $\frac{1}{4}$ л. кислої сметани і ложку цукру. Якщо за мало квасна можна додати трохи оцту.

Кох з черешнями.

Сполосати $\frac{1}{2}$ кг. черешень і вибрати з них кісточки. Кістки потонити і заварити в $\frac{1}{4}$ л. солодкої сметанки або молока. Потім віділити і цю сметанкою покрити $\frac{1}{8}$ кг. тертої булки (наколи булку надто суха, додати ще трохи сметанки). Булку оставити, щоб напучилася і здохла. Пять жовтків втерти на біло з ложкою свіжого масла і 12 дкг. цукру. Додати разом булку, черешні та шум з осталих білок. Все разом легко вимішати. Рішкю вимастити товщом, посипати борошном (мукою) або тертою булкою, дати готову масу і вставити до рури на $\frac{3}{4}$ години. Викинути на подушечку і посипати цукром.

Плячок з черешнями.

Утерти добре 12 дкг. масла, вбити 2 жовтка, додати 12 дкг. цукру, 12 дкг. муки, в кінці піну з 2 білків. Смажувати на бляху, посипати густо пиннями або черешнями без кісток і пекти в міцно гарячій рурі. Цей плячок можна робити також з суніцями, черешнями та слинками.

Лакоминка з вишень.

Пів філіжанки цукру утерти з 3 жовтками аж збілів, розпродати склянкою молока, додати 2 ложки топленого масла, децьо більше як пів склянки тертої булки, склянкою вишень без кісток. Вимішати добре, додати піну з 3 білків і вляти до форми добре вмащеної маслом, а виспаною булочкою. Пекти пів години.

Крем зі суніць.

Перетерти через сито $\frac{1}{4}$ л. суніць, додати 1—2 жовтка, цукру до смаку і добре утерти. Відтак влявати по трошки $1\frac{1}{2}$ дкг. розпушеної желатини, вкінці додати $\frac{1}{4}$ л. битой квасної сметани та піну з білків. Поставити в пивниці, щоб застигло у формі, переполоканий добре зимною водою і не висушений. Прибрати свіжими суніцями.

Полуниці (трускавки) I.

Свіжі полуниці мачати кожну в румі або вині, відтак поставити на сніт, щоб висохли. Зробити густий сироп з 1 кг цукру на пів кг. полуниці і смажити як подано в загальних увагах (збирати основно шуму, яка твориться).

Полуниці (трускавки) II.

Полуниці дати до порцелянової або кам'яної посуду, покрити румом, посипати добре мілким цукром та винести до пивниці. Смажити на другий день, даючи 75 дкг цукру на 50 дкг овочів.

Чорні черешні.

На п'ять склянок черешень без кісток, дати 1 кг цукру та 2 і пів склянки води. Коли перший раз закипіли, дати 1 убите білко і склярувати ним варення. (Зняти шуму разом з білком, яке зітнеться).

Вишні.

На фунт вишень півтора фунта цукру. Поляти цукор склянкою води та заварити сироп. На киплячий кипити вишні, заварити кілька разів і вишумувати. Як що вишні починають морщитися, вляти їх друшляковою ложкою, а сок варити аж згусне. Відтак кинути вишні, ще раз заварити і вилляти до вишньої посуду. На другий день складати у слоїки.

Малини.

Гарні вибрані малини дати на сито і спарити киятком, до якого дається на 2 літри води склянкою оцту. Відтак перелляти кілька разів зимною водою. На пів кг малин взяти $1\frac{1}{2}$ кг цукру і 3 склянки води. Смажити так довго, доки малини не будуть прозорі, а сік доволі густий. Варення складати на другий день до слоївків, а сік, який все залишається, залляти до фляшок. Г. Ф-к.

ВЛАСНИЙ ВИРІБ!

КОВДРИ МАТЕРАЦИ

1-бічна	зол.	26-50
2-бічна	"	35—
цвітнеста	"	40—
з морської трави	"	34-50
з волосіння	"	76—
СІННИКИ готові	"	5—
ПОДУШКИ з піря	"	18—
ГОТОВІ ПОШЕВКИ	"	3—
" ПРОСТИРАЛА	"	5-50
" " під ковдри	"	11-50
ВОВНЯНІ КОЦИ	"	9-50
ПОЛОТНА — РУШНИКИ — ОБРУСИ — ЗАНАВІСИ — КАПИ — КИЛИМИ.		

Найдешевше продає

Фабрика білля — Петрушевські - Млеко

Львів, Коральницька 6. — Тел. 37-72.

Щиники даром. Для шпиталів, інститутів і т. п. ціна фабрична.

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. Редакція і Адміністрація: Львів, Словацького 14, I.

За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

ШЕЛОМИ В СОНЦІ

7) ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ

написала КАТЯ ГРИНЕВИЧЕВА

Се був скельний сокіл ізза три дев'яти земель, із даху світа, з країни Обезів. Боярин купив його у Суздалі, де сидів гостем рудого князя Ростка, коли на христини його першої доньки Евфросинії Изморад зіхалися чужесторонні купці з усяким добром своїх країв. Й обезьке пахоля привіз, птиці пістуна відповідного...

Княгиня підводила саме птвку й очі верх птвця: чудувалася без міри нестрому явищу, казочному хоро- водові. Козиж боярин підійшов їд пій чолом і рукою, вона поспитала проміж два стібки голкою:

— Що вас приводить, Дарославичу?

Він осміхнувся в пошані, але ще мовчав змістовно, а далі рознімилося бояринове серце й уста:

— Сокола в дарі у ніг ваших складаю, княгине... Пес, кінь і сокіл — трійця, без якої ловцеві не бути, а ви-ж радо герцювали колись за звіровою. А ще не за- раз такий сокіл народиться, як оцей! Собаки йому не треба, сам добичу відносить! Не на фазанів, — на рися його пускати не сором, а лис йому гра що найвеселіша! І людей тровить у одно, як дич!

Помовчав, непевний в собі:

— Оборона вам буде в невеселу пору, коли другів, як я, в поблизу не видно...

Тут Дарославич облетів обличчя княгині мрійно — палким зором осіяним із глибин сподівання, сам низько поклонився у друге, ще й загукав на службу, птичого пістуна:

— Гей чолом, Нурла, проси милости!

Обезьке пахоля стукнуло кучерами об стежку, аж тороки забігали дрібно по землі, ніби золоті янцірки і глухо задзвонило стальне повіддя, яким заковацо пір- наті ноги сокола, колюми сили.

Але княгиня гляділа вже подальше обох за отчи- чем, срібною шалочкою: він застібав як раз розснвані ходачатка, прихилений посеред стежки. Доки не покін- чить як слід, не кине ні за що... І помогти не вільно, сам, сам!

Про що думали строгі, промінні очі під чільцем вдо- виці? Гнів, образа, чи почуття небезпеки двинули сто- рошко молоді брови?

А Дарославич, сам не свій, говорив із веселим ви- дом та свідомістю помилки, одної за другою:

— Двацять чотири соколи у мене, ватага лягавих котюг, коні що найвороніші, та піхто не давав стілько радості моім ловним дням, як оцей красунь дербен- ських борів... Я зрубав собі хатку серед піль і ліса та жив у ній всю торічну осінь: сокіл, пес і я.

(Від крилатих згадок обличчя Дарославича теж було дістало крила:)

— Буває, держу на руці розбишаку, то серце у ви- сках із втіхи лопоче. — зірву шапку з кичкою з перед очей сокола, кину його на солукву чи перепела і он... хижак кружляє в піднебессю, я й він звязані невидними нитками одного на світі хотіння... Понад усі слова чар такого звязку з душевним життям ловця! Я стаю тоді гордий, що заволодів чудовою істотою. Розкажу, лиса спійме живим, захочу, вовкові виклює очі в борні, пу- стить у світ слінця... Цей сокіл, — це друге — я, це неспокоїне серце моє... вам...

В той раз княгиня встала з шумом рясеньких шат: перед нею майпув оце ще раз настирливий блиск в оці боярина, то упокорення залило її душу від прочутої вже гри, від рахунку, в який входила її особа.

— Не може цього бути, Дарославичу, — (черти стали як криця) щоби я прийняла від вас дар, такий не- буденний. Шукаю думками рівновартного для вдячної відплати вам і не нахожу. Задержіть цього пірнатого красуня і далі для себе, з черги я прошу вас о ласку!

З лица Дарославича втекла миттю вся кров. І в су- переч правилам ясного ума, приворожений величюю цілю, що відсувалася в недосяжне, він глуно наставав:

— Квітко Троянної землі! Хіба погорджуєте моїм вірним службам, виявом моєї відданості по вік? На Бога й Перуна, не відійду, аж вблагаю вас схилити до моєї просьби сонце вашого обличчя!

Він погинався у вертких рухах світової людини: вродливий скоморох у парчі, вуличний крикливець, що захвалює чужинецьку невидальщину й себе.

То сійво жіночих очей стало вже грозовите:

— З хияком ви пабулися, Дарославичу й пере- няли обичаї. Залишіть оці лови, — мене!

Голова княгині в пливких тінях серпанка подалася з гнівом у спяте, руки дбайливо згорнули вишивку й оставили боярина нестрим стовбуром посеред саду.

НА КРИЛАХ СЛОВА.

*„Заграй-же нам музиченьку,
Білими пальцями“...*

(з пар. пісень.)

Тереми, звернені п'ятьма засніженими вікнами проти карпатських борів, обрубаних Чечвою та Дні- стром, осотували вечірні тіни. Мариця колихала менше князя, — на ослонах край високих свіч тулився зі пт- кою гурток жінок, у колін Ясині п'ятиліток Данило.

Мариця розказувала:

— Ще зачім князь-отець поклав літком ногу в стре- мена у бій з Лєстьком, на смерть, зустрів мене в зіль- нику, як брала я ласкавець на купіль князькам. Каже мені з осміхом, світле сонечко наше:

— Марице, говорять, ти будьто гадуха на весь дво- рецький бабинець! Вгадай мій сон!

І править:

— Мені звиділося на зорі, що я двигнув рать на Польщу, став проти Висли. Гляджу, на зарінок унали птиці, сірі та багруни, цигли й горобці. Стілько, що брову звести: сірих ні сліду, поїли їх червоні! Що за приміта, Марице?

Мені студінь пішла по плечу:

— Господине, — кажу, — сон цей зрадливу за- сідку сповіщує, сокотіться!

Він сховився їти, зі шкиблею бабою які там розго- вори! Потряс чубом, як вітер бором, рукою по мечеві, — засміявся:

— Поки в мене оцей друзяка щирий, не убоюся я, старухо, нікого на світі!

Поколихала хлопчика, банувала онів голоса:

— Пішов від мене геть в скорлатах тих, як дуб у лі- сові, що на нього сонце попалом паде...

— О-ох! — зітхнули жінки й з гореччю захитали головами в прозорих завоях та гостроверхих чільцях, старовіцьких, аж забреніли змивки й жемчужні низ- ки, жовті, рожеві й білі. — Відлетів ти на віки, покинув нас, господареньку, господиноньку!

Вдова саницького посадника Шварна перестала на хвилю прями кужіль, тягнути нитку як промінь і круг- лими словами немов у золотий кубок подзвонила:

— Не охайте, подруги, проти ночі — прошу я вас! Це домовикам не до вподоби! А віщування смерті у княж-дворі ще від тогідної кути появлялися... Мар- кітний був Корочюн! Пригадайте, не внала-ж ложка князю з рук, як зачернув на коляду з першої страви? Тямин, Ясинє, як торік на Русалчиному тижні під вік- ном князеві одрини виросла щиріця? Не говорила я тобі, що вона когось-то на могилки закликає?

— Ми вирвали щиріцю з корінням, та через неділю друга зазеленіла, — вповіла Ясиня і вдумчиво підвела очі з над силаньки, що її вишывала в квітки та пави.

В цю мить Шварна підвела очі та злопотіла рука- вами з чорною заполоччю, ластівчаними крильми:

— Боян! Боян правцює в теремі! Пап Перемисль- ний з ним, глядіть!

Облягли грудьми підвіконники в мрачних нишах і виїмок ніби, крізь який в опаделині біліла модрина, чорнохрепцата.

Темінь згасила крайнє вікно...

Це мандрівник у борсучій кирсі перемігнув світлом і білєю, — у впадинах сукня жовтіли тіни, ніби руда на вогні, червоно.

За ним ішов черевань у беберянах, брови як повість, очі іскрами, ніс гей вежа, з чолом в одно. На грудях бовтався золотий посадицький ланцюг Переминя: рись серед скоку.

Низькі хороми відбили луно голосів, один хриплий, падточений хмельом, другий перевитий стуєю сумерків, закурений спігами лютневих доріг. Він пригадував прибіи великих хвиль, або музику дзвонів у скловім повітрі.

Гості увійшли в широку вітальню зі скринями, ослонами, кіотом. — проти них, у світельці сичсїм маслом змерехтіла ікона, надихана таємним теплом річей, передуховлених мольбами...

Боян похилився у поклоні чорному обличчю, а тоді запаявся своєю гуслею, закутаною в лудиння, як жива істота. З пошаною помогли знатному скитальцеві роздягнутися й відібрали від нього інструмент, що сіяв зимном і склицєю дорогого дерева.

Ясиня присунула ід столові одно й друге високе кресло під медвежою шкірою, клала хліб і сіль на точеному тарелєві з білого явора. Вмивальну чашу поставила осторонь на ослоні, із веренькою шитою в дубові листки праворуч...

— — — Не орлині крила під небом лопочуть: це пісня гоїдається верх струн, як білі овечки линуть до себе круглі жіночі рамена і грядка голов в уплітках, покрасах хилється від насолоди в такт акордів, у прозвін пісні.

Струнко у креслі усїла княгиня, як горорізьба на сріблї, пальці цупко стулені на колінах, лице чисте, далеке.

Пан Перемисльний придержав старшого княжича проміж колін, але він і там тунцює мов у танку, мов серед ігри.

А пісня гремить із повноти Боянових грудей: рванули у бій велитні, дзвонять списи об кольчуги, ляцють мечі об щити зі знаменами пардів та змий. Боги й герої сїнилися в дужаннях за безсмертну славу.

О, як жвьякають мечі об щити виіскренї сонцем, як високо кричить перемога! А там під хмарами ширяє сун, зорить причаровано за дорогим лахміттям, що лягло розхрістане проміж смереки... Упав герой, та ждїть! Ось месник жене назирцем, — зібрався в собі як стрїла під вказуючим пальцем, дріжить земля, кучеряво димують ппиці... Горе богам, коли людська месть приходить до слова!

У всю висоту встає оце Гаральд Гарфагар і ніби янтаре питво з рога, кованого сріблом, канє пісня про вісім його перемог над осьми королями дронтгаймського краю. Широко стеляться чорно-сірі пустарї у крові, у свисті завірюхи... Але ось між каміння прозябають квітки, тони вирівнюються, грають росами й сонцем, це розцвітає відпочинок серцю: зелена долина над озером Тінґваля.

Слухайте, кризь віддаль столїть норвежський принц, Гаральд Гарфагар жалується на байдужність доньки Ярослава:

— „Я родився там, де Упландці напинають луки, тепер я правлю вояцькі кораблі серед скал, ненависні гречкосїям, від коли пустилися ми в світ, в ріжних місцях розбивали ми човном хвилі, але руська дівчина в золотій гривні мною помітує...“

Страхнув Боян кучерями з виблиском, милує гуслею, як живу, віщий патос пливе з під пальців, медові води з проміж скель. Хана Обезів згадав, Залізних Ворїт досяг, Євнан-зілля пахне, зове рїд...

Ходять струни як з барвінку, одна другу кличе! Двобій Мстислава з Редедєю оспїває, тепер старий соловейко. Повзуть попід небом касожевські полки, а Метислав, брови кам'яним градом, з булатним на Редедю упав... О, яка сила в зойку борні, свисті ударів на життя і смерть!

Що є в героях віковїчного, вросло отце в пісні понад їхні могили.

Але де-ж то маленький Данило? Майнув проміж жіночий квітник, пронав леготом, як дим.

У владчїй одринї герцює: тонче застелений шкїрами одр батька і рум'яний від підєму, добро, що з очей блискать бризками не трїсне, стїгає долів фряжеський меч, зачіплений на лосячому ремні, високо...

Меч, про який співає пісня, посителька безсмертних вінків.

То Ясиня виручила княжича, смїючися хистко, ніби жайворонок під перший пах весни.

— Не пора вам ще до батьківського залїза, господине отчичу! Ждїть часок, поки здїймете вістря поверх юнацького чуба!

— Остав мене, Ясине, остав! Не бути-ж князєві без меча і лука на стїнах?

Взяла його під руки, вела.

Боян кінчив широким славословїєм красї Борнстена, коли явилася Ясиня з чорночубим княжим нахлятком оперед себе. Вона вклонилася співакові білим, вдумчивим чолом, рум'яним як суніці устами і просила скласти яку там колядку господину-отчичу, — таку, щоби була йому до притоки і пішла з роду в рїд, доки свїта й сонця.

Усміхнувся величний скиталець, торкнув струни переливом:

— Ей в полі, в полі, в чистенькім полі,
Гей воли, гей сивенькі, гей воли!
Там-же ми стоїть загородойка,
В тїй загородойці нова свїтлонька.
При ним ми сидить пан Перемисльний,
Перед ним пляше молоде паня —
На тїм паняти рудая сукня,
На ножейках мат шнуровані бітки,
На бочейках мат кований пояс.
На тїм поясі жовті ретязки,
На тих ретязках золоті ключі —
На голові мат пав'яний вінок,
На ручейці мат золотий перстень!
А наш панонько з війни прїїхав,
З війни, війноньки, з Вгорської сторононьки.
Позїзжалися к' нему панове,
К' нему панове, його братове —
Сталися його відвідувати,
Що там доброго в Уграх слухати?
Добрї слишано, бо поорано,
Бо поорано, злотом сїяно.
Пав'яним перцем заволочено,
Золотим мечем загороджено!

— І справді колядка не проста й подобає на те, що трївати-ме доки свїта й сонця! — кріпко засвідчила княгиня. — Наш малий отчич розписаний, гей веселка над потоком. Співає і свїтить Боянів колядковий малюнок. І про пана Перемисльного саме відповідне слово! А тепер прошу гостей богоданних повечеряти!

І перша увійшла у збічну свїтлоньку що найсвітлішу, де якраз зажегли тоті вечірні посвіти й клали на ильчастїй скатерти писану мису з обжареним сернюком та рубаним тістом у гідній підливї, покрай сочива й гордовини.

Ще й жбап-крапеняк зі старим яблочним питвом ставили обїч, аж занахло спілим садом, як коли під Спаса...

Заговорили тепер чергою, важно й учтиво, як ялося в день свята.

ПІСНЯ ГІРСЬКОГО ГНІЗДА.

„Чого стали моя доненька?
Чи попалась у неволенку?
Чи змїла, дочко, чи змєлиночка,
Маленька-та дитиночка?“

(з нар. пісень.)

Був перший день нову після Русалчиного тїжня. Це свята молодї утіхи, музики й співанок. Дівчата роз-

бігають тоді по горах, долинах з шумом стяжок, допотопних рукавів і благають Ладу, пістунку родинного щастя, щоби судбу малих звела з їхньою. А ті, що поклали вже на волосся подружній серпанок, споминають.

Жінка Словита наділа ранком сукню з парчевої ширинки і накрила вчасно посивілу голову шайтонним своїм рантухом. Став обвила золотою стрічкою і так загорнена сіла в світлиці проти вікна над отвертою на колінах книгою з Хіляндару.

Ясеня глянула з зачудованням на святотинний одяг матері. — вона-ж у відповідь підняла в пальцях рубець дорогої тканини.

— Річи мають свою укриту силу, — мов дитя! Чи думаєш, що я могла-б піднести зір понад „сьогодні“. коли-б мої плечі замість наволоки вкривала питана києія наймички? Чи думаєш, що жрець, закутаний в кольчугу вояownika зумів би віщувати з внутрішностей ягнят, димуючих на святому камені а без вінка омели розмовляти з висотами?

Помовчала, а тоді правила м'яко:

— Сьогодні у перше за весь вік сон явив переді мною одно дороге обличчя, яке давно вже розсипалося в порох. Це велике свято моєї душі й тому я в наволоці.

Перегортала в задумі сторінки, клала очі на стрічках нанизаних на промінь вічно-тривкої думки. Вони були для неї, неграмотної за гнетом подружого життя, за муравлиним трудом днів, одними ідеограмами, що духовою своєю мовою, безкраїм змістом простеляли понад верхівям доземного світ, якому не було рівні.

І тепер вона нахилилася поборжно над пергаминою. — чорні стяжки брів теплилися як шовк.

— Скажіть, матінко, що прочитуете там так пильно, коли ви не книжні? — поспитало дівча крихітку лукаво.

— Три краски бачу тут, дитино. — чорну, червону й золоту. Або-ж цього не досить? Я читаю в них так само, як ти у буквах, з яких кожна називається окремо...

— Червоні знаки пригадують мені розкі мойого веспування, музику гірських жереловиць, твій перший сміх...

— Чорні знаки, це шнурі сліз, спомини образ, сумнівів і темної ларпанини, якою томиться душа зведена й обманута.

— Золоті-ж букви, ніби день на відлеті кидають у далекі пляхи чудові світла свої. Це корона побідників, тріумф пригніченого, визвольний слів раба.

Усміхалася, тінню сніжного рантуха прислонюючи стрічки що найгуетіші: шнурі теплих сліз.

— А чому он-ті сторінки намічені у вас заставкою? Я її не клала там і виджу у перше.

— Це стара історія про доньку дружинника Гельда, моє дитя.

Ясеня приглянулася сторінці і стала читати не скоро:

— Клязь... вікий... челепонісійський... купи... отрока... скифі—нина родом...

— Нічого тут про Гельда нема, — сказала здивувано.

Аж тепер веселий блиск розуміння загрив в її очах, сплеснула в малі руки:

— Краще ви вже читайте, а я слухати-му.

Небо нахилилося за вікнами так низько, що здавалося, досить витягнути руку, щоби черкнула блакиті.

— Гельд був дружинником Осмомисла, — розпочала свою повість бояриня. — У нього була донька, дитя пісцене, не грожене, зіниця ока. Коли з пустощів завела танок замість ранньої молитви, розсинавши по плечу волосся ніби плац княгинь, сіроока, з порфірними устами й купкою веснянок верх стрункого носа, здавалася веселою істотою, яка заселює молоді жита.

Гельд погіб у далеких землях серед походу. З цієї пори все промовчане й неподілене дівчинка висловлювала пісню, хоча в чуття, яких не годні зобразити ні тон, ні слово.

Трапилося, що незнаний боярин з каплями роси й чатинням у довгому волоссю гуляв на ловах у борах Бескиду. На якомусь збіччу, прихилене кришею до квітаної косовиці стояло людське житло.

Був підвечір. — перед хатою кружляла серед танку Гельдона сирота. Рамена в уставах простелила високо, як двоє крил джой... А пісня? Вони були нанежно підслухані птахам, ці стрімкі ніби урвища оклики і сміх піднебний!

Через декілька днів щасливий ловець гнав з дівчиною білими плями в сонці, туш, де плях на Галич. Оклики переможця лунали стома голосами по росистих ярах, тоді коли його добіч відгортаючи в перелеті глядя смерек, думала з неспокоїною жагою:

— Як то там за сонячними обочами. Літниці і ще далі, де кличе туга? Якими весільними казками звитають її зелені гей рута потоки долини? Які, піде не чувані пісні почує в садах нової оселі, куди увійде з цим на краю завої срібним тронем, ладкальницям у дарунку?

О, мріє дівчака, о стиде! Як лише бодячка за придолом сукні довелося волікти життя, у якому було все, крім щастя і крім пісні.

...У теплий підвечір один, жінка ловця виїхала у тай пазбирати зілля для ліків. Далина розгорталася золотом, на обрію мрію як сон смугасте горбониння і в три стрічки збігалася роздоріжжа, де на шинлю ставника чорнів глек із попелами давно усонних.

Рвала зіркатий оделян, пільну твоздику, маруну, та обмірковувала, кілька гребців, ще й розкидальників вислати завтра на грудок, коли це чийсь голос обіч:

— Мацуги, бортника, хутір де?

О, як святочно зжахнулася цього голосу, проймаючого немов музика сопліки! Зілля схованулося з її рук, незв'язаний серпанок сльив продовж молодих пліч.

— Мацуги хутір? А он-де в яру, в орішині, як кубельце!

Добавила не до речі:

— Кметі там вільні споконвіку...

З високих трав виринув їздець, кінь як галка, юнак у зелених лудах піба в молодий ліс вгорнувся, між згортки риз сизий сутінок. Колпак з срібною топазів косився над чолом без порока.

Подумала полохливо:

— Поява старих часів, наж з почоту Гаральда Сміливого.

А юнак стихлий миттю, ні то заслуханий в настирливий дзеркіт плісок, ні то здивований моментом, викилився з коня:

— Я Ольєтин з Нараєва. — а ви? Хто зове вас своєю донькою, дружиною?

Відповіла не зараз:

— Чоловік мій княжий осьмник, — хіба його знаєте? А сама я з далеку, витаяю...

Вказала рукою фіялкові профілі гір на овиді, очермлені світлом заходу як одна грань.

Незнайомий заслонив рукою очі, помовчав хвилину, а тоді повернувшись бахмата й глибоко склонився дружині осьмника. На устах у нього дрожав усміх насолоди й жалю, як сльоза, що у сонці повисла верх вій. Заколював гордовито чудовою головою, свиснув у простір та пронав як сон.

Прийшла осінь, розсиналися ловці лісами, хижий гомін сколихнув задумою гір. Княжий достойник з соколом винозором, випханим пугачем й чередою собак сам один верстав ліси на бойкій гульбі.

Ніччю раз чинилася невольна хуртовина, — тута опиром звалилася на груди й серце мнялося з пудьги, ніби трепета біллу лнєтя проти неба. Під стелею пішла гонитьба й голосіння, шум дощу — тисяч чорних крил.

— О, горе! завивно гуділа стеля, скавуліла челюсти, скрипіли засуви дубових дверей. О, горе!

— Досить, Стрибоже, досить! — шепотіла поблідила донька Гельда.

В цю мить причуєся її тупіт кінських копит не від шляху, тільки від піль. Минула хвиля і проти її ліжка стояв княжий осьмник весь у дощі й болоті.

— Зодягайся, ходи! — цвяхнув словом, як ремінним бичем.

— Що з тобою, пробіг, окалий! Куди-ж піду у таку ніч завивницю?

Він хвилювався дико:

— Ходи-ж, кажу, — не гайся! Гість з дороги, під кленом край поточини жде.

Вдивилася в нього ошалілими очима, та у темі не було видно нічого, крім білого пляма бояршого черепа.

Ніби приослаб, усів із хриплим стоном утоми:

— Це я... в блудницькій лісі оленя собі сплював... Допавав його у хащах, — стріла у шні не моя. А з поза дерев скале Візна, руку підняв:

— Мій!

Згадав я стару зарву з перед літ, той зуб від вітру защеміло під серцем... І не чувся я, як грянула моя стріла проміж смереки.

Звалився, ніби вбитий небесним громом.

Погнав я туди, хилиюся, срібло відняти, з кошака егрету дорогу, а він диніє крівавою піною, очі в одну міру...

Це не був Візна!

Аж тепер збився я з тямки до тла: ні оставити живим, щоби свідчив, ні штовхнути в груди, щоби сконав. А роги грали щораз...

Доволік я його на обіч, де ждав мій кінь, — перекинув перед себе, погнав!

Провів рукою по очах під навислою хмарою брів:

— Омрачило мене, — привіз собі мерця під попіг. Жупанець на ньому як день, парча в золоте волокно...

Похопився, чисто вогонь:

— Садівникове заліззя де? Виберем яму в ярі, поки ще досвіт і час... Діли-ж зі мною радощі й смутки, дружиницько, розвадо! Не ховай свої величності за квітки й запаріси... Виходь, виходь на герць з життям, укуси того, що я!

Волік її у виноградник, у пів розвалеу повітку між травами, де садівник клав на ніч своє знаряддя, а ненависні слова нашіли на її плечах, як подих пекла:

— Жупанець на ньому, гей день... парча в золоте волокно... Випрати-б із крові, а?

— Остав! — боронилася дико у сміхові наруги:

— Ось боярин... Княжий осьмник, га-га!

Оподалік поточини, під кленом обитим з листя горілиць простягнувся юнак. Доңе стукотів об чоло без порока, слезив пова брів здвигнених острым здивуванням, мив кріваву піну з уст, на яких застигло слово, промовчане на віки: слюза, що вже ніколи не збіжить із вій.

Спохитнулася об стрижку своєї хусти:

— Ольстин!

— Еге-ж! — засвідчив нерало, — він...

Дими досвітку займалися над полем, як руки обоїх, гнані жахом, неоднаковим, обривали вирву проміж горбовиння і боярин заговорив о пів голоса:

— Ходи...

Йому відповіло мовчання.

Ждав ще майже весело, коли вона у жалібному пориві заплакала на взрид, бючи простоволосою головою об клен, осипаний з листя:

— А будь-же ти проклят від Бога й від Первня! І нехай ні мої слюзи живі, ні тамті умерлі не падуть на отцю хусту, або на землю, — тільки на тебе, на тебе, на тебе!

Рожевий кабатик двигався на грудях Ясині стомленим віддихом.

— Несамовита картина, — сказала з дрібною дрожкою пліч. — Я волила-б почути пісню гірського гнізда.

Жінка Словита глянула вдумчиво в молоде обличчя, осміхнулася до своїх таємних думок і несподівано постелила голосом, ніби сонцем по верхах гір.

Ще змовкла на хвилю, проникаючи Давнину сірими очима, а тоді... солодка й неждана пісня пронеслася ніби полонинський вихор над гребенем Чорногори, роз-

синала слінуючі квітки незнаного вирію, заграла ледом-стуґею шафірових висот...

Це була пісня підслухана напевно птахам Бескиду, та сама, якої ритм відмічували стрімкі мов урвища оклики й сміх під саме небо...

Давню тому, в заранні літ, вона-ж, не хто, співала її у гірському гнізді Гельда.

НАВОЙКОВА СІМ'Я.

*„У лозю світлоньку заговалася,
Та в посес платечко збиралася,
В золотее зеркальце удивлялася,
Сама своїй красонці дивувалася...“*
(з пар. пісень.)

Боґна, Павойкова бояриня із Ляховок, стояла перед овальним мідяним зеркалом і поправляла примяті згортки завої. Тут висуне повісено жовтого мов шафрап волосся, там опустить на плече рубець з лисючим забором, розглядає себе... Сіро-голуба сукня з передом розшитим пацьорками аж по самий рясний приділ, що ляг віялом на землі, підчеркала її хитру вроду, гнучкий стан, білину зрумянених щок...

Два подолітки з високо підголеним довкола голови волоссям дерли саме один одному чуба, гралася в морських розбишак. Попружки поскачувалися з розхристаного одіння, з ходачат порозсунувалися по долівці рябі плетінки. У глибині вікна видно було швачку, як куняє, шелестить тугим шитвом, вiane.

— Цить-те! — скрикнула нагло бояриня, прижмурила й так узькі очі й наслухувала.

— Живе Господь у слугах своїх... — роздався з порога чийсь вкрадчивий привіт.

— У добрий час, патре Рафаїле!

Силеснувши радісно в долоні як дівчинка, бояриня вела svojого хилого гостя у світлу світлоньку, пусту.

Стояли там здовж стін ослопи вкриті налавниками, дві-три скрині із смугнастого бересту, під коверцями, а в куті кіот з оливним світильном.

— Миром коло вас, боярине?

Боґна зализалася румянцем захоплення:

— Живемо, як в обітованім краю, любий патре! Ви з Кракова?

— Передвчера. Втомився я дорогою серед рідних злиднів, убожества й темі. На замку — грубо, просто... Наша вітчизна задихається пісками, чахлою сосною, багом... А, забув: від єпископа Фулькона благословення.

— Спасибі! Сідоглавий брат моєї матери не забуває мене в чужині. Чи все няньчить він собак та годинники теодолітів та іномонів? Вавилонські хронометри з трикутними вказівками, як носі? Цифровані по арабському пугари, жіночі уперізки зі складаних в слоновій кості пластинок з рисунком зодіяка в емалії?

— Оглядав. Вигрібуний ум громадив ті дива. Але важніше всього: Лєстько, князь наш, надіється, що коли на се прийде пора, пособите одній важній справі.

— Я готова тілом і душею! — гомоніла Боґна і поблідла від побожного схвилювання. — Кажіть, про що йде річ?

— Треба вговорити на днях княгиню, щоби прийняла мене на довірочній розмові.

— Вас? Це неімовірно!

— Просьба Лєстькова до вас, повторюю.

— Спробую, патре, очевидно. Всіх хитроців ужию, будьте певні.

Засміялася бадьоро й говорила далі:

— А тепер питаєте з черги про успіхи нашої місії за час вашої відсутності у Галичі! Наша „колицка“ перенеслася оноді до власної хати схованої у глибоку зелені перед непотрібними очима. Від самого досвітку матери з дітьми текуть. У запопадливої Агнії, ви-ж знаєте? пекара Кукни пасербіця... сходяться на забаву діти цілого підгороддя, кожне одіте нами, притріте, хлібець д' хаті несе... Оттак ми схилиємо до себе непомітно тих найчисленніших, що колись приготувлять тут нашим нащадкам розкішне кресло...

— Труду не жалієте, боярине. Ляховка з вас без догани.

Богна заколихала головою:

— Труду, патре, не має ніякого! Вони прості, добрі. Приносить мати дитя: возміть, каже, задіяка пішла, в хаті не збережу! Четверко було, якби хто руками зарівав і пішов. Ось вам послідне.

Засміялася тихо:

— Очевидно взяли ми, наші молитви твердять уже як сорока.

Повернулася вонким нахилом д' зеркала, звідки просівав ярко блиск її упліток під завою й правила со- лодко:

— А ще одною добиччю хочу похвалитися, мій-же це подвиг, не чий! Живе ось недалеко золотар, Байдук...

— Знаю, знаю! Напрестольний хрест його роботи хочу завести княгині до Кракова.

— Цей Байдук, — продовжала Богна, — подружився торік весною, — молодесеньку швачку взяв, Красотку... Ні гривни за нею, ні звертка полотна... Тільки всього, що очі й коси понад всі. Сам він дука, тому імення...

А тут вдова одна, Оршуля, теж зі Сандомира, в клопотах опинилася: трох синів недолітків годує, нікому майном правити, воно-ж у неї кораблями по морях плаває! Давай я його гостити, уговорювати, на вдовине подвір'ячко хилити... Роздумав, та в один день кинув дружину — всім на вдивовижу.

Засміялася з тиха:

— Ця до матері, та мати лютіна воно! Аж коли вона з хати, тільки тоді візьме дитя та погодує.

За це нашої купчисі, — як із роси! Від коли Байдук біля неї, набуток сторицею береться, — зарадний золотар! До якогось часу вдовині діти помовчують, а там, підростуть та ногою покажуть непотрібу дорогу.

— Наш грін, паша сила! — твердо уповів Рафаїл і будьто виріс від власних слів:

— А там жменя круп вдовиці, сорочка на хребет вязня, одно, друге подружжя. Знатне діло наладжується!

— Проповіди вамі вище всього! — з палом засвідчила Богна.

— Вони тільки загіті витревалою думкою, нічого більше. Коли-ж, як не у святий день поділі можна пі- йти близько соток мягких як віск у сійві і благоухан- ню людей? Слово, це меч, це пастка, що хочете!

— Правду кажете, патре! Воно також сила слабих. Але хтось до нас, увійдіть!

Се був Гліб Словит, тровлений вічним неспокоєм, руда борода клином мигтіла як білчин хвіст, очі бігали на скоси, криваві, ніби й не хотіли світу бачити інакше як проміж кров.

— Від Лєстька, з Кракова! — обрадувався невга- мовно і тер із хитра веснянкуваті, велитенські ручни- ца. — Добро, що в пору! Доручення до мене мабуть?

Монах з ореолом глинув на нього в повазі й мов- чанню попри ледви помітний рух погорди:

— Розведнуйте! — сказав тільки.

— Ай, чоловік мій на перехід недобрий! — схопи- лася нараз бояриня. — Прощайте, он він іде.

Вийшли, але другими дверми, на сад, а звідтам фірткою над пільний струмок увесь у весняних квіт- ках, у лотачах. Тоді звіялися мов дим, кожний про себе.

Навойко, високий, широкоплечий, з мягкими, ка- римими очима, скинув із себе лицарський пояс і притяжку опанчу зі зеленим підбоям. Він сів подратовано біля ді- тей, що причікнули над мискою зі свіжим сиром.

— Днина як мід, а служебки довкола колодязя об- хлюпуються водою, як коли у празник на Розлавах... І так з усім, так всюди! Лоском йде старе, а нового не видно!

— Щось ти, Васку, сьогодні, ні сіло, ні пало, ве- редувш... Це мені ні трохи не до вподоби! — зачулося від сінній.

— А чого-ж це на нашій обістю повно лінтяїв, а при жорнівці ні душі? — корив Навойко наряджену жінку.

— Ще мало надриваюся з досвіту до ночі? Ще тобі недогода? — наїжилася Богна і стала до разу багрова.

— Ой, ти в мене господиці, сині у вікна скачуть! — махнув рукою Навойко й взяв на коліна свого лю- бимця саме по постригах, що і знався: Любко.

А старший пристав до матері, от як бодяк:

— Коли ви озмете нас, мамко, поглядіти на Вислу? Обіцяєте, а не чините!

Богна кинула їдкий погляд на свого Навойку і мило відповіла:

— Жди, вскорі я возьму тебе туди, до вуйка єпи- скопа. Гарно так у Сандомирі, Господи! А по хатах, яка обстановка, одяги, їдіння, до чого вже тонкі обичаї! Бува, вийду у Кракові ранком у княжі терема, одіта в гатлас, як небо і намисто з маргеритів, то князь, Лєстько ніби, у проході зупиниться, квітку у мене по- просить... Любується один раз квіткою а другий раз мною.

— Зовсім, як у дожи Дандольо... — рік Навойко і глумливо закашляв у долоню.

— А потому йде вуйко єпископ і подає мені...

— Вавилонський хронометер! — втішно скричав догадливий старшенький, аж мати справила його сер- дито:

— Руку до поціловання, моя дитино.

— А коли це, мамо, краківський князь сяде вже у Галичі?

— Не знаю, ластівята, не знаю... Йому покищо гар- но дома, то й сидить.

— Перекажіть, мамко, пєхай приїзжає. Я йому тоді коника вороного подержу... — простодушню готовився Любко.

— А я йому мечик вигострю, як шибку... пахвалля- ся що духу другий, Доброгост і очі, блідо-зелені очі матері засвітили очаруванням.

— Геть мені відси, геть, до одного! — несамовито скричав Навойко і схопився з осла, готов сам бігти у голий світ. Ослін загойдався та звалив з грюкотом на долівку і в бояринові немов теж щось провалилося в досмертну темінь.

Він розгубив себе так, що на відході вдарив головою у сволюки одрини та ляг як камінь зі своїм нестерпним стидом на тверде лігво, — був сам.

— Спасибіг боярині, казкою погодувала! — зворко- тіла голодна швачка і стала за шитвом ще менша, як була.

А Богна з принадною посмішкою стояла знову пе- ред зеркалом, чубатила жовті кучері над висками і ра- діла собою, ніби павочка на сіножатці, на росі.

ЛИС У ТЕРЕМАХ.

*„Пєхай загородять, де вороги ходять,
Пєхай стежка буде, куди ходять люди“.*
(з нар. пісень.)

Сутеніло.

Якийсь хилий, чужинецький чернець прив'язував павученого ослика до модрини край замкового рундука, а тоді склав сухі руки на грудях, як до отчєнашу і за- кричав проймаюче, аж у всіх вікнах, отвертих ради ве- чірного вітру, появилися жіночі голови під чільцями з райдуги:

— Жертуйте одіж невикритим сиротам Галича! Жертуйте одіж!

В однім із вікон майнула голова білявої служебки Звіздиці, молочної Богинної сестри. Кивком руки вона звала монаха спінитися, сама-ж зараз спряталася в тінь.

— Ідіть в он-ті двері... перші ліворуч! Княгиня сама!... зашепотіла на зустріч йому у мрачних хоробах, дрібна й гладка гей равлик, пахуча розмайраном, що ним саме змила волосся. — Тільки не знаю, чи що вдіє- те з вашою ходою туди? Як на те, княгиня сьогодні ні- кому не рада, господи отчич недужий...

— Тим ліпше, ластівко, тим ліпше! — тихо засміяв- ся монах. — Кращого моменту зі свічею підняти годі.

Обтягнув волосінницю під білим, червечним шнуром, — направилися йти. Низькі двері відпскувалися з далеку шитами мідяних оківок, — закоцкотів, увійшов.

Лікар Негемія сидів вже довгу хвилину край постелі старшого князенка й мовчав. Він був і так мало-говіркий.

Сновигав вечірний сутінок та обіч на кріслі стояла вже свіча в глиняній обгортці, подумя торкав печутний продув, світла і тіні різбили мов у каменю сухий профіль Хозара. Вони підчеркали працю чола у зморщках як стріли, у блиску опукої лисини, підсичували мідь ока, покладеного на простерте горілиць дитя.

А жара брала своє: ядро горіли малі вилиці й крізь щільку відхилених, з темним палетом повік, синіли звернені кудись у гліб, сторожко приспані очі.

Лікар Негемія приходив двічі на днину, сідав проти ліжка у чорнім, шовковим уборі з прошвами по боках, злеував у зад лисини сиві теж шовковий наголовник і скуними словами, що їх перепускав через щідло перелетної величчї, давав хатним доручення. Іноді добував зза пазухи вузьку стяжку пергаменту та зачіпав очі як квітці об кострубати хальденські фігури, що вилясовали взаємини небесних констеляції та рисушом заслоненим от як таїна, митили крилаті дороги зір.

Що міг він панти спільного між тими знаками й долею дитяти? Ніхто не розумів, хоч знали глухо, що в нього доступ до якихось дивоглядних, герметичних книг і що він оудьто ланцюгом мудрости скований з ученими Греками та Хозарами свого часу... Пошпигували, що з чарівних зеркал берилію читає оудуче, віщує судьбу.

Коли онта непокоєм княгини вперла очі в Негемію, він встав, доневишено підпер бедра жидівським обичаєм і заговорив про погідну весну, пригожу, про те, що скрізь оранка, аж мило, — а тоді верг на себе обшиту кунюю довгополю хозарську мятлю і поважав княгині доброї ночі.

— Що ви? — окликнула його вражено. — Відходите?

За всю відповідь Негемія поклав руку княгині на чолі дитини: було вогке, на висках перлилися цілющий світ.

— Спить, як по купелі! — засміявся.

Через хвилю його кроки залунали по кам'яних сходах і всякли в радісний шум дощу.

Аж тепер княгиня оудьто знемоглася від чергового вражіння, — вона занякала, цим разом пад собою. Упала в низьке крісло, вкрите коверцем і роздумувала над завтра.

міркувала у сотний хиба раз, що жити у Галичї стало не під силу. У якій дикій крутижї тривоги поверталися її дні і ночі? Яким жерелом мук ставала кожна, перша з краю подія! От захворіло дитя — і її серце розгондалося як гилька на глибині! Визвала лікаря і не вірила йому ні хвилини. Хиба-ж це не була нагода до розбогатіння? До токми зі скритовбийниками, які перекуплюють покоївок?

Ось на днях Марицю, яка вертала з вечірні у місті задержав гоїний якийсь боярин, питав її, чи не хотіла-б мати такий хутір, як ось цей, Шумавинського, на власність?

А от нещодавно в хилій вулиці старого міста перестріла вона, княгиня, попенка Кормильчича... Він учинився оперед неї без всякої шани, виминув княжу колесницю своїм бойким запрягом в мідяних оківках та ремнях строчених годоваблем і всю довгу дорогу аж до Воскресенського монастира збивав її парощю в очі тумани вуличної курняви.

А Дарославич, — або-ж не важив на решту її спокою, коли обриджував її життя сплетнями, будьто вона легка на вагу людина? Його очайдушна правдомовність тоді, коли чув себе поза справедливістю, запевнювала віру клеветам, які протікали аж до неї і давали відчуття у перше в життю злобу знехтованого поклонника.

Схилила на руки тепле, з впадинками лице, голову в дрібно зрішеній намітці, корила думками Метиславичів, які подолублювали Володимира, та доборолися до того, що дівчина з пісні:

„Уподала та на камку, на кирею,
Думала бути понадею —
Вона тої киреї не зносила,
Ще й батьківську свиту загубила...“

Роздумувала:

— Рафаїл, хоч який здержливий на слово, проговорився в присутності Навонки, що Лісконогий скочить на Володимира, — доки літко стукне, — казав, — зрине на Волинї. То вона не барилася, вислала знову бувалого Скобейка у Буду, з великим зовом, нехай Андрїй верне Метисинне гніздо Даниалу...

Місяць, як посол дома, голіруч, з чемними висловами тільки... А події розвиваються з днини на днину!

І до старого князя Юрія слала на Литву, в Турово...

Тепер, идуть чутки, Лісконогий топче вже кінями вітчизну героїв, списами оре чорнозем, мечами скородить займанщину... Паломники й міняйли, що з весною по-виринали проміж села, сповіщують гибіль Володимиру, останній суд світові...

Зіщибила залізцем нагорілу плетінку свічі й слухала весняного шуму за бервнами теремів. У ха її були повні жалів із далека: зачувала у них голосіння матері за синами, що гинуть ось на стиках від стріл свого таки насильника, старого як гріх Чорноризця... Чи здержуть його грудьми Галичане? Загородять списами дорогу, відштовхнуть злодів Суздальців за Серет?

У той раз хтось із силою підніс деревляний засув у дверях, але нерішуче зупинився...

Бідколи зрадницю Зое заперли у монастирі грецьких калагурок у Карпиці на покаїнні, не було кому з шумом риз і дзвоном слів справляти гостей в світлиці.

— Увійдть!

На порозі явився Рафаїл. Він хвилю призначував око до нахлинувших красок. Перед ним, на тлі горячехотих шиб, з правою рукою покладеною на грудях, ніби ікона на позолоченій блисі стояла Романова княгиня.

Монах схилився у глибокій чолобиттї, а тоді якусь хвилю глядів з вагою на молоде обличчя.

— Милостива княгине, — злебедів, — приходу в тайні. моя рясa, хоча вона й латинянського крою, повинна бути запорукою правди моїх слів. Коли вам миле життя ваших дітей, слухайте.

Патер Рафаїл перемив у погляді княгині лисавку негодования, то-ж сказав різко, як той, що важить все:

— Над головами ваших дітей — меч скритовбийця! На галицький і володимирський стіл сунуть Горевичі. Коли ніхто вам на грозу моменту не отвирає очей, то це найліпший доказ, що в крузі ваших друзів... чатється зрада! Утікайте!

Темний румянець вкрив щоки княгині і зараз-же нагла блідість обляла їх біллю. Гордий сміх сховзнув по бойких устах, згас.

— Або-ж пристойть втікати — княгині?

— Матері пристойть.

— Куди-ж то, патре?

— До Лєська! — викинув із силою. — Руським княгиням над Вислою раді. Оце-ж і доказ вам...

З поспіхом вимотав із рукава волосінниці старинний псалтир і рік з шапою:

— Лєська мати, — київська княгиня Олена шле вам цю книгу, річ божу, з тим, щоби вона вела вас миром туди, де серця отворені і немає зради. За цим прощайте хіба, милостива княгине!

Хвилю наслухував, насторошений, хилій, з пальцем на вузьких губах і додавав шепотом:

— Цю ніч... на північнім шляху стояти-ме ковалій віз, критий, двоє сільських коней. Везти-ме людина певна: я сам.

(Далі буде).

Щоб оминати непотрібних обопільних поштових коштів при надаванні посилок за посплатою, просимо дуже при всяких замовленнях (кроїв, взорів, монограмів і т. п.) надсилати належитість з гори, чеком „Нової Хати“, переказом, або поштовими значками.

Табелі кроїв з вимірами.

Виміри кроїв для смотриків і жінок.

Величина	для смотриків			для пань					
	14	15	16	I	II	III	IV	V	VI
Обєм горішний	см 84	см 86	см 88	см 90	см 96	см 102	см 108	см 114	см 120
Обєм в поясі	64	66	68	70	74	78	84	90	100
Обєм в бедрах	90	94	96	100	105	110	114	120	130
Довжина спідниці	75	80	85	102	105	108	108	108	108

Виміри кроїв для дівчаток від 1—13 літ.

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Ціла довжина	см 45	см 48	см 50	см 55	см 60	см 65	см 70	см 75	см 80	см 85	см 90	см 96	см 102
Обєм горішний	58	60	62	64	66	68	70	72	74	76	78	80	82
Довжина рукава	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	37½	39	40½

Виміри кроїв для хлопчиків від 1—13 літ.

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Зовнішня довжина коротких штанів	см —	см 29	см 33	см 36	см 39	см 42	см 45	см 48	см 50	см 54	см 56	см 58	см 60
Зовнішня довж. довгих рівних штанів	—	—	57	60	63	67	70	73	76	79	83	86	89
Довжина рукава	20	23	24	25	25	29	31	33	35	37	39	41	43

Ціни кроїв:

- а) велика форма крою (костюм, сукня, плащ) 2·20 зол.
 б) мала форма крою (блужка, спідничка, діточий одяг, білля) 1·80 „
 в) дрібнички (капелюхи, ковнірці, черевики, тощо) 1·— „
 г) малий взір до ручних робіт 1·50 „
 ґ) великий взір до ручних робіт 2·40 „

ЗРАЗКОВІ МОНОГРАМИ

(ручно рисовані)

до гапту й вишивання хрестиками

в ціні від 0·50 до 1— зол. за штуку.

При замовленнях не забувати подавати величину букв і до чого вони призначені (до хустинок, білля, рушників, пошевок, обрусів і т. п.).

НИТКИ DMC до ручних робіт:

Cotton Perle ч. 8. в клубках 0·65 зол.
 „ „ „ 5. в мотках 0·45 „
 DMC в мотках „ 12, 16, 25 . . 0·25 „
 Moulinée в мотках 0·18 „

При замовленнях треба подати краску (найкраще за числом) і кількість мотків або клубків. До робіт, поміщених в „Новій Хаті“ можна красок не подавати, лиш зазначити, до якого взору дібрати нитки.

Гроші треба висилати рівночасно із замовленням, переказом або в поштових значках. **На порто** посилки долучити **0·30 зол.** Всі замовлення полагоджуються (за попереднім надісланням належитости) протягом 7—10 днів.

За посліплатою не висилається.

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО

ВИКОНУЄ

готові або на замовлення ручні роботи з народними вишивками і мережками для прикрас одягів і домашньої обстановки.

ПОРУЧАЄ

вишивані блузки, суконки, сорочки до народних строїв, білля, обруси, каші, сервети, подушки.

ВИДАЄ

щомісячний журнал для шкелання домашньої культури „**НОВА ХАТА**“ з відділом мод і ручних робіт. Передплата виносить: на рік 18 зол., на піврік 9 зол., на чверть року 4-50 зол. Для Америки 3 дол., а для Чехословаччини 2-50 дол. річно. (Red. i Adm. Lwiv, Slowackoho 14/I).

КРОЇ! ————— МОНОГРАМИ! ————— ВЗОРИ!

Робітня жіночих і діточих суконь

С. Монцібовичевої
приймає до науки шиття і крою

Львів, вул. Хмельовського ч. 13.

ОРИГІНАЛЬНІ КИЛИМИ Й МАКАТИ

проекти
і праці

О. О. КУЛЬЧИЦЬКИХ
можна набути в „**НОВІЙ ХАТІ**“.

Великий вибір!

Макати від 25 зол. — в гору. Килими від 50 зол.

„ЯН“

бутилка сигаретних фірок Піврозда, повномасштабні ПАНІ, що дає огляд 20 марту свіа
АРТІСТИЧНИЙ САМЬОН ФІНАНСОВИЙ ДЛЯ ПАНЬ
Личаківська ч. 20.

Лікарка Загального Шпиталю
і Народної Лічниці у Львові

Др. Софія Парфанович

ординує в недугах внутрішніх
і жіночих від год. 2—4 попол.

Львів, вул. Домагалічів 2. II.

В АДМІНІСТРАЦІЇ „**НОВОЇ ХАТИ**“

Львів, вул. Словацького 14. I.

можна набути такі видання:

Прає. Марія Омельченко — Вибір фаху.	Ціна 1— зол.
Н. Селезнікова — Дитячі садки.	„ 0-80 „
С. Татух — Монограми, брош.	„ 2-50 „
в оправі	„ 3-50 „

ПОЗІРІ

ЖІНКИ

ПОЗІРІ

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ КООПЕРАТИВИ:

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

ЖІНОЧА ПРОМИСЛОВА КООПЕРАТИВА З ОБМ. ПОР. У ЛЬВОВІ.

АДРЕСА:

УДІЛ 10 — зол.

Львів, Словацького 14. I.

ВПИСОВЕ 1 — зол.

Видав Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. За Редакцію відповідає **МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА**.
Редакція і Адміністрація: Львів, Словацького 14. I. В друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

Ціна числа зол. 3.—

NOVA

1803B. 459

1928

XATA

Варшави, ч. 16.
„Нурджана сіаля і аргот“, місячник Львів., ч. 29.

НОВА ХАТА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ
ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК IV.

ЛЬВІВ, ВЕРЕСЕНЬ 1928.

Ч. 9.

ЗМІСТ: *Софія Олеськів-Федорчак:* Про пластові табори; *А. Т.:* Йдемо в Підлюте; „Українське мистецтво“ на світовій жіночій виставці Чужі про нас; *Дз. Бядуля:* Боднар; *О. Шепарович:* Амстердам; Ріжні вісти; Суспільні наради в Парижі; Модн; Буковинська сорочка, її крій та вишивки; Ручні роботи; *Луговича:* Допись з Лисичинців; *Др. Софія Парфанович:* Ліжечко дитини. **Ілюстрації:** Картина з табору Новиків в Підлюті; Ритмічні вирази дітей; Фахово-доповнююча школа в Перемишлі.

СОФІЯ ОЛЕСЬКІВ-ФЕДОРЧАК

ПРО ПЛАСТОВІ ТАБОРИ

Знесилене війнами людство глядить в сторону молодих поколінь, викидаючи від них продовження своїх змагань у визвольній боротьбі за існування поневолених народів.

Тих, що ждали від молоді геройських поривів, стрічає болоче розчарування, на вид помальованих молодих лиць та ніг, розгуляних у муринських джез-бендах на дансінгу, в каварні і в клясі.

Школи з великим зусиллям, а розмірно невеликим успіхом, поборюють пахил молоді: до передчасного еротизму, до нездорових забав, поверховного сповнювання обов'язків і байдужности до конкретної праці.

Педагогі та приятелі молоді творять плани реформ у шкільництві, але великий реформатор виховання до тепер не з'явився. Школа досі остала школою з накопиченими в тісних мурах дітьми, о невеликій pojemности мозків, які слід наповнити приписаним знанням. Не згадує цих націй, що по великій війні досягнули в десятилітніх зусиллях майже неймовірні висліди праці на полі виховання молоді та перебудови майбутньої людини через школу.

Маю на думці поневолені народи, а в першій мірі наш, що позбавлені просторів та будинків, опинились із своїми інституціями громадянськими та виховними в тісних мурах.

Хоч нема виглядів на крапце вивінування шкіл, на придбання для них відповідних приміщень, просторів та

городів у найближчих роках, мусить суспільність виховати діти на сильних, здорових та ідейних громадян. Це, що не зможе дати дітям школа в нинішнім виді, може їм дати пласт, коли поставимо його як засіб виховання нової людини, не зважаючи на гігієнічні й економічні відносини нашого теперішнього життя. Пласт по містах і селах в часі шкільного року не дає молоді суцільного виховання. Молодь перетяжена іншими обов'язками, які стоять часто в конфлікті з обов'язками пласту, визначеними на ту саму пору. Вплив дому (лиш в виняткових випадках добрий) нівечить це, що молодь набуде у пласті.

На пласт дивляться з недовірям деякі директори шкіл, родичі та вчителі, які не бажали б дати дітям з під своїх впливів під молодих, часто недосвідчених провідників гуртків. Промахи учеників-пластунів такі самі як

Картина з „Табору Новиків“ в Підлюті.

і непластунів скріпляють вихователів в критичнім відношенні до виховання у пласті. Ідеї пласту мусять переняти вихователів молоді, яких завданням праця над поширенням та поглибленням цих ідей, поміч в їх переведенню.

Щоби виховати та перетворити молодь на справжній пластовий люд, треба її відсунути на якийсь час з під усіх інших впливів, згуртувати у властивому середовищі, у пластових таборах. Літні табори для пластунів, якщо вони ведені умілою рукою при співпраці ідейних старших пластунів, являються найкращим та пайдочіль-

нішим осередком виховання молоді. Легко їх перетворити у пластову власну державу, з усіма громадянськими установами, під зарядом і кермою пластунів.

Маємо вже тепер 6 пластових таборів та побажана їх дальша розбудова. Побіч звичайних таборів для сильних і здорових, потрібні ще окремі табори для слабших фізично, (не хорих) пластунок та пластунів. Наша молодь виснажена довголітнім воєнним й повоєнним лихоліттям, уроджена на терені боїв, серед гуку гармат, ховала по землянках і півницях, недоживлена, нервова, апатична. Серед молоді малий відсоток сильних і здорових, а до перестрою суспільності через пласт треба втягнути найширші ряди молоді. Серед тих слабших є багато дітей з завязками доброго характеру, з психічними та етичними прикметами, згідними з ідеями пласту. Коли-б можна скріпити їх здоровля відповідним до їх сил фізичним вихованням, лекціями пластовими працями, в часі ферій, проведених на селі, або в горах, вони скріпили би свої сили і небаром могли-б зрівнятися із пластунами. В працях над перестроєм суспільності також і слабші одиниці можуть віддати прислуги.

При пластових таборах потрібні також невеликі приюти для тих одиниць, що бажали-б працювати над поширенням ідей пласту та пізнати на місці его улад й ідейний напрям. Окремий правильник нормував би їх побут, щоби не вносили замішання та не порушували ладу у пластових таборах.

Зразком, як мало-б виглядати виховання у пластових таборах, може послужити сьогорічний табір пластунок на Соколі, ведений вмілою і певною, майже непомітною командою. Це ясна поляна, серед гір, у якій найшла приют сотня дівчат. В долині шумить ріка Лімниця, брама веде до табору, пластуни держать варту, пластуни поробили сходи під невелику гору. Два куріні для пластунок, окремих будинок команди, а над потоком кухня, під зарядом пластового кухаря, бувшого січового стрільця.

Стійка сторожить день і ніч, вечером горить ватра. Ніякий бруд життя тут не доходить, нема клясових різниць, фізична праця шанована на рівні з умовою. Усі рівні, сповняють свої пластові обов'язки з веселими лицями. До пластунок належить праця в кухні по черзі, достава дров, харчів, води, заряд магазину, вирівнювання площі, порядок в курінях. Все розділене поміж сотню, без перетомлення одиниць. Рано відбувається руханка, ведена молодого фаховою силою по вимогам найновіших метод. Доцільно переведені вправи надають ритм і гармонію рухів.

У заняттях щоденного життя, при грах і при забаві не видно злоби ні простацтва, гармонія і дружні відносини між старшими й молодими. Ті самі одиниці, що по містах не вирізняються від других, тут стали на висоті свободних громадян у власній установі. Кожна одиниця чується на своєму місці. У всіх змаганнях слідна доцільність та ідейний напрям. Глибоко зворушують хвилини щирого підйому в часі вечірньої піснимоливти за єдність народу. Кожного вечера відбуваються гутірки при ватрі на тему біжучих та історичних подій, пластового уладу, пісінки і пр. При ватрі обговорюють молоді пластуни плани праці на будуче.

Під проводом фахової сили відбуваються прогульки в гори, на які вибираються сильніші пластуни. Кожний табір остає під постійним наглядом лікаря, який просліджує стан здоровля, вагу та поміри пластунів, дає пораду, чи можуть брати участь в дальших прогулках, пластових працях та в спільній купелі в гарні, погідні дні. Апровізація добра, харч здоровий.

Побіч табору на Соколі виростає табір новиків у Підлюті. Новики одержали приміщення в митрополичих будинках, зіхалися з усіх наших земель, навіть з Полісся, також з Кракова та Лемкайська і підховуються на справжніх пластунів.

Життя у пластових таборах дає розв'язку на деякі із суспільних питань. Статистики всіх майже народів виказують чисельну перевагу жінок, а разом із цим яви-

щем вирінає проблема які форми життя, зміст, ціль та осередок мали-б сотворити собі жінки, що не мають власних родин. Велика пластова родина зможе заступити власну тим, що бажали-б віддати свої сили на її услуги.

Щораз більше жінок не може помістити своїх змагань в рамках родинного життя і великий відсоток між ними, у широкій пластовій родині знайдеться на своєму місці.

У пластовій громаді ніхто не думає про невдачі власного життя. Воля одиниць, підпорядкована під волю і змагання громади. Це збірний організм, у якому кожна одиниця не видвигає свого „я“, а являється каплею у народньому морю, що разом з другими каплями має рвати греблі під новий лад нової суспільності.

ЙДЕМО В ПІДЛЮТЕ...

Вдовж золотої Бистриці, через Яблінку, Пороги, через верх Толочину, спускаємось ярмом Бабського потоку в долину Лімниці і прямуємо до обласного пластового табору на Соколі, а відтак в Підлюте.

Розкажу вам мої враження.

Кожна ріка має свій питомий характер, своє обличчя, так як і кожне місто. От приміром золота Бистриця. Вона весела, всіміхнена, золотом вилискується на сонці, плитонька, мало де творить глибокі таємні плеса, не вкрашається білими шумливими водонадами. Підчас повені вона не така люта. Шороскидає каменюки, розліється, зашумить, а далі пливе зміненним децю руслом весела й рада, що трохи лиха накоїла. Вибливає під Сивулюю. Спершу закована в глибочезний темний яр. Суворі прямовісні стіни стоять на сторожі молоді доні гір. Навіть сонце туди не заглядає. Шумлять смереки, а бурі ломлять їх та кидають в яр. А далі розступаються гори і яр... кругом села й поля. От ще Кліва по лівому боці, а по правому зелене невисоке пасмо — Бір з „брусьними дверима“, що замикають вхід до підземного льоху; Комин стрімкий і скалистий, на який колись розігнала татарська кіннота та повалилась у Бистрицю; Козинючка з колибою і полянками, де пасеться худоба, — ну і — Ксьондзів писок. Мені дуже прикро що треба написати таке погане слово — але щож діяти, так люде звуть цю низеньку гору. А чому? І про те в своє повіря, тільки писати про нього не годиться.

Ми йдемо вздовж Бистриці. На висоті Бору переходимо на її лівий бік та прямуємо в село Я.

Вечорів. Із гір надтягають чорні густі хмари. Треба нам ночувати в Я. у парох.

Приходство новозбудоване, велике, гарне, перед ним сад, ліворуч на майдані церков, також нова і дзвіниця. — Тихо. Ніхто нас не витає, ніхто не вибігає до воріт. Ми не дивуємося, бо хто-ж у цебеса вибігати-ме до воріт?

Кімнати пусті як бубон. Наш пустельник живе в кімнаті на горинці. Там вже трохи повніше і навіть зовсім мило й культурно. І вид з вікна на Бистрицю і гори, і грамофон і радіо чотири-лямпове.

Наш цебесе заклопотаний і непорядний. Мабуть у перше знявся такий гамір у сьому домі.

Але ми самі даємо собі раду. Розтаборилися у двох кімнатах на долині, одні на сіні, а другі — тоті що мали протекцію — на ліжках.

Блискавки романтично перетинали цілий чорний небозвід, громи були десь далеко в горах. Як тільки романтично блиснуло — на освітленому тлі рисувались чорні конули церкви. Але дощ не хотів і не хотів падати.

А ми, не хотіли і не хотіли вснути. Тим, що на ліжках, здавалося що вони лежать в окропі. І гутірка на цю тему затяглась. Вона була незвичайно цікава, і якби я переповіла її, то повставби двотомовий твір. Правда — воно без сумніву було-б в моїм інтересі написати щось так величавого, але чи у вашім інтересі було-б все те прочитати?

В кінці — затихло все і буря і дівчата, лиш соловейко — о вибачте — лиш сверічок не затих. І блохи не затихли, і щипавки, і двері рипати не перестали. —

Пора! Пора! Вже сонце сходить величне, кріваве. В дорогу! І хоч не спали ми всю ніч, ми бодрі. Ідемо в гору, усе в гору, минаємо поляни і ліси, ідемо з верха на верх. Над нами ліс шумить буковий, а ту і там смереки. Могучий ліс старезний. Всміхається спить небо. На право й ліво глибокі яри. В прогалинах небо як море.

Окопи, землянки, викладана деревом стежка, місця де стояли гармати, знаки кілометрів і одна при дорозі могила. На дереві напись: „Іванъ Гавриловичъ 4 мая 1915 года“. Лежать смереки мов величні вбиті у бою.

Тихо, тихо, лиш вітер шумить, порохнявіють дерев'яні хатини.

Проїшли ми Толочину та спускаємося павманія у яр. Гуцавина! А під ногами мохом порослі, спорохнявілі колоди, одна біля другої. Сухе гілля, сухе листя. Ось джерельце холодне, прозоре, а на дні мов жемчуг — зелений хрущик. Чи не лісова царівна покинула його тут? —

А далі — стежка над потічком, доріжка серед полонин і долина Лімниці та село Ясень.

Далеко Лімниця шумить. Нам спішно до неї. День такий жаркий. Ідемо гостинцем. — Нараз дорога скручує, а Лімниця сяє у цілій своїй красі. Нилве широким руслом, бистро, могутчо несуться її води; тихо по глибоких плесах, шумно і рвучо по каміннях. Лімниця сильна, безпощадна ріка. На перший вид вдариє маса води, яка перевалюється цюю.

О Лімнице — якогось ти лиха накоїла! Кругом тебе пустиня, на цвітучі ниви нанесла ти піску й каміння, позривала мости, гірську залізну дорогу, — понесла з собою ті нечисленні хати, що розкинулись біля тебе — а з ними все „людське добро“. На берегах твоїх колоди, гілля, дерева вирвали з корінням. Чи хотіла ти зачистити ліси про які ніхто не дбає?

Прямуємо на Сокіл, де якраз стоять табором пластуки. На брамі, прибраній смерекою напись: „Обласний пластовий табір“.

Не так легко дібратись до наших пластунок. Треба заждати перед брамою аж з гори збігне поготівля, пояснити, хто ви й чого прийшли, а тоді щойно можете пройти.

Як вийдете на Сокіл — на вас повіє бодрим духом гір і молодости.

Пластунки кладуть на плонці перед табором ватру. „Гей-гей уха-ха, лиш в дурних є все біда!“

Стемнілося зовсім, пластуки в одностроях посідали півколом коло ватри, ми оподалік. Палахкотить ватра, полонінь зникається високо в гору, то присідає

і розширюється долом. Іскри летять до зір і падають мов метеори.

Хтось читає реферат про виховання пластової молоді. За рефератом дискусія.

А зорі все мерехтять і шумить ріка. Кругом, кругом, де не поглянь, гори, вкриті чорними лісами.

Огонь горить, світить серед нітьми.

„Боже дай єдність Україні“ понісся молитвою дзвінкий спів.

Не забуду тої хвилини, коли ви стояли рядом та з глибини душі співали „Боже — дай єдність Україні“. Це була наша молитва по цілоденній праці.

Мушу сказати, що заїмпонували мені пластуки своєю кариєстю.

Булоб краще, якби їх приміщення було ліпше, як під оглядом гігієни, так і естетичного смаку. Бо живуть вони у чотирох невеличких хатах, з яких одну займає кухня, другу начальство, лікарі й гості, остальні отже тільки дві хати. Тут розставлені під стінами величезні причі, а на них уміщені леговища, тісно біля себе. Над кожним „леговищем“ повішена одяжка, а на поперечках стоять черевики на „нозірі“. Про гігієну такого приміщення годі балакати, а про естетику тим більше. Але в кінці молодь самою своєю присутністю прикрашує все, а гірський воздух вирівнює недостачі гігієни.

Минула ніч. Горячий парний день, прямо дихати нема чим.

Не можу вам нічого сказати про Підпото хіба, що була невиносима жара і всі ждали дощу.

Прийшов дощ; закурилися гори, вдарив грім, повіяв холодний вітер і все ожило.

Памятайте — не пускайте ніколи того що має парасоль, чи парасольку наперед. Ми про це забули і — зловив нас дощ. Темносині хребти затаглися мракою, посіріла долина Лімниці, небо нависло хмарами і посипався рясний дощ. Промокло гілля дерев, поляни вкрилися верствою води, вітер гнав струї дощу і білі мраки мов білі духи. Годі було де схватись і тільки скорий хід рятував нас від холоду.

Кожний пятав на себе що мав.

І так йшли ми і йшли, капішони, капелюхи, рупники й хустки до носа стали зовсім перемакальні, в черевиках води аж по береги. Але зате — йшли ми холодою. Вже під Порогами дощ перестав січи і люба Бистриця всміхнулася до нас.

Ми — кинули до неї всі непотрібні папері з напечеників, випрости панчохи, вимили черевики, вдягли те все знову на ноги і — заки дійшли до дому, висушили на собі так, що можна сказати — прогулька вдалась „на причуд“.

Але ті гори і ліси, той буйний вітер на верхах і сяєво сонця і мраки і зорі, як тужно — як тужно за вами.

„Танець метеликів“. Ритмічні вправи учениць „Рідної Школи“.

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“ НА СВІТОВІЙ ЖІНОЧІЙ ВИСТАВЦІ.

В днях 19—26. травня ц. р. відбулася в Шікаго світова жіноча виставка, в якій взяло участь також й українське жіноцтво Америки, за ініціативою укр. жін. комітету в Шікаго, зорганізованого п. Анною Маслей.

Як довідуємося з американських часописів, український відділ виставки й концертна програма дістали похвальне признание від головного комітету виставки.

Український павільйон з його вишивками й іншими ручними роботами був головним центром, до якого сходилися всі учасники виставки, цікаво оглядали та подивлялися українське народне мистецтво й домашній промисл; 800 різних предметів: вишивки, народні сорочки, цілі вбрання, ткацькі вироби, гуцульські різьби, килими, писанки були виставлені в павільйоні з написом „Україна“.

Американські жінки, що звиджували виставку були, як подають американські часописи — „просто зачаровані“ українським мистецтвом, та подивлялися високу народну культуру й артистичний смак народу, про який багато з них досі нічого не чули, і вперше на виставці стрінулися з назвою „України“.

Експонати на українську виставку достарчили частинно приватні особи, а найбільша часть народних вишивок походила з кооперативи „Українське Народне Мистецтво“ у Львові, які достарчила на виставку наша співробітниця п. Стефанія Чижович з Філадельфії.

Також в інших місцевостях Америки, як Нью Бронсвік, Бейон, відбувалися українські виставки, на яких „Українське Народне Мистецтво“ брало участь через своїх заступників п. Стефанію Чижович з Філадельфії і п. Володимира Юрковського в Нью-Йорку.

З приводу цих виставок появилися в американських часописах ряд статей, в яких підносяться значіння і потребу ілюстрації народного мистецтва взагалі, примінення його до домашньої обстановки та прикраси українських церков, — а з окрема теплі слова признання

для артистичних виробів народних вишивок кооперативи „У. Н. М.“ та її журналу „Нова Хата“ за популяризування народного мистецтва.

ЧУЖІ ПРО НАС.

В ч. 189 пражського популярного жіночого тижневика: Журнал для жінок і дівчат подана стаття п. Амалиї Кожмінової про „Народне мистецтво й вишивки Підкарпатської України“. Авторка звертає в цій статті увагу на небуденну красу українського народного мистецтва, а в другому місці подає взір вишивки і плет, як примінені її до прикраси одягу. Зазначає при цьому, що вишивані речі в дуже модні в Парижі.

В ч.: 195 тогож журналу є стаття підписана Ета. Килимарський промисл Підкарпатської Русі. Авторка звертає увагу чеського громадянства на мармурожські килими, ілюструючи цікавою світлою килиму завішеного на варстаті її робітниця біля нього. Килими, які вийшли з під рук наших землячок рівнає що до краси й тривалости до перських килимів. При цьому додає, що навіть їх достойний гість проф. Сетон Ватсон заінтересувався цими килимами а його дружина замила собі кілька килимів до Англії.

„Останнім криком“ американської жіночої моди в Буенос-Айрес у літньому сезоні ц. р. були білі суконки з українськими вишивками. Багаті й елегантні дами переняли цей стрій від наших дівчат, що вмігтрували туди на заробітки. Вишивки були і в дуже дорогі, тому проворніші з наших дівчат, вишиваючи по модних магазинах, добре заробляли.

Жіночий журнал словінських жінок „Žensky Svet“ присвячує місце й українській культурі. В кількох числах б. р. була міщена стаття п. Вери Альбрехтової про Гуцульщину, а в ч. 5. з травня б. р. поміщена стаття п. Маріці Бартольової про Марка Вовчка, разом з її перекладом оповідання Марка Вовчка „Гориня“.

ДЗ. ВЯДУЛЯ

БОДНАР

(Докінчення.)

IV.

І росла його творчість як весною трава під горячим сонцем, як казка-чудо, що раптом прийняла форму дійсности.

Не були це ні ведра, ні почви, ні дерев'яні ложки, а дивний сон прекрасних форм, перенесений змілою рукою на дерев'яний посуд. Це були застигли у барелефи молитви-мрії Данилової душі. Це були вершини його лету, апотеоз його тріумфу. Це було те, для чого варт було жити й покутувати.

Ми певні, що звичайні, прості очі бачилиб у тому начинню звичайні й прості речі і цілком не подивлялись їх. Звичайні очі уважалиб вродисті свята Данилового серця неприємним фанатизмом, хорою ілюзією — самообманом, але що розуміють звичайні людські очі? Їм доступні тільки звичайні речі. Вони часто-густо глядять на золото, думаючи що це камінь. Звичайні очі не захоплюються поривами великої душі, не блищать вогнем щирої дяки мистцеві-генію. Вони нічого не замічають, нічого не бачать, бо сліпі на це, що виходить поза ширину буденних рам життя. Звичайним очам недоступна хвилина щастя й безсмерття.

Але за це у пані з двору надзвичайні очі, пані побачить дорогої скарб там, де він справді є.

Бодай так думав Данило, а з ним розуміється і його жінка Явдоха, як везли на малих саночках до паниного двору біленьке паче молоко, або морська піна начиння,

виноліроване, гладке, як добре скло. Начиння було принадне, зграбне, наче живе і таке легке, що здавалося — ось-ось підійметься в гору. Під ярким зимовим сонцем, воно мінилося різними красками.

Що хвилини Данило з Явдохою задержувалися, здмухуючи платочки снігу з того начиння. Кожне з окрема Данило пробував на звук. Кожний посуд видавав свій окремий звук-голос, так, що можна було зробити з них новий, по своєму гармонійний музичний струмент, на вид гуслив, чи ліри, на яким можна булоб вигравати щирі, сердечні пісні, щирої, ніжної душі боднара Данила...

Чи потрібні тут струни, чи потрібні ноти, або вродиста обстановка багатих салонів і неприродна пишність освічених людей, коли це все можна виконати у своєму першому джерелі краси — у простоті й щирості?

Захотів-забажав божий чоловік і сам собі на одинці уладив бенкет-свято. І сонце на нього інакше глядить й каміння йому пісні співає, і він смертний безсмертти творить і від нещасного цілі веселки щастя розсипаються.

Данило пригортав до грудей начиння і любувався ним.

— Яке сильне ведро! Як камінь, як залізо, хоча гармати вози на ньому. Ось бач, жінко, я стану ногами на оце ведро й йому нічого не станеться.

При цьому поставив ведро на сніг і намірився наступити на нього ногою.

— Ах, бо..., що ти робиш!? — крикнула Явдоха.

— Я не боюся — стану, бо міцне! — завзявся Данило.

— Не можна..., — в розпучі застогнала Явдоха.

АМСТЕРДАМ.

I.

В часі двох перших тижнів місяця серпня ц. р. увага й очі цілого культурного світа були звернені на голяндську столицю. Преса цілої земської кулі була переповнена звідомленнями зидтіля. При допомозі усіх модерних середників телефону, телеграфу та радіа гомопіло безустанно по усіх усядах це слово: „Амстердам“!

В Амстердамі відбувалася саме в днях від 28. липня до 12. серпня ц. р. IX з черги модерна Олімпіяда чи краще олімпійські спортові змагання.

Відновлення ідеї цих змагань, які таку важку роль відіграли в історії старинної Греції датується з р. 1894.

За почином француза Пір де Кубертен скликано перший олімпійський конгрес у Парижі, на якому ухвалено відновити це свято точно в 1300 літ після останньої грецької Олімпіади, а саме в Атепах в 1896 році.

З того часу мали олімпійські змагання відбуватися що чотири роки.

Цему плянові перешкодила депо світова війна. Остання Олімпіяда до війни відбулася в р. 1912 в Стокгольмі, після війни в р. 1920 в Антверпені та в р. 1924 в Парижі. На першому олімпійському конгресі рішено придержуватися класичної програми грецьких змагань, з часом однак доповнено її і другими спортами, яких не знали в колишній Греції. (Програма між иншим ще досі не устійнена. На сьогорічному конгресі, який відбувся перед змаганнями ухвалено усеунути з програми конаний мяч та снтівку).

Однак мимо різних змін, які переводить конгрес основною точкою програми залишаються за класичним приміром легка атлетика, пятизмаг, маратонський біг та плавання.

Модерні олімпійські змагання змінили однак цілковито загальний свій характер.

В старинній Греції вони мали суто національну закраску, у змаганнях не мали права брати участі чу-

жинці, змагуном міг бути лише вільний грецький горожанин.

В теперішніх часах великого значіння фізичного виховання спорт став добром кожної нації, а тим самим олімпійські змагання являються змаганнями усіх народів, без найменшої різниці. Спорт це клич міжнародний і під тим кличем відбуваються модерні Олімпіади. Змагун, який бере участь у цьому святі має на цілі не лише здобуття нових осягів та особистої слави, він знає, що рівночасно він прославляє на весь світ свій народ. А слава ця приносить здебільша не тільки моральні користі для даної нації, але й матеріальні та політичні. (Найкращим доказом мала Фінляндія, яка своїм спортовцям завдячує так багато). Відповідно до цього міжнародного характеру сучасної Олімпіади примінена уся технічна сторінка олімпійських змагань. Змагуни відбувають дефіляду в кращих і з прапором свого народу (в Греції дефілювали змагуни групами з поодиноких ділянок спорту), а після побіди кожного змагуна на високіх олімпійських щоглах вивішують прапори його народу, музика грає його національний гимн.

II.

На цьогорічну Олімпіаду вислали своїх найкращих спортовців 44 народи.

Товпа публики — стадіон обчислений був на 50.000 глядачів, а місця свободного не було ніколи — прилядалася з запертим віддихом зусиллям гордонців кожної нації. Через безконечний простір стадіону гомопіли одушевлення, шепоти розчарування та гурагани ентузіазму. Побідні прапори повівали гордо на щоглах, а національні гимни зливалися з бурями оплесків.

Амстердам був під знаком рекордів. Головокружні цифри, часи, які ще так недавно здавалися недосяжними для сили людських мязів, легень та серць одні за другими обивалися через мегафони об вуха одушевлених, а здивованих глядачів.

— А ось попробую! — наставав Данило.
— Ти здурів! — заломила руки Явдоха.
— Ха! ха! ха! — зареготався Данило, — я оце тільки пожартував, а ти думала, що справді стану. Ех, баба дурненька! Ха! ха! ха!

І він щиро сміявся, як дитина, яка втяла веселу штуку.

Явдоха мовчала й важко сопіла. Вона не могла прийти до себе від великого переляку.

І так привезли вони пачиння до паняного двору. Тут радість творця боднара зросла до тої степені, що аж дух запірала. Серце билосся й стукотіло так сильно, що аж сам Данило перелякався. Такі хвилини трапляються в житті рідко, хвилини, коли на страшний суд став свята святих твоє душі, коли думаєш: ось попадеш у рай, або у некло, коли на волоску між життям а смертю висить те, до чого ти весь вік прямував, за що ти покутував, за що молився богу.

А весела юрба воробців сунтилася біля стаїні, билася-дерлася поміж собою, їжилася, стовбурчилась і цебетала свої байки-сплетні без відпочинку. А сніг блищав під сонцем, мінився різними красками, сліпні очі і скринів під погами лаче живий.

Веселий був божий світ і весело було на душі боднареві Данилові, було легко й радісно, росла енергія до нової праці...

— Зараз почую панин осуд — думав він. — Вона справедливо оцінить мої вироби, бо вона не така дурна ворона, як наші мужики.

І пані виросла в його очах велитнем-законодавцем, що відчинить йому двері у мармурові терени муз, що надіне на його чоло лавровий вінок слави, що напоїть його амброзією безсмертя.

Явдоха читала це все на його виразистім обличчі і її не менш від нього кидало в горячку.

Над подвір'ю біля паниних покоїв, під самим ганком санки задержалися. Тут надлетіла, як саранча, ціла громада воробців, які зачали кружити, наче заворожені, над біленьким начинням.

Чи їх звабив запах свіжого дерева, чи може були захоплені красою начиння — хто їх знає? Але вони кружили над саночками все вижче й вижче, і щось говорили-цебетали між собою голосною, гучною мовою пташенят.

Зпочатку Данило тішився тими малими прихильниками свого таланту, любувався ними, але підтак, а... не всів він навіть ахнути, як один воробець, проклятий пікчема споганив чистенький як сніг, білий цобричок.

Ні Данило, ні Явдоха не могли крикнути. Вони скаминіли від несподіванки. Так, наче який драбуга опоганив чисту святиню. В побожній душі нема на це ні слів, ні гіву. Німе прокляття застигає на устах. Пімста вибухає пожарником.

Довго пикавав Данило цибрик гострим пожиком і не замітив, як виїшла до нього економка і наказала віднести начиння в кухню.

О, як забилосся в його серце...

V.

Як опарені, вискочили з паняної кухні Данило і Явдоха. Пані навіть не цікава була поглянути на красну роботу Данила. Заплатила тільки не торгуючись і на цьому діло скінчилося. Гроші він викинув на ганку, вишовпі на двір.

Чиж це в грошах діло?

ВОВНИ, ШОВКИ, БАВОВНЯНІ ТКАНИНИ, МУЖЕСЬКІ МАТЕРІЯЛИ

поручає фірма

СТАХЕВИЧ & АБРИСОВСЬКИЙ — Львів, Ринок 32.

Це були висліди послідовної певпинної чотири-літньої праці, підготовки до сьогорічної Олімпіади.

Не місце їх тут вичисляти. Чи зрозумілаб наша публіка, така байдужа для спорту, ці дрібні цифри, де кожна десята секунди, кожний міліметр грає рішачу роль?

III.

В старинній Греції жінки не брали участі в Олімпіадах. Це не значить, щоб вони не займалися фізичними вправами. Грецькі жінки мали свої спортові свята в честь богині Гери, однак тодішні становинці жінки не дозволяло їм ставати до змагань у великій Олімпіаді. Чи у модерних Олімпіадах мають право брати участь жінки — було предметом нарад перших олімпійських конгресів.

Однак цю справу вирішено прихильно доволі скоро та допущено жінок до окремих жіночих змагань в легкій атлетиці, плаванню та боротьбі на флорети.

Як раз в Амстердамі судила доля що жінки ратували часто честь та славу своїх народів.

Одиноке перше місце в легкій атлетиці для Польщі здобула Конопацька, яка кинула диском на 39 м. 62 см. (новий світовий та олімпійський рекорд!).

Одиноке місце в бігах для Німеччини Радке, яка досягнула в бігу на 800 м. неймовірний прямо час, 2 м. 16'8 сек. (світовий та олімпійський рекорд), а Японка Гітомі скоком в далечінь 7 м. в легко атлетиці для Японії. У плаванні завів Німців їх мистець Радемахер, а світовий рекорд здобула жінка Шредер, перепливаючи 200 м. в часі 3 м. 11'6 секунд.

Як ці народи дорожать тепер своїми жінками-спортсменами!

IV.

Українці не брали участі в Олімпіаді. Радянська Україна відмовилася враз з цілим радянським Союзом від участі; на західних землях не було ні одного спортсмена, який мігби зміряти свої сили на міжнародній арені. А навіть в Америці не знайшовся ні один Українець який хочаби в красках Америки станув до змагань. (У звідомленнях підчеркувано все національність поодиноких американських змагунів.).

В Москві почалася точно в день 12. серпня змагання в день закінчення Олімпіади т. зв. „Спартакіада“.

Організація „Спартакіади“, в якій має взяти участь 5.000 спортсменів, в цього рода, що у змаганнях має бути підчеркнений колектив.

Змагання беруть не поодинокі спортсмени, а цілі групи, поділені на підставі професійного ключа. Навіть не буде індивідуальних нагород для переможців лише для цілих груп.

Фізичне виховання та спорт стоять на Радянській Україні доволі високо, на кожний випадок куди вище чим у нас.

І не один Українець здобуде на московській „Спартакіаді“, у якій має право брати участь, досягти, які принесуть йому славу на міжнародній арені. Але при такому уладі слава одиниці чи народу потоне у морі професійних колективів.

Маємо надію, що як не на найближчій Олімпіаді, яка відбудеться за чотири роки в Америці, то за вісім літ на всесвітньому стадіоні, — якась українська мати заплаче зі щастя, так як тепер мати 17 літньої Голландки Браун, переможниці в плаванні на 400 метрів.

О. Шенарович.

Пані, сама цього не розуміючи, немилосердно плюнула чоловікові у саму душу, заподіяла йому таку рану, яка ніколи не загоїться. Кривда була безмежно болюча, безмірно несподівана. Йому хотілося сивий волос рвати з голови і вити по вовчому. Він виглядав так, начеб його скинули з гори у глибоке провалля, де він покалічився на смерть, де він приголомшився і стратив пам'ять... Дико водив він очима на боки, в низ, наче він загубив усе своє багатство, немов після вогню на пожарищі своєї хати. Руки в нього висіли, як чужі, а він сам зробився ніби олов'яний.

Цілу дорогу, йдучи назад у село, він не промовив до своєї жінки ні слова. Йшли вони наче з якого похорону. Хибало це не були похорони? Данило поховав найліпшу частину своєї душі. Померли його мрії, якими він тішився усе життя. Зникли-розвіялись надії, радості і не цікаво стало жити на божому світі...

Ясне сонце засумувало разом з ним. Сніжне поле зробилося непривітне, жахливе. Сосни під білими сніговими кожухами наче шепотіли о великій горю Данила, і птички були чужі й нецікаві. Увесь білий зимовий простір покривала жалоба... Та жалоба-тута воздушними хвилями уносилася з Данилової душі й сколихнула повітрям.

Чи зрозуміють люди його трагедію? Ні. Будуть глумитися з нього й дурнем назвуть.

А як вернув Данило з жінкою до хати, повалився на купу білих стружок на своєму варстаті й голосно заплакав. Жінка не пробувала його втішати. Та сама розпука висіла чорною хмарою і над нею. Тихенько вона стала перед образами й довго шептала молитви, а слізьми горячі і рясні капали з її очей на глиняну долівку...

Після цієї події стався великий перелом у душі бод-

нара. Він зробився над міру мовчазним й понурим. Вічно лаяв свою жінку, яка мовчала, наче винувата. Боднарство він закинув, струменти його поржавіли, бо в хаті він рідко коли бував — валився цілими днями паний у корчмі під столом. Відна Явдоху терпіла і голод і холод, але переносила все це мовчки, не жаліючись нікому.

А як привезли сусіди з корчми неживого Данила, то вона так само голосу не підняла, тільки тихенько плакала й шептала молитви.

Аж як люди змайстрували домовину, шорстку й незграбну і як положили Данила у тоту труну, тоді тільки згадала вона „золоті руки“ покійника. Уявилося їй, якими очима глянув би Данило на цю партацьку, грубу роботу своєї домовини. Тут її жіноче, ніжне серце проняв великий, щирий жалі за дорогим чоловіком. І її горе почало виливатися у вітхнені, поетичні образи сумного голосіння.

Явдоху повалилася на землю і почала голосити, даючи волю своєму горю. Ніхто не міг успокоїти її. Баби, слухаючи, втирали свої слізьми й дивувались, відки такий гладкий язик у все мовчавої Явдохи.

Скоро за своїм старим переставилася на той світ й вона. По ній ніхто не голосив, бо вже була одинока на цілому божому світі, без свояків і без рідних.

Правда, побожні сусіди не забули поставити хрестів на тих двох тихих могилах. Але що це були за хрести? — Криві, незграбні, партацькі. Вони виглядали безпритульні, жахливі, як сільська недоля.

З білоруської мови переклала М. Ф.

Фахово-доповнююча школа
в Перемислі, ведена ста-
ратимм Союзу Українок.
На середині п. Ольга Ци-
пановська, відома суспіль-
на діячка.

РІЖНІ ВІСТИ

Дві втрати. Недавно померла на Україні Марія Миколаївна Грінченкова відома загальною під псевдонімом Марії Загірної. Родом Московка, віддала однак всі свої сили й талант народові серед котрого жила й працювала.

Була вона визначною популяризаторкою, як це свідчать книжечки видані Тов. „Просвітою“. Працювала також на полі дитячої та перекладної літератури, але найбільше праці вложила вона на зредитування словника т. з. Сл. Грінченка. Цей словар це в збірня праця багато людей, що працювали десятками літ над зібранням матеріалу. Грінченко впорядкував його, а його дружина була при цьому його найкращою помічницею, про що й сам згадує у передмові до Словаря.

Цікаво відмітити ще й те, що вона була першою журналісткою в українській журналістиці. Вела вона відділ „По Україні“ — в першому українському щоденникові „Громадський Голос“, — що вийшов 1. І. 1906 р. В останніх часах була співробітницею Академії Наук і працювала коло „Словника української мови“, який почала підготувати Академія Наук. Писала також під псевдонімом М. Динко і М. Доленко.

В тому самому часі померла в Чернівцях Емілія з Ничаїв Кумановська визначна громадянка й довголітня провідниця жіпочого руху. Вона була вчителькою відділової школи „Крульовей Ядвігі“ в Станиславові — де була душею українського життя. Вона була вчителькою нашої відомої письменниці і педагога Констани Малицької, яка їй дуже багато завлячує. Вони обі коли їх доля звела разом на Буковині, zaloжили „Жіночу Громаду на Буковині“. — В тім товаристві була вона довгі часи головою.

П'ятнадцять роковини смерті Лесі Українки. Дня 1. VIII. 1928. минуло 15 літ, як далеко на Кавказі, в кліматичній стації Сурамі — перестало битися серце людини, яка для нас жінок повинна бути ідеалом.

Лесь Українка, була не тільки поеткою й письменницею. Вона була людиною хрустального характеру, людиною невтомної праці над собою і людиною з новим світоглядом, який розвинула при допомозі свого дядька Драгоманова духового батька галицького відродження.

Найкраще вшануємо її пам'ять коли пізнаємо її, бо за життя була вона у нас, на жаль, дуже мало відома. А пізнаємо її з її творів і з творів про її життя. Ще недавно були її твори розкинені по різних журналах, доступ до них був майже неможливий. А сьогодні маємо

вже багато видань її творів. Перше повне видання у VII. т. Книгоспілки видає в Харкові—Київі в 1925. р., з вступною статтю П. Зерова. Друге видання Книгоспілки 1927. (досі IV т.) зі статтями найкращих дослідників творчості Л. Українки — під редакцією Б. Якубського. У нас видавництво „Для дому і школи“ — випустило дві книжечки „У пущі“ — і „Лісова пісня“, а „Загальна Бібліотека“ (Київ—Львів) кілька її драм (Орися, Камінний господар, Лісова пісня, Кассандра, Адвокат Мартіян).

З праць про Лесю Українку появилися, крім згаданої праці Зерова, ще праця А. Музички: „Лесь Українка — її життя, громадська діяльність і поетична творчість“ (Д. В. У. 1925); Драй—Хмари: „Лесь Українка — життя і творчість“ (Д. В. У. 1926). Багато цінних студій до кожного її твору є у II. виданні Книгоспілки 1927 р. Всі ці книжки цілий місяць серпень прикрашували виставу книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка й пригадували всім, що це є місяць нашої незабутньої поетки.

Альманах у пам'ятку сороклітньої (1887—1927) літературної діяльності Ольги Кобилянської. Видання ювілейного комітету в Чернівцях. Зміст цієї книжки надзвичайно цікавий і ділиться на кілька відділів: Літературна частина, куди входять поезії й оповідання буковинських і інших українських поетів й письменників посвячені для звеличання письменниці й тих ідей, яким вона служить у своїх творах; відтак найновіше оповідання Ольги Кобилянської, призначене для відчитання на Академії в її честь у Чернівцях, але не відчитане: „Пресвята Богородице, помилуй нас!"; відтак її оповідання „Про саму себе“, цікаве для всіх, хто хоче зрозуміти життя й думки письменниці та її творчість; далі йдуть описи, тих свят у її честь у Чернівцях і Коломиї, в яких ювілятка особисто брала участь, привіти, грамоти, дари для письменниці, відтак згадки, де це святковано ювілей письменниці; дальший відділ містить у собі недруковані ще спомики знайомих і друзів письменниці, від діточих літ почавши до тепер; а при кінці неоголошені ще розвідки й критики її творів, та повна бібліографія. Все це оздоблено 14 знімками з життя письменниці. Ціна цієї дуже цінної гарної книжки є у передплаті лише 100 левів, а описів в продажі 150 левів. Гроші слати до Книгарні Ю. Глинка і Спілка в Чернівцях, вул. Петровича ч. 4. Наклад через дорожнечу доброго паперу ма-

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНІШЕ

РОМАН ЗУБИК, Львів, вул. Галицька 16

ПОРУЧАЄ:

ВОВНИ НА СУКНІ Й ПЛАЩІ ЖІНОЧІ,
ШОВКИ У ВЕЛИКОМУ ВИБОРІ,
СУКНА НА МУЖЕСЬКІ ОДІННЯ.

лий і обчислений на скору розпродаж. Є замовлення зза границі, так що наклад скоро буде вичерпаний. Весь дохід призначений для письменниці на ратування її здоров'я і на вигіднішу для її праці обстановку її помешкання. Українці! Пошануйте шановану всім світом письменницю, бо після наших найбільших людей і нас світ шануватиме. Наші письменники не дають світові забути про нас. В кожній українській хаті повинна бути отця книжка („Рідний Край“, ч. 23, Чернівці).

Гість з Канади. На ширших сходах „Союзу Українок“ у Львові, дня 25. VIII. виголосила реферат п. Савеля Стечишин, голова „Союзу Українок Канади“. Говорила вона про умови життя та працю канадійських українців. Інтересний реферат та сама презентка, збудили щире зацікавлення серед чисельно зібраної публіки. П. Стечишин приїхала перед кількома тижнями до Галичини, щоби пізнати життя рідного краю. Реферат відбувся тоді, як ціле число „Нової Хати“ було вже зложене, через те обговорення цього реферату мусимо відложити до чергового числа.

Рідна школа. Не зовсім вона рідна, бо скована чужими законами й приписами, яких треба берегти, щоб не втратити її. Та все таки вона ближча від чужих. А щоб стала ще ближчою та щоби могла стати на ноги, оплатити вчителів, збагатити засоби навчання — всі українські діти мусять горнутися до „Рідної Школи“. А вчителі вже подбають, що вони вийдуть відтам з добрим знанням рідної мови, нефальшованої історії, прекрасного народного мистецтва — а головне, що на основі цього знання вони вийдуть з кращим світоглядом та з запалом до праці й дальшої самоосвіти.

Фахово доповняюча школа в Перемислі. Багато дівчат горнеться тепер до ремесла, головне до кравецтва. Працюють в різних робітнях і курсах шиття, а образования доповнюють у фахово доповнюючих школах. Тому то й промиселство Перемисля подбало про засновання такої школи. Вона розвивається дуже гарно, а з днем 15. вересня почнеться другий рік навчання в цій школі.

Жінки дірігентами опери. Міський театр в Авсбурзі заангажував на дірігента опери молодшу Віденку Гертруду Грдлічку. В Одесі дірігентом державної опери є теж жінка Олена Сенкевич.

Жінка мовознавець. Недавно померла в Лондоні славно дослідниця мов Й. С. Гаррісон. Вона була першою жінкою професором університету в Кембріджі. В 50 році життя опанувала 25 мов в слові й письмі. Була почесним членом багатьох академій і наукових товариств.

Початок шкільного року це для молоді й батьків дуже сумний час. Молодь кидає село, свободу, а вертає у задумливе місто, у тісні кімнати шкільних будинків. Батьки розлучаються зі своїми дітьми на цілий рік, покидаючи їх чужим опікунам. Найменчі діти переступають пороги нового світу з очима повними сліз, з серцем повним страху.

Щоб це оминати заведіть батьки свої діти до склепу „Фортуни Нової“ (Руська 3), купіть їм знаменитих цукорків виробу цієї фабрики, а сум Ваших дітей миттю щезне і Вам стане відрадніше на вид усміхнених дітей. Користаючи з побуту у Львові, купіть цукорків також для тих, що осталися дома, а радісна зустріч з ними розвіє Ваш смуток після розлуки з ними, що остали у Львові. На провінції жадайте всюди по склепах цукорків „Фортуни Нової“. Вони здорові, смачні, чисті, бо догляд над ними веде жінка-мати, яка знає, що ласощі для дітей є частиною їх поживи і що без них жадна дитина не обійдеться.

Справлення помічених похибок. В статті „Накриття і прибрання стола“ (число 7—8) стор. 28 має бути „з паленими соленими мігдалами“ а не „меленими“ як помилково надруковано.

В статті „На пластові теми“ (число 7—8) стор. 8, рядок 13 з гори має бути „зимний туш“ а не „зимний тут“.

„ТРИКОТАРНЯ“

Перша українська робітня волічкових виробів.
МЕЛЬКИК ОЛЬГИ. — Львів, вул. Косцюшка 3/II.

Продає і виконує нові волічкові річі.
Перерабляє старі.
Підрабляє панчохи і скарпети.

Робота солідна!

Ціни приступні!

СУСПІЛЬНІ НАРАДИ В ПАРИЖІ.

В Парижі відбулися в липні ц. р. наради, які склалися з чотирох конгресів:

- 1) міжнародний конгрес в справах мешкань і уряджень міст,
- 2) міжнародний конгрес опіки над дитиною,
- 3) міжнародний конгрес публичних і приватних інституцій опіки і
- 4) міжнародна конференція суспільної служби.

В нарадах конгресу в справах мешкань зауважується різниці в самім понятті мешкання першої потреби в нас, а в інших західно-європейських краях; різниця та спричинена низькою стопою життєвою, та низьким рівнем робітничих заробітків; коли в нас під мешканням першої потреби вважається мешкання однокімнатне, у Франції воно складається з трьох або чотирьох кімнат, в Німеччині нормально з трьох і т. д.

Конгрес опіки над дитиною виразив засадничу напрямну лінію суспільної опіки над дитиною, стверджуючи, що дитина мусить мати належну повну опіку суспільно-гігієнічну; що ця опіка повинна бути реалізована не в закладах, але передовсім в родині; там де не є можливе виховування дитини в її рідні (через туберкулу родичів, моральне занедбання і т. п.) треба пряму-

(Докінчення на стор. 19.)

Виправи шлюбні і для пенсіонатів!

КОВДРИ сатинові зол. 23.—
МАТЕРАЦІ з морської трави „ 33.—
„ з волосіння . . . „ 75.—
Простирали, Пошевки, Подушки, Килими, Фіранки, Хіднички, Ліжка зализні й мосяжні у великому виборі

порукає

ВІДОМИЙ МАГАЗИН З ПОСТІЛЛЮ
В. ІЖИЦЬКОГО, Львів, вул. Коперника 3.

ПІД ОСІНЬ

Осіння та зимова мода не приносять покищо ніяких основних змін.

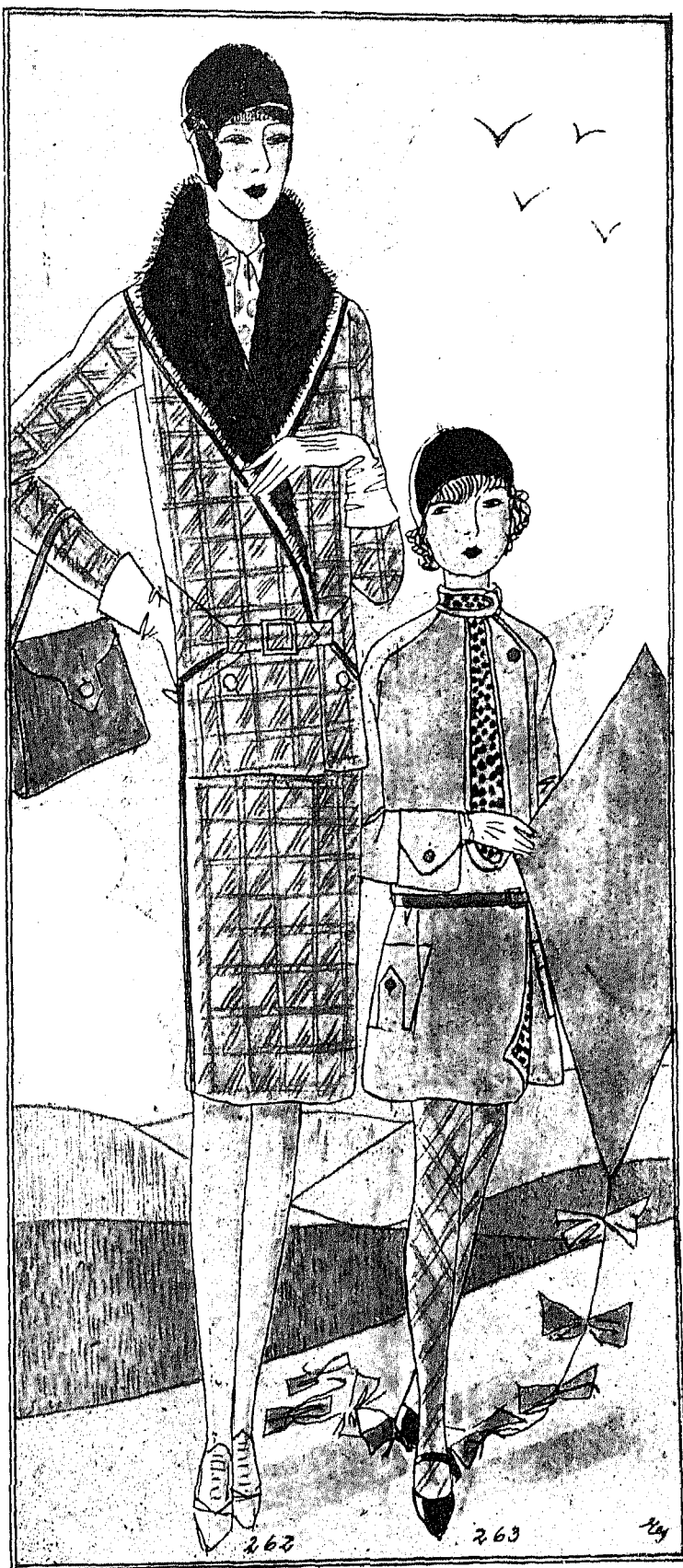
Як весною і літом, велика різниця між передполуднем, яке жіінка посвячує своїм діловим заняттям, а вечірними годинами, призначеними для розривки. Ранішні сукні скромні зі спортивною закрускою, вечірні фантастичні.

Взористі матеріяли на вечір даліше модні, з цю різницею, що виконані у тяжкому матеріялі. Місто зсоржести і фулярю, тяжкі шовки і оксаміти (вельюр-шіфони). Осінні й зимові плащі мають великі ковнірі, і ще більші нерас до ліктя сягаючі футурні манжети. Дуже модні будуть плащі цілі підбиті футрами. Усі мають спортовий характер, тому, що зачинаються на 4 або 6 гузиків.

Ранішні сукні сягають депо по за коліна, — вечірні що раз то довші, з задю майже зовсім довгі. Краскою дуже модною так на рано як і вечір буде попеляста у всіх відтінках. Крім цього ніколи не переводиться чорна, яка є дуже елегантна; на вечір буде багато чисто білих суконь. Ранішні спортові плащі будуть гранатові, оливкові та у різних відтінках бронзи.

Капелюхи фільцові й оксамітні, скромні, прибрані лише стяжкою.

Чорні черевикки знову вертають до моди, покищо лише на вечір. Черевикки ці виконані переважно з шовку, атласу, Crêpe de Chine. На пополудне до чорної суконки появляются чорні замшові.

ч. 262. Осінній костюм в новій формі, з грубого вовняного матеріялу в крати. Пасок лиш з передю.

ч. 263. Високо запнутий осінній плащик з матеріялу double; прибрання плащика зроблене з лівої сторони матеріялу.

ч. 264. Елегантний осінній плащ,
багато прикрашений кримками.

ч. 265. Скромний плащ з гранато-
вого вовняного матеріалу.

ч. 266. Осінній плащ з інтересним
прикрашенням плісмами; футряний
ковнір з сивого лиса.

ч. 267. Незвичайно практичний
плащ на дощ з новим оригінальним
ковніром.

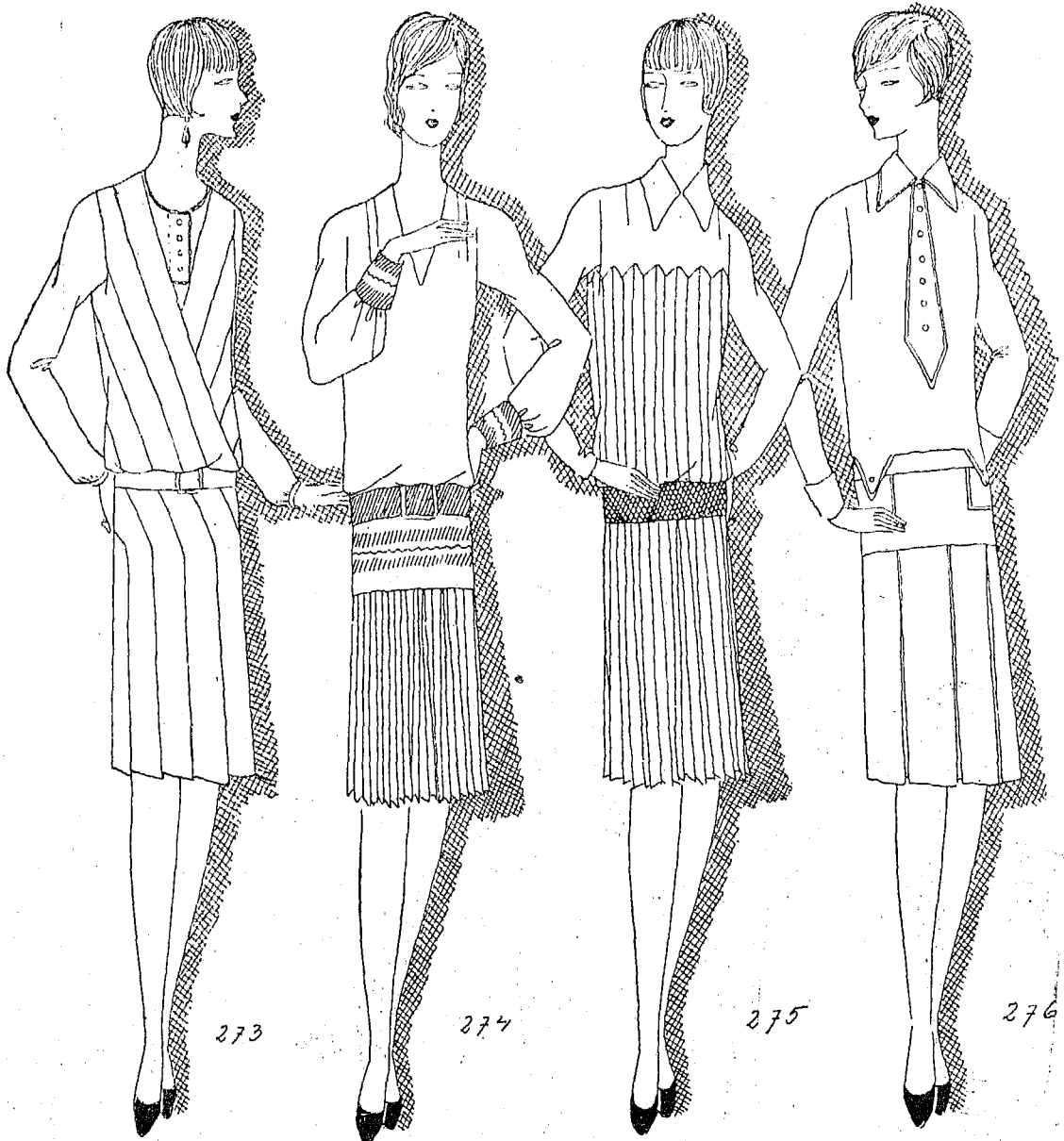
ч. 268. Гарненька сукня на вечір з тюлю краски beige, в стилевій формі; хустина на раменах, при паску квітки.

ч. 269. Чорна сукня з мережева; сукня сама без рукавів, на ню закладається болеро.

ч. 270. Сукня візитова з сивої Georgette; спідниця плісована, з заду видовжена.

ч. 271. Елегантна сукня на вечір з білої Crêpe Satin. Рядочки квіток держать сукню на раменах.

ч. 272. Скромна сукня візитова з хінської крепи, прибрана закладочками; волянти на спідничці.

ч. 273. Елегантна вовняна сукня з зеленкувато-сивого матеріалу kasha; прибрання із скісних ліній. Темнозелений шкіряний пасок.

ч. 274. Скромна суконка jumper'ова з матеріалу kasha бордо; спідничка в пліси.

ч. 275. Гарненька суконка з вовняного матеріалу з інтересним при-

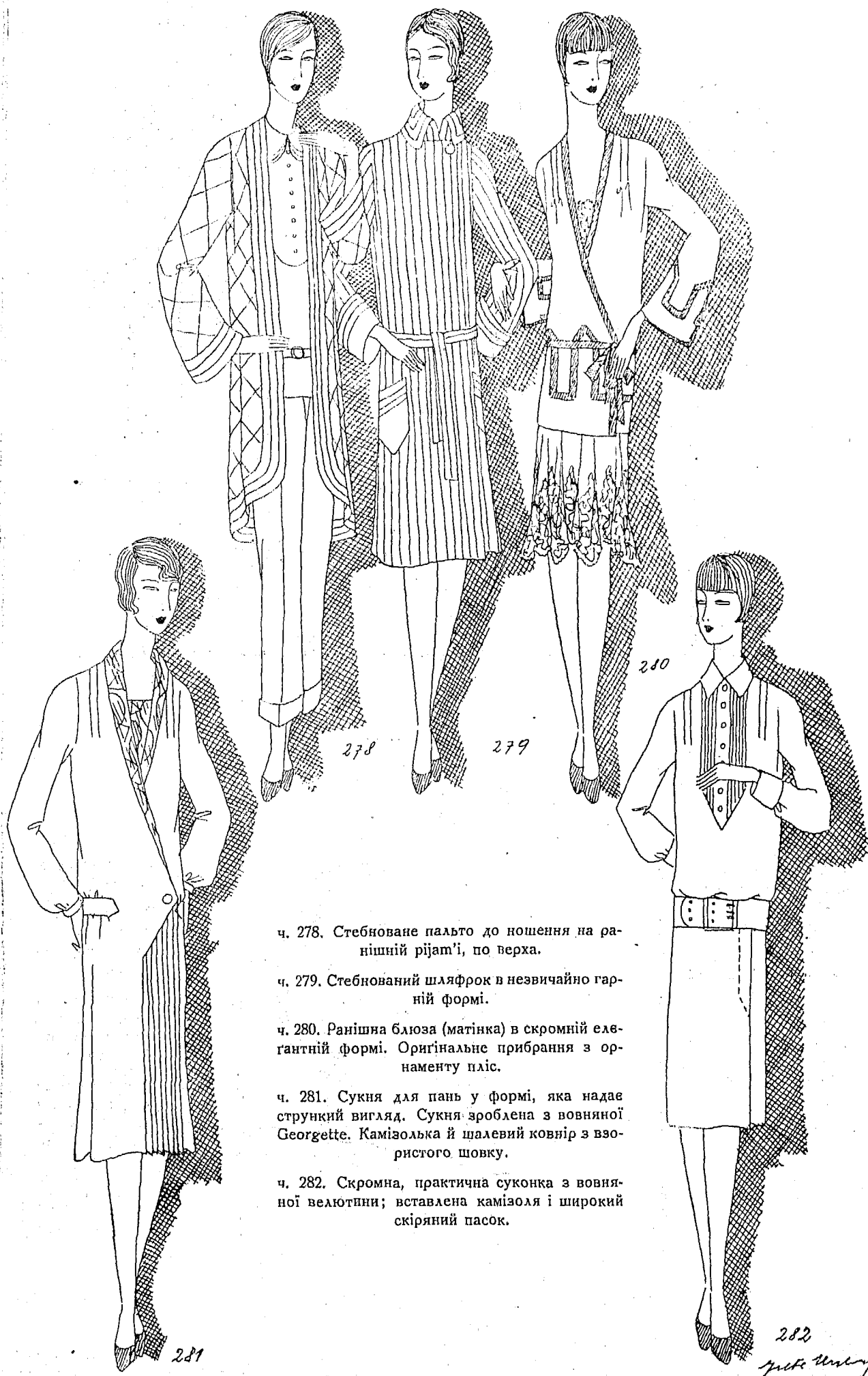
бранням з контрафалдиків. Широкий шкіряний пасок.

ч. 276. Jumper'ова суконка з бронзового матеріалу kasha з елегантно уміщеними кишнями; спідничка в контрафалди.

ч. 277. Елегантна блуза з жаботом з ясної хінської крепи.

277

Yvonne Chavigny

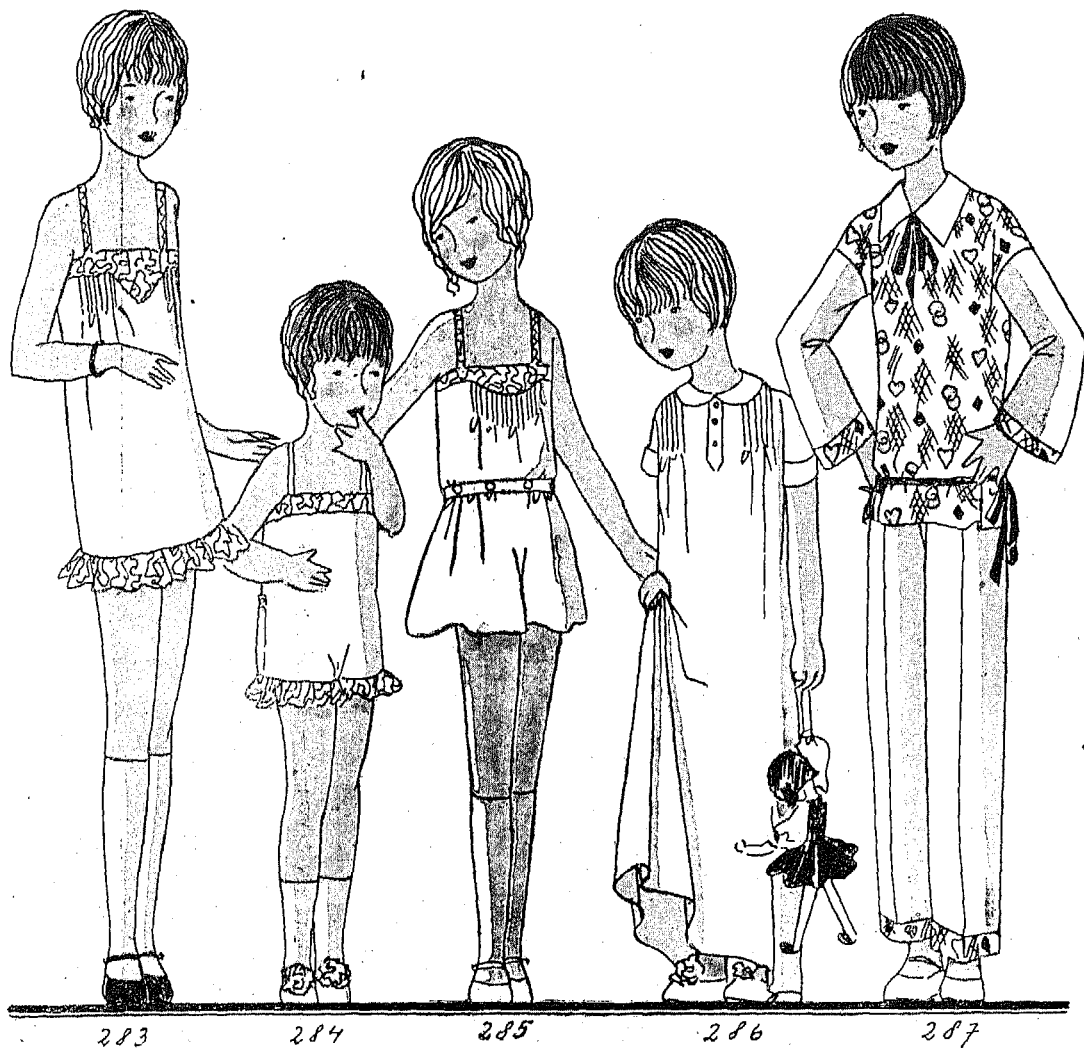
ч. 278. Стебноване пальто до ношення на ранішній ріжам'і, по верха.

ч. 279. Стебнований шляфрок в незвичайно гарній формі.

ч. 280. Ранішня блуза (матінка) в скромній елегантній формі. Оригінальне прибрання з орнаменту пліс.

ч. 281. Сукня для пань у формі, яка надає стрункий вигляд. Сукня зроблена з вовниної Georgette. Камізолька й шалевий ковнір з взористого шовку.

ч. 282. Скромна, практична суконка з вовниної велютини; вставлена камізоля і широкий шкіряний пасок.

ч. 283. Комбінація (спідничка) для дівчинки, прибрана мережею в горі й в долині.

ч. 284. Комбінація (сорочка-штанці) для малої дівчинки.

ч. 285. Комбінація, яка складається із станичка та з широких штанців, припинаних на ґузики.

ч. 286. Скромна нічна сорочка прибрана за-

кладочками й гладким круглим ковнірцем.

ч. 287. Руґата для дівчинки з гладкого й взористого матеріалу до прання.

ч. 288. Денна сорочка для хлопця, з короткими рукавами, круглий викрій коло шиї.

ч. 289. Денна сорочка для хлопця, з довгими рукавами; чотирикутний викрій коло шиї.

ч. 290. Фартушок до школи з чорного кльоту; трикутний викрій коло шиї, нашита кишеня.

ч. 291. Суконочка для дівчинки з легкої вовняної Georgette з вишивкою на рукавах.

ч. 292. Гарненька суконочка до школи для дівчинки, з синього матеріялу kasha, з інтересно уложеними фалдами.

ч. 293. Суконочка для малої дівчинки, з легкого вовняного матеріялу, прибрана стеб-

295

296

нівками із шовку в різних відтінках.

ч. 294. Гарненьке убранко для дівчинки: суконка з матеріялу горячочервоної краски, гранатова камізолька.

ч. 295. Убранко для хлопчика, з англійського вовняного матеріялу. На блузі два ряди гудзиків, короткі штани.

ч. 296. Убранко для хлопчика, що складається з гладкої камізольки, темнообрамованої, та спортових штанів з взористого вовняного матеріялу.

Грета Шидловська

БУКОВИНСЬКА НАРОДНА СОРОЧКА, ЇЇ КРІЙ ТА ВИШИВКИ

Найкращі річч. на яких буковинська селянка дає вираз своїм артистичним здібностям у вишиванні, та на яких є незвичайне багатство орнаментів, це — сорочки.

Між ними треба — що до крою та розміщення вишивок — розрізнити два роди, які мають одно спільне: долішня частина сорочки, яка все скорше пишеться, все зроблена з грубого полотна, як горішня.

1. *Сорочка на свята*, яку вибирають лише в святочні дні до церкви або на весілля, та при інших рідких та святочних нагодах. Така сорочка є багато вишита головню на раменах, вздовж рукавів, даліше на грудях і плечах, по обох боках пазухи, а також деколи на долішньому рубці сорочки.

Крій святочної сорочки поданий на рис. 1.

гають поза рамена, є розміщені два, три або також більше поперечних рядків вишивок, одні над другими, розділені вузькими пасочками, а ті всі разом, з боків та з під споду обведені одною рамкою.

Мотив є звичайно для всіх рядків однаковий, або також два різні мотиви змінюються правильно на переміну.

Ця частина — плечики, — не становлять з рукавом цілості; це є окремий кусник полотна, сам про себе, вишивається його окремо; що-й-но по вишитті пришивається його до рукава, а тоді разом з рукавом вишивається до сорочки в спосіб поданий вище.

Поперечні рядки вишивок на плечиках є вишивані в одній, деколи в двох, але найчастіше в кількох красках; пасочки, що переділяють поодинокі рядки, а також

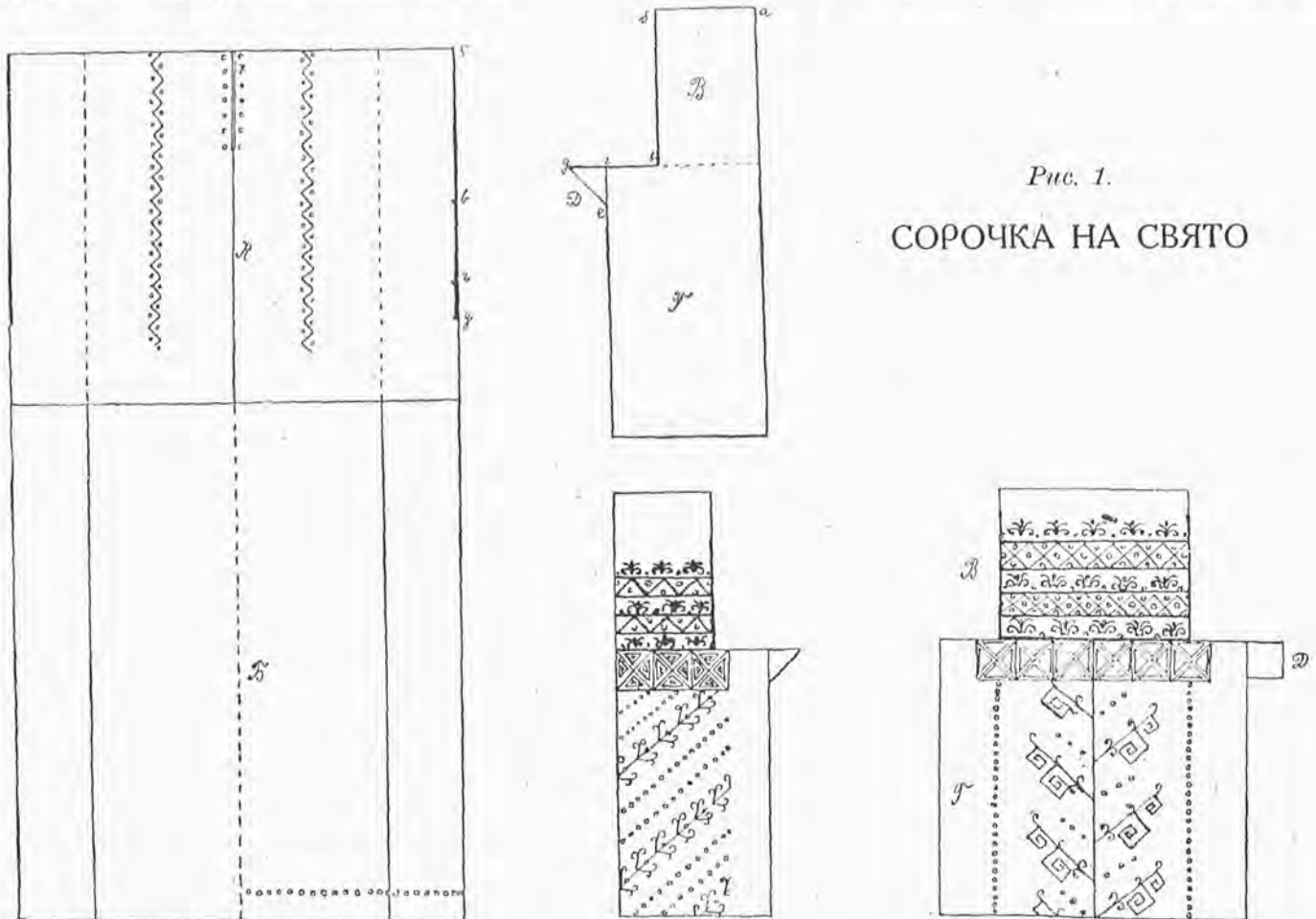

Рис. 1.

СОРОЧКА НА СВЯТО

Ширина сорочки в горішній частині (станок) та долішній (підтичка) однакова; виносить 1,40—1,60 м. і складається звичайно з трьох ширин; де-не-де пишуть сорочки в дві або чотири ширини. Поданий тут крій приміює порядок швів з трьох ширин, як найбільш уживаний.

Сорочка має в горі отвір на цілу ширину; по обох боках (на просторі поглубленої лінії на рисунку) розтинається пахи, в які вишивається плечики та рукави, а саме по лінії *б*, *в*, *г*, *д*, — так що горішня об'єм сорочки збільшується ще о обі ширини плечиків *а*, *б*. Краєм отвору пересилується сильний шнурок, звичайно плетений з ниток до вишивання, і ним стягається цілий отвір довкола шиї, так що на сорочці кладуться густі фалди. Маленький квадратик під пахою *г*, *д*, *е* уможливає більшу свободу рухів при підношуванні рук. Плечики є все о половину, а бодай третину вузчі від рукавів.

Порядок розміщення різних вишивок на рукавах та самій сорочці теж подано на рис. ч. 1.

Вишиття плечиків та рукавів на сорочках від свята є прийнято в такому порядку: На горішній частині (плечиках), що закривають рамя, а частинно також сля-

рамка що замикає цілу вишивку плечиків з боків і з під споду, є вишитою золотими або срібними нитками, — ланцюжком або плоским галтом, пацьорками, врешті позолочуваними або посрібленими лелітками. Вимір вишивки на плечиках сягає 10—20 см. висоти (в напрямі від шиї до рамен).

Безпосередно під уставкою (плечиками) приходить рукав. На ньому в горішній частині, рівнобіжно до уставки є уміщений рядок вишивки, т. зв. *морщинка*, широка на 5—15 см., виключно в геометричному орнаменті, що різко відзначається від плечиків та далішої долішньої частини рукавів не лише способом виконання, але головню доборою краски.

Цей рядок вишивки є переважно в одній красці, і то найчастіше в жовтій. В околицях над Дністром уживають селянки до морщинок зеленої краски, де-не-де також чорної, синьої, білої, сивої або червоної. Деколи до цієї одної краски додають тут і там інші, приміром, обводять головний мотив кольоровими нитками, що головню є улюблене між буковинськими Гудулами, або також нашивають пацьорки та лелітки.

Дуже різномірні є мотиви вишивок на рукавах від

морщинки в долину; що до порядку в якому уложені поодинокі мотиви вишивок, ділимо їх на два роди:

Вишивки, що йдуть позовж цілого рукава в трьох рядах; вони в або всі три однакові, або середуця з них в головна широка, а з краю по обох боках дві вузкі й скромніші. Тоді ця середуця вишивки — стовп, — це рід галузки, з якої виростають на ліво й право листя та квітки, на обі сторони рівночасно або на череміну. Щоб оживити порожні місця, що повстають між поодинокими галузками, розміщується близько при стовпі малі поодинокі орнаменти. Поздовж головної вишивки біжать з двох боків вузькі рядки мотивів звязаних з собою, або окремих, — рядочком уложених.

Другий спосіб вишивання рукавів це економ уложені ряди вишивок, через цілий рукав, одні за другими, ті самі або різні на череміну.

Вишивка рукава в все трохи ширша від вишивки плечиків.

Рукав в долині в звичайно зморщений циркою. і вишитий в дуду (вузький вишиваний манжет також чохли).

ціла плеча загалом закрита одностайним безперервним взором; з обох сторін такої вишивки на рукавах в уміщений як закінчення вузький рядочок вишивки, утворений з дрібних квіток або ламаних ліній.

Такі густо зашиті рукави називають на селі „лисані“. Їх на загаль видно мало, хіба в заможніших людей; звичайно обмежуються Гуцулки до вишиття уставки (плечиків), а під нею на місці морщинки уміщують ще одну вишивку, яку обводять з боків і з під споду дрібним розкинутим орнаментом.

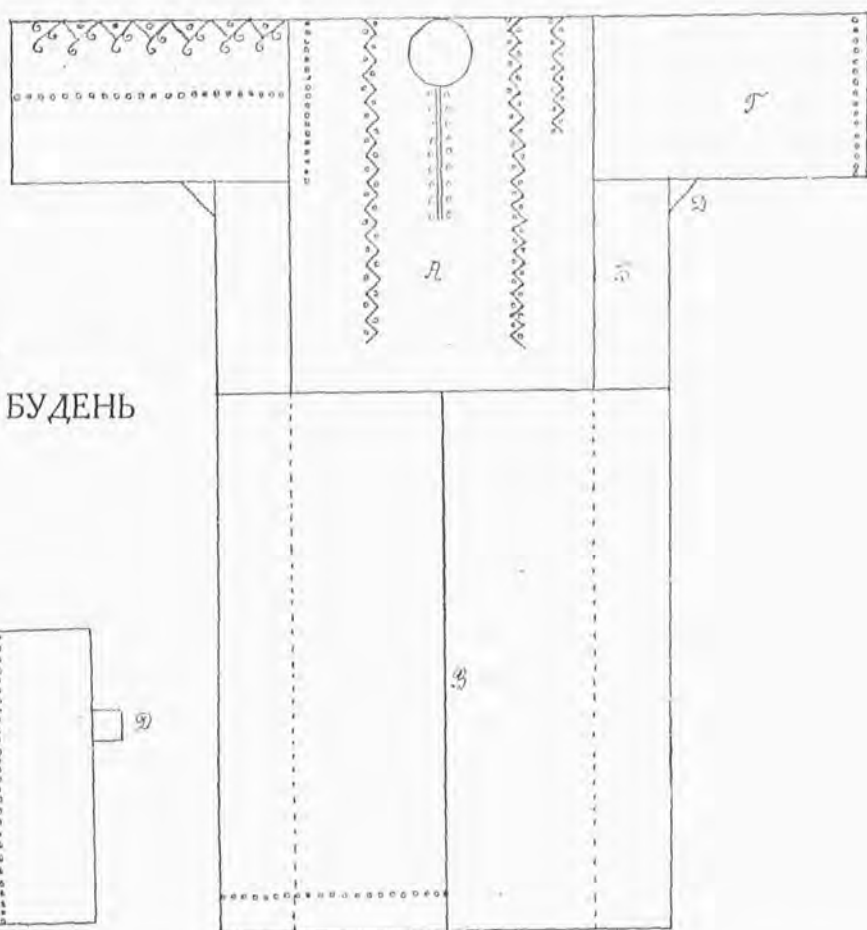
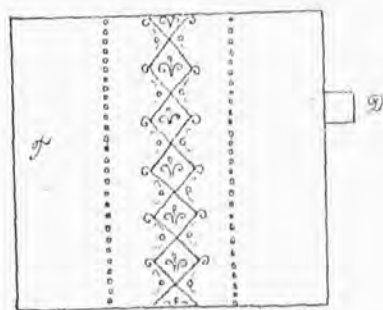
II. Сорочки на будень (хлопянка) в що до краю та прибрання вишивками куди скромніша від попередньої.

Крій цієї сорочки, як це видно на рис. 2, такий:

Середня частина станку складається з одного куска полотна через груди й плечі, в якому витинається відповідно великий круглий отвір з розтятою пазухою для перенання голови. Плечиків нема, а рукав в вишитий впрост до горішньої частини цього станку. Під рукавами в вставлені з обох боків клини, які поширюють горішню часть сорочки до нормальної ширини. Багаті вишивки уставок відпадають зовсім, на їх місце приходить лише

Рис. 2.

СОРОЧКА НА БУДЕНЬ

На грудях та плечах біжать по обох сторонах по одному рядкові вишивки, яка має або одностайний лучений орнамент, або складається з окремих, рядочком уложених дрібних мотивів; в деяких селах уміщують такі мотиви ще й на долішньому краю сорочки.

Описаний тут спосіб вишиття святочної сорочки вживають передовсім селянки Покуття, Підгір'я та долів Буковини; в горах — Гуцули вишивають остільки инакше, що на уставки (плечики), рамена (в місце морщинки), рукави, а навіть на вишивку на переді сорочки, при пазусі вживають один і той сам мотив, звичайно зовсім без зміни, деколи з невеличкими ухилами й змінами форм.

Очевидно, що стрічається певні відступлення від цього головного правила, але це рідкі випадки.

Вишивки на рукавах в гуцульських сорочках в все тої самої ширини, що на уставках і вони куди густіші як на сорочках з долів. Поодинокі позовжні або скісні рядки в дуже густо розміщені одні коло других, або

близько при шві рукава цілком вузький рядочок вишивки (коло рубця), часом лиш навіть цирка.

Вишивка розтягається головню на сам рукав; тоді позовж розміщений або один ряд вишивки, або також три, з яких середуцій широкий, а два крайні вузькі.

Дальше розміщені ще вишивки на грудях і плечах, через які біжать з правого й лівого боку по одному вузькому рядкові; вренці обрамовують ще вишивкою пазуху сорочки.

В деяких селах на хлопляці вишивають лише коло пазухи по три або чотири, симетрично уложені до себе звернені, великі поодинокі орнаменти, а всі інші вишивки відпадають.

В деяких околицях вишивають також мужеські сорочки, головню на Гуцульщині. Вишивають ковчир, манжети, уставки, пазуху, та рубець долиною сорочки.

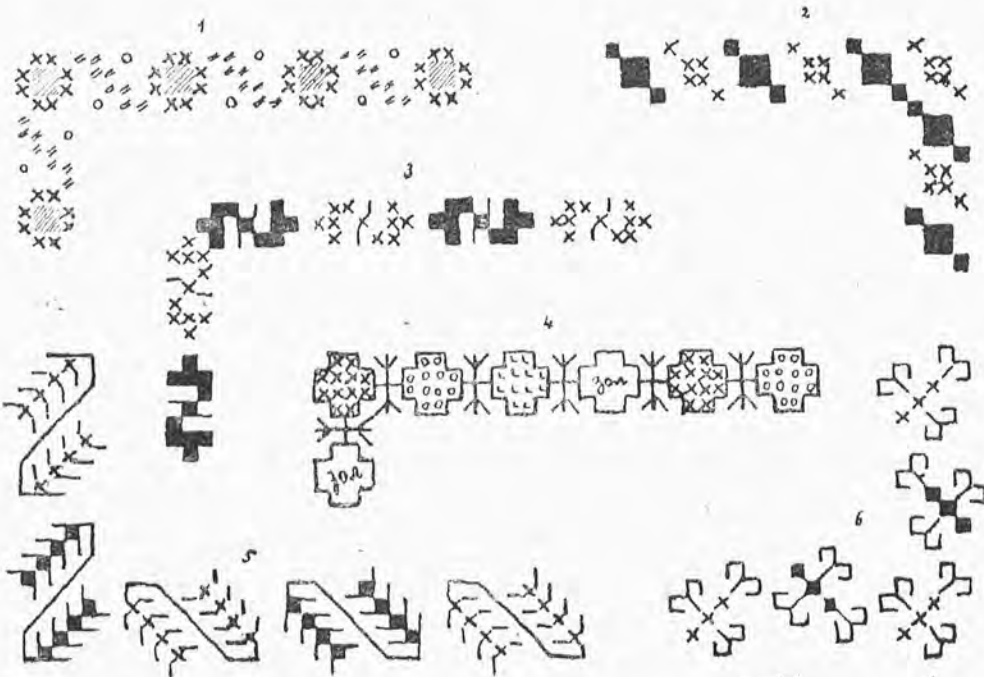
Замість вишивок стрічається на сорочках також де-не-де мережки, ширші або вузьчі, т. зв. цирки.

Із збірки „Народні вишивки Буковини“, Кольбегасера в Чернівцях.

РУЧНІ РОБОТИ

Блузка і фартушок з буковинськими вишивками та мережками.

Вишивки до фартушочка.

Краски:

Взір 1) $\times \times$ червона, $///$ зелена, $////$ синя, oo жовта.

Взір 4) $\times \times$ червона, oo жовта, ll ліліюва, золота, обведена чорним.

Взір 2, 3, 5, 6) чорна й червона на переміну.

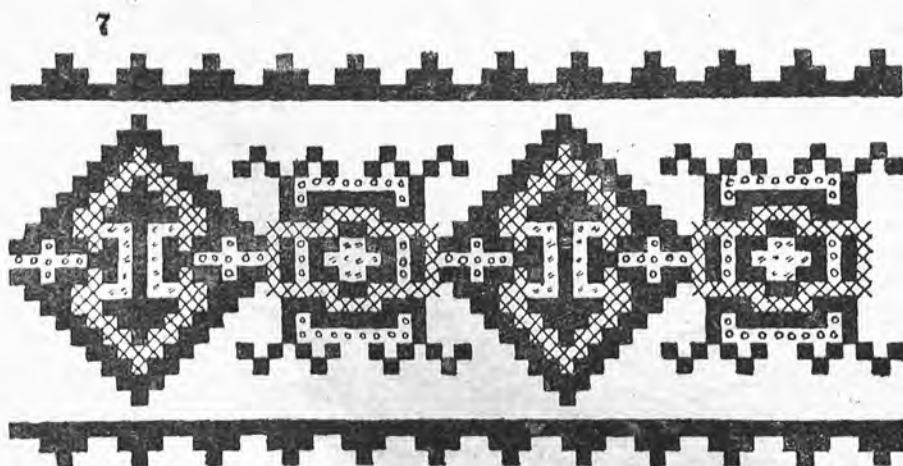
Назва вишивок:

Взір 2) колодочки,

„ 3) червачки,

„ 5) гребінчики,

„ 6) пантарки.

Вишивка до блузки.

Краски:

$■$ бронзова, $\times \times$ червона, $///$ синя, oo жовта.

СУСПІЛЬНІ ПАРАДИ В ПАРИЖІ

(Продовження зі стор. 8.)

вати до цього, щоб дитину умістити рівнож в родинному, середовищі „placement familial“. Отже конгрес показався за засадою домашньої опіки, а проти системи закладів.

Паради міжнародного конгресу публичних і приватних інституцій опіки велися в трьох секціях і на пленарних засіданнях. порушувало квестії опіки над чужинцями, суспільної опіки над дітьми і т. п.

Міжнародна конференція суспільної служби займалася квестіями: 1) організації суспільної служби, 2) вишколення в суспільній службі, 3) еміграції, 4) суспільної служби в промислі, 5) суспільної гігієни.

В часі конгресів була улагоджена в Парижі, у виставковій парку (porte de Versailles) міжнародна вистава мешкань та суспільного поступу, яка ілюструвала суспільні здобутки поодиноких держав, на підставі знімків, статистичних таблиць, моделей різних закладів для дітей, робітничих домів, бібліотек, клубів для працюючих жінок, людських домів і т. п.

ДОПИСЬ З ЛИСИЧИНЕЦЬ, ПОВ. ЗБАРАЖ

Наше село належить до типу кращих і свідоміших українських громад, де панує оживлений громадянський рух, де розвиваються і працюють з успіхом найважливіші громадські інституції: Читальня „Просвіти“, Кружок „Рідної Школи“ ім. Лесі Українки, Кооператива „Дніпро“ і Луг. Найбільше видатну діяльність розвиває Читальня „Просвіти“, що має прекрасний мішаний хор і меткий аматорський кружок, та кооператива „Дніпро“, що по двох роках праці весіла витранспортувати зі села жида-коршмара і закупити на власність його дім за шістьсот ам. дол. (\$ 600). У всіх змаганнях місцевих товариств брало досить живу участь наше жіноцтво, головню молодше покоління. Вистарчить тільки згадати, що без співпраці дівчат неможлива була-б діяльність аматорського кружка і мішаного хору. Жіноцтво, заступлене поважно в списках членів усіх наших товариств, являлося дуже радо і громадно на різних відчитих, анкетах і нарадах, особливо тих, що торкалися найживіших питань життя жінок, її становища в родині, громаді і народі. Однак жіночого гуртка ще не було в селі. Тоді свідомий гурток лисичинецького жіноцтва, за ініціативою п. Марії Юцишинової, дружини управителя школи, скликав на 22 липня ц. р. ширшу жіночу раду, котра постановила зараз-же заснувати в Лисичинцях Кружок „Союзу Українок ім. О. Кобилянської“. Наряду відкрила вступною промовою п. Марія Юцишинова, пояснивши зібраним мету сходин. Потім виголосив прегарну доповідь про „Жіночий рух і потребу організації“ п. Іван Юцишин, управитель школи. В дискусії над цєю доповіддю промовляли жінки, висловлюючи свої погляди на найважливіші питання родинного, громадського і національного життя зі становища жінки-громадянки. Дуже миле враження зробила промова п. Василя Кізі,

ЗА ДАРМО

ніхто не дає товару, зате за 5 ал. тижнево можна замовити в нас всілякі тапicerські вироби, як: матраци, отомани, фотелі і т. п.

ГОТЛІБ І ГЕФЕЛЬ

Львів, ул. Гродзіцких ч. 8.

В. ТАЩЕР-ДЕКОРАТОР КОРОЛІВСЬК. ТЕАТРУ В БУДАПЕШТІ.

учителі-заточення з Польщі, що виазці переживає все в своїх батьків у Лисичинцях і в той час щиро працює у всіх місцевих товариствах.

По скінченій дискусії вибрати зібрані жінки таку Управу Кружка „Союзу Українок“ ім. О. Кобилянської в Лисичинцях:

I. Виділ: Марія Юцишинова — голова, Євгенія Гульовська — містоголова, Марія Кізь — секретарка, Марія Бурч — бібліотекарка, Рузька Войцеховська — скарбничка. Заступиці: Теодозія Цигун, Анна Марцінок.

II. Контрольна Комісія: Анна Хамлаві — голова, Йосифа Пастушенкова — секретарка, Марія Худа — член Контрольної Комісії.

Громадянка-Луговичка.

Др. СОФІЯ ПАРФАНОВИЧ

ЛІЖЕЧКО ДИТИНИ

Ліжечко: не повинно бути глибоке, з високими одностайними боками — бо в нім брак повітря. Ліжнє є плиткі ліжка залізни з сіточками, в котрих є продув. Візки й колиски злі, бо призвичають дитину засипати тільки при колисанню. В браку ліжечка можна добре послужитися кошем від біля.

Постіль: матрац прикритий простиральцем. Молодне немовля лежить на ньому ще в перинці, старше тільки в пеленках і фляпельці. Взагалі по півроці немовля обходиться без перинки і лежить тільки в пеленках. Тоді цератка є більша і лежить на матрацику під простиральцем, або на ньому під дитиною, завиненою в пеленки. Під головою дитина не потребує подушки, бо голова має лежати рівно з тілом. Вкривати літом ковдрочкою, а зимою подушечкою з пуху. Для охорони від мух добре прикрити візок або ліжечко газом або тюлем, але не полотном (за густе), піколи не часописею або якимнебудь напером, бо він є непронускаємий, брудний, насяклий шкідливим друкарським чорнилом.

Розуміється, що до дітчого біля належать, як і у старшої людини, рушники, простиральці, хусточки до носа, тощо. Про них не треба з особня писати. Треба хіба зазначити, що до миття дитини добре уживати не губки, котра в своїх дірках переховує бруд і бацилі, а рукавички (мішочка) з грубої, волохатої, білої шматки.

Подушечка. Давно бувала груба й велика. Нині вона щораз меншає, уступаючи місця коциковий або матрациковій. Колиж є — тоді не повинна бути ціла з піря, бо перегріває дитину, та викликає у неї пелюк і безсонність. Вона повинна бути так зроблена, щоб її долінна її частина була з морської трави або волосіння, горішня з гусячого пуху. Але і від такої подушечки ліпша ковдрочка з вати або коцик. Одно як і друге повинно мати пошевку з білого полотна до виазання на ленточки, без мережева, стяжок та мережок, через котрі переходить на ковдрочку нечистота, яку тяжко випрати, від чого піря подушечки набирає стухлості. Пошевок треба мати бодай зо дві.

Про одяг старшої дитини писати не потрібно, а це тому, що він подібний до вбрання старших. Радаб я тільки звернути увагу на це, що мені так часто впадає в очі, а що некорисно відбивається на здоров'ю дитини. Думаю про надто тепле вбрання дітей. Боязкі матері одягають дітей в кілька сорочок і суконок, часто бархани

Перед кіном „АПОЛЛЬО“ Хоружчини 5
НОВО ВІДКРИТИЙ

МАГАЗИН З ПОСТІЛЛЮ

під фірмою

Р. ДЖАЛА

порукає

КОВДРИ від 18 зол.
МАТРАЦИ „ 33 „

На провінцію посилка відвортною поштою. Цінники на бажання.

Чи Ви вислали вже передплату по кінець вересня?

Коли ні, так зробіть це зараз!

і трикоту, теплі светери і кофужки, щільно позашиті. Дитина стало перетріта стає дуже вражлива на зміни температури і мимо грубої одяжки легко простуджується, має все нежити, та терить на білі горла. Треба тямити, що шкіра має сама дуже добрі знаряддя до регуляції тепла, при чому легка одяж ці знаряддя гімнастикує, уліплює, а груба винищує, ослаблює, ушкоджує цю нормальну охорону. Тому не треба протиділати природі, а навпаки йти їй на зустріч — в цій випадку, одягати діти вправді тепло, але в легкий провітряний одяг, гігієнічний, а оминати грубих, непронускаємих тканин.

Завивати в цілі, ще до того грубі подушки і сильними повивачами є негігієнічно. Дитина мусить мати свободу рухів, необхідну для розвитку м'язів та внутрішніх органів. Вона потребує повітря та простору. Страх перед кривухою є тут, як сказано, неоправданий.

С. МІЙСЬКА

ПРИПИСИ

Грибова юшка (зупа).

Зварити на костях росіл. $\frac{1}{2}$ кг. prawdziwych грибів (боровиків) очистити, сполоснути і дрібно порізати. Одну, велику цибулю поскіти, підмажити на ложці масла, вложити гриби та душити під покринкою, доки не зваряться. Потім посолити до смаку, додати на кінець ложка перцю, та посипати ложкою борошна. По одноразовому заваренню грибів процідити до них росіл, додати $\frac{1}{4}$ л. кислої сметани і цехай усе разом закиньте. Цю юшку можна заварити тертим тістом або дрібною картоплею.

Видаючи на стіл додати дрібно посіченої петрушки. Ця юшка є також добра і без сметани.

Вепрова печеня з бульбою.

Сполоскати 1. кг. вепрової, вузької, подливиці, посолити, вложити до каміної ринки, влити $\frac{1}{2}$ склянки зимної води і посипати кремом; порізати в плачочки 2. цибулі, підмажити на ложці товщу, та додати до печені. Пекти в руці 2. год., поливаючи її вишмаженою з мяса підливою.

З $\frac{1}{2}$ кг. вареної бараболі зробити „люре“ (без товщу). Якщо печеня готова, викинути на дощичку, покранувати, а в кожний переділ вложити трохи „люре“. Потім дати печеню знову до ринки і вложити до рури ще на $\frac{1}{4}$ години.

До цієї печені подавати найрадше свіжу капусту або огіркову салат.

Особливо вживати.
Знамените в смаку і ароматі

Тортелетки з овочами.

Замісити тісто з $\frac{1}{2}$ кг. борошна, $\frac{1}{4}$ кг. свіжого масла, 10 дкг. цукру, 2. цілих яєць і 4 жовтків, поставити на годину в холодному місці. Потім вишмакувати тісто на $\frac{1}{2}$ см. грубо, та викрапувати круглі тортелетки малою скляною. З цього самого тіста поробити валочки грубості олівця і покласти їх зверху довкола кожного тісточки. Помашені яйцем тортелетки спекти в недуже гарячій руці. В середину холодних вже тісточок наложити сирих або смажених овочів.

Морелі цілі.

Не надто дозрілі морелі спарити і обікрати зі шкірки. На фунт морель вилити фунт цукру, дати мало води, заварити та ви-

шмакувати сиром. Додати дві ложки доброго руму і викнуті морелі. Як раз заваряться, викинути до порцелянової посуду, сиром окремо вистудити і зимним залити овочі. На другий день сиром зняти, заварити, щоб був зовсім густий. Зимним залити зложені в складку овочів.

На пам'ятник для бл. п. дир. Марії Примівної зложили в Адміністрації „Нової Хати“:

По 20,— зл.

Ірина Вилинська-Вахнянська, (Перемишль); Марійка Даниленко, (Перемишль); Ольга Лешенко, (Перемишль); Марія Савицька, (Перемишль); Стефанія Савицька, (Львів); Ірина Карачонь-Рогозницька, (Калуш); Марія Фуртак-Деркачова, (Львів); Стефанія Фуртак (Тростянець).

По 10,— зл.

Ольга Левицька-Микласевичева, (Калуш); Ірина Селезінка-Кузьмичева, (Дрогобич); Стефанія Яремкевич-Варехова, (Воли Могола).

По 5,— зл.

Вікторія Андрійсевичева, (Волежінці); Олена й Михайло Вереска, (Монастирська); Олена Віснїшак-Косачева (Вукіна п. Олешні); Стефанія Рогозницька-Гришова, (Бучач).

По 4,50 зл.

Ірина Кодошницька, (Трибухівці).

По 3,— зл.

Марія Щуровська, (Стишова пещина).

(Просимо, щоб всі товаришки подавали свої ділові назвища. Просимо також посилати адреси товаришок, на які ми висплатимо чеки.)

ОГОЛОШЕННЯ

Гаптяюку до артистичних кольорових гаптів (прапорів, феломів і т. п.) пошукує „Нова Хата“. Зголошення в адміністрації.

Жіноча промислова кооператива „Труд“ у Львові приймає учениць на трилітню фахову науку шиття і крою та жіночих одягів. Дипльомом, який дістають учениці по скінченню науки управлює їх до самостійної фахової праці. Зголошення устно й письменно в „Труді“ — Львів, Ринок ч. 39.

З огляду на те, що не всі знають про зміну адреси до слання жертв на ціль Захоронки сиріт і Санаторії педужих письменників ім. Михайла Павлика у Косові, — повідомляю шановних Жертводавців, що в Америці слати на цю ціль, як в лісах, на адресу: „Ukr. Women „Rada“ Societe % S. Kowbasniuk Real estaty steamship tickets 277 E. 10-th Street, Near Avenue, New York, N Y.“, а в краю на адресу: „Краєво Товариство Кредитове, Львів, Домініканська ул. ч. 10. конто — „Фондація“ ч. 2.012 і 2.013“.

Ліна Павлик.

ВЛАСНИЙ ВИРІБ!

КОВДРИ МАТЕРАЦИ

1-бічна	зол.	26-50
2-бічна	„	35-—
цвітета	„	40-—
з морської трави	„	34-50
з волосіння	„	76-—
СІННИКИ готові	„	5-—
ПОДУШКИ з пір'я	„	18-—
ГОТОВІ ПОШЕВКИ	„	3-—
„ ПРЄСТИРАЛА	„	5-50
„ „ під ковдри	„	11-50
ВОВНЯНІ КОЦИ	„	9-50
ПОЛОТНА — РУШНИКИ — ОБРУСИ — ЗАНАВІСИ — КАПИ — КИЛИМИ.		

Найдешевше продає

Фабрика білля — Петрушевські - Млеко

Львів, Коральницька 6. — Тел. 37-72.

Цінники даром. Для шпиталів, інститутів і т. п. ціни фабричні.

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. Редакція і Адміністрація: Львів, Словацького 14, I.

За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

ШЕЛОМИ В СОНЦІ

8) ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ

написала КАТЯ ГРИНЕВИЧЕВА

Він переломився у низькому поклоні, мов виструганий з дерева півмілою рукою і тоді на його голові майнув великий, бритий ореол з вінком чахлого волосся.

— Сараценів я воював, у хрестоноснім поході за Христа кров лив, — додав іще з осміхом, — будьте безпечні!

Двері закрилися за гостем як вода і зараз залупало ще раз у сутінки обіста:

— Жертвуйте одіж нешкритим сиротам Галича!

А через хвилину:

— Простибіг, дорогі, простибіг!

У богоугодній покорі монах постояв ще трохи під модриною, непомітний, убогий, а тоді відвізав ослака з обильним набором і щез.

ЛІСОВА КАЗКА.

*„Пешай мої чорні коси буйний вітер має,
Пешай мене молодой нізко не займась!“
(з нар. пісень.)*

Старий Скиба зняв хутко водоноса свого з пліч, витягнув журавлем повний і воркнув їд сторонському хлопчугкові, що пас зором панські двері:

— Боярська дочка, де? Ось вона на конику герцює, переймай!

— Чого це він? Ясення підїхала рясцем, весна життя сіяла з кожного її руху, зелена ляма різьбила її як куклу. Завоєю шелестів поранний вітер. Повернула лице просто, — його овал брав за серце мягкими обрисами черт, — відхилила чоло в бік, профіль рипучий і строгий здержував остронь. Дві душі цього обличчя сіяли окремим і наявним чаром несподіванки.

— З Глухого Кута біжу! — заговорив підросток. — Посилає мене до вас Зезія, занемогла! Хоче вам щось потрібне розповісти. Відай на вмиранні старуха!

Пастушок у конопляній драпці до кісток проленетав все це одним віддихом, багровий від вражіння, від казочного виду...

Зезія вмирає!

Ясення була поражена несподіваним ударом.

Словит поселив Ясенину няньку разом з її чоловіком, пасічником Дорошем у Глухім Куті, недалеко Галича. Боярин мав там рибне озеро та добру пасіку. Старі жили без вибаг у хижі вкритій корою, з ними коза — годовальниця...

У довгих сорочках, гребінних, ходили обоє кожного ранка над озеро, кормити довговічних короїв, оброслих водяною слиззю й сивим мохом. Вечером, знову у двох йшли у щоденний обхід по пасіці. У баби в руках сорокати дзбан з вечірною водицею, окропити кожний улик на сон, у діда під пахою грабельки, перегорнути сіно між ульями, аби рівно сохло.

Всю просту красу цієї картини повторила пам'ять Ясені в цю хвилину, коли слухала босоногого вістуна. Дівчина захопила на оспіхах жмут дивоглядного коріння, що росте повикручуване диск в провалах Чорногорі. Воно нагадувало клубок гаддя, яке відшлілося в себе серед борні і дивно, що не чути зловіщого шипоту десятка пащек...

Загорнула свій лік у хустину, скочила на коника й справила його на Чепибієн.

За нею поплентався незвідний чередар, просто-волосий.

День був червоний від пильної гвоздики, вогників під россою і голубий від розтулених дзвінків. Повз дороги струмок узкий як стрічка біг і співав.

Над головою Ясені колихався яструб. Його хижі обриси золотив пливкий луч сонця. Воно лежало на сином по дорогах, світило верх дремливої води, що жевріла проміж незабудки й рожевий гризівник.

Життя дорожника з соняшниковим полем обіч за-жовтіло, зникло й Ясеня побачила як схищений над ширвою роздертою колісцем, дорожник направляв нильно небезпечне місце. Сам осміник мав провірявати путь із Галича й мости на Лукії та притоках, багато-ж треба до зарви з бідаком!

Велика дорога розділялася у якимось місці на дві, — бічна, вузьенька, бігла в ліс. Ясення справила коня туди і зелені з шумом вдарила об ляму сукні, те-ж зелену.

Було вохко, глухо. Тільки кани, що зазріла видно, дощевий облак у далінні, покрикувала на дереві наче крізь сон, — високо й в протяг.

Глушею бродять темні сили, то Ясенине серце томилось з легка. Це тільки цей ліс, а там ужитне поле і у вінку старих лис безпечний Глухий Кут.

Ставало тепло, дурман лісових пахощів спускав тяжко проміж дерева. Кінь дівчини настолочував круглими конитами цілі острови суніць і вже мала зіскочити назбирати жменю, коли на виерейми її виринув із темряви їздець, кирея з полетом застіблена на лівім рамені, колпак косом, чуб аж на брови.

— Доброго вам дня, боярївно! — окликнув свою втіху.

Злякалася і подала у бік від вражіння.

— Це тільки ви, Славно! — сказала подратовано і придержала рукою роздвоєне серце.

— Тільки я, Ясенне... роземіявся криво, миттю закинув гладку поведінку, будьто одяг не на нього шитий, скочив із коня, ухонив руку дівчини обмотану червоним повіддам, а тоді шугнув як вихор на її карого бахмата. З силою притиснув дівчину до себе й з паним свистом тріумфу — пігнав.

Глухий Кут торчав ще хвилю на блакиті темним обрисом садів, як вінком з розмайрану, а там пропав з очей.

— А, злодію! — дико пручалася Ясення, але дужі руки хияка держали її на місці.

— Цить, боярївно, цить! Могорич давним-давно з вашим батеньком зашитий! Не вірите? А ще в мене перстенець ваш, що на завязинах уронили...

Близнув сердечним пальцем, де сяло кільце з дорогим каменем, залюбки глядів у темні очі, що синили іскри погорди. Сміявся, як із доброго жарту і регіт відбивався глухо у глибині дебри з голосистим потоком на дні.

— Ви затіяли торг мною, ви посміли?

Ясення перестала параз розпитувати слово болюче мов удар у лице і з відвагою рознуки зібралася в собі вся, до скоку...

А там, у кучерявих водоворотках гнав паглий бистрець через тісняву зубчастих берегів. Сіра вода, у сірій кам'яній колісці, кидалася несамовито. Світлий кур горів кунками над кожним лютішим бризком. Розчашірена, вюшка плевка то поринала у ньому очаровано, то кружляла мов опалена вогнем довкола жовтого вару...

З усіх сил своїх молодих мязів Ясення перемтулася в зад і пружна як сталь відбилася з рук пасільника, — тоді-ж сталося щось несподіване.

Хмільний від чаду перемоги Кормильчик захитався, але застряг ще крішше в сідлі, з люттю стягнув зубела і гострими заліздями здавив черево рисака.

Вкриті рясним потом звіря стало дуба і цілим масивом свого великого тіла схованулося по одній з ялиць, кинених верх потоку та стрімголов злетіло з їздецем у гліб.

Викинений з сідла на збіче провалля Ясені здавалося, немов вона спить... Донерва стоїти звіряти й здавлені шипотом болю проклони Кормильчича отверзали її.

Вихор не біжить так отвертим шляхом, як вона побігла тепер верх ховських ціляків на опікуничій кладці і пропала між деревами у своїй зеленій сукні, чимраз менша й непомітніша, подібна згодом до зеленого вогника між вересом і пісками лісових стежок...

— Мій коник... мій, понад всіх! — плакало Йєсинне серце.

Сонце стояло добре високо, коли підживля, з жаром у горлі, з придолом суку обдертим об бодичча, оглянулася кругом себе: ліворуч світили голубі мазанки, у садах знову, на пригорі, кучерявився усатий виноград. Якась пастушка правила насмішливо їд другій, обі невидні поміж горбовинням:

— Що ти, Маруно, свою Пацьорку язиком лизати, що така гладка?

Он і дорога поміж сливи та вишні і двір, той трієло, газдовитий... Ставице! Останком сил Йєсиня відумалася в те, де стоїть; і з зітхненням повної байдужності упала на чийсь липовий поріг. Двері пішли на боки, змісли дівчини торкнув запах свіжо зі сонця принесених сувоїв, меду на вишнях, гіркої мяти... Хтось схопив її мало не в цю-ж мить, волік під рамена у хату з усіх сил і високий голос гомонів у протязі:

— Води! Ало, Фропе, — гей!

Була це хрестна Йєсинина мати, бояриня Гуровичка, нація Василіса.

ПЕРЕД БУРЕЮ.

*„Стоять намети як білі білечки —
А в тих наметах сидить господар.
Стрілочка струже і в лучок кладе“...
(з пар. пісень.)*

У Галич звалилися нові полки угорського війська. Загуло, загомоніло по всіх дорогах від крикливих чужинців, що сиділи на своїх малих кониках без упряжі, без поводів, одним тільки мотузком оперізавши десеницю. Пестрі таламани, червоні й зелені стрічки при виманенім і заплетенім у дрібушки волоссям воїків давали незвичайний кольорит улицям Галича. Тонкими як стріли вусами, що їх закладали далеко за уха, вони лякали дівчат і дітей, вели себе дерзко і не просили за прожитком, — самі брали.

Особливо увихалися на західнім передмісті, де побіч Сурожців товпилися Жиди.

Вирочім життя в Галичі пішло по давньому: на торговлиці день у день переливалася пестра юрба, так само хоч і з острахом, виносили свій крам золотарі, верескливо запрошували до купівлі загорілі, довгоносі Вірмени, розстеляли рантухи, мастикі і цинові блискальця проворні Греки. На своїй вулиці чинбарювали кожемяки, покрикували щітники та котельники. Діти змітали березовими віниками доріжки по під вікна хат і ладкали як перепелиці.

Однак у повітрі неслося щось вороже...

Міцанство, зацікавлене ходом подій, живо обмінювалося думками. Старий, мудрий Оловянець, голова ціхів, вернув хворий з під Збаража, куди вибрався стрічати своїх слуг з набором дорогого футра, але вже підійнявся на стілько, що брав участь в нарадах старшин.

Дім Оловянця напроти монастира св. Онуфрія був місцем, звідки йшли всякі тихі доручення, де була станиця добровільної сторожі і куди текли та відливали підручки-звідуни, що слухали як трава росте.

Саме тоді явився у Оловянця Держко, тивун. Від дня обману, через який будьто ще раз вмер його син, він подався, от як хата, що зрубом осувається в землю.

Оловянець у постелі, з лицем закутанім у завійки, налякав його.

— Вас хто так обезвічив? — скрикнув із порога. — Закутані, як Лазар у домовині... Вмирати ладитесь?

— Відки мені знати про це, коли я ще ні раз не вмирав? — сміявся Оловянець з під білих хуст. — Питайте про оцю язву від меча?

Він показав широко розціплену рану під листям арпії. — Пригїстне привіз з дороги! Тепер це ніяка новина...

— Варко! — загукав через стіну до пекарні, де чийсь меткі руки перемивали посуду, немов давонили в дзвінки.

Явилася господиня з білим личком як сонечко, у тугім очінку й малиновім саяні, шитім гладко по лі-

ній стану. Поклала хліб і сир на тарелях з квітками, поставила дубан пива та з осміхом саджала гостей під покутним віконечком, там де боги у три ряди, в лелітках, синь-зілляю... Відсунула ще білі заслони з вікон, аж зачервоніло астрами от як заграва під вітер, а тоді вийшла, сама гей астра повна й величана.

— Доле-ж моя гідна! — хитав головою Оловянець. — Кілько я по світові понагибався, такої пригоди собі не стрічав! Ось їду в Збараж слугам на зустріч: тільки минув Микулини, надїхала челядь, до гурту пристало двох крамарів, таких утих, покїрних, дріжали-б вони як клотча на веретені! Іншо під ніч, ми вступили на возах, шумлять край шляху суходольські ліси, коли гуляк!

— Стій!

Коні пішли з конята, та гляджу, ватага грабіжників здержала всі вози, далі з лайкою до нас! Чую, хтось із них кричить:

— Соболі везуть, урра!

Кинулися грабити, мої мініяїли й собі. Місяць виплив з під хмар, бачу, на обочі стоїть ватажок у кирей гідній, у шалці з парчевим верхом, вує скубле, будьто все те весела ігра, випрямився проти мене, як свіча.

Я сціпив зуби і підніс серце в небо:

— Богородице синевідецька, заступи!

Камінь, викинений з праці так тяжко не паде, як я скочив на нього, згріб в оберемок і вбив у гортанку ніж по саму рукоять.

Іскіт счинився, немов в озеро звалився до разу підмудлений обрив.

Убили нам одного, поранили других, візникові поторончили ребра, ледви, чи відійде, а мене ось як прикрасили... Ще тепер іноді кров слезить. Весь набір розтрясли по шляху і перемісили з болотом і кровю...

Зітхнув з глибини душі:

— Скільки горя, скільки доскульних, від безладдя, утрат! Доки князь жив, шумовини держалися дна, а тепер? Кого їм боятися? Княгині? Своїків за горами? Стій кожний та паслухуй, звідки мечі идарить!

Оловянець глянув посоловілий в гліб зеленої улиці, звідки крізь шум лин одноманітно гуділи пчолы.

— Куди не поступити, Оловитові пальці слідно... відозвався Держко по хвилі мовчачки. — Той як вовк тече вєюди, де-б підійти, обманути, заграти, не здержиться й перед рідною кровю, як що вона йому на перешкоді. — Чули ви може, що його дочка одиниця пропала? Хотіла віддаватися проти батькової волі. Говорить про це весь Галич.

— Не знаю нічого, як хомяк загірбся я в оцю хижу, язв ради... правив Оловянець.

— Говорять, Словит підступом віддав її Кормильчичу ізза своїх обрахунків. За високо вже Славно підлітав, то звязав його з собою.

— При тій нагоді усі Словитові прихвостні поглядшали! — міркував Коснячко. — Сріблом у чересах поцоркують! Один із них, путник на Афон, розчерепив торік голову старому Ісаї, що торгував медом, а другий, досить сказати, Словитів чура з ляцького вирію, Жми-волос...

— А, щоб тебе Обида поняла! — скрикнув нараз Держко і лопотливо піднявся з ослона, аж чорний кіт господині скочив стрімголов із високої постелі, майнув поміж гостей, щез.

Вулицею йшов боярин червоний як кат. Він зупинився перед старинною капличкою край монастира, нишпорив хвилю у калитці, заціпленій об черес грубим, срібним кільцем, виймив звідтам милостиню і поклав на черепинній жертвенній мисочці біля ніг нагого святця, Онуфрія.

— Дешево відмолює гріхи! — зареготався Оловянець, аж Словит, бо це він був, оглянувся з далеку і обвів пусту дорогу витріщатими очима.

— Христілюбце, возить пона і церков з собою, але чорта у перній почести держить! — глузував Оловянець. — Та хочби ти й розсївся, наші сторожі розставлені, у замку певні люде, по боярських житлах нишпо-

рять наші босоногі звідуни... Всюди їм доступ, ремесла ради! Уся волость обнята чуйною сіттю, що дрожить від пайменшого леготу. За короткі твої кітї, старий лисе!

— Хтось у хату! — замітив Держко й похопився працювати, але гостинний господар не дозволив. Тимчасом пси підняли лютый лай. Хтось живо йшов у хори.

— Здоров, брате Ганусе! — загукав Оловянець і припіднявся радісно на зустріч людині в синій ованчі ремісника. — Чей миром ще коло тебе старий друже?

Гість крінкий як гарбуз, з одинкою, заговорив півголосом:

— Нані стежі переловили на Глиньському урочищі висланців Словита і д Рюрику, у Київ. Мали хартію писану, а в ній вказані місця, де сидять табором Угри, де місто береже зброю, а де приладдя ради пожежі, — подане число залоги, намічена кожна стежечка у Галич, кожний колодязь, ставник на розпутті...

— Глядіть! — хрипко скричав Оловянець. — Проти династії, ще й проти громади! А хриstopродаві, Іскарїоти!

— Хартія у нас, — а висланці? — продовжав Ганус, — не топтати їм вже трави-мурави! Виспівали все: у Словита є полк оружників, тихцем розміщених по його селах, і з цим він піде проти власних братів, одесную князя чорноризця... Так само Путята з Корелич, Делько, Филли Шумавинський...

— Що-ж далі? Про це ворони плещуть по дорогах!

— Ми вислали людей в Красний Двір, де Словит, як лис у дебринці причаївся і ждав. Найшли там многоту зброї, харчів, всякого воєнного придбання і забрали все до стебелники разом з господарем. Відвідали і других, примкнули Кормильчича до якогось часу...

— Що ви! Словит попри нашу хату ходить!

Гість вдарив об поли руками:

— Правду казав соцький Момот! Він мені клав очі в голову, а я не порозумів! О, триклятий, не заяць його перейшов! Та нехай тільки ухо з лігва покаже, вже я його закутаю! Не буде ніхто знати йно Бог та я, ще й свята земля!

Запімів... Тренетливий, високий свист пропизав повітря і над самою головою Оловяця вбилося у стіну смертельне залізде...

— Все одно, що в хаті, що в лісі... спокійно покімтив Держко. — Аль Словитова стріла, братці?

Палкіший Ганус кричав:

— А скритовбивці, Перун на ваші голови!

Оперізався миттю і вибіг.

Улиця була пустісінька. Тільки у сусідськiм садку безжурно виспівували діти:

— Гей, воротарю, отвори воротонька!

Тоненький чийсь голосок питав:

— Хто там воріт кличе?

Йому відповіли юрбою:

— Ярії бжолоньки, як дрібні сльозоньки...

І знову:

— Що нам за дар везете?

Сонце сідало над вечір у жовтих туманах, наближалася буря.

РОЗПУТТЯ.

*„Щі проїзжать, щі проїти.
Щі через сад перейти...“
(З нар. пісень).*

Степовий досвіт, отулений росами голубів понад тирсу, пічний шепіт трав западав в туман. Коні стояли без руху, чорну різбу їх грудий сріблїв місяць на відлеті. За кінсьми торчав дремливо чотиробік возів, отаборених на піч, закутаних у ковиль.

На возах спали покотом: з під дорожних шерстяниць темніли голови в бородах і рамена, як двері. Хтось там з кунців снів саме вузьку вуличку в Царгороді, якою в пільмах скрадається злочинець, радий вирвати повний солідів та византинів гаманець чужинця... Вже, вже йме кунця за горло, придавить об стіну, втече... Хо-

тів скрикнути, та голос не дався, кунець прочував, було, зітхнув із полескою, ляг горілиць.

А другий лежав з блаженним видом, як дитина за-коліхана в теплі або пиниці над медом з кориння.

Цьому снылася господа біля церкви св. Мами, де заходили грубокістні, силою в дуба, глибокозорі старшини русько-варязьських полків, які служили добровольцями у цій повій Німві. Кунець снів, як вони, розверті тяжко над чорню столів, програвають в астралах свої десятиденні заробітки, щоби відтак переторгувати рукоятки своїх мечів, різані в золоті й кривавниках, за марний харч одної днини. Царгородські могоричі смакував ось Волк Сірославич, а певно й його товариші: девять кунців-бояр, самих дерзких, самих хижаків.

А Юра не снав: глуха пехіть до себе, стид, до якого признатися, стає понад силу, некли його, і це місце душі було мов тіло одерте зі шкіри, на яке ніхто не кладе ску-анки в оливі. Він лихословив момент, коли легкою стопою скочив на обюченю коня, а ворота батьківського двора зі скрином зле тасної наруги подали всім вість неправдоподібну, що в саму годину скрути, у переддень дужаль з паїздником, Юра кинув свій край, готов ко-чувати легким серцем по дорогах, витертих ласими сто-нами всяких ловців щастя, шукачів пригод.

Правда, і тут ждали його несподіванки, загрожували небезпека від лука і барди косоого волокити, Полов-чина, та все це могло бути фантастичне лихо, тоді коли це в краю, — було жорстоким певником.

Нехай, що він мав тіль оправдання для вчинку, який його, одинця знатної сімї відносив далеко поза без-посередню грозу хвилини, щоби зберегти рід з високими традиціями честі, порядку і матеріальної сили. Його серце у найглибшій своїй істоті з таким обрахунком глухо не погоджувалося і Юра чув в устах смак зради.

Так, від коли онутив місто і хату, все що стрічав по дорозі, будь воно людина, звірова, чи дерево покрай курганів, все гляділо на нього насуплено і зловіще. Навіть вітер, і той повернувся неждано і гнав всякть обох, їдця і коня, аж грива запліталася і кучері буяніли з хмарами в одно.

І тоді з гіркотою спізненої застанови Юра зрозумів, що побут Ясині в Ставищах, її мовчанка, мимохить пір-валі звязи, пособили його рішення — дуже не в пору.

З нагим роздертям серця він злисував собі аж те-пер, що між ним а Ясинею нема вже нічого спільного на світі. Тільки одно могло-б йому привернути шану в її очах, звязати наново, тільки одно...

Між тим це „одно“ було немислиме, — не тільки тепер, у час гібелі права, проміж клекіт міжусобиць, але й давніше, за життя покійного владиря, торговельна виправа степом без відділу правильного війська а то бува, і княжого проводу належала до смільних предпри-нять. Самому-ж, тільки з гуртком слуг веретати степ у дорозі домів, де другу кунецьку валку у повороті з на-бором у такій порі зустріти зовсім трудно, — звалялося легкodusне й небезпечне.

Вирочім у Юри було важке батькове доручення: провідати нехай, що за високу ціну, тайну нового гема-тінону, власности славного грецького золотара, який вироблював непрозору, скляну масу у величавій, доси не бувалій червоній красці, та приміював її до мозайки і роскішної посуду.

Отці-ж вази зі Скифами та фенікійсько-грецькими взорами родом з чорноморських факторій, продавані у Галичі на вагу золота не давали спокою Коливано-вичам...

І ще треба було у ткальних Тессальоніки роздобути і проворно привезти домів сувій злотоглаву найвищого сорта, який вироблювали тільки для понтифікальних імператорських риз: на темно-багряній основі золоті ви-зантійські вірли з вінками у дзьобах. Обійти чуйність цісарського монополю і перекинути дорожності через межу держави, було завданням, якого романтичний бік додавав принади далеким дорогам і снам у росах, з об-личчам проти неба.

Юра зтрів підборіддя з русим пухом над губами, по-жалів себе:

— Життя, гомінкий буддень, в Ясині-ж воно вічне свято. Кожна зморстка її стрункої сукні єє з далеску культом річей пеледеві релігійним. В хаті у Словита разом з червоними гвоздиками на вікнах цвіте пахливий снокій, від якого, глянеш, каламутна вода хрусталем взиалась, а сонце з білих стін не кваляється за діброву. Прислуги піде будьто не видно, але кожна робітна пора схоплена завчасу, бо дім як повина чаша, а чижми Доброніги ходять лиш по гладкому. Невжеж такий снокій годен родити троні, так само як їх зтрібає в скирти сутолока? Як гонитьба, далекозорість, увесь хист старого Йова Коливановича? Ледви.

Ось треба було виправити Юру в дорогу, — попри нього слуг, дорогий набір обійти, предвидіти все, занорайти від харчів до ліків, від постелі під кожну голову, до подвійного одіння і взуття. Правда, дім гудів як улий, але як все продумано, як завершено без догани!

А прийде осінь, з сіл, де батько позаводив не сади, — ліси яблучей та слив, тягнуть валки з податтю, з овочем і треба його як стій на всякий лад переробляти для дому і для світа, а все те обраховано, доцільно і скоро.

Чи виручила-б коли Юрицу матір-дбаху вдумчява Ясини? Чи стала-б з бойким розказом над ватагою слуг, над казанами, де димує голуба арома, — як треба невістці купців? Ні! Вона мрійниця, озеро в глибинах гір, де у полудне бачиш зорі ночі...

Ще думав, як звідкись нахлинуло питання:

— Чого це у Галич, віч-у-віч з Ясинею цей бік річей ніколи не зарисовувався так остро і чітко, як тепер?

Може тому, що Юра належав уже даліні? Довгенько вже пахне риба над степом, величії води близько... Дніпрові пороги звиджуються у снах, веселий гамір купецьких жертвоприноєси на Хортиці причувається ухові у звучній глуші степу... Повз берегів Понтіїського моря до Царгороду як рукою подати!

Сон якраз торкнув злегка повіки юнака, як у тишину вняв нагло високий оклик вартового:

— Каравана!

Що жило, схопилося з місць, — міг-же вартовий навіть із своїм яструбиним зором помітитися у сутінках цих хмар, цих трав... Кожний допевнився у своїому оружжі, у мечеві, копії та стрілах, — уся ватага заняла оборонне становище в нутрі чотирибока. І тоді над голови коней викотився сліпучий диск сонця.

А там, шлях зарудів від здвигу возів, що повзли одинцем, круглими поворотами, як здоровий вузь, що від ситости перевалюється з боку на бік, — плахти воїщанки верх скірт набору сліпо відбивали світ дня, багр сонця і злуда була повна.

Аж через хвилю від цих високо навантажених возів відділилися фігури людей на конях, з сагайдаками верх пліч, у вістрах списів іскра, як блиск грому.

То Юра одушевлено скочив між своїх і скричав:

— Позір! Вози вселять!

Переглянулися, хтось спитав глупо:

— Іхати далі?

Не відповів, але його серце співало:

— Вертати... вертати...

Керманіч каравани у згрібній кожушанці, розпаханій на цих грудях під дротяною сорочкою, перекидався веселими окликами з Сірославичем, вони-честувалися на скору руку осетриною й сикером, рух знявся широкий, гомін на весь степ. Белзького це Олександра талаш, — персидські коври, стираке, годовабл і коріння! Довелось зимувати на далекому Сході, вожда каравани пронаєсниця біла...

А тепер що сил вертають домів, — лихі вісти жепуть, ні дня ні ночі каравани за посліхом нема!

Юра стояв остороп сутолоки і слухав чогось проміж запити й відповіді, важив. Лице стемніло від вражіння, він згубився сам в собі як у лісі. Дві душі вели у ньому боротьбу, дужалися великим боем. Сумнів, гей буря з покрай світа темніла навкруги. О ваго рішення,

о горе! І вітхнення і етид в цю мінуту обозіклися в дивні, неледві видимі форми, про які доси чув із казок. Оце пригнали за ним, за зрадником, всеметиві Гарнії у постати хижих птиць, з обличчям повноустих красунь і паурами рисів, що як мечі рвуть серце.

Через кілька хвиль, довгих як вічність знявся повний гамір, побазань, — каравани працалися, минаючи себе на путі. Юра прокинувся мов від сну і ехонив з місця у свідомості безповоротної утрати. Одно, одиноке слово проходивцям і він знову той сам, що вчора, що все...

І справді мязи відмовили послуху? Дух стомився розпущтам, охляв?

Слово, це одиноке, не впало з уст Юри.

Обі валки майже рівночасно рушили в дорогу. І тут і там колісея гнало проміж соняшні огні до своєї далекої мети, притасної на видокрузі.

НА ЛЯЦЬКІЙ ДОРОЗІ.

*„Призлявся я до липоньки,
А липонька не матінка —
Призлявся я до воїрка.
А воїрка — не батенько...“*
(З пар. пісень).

Одиноке світло у кліті духовника блимнуло ще раз і згасло. Жовта полоса подвіря з липончим углом старої кріслатої кирици накрилася глибокою тінню, — з нею пропала з виду й липа приспана в румяній імлі, як казка, чи пісня про зачаровану дівчину. В проймаючій мовчанці північної години гомінко спалавав пугач, а тоді вже стало тихо аж до дна ночі.

— Аклане?

З темряви виринув хилий сілюст Половчина, з трикутником, випаленим на щоці, довільним тавром. З грубою чулістю Аклан пригортав до грудей накутаний оджею клунок. Маленька діточа ніжка, гола, маяла безпомічно з під хусти.

— Ось я... — прошенотів послушно. — Натомилося пахоля, ані щеберне.

Струнка тінь жінки, укритої з головою, з кованою скринкою для цінностей у виді пятабанної церкви на руці, зійшла бистро з кам'яних сходів. Жінка вела біля колін хлопчика, а цей вередував. Не хотів ні раз із нагрітого лігва, з безпеки.

— Ай, коник мій, я хочу йти з коником, — заплакав приєстрасно, впер п'ятки у пісок стежки й приєстав.

— Не личить князеві говорити пустого — шенотом стримував Аклан. — Ваш коник у мене в тайстрі, попоїв травниці і спить.

Пішли. Фіртка, що вела в сад подалася з протяжним скрипом, який ніби розірвав чиясь життя на двоє. Листя маслини засвітило здовж стежок власним світлом, сивим і рясним, як наглий дощ. Яблуні зітхали: шелесне суха гилька, птах спить журливо, із шкалубини тежкне об землю жук до безпам'яті упитий сном. Скиба мокра від вечірнього дощу пахла з усіх сил. Вона ніби оксамит всякала шепіт ходи, шум риз.

Княгиня пошпотувалася. В один раз корч терносливу зачіпив бойко рубець її завої, немов останнім зусиллям на землі задержував...

Поражена вражінням спалакала внутрішніми слізми.

Аклан йшов тепер опереде неї, вів.

У сей раз небо поблідло злегка від пливучого за хмарами місяця, занавіса тьми розхилилася ніби тихі двері і місяць викотився повагом проміж буруни хмар. Білий посвіт упав на верховіття. Старі ули витягнені в три шнурі по під галуззя замаяли хилими острішками ніби жалібна рада, застигла в застанові. Поміж них побіг місячний промінь, отяк стрічка пущена між пальці.

— Тут... — заговорив пістун.

(Далі буде).

Щоб отримати потрібні розміри, необхідно знати, що розміри дані в сантиметрах, просять дати при вказівці розмірів (наприклад, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 42, 44, 46, 48, 50, 52, 54, 56, 58, 60, 62, 64, 66, 68, 70, 72, 74, 76, 78, 80, 82, 84, 86, 88, 90, 92, 94, 96, 98, 100, 102, 104, 106, 108, 110, 112, 114, 116, 118, 120, 122, 124, 126, 128, 130, 132, 134, 136, 138, 140, 142, 144, 146, 148, 150, 152, 154, 156, 158, 160, 162, 164, 166, 168, 170, 172, 174, 176, 178, 180, 182, 184, 186, 188, 190, 192, 194, 196, 198, 200, 202, 204, 206, 208, 210, 212, 214, 216, 218, 220, 222, 224, 226, 228, 230, 232, 234, 236, 238, 240, 242, 244, 246, 248, 250, 252, 254, 256, 258, 260, 262, 264, 266, 268, 270, 272, 274, 276, 278, 280, 282, 284, 286, 288, 290, 292, 294, 296, 298, 300, 302, 304, 306, 308, 310, 312, 314, 316, 318, 320, 322, 324, 326, 328, 330, 332, 334, 336, 338, 340, 342, 344, 346, 348, 350, 352, 354, 356, 358, 360, 362, 364, 366, 368, 370, 372, 374, 376, 378, 380, 382, 384, 386, 388, 390, 392, 394, 396, 398, 400, 402, 404, 406, 408, 410, 412, 414, 416, 418, 420, 422, 424, 426, 428, 430, 432, 434, 436, 438, 440, 442, 444, 446, 448, 450, 452, 454, 456, 458, 460, 462, 464, 466, 468, 470, 472, 474, 476, 478, 480, 482, 484, 486, 488, 490, 492, 494, 496, 498, 500, 502, 504, 506, 508, 510, 512, 514, 516, 518, 520, 522, 524, 526, 528, 530, 532, 534, 536, 538, 540, 542, 544, 546, 548, 550, 552, 554, 556, 558, 560, 562, 564, 566, 568, 570, 572, 574, 576, 578, 580, 582, 584, 586, 588, 590, 592, 594, 596, 598, 600, 602, 604, 606, 608, 610, 612, 614, 616, 618, 620, 622, 624, 626, 628, 630, 632, 634, 636, 638, 640, 642, 644, 646, 648, 650, 652, 654, 656, 658, 660, 662, 664, 666, 668, 670, 672, 674, 676, 678, 680, 682, 684, 686, 688, 690, 692, 694, 696, 698, 700, 702, 704, 706, 708, 710, 712, 714, 716, 718, 720, 722, 724, 726, 728, 730, 732, 734, 736, 738, 740, 742, 744, 746, 748, 750, 752, 754, 756, 758, 760, 762, 764, 766, 768, 770, 772, 774, 776, 778, 780, 782, 784, 786, 788, 790, 792, 794, 796, 798, 800, 802, 804, 806, 808, 810, 812, 814, 816, 818, 820, 822, 824, 826, 828, 830, 832, 834, 836, 838, 840, 842, 844, 846, 848, 850, 852, 854, 856, 858, 860, 862, 864, 866, 868, 870, 872, 874, 876, 878, 880, 882, 884, 886, 888, 890, 892, 894, 896, 898, 900, 902, 904, 906, 908, 910, 912, 914, 916, 918, 920, 922, 924, 926, 928, 930, 932, 934, 936, 938, 940, 942, 944, 946, 948, 950, 952, 954, 956, 958, 960, 962, 964, 966, 968, 970, 972, 974, 976, 978, 980, 982, 984, 986, 988, 990, 992, 994, 996, 998, 1000).

Табелі кроїв з вимірами

Виміри кроїв для смуги № 1 (муж.)

Величина	для смуги № 1			для смуги № 2					
	14	16	18	20	22	24	26	28	30
Обсяг горішній	84	88	92	96	100	104	108	112	116
Обсяг в поясі	64	68	72	76	80	84	88	92	96
Обсяг в бедрах	90	94	98	102	106	110	114	118	122
Довжина спідниці	75	80	85	90	95	100	105	110	115

Виміри кроїв для дітячої від 1—13 літ.

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Шлях довжини	55	58	60	62	64	66	68	70	72	74	76	78	80
Обсяг горішній	58	60	62	64	66	68	70	72	74	76	78	80	82
Довжина рукава	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42

Виміри кроїв для хлопчиків від 1—13 літ.

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Довжина довгого рукава	29	31	33	35	37	39	41	43	45	47	49	51	53
Довжина короткого рукава	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42
Довжина рукава	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44

Ціни кроїв:

- а) велика форма крою (костюм, сукня, плащ) 2.20 зол.
- б) мала форма крою (блузка, спідниця, діточий одяг, білизна) 1.80 "
- в) дріблячки (капелюхи, ковпирці, черевики, тощо) 1.50 "
- г) малий взір до ручних робіт 1.40 "
- д) великий взір до ручних робіт 2.40 "

ЗРАЗКОВІ МОНОГРАМИ

(ручно рисовані)

до гапу й вишивання кресунками
в ціні від 0.50 до 1.00 зол. за штуку.

При замовленнях не забувати подавати величину букв і до чого вони призначені (до хустини, білля, рушників, пошевок, обрусів і т. п.).

НИТКИ DMC до ручних робіт:

- Cotton Perlé ч. 8, в клубках 0.65 зол.
- " " " 5, в мотках 0.45 "
- DMC в мотках " 12, 16, 25 " 0.25 "
- Moulinée в мотках " " " 0.18 "

При замовленнях треба подати краєку (найкраще за числом) і кількість мотків або клубків. До робіт, поміщених в "Наша Хата" можна краєку не подавати, лише зазначити, до якого взору дібрати нитки.

Гроші треба вислати рівночасно із замовленням, переказом або в поштових значках. На порто посилки додати 0.30 зол. Всі замовлення посилаються (за попереднім надісланням належності) протягом 7—10 днів.

За посліплатою не висилається.

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО

ВИКОНУЄ

готові або на замовлення речі з народними записками й мерешками для прикраси інтер'єру й для подарунків.

ПОРУЧАЄ

випишки зразки, зразки, зразки до народних строїв, білля, обрусів, каші, сараванів, подушків.

ВИДАЄ

щомісячний журнал для поклонників домашньої культури „НОВА ХАТА“ з малюнком мод і ручних робіт. Передплата вносить: на рік 18 зол., на піврік 9 зол., на чверть року 4:50 зол. Для Америки 3 дол., а для Чехословаччини 2:50 дол. річно. (Red. i Adm. Lwów, Slowacko 14/1).

КРОЇ! ————— МОНОГРАМИ! ————— ВЗОРИ!

Робіття жіночих і діточих суконь

С. Монцібовичевої

приймає до науки шиття і крою

Львів, вул. Хмельницького ч. 15.

Лікарка Загального Шпиталю
і Народної Лічниці у Львові

Др. Софія Парфанович

ординує в недугах внутрішніх
і жіночих від год. 2—4 попол.

Львів, вул. Домагалічів 2. II.

ОРИГІНАЛЬНІ КИЛИМИ Й МАКАТИ

проекти
і праці

О. О. КУЛЬЧИЦЬКИХ

можна набути в „НОВІЙ ХАТІ“.

Великий вибір!

Макари від 25 зол. — в гору. Килими від 50 зол.

В адміністрації „НОВОЇ ХАТИ“

Львів, вул. Словацького 14. I.

можна набути такі видання:

Проф. Марія Омельченко — Вибір фаху.	Ціна 1— зол.
Н. Селезінкова — Дитячі садки.	„ 0:80 „
С. Татух — Монограми, брощ.	„ 2:50 „
	в оправі „ 3:50 „

„ЯН“ бувають співробітниця фірма Цітсая, повідомляє
ШАНОВНІ ПАНІ, що вже отворив 20 марта свій
АРТИСТИЧНИЙ САЛОН ФРИЗЕРСЬКИЙ ДЛЯ ПАНЬ
Личаківська ч. 20.

ПОЗІРІ

ЖІНКИ

ПОЗІРІ

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ КООПЕРАТИВИ:

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

ЖІНОЧА ПРОМИСЛОВА КООПЕРАТИВА З ОБМ. ПОР. У ЛЬВОВІ.

АДРЕСА:

Львів, Словацького 14. I.

УДІЛ 10— зол.

ВПИСОВЕ 1— зол.

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА.
Редакція і Адміністрація: Львів, Словацького 14. I. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

Ціна числа зол. 3.—

N O B A

Л Ъ В Ж . Ч 10

1 9 2 8

X A T A

ЧИТАЙТЕ!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

Багато ілюстрований, популярно-науковий,
літературний журнал

„ЖИТТЯ І ЗНАННЯ“

На рік вийде 12 чисел. Кожне число по 32 стор.

Журнал подає знання з різних галузей науки й життя і весь матеріал ілюструє багатьома образками й фотографіями.

Передплата на рік вносить 18.— зол.
На 6 місяців 9.— зол., на 3 місяці 5.—
зол. Поодинокі числа коштують 1'80 зол.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ:

Львів, Ринок 10, II пов., Товариство „Просвіта“.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

ВІКНА

ВЕЛИКИЙ, ЗА КРАЩИМИ ЄВРОПЕЙСЬКИМИ ВЗРАЗКАМИ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЧАСОПИС, ПРИСВЯЧЕНИЙ
літературі, знанню, мистецтву та критиці.

за редакцією

В. Бобинського, С. Тудора і П. Козланюка

Адреса Редакції і Адміністрації:

„ВІКНА“, Львів, вул. Міцкевича II.

ЗАПРОШЕННЯ ДО ПЕРЕДПЛАТИ КООПЕРАТИВНОЇ РЕСПУБЛИКИ

ЕКОНОМІЧНО-СУСПІЛЬНОГО МІСЯЧНИКА

Видає: Ревізійний Союз Українських кооператив
у Львові під редакцією: доц. др. Карла
Коберського. Передплата вносить:
За рік 16 зл., за пів р. 8 зл., за
чверть р. 4 зл. Окремі
числа по 1'50 зл.

Для Америки передплата: 2'50 ам. дол. річно.

Можна набути в усіх книгарнях.

Видавничі новини!

Видавництво „ІЗМАРАГД“, Львів, Словацького 14

видало:

Іванов: Поворот Будди. Ц. 2.— зл. — Цвайґ: Лист незнайомої. Ц. 2.— зл. — Пільняк: Смерть Командарма. Ц. 0'60 зл. —
Цвайґ: Амок. Ц. 2.— зл. — Арцибашев: Дикі. Ц. 2.— зл. —
М. Рудницький: Нагоди і пригоди, ст. 264, Ц. 5.— зл.

Замовляти у всіх українських книгарнях або у видавництві.

Видавничі новини!

Книжки і журнали надіслані до редакції:

(Пропємо авторів і видавців надсилати нам свої видання для обміну й поміщення в оцій рубриці).

„Історичний Календар-альманах „Червоної Калини“ на 1929 рік. — Видавництво „Червона Калина“, (176 ст. тексту, крім оголошень і календарієм, 11 образків в календарієм роботи Е. Козака, 29 світлин).

Роман Купчинський: „Перед навалою“, — II часть повісти зі стрілецького життя п. н. „Заметіль“. Видавництво „Червона Калина“, Львів 1928, ст. 192.

Михайло Рудницький: „Нагоди і пригоди“. Вид. „Ізмарагд“, Львів 1928, ст. 264.

„Життя і знання“, ілюстрований місячник, Львів, ч. 12.

„Вікна“, — місячник, Львів, ч. 7.

„Літературно Науковий Вісник“, місячник, Львів, ч. 9.

„Кооперативна Республіка“, місячник, Львів, ч. 9.

„Жіноча Доля“, — двотижневик, Коломия, чч. 16, 17.

„Робітниця“, — двотижневик, Канада — Вінніпег, чч. 15, 16.

„Селянка України“, — двотижн., Харків, ч. 14—16.

„Нова Громада“, — двотижневик, Харків, ч. 16.

„Літопис українського друку“, — тижневик, Харків, (показчик I).

„Віра і наука“, — двотижневик, Коломия, чч. 15—16.

„Учительське Слово“, місячник, Львів, ч. 9.

27 рік видання!

27 рік видання!

ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСНИК

місячник літератури, науки й суспільного життя

буде виходити, як і досі, в обемі 6 аркушів друку та буде містити оригінальну й перекладну белетристику — повісти, оповідання, драми, поезії, статті з української історії, літератури, суспільної економії й інших царин знання, огляди літератури, науки й сусп.-політ. життя, критику й бібліографію.

Журнал видає: УКРАЇНСЬКА ВИДАВНИЧА СПІЛКА.

Редагує Комітет. За ред. відповідає Петро Постолюк.

Передплата вносить: річно 26.— зол., піврічно 14.— зол., місячно 2'50 зол. За границю 4 дол. або їх рівновартність.

Редакція і Адміністрація: Львів, ул. Руська ч. 18, I. пов.

Передплачуєте найдешевший, популярний,
ілюстрований двотижневик

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

ЦІНА В КРАЮ: на рік 10.— зол., на пів року 5.— зол.
на квартал 2'50 зол., на місяць —'80 зол.

ЦІНА ДЛЯ ЗАКОРДОНУ: на рік 2 американські долари.

Передплату приймає:

Редакція „ЖІНОЧОЇ ДОЛІ“ — Коломия, вул. Нова ч. 1.
„ŻINOCZA DOLA“ — Kolomyja, ul. Nowa 1.

Poland, East Galicia, Europe.

НОВА ХАТА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ
ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК IV.

ЛЬВІВ, ЖОВТЕНЬ 1928.

Ч. 10.

ЗМІСТ: *Марія Фуртак:* Сальомея Крушельницька; *М. Д.:* Місяць української книжки; *В.:* Організуємо виставку артистичних виробів; *О. З.:* Гість з Канади; *Шарль Валь:* Пошлюбна подорож; *А. Т.:* Краса й багатство нашого краю; Ріжні вісти; *А. с.:* Зовнішній вид жінки за кордоном і в нас; Моди; Ручні роботи; *Др. Софія Парфанович:* Осінні небезпеки, та як охоронитися перед ними?; *О. Ф.:* Про тайну елегантного вигляду для мужчин; Дещо про ритміку; Приписи; Жертви на пам'ятник М. Примівиої. **Ілюстрації:** Сальомея Крушельницька в ролі „Сальоме“; С. Крушельницька; П. Савели Стечишин; Учасники курсу калімаретва.

САЛЬОМЕА КРУШЕЛЬНИЦЬКА

Слава цієї великої артистки, її незрівняного голосу, її високої мистецької культури, гомінка й широка.

Тому то я розкажуватиму не про її голос, — його багато чуло, — не про її мистецьку культуру, — на це є критики, вишколені в цьому ділі.

Я розкажу про людину праці й непохитного прямуювання, яка своєю твердою волею, пядь за пяддю спиналася на вершини мистецтва, не забуваючи при цьому, що крім висот мистецтва є ще широкі низи буденного життя. Вона інтересувалася не тільки мистецтвом, але й усіми проявами тодішнього суспільного життя свого народу та усіми журбами й радощами своєї численної рідні.

Її батьки походили з бучацького повіту, вродилися на Поділлі, росла в Тисові коло Болехова, а піросла в Білій коло Тернополя. Звідсіля пішла в широкий світ з кличем „здобути або дома не бути“.

Батько її о. Амвросій Крушельницький був одним з цих поступових священиків, які належали до великих прихильників Драгоманова, Франка і Павлика, та які щиро й совісно бажали просвітити свій народ, знаючи, що тільки правдива просвіта здобуде йому краю долю.

Крушельницька ще дома читала мужицьку газету „Народ“ (виходила в 1890—1895 рр.), яку прекрасно редагував Павлик, а відтак вже в Італії (1894) захоплювалася працею Павлика „Про читальні“ — з якої так багато довідалася про відродження галицьких українців.

Свій парід любила вона щирою, дитячою любов'ю. Найбільшою її приємністю було розмовляти зі своїми людьми. Підчас кошення сіна вона проводила весь час

біля батька в лісі, — в дома, на грядках з дівчатами барашкувала, — на тоці, як стійки клали і в стаїні, як корови доїли — всюди було її повно. І з цих роз-

мов засвоїла собі прекрасне знання рідної мови, такої багаті на приповідки і різні дотепні порівняння, пізнала перекази свого села, анекдоти й оповідання, а згадка про рідне село, про людей, яких знала особисто, огрівала її навіть під горячим сонцем Італії.

І хто зна, чи сьогодні, як вона все ще так прекрасно співає наші народні пісні, коли голосом й інтерпретацією своєю зворушує до сліз тисячі слухачів, то хто зна, чи в її уяві, в уяві великої артистки все ще не шумить ліс, де з батьком їздила по сіно, не ввижаються цвітучі грядки, де разом з подільськими дівчатами співала пісні.

Музика була її потребою від наймолодших літ. Може й мріяла про вищу науку, але батьки не були багаті, а велику рідню треба було підготувати до життя.

Та все таки добрі батьки післали Сальомею на науку — спершу до Львова, відтак до Відня, вкінці до Італії, до Міляно.

І вона ввійшла в чужину без великих засобів гроша, без знання мов, без знайомств — тільки з великим бажанням опанувати своє улюблене мистецтво й віддячитися своїм батькам і рідні.

В Італії зачала листуватись з Павликом.¹⁾ Чула про нього багато від свого батька, який Павлика незвичайно шанував. І вибрала собі його за вчителя, щоби навчиз пізнавати світ та людей, щоби показав шлях, кудю

Сальомея Крушельницька в ролі Сальоме в опері Пуччіні „Сальоме“

багато від свого батька, який Павлика незвичайно шанував. І вибрала собі його за вчителя, щоби навчиз пізнавати світ та людей, щоби показав шлях, кудю

¹⁾ Саме цього року припадає 75-ліття його народни.

прямувати, щоби бути цілою людиною. Крайого вчителя не могла собі вибрати.

Він їй посилав на чужину книжки, часописи, писав їй про всі цікаві події в краю і не давав їй відчужитися, пірнути в мистецькому світі, такому принашому, такому вимріяному.

Поза шістьма годинами праці над музикаліями

ніпі други її життя. З ними поборолла вона всі важкі життєві пригоди, бруд та інтриги мистецького світу, з ними переїхала вона безпечно половину світу і вернула до свого рідного краю молодю співучою дівчиною, що на цвітучій леваді пташкою співає та вичаровує в застиглих серцях і весну і радість і високі поривавня.

і граматиками, вона читала багато, вчилася і зі всіми своїми поміченнями ділилась зі своїм учителем.

Її незвичайна скромність, гостра самокритика зберегли її від плиткості — і тому вона не промерехтіла світлом метеора, а світить ще й досі ясною зорею на небозводі нашого мистецького життя.

Її глибока любов до всего, що гарне й високе, її щире співчуття зі всіми, що терплять і борються з долею, її непохитність у прямуванні — це найвір-

і за це їй дяка від нас і висока шана.

А це, що я (за дозволом Управи Національного Музею) покористувалась її незвичайно цікавим і красивим листуванням з її великим другом і учителем Михайлом Павликом, пізнала її з тих позовклих листків як людину і поділилась тим з другими — це мабуть вибачить мені велика людина її артистка.

Марія Фуртак.

Не знаю біографії великої людини, з якої не виходило, що першим чарівним ключем, який отворив безкопечний ряд дверей, в недоступні палати сонця-знання було замилювання до книжки в найдрібніших дитячих літах. Хто отворив ті перші двері мусів з героїчним зусиллям йти все далі й далі.

Згадаю тільки імена Драгоманова, який в дитячих роках ще перед вступом до школи перчитував книжки з бібліотеки свого батька, згадаю Лесю Українку, для якої книжка була найкращою диточою забавою, а з чужих великих імен — загально відоме ім'я Гетого й Едізона.

Хтось може сказати, що два наші найбільші генії — Шевченко й Франко — вирости на геніїв без могутнього впливу книжки. Так, це правда! Книжка, а до того діточа книжка не була тоді доступна нізям, з яких вишили ці два велитні духа. Але, місце книжки заступило їм живе слово, багата неписана література нашого народу. Ось мені перед очима малюнок з Гайдамаків Т. Шевченка. Старий — столітній дід оповідає про козацьку славу:

„Столітній очі, як зорі, сіяли,

А слово за словом сміялось, лилось“...

А в куточку мале — трилітнє хлопця, на яке ніхто не звертав уваги, висало в свою жадібну уяву образи героїства і жар бунту проти всякого насильства.

А другий наш геній Іван Франко у батьковій кузні наслухався оповідань, які заступили йому лектуру й були ціле життя джерелом творчого вітхнення.

Це найяскравіші приклади, але кожний з нас міг би подати тисячі з життя і з лектури. Тому то кожна мати, яка хоче свій рід не тільки поширити, але й культивувати, мусить дбати про духову пожину своєї дитини. Це не значить купувати їй діточі книжечки до забави на це, щоб мала що дерти, але від найраніших літ мусить її вчити шанувати й любити книжку, закладати малі бібліотеки на взір бібліотек для великих. Тому то й в кожній хаті повинна бути така бібліотека, а про її зріст і поглиблення має старатися також і жінка.

Цей місяць є місяцем української книжки. Завело його найстарше наше культурно-просвітне товариство „Просвіта“. Ось якби так з цієї нагоди — кожний став передплатником ілюстрованого популярного журналу „Життя і знання“ — це бувби для „Просвіти“, що саме починає другий рік свого видавництва, велике признание і заохота, а для передплатників незвичайна користь.

Про діточу літературу недавно писав в „Новій Хаті“ відомий педагог Ст. Сірополько. Я хочу звернути увагу наших жінок, що прекрасні книжечки для дітей видає „Державне Видавництво України“. Їх основою є переважно знання природи, а мистецька форма видання,

прекрасна мова і мелодійний вірш незвичайно притягають маленьких читачів. Ось наголовки тих книжечок, „Мак та жито“, „Телитко“, „У насіці“, „Наша залізниця“, „Пояска“, „Завуля реведзуля“, „Лелека з далека“, й інші. В наших галицьких видавництвах не все звертають увагу на добірність мови і це трохи зменшує їх вартість. В кожному разі видавництво „Світ Дитини“ — заповнило велику прогалину в ділянці діточої літератури — і з пробагачих книжечок того видавництва є вже що вибирати. Прекрасні в книжечки видавництва „Чаїка“, Київ-Львівські, не тільки змістом але й вивінуванням — кольоровими оригінальними рисунками.

А тепер кілька слів про інші наші видавництва, з котрими я мала нагоду познайомитися, завдяки їх ввічливості для „Нової Хати“.

Це кооперативні видавництва „Ізмарагд“ і „Червона Калина“. Виданнями обох цих видавництв моглаб повеличатися кожна домашня бібліотека. Головно видавництво „Ізмарагд“ сповняє в нас велику культурну місію добірними перекладами з чужої літератури (Степан Цвайг, Арцибашев, Пільняк, Іванов) — і мистецьким вивінуванням своїх книжок. Окладина, папір, чистота друку — ще більше підносять вартість книжки.

Іншу ціль має видавництво „Червона Калина“. Воно хоче культивувати традиції нашої визвольної боротьби. Тому видає історичні повісті, спомини з визвольної війни, історичні календарі-альманахи й ин. Хто не познайомлений з цим видавництвом, тому раджу купити собі обі частини історичної повісті Р. Купчинського, п. п. „Заметіль“: „Курилася доріженька“ і „Перед навалом“.

Є це незвичайно цікава повість-хроніка з життя українських Січових Стрільців, яка рівночасно малює настрої нашого громадянства безпосередньо перед-війною і підчас того великого світового пожарища.

До тих дуже цікавих воєнних повістей належить також повість Федора Дутка п. п. „Чорторий“, яка описує часи розгрому денікінської армії на Україні.

Для тих, які цікавляться соціальними питаннями, є в нас видавництво „Культура“, що видало багато книжечок наукової соціалістичної літератури, а недавно видало цікаву книжечку „З літературного життя Радянської України“.

Є ще у Львові видавництво „Українського Нац. Музею“, Книгарні Н. Т. ім. Ш., Книгарні і Антикварні при вул. Рутівського 22, Вид. Спілка в Коломиї популярне видавництво „Ряст“; наша книжна справа росте, а її кращий розвиток залежить від зацікавлення книжкою широкими колами нашого громадянства.

Купуючи й читаючи книжки наших видавництв, помагаємо собі і цілому народові до повної культурної оновки.

М. Д.

ОРГАНІЗУЙМО ВИСТАВКУ АРТИСТИЧНИХ ВИРОБІВ

За ініціативою гуртка співробітників „Н. Х.“, а старанням жіночої кооперативи „Укр. Нар. Мистецтво“ і „Труду“, має бути організована в грудні ц. р. виставка виробів домашнього промислу.

Недостача такого організованого збуту та купна цього роду виробів сильно, за останні роки, у нас відчувається. Запобігання спрямовує наших людей у чужі підприємства, що часто збагачують наші хати фальсифікатами народного мистецтва.

Виставка мала би на меті запобігти цьому некорисному явищу, дати ринок збуту для нашого народного артистичного промислу, та зацікавувати як найширші кола громадянства українським народним мистецтвом. Такі виставки булиб організовані рік-річно і булиб наче переглядом нашої праці у цій ділянці. А що запобігання виробів прикладного мистецтва помічується силь-

нійш у період передсвяточний, виставка носитиме характер різдвяного чи великоднього базару.

Вона у першу чергу обійматиме вироби нашого народного мистецтва це є: вишивки, кераміку, різьби, килими. Друга ділянка це діточа: забавки, прикраси на ялинку. Накінець, щоби огорнути ширші кола працюючих у домашньому промислі, виставка обійматиме усі артистично виконані вироби відповідні на святочні дарунки. Участь наших мистців з усіх ділянок булаб дуже побажана.

Ініціативний гурток при „Н. Х.“ звертається отсим до всіх, що бажають помочи здійсненню цього проєкту з пропозиціями, зголошувати вже тепер свою участь до адміністрації „Нової Хати“, Львів, Словацького 14. І п., та предклати приблизно скількись та якісь своїх експонатів.

В.

ГІСТЬ З КАНАДИ

Вже в минулому числі згадували ми, що на сходах „Союзу Українок“ в кінці серпня, відбувся реферат п. Савелі Стечишин з Саскатуну — голови „Союзу Українок Канади“.

П. Стечишин, яка ще малою дитиною емігрувала з родичами до Канади, покінчила канадійські школи і учителювала там ряд літ, добре обізнала з життям канадійських Українців. Говорила вона про господарський і культурний рівень життя нашої еміграції, про партійну і релігійну боротьбу, організацію шкільництва і т. ин. В фермерських школах, в яких буває звичайно не багато дітей — через велике віддалення від поодиноких фарм — не можна переводити навчання так, як по містах чи селах.

Діти, яких батьки змушені пераз відсилати їх до школи-аитами чи фірами, проводять в школі майже цілу днину і дістають там теплі сніданки й обіди. Учителі вчить кільканадцять, а то й кількадесять дітей різного віку і різних степенів науки рівночасно. Відрадне для нас змагання свідомих громадян — обсаджувати учительські посади в районах з перевагою українського населення — учителями українцями, щоби в цей спосіб зберігати дітвору від винародовлення. Окрім офіційних учительських кваліфікацій, обов'язуючих в Канаді, мусять вони мати кваліфікації на вчителів української мови та історії. Українознавства та української мови вчаться кандидати учительського звання в українських інтернатах, зорганізованих по більших містах Канади. Обширніше говорила прелесгентка про „Інститут ім. Петра Могили“ в Саскатуні, де її чоловік є ректором. Освідомлюючий вплив на українську молодь мають курси народнього танку, улаштовані артистом Авраменком, вистави, хори, реферати і лектура — тай ще оден засіб засвоєний вихованками українських інститутів від американських студентів, а у нас цілком незнаний. Се т. зв. публичні диспути. Молодь з двох інститутів підготовляє основно, кожний у себе, якусь одну тему, оборону одної тези, а потім їздять на публичний двобій — диспуту, в яким рішає знання, бистрота ума та красномовність,

а обраний для цього суд признає нагороду. Отже також змагання — тільки не такі де рішає виробленість м'язів.

Доцільно булоб завести такі диспути в організаціях нашої жіночої молоді, щоби нове жіноче покоління звикало прецизно висловлювати свої думки та як слід умо-

Савелі Стечишин

тивувати свої погляди річевими аргументами. А найважнійше, щоб набирало сміливости в прилюдних виступах — бо несміливість і скромність належать до головних гріхів галицької українки.

П. Стечишин приїхала нарочно до Галичини, щоби приглянутися життю рідного краю, пізнати культурні здобутки нашого народу, працю його установ та нав'я-

ШАРЛЬ ВАЛЬ

ПОШЛЮБНА ПОДОРОЖ

Пошлюбна подорож панни Жаклини Герль, що стала дружиною пана Губерта де Монтію, була справді чудова. Була це подорож з прогульками, пригодами, бенкетами, музикою, захопленнями і різнородними звичайними та старосвідькими, однак чарівними забавами.

Молодята звиділи Калябрію і тут мали честь стрітутися раз вечером в темній вуличці Реджія з маскованим бандитом, що з пістолем у п'ястунці зажадав від них цілком по просту мошонки або життя.

Губерт де Монтію з чудовою холонокровністю кинувся на злочинця. Вхопив його за кисть руки, скрутив оружжя, заки ще можна було ним послужитися, і почав цілком спокійно розпитувати: „На яку віддасть несе ваш пістоль, мій коханий?“ тоді, як хлописько випускав з п'ястучка зброю і стогнав з болю, не маючи змоги визволити своєї руки з кріпкого обняття молодого чоловіка.

Вкінці опришок впав на коліна, просив, щоб його пустити, благов так жалібно, що Губерт де Монтію позволив йому на втечу. Тимчасом молода жіночка тремтіла схвильована, але горда на неустрашиму відвагу свого чоловіка.

Ніжненька Жаклина де Монтію була одною з тих романтичних і сентиментальних натур, що мріють про те, щоби бути предметом любови якого героя, великого шибайголови. Отже в Реджію її чоловік виріє в її очах на героя.

Губерт подобався їй як суджений, бо воював по містецьки і пером і мечем; політичні противники боялися його жорстоких наступів, його іроній подібних до стріл, заправлених острыми жалами. Він мав змисл до комічних епітетів, до метафор, що наче нігтями здирають живцем шкіру; був відважний, благородний, отвертий. Мав голосний свого часу двобій і ранив противника в руку; часописи трубили про його відвагу і від того дня Жаклина називала його лише „мій мускетер“, „мій герой“, „мій вірний“, „мій лицар“.

Молода дружина була ідеально щасливою. У всіх словах з уст її чоловіка відкривала вона облесне бажання, у всіх його ділах добачала невпинне стремління подобатися їй.

Він слухав усіх її забаганок. Обійко були в Неаполі. В Венеції два гондолери справили під вікном красуні серенаду. Вони віддихали пахощами Боромейських островів, задержувалися в Швайцарії на берегах озер, спиналися на недоступні скелі, що на них часами найдеп більше людей чим на наших краєвих шляхах.

Жаклина вважала себе так любленою, була так свято переконана, що її чоловік давби за неї без найменшого вагання своє життя, була так горда, почувачи себе захищеною, так невна, що Губерт в спосібний відвернути від неї всі небезпеки, що її щастя не мало границь.

Жаклина пережила пригоди чудніші як усі ті, що описані в романах... Ах! з яким спокоєм вхопив Губерт руку бандита, з якою силою роздушив він його в кліщах своїх пальців!

В годинах молитви, в годинах побожного розва-

зати ближчі зв'язки з жіночими організаціями, з якими ще передтим була в контакт: донесувала до „Жіночої Долі“ та інформувала про суспільну роботу галицьких українок в жіночому листку — додатку канадійського „Українського Голосу“. Відвідала вона редакції „Нової Хати“ і „Жіночої Долі“, „Союз Українок“ та кооперативи „Укр. Народне Мистецтво“ і „Труд“.

Літня — вакаційна пора не дала їй змоги побачити все, що хотіла пізнати в рідному краю. Приміром наші школи та захоронки були вже зачинені. Всеж таки побувала в різних містах та селах Галичини і повезла з собою багато інтересних заміток і цікавих спостережень помічених оком свіжої людини.

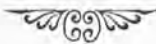
Ще одна увага з приводу її гостини: П. Стечинин їхала сюди з ясно означеною метою — пізнати життя української суспільності, а проте не раз тяжко приходилося їй побачити або дістати інформації про сю чи іншу установу.

Не тому, щоб в кого небудь була зла воля не дати сего або того вияснення, а тому що нема в нас для цього спеціального бюро і людей, які малиб час і обов'язок такі інформації давати.

Отже коли тяжко познайомитися з працею нашого громадянства інтелігентній людині, яка приїхала за цим спеціально — то іншим нашим землякам з Америки і Канади, що досить чисельно приїждять літом до „старого краю“, приходиться вертати з тим, з чим приїхали. Перед кількадесяти чи кільканадцять літами погнала їх лиха доля глядати за морем щастя. А коли по довголітній важкій праці придбали собі на стільки майна, що можуть дозволити собі на загально поширену між американцями „поїздку до Європи“ — може і нема у них ясної цілі придивлятися громадській роботі галицьких Українців, а тільки бажання відвідати родинні місця „старий край“.

Та нам самим повинно на тім залежати, щоби вертали вони з гостини в рідному краю з більшим привязанням до него і з більшим розумінням до стремління і потреб свого народу.

О. З.

жання і лектури вона лишала один палець в молитовнику або в повісті і мріяла даліше виплясати очі в порожнечу та повторяла в своїй пам'яті усі перипетії цієї трагічної пригоди.

Гарна подорож добігала до кінця. В численному товаристві туристів видряпалися вони на вершок Юнгфрав, повітря чистим серпанком іною.

Аж одного дня, кілька кроків від гостиниці, на кравчку скелі, звисаючої над безоднею, що збуджувала заворот голови, Жаклина помітила кущик синіх альпійських цвітів, яким колихав вітер.

Провідник оповідав, що цей кущик майже недосяжних цвітів, який вперто визивав пожадливість прохожих, спокушував що року навіжених Англіїців і кожного року ця історична квітка була причиною якоїсь катастрофи.

Та проте десять літ тому назад одному очайдушному Американцеві, на диво спритному та гнучкому, вдалося зірвати корчик цих незвичайних цвітів і забрати їх з собою як славетний трофей.

Провідник додав, що фотографію цього відважного Американця в рамках враз із стинком, що прославляє подвиги знаменитого чужинця, можна бачити у стаї в Ідальбі.

Слухаючи цих слів, що їх виголошував провідник машинально, як вивчену на пам'ять лекцію, відчувала Жаклина де Монтію по всьому тілі легкий холод, а вслід за тим задрожали супокійні лінії її білого наче лілія личка. Тоді звернула вона на свого чоловіка двоє чудових великих очей, таких синіх як цвіти, що звисали над

А. Т.

Краса і багатство нашого краю

І. Горіани. Сивуля.

Із усіх околиць богородчанського повіту видно в даліні у західному напрямі два гострі шпигли Сивулі. Вони сиривді і здалеку і з близька — сива, до тогож сині хмари наливуть над нею і окутують її верхи. Уже вчасною осінню біліють на ній сніги та щойно літнє сонце топить ці білі п'ята. Сивуля здіймається високо у гору (1814 м) на самій гравіці; по цій бік Польща по той Чехословаччина, а властиво по цій і по той бік зеленіють могутні хребти наших Карпат.

Вона доступна із чотирох сторін; найтяжча дорога хребтом Гривища, найлегша від сторони Максимця або Рафайлової, далі досить вигідна через Боровку і Лопушину, а четверта — хребтом Студенки.

На Боровці і Студенці можна дуже вигідно переночувати. В тут два „гетеравизи“, які стоять зовсім незамішкані, а тільки осінню приїждить сюди власитель богородчанського ключа, граф Лібіг на полювання.

Хата на Студенці складається із трьох кімнат та кухні. Знайдете тут всякий комфорт, потрібний для туристів: чотири ліжка, багато сіна, столи та лавки, нафтові лампи без нафти, та багато нарубаного дерева.

Не можете собі прямо уявити, як мило вражає, голубно в наших горах, такий примітивний комфорт. Ви можете затопити в печі, завітнися, висушити одіж, розложити харчі на столі, збігти в яр до Бистриці по воду, зварити гарячий чай та вигідно виспатися. Та вам певно і спати не схочеться, як ви поглянете на комфорт природи. Кругом вас шумітимуть Чорні ліси, а хребти гір дріматимуть у вечірній імлі, у ярі Бистриця співатиме свою пісню всю ніч без утиху. І не раз серед ночі почуєте крик пугача, мов зблуканої у лісах дитини. Нераз затріщить десь глухо гияля. Це звірина йде.

Дорога від сторони Боровки та Студенки не найлегша. Повалені бурєю іні заступають стрімку стежку, а під верхом жерен та в одному місці кільчастий дріт. Верхи Сивулі сторчать мов два могутні стійки, виспані з каміння.

пронасттю і промовила: „Колиб на подібне навіженство був пробував зважитися ти, мій коханий, як би то зміла тебе від цього здержати моя любов“.

„Будь спокійна, моя дружино“, відповів граф, „з приємністю погордивби я смертю, щоб лише зберегти твоє серце, але я не є на стільки божевільний, щоб забути на відповідальність та обов'язки, які накладає на мене прията над тобою опіка“.

Жаклина не слухала більше. Вона склонила голівку, щоб не дати своїм очам зрадити десотичного бажання, якого її уста висказати не важилися. Та проте притишеним голосочком, тихоньким як леготець вона сказала:

„Булоби справді забавно, якби твій портрет висів також в стаї у Ідальбі“.

„В цій честі не нахожу я“, сказав її муж, „нічого на оправдання небезпечного та глуного самохвальства Американця. Люде безирічасні, що підчас спідання споглядалиби на мов лице, говорилиби собі цілком справедливо: „Ось портрет блазня, що з дуру пробував зломити голову“. Тобі, моя кохана, потрібно мого життя для охорони твого власного, і я не смію виставляти його не потрібно на небезпеку з глуної буйности“.

Жартом він додав:

„Наколиб я з власної вини полетів в отсю бездонну пронасть і свідомо став причиною твого передчасного вдовування, то як моглаби ти казати вибити на моєму гробі звичні слова: „Його смерть була одинокою прикрістю, яку він мені зробив“? “

Жаклина не всміхалася і глибоко задумалася. Споглядала на сині дзвіночки цвітів, що ними колихав леґо-

ВОВНИ, БЛЮЗИ, ШОВКИ, ВЕЛЬВЕТИ, МУЖЕСЬКІ СУКНА

порукає фірма

СТАХЕВИЧ & АБРИСОВСЬКИЙ — Львів, Ринок 32.

Холодний гострий вітер непривітно свинце, ховське каміння усувається з під ніг, низько плывуть хмари, а кругом, як хвилі розбурханого океану — хребти гір.

„Порох еси — і в порошок обернешся“.

А як перебіжить хмара над горою і відслонить сонце, — замерехтять каменюки порослі мохом краскою маляхиту, трава зачервоніє іржого, ізза каміння вихилить голівку рожевий цупкий цвіт — тоді минає жах і ти всміхнешся на вид божої краси.

На одному з вершків каміння земляника. І Сивулі не минула війна.

В напрямі Негрової і Боярина Сивулі лагідно спав. Тут стрічаються вже полонини. З далеку чути дзвіночки. Могутнє вражіння неприступної гори минає, чуєшся безпечніше, захоплює тебе м'яка ідилічна краса Карпат. На полонинах пестяться стада рогатої худоби, із гори збігає стадо кіз і овець до водою. За ними пси і пастухи. Стежками йдуть Гуцули з далеких сіл, щоби подивитись на свою „маржикку“. Вони гарні, еластичні, ввічливі. Люблю говорити з ними. Ніколи не трапилось мені почути немилу відповідь, ніколи не прийшлося боятись цих людей. Із очей же їм радість життя та вроджена інтелігенція.

Прегарний народ, лиш хто дбає про нього, про його добробут, про піднесення рівня культури? До кого може він мати довіру? У тім народі дрімає і сила і краса, в шматку лежать невичерпані і невідкриті до тепер скарби — так як і в тих горах, по яких він ходить.

Оцеї гірський народ не має точного мірила простору і часу. Віддалі десяти-двадцяти кілометрів називається „то близько, так два рази палицев кинуть“. Вони мабуть не мучаться ходом і час їм не дорогий. Природа дає їм своєрідні сюжети до думання, говорить своєрідною мовою і заселяється їхніми богами.

Узбіччям Негрової і Боярина можна прямувати або до Рафайлової або здовж Максимця зійти відразу до Зеленої, а звідси до Пасічної. Все це села, що лежать в чудовій долині Чорної або Падвірянської Бистриці. Характер цієї долини та ріки подібний в дечому до Пруту.

Краса гір не уступає горам з над Пруту, а сама ріка подібно бистра, плыве по скельних терасах та вкрашена водопадами.

В цих околицях сільські хати виїмково низькі, малі, з мініатюрними віконцями, — народ бідний, винаємає худобу і працює у державних лісах.

Пасічна мені дуже припала до серця. Вона й гарна й багата. Ріка має чудові глибокі плеса, допливи її вливаються водопадами, гори лагідні й характеристичні поперечними верствами м'якого лупака, який стрічається вздовж Бухтівця, а відтак по другій боці гірського хребта, що ділить Пасічну від долини Манявки. Оцеї м'який лупак, що легко підпадає атмосферичним виливам та безнастанній праці гірських потоків, витворює такі чуда природи, як бухтівецький і манявський водопад.

Із Пасічної веде гарна дорога здовж Бухтівця, попри нафтовий шиб, попри водопад, через верх Манастирця до Манявки. Водопад шумить у широкому і глибокому ярі. Із висоти 10—12 м. спадає широкою струєю холодна вода. Стіни яру горизонтально на верстані. Над ним шумлять смереки, а деякі з них звисають у яр комит головою.

На Манастирці цвітучі луки.

І ще раз хочеться тут присісти, поглянути на задумані верхи, прислухатись вітрам полонин.

По той бік розкинулася вже Манява, тонкою лентою плыве Манявка.

А там у ярі Скитця вже білють всі Манявського Скиту.

тець. Це не були вже звичайні дзвіночки, яких повно всюди; вони набирали змісту символічного і чарівного, вони блистали і приманювали зір в непоборний спосіб, а покус тягнула до них молоду жіночку так непере-можно, як то колись тягнула вона до забороненого яблука і матусю Еву.

„Якби ти впаав у безодню“, сказала вона ледви чутним голосочком, „яб скочила за тобою і не жалувалаб зовсім за цим нужденням та облудним життям, де кожна річ має свою відворотню сторону, де вслід за всяким одушевленням іде зневіра, де дійсність скидає мрію з престолу“.

Тому що Губерт з власної волі не кинувся зривати цього кущика квіток, Жаклина бачила зі смутком, як опала її щаслива віра в чоловіка, бачила руїну чару, яким осяяло її героя так багато лицарських діл.

Губерт де Монтіїо пробував збудити свою дружину з її мрій:

„Узбіччя гір сині від безлічі цих пахучих дзвіночків, твоя кімната буде ними сьогодні ввечері вся святочно прибранна. Ходім, ходи моя пещена вперта дитинко“!

— „Не якісь звичайні цвіти, що їх находимо всюди, мають силу спокусити жінку, але отей... отей..., бо щоби їх дістати, треба важити життям“.

— „Ну, успокійся, романтична Жаклино, ти мати-мені ці квіти, побачиш їх завтра рано, як пробудишся, в твоїй кімнаті“.

Молода жіночка аж крикнула з утіхи. Повисла на ший свого чоловіка, обняла його палко і пронята вся подивом для нього повчала:

„Ти бодай будеш обережний, мій коханий: обіцяй мені, що вважатимеш добре, щоб не поховзнутися і не впасти у безодню... я дам зробити твій портрет із куциком дзвіночків в руках і шшлемо по одній відбитці усім нашим приятелям“.

Губерт де Монтіїо пестив її рівнож, але не відповідав нічого. Здавався їй поважним, рішучим, спокійним, величним своєю самовпевністю.

Цю ніч не спала вона на волос; години тягнулися в безконечність. Лихорадка очидання трясла цілим її тілом, але вона панувала над собою, щоб не сколотити сну свого чоловіка.

Колиж на шибках вікна заблистала усмішка ранньої зорі, Губерт встав. Вдягнувся потихоньки і вийшов на пальцях, переконавшись вперед, що його жіночка спокійно спить або вдає, що спить. Бо він не дався здурити її позірним спокоем і відгадував її зворушення.

— Як відважилася вона підчас приготувань мужа не втворити очей; як могла вона в хвилині, коли він відчиняв двері, не закрити так, як собі це думала: „Стій, Губерте, ці прокляті квіти вже мене не манять; щоб тебе звільнити мені досить, що мав добру волю їх дістати, виставити на небезпеку своє життя; я тебе люблю, остальні при мені“?

Як відважилася вона його пустити, питала себе з тривогою в хвилях жалібною зворушення, що наступили після його відходу.

Вона не зробила ні одного руху, не писнула одніє-кого слова, щоб відвернути катастрофу, яку могла спричинити її забаганка. Була тепер лиха на свого чоловіка,

РІЖНІ ВІСТИ

З діяльності філії „Союзу Українок“ в Городку, коло Львова. Філію „Союзу Українок“ в Городку засновано в січні 1928 р. В члені філії вступило 40 жінок з кругів інтелігенції і міщанства, домівку для філії відступила

юзу Укр.“ оправили стрілецькі могили на городенькому кладовищі та зорганізували укр. жіноцтво и походи на могили з окремим вінцем.

Найважливішою працею філії „С. У.“ є зорганізування

Учасники курсу килимарства в Городку н. Львова

в своїй реальності філія Тов-а „Просвіта“. Виділа взявся до праці, яка виказала такі успіхи:

Уладжено два реферати на тему: 1) Історія розвитку жіночого руху, 2) Значіння і потреби організації українського жіноцтва.

З ініціативи філії уладжено в часі виборчої кампанії велике жіноче віче, якого наслідком було те, що майже все городеньке жіноцтво взяло участь в виборах.

В часі щорічних Зелених Свят члени філії „Со-

курсу килимарства, де веде науку килимниця п. Марія Біляк. Дотепер вивчилося килимарства около 20 учениць. Світлина представляє як раз частину учасниць цього курсу.

В склад Виділу філії „С. У.“ входять: голов. М. Біляк, містогол. О. Білецька, секретарка О. Роздольська, касієрка М. Мельниківна, хазяйка домівки П. Паламарязкова.

що їй не оперся, що цував її все своїм потуранням, що ніколи їй нічого не відмовив. Вже й з невеличкою погордою думала про його млявість, поневолену тиранією глупої і поверховної жінки, без найменшого розуму, що стала на жалі за пізно жертвою гризлі совісти.

Проминуло дві години рівних смерті, перериваних молитвами, нервовими рухами, риданнями.

Вдягнулася і в тривожному ожиданні проходжува-лася здовж і поперек кімнати.

Кожна хвилинка збільшала убійний жах, що її задавлював.

Мала вже йти просити персонал гостинниці, щоб шукав її мужа, коли покурюючи суцокійно цигаро, зявився з вязаночкою цвітів у руці Губерт де Монтіїо.

Жаклина впала в його обляття, склонила голову на його груди і залилася сльозами, даючи ознаки пайцирішої та як найбільше зворушливої втіхи.

„Яка я щаслива! яка я щаслива, мій друже, що тебе знову бачу! Прости мені, що такій дрібниці надала так великої ваги; прости мені мій брак розсудку, мов божевілля“...

Рішившись на кінці пощипної подорожі вилічити свою жінку з її любови до романтичного, прикликав Губерт де Монтіїо провідника, що водив їх попереднього дня.

„Пані“, сказав останній, „ваш муж збудив мене сьогодні рано і дав мені двадцять франків, щоби я пішов наравати дзвіпочків, яких ви бажали“.

— „Мій Боже! Ви важили своїм життям? До того ви ще може й батьком родини“?

— „Ні, добродійко, я зовсім не наражував свого життя. Не було в тому жадніської небезпеки, зривати квіти, що їх засадив я і сам поливав двічі в тиждень“.

Графиня де Монтіїо не памяталася зі збентеження; вона відправила провідника, викинула квіти через вікно і недовірно запитала:

„А ця історія про неустрашимого Американця, що його портрет є в салі“?

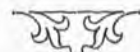
— „Це моя видумка, я її підказав провідникові; це-ж портрет президента швейцарської республіки“.

— „Так бодай пічний панад у Реджіїо не був воєнним підступом“?

„Прости мені, Жакліно, і в усіх оних пригодах хвали лише мою буйну фантазію. За кілька франків у Реджію перебрався за бандита кельнер, що обслуговував нас при столі. Будь проте менше романтична, май більше здорового хлоського розуму, більше практичного зміслу і будеш заведи найчарівнішою і найбільш улюбленою зiomіж жінок та не данеш більше ошукати, жити-мені з духом часу“.

Та проте Жаклина де Монтіїо не покидала дальніє своїх мрій про випадок, чудо, надприродність і хоч босіда її чоловіка була виразом найсвятішої правди, вона не вірила ні в одно його слово.

З французького переклав М. Павлушевич.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНІШЕ

РОМАН ЗУБИК, Львів, вул. Галицька 16

ПОРУЧАЄ:

Вовни на сукні й плащі жіночі,

Шовки у великому виборі,

Сукна на мужеські одіння.

Нещаслива пригода п. Марії Омельченко. Дня 2. вересня ц. р. о 1. год. пополудня паїхало авто на нашу відому громадянку і письменницю п. Марію Омельченко і тяжко поранило її.

Чеські жінки післали на руки нашої Редакції слова глибокого співчуття і бажання, щоб шанована і загальнолюблена українська славянофілка вернула чим скорше до здоров'я, щоби могла продовжати працю у незвичайно корисному видавництві, яке сама заложила „Чесько-українська книга“, та щоби докінчила редагування „Всеславянського жіночого збірника“.

Для нас є відома п. Марія Омельченко зі своїх праць, поміщуваних в „Жіночій Долі“, „Новій Хаті“. Видала книжку „Вибір фаху“ і „Кубань моя батьківщина“.

І ми бажємо нашій шановній землячці скорого повороту до здоров'я і сил до продовжування своєї незвичайно корисної та всесторонньої діяльності.

Малярка Марійка Дольницька, що по кількохлітнім побуті в Америці повернула знову до Європи і має у Відні варстат артистичної емалії, виставляла в цьому році свої емалії на мессі в Липську та на виставі преси в Кельні. Одну з її емалій набув в минулому році міський музей в Франкфурті, а в цьому році музей в Хемпіц. В Успенській церкві у Львові знаходиться також емалія її роботи — образ Матері Божої.

Вистава жіночої праці. В Берні відбулося 26. серпня ц. р. святочне відкриття першої вистави жіночої праці. Завданням вистави, що буде тривати до 30-го вересня, є виказати співпрацю жінок в господарському, культурному й інтелектуальному житті швайцарських народів.

Інтернаціональний конгрес людського мистецтва відбудеться в Празі в ЧСР. від 7—14 жовтня ц. р. На конгрес виїжджає наша співробітниця п. Ірина Гургулівна, яка поділиться з читачами Н. Х. своїми враженнями з конгресу. На виставці улаженій з нагоди конгресу буде заступлене й українське народне мистецтво Підкарпатської України.

Осінню порою грозить нашій дитворі так багато небезпек від споживання сирих овочів. Перед цими небезпеками можемо легко охоронити наші діти, коли їм будемо давати крім овочів ще й здорові й гігієнічно приправлені цукорки, які в найкращій якості і по дешевих цінах продає українська фабрика „Фортуна Нова“ у Львові. Склеп „Фортуни Нової“ зі смачними цукорками знає кожна дитина, і зараз по смаку пізнає, чи цукорки Фортуни Нової чи з якої иншої фабрики. Тому всі мамі повинні по всіх склепах домагатися цукорків „Фортуни Нової“.

Курс для управительок кравецьких робітень, ведений першорядними фаховими силами буде улаженний в найближчому часі старанням жіночої промислової кооперативи „Труд“ у Львові. Зголошуватися на курс можуть

лише такі кандидатки, що мають практику і „визволення“ з кравецької корпорації (челядинчий диплом), знають добре шиття і крій жіночких одягів та мають покінчену щонайменше виділову школу. Зголошення і запити звертати на адресу Управи „Труду“, Львів, Ринок ч. 39.

ЗОВНІШНІЙ ВИД ЖІНКИ ЗА КОРДОНОМ І В НАС

Мода, ця неможима, змінчива, химерна мода — яка майже рік-річно змінює силуетку жінки, і яка своєю владою і силою підпорядковує собі жінок, ця мода, здавалосьби підтягає усе під один тон.

Кожна жінка, що розуміється на моді, не вбереться інакше, тільки так, як послідні журнали вказують. Дрібні зміни не змінюють тої з гори накиненої силуетки.

А однак — як інакший зовнішній вигляд жінки за кордоном, хоч її силуетка строго модна. Мені довелося бути в одній кунедській місцевості, куди з цілого світу їздить всяка публіка. Тут і американці й англійці, французи і німці, чехи, італійці, росіяне, румуни, негри, індуси і ще багато других націй. Моглоб здаватися, що усі ті нації мусять як небудь різнитися зовнішньо між собою. А однак ні. Мода вирівняла усі естетичні відхилення і ріжниці націй і ми бачили усі жінки підпорядковані одній силуетці. Ріжниці очевидно були в красках, примінюванню цих красок, у прикрасах та у вибагливості одягу. І тут проявлявся смак кожної жінки з окрема, у одних більше спокійний, у других більше химерний. Але не можна було не звернути уваги на це, що загал жінок за кордоном одягається куди простіше і скромніше, чим у нас. В гарячі дні, строї просто казочні, але не було ні одної з обнаженими руками поверх ramen, ні одної, навіть кільканадцятьлітньої, убраної поверх колін і так вузько, як це у нас завелось. Якесь пошанування себе проявляється у тих строях абсолютно модних, а не пересадних.

І ось тут власне є цей „тон“, який вони вміють підхопити, а який у нас так ярко і фальшиво відбиває від естетичного поняття моди.

Просто неймовірно, як змінився вид вулиць та ресторанів, парків та каварень з початком третього сезону, на який зїхало множество публіки з Польщі. Надто вузькі і надто короткі сукні, все і всюди відкриті коліна, без смаку вимазані лиця. Те пересадне маркування тіла робить таке прикре враження, що мимоволі насувається думка, що у нас загал жінок намагається наслідувати „легких“ жінок, між тим як за кордоном „легкі“ жінки стараються не ріжнитися від загалу. Коли я бачила такий галицький оказ, за яким усе зглядалося, а рівночасно виминало, мені пригадувався один висказ „na stole było dużo cielesiny, a na sali dużo kobiecin“, бо це вони могли дати причину до такого схаактеризування.

І коли я подаю оці свої враження до відома читачок, то мені дуже хотілосьби звернути тим увагу наших жінок, що не все те гарне і модне у світі, з чого, на жаль нам приходится брати взір.

Мода модою, але з неї треба брати тільки те, що підходить і естетично і практично даній одиниці. І власне цю, на погляд малу дрібницю, вміють підхопити жінки других народів. Вони вбрані модно, дуже модно, але не роблять враження модних манекінів.

д. с.

„ТРИКОТАРНЯ“

Перша українська робітня волічкових виробів.

МЕЛЬНИК ОЛЬГИ. — Львів, вул. Косцюшка 3/II.

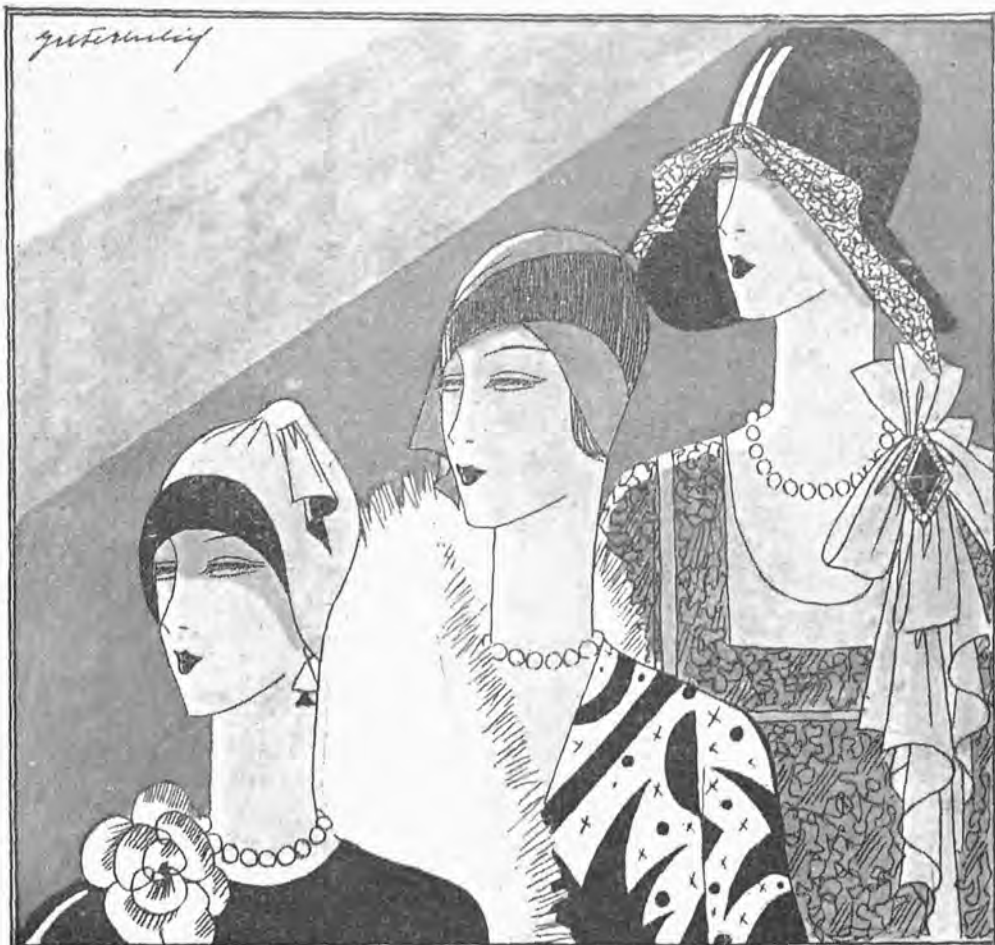
Продає і виконує нові волічкові річі.

Перерабляє старі.

Підрабляє панчохи і скарпитки.

Робота солідна!

Ціни приступні!

НОВІ КАПЕЛЮХИ

Оригінальний яскравий капелюх фільцовий, з малою, вигнутою до гори крисою з оксаміту, та з інтересним прибранням на голові.

Елегантний візитовий капелюх з червоного фільцу та шовкового рипсу. Прилягаюча форма капелюха дуже тепер улюблена.

Дуже модні є великі капелюхи з оксаміту, на пополудне. Цей рід капелюхів дуже до лиця, і тому напевно будуть їх носити.

Осінь

Теперішній сезон є часом найбільших клопотів для всіх цих пань, що стоять перед ділемою купити нового плаща на зиму. На що тут рішитися? Отсе питання, над яким ломлять собі голови всі гарні пані. Бо теперішня мода, зірвавши раз з лінією шаблону, стала дуже різномірною, а ця різноманітність проявляється і в ділянці зимових плащів. Свідчать о цім хочби представлені моделі в наших рисунках.

Одно, що мають спільне всі плащі — це прибрання футром. Футра є невідступною частиною прикрас в жіночій гардеробі, — і то футра оригінальні, — не імітації.

Дуже модним є лис у всіх відмінах і краєках, і то як ковнір при плащах, прибрання рукавів, обрамлення долиною, довкруги або частинно. Дальше сканки, шопи, тхіри, куні, нутрії, бурсуки і т. п.

До високих футряних ковнірів будуть ношені лише маленькі капелюшки, тісно пристаючі до голови, на подобу цих малих беретиків баскійських, які так дуже ношено літом; та-

кож тоques і то з оксаміту. Капелюхи з крисою також оксамітні можуть утримуватися, але лиш до спеціальних візитових тоалет і т. п.

З матеріалів висувастся в цьому році на чоло моди оксаміт. Його м'якість, прекрасні сочисті тони, все були великою приманкою для пань. Але струнка мода вимагала тонких матеріалів, тому шовк здобував вищість над оксамітом. Але, що теперішня мода фаворизує трошечки тушу, що сукні стають трохи довші, треба припускати, що оксаміт знов прийде до ласки.

Лінія суконь і плащів виражена в цьому сезоні в кльошах. Кльоші з переду, з боків, з одного або з обох, навіть шляфроків і домашний одяг базжає зміни в цьому напрямі, — немовби сприкрилися дотеперішні прямі лінії. Нерівна лінія при вечірніх тоалетах просто обов'язкова, а часто можна її теж бачити при візитових сукнях.

На загал мода став знову „très femme“, кидаючи давню суворість лінії та силуети.

О. С.

ОСІННІ ПЛАЩІ

297. Елегантний плащ, прибраний лисячим футром. Лис є найбільш улюбленим футром до осінніх плащів. Примінюється всякі роди правдивого лиса, а не імітації, хочби й найліпші.

298. Плащ з англійського матеріалу в бронзовому тоні; елегантне прибрання футром Nutria.

299. Сельскінове футро з високостоячим ковніром; кругом лямоване кримками є одним з найкращих моделей.

300. Спортовий плащ з американським ковніром з Opposum.

ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВИЙ КРИН

ВІЗИТОВІ СУКНІ

301. Скромна дуже елегантна пізитова сукня з взористого шовкового оксаміту, який осінню буде дуже модний.

302. Гарна візитова сукня з гранатової хінської крепи; прибоання з Georgette.

303. Комплет з взористого шовкового оксаміту. Таке зіставлення — суконка й жакет дуже носять в кожній порі дня, також і на вечір; очевидно тоді з відповідного матеріалу як бродат, коронки, матерії з пацьорками.

304. Візитова сукня з чорної Crêpe Satin. В полі нема переділу, через що фасон сукні надає дуже стрункий вигляд.

ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВИЙ КРІЙ

305

306

ПРАКТИЧНІ СУКНІ

305. Гарненька суконка з матеріалу Kasha краски beige, багато прибрана бронзовими плісами.

306. Практична суконка з легкого вовняного рипсу з викроем у формі камізолі. Модель в ядро червоної краски, прибрання з білого матеріалу й червоних пліс. Суконка запинається вздовж на гузики.

307

308

307. Елегантна їмпре-г'ова суконка з ясно-й темносинього матеріалу. Особливо гарно в обдуманий ковнірець.

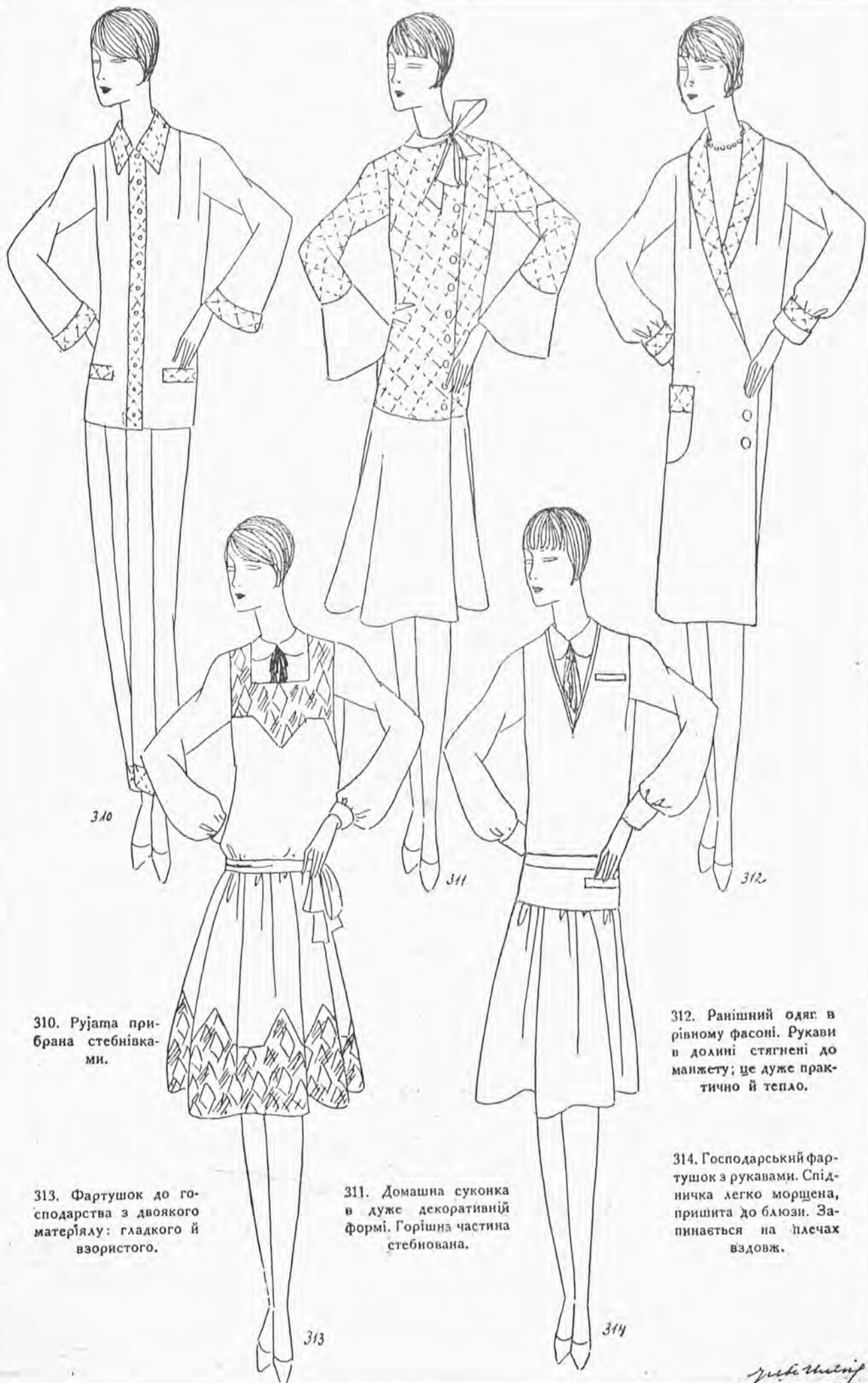
308. Суконка на перед-полудне з двоякого вовняного матеріалу. Дуже оригінально в опрацьована частина на раменах, ніби вшита хустка до сукні.

309. Суконка з матеріалу Kasha, ясно-й темнозеленої краски, прибрана взористим шаликом коло шиї. Спідничка в контрафалди.

309

Робочий

310. Рујата при-
брана стебнівка-
ми.

313. Фартушок до го-
сподарства з двоякого
матеріалу: гладкого й
взористого.

311. Домашна суконка
в дуже декоративній
формі. Горішня частина
стебнована.

312. Ранішній одяг в
рівному фасоні. Рукави
в долині стягнені до
манжети; це дуже прак-
тично й тепло.

314. Господарський фар-
тушок з рукавами. Спід-
ничка легко морщена,
пришита до блузи. За-
пинається на плечах
вздовж.

ДІТИ

315. Убранко для хлопчика, з темного вовняного матеріалу; складається з блузи, камізольки й штанів.

316. Суконочка для дівчинки з матеріалу Kasha; прибрання з білого полотенця.

317. Суконка для дівчинки до школи, з взористого матеріалу. Ковнірець, та вязана стяжка.

318. Суконочка з фальбаночками з хінської крепи, для малої дівчинки. Круглий ковнірець з Georgette.

319. Суконка для меншої дівчинки до школи, з вовняного матеріалу в крати. Біла камізолька з полотенця.

320. Прекрасна суконочка для цілком малої дівчинки, з кремової вовняної матерії. На суконочці вишиті волічкою крапки різними красками. Ковнірець і манжети з полотенця. Ціла суконочка лямована в зуби.

З. Б. М. М. М.

321

322

323

324

ВЕРХНИЙ ОДЯГ ДЛЯ ДІТЕЙ

321. Ulster з англійського вовняного матеріалу для хлопців, з прямокутними кишенями.

322. Плащик з пелярною з ярко зеленого вовняного матеріалу. Ковнірець з футра куні.

325

325. Плащик з вовняного матеріалу в крати для малого хлопчика. Ковнірець і манжети з Nutria.

323. Гарненький плащик з англійського матеріалу, підшитий матеріалом Kasha; вузьке обрмування з Nutria на ковнірці й манжетах.

324. Плащик для малої дівчинки з ясно-бронзового суконця.

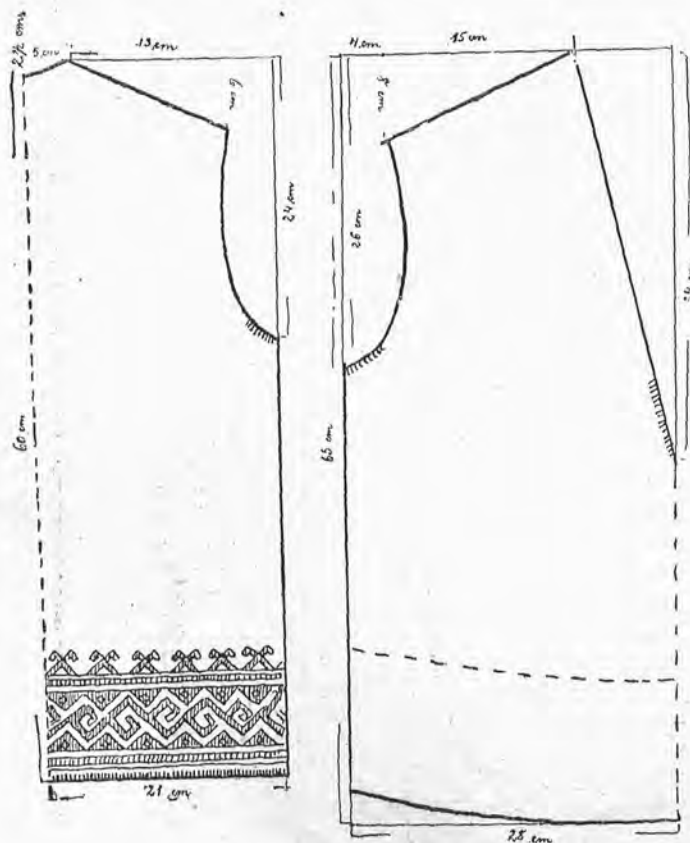
Григорій Мисюк

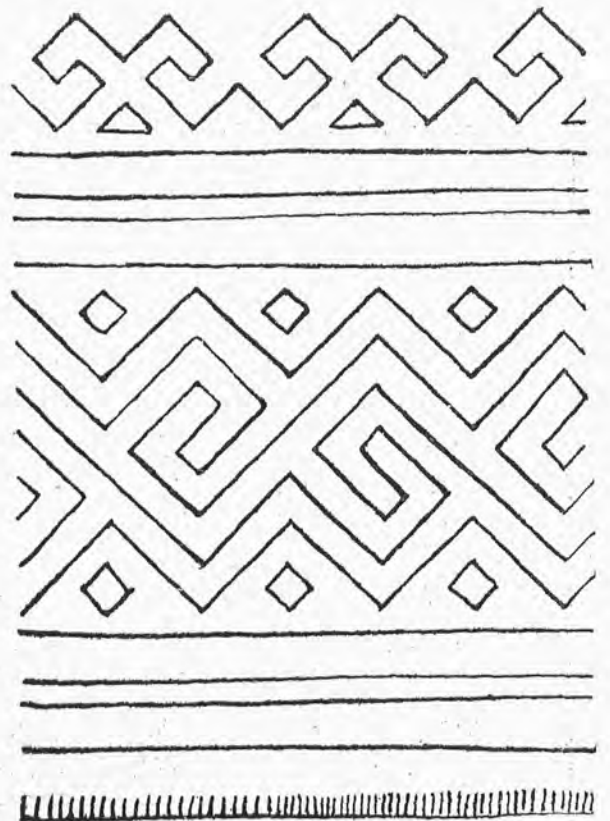
JUMPER'ОВА КАМІЗОЛЯ

з довільного м'якого матеріалу, одностайної краски; може бути з сукна, суконця, а також плетена з волічки, гачком або дротами.

Вишивка долиною камізольки й обмітка виконані волічкою в двох красках. На примір: камізоля з бронзового суконця, вишивка жовтою і червоною волічкою.

1) Крій камізольки

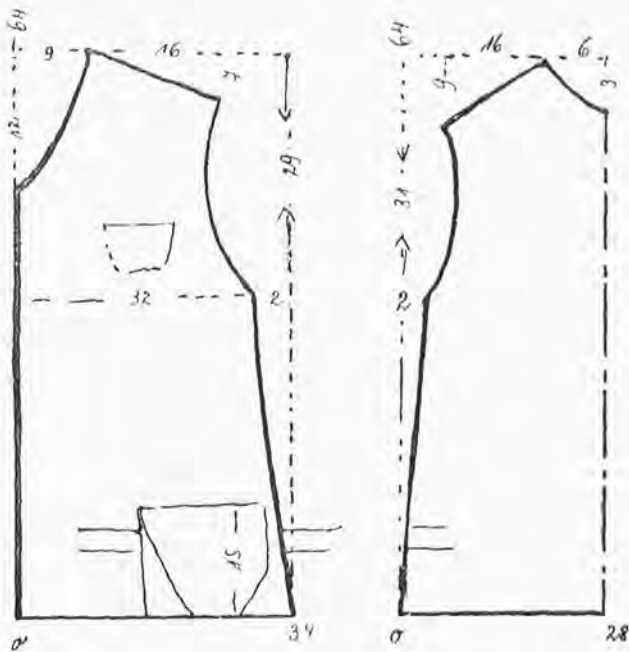
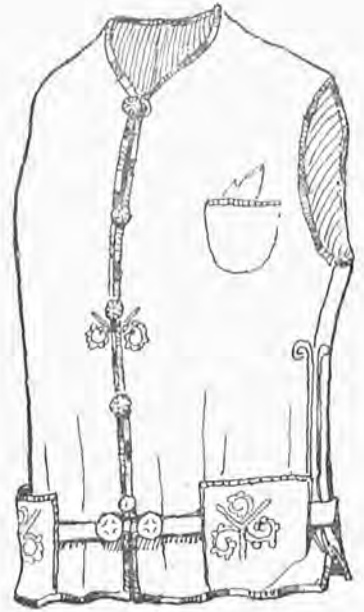
2) Мотив вишивки в прир. величині (нарис).

РОБОТИ

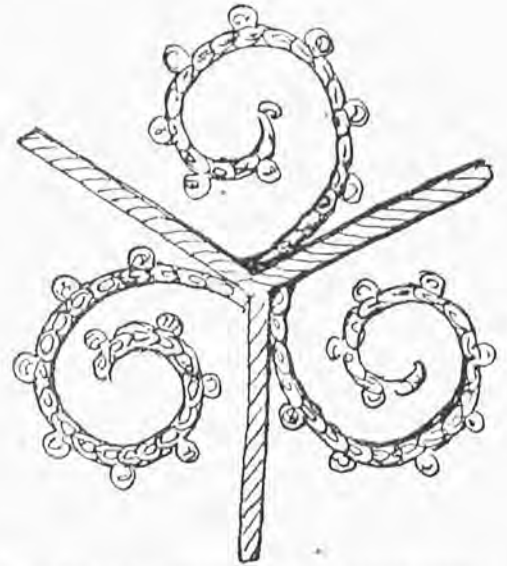
О. О. КУЛЬЧИЦЬКІ.

КИПТАР

з бронзового сукна; обшитий волічкою в трьох кольорах: червоною, зеленою й жовтою; на кишенях і переді мотив з писанок. Пасок сп'яятий оригінальною гуцульською металевою пряжкою. Гузики пасмантерійні.

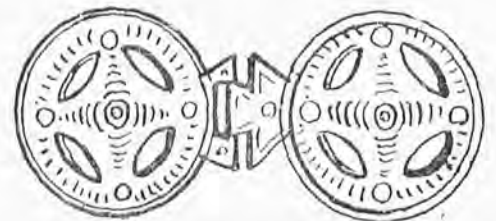
а) Крій кипчаря

б) Мотив на кишенях в природній величині, виконаний ланцюжковим та шнурковим стібом; кожна з трьох ліній утворює краскою волічки.

в) Спосіб виконання обмітки.

г) Пряжка.

ОСІННІ НЕБЕЗПЕКИ, ТА ЯК ОХОРОНИТИСЯ ПЕРЕД НИМИ?

Що пора року має вплив на стан здоров'я людини — рід відомо. Не кожний організм є рівно доступний цьому впливові. На загальне бажання і стремління людини є, визволити себе з під цього впливу. До того служать їй цілий ряд властостей і засобів природних, але також і наука, ґрунтована на досвідах і практиці, звана лікарською профілактикою подає свої винаходи, як середники охорони перед майбутньою хворобою. Як одних, так і других більшість людей не знає і тому я хочу про них дещо згадати.

Щоби уявити вплив пори року на організм людини, я вибрала найнебезпечнішу пору: осінь. Вона веде із собою три головні ділянки хворіб: 1) проводу (шляху) віддихового, 2) шляху кормового, 3) хворіб пошесних. Над кожною з цих ділянок я коротко задержуюся, щоби пізніше подати способи охорони перед цими хворобами.

Шлях віддиховий є поперед всего вражливий на вплив підсоння і теплоти. Вже безпосереднє вдихання студеного чи вохкого повітря може у вражливих людей викликати нежити, кашель, а то й запалення. Однак боязнь перед чистим, холодним повітрям є здебільша перебільшена, а простуду більшість людей неслухняно уважає головною причиною хворіб. Шкідливіше є повітря зачичнене порохом і заразками (бацілами), хочби й тепле, ніж чисте, студене, яке маємо в горах навіть літом або й зимою. І хоч в горах є холодніше, особливо зимні вечери і ранки, проте гірський воздух є чистий і здоровий та ділає лічнико на хвороби доріг віддихових. Більше шкідливою від студеного воздуха є зміна теплоти, а передовсім нагла. Коли розігріту людину нагло обвіє студений вітер, це й з порохом, або, коли вона промокне чи змерзне, і на відворот, коли з холодного воздуха вона ввійде до парної безвоздушної хати, тоді часто вона простуджується. Учені кажуть, що нагле остидження тіла робить його менше відпорним проти бактерій, котрі в нормальних відносинах живуть в його організмі і не шкодять йому, далі, що ці самі бактерії стають сильнішими і шкідливими під впливом атмосферичних умов. Й тому бактерії літом начеб приспані в осені оживають та розмножуються і загрожують здоров'ю людини. Причиною цього явища є факт, що багато бактеріям шкодить, або їх убиває сонце і суша, зате ведеться їм знаменито вохкою, болотнистою, осінною порою. Є це якраз ґруна бактерій шкідливих шляхові віддиховому: бактерій катаральних, грипових та туберкульозу (сухіт). З одної сторони отже зміни теплоти, з другої піднесення трійливості заразків спричиняють осінню порою хвороби шляху віддихового.

Як берегти себе перед цими хворобами?

Організм має в нормальних умовах ряд уладжень охоронних, котрі разом становлять його відпорність проти хворіб. Відпорність ця може бути вроджена, або на-

бута, значить повстає по перебуттю якоїсь недуги (шкарлатина, тиф). Вона полягає на власності крові та соків тканкових убивати бактерії та унешкідливлювати їхню їд. Чим здоровіший організм, тим справніший творення цих протиотрут є лішня. Організм ослаблений, вичерпаний хворобою, надмірною працею, безсонністю, затроєний штучними їдями (алкоголь, пікотина, морфін і т. д.), змушений пробувати серед порохів та задухи є менше відпорний. Як бачимо гігієнічне життя і вимипання спосібності до набуття хворіб є найліпшою забезпечкою перед ними. Є ще другий незвичайно важкий чинник помітний, а це гартування. Руханка скріплює м'язи, впливає добродійно на розвій усіх нарядів тіла, спричиняє справніший обіг крові і робить тіло менше податним на простуду. Незвичайно добродійний є вплив сонця, повітря і води. Вони впливають передовсім на шкіру, очищують її, уліпшують її віддихання та виділювання, скріплюють нерви і — що головне для охорони перед простудою — вони вправляють посуху крові, котрі корчаться та розпружують, а тим самим зменшують або збільшують приплив крові, через що шкіра остиджується або огрівається, залежно від оточуючої теплоти. Та, так звана терморегуляційна власність шкіри є дуже важною її прикметою і коли вправні посудини крові добре працюють, вони не дозволяють шкірі надто перегрітися (в часі горяча) ані над міру остудитися в зимнім оточенні; тим самим зберігають вони стан відпорності організму. Як бачимо, головною охороною перед простудою не є тяжкий, гарячий одяг та боязливе уникання холодного повітря, тільки навпаки: гартування, зливання і купелі. В західних краях разом з розвоєм спорту розвивається зрозуміння потреб тіла і всюди пропагується добайливість о якнайліпшій умови для шкіри. „Культура нашого тіла“ є одним з найпопулярніших сучасних кличів. Пробивання на воздуху і сонці, вправи на вільнім просторі в якнайлекшій одязі або без него, купелі, масаж і світло є для цієї цілі головними середниками.

Окрім вище згаданих способів охорони, збережемо себе перед хворобами шляху віддихового оминаючи нагоди зараження, пороху і бруду, що є важне перш за все для охорони перед сухотами.

Другий рід хворіб, дуже характеристичний для осені, це хвороби шляху травлення — значить шлунка і кишок. З них найчастіші то острі катары шлунка і кишок, котрі проявляються болями, корчами, сильними розвільненнями та блюванням. Найвищий ступень цих хворіб це холера, хвороба зовсім подібна до справжньої холери. Окрім них є ряд пошесних хворіб, до котрих належить червінка (дизентерія) і тиф черевний. Також і вони появляються головню в осені, а це тому, що і їхні заразки ліпше множаться і стають зідливіші. При ньому бактерії цих хворіб живуть в відходах людини, а ті осінною порою не висихають і бактерії довго зберігають свою животність. Разом з водою, при нечистім обходженню з відходами — також руками і одніям, вони переносяться на їжу і то головню на цю, котру людина споживає сирю, а саме: ярину, овочі й молоко та продукти його перерібки. Мухи й інші домашні комахи також переносять ці заразки, сідаючи наперед на нечистоту, опісляж на їжу. Це важне передовсім при тифі і червінці. По селах, де не має відповідно уладжених збірників для відходів (кльозети), а нечистота валяється всюди, дощ розмиває її та сполікує до рік, керниць та джерел. Для того по наших селах так часті бувають пошести тифу або червінки і так тяжко їх побороти. Нечисте обходження з їжою переносить ці заразки на неї.

Інтересною є обставина, що люде, котрі перебули тиф або навіть його не мали, можуть бути сталими розсівачами пошести, з тої причини, що в їх відходах живуть підчас пошести бактерії тифу; їх уважається здоро-

Виправи шлюбні і для пенсіонатів!

НОВДРИ сатинові зол. 23.—

МАТЕРАЦИ з морської травн „ 33.—

„ з волосіння . . . „ 75.—

Простирала, Пошеви, Подушки, Килими, Фіранки, Хідники, Ліжка залізни й мосяжні у великому виборі

поруцає

ВІДОМІЙ МАГАЗИН З ПОСТІЛЛЮ

В. ІЖИЦЬКОГО, Львів, вул. Коперника 3.

ними, ніхто їх не вистерігається, тай вони самі не заховують жадної особливості чистоти. Такі люди є найнебезпечніші для поширювання пошесті, вони є сталими її розсівачами.

Значить, бактерії червінки й тифу виходять від людини та дістаються на їжу чи то (і то головню) з водою, чи безпосередньо руками. Якеж значіння для повстання цих хворіб має сама їжа? Багато людей має такий погляд, що овочі, головню незрілі, викликають ці хвороби, особливо червінку. Однак воно не зовсім відповідає дійсності. Самі, чисті овочі цього не можуть зробити. Овочі, головню незрілі, мають в собі багато кнаєів, дозріліж завдяки обсягові цукру і целюлози (деревини) підлягають ферментації і дразнять кишки та можуть викликати гострі катары, котрі самі по собі не є небезпечні життя, але є прикрі й уперто проволікаються. Тим хворобами ослаблений шлях кишковий легко підпадає вицезгаданню пошестим хворобам. Такеж саме значіння мають всякі інші нестравні речі та несвіжа їжа. Вони всі, окрім ушкодження проводу кишкового можуть бути, як сказано, переносниками заразків тифу і червінки, для котрих часто вже передтим приготували терен, викликавши запалення і катары. Ще раз треба зазначити, що найнебезпечнішим посередником є вода, особливо відкритих сільських керниць, потоків, та джерел; в дальній мірі є ним молоко та його перетвори, овочі і ярина.

Як стеретися цих хворіб?

Поперед всего оминати стичности з людиною хворою. Мити пильно руки, брудними руками не дотикати їжі. Не пити сирої води, тільки переварену і то з певних збірників. Не їсти нічого сирого, овочі обібрати. Через обирання овочі тратять багато із своєї відживної вартости, але в часі пошесті це конечне. Ще ліпше їсти овочі варені, а коли з лушпинкою, то спарені гарячою водою і добре витерті. Це саме відноситься до ярин. Молоко пити тільки переварене. Найтяжча справа з його перетворами: маслом, сиром і сметаною. Їх ніяк не дається очистити і дезинфікувати. Дбати все о правильне відживлявання, о здорову і добре зварену їжу і щоби шлях кишковий був все здоровий. Тільки здорове тіло є відпорне проти хворіб і тому вистерігатися всего, що моглоб його ушкодити. Хворого пошестю нечужою ізолювати згьл. віддати до шпиталу, та обходитися з ним після правил загально звисних і обовязкових при усіх пошестях.

Крім вище поданих, наука подає ще реальніші способи охорони від хворіб: це охоронні щеплення. Мало людей знає про них, а ще менше має до них довіря. Певню, вони не можуть з рішучою певністю охоронити людину перед хворобою, але в багато відсотках вони справді хворонять і тому не треба зражуватися якимсь одним або другим ввіймком.

Найважніші щеплення проти тифу червонного — вже хочби тому, що це найнебезпечніша та найтяжча хвороба. Загально уживані є підшкірні щеплення убитими бактеріями. Їх уживано найбільше в часі війни в арміях. Мають цю невигоду, що треба їх частіше повторяти і що викликають часом сильнішу реакцію (горячка, ослаблення). Їх ділання буває дуже добре, а в часі війни мало зарадити пошестям та смертності — головню в війську. Крім них впроваджено в повійних часах увідпорнення заживанням. Є це т. зв. щепина Безредка ц. є кульочки утворені з убитої культури бактерій на жовчі. Чотири таких кульочки заживається по одній щоденно перед спіданням (на пів години). Ці убиті бактерії не мають уже сили викликати хворобу, але за те побуджують організм до втворення засобів охоронних проти неї. Така відпорність має трівати пів року, по сім знову треба повторяти щепину. Цей спосіб є рішучо пеншкідливий і не потягає за собою ніяких неприємних наслідків. Тою щепиною увідпорнювалися в часі війни армії французькі в часі побуту на полудні і сході. Вислід мав бути дуже добрий.

Проти інших хворіб шляху кишкового, проти т. зв.

паратифів, дизентерії і холери є також щеплення, однак вони менше певні.

Третою групою є пошестні хвороби. До них зачисляемо в першу чергу тиф і червінку, про котрі вище писано, а котрих поява є звязана з осінню. Крім них виступають в осени діточі хвороби як кір, паразлятина, дифтерія та інші. Про них годі обширніше писати, тим більше, що охорона перед ними полягає на зберіганню чистоти та виконуванню загальних принципів гігієни.

ПРО ТАЙНУ ЕЛЕГАНТНОГО ВИГЛЯДУ МУЖЧИН

Шановні читачі!

Оснований закон Вашої „мужеської“ елеганції цей що й жіночої.

Відповідний подягу відповідну пору — ось усе!

Маєте Ви може на мастку спортозний одяг такий з короткими штаними? Як що так, то не забувайте, що він надається прекрасно на літнисько і до подорожі — однак в місті хоча-б це було і дуже маленьке місто краще його не носити.

А як що Ви маєте уже дещо більше як 25 літ, не злу вагу, а не вибираєтеся в гори, так краще не давайте собі його робити.

Як що Ви бажаєте мене послухати, так прошу тамити, що кожний одяг для мужчини має відповідні питання, чи то з цього самого матеріалу, чи в паски до сакко або жакету. Ніколи не можна цього забути і провадити „виміну торговлю“ в обсягу своїх власних одягів. Штани в іншій красці або в іншому матеріалі як блузка ніколи не піднесуть Вашого елегантного вигляду.

Ясні одяги надаються лише на передполудне, ради Бога не носіть їх, як Ви це любите на концерти, до театру і т. д. Кожний мужчина повинен мати один темний одяг (як що не має т. з. модного тепер сакко) для святочних нагод.

Це, що до темного одягу не можна носити жовтих черевиків надмічую тільки мимохить.

Що до поодиноких одягів то т. з. „шлюсроки“ або „англєзи“, які покутують ще по шафах наших мужчин є вже від 20 літ страшим пережитком.

Жакет (у нас називають яскулка) одягається лише при дуже святочних а офіційних нагодах. Ніколи на концерт, до театру, або на вечерниці! Може його одягнути промовець на святочному концерті, як що не має фракa. Також звертаю увагу, що віче і збори не є святочними нагодами, до яких підходить жакетовий одяг.

На пополудне, малі вечерниці, концерти, приватні прияття треба одягати т. з. сакко, чорна блузка з штанами в паски або чорний одяг. До цього обовязково чорні черевки (лякери), тверда сорочка, твердий викладаний (не подвійний!) ковпірець і кольорова краватка.

Прощу вистерігатися ярих платків в бічній кишені, найкраща все є біла хустина з шовку або з тонкого полотна.

На вечерниці й балі смокінг або фрак, чорні лякери, чорні (обовязково!) панчохи. (Маленька недискреція: сподіюся, що Ви носите тільки короткі підштанці й ніколи не видно у Вас білих торочок!). До смокінгу лише чорна, до фракa лише біла краватка. Не забути часом, що сорочка до цих одягів мусить мати зовсім твердий перед.

Білі, мягкі ковпірці давно не в моді хіба до спорту або подорожі, в красках з матеріалу сорочки рішучо недозволені. В день носить елегантний мужчина подвійний викладаний твердий ковпірець. При кінці ще маленька замітка. Не погнівайтесь, шановні читачі, але ковпірець треба що другий день як не щоденно змінити — а сорочку двічі в тиждень!... Чистота у біллі це передумова елегантного вигляду мужчини.

О. Ф.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ: До цього числа долучуємо чеки і просимо надсилати передплату на IV квартал. Всіх тих, що залягають з передплатою просимо вирівнати її негайно. Окремі упіснення спричиняють нам дуже великі кошти, а ми віримо, що наші передплатники не схочуть паражувати нас на непотрібні видатки. Таблицю кроїв як безплатний додаток до „Нової Хати“ за IV квартал, буде долучений до листопадового числа.

ДЕЩО ПРО РИТМІКУ

Метою музичного виховання є розвинути слух, ритмічний зміст і почуття музичної форми, розбудити і розвинути уяву і музичну вразливість, а вкінці усунути всякі первові перепони, які не допускають до повного, а свобідного розвитку особистості дитини — майбутнього музиканта чи мистця.

Музичне виховання, яке розвиває рівномірно тіло та ум, яке старається згармонізувати ті два крайні елементи — що їх синтезом є ми — люде, вкінці метода, яка сотворює найбільш безпосередню і найскорішу комунікацію між почуттям, уявою і спромогою зреалізування тих двох чинників — отже ритміка геніального педагога Jaques Dalcroze-a, L'éducation par et pour le rythme.

Свій виїмковий характер завдячує ритміка тій обставині, що повстала вона на бажання: збудити і розвинути в людині (дитині!) творчі сили, котрі укріті чи занедбані, існують і ждуть хвилі визволення.

Виховати тіло та ум дитини, послугуючися музикою, оце щаслива думка Jaques Dalcroze-a.

На жаль, можна до деякої степені пізнати методу Dalcroze-a з книжок, відчитів або навіть з пописів учнів, але заглибитися насправду в неї та оцінити її можна одиноко через власний досвід і то — коли ходять о виховання (в протиставленню до навчання) — цю поїно по якомусь часі.

Курси ритмічної гімнастики і сольфеджу методом Jaques Dalcroze-a отворено п. р. при Муз. Інст. ім. Лисенка. Науку веде дияльмована в Женеві фахова учителька п. Зенобія Кольтин-Круг.

На памятник пок. Директорки Марії Примівної

зложили:

Марія і Кароліна Твердохліб, Похівка п. Богородчани 30 зол. По 20 зол.: Ірина Негребецька, Перемишль; Ольга з Січинських Шматерова, Перемишль; Климентина з Січинських Глинська, Львів; Олена з Кушнірів Пятайр, Підкамінь. По 10 зол.: Любка Криницька Мулькевичева, Глінік маріаньські, п. Горлиці; Олена Ясеницька-Волошинова, Львів; Ірина Крайчик-Соколова, Будинін, п. Белз. По 5 зол.: Галя Рабій-Моссорова, Самбір; Катря Савицька-Павличкова, Якубів, п. Долина; Марія Рєвакович, Волосинка, Славєско.

(Товаришки! Складайте на фонд пок. Директорки М. Примівної. Посилайте нам адреси, щоб ми могли розіслати чеки тим, які не передплачують Нової Хати).

Тримісячний курс крою білля і суконь розпочнеться з початком жовтня в робітнях жіночої промислової кооперативи „Труд“ у Львові. Письменні й усні зголошення в „Труді“, Львів, Ринок ч. 39.

Перед кіном „АПОЛЛЬО“ Хоружчини 5
НОВО ВІДКРИТИЙ

МАГАЗИН З ПОСТІЛЛЮ

під фірмою

Р. ДЖАЛА

поруває

КОВДРИ від 18 зол.

МАТЕРАЦИ „ 33 „

На провінцію посилка відвортною поштою. Цінники на бажання.

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. Редакція і Адміністрація: Львів, Словацького 14, I.

ПРИПИСИ

Теляча печеня з риком.

Телятину змолоти два рази і приготувати з булкою та яйцем як на січеники. Рик спарити так як на Толубці, додати смаженої цибульки, перцю і багато сіканого зеленого кропу. Мелене м'ясо розсмажувати на вохку стільницю, відтак наложити рівномірно рик і зипнути у виллох. Посипати тертою булкою та пекти в гарячій рурі. До цієї печені подається мішану салату або мізерію. На фунт м'яса треба взяти 6 дкг. рика.

Дуже добрий і дешевий паштет.

Пів кіля бараболі, пів кіля телячої печінки зварити з цибулею, відцідити і змолоти на машинці. Картопля має бути наварена в лупині. До змеленої маси додати солі, перцю, два гвоздики, 2 ложки смальцю (розтопленого), три яйця, всего до смаку.

Все це добре вимішати і вложити до ринки, висмажованої смальцем, закрити покрийшкою та нагріти в парі.

ФРАНККА
домішка до кави
в скриньочках

Франкка
домішка до кави
в скриньочках

Франкка
домішка до кави
в скриньочках

Котлети з бараболі.

Змолоти на машинці $\frac{1}{4}$ кг. варених бараболі, 12 дкг. сира і добре вимішати. Додати 1 яйце, цибульку смажену на маслі, 3 ложки тертої булочки, сікану петрушку і кріп. Формувати котлети, мачати в муці, розбитому яйці і посипати тертою булкою. Смажити на маслі. До цих котлетів дається остра підлеву (хрінкову, капарову, помідорону).

Баклажани солєні на зиму.

Зрілі баклажани сполукати в зимній воді і поставити на сніг, щоб висохли. Потім вклати до слоїків і залити вистудженою водою, завареною попередню з сіллю. Слоїки залити по верха розтопленням воловим лєм, зав'язувати пергаментовим папером і переховувати в сухій сніжарні. При ужитті посувати як зі сніжками. Переховувати в малих слоїках, бо раз отворені псується.

Варення з необраних сливок.

Гарні сливки обтерти, перекроїти на пів та виняти кістки. На 1 кг сливок зробити сирин з 1 кг цукру, випумувати і теплим залити сливки. На другий день сливки виняти, до сирину додати $\frac{1}{2}$ кг цукру заварити і зипувати, тоді вкинути сливки, щоб раз закипіли. На третій день висмажити сам сирин до звичайної густоти, вкинути сливки і смажити уважаючи, щоб з них не зішла шкірка. Вистуджені складати в слоїки.

Зимовий компот з грушок в оцті.

Грушки обрати, перекроїти на пів, кістки викинути а кімчики оставити. На 1 літру оцту береться 2.50 кг цукру, трохи цинамону і гвоздиків. Як сирин закипить, вкинути грушки і варити аж будуть м'які. Тоді грушки виняти а сирин варити аж згуєне, змусувати і по остигненню залити ним грушки. По кількох днях можна сирин ще раз переварити, знимним залити грушки уложені в слоїках і слоїки зав'язувати.

НАШЕ ЛИСТУВАННЯ

П. Я. Мандюкова, Перемишль. Вашої дописі про концерт С. Крушельницької ми не помістили, бо вона була вже поміщена в „Ділі“.

Клядєд Вобикевич, Сиджаака. Посилку одержали. Дякуємо за пам'ять. Помістимо в чергових числах.

Міла Дороцька, Городенка. Посилку одержали. Щиро дякуємо.

Справлення похибки: В 9 ч. „Нової Хати“ подано через помилку ціну числа 3 зол. — замість 1.80 озл.

За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

ШЕЛОМИ В СОНЦІ

9)

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ

написала КАТЯ ГРИНЕВИЧЕВА

Він з силою відпер якусь ржаву засуву, — вузкі, однокрилі ворітця в залізі з вагою подалися вперед. Потрійний перстень валів найжених високими, грізними смугами зарисувався як хребет дракона серед скоку.

Нічний запах далечини вдарив у Аклана як наглий дурман, той самий, що під плавбу кочуючих хмар гоїдав колись його дике серце на стінах Норосся.

Опанив до разу, затужив, будьто під лемент соніаки:

— О зорі білі, черленобокі! Стада гоїні, окрасо мандрівок! Роде, розмаю, лісе сонних веж! О ночі, якою дише Чолпан, зоря порання!

Душа бродника окликалася ще на далекий плач споминів, тугу по донці-красуні, коли тихий призов із гори, шорох осиписка й двох діточих рук простертих до нього з владним довір'ям, вернули його дійсності. Провергся раб.

Тимчасом вал вкритий колючими травами й свербивусом двигнувся перед ними ще раз і ще раз. Важкими стопами, проте чулими до болю на кожну вижолобину, заслухані у тишу ще виразнішу крізь дзвінкий крик серць, збігці сходили по відшибі на скоси. Настирливе плетиво буряну, ніби широкий невід колихався під ними, — засідки накопиченого каміння будували химерний лабіринт, пастки нор, де як котячі очі чайлася жовта грузь, навівали байдужність на все в світі.

В одній з хвиль княгиня пригадала, що ретязки від кладки з воском, від скринь з полотнами лежать у кошику з шитвом у діточій одрині, — не зараз віднайде їх там, кому треба. Непокій, як мрачний вихор облетів її серце ще заввище, коли згадала старуху Нонну, напів сліпу гладильницю церковних стихарів, якої устами вона молилася, коли у самої серце було порожнє.

Треба було оставити їй жменю срібла, дати сувій рядна на рубатти, шубку хоч яку проти зими. З глибини болю, неледві матеріального виринув інше перед княгинєю величний лоб пса, смугнастий от як лик тигра, строгі очі в яитарних блисках, у сяйві відданості до смерті...

Кого з черги обдарує він своїм очарованням людиною, цей вітхнений друг покійника, радісна тіль дітей? Кого?

Здавалося, йшли так всю ніч і було дивно, що ранна зоря ще не сходила.

Самота розкинулася тепер на всю ширину ночі. Хижа проскурниці Чайки, наряджена місяцем спала під крилами рясних груш. Об ворітця оперлася, аж лягла на ній грудьми мов серед глухого ридання дівчина у чільці, — косонька розтріпалася...

Ні, — це тільки кулка огняних малів збитих оподі бурею, клопалася на тин під вохкий легіт ночі, колихала корони в сріблі...

Обійшли хату з далека, примували в дремливі тіні вуличок, у глиб старого міста. Кріслаті житла купців оглухлі під зеленню спали найкріпшим сном, — без снів. Недавно здвигнений, білий як облак Іліїньський собор випливав проти них прекрасними світлимими сходами, ніби дорога в небо. Мідяна брама сяла сонним плесом, на кольоровій стяжці ніби сивий кінь рвав із конята в казочний світ, а їздець, вигнутий в скоку, як ялиця за вихром, пер його боки срібними залізяцями. По склі блукав самітний промінь, — освітить, бува, на хвилю шовковий жмут гриви, в уплітках, — руку в залізі з конієм, гранчасту бороду воля й спочине... Знову майне у верх, запалить кичку білих пер на шеломі, зрумпить тепло вістре копія й згасне...

Пробігли мимо, видовжені тінями аж ген, на Воскресенську нивку, за старомниський сад...

А там Птичий торг виметений охайно, от як тік під неділю, торчав із далеку туманними видивами спертих

у козли столів та остонів, щей вивернених горі дном великих кошів із верболоза. Станічка міського провірника мір і наг заперта на глухо, присіла на середній, ніби хатка на курчій піжці, що от-от закрутиться довкола себе.

Як привиди, увеличені нічтю чорніли снуди, звіси, ставила...

Ще дві-три улочки призадумані над собою останком полохливої мрії і стіна градня, як чорний хитар між затинною безескою життя і певгомонними вітрами далини, виширилася перед збігцями, синіла до разу.

З лисячою бистротою Половчиня посунувся здовж муру, зашарудів долонею по камінню, а тоді схилився і поліз зі своїм тигаром у діру градню, підмиту дощами, вишарпану китями купи вітрів і ніби оставлену руйні. Тепер кинув кудись перед себе дошку, добуту з могилки хворосту обіч, важко дишучи, деє там краями закріпив її та опинився по тім боці рова, на прикрій горбовині, лицем у лице з розгойданою пусткою ночі.

Вийшли на бити дорогу, як у похмілля. Прямували на північ. Два велетенські ясені стояли серед шлв підгороддя, намічували шлях у голубій тьмі.

— Хтось кренє вогонь — заговорив Аклан.

Іскра одна і друга зачеркнула коротку лінію, згасла. Перед княгинєю стояв патер Рафаїл, спертий об кований віз. На реміні вікруг пояса чорнів здалий меч. Коні порскотіли.

— Крайний час, пробіг! — вистогнав монах розтрясений гей трепета. — Діждемо так світанку.

Але княгиня з різбленою церковцею на руці і сонним хлончиком біля колін, смертельно бліда, готова була вертати. Стопи її горіли, зір засувався райдужним куривом ніби від отрути. Куди це вона вибирається проти поченьки сумненької? Слідом крові? Вклонитися порогам, звідки грянула тисяча булатних у груди князя — грізної мови? Прибитися до чужого стола й не знати собі там місця? Замість кількох десятків сильних ворогів мати їх круг себе без числа?

— Стій! — крикнула гостро до Половчина, який хотів покласти спляче хлона на м'яких скірах у пупрі воза. — Не кортить мене на цей хліб, Аклане! — вибухнула сердито у пристраснім знеохоченню і болю. — Вертаймо!

Певність, що через яку годину могла-б покласти діти у тихій одрині з тим куцем білої кашки перед вікнами, а ранком видати пряжу служебкам і сісти за золоту гладдю епитрахіля для Іліїньського собора, видалася їй чарівно простим виходом із фантастичного пережиття.

— Щож? — глупо пробормотів посірілий монах, не годе одолити жаху.

Він зовсім охляв від цієї несподіванки, хоч кожна жила лалала у ньому, як огонь під суховій. Хижа утома затискувала і розправляла його тремкі пальці в суках, як дерево. У горлі застряг високий спазм, серце сурмило тривогу. Ще трохи й лакома щока стане літати, як у дикого kota на вид розгойданої на гильці тетери.

— Ось і край виправі, — сказав із несправдливою. — Здається, алярм у городищі.

І справді: з вежі у друге вже вилетів протяжний свист, окружив приспане старе місто і як камінь з праці внав збігцям до ніг.

— Ось як виглядає день побитий зловіщим дожданням! Ось як сон, затрований муками непокою зі скритовійцею за дверми! — подумала останком сил.

— Друга обміна! — крикнув, нюхаючи повітря Аклан.

Поривчастим рухом княгиня увійшла на ступінь, скочила під полотняну уктиву воза й заняла місце. Їй квално подали діти. Поцілувала їх з чуттям, — для них, для них вона готова на герць з долею!

Сталося...

Аклан усів миттю на переді побіч монаха і дріжучи у собі від солодкої знемоги витав далеч одноманітною піснею чужої душі:

Слідував підпис Андрія, не підпис впрочім, тільки його скорочення, найбільше істотний зміст королівського імені. Він був замотаний в гущавину фантастичних кругів і майже незрозумілий для ока профана.

— Правду кажете, — засвідчила княгиня, — стріча дарована небом. Світло у темі!

Вона взяла весело пергамин, збирала прожогом дорожні статки. Акланові доручила вдягати дітей: посліх і тишина! Новий уклад подій виявив одно безсумнівно:

— Андрій йде на Володимир з власною метою на оці, стара зарва з Міскопогом не дав йому спокою. Коли-ж Андрієва мета для неї — поворот до Мстинного гнізда, коли вона — передача батьківщини її дітям, не час на вагування! В погоню за моментом!

Чула, як кріпне в пориві завзяття, як гартується її воля для перемоги, і у перше в життя вона зрозуміла другий зміст Романових стремлінь, відчула всю власну силу, притаманну їй не видобуту. Нею вона пробиватиме на нові шляхи досягнення покійника, що лягло в руїну: сполучіть земель, об'єднають народи.

— Що вдієте, княгине? — заговорив з шанобою язиковід.

— Іду на Волинь, — відповіла просто. — Ви-ж як?

— Повертаю на той бік гір, мене ждуть. У Лелесові тепер сиджу, мниських реформ ради.

Він вказав черниці прихиленого в знемозі над столом і засміявся без голосу, одною білєю чудових зубів.

Княгиня осміхнулася й собі, та поклала золотий гріш під пальці Рафаїла, витрат ради...

Дош стіх, блиснуло сонце. Прояснилося через хвилю, ніби в день свята. Як далеко вслухатися в гомін поранку, щебетали чечітки, синиці. На болотечках, на бовтах тепло курилася вода, вона світила пасмугами проміння проміж незабудьки.

Втікачі поміщувалися у глибині воза, — на кедровій скринчині, перевитій парчею, княгиня оперла малі ноги.

Аж тепер Аклан віднайшов себе знову, — він з насолодою ухопив віжки.

Вдарили з бездорожжя не на глітний Звенигород, тільки на Бужськ, куди потихіше.

ДУЖЕВА ЧЕЛЯДЬ.

*„Видно того легіоника
Кінець полонинки.
Як розчесав жовту косу
Аж до ряснички“.
(З пар. пісень).*

Буря вимила листя, вичесала трави. Зелень забіліла підбоєм у верх, ніби стружинами світла проти неба, глибокого як індиго.

Дуж відіхнув з нільгою й наслухував, тоді розхилив корчі понад дебру, завалену трухлюю тлінню ялиць.

Тісня сунів скричала у протяз над тілом мертвої лані, відтак упала знову на свою ласу добычу і роздирала її з диким лонотом крил. Над ними кружляв орел короткопазур з груддю сплямленою соком афин, мов живою кровю.

Він вимарав піря мабуть тоді, коли падав на ящірки й вужі в гущавині, або коли шарпав тетерю, ситу афинами, як хлібом.

Мутний зір стервників осунувся у жорстокій радості глибоко під повіки, з носових ям струїлася сліз. Червона суконка лані лежала під ударами клювів от як лахміття.

У цей раз нутро землі згомніло стоголосом, горами страєс грім. Праворуч Дужа покотився в дебру циклопічний блок каменю і вкрив собою і сунів і ланю. Тільки ярко-червона пляма на обриві скелі засвічувала лісову трагедію.

Аж тепер Дуж відчув, як невимовно сумно й суворо вкруг нього. Він пустився у верх ходом легким як танок.

Горі, на яких чорні смереки виборювали собі з розпучкою місце для життя, двигалися оперідь юнака, як скам'янілий похід градових хмар.

Ще далі дерева зникли з овиду: один тільки червоний бук ліз невинуюче в гору й сік мечами коріння сіро-жовті зорниска скель.

Висоту слідно було по чудово легким повітрю, по дивних лінійках цвіток...

Ховзькі стежки обновили жерен. Де-не-де перехрещувалися сліди веднів, медведів та рисів, як лісове писемство, доступне вибранцям. Дуж розумів його, і коли глядів на зміст знаків проміж коріння, розгорталися його серце: він бачив глибокі поги звірови, ікла з хижим виблиском на кругловині, очі няні з жаху й неважисті, живий карніоль посеред темі.

Ще смакував насолоду ловних споминів, коли знечевя дрогонув і став, — на відшибі торчало фантастичне марево, ні, вежа з костей, вишліфованих до білої іскри, як зеркала. Хтось двигнув її в чолобиття кровожадному ідолу старини? Ставив як забороло цезникові у жертву, нікому незрозумілу?

Дуж глядів: крізь ребра й щелепи мерехтів лазур і світло. Паутаниця перлистих росохів завершувала цей несамопитий ставник ніби варварська тіяра. Йому бракувало тільки крил, для того, щоби увійти з себе кам'яних грифів, які стають дуба на церковному архитраві.

Дуж підбіг великими скоками, — перед ним білів дивогляд уже без тайні. Глибоко трагічний, замерлий рух образу вчинив юнака будьто очевидцем давно минулої події: два велитні-олени ударили на себе гиллям рогів, закарлючками старих корон і заплентали їх в бою без ратунку. Місто йти вперед, для того, щоби увільнити себе зі злощасних пут, звірі шарпалися все на бік, чи вепять і так погибли з голоду, оперті об себе грудьми в останнім зусилля утечі.

А небо некло: страховинина гірська тишина царила на висотах і Дуже серце, змалку годоване самотою, помертвіло від вражіння. Він не йшов вже, тільки біг до своєї таємної мети, а за його питаннями спиналися кудись у бердо тріски каміння й чорний, вулькарічний пісок. Задума-полудниця з блідими від спраги губами зачінала руки у срібних серпанках об юнакове плече, осотувала добычу, осотувала...

Дуж окликнув далеч зриваним голосом і незагода з глибини просторів прибіг такий самий оклик, веселий до дна душі. Він плів у довгих перегуках понад пустиню, як вітхнено простий привіт. То юнак чорнобрювець скочив у низ гей козел і біг йому на зустріч одними пучками пальців, увесь заміщений в ухо.

Краєвид, мов обернений лист книги, виявив тепер зовсім нове обличчя: глибоко у низу сліпуче зеленіла полонина, одним боком сперта об химерні чотиригранні скель, яких площини вкриті були фігуральною орнаментикою, ніби намогилья каміння, або чолові стіни розваленного чертога олігархів. Може це було колись гніздо заточенця в горностах, вождя рабівницьких чет, голови многолюдної задруги, звідки на протязі століть вийшов рід князів-пастухів? І вони пасли тепер маргу на снохиллях свого родового гнізда?

Може тут були кривки втікачів, що попалили свої хати, готових дружитися з чорною землею, з зеленою муравою? І мабуть вони в розпучі за дорогами до слави й смерті чеканили слід своїх дужань з судьбою в камінню і стародреві?

Тепер ватаг, коли штрикав край потоків на доли, до челядини, каменю й дереву доручував сторожу над пастушим таланом.

Он він, пізний нащадок дикого витязя стоїть проміж чорних смерек, біла першої з черги колиби, звідки по цвітах пливе лай пса... Засмолений як крук, жовтокосий, у широкій мазанці, зі заковченими у верх рукавами, з піднятою над чолом долонею, з якої ще капотить жентиця. Будз виплескав, білий як місяць, кругленький...

— Здоров, брате Ждане!

— Гарзд Дуже, як ти?

Обнялися, Ждан вів гостя в колибу, стелив манту по-верх чатинця, клав на миску пражуху й сметану, жовту гей перстенець.

Дуж сміявся:

— Будеш самий не йши, — ти також не маєш поля, й не садиш, як і я...

— Звір, коли ходить, то їсть по лісові, що назпачене і ми так само.

Начеряли.

У той раз із угла колиби привісся стогін, забіліла рука в повійках:

— Води!

— Молодик якийсь нездужав?

— Ні, йно лісна приходить ніччю, зове... Дівчину оставив на долах, збанував, думав тільки за неї, але чим далі, відчинилася йому гадка. Ця до ворожки, — знову його ймило. Ніччю приходить лісна, в любу дівчину перекинулася, зове... Руку в огонь кинув, збоявся йти, облік. От вчора чую, всю ніч говорять зі собою, — з ким говорити? — мовчить. Цільнув я з праці до нявки..

Дуж з кривим осміхом хитав головою:

— От на що пропадає людська сила, тоді, коли кожне дерево в Карпатах повинно славиться тим, що за ним ратівник рідній країні!

Ждан замявся:

— Сталося що?

— З Київa найздник суне, пожарами дорогу мітить! Декілька день стало між ним і Галичем, здержують над Серетом, о лів шляху... Вас треба мені, як хліба! Піхотинне чорнолюддя є, та кіннотців дасть Віг... Запорайте по горах, щоби в той дух йшли... А то колись мете говорити: була ватра, гріла, тай потахла, цумо у попелі буюком гребти, іскри шукати!

— Гарзд! — весело уловів Ждан. — Нехай легіні трохи по долах бескидують!

Він з охоти затигнув пісню, якої метр, ритм та наліп пригадували журчання потоку. Йому через хвилю відповіли чітко з другого, третього, четвертого верха...

Пісня дзвонила, гей скок водопаду.

Видно було, як співці кладуть сіно в пластинки, вершать, а тоді стоять чорними силветами проти неба, ніби велитні, що ждуть чогось...

А Ждан не гаявся, зібрав хворост у три могили, осторонь одна одної, виняв ізза череса зашпинуваного міддю невідстунне кресало й векелю, піджог. Кур повз по травах, сивів, а тоді стрілив під теплий сумерк, як трираменний огневий сигнал.

— Під Галичем є урочище, Бідун, туди текти на конях з луками, з бардою, корж у тайстру, буката будза, годі. Проче у мене на руках.

Подумав:

— На Купайла відай поспієте у своїси.

Ще говорив, як праворуч, там, де шафір розчолин розв'язувався в лагідних спохиллях, заграла огнями по-трійна ватра, червоний пал облетів царини, став.

Ждан осміхнувся суворо:

— Улас.

В цю мить зачервоніло, далеко ліворуч, іскри жузжали там як чмелі.

Ждан уповів у друге:

— Скажун.

Ватри горіли одна по одній, широким вінцем вкрут гір, а Ждан вичислював чимраз скоріше:

— Чудин.

— Мовчан.

— Забор.

— Поглод.

— Стривігор.

Повернув і'д Дужові смажне лице, мідь:

— Завтра, поки сонце здійметься он-там, над Білою Кобилою, прийдуть по мое слово. Не токмо що в твоє Бідунове урочище, — до самого Пекуна в гості відповідні... Хлюпці до набутку!

Дуж облегчено приляг, підпер голову на розчаліреній долоні і сказав з іддю в глиб колиби:

— А того там.. заберіть зі собою!

В тій хвилі з купки ялиць вкрут овечої кошари сховзулася хмарка, випрямила перед себе обрис рамен, пліла. На грудях, зрожевілих на скрізь, наліла низка світлушок, семикрапчаток, скрипаків, приспаних блекотом і праним пахом вовчих черешень.

У якийсь раз звид обігнувся бедрами як п'ялун верх вориння, заморгав смарагдовими віями мов проміж теплих сліз і щось крилате, шурпате вишеснулося в ялівце з головою, ніби в кубельце.

В глибоку ніч Дужем кинуло з лігва, він провергся в радісній чуйности душі, від вражіння сили, націленої до мети. Чув себе на верхах гір і на верхах життя. Той? Розумів, що їй не потребує. Один раз, коли сумнівався, там біли хати вдівця, у прочуттю майбутньої обиди шукав опори її плечей. А вона, з посвітом втіхи й печалі в очах, завітчана мов літна діброва, слухала, як мече в юрбу слова нечувані й цвяхає ними, гей вогнем.

Тепер Той не належала більше до круга його судеб.

З цим допневенням сум сплив на Дужа як блеск. Щось у нутрі закупа перезрівало, ждало на час, щоби скотитися з висот у низ, або підняти з низу у верх. Сила його шукала шляхів до нової переміни.

Ось шумить у щерт безголоса глуша полонини, будьто сотні літ йдуть, минають і він, не він, а хтось величний, в чаплиних с'ретах, з пірначем, ні, ще не той, а хтось битий на палі проміж шальні вогні руїн, — пробіг, инший знову, в'язнений в казематах, зацитьканий в снігах...

Простягнувся полегки горілиць, впер очі в тьму.

— А тоді — ясноока павутина сперла груди об одвірок і пішла вперд легко мов по склі. До руки в завійках косами схилилася, цяткастою згардою блимнула самоцвітно, зіницями ніжила, вела...

Писана краля, нявочка!

Рявкнув свист понад кутне лігво, зимарка загула, Дуж встромив ніж свій у нявчине серце, — і лютий, впав в імлу, як сніп.

КНЯЗЬ ЧОРНОРИЗЕЦЬ.

„Ой житіе, женчики, обжибайтєся,
І на чорну хмару озирайтєся...“
(З пар. пісень).

Під Купальну ніч, як відьми летять на кочергах у Київ на грище, стежі Рюрика були вже недалеко Дністра, один скок від Галича.

Сам найздник гнав обіч чернигівських і смоленських князів на чолі купи полків у шкірах та залізі. Сипалися ніби наглий град грузовиною й пісками, полями як рута, левадами в росах, під хмільний спів перебендь, приповідки смішак, лицарську пісню боянів.

Співець чернигівської дружини Ходина їхав поруч князя, — велич у невидимій короні, окрил на ньому з багру розшитий під злотоглав, япанчиця з фіялкового шовку з узороччям, — колпак із полуміни, з чорного соболя.

Співцеву гуслею, як ковчег Господен везли за ним у колесниці заплетені дубовим листям...

Під Микулином поталанило Рюрикові. Галицькі полки подалися, та йшли у відвороті на Галич, де була кріпка точка опертя. За ними весело поспівав Рюрик, з червоним як лисиця своїм сином Ростиславом. Він згадував із самохвалою стару зарву з Романом о Торческ, Канів, Трипілля... Клекотіло у ньому гей бура від спомину жахливого примусу, під яким він, Рюрик, коротав свої дні й ночі у мниськім скельнім затворі, скований без ланцюгів одним непохитним словом Мстишиного сина...

(Докінчення буде).

Щоб оминати непотрібних обопільних поштових коштів при надаванні посилок за по-
сліплатою, просимо дуже при всяких замовленнях (кроїв, взорів, монограмів і т. п.)
надеслати належитість з гори, чеком „Нової Хати“, переказом, або поштовими значками.

Табелі кроїв з вимірами.

Виміри кроїв для смотриків і жінок.

Величина	для смотриків			для пань					
	14	15	16	I	II	III	IV	V	VI
Обєм горішний	см 84	см 86	см 88	см 90	см 96	см 102	см 108	см 114	см 120
Обєм в поясі	64	66	68	70	74	78	84	90	100
Обєм в бедрах	90	94	96	100	105	110	114	120	130
Довжина спідниці	75	80	85	102	105	108	108	108	108

Виміри кроїв для дівчаток від 1—13 літ.

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Ціла довжина	см 45	см 48	см 50	см 55	см 60	см 65	см 70	см 75	см 80	см 85	см 90	см 96	см 102
Обєм горішний	58	60	62	64	66	68	70	72	74	76	78	80	82
Довжина рукава	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	37½	39	40½

Виміри кроїв для хлопчиків від 1—13 літ.

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Зовнішня довжина коротких штанів	см —	см 29	см 33	см 36	см 39	см 42	см 45	см 48	см 50	см 54	см 56	см 58	см 60
Зовнішня довж. довгих рівних штанів	—	—	57	60	63	67	70	73	76	79	83	86	89
Довжина рукава	20	23	24	25	25	29	31	33	35	37	39	41	43

Ціни кроїв:

- а) велика форма крою (костюм, сукня, плащ) 2·20 зол.
б) мала форма крою (блязка, спідничка, діточий одяг, білля) 1·80 „
в) дрібнички (капелюхи, ковпирці, черевики, тощо) 1·— „
г) малий взір до ручних робіт 1·50 „
г) великий взір до ручних робіт 2·40 „

ЗРАЗКОВІ МОНОГРАМИ

(ручно рисовані)

до гапту й вишивання хрестиками
в ціні від 0·50 до 1'— зол. за штуку.

При замовленнях не забувати подавати величину букв і до чого вони призначені (до хустинок, білля, рушників, пошевок, обрусів і т. п.).

НИТКИ DMC до ручних робіт:

Cotton Perle ч. 8. в клубках 0·65 зол.
" " " 5. в мотках 0·45 „
DMC в мотках „ 12, 16, 25 . . 0·25 „
Moulinée в мотках 0·18 „

При замовленнях треба подати краску (найкраще за числом) і кількість мотків або клубків. До робіт, поміщених в „Новій Хаті“ можна красок не подавати, лиш зазначити, до якого взору дібрати нитки.

Гроші треба висилати рівночасно із замовленням, переказом або в поштових значках. **На порто** посилки долучити **0·30 зол.** Всі замовлення полагоджуються (за попереднім надісланням належитости) протягом 7—10 днів.

За посліплатою не висилається.

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО

ВИКОНУЄ готові або на замовлення ручні роботи з народними вишивками й мережками для прикраси одягів і домашньої обстановки.

ПОРУЧАЄ вишивати блузки, суконки, сорочки до народних строїв, білля, обруси, капи, сервети, подушки.

ВИДАЄ щомісячний журнал для плетання домашньої культури „НОВА ХАТА“ з відділом мод і ручних робіт. Передплата виносить: на рік 18 зол., на піврік 9-50 зол., на чверть року 5 зол. Для Америки 3 дол., а для Чехословаччини 2-50 дол. річно. (Red. i Adm. Lwiw, Słowackoho 14/I).

КРОЇ! ————— МОНОГРАМИ! ————— ВЗОРИ!

Робітня жіночих і діточих суконь
С. Монцібовичевої
приймає до науки шиття і крою
Львів, вул. Хмельовського ч. 15.

ОРИГІНАЛЬНІ КИЛИМИ Й МАКАТИ
проекту і праці **О. О. КУЛЬЧИЦЬКИХ**
можна набути в „НОВІЙ ХАТІ“.
Великий вибір!
Макаати від 25 зол. — в гору. Килими від 50 зол.

„ЯН“ бувший співробітник фірми Пітолая, повідомляє
ПАНОВИ ПАНІ, що вже отворив 20 марта свій
АРТИСТИЧНИЙ САЛЬОН ФРИЗІЕРСЬКИЙ ДЛЯ ПАНЬ
Личаківська ч. 20.

Лікарка Загального Шпиталю
і Народної Лічниці у Львові
Др. Софія Парфанович
ординує в недугах внутрішних
і жіночих від год. 2—4 попол.
Львів, вул. Домагалічів 2. II.

В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ХАТИ“
Львів, вул. Словацького 14. I.
можна набути такі видання:
Проф. Марія Омельченко — Вибір фаху. Ціна 1.— зол.
Н. Селезінкова — Дитячі садки. „ 0-80 „
С. Татух — Монограми, брош. „ 2-50 „
в оправі „ 3-50 „

ПОЗІРІ!

ЖІНКИ!

ПОЗІРІ!

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ КООПЕРАТИВИ:

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

ЖІНОЧА ПРОМИСЛОВА КООПЕРАТИВА З ОБМ. ПОР. У ЛЬВОВІ.

АДРЕСА:

УДІЛ 10— зол.

Львів, Словацького 14. I.

ВПИСОВЕ 1— зол.

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА.
Редакція і Адміністрація: Львів, Словацького 14. I. В друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

Ціна числа зол. 1-80

N Q E A

Л Ы В Ъ В . Ч 2 11

1 9 2 8

X A T A

Передплачуйте найдешевший, популярний,
ілюстрований двотижневик

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

ЦІНА В КРАЮ: на рік 10— зол., на пів року 5— зол.
на квартал 2-50 зол., на місяць — 80 зол.
ЦІНА ДЛЯ ЗАКОРДОНУ: на рік 2 американські долари.

Передплату приймає:

Редакція „ЖІНОЧОЇ ДОЛІ“ — Коломия, вул. Нова ч. 1.
„ŻINOCZA DOŁA“ — Kolomyja, ul. Nowa 1.

Poland, East Galicia, Europe.

НОВИНА! ————— НОВИНА!

Небаром виїде багато ілюстрований

Альманах „Жіночої Долі“

„НАША КНИГА“

з додатком Календаря на 1929 рік.

В Альманасі знайдете:

Цікаві оригінальні СТАТТІ, Оповідання
й ВІРШІ! Багато ІЛЮСТРАЦІЙ! Кольорова
окаладника артистки О. Кульчицької.

Ціна в краю: 3— зл., з пересилкою
3-60 зл. Для закордону: 60 ам. цент.
Хто пришле гроші за 10 примірників
Альманаху, той одержить даром оди-
нацятій примірник (одни).

Замовляти на адресу: „ЖІНОЧА ДОЛЯ“,
Коломия, Нова 1. — „ŻINOCZA DOŁA“,
Kolomyja, Nowa 1.

Poland, East Galicia, Europe.

ЗАПРОШЕННЯ ДО ПЕРЕДПЛАТИ КООПЕРАТИВНОЇ РЕСПУБЛИКИ

ЕКОНОМІЧНО-СУСПІЛЬНОГО МІСЯЧНИКА

Видав: Ревізійний Союз Українських кооператив
у Львові під редакцією: доц. др. Карла
Коберського. Передплата виносить:

За рік 16 зл., за пів р. 8 зл., за
чверть р. 4 зл. Окремі
числа по 1-50 зл.

Для Америки передплата: 2-50 ам. дол. річно.

Можна набути в усіх книгарнях.

27 рік видання!

27 рік видання!

ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСНИК

місячник літератури, науки й суспільного життя

буде виходити, як і досі, в об'ємі 6 аркушів друку та буде
містити оригінальну й перекладну белетристику — повісті,
оповідання, драми, поезії, статті з української історії, літера-
тури, суспільної економіки й інших царин знання, огляди лі-
тератури, науки й сусп.-політ. життя, критики й бібліографії.

Журнал видає: УКРАЇНСЬКА ВИДАВНИЧА СПІЛКА.

Редагує Комітет. За ред. відповідає Петро Пестолук.

Передплата виносить: річно 26— зол., піврічно 14— зол.,
місячно 2-50 зол. За границю 4 дол. або їх рівновартість.

Редакція і Адміністрація: Львів, ул. Руська ч. 18, 1. пов.

Книжки і журнали надіслані до редакції:

(Просимо авторів і видавців надіслати нам свої видання для
облигу й поміщення в одій рубриці).

О. Кисілевська: „Як вести прадю в жіночих
гуртках“. Вид. „Жіноча Доля“, Коломия 1927, ст. 16.
„Добра жавайка“. Бібліотека для господинь; Ви-
пуск I. „Уживаймо як найбільше яри“. Вид. „Жіноча
Доля“, Коломия 1928, ст. 32.

Др. В. Ганьківський: „Мати й немовлятко“
поради жінкам і матерям. Вид. „Жіноча Доля“, Коло-
мия 1927, ст. 36.

„Життя і знання“, ілюстрований місячник, Львів,
ч. (1) 13.

„Світ“, — ілюстрований двотижн., Львів, чч. 15—18.

„Літературно Науковий Вістник“, місячник, Львів,
ч. 10.

„Кооперативна Республіка“, місячник, Львів, ч. 10.

„Жіноча Доля“, — двотижневик, Коломия, чч.
19, 20.

„Робітниця“, — двотижневик, Канада — Вінніпег,
чч. 17, 18.

„Селянка України“, — двотижн., Харків, ч. 14.

„Нова Громада“, — двотижневик, Харків, ч. 17.

„Зоря“, місячник, Дніпропетровське, ч. 9.

„Літопис українського друку“, — тижневик, Хар-
ків, 33—34.

„Вісник Червоного Хреста У. С. Р. Р.“ ч. 8.

„Пчолка“, ілюстр. місячник для молодіж, родин
і народу, ч. 1, Ужгород.

„Промінь“, ілюстр. місячник для молоді, Вінніпег,
Канада, ч. 7—8.

Видавничі новини!

Видавничі новини!

Видавництво „ІЗМАРАГД“, Львів, Словацького 14

видало:

Іванов: Поворот Будд. Ц. 2— зл. — Цвайг: Лист незнайо-
мої. Ц. 2— зл. — Пільняк: Смерть Командарма. Ц. 0-60 зл. —
Цвайг: Амок. Ц. 2— зл. — Арцибашев: Дикі. Ц. 2— зл. —
М. Рудницький: Нагоди і пригоди, ст. 264, Ц. 5— зл.

Замовляти у всіх українських книгарнях або у видавництвах.

ЧИТАЙТЕ!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

Багато ілюстрований, популярно-науковий,
літературний журнал

„ЖИТТЯ І ЗНАННЯ“

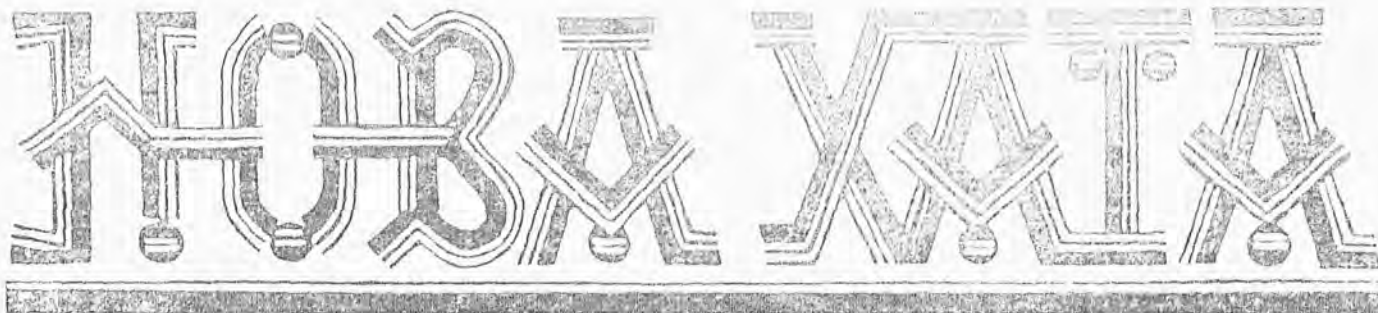
На рік виїде 12 чисел. Кожне число по 32 стор.

Журнал подає знання з ріж-
них галузей науки й життя
і весь матеріал ілюструє ба-
гатьома образками й фото-
графіями.

Передплата на рік виносить 18— зол.
На 6 місяців 9— зол., на 3 місяці 5—
зол. Поодинокі числа коштують 1-80 зол.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ:

Львів, Ринок 10, II пов., Товариство „Просвіта“.

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ
ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК IV.

ЛЬВІВ, ЛИСТОПАД 1928.

Ч. 11.

ЗМІСТ: *У. Кравченко*: Тіні мовлять; *Ів. Мико*: Анна Павлова; *О. З.*: Виставка українських виробів; *І. Григорівна*: Концерт молодих мистецтв; *Ів. Мико*: Мій знаменитий дід; *Ірина Павлівна*: Мій дід; *Ірина Павлівна*: Два концерти; *Ів. Мико*: Анна Павлова; *Мико*: Ручні роботи; *І. Ф.*: Кітаний світ зимою; *З. Мико*: Радомисльська хатина; *Ірина Павлівна*: Припини! Не вийди звідси; *Ілюстрації*: Анна Павлова; *Наші діти*: В будинку літератури; *Ів. Мико*.

У. КРАВЧЕНКО.

ТІНИ МОВЛЯТЬ...

ОСТАННІХ ХРИЗАНТЕМ
НЕ ВЯЖТЕ У РАНТУХ,
НА ГРОБИ НЕ НЕСІТЬ
В ДЕСЯТНАТТЯ...

НЕ СНИТЬСЯ НАМ В МОГИЛІ КВІТТЯ...
НЕ ПРАГНЕ РОЖ — НАШ ДУХ!

ВИСОКО — В СВІТ — ЗНІМІТЬ,
УКРАЇНИ ЕМБЛЕМ!

СКИНЬ, МАМО, ЧОРНУ РИЗУ,
СКИНЬ ЖІНКО — ЧОРНИЙ ФАБОР...
НАЙ ЗМОВКНУТЬ ФЛЕТІ,
НЕХАЙ СУМНИЙ ЗАМОВКНЕ ХОР
І СТИХНЕ ПЛАЧ... РОЗПУКА КРИК...
НЕ КУЙ НАМ БРАТЕ
ІЗ БІЛОГО МАРМОРУ ПАМ'ЯТНИК!

ВСЮ МІЦЬ ДУШІ ЗБЕРІТЬ
ХРАМ ВОЛІ ДОВЕРШІТЬ!...

АННА ПАВЛИК

(1855—1928)

Покинула нас небуденна, велика жінка. Велика — не своїм суспільним становищем, ні блискучим талантом, ні дзвінкою фразеологією красомовства — а велика характером хрустальним, душею голубиною, непохитністю у своїх віруваннях, які не все були віруваннями товпи, велика невтомною муравлиною працею для ідеї правди і волі для всіх.

Вийшовши з під сільської стріхи, донька дрібноземельного вбогого хлібороба в Косівщині, член великої сім'ї, Анна власними силами мусіла добувати собі освіту-науку. Заробітками на службах у панів скінчила виділову школу і ладилася навіть в учительську семінарію, колиб дверей до вищої школи не заперла перед нею заздра доля. Діяльна співробітниця радикальної партії від перших днів її заснування — тієї партії, яка завданням своїм ставила працювати для народу і серед народу, рівнати правди путі — молода Анна пережила і перестраждала в 77 роках все те, що тоді тій партії і її визначним провідникам перестраждати приходилося: матеріальну нужду, тюрму, гонення від чужих, цурання і глузування від своїх. Але все те не зломало її духа — серед найтяжчих життєвих умов не пішла вона на компроміси зі сильними цього міра, не схилила вниз прапора перших борців за кращу долю народу, за свободу думки людини. Твердо стояла за ідеали, які присвічували її великим товаришам по трудови: Франкови і Михайлови Павликови. Була їх щирою помічницею і співробітницею, особливою від р. 1881, коли переноситься на постійно до Львова, де працює рук зарабляє на прожиток, не раз борючись з недостатками.

По смерті брата Михайла 1915 р. ще більш безпросвітним стає її життя — але Анна і тепер не піддається, вірна до останку молодечим ідеалам і партійним поглядам. Щоб дати їм вислів, зі скромних своїх заробітків фундує в родинному селі „Сирітський захист“ і „Санаторію для письменників“ однодумців її та її брата.

Останніми роками про Анну Павлик мало у нас хто й чув, молодому поколінню вона майже зовсім чужа. У нас так скоро забувають людей, колись видних і заслужених, поки смерть знову не нагадає їх

імен громадянству. І саме під теперішню хвилю, коли у нас так багато говориться про фемінізм, коли є в нас українські феміністки не гірші пані Rankhurst, позабуто на Анну Павлик, отсю першу у нас жінку, яка здавна обстоювала жіночу рівноправність, яка перша у нас за свої погляди на існуючий лад винесла тюрму і бойкот власного громадянства, яка перша була діяльним членом політичної партії. В 80 роках минулого століття, коли українське жіноцтво під проводом Наталії Кобринської ставало до

громадянської роботи і власної організації, Анна Павлик відіграла в тому руху дуже визначну роль. Вона працює пером в перших жіночих видавництвах „Перший вінок“ і „Наша доля“, промовляє на зборах, організує робітничі і сільське жіноцтво, освідмлюючи його про їхні обов'язки і права. Не жалувала себе покійна Анна у праці і як брат, ідеаліст Михайло і вона ідеалісткою і віруючою в перемогу правди остала до кінця життя.

Вмирала Анна Павлик в тяжких фізичних терпіннях, але свідомо неминучого кінця людщини-чоловіка. Свідомо розпорядила своїм сирітським майном і літературним придбанням і усім жіночим гуртком у Львові переслала свій останній прашальний привіт.

16 жовтня ц. р. провели ми її на Личаківське кладовище, де спочила в одній могилі з братом Михайлом. Невеликий був гурток людей на похоронах Анни Павлик: Союз Українок, Кругок ім. Ганни Барвінок, Пластунки і укр. соц. жіноцтво зложили вінки. Вразало неприємність багатьох жінок, тих жінок, що на усякі репрезентаційні видовища так численно збігаються. Дарма!

земське життя Анни до кінця видержало свій стиль, а вона сама тиха і скромна цілий вік і похоронів бажала як найскромніших, без гомону. Але в історії жіночого визвольного руху, в історії визвольного руху широких мас і боротьби за свободу думки ім'я Анни Павлик остане записане тріткими буквами, а дух її — ясний, сильний, незломний дух жінки-громадянки хай світить молодому жіночому поколінню у темрявах сучасної безідейності і фразеології і поведе його на шлях до нового життя.

К. М-ка.

Анна Павлик

МІЖНАРОДНИЙ КОНГРЕС ЛЮДОВОГО МИСТЕЦТВА

1. Ціль конгресу.

Міжнародний конгрес людového мистецтва, що відбувся у Празі від 7—14-го жовтня — був першим конгресом цього рода.

Ціль конгресу була теоретична і практична. Теоретичною задачею конгресу було встановити спільний підклад, та вказати на спільне джерело існування форм людového мистецтва у всіх народів — на основі висвітлення оригінальності людовой творчості кожного — поодинокого народу. Практичний вислід конгресу — це можливість винайти спосіб до піддержання й заховання народнього мистецтва у його живих, традиційних перетворених формах.

Відносно до наміченої цілі, йшли і праці конгресу. Вони давали якнайбільше матеріалу із поодиноких ділянок людového мистецтва: штуки ілюстративної й декоративної, музики — пісні народні, танцю та „людového театру“ — цебто традиційних драматичних образків, зв'язаних із дорічними обрядами.

Беручи під увагу залежність людového мистецтва від питань зв'язаних із етнографією, антропологією, археологією, преісторією, лінгвістикою, фольклором — ціллю конгресу було передовсім з'ясувати народне мистецтво своєрідно: людове мистецтво розглядаю пере-довсім в залежності від ролі, яку відіграє в житті, та в залежності від краси, від степеня артизму, що скривається у формі, техніці, матеріялові чи ритмі предмету матеріяльної культури й домашнього побуту.

2. Спосіб ілюстровання.

У кожному відділі, особливо ж і відділі орнаментики, костюмів, реферати були дуже багато ілюстровані через висвітлювання зразків, подавання ілюстрованих альбомів, барвних акварель та знімок. Цікаво ілюстровала свій відчит про болгарські костюми п-ні Вазова. Вона впровадила живі моделі — чотири дівчини у повних одягах святкових і повсякденних. Це робило дуже гарне враження, одяг повний при відповідному учесанні та прибранні голови, виступав в цілості і якнайкраще.

Велику прислугу для пізнання костюмів, побуту Словаків віддав фільм п. Пліцки, який зняв головню танці та ігри молодіжи й дітвори на Чехословаччині. Дуже добре викінчені знімки, на тлі гірських краєвидів, у змінній кольористичі (синій, фіолетний, рожевий, жовтий красці) — були дуже гарні й оставили незатерте враження. Гарної цілості доповнювала музика словацьких народніх мотивів.

Дуже цікавий був теж фільм д-ра Поснішіля у брненському етнографічному музеві. Це теж переважно ілюстрація танців і гор моравських селян, та дуже цікавий обряд весільний.

Для зілюстровання пісні, улаштовано концерт народніх словянських пісень — а краще сказати чесько-словацьких, бо окрім чеських, словацьких, одної польської, та сербської пісні, ніяких інших не було.

Пані Marjory, Margaret і Patuffa Kennedy-Frazer члени English Folk-Song Society улаштували вечір англійських старих пісень, які виконували при арфі у стилевих костюмах.

Членами цього ж товариства були зілюстровані ритуальні англійські танці. Присвячено їм спеціальний вечір.

Загальне зілюстровання чеського, словацького та моравського народнього мистецтва, дали багаті збірки етнографічних музеїв Праги та Брна, де особливо багаті відділи людových костюмів, вишивок, тканин та кераміки.

Гарний образок з словацького народнього життя, дала вистава опери Janačka „Jenufa“ у народньому пражському театрі. Оригінальні народні строї, урядження хати зробили виставу цінною ілюстрацією народнього мистецтва.

Та найцікавішою була прогулянка улаштована до Тврдопіч біля Братіслави. Тут понали конгресісти на осіннє доріччє: народнє свято, та мали нагоду прилягну-тися загороді, костюмам, танцям та прислухатися мо-тивам пісень моравських.

Народні танці на відкритій площі виконані мо-лоддю у барвних, пестрих костюмах при звуках сіль-ської музики, в околиці старої, соломомою критої загоро-ди, дали незвичайно барвну, живу, гарну й дійсно оригі-нальну картину, що сильною ефектовністю викликала велике враження.

Народня гостина домородним вином і празничним печивом, доповнила цілості свята і вчинила конгресі-стів дійсними учасниками народнього — осіннього — свята.

3. Участь Українців в міжнародньому конгресі.

У всіх відділах працювали теж українські делегати.

У відділі теорії людového мистецтва, відчитав проф. Свенцікий реферат п. з.: „Основні напрямні історич-ного поділу українського народнього мистецтва“.

З рефератами виступали ще д-р Колесса у відділі музики й пісні нар.; В. Січинський у відділі люд. будів-ництва; М. Щербаківський про декоративне мистецтво (укр. килими і кераміка), та окрім того були ще праці проф. Антоновича і Біднова з Праги та д-ра Брика зі Львова.

ВИСТАВКА АРТИСТИЧНИХ ВИРОБІВ

(Передсвяточна ярмарка)

Вже в попередньому числі повідомляли ми наших пе-редплатниць та читачок, що з гуртка співробітниць „Нової Хати“ подапо проєкт виставки артистичних ви-робів. Кооперативи „Укр. Народнє Мистецтво“ та „Труд“, які спільно займаються уладженням цієї ви-ставки, рішили поділити її з передсвяточним базаром.

Місяць грудень дає чимало нагод зробити нашим близьким милу несподіванку в формі подарунків чи святкових дарунків. Спеціальний привілей під цим зглядом мають наші діти.

Та не всі можуть дозволити собі на дорогі забавки та ласощі в теперішні часи матеріяльної скрути.

Але і зовсім практична річ, закупи якої і так вкла-даємо в наш місячний бюджет: вишивана сукопочка чи фартушок, тенлі панчішки, рукавички і т. д., спра-вляють нашим дітям радість, коли дамо їм се в формі дарунку-несподіванки та й ще доложимо яку гарну кни-жечку і трохи солодощів.

Відповідний дарунок, не лише якась артистична різьба чи малюнок, на яку мало кому вистарчає засобів, але також по мистецьки виконана вишивка чи кера-міка для прикраси хати — може бути доказом пам'яті і уваги для наших рідних чи знайомих.

Треба тільки дбати, щоб виданий на це гріш був виданий обдуманно і доцільно. Щоб не купувати в послід-нім моменті, коли вже треба дати дарунок, показу на око і пераз дорогу касетку — нановпену папірцями і жмінкою чеколядок — часто псевжіх. Ліпше повер-нути ті самі гроші на щось тривалішого і більш потріб-ного людині, для якої призначене.

Кооперативи „Укр. Народнє Мистецтво“ і „Труд“ улажуючи передсвяточну виставку виробів артистич-ного домашнього промислу: вишивок, килимів, кераміки, виробів з дерева і т. д. (получену з продажою практич-них річей фабричної роботи), хочє дати змогу по тако дити доцільно закупна на святочні дарунки і рівночасно поширити збут виробів українського народнього мистецтва.

(О. З.)

МОЄ ЗНАКОМСТВО З МАРІЄЮ Н. ГРІНЧЕНКОВОЮ

Не бачила я її ніколи, а однак так близько мов рідна стала мені, хоч тільки на віддаль — іноді дуже далеку віддаль — перекидувалися ми словами зі собою.

Знакомство наше датується від засновання школи УПТ імені Б. Грінченка. В році 1910 по довгих заходах „Організації Русинів міста Львова“ і Шкільного комітету городецького передмістя увійшла в життя народня школа, яку порішено назвати іменем Грінченка, щоби пошанувати пам'ять помершого в тім часі великого народнього вчителя і борця за національну школу. Торжественне посвячення школи відбулося 9. вересня, а ще перед тим вислав Комітет листом до Марії, дружини покійного Бориса, запрошуючи її до участі в святі. На це наспіла з Києва телеграма: „Душею до Вас лину. Хай школа його імені виховує борців за долю рідного краю таких, як він був“. В кілька днів пізніше надійшов ще на мої руки лист від Грінченкової з книжками для дітей і шкільної бібліотеки.

І описля оставала Марія Николаєвна в переписці зі школою імені її мужа і з її першою учителькою п. Вірою Трусевич. Маленькі ученики й учениці цієї школи по першій році науки написали дуже сердешний лист до Грінченкової, з підписами усіх, з поклоном і обітницею, що будуть все вчитися у своїй рідній школі, а колись, як виростуть, прийдуть на Україну до Києва. З цим листом — як мені розказували — бігала Марія Николаєвна по цілому Києві, показувала його усім, не могла нарадуватися діточим писаннячком. За цей лист прислала кожній дитині гарну книжечку з оповіданнями пок. Бориса, велику його фотографію і переписний листок з фотографією школи ім. Грінченка.

А потім — в п'ять літ описля прийшлося мені поневолі переїздити через Київ в дорозі на далекий Сибір. Запроторена в Лукіянівську тюрму, не мала я змоги повітатися особисто з Грінченковою, тільки вже з одного етапу переслала їй вістку про місце призначеного мені осідку на заслання. І з того часу навязали ми постійну переписку зі собою, що для мене і моїх товаришів цедолі була чималою відрадою. Через Грінченкову ми дізналися, що діється у Києві з нашими львівськими заложниками, знакомими (д-р Федак, Кость Паньківський, д-р Свєнціцький, д-р Коцюба, І. Матіїв, Ів. Левинський), з якими Марія Николаєвна жила в товариських відносинах.

Боже мій! — пише у першому листі — чи сподівалися, люде, що доля отак розкидає їх по світах? Чи думали Ви, що опинитеся в Сибіру, в холодному, страшному нам Сибіру? Правда,

„Відь люди живуть и вь Сибири“ сказав колись Некрасов устами однієї з „Русскихъ жєницъ“. Правда, живуть — а кому Сибір рідним батьком доводиться, то тим може й добре там жити. Але Вам, але багатьом таким, як Ви..“

Та не одні листи прислала нам на Сибір Грінченкова — вона подбала теж про одіж і гроші для нас із заповогових фондів, а що важніш про книжки й газети. В тому часі нічого нового українського не виходило на Україні. В Києві не дозволяли друкувати фонетичним правописом, тож і не видавали наші нічого. Прислано нам тільки збірку-декламатор „Досвітні огні“, які на рєштї відбули всі митарства, і цензуру і конфіскацію і суд та й побачили на рєштї світ божий. В Одесі вийшло перше число „Основ“, теж перебувши багато лиха — в Харкові появилася газета „Слово“ та й то сконфіскована. З Москви приходила до нас доволі точно „Украинская Жизнь“.

В році 1916 прийшлося нам святкувати перше Різдво на Сибірі поміж людьми, які його не святкували ні в церкві ні в дома. Тяжко було спершу. З дому ніякої

вістки ще досі не мали — одна Грінченкова не забула про нас. Крім сердешного листа з вітанням на Різдво, прислала ще й дарунок: сушених сливок, грушок і яблук на „узварь“, медівник, цукор і тісточка; долучила ще й пачку сірників (думаючи, що їх тут не маємо) і — рідкість в той час на Сибірі: цитрину. Цитрина дійшла виправді вже зовсім спліснїла (посылка йшла по три тяжкі, а то й більше), але сама свідомість, що є десь далеко людина, яка думає про наші потреби і журиться нами і хоче на чужину закинути до нас трохи тепла святочного-родинного, зворушила нас глибоко, себто мене і покійного вже цині Юліяна Балицького, одинокого мого земляка у Пинчузі, де довелося нам жити. Йому прислала ще Грінченкова вишивану сорочку на Різдво. Але одночасно і смутком повіяло на нас з її листа — це було по смерті щирого її друга і нашого добродія Костя Паньківського, якого Марія Николаєвна вельми цінила, якого втрата — як пише в цьому листі — „рєштү здоров'я їй забрала“.

З Новим Роком побажала нам Грінченкова, щоб приніс він „мир мирові і полєгкїсть душам наболїлим“. Ах! як ще далеко було до того мира!

„Посилаю Вам — пише — трохи книжок. З останньої книги „Украинской Жизни“ довідаєтесь про „подвиги“ Дудикевича. Ото камінна душа в людині! Третя книжка „Основи“ вже значно живіша і ближча до життя. А яка буде четверта, того не знаємо. Все бо єсть в волі пановій цензоровій. Сонце повернуло на весну, дні почали довшатися, ясніше стає на землі і в душі прокидається надія на краще. Колиб не зрадила! Так хочеться вірити, що вже більш лиха перебули, ніж осталося перебути.“

Відтак слїдувала довша перерва в нашій переписці. Ніжна, вразлива Марія Николаєвна переживала глибоко події, які потягла за собою війна. Її чиста душа болїла і над втратою сердешних другів: Костя Паньківського і загроженої вже тоді смертю Людмили Михайловни Драгоманової, яка хоч старша віком, була товаришкою Грінченковій, бо „багато рідних струн брєніло в їхніх душах“ — і бунтувалася, що море горя на землі, але й багато таких, що хочуть, щоб такий стан був як мога довше, бо це їм дає „добрий заробіток“.

„Тяжко це все бачити, тяжко цей час переживати. Таку велику втому почуваєш от усього, втому і фізичну навіть, а найголовніше моральну, що важко дихати, важко жити. Хотїлось би скинути з себе цеє життя, як хочеться скинути заплєну, брудну одєжу“. Болїла Грінченкова над тим, що приходиться жити „в тылу“, де стїльки гидкого появилося в той час. „Занєпад людської гідности, занєпад моральности далеко дужче тепєр турбує мене, ніж доля рідного краю. Я незломно вірю в те, що правда наша переважить, бо справаж наша чиста, як кришталє. „Все минеться, тільки правда остаеться“ — каже народний розум. А ми ж маємо за собою правду. Вона озивається за нас і допоможе нам здобути перемогу. Я ніколи не забуваю, що — на могилах у тих, що в борні полягли, собі щастя здобудуть унуки.“

Цей лист Марії Николаєвнї з 1. лютого 1917 був останнім, присланим мені на Сибір. Я мала їхати до Києва, де мене покликали на якусь посаду, але доїхати туди не довелося і ще трохи не чотири роки оставала я на Сибірі, опинившись на Єнісею. Межиусобиці білих і червоних відтяли нас зовсім від Європи і від ближчих звязків з Україною. Лиш вряди-годи з чужих газет дізнавалися ми, що тамки твориться.

Лїтом 1921 року повернула я до Львова і сейчас повідомила про це Марію Николаєвну і вона, мов з того світу, повитала мене з поворотом до краю. Вважала мене вже давно за небїжку, бо чула, що десь в дорозі на Тав-

рію стрінула мене смерть. В листах своїх з того часу згадує головню про матеріальний бік життя культурних робітників у Києві, бо цей бік грав тоді велику роль — нашим людям приходилося трохи не голодувати. Грінченкова від 1919 працювала в Академії Наук в комісії Словника української живої мови. Робота була пильна й велика, тому залишила Грінченкова деяку иншу роботу, особливож улюблене її діло: переклади книжок для дітей.

„Перекладів — пише — уже чимало маю, але видавати сама не можу, а видавців не маю, бо яж тепер „старомодна“, а знайомостей нема в мене. От і лежать мої переклади. Тут книжок чимало виходить, а переважно все новітня література. А я її не вподобала. Взагалі старій людині важко при звичаюватися до чогось нового, до нових форм, коли навіть воно й гарне“.

На мої питання про українізацію шкільництва на

Україні Грінченкова признавала, що народні українські школи є, а хоч їх покищо небагато, то „прийде час, коли буде багато, бо Українці хочуть свої школи і матимуть її раніше чи пізніше. Думаю, що це вже нам забезпечено“.

Львівська школа ім. Грінченка знова відкликнулася до Марії Николаєвни, посилаючи їй листа з привітом. Вельми врадували покійницю, яка у відповідь переслала обом школам на мої руки фотографію теперішньої могили Бориса Грінченка і хреста на ньому. А історія того хреста вельми цікава. Ось що пише про це Марія Николаєвна: „Прийшовши торік на весні на цвинтар до своїх, побачила я, що на всьому цвинтарі нема жадного хреста, жадної огорожі. Підчас тяжкої зими 1920—21 р. всі дерев'яні хрести й ґрати позабирали на паливо. Коло моїх могил (мужа і доньки Насті) була залізна огорожа, то з неї позабирано стовпчики — „продано на осі до возів“ — пояснив мені один добродій. Так і були мої мо-

НАШІ ДІТИ

ЛЕСЯ НА ФЕРІЯХ — В 14-ОМУ МІСЯЦІ БЕЗЖУРНОГО ЖИТТЯ

Світлив інж. Євген Храпливий, липень 1928.

1. Основою радості в житті — сміх!
2. Найбільша втіха: сонце і вода.
3. Без прикметів — немає забави.

4. Навіть тяжка праця дає вдоволення.
5. Найсмаачніший заказаний осоч.
6. Милуєсина помич.

7. В дощеві дні — перша і найцікавіша лектура.

ВОВНИ, ПЛЮШІ, ШОВКИ, ВЕЛЬВЕТИ, МУЖЕСЬКІ СУКНА

порукає фірма

СТАХЕВИЧ & АБРИСОВСЬКИЙ — Львів, Ринок 32.

гиди без хрестів. Приходжу в друге 1922 р. і бачу на чоловічій могилі хрест точенький металевий, на йому табличка, на якій дитячим писанням написано:

Борис Грінченко
1863—1910

від українського дитячого клубу № 10
IV. 23. 1922.

Це все обведено терпимим вінком.

Самі діти за свої гроші це зробили. Мабуть на всій Україні не має другого такого надгробка та ліпшого й бути не може.

Хоч—як сама Грінченкова признавала—дуже не часто читала газети, бо поза обов'язковою роботою в Академії не лишалося на це часу, всеж таки живо інтересувалася життям Галичан і „долею страдницькою такої рідної, такої дорогої серцеві Галичини“, особливо ж нашою боротьбою за Рідну Школу.

„Якось аж дух спірав, коли подумаю про вашу боротьбу, про її наслідки сподівані. Г ми рідну школу маємо, а миж старі не сподівалися дожити до того. Як ми в Олександрівці в кінці 80-их і в початку 90-их років, замкнувшись в школі і забезпечивши себе від несподіваного наїзду „начальства“, вчили своїх школярів по українському, то далека-далека була в нашій уяві справжня рідна школа, в якій учитимуть не крадькома, не замкнувшись, не пильнуючи того, щоб діти якось не пробовкнулися про науку рідною мовою. І от я дожила до того дня, коли 1921 р. святковано в найбільшому

київському театрі 5-ліття рідної школи. Незабутній день то був, коли всі київські українські школи показували, чого досягли вони, коли театр затряс тими дитячими голівками — учнями рідної школи.

„А скільки разів довелося бувати в найріднішій мені школі на дитячих святах і відчувати високу втіху, слухаючи дітей. Звісно, багато ще дефектів має рідна школа, та інакше й бути не може, але всеж вона — факт і цього факту вже з життя викинути не можна.“

В травні 1925 р. відсвяткувала Грінченкова з громадянством цілої України 15. роковини смерти свого мужа і вони викликали в неї чимало емоцій радесних та більше сумних. Переглянула шлях праці, який переходила колись з покійним Борисом і почувалася серед нових умов ще більш самотньою, далекою від життя і сучасних людей і найнаслідливішою таки у своєму куткові серед любих тіней минулого. Тужила за ними, бо й здоровля вже не дописувало — з серцем і нервами гіршало — усе рвалося до спокою і Марія Николаевна жила вже тільки бажанням спочати між своїми на Байковій горі. І ось недавно спочила...

Марія Грінченкова — це невсичуча працівниця українська; спершу на народній роботі на селі вірна дружина, помічниця свого мужа, відтак як авторка популярних оповідань для народа і перекладів для дітей. Тиха, не шукала слави ні признання у людей; поза службою для своїх, поза добром для свого народа, для себе нічого ніколи не бажала і за ціле життя не придала. А таких у нас тепер, на жаль, чим раз менше.

МІЛЕНА РУДИНЦЬКА

ДВА КОНГРЕСИ

Редакція „Нової Хати“ звернулася до мене з проханням написати статтю про два міжнародні політичні конгреси, в яких довелося мені брати участь в характері делегатки: про Конференцію Міжпарламентарної Унії, що відбулася від 23. до 28. серпня ц. р. в Берліні, та Конгрес Поневоленних Народів, який радив в днях 29—31 серпня у Женеві. Про оба конгреси та про участь в них української делегації писалося досить багато в нашій щоденній пресі і я не хочу повторяти цього, що Шановним Читачкам вже відомо з газетних інформацій. Тому обмежуюся до деяких особистих вражень з обох конгресів та до оцінки їх подій під кутом погляду української справи і фемінізму.

Ідеологія обох згаданих вище установ подібна до ідеології інших міжнародних політичних організацій і нам, Українкам, які від ряду літ маємо звязки з феміністичними інтернаціоналками, може більше знана, ніж нашим політикам. Побіч оборони парламентарної системи Міжпарламентарною Унією та побіч розгляду меншостевого питання Конгресом поневоленних національностей — головною ідейною основою обох організацій, яких наради відбулися з кінцем серпня б. р., це пацифізм. Майже в усіх промовах повторялися на різний лад ідеї всенароднього зближення і замирення, ідеї національної і соціальної справедливості. Бесідники осуджували війну і всякого рода насильство, як середник негідний людини, домагалися виховання молоді в новому, мирному дусі, голосили кличі загального розбровнення і мирного полагоджування міждержавних конфліктів. Хвилинами я протираля очі й вірити собі не хотіла, що ті речі говорять відповідалі політики, визначні парламентаристи. Ті самі постуляти, ті самі гарні думки і фрази пов-

торюється від давна: ще перед війною і в часі війни і безпосередньо після війни, на жіночих конгресах. Одначе в імя справедливості слід пригадати, що ще дуже недавно тому, коли пацифістичні кличі підносили жінки, тоді „реальні“ політики здвигали раменами і стукали пальцем по чолі, вважаючи ці ідеї проявом „жіночої істерії“. Сьогодні ті самі кличі повторяють на всі лади і в усіх варіантах вони самі, реальні політики на терені найповажніших інституцій, від Союзу Народів починаючи.

Атмосфера обох конгресів була також подібна до атмосфери всіх міжнародних зїздів. Отже: зовнішня форма виступів повна куртуазії, бажання виявити добру волю супроти противника, змагання задержати гармонію нарад і промовчувати справи, які цю гармонію моглиб закаламутити. Побіч прегарних фраз про всенароднє порозуміння та вселюдське братання — бачилося страх аранжерів і керманців імпрези перед т. зв. „дразливими питаннями“. Одначе треба ствердити, що в міжнародньому світі щораз більше зростає переконання, що перед тими „дразливими“ питаннями втечи не можна. Щораз частіше серед загальної гармонії нарад берлінського і женецького конгресу відзивалися відважні голоси перестороги і різкої критики сучасних відносин. Щораз більше політиків розуміє ідею трівогого мира не в сенсі закріплення і оборони теперішнього політичного стану, не в сенсі консолідації сучасної, післявоєнної карти Європи, але навпаки, розуміє її в змислі ревізії мирових договорів і такої їх зміни, щоби протиділати неминучим воєнним конфліктам, яких джерело лежить саме в існуючій стані політичного посідання.

≡ Просимо звернути увагу на зміну адреси „Нової Хати“! ≡

А в зв'язку з тим стає перед політичним світом в цілій своїй ширині українська проблема.

Чи і яка практична користь з берлінського і женецького конгресів,голошених ними кличів,ухвальних резолюцій?

Нема сумніву, що безпосередньої реально-політичної вартості ці конгреси не мають, що вони не є рішучими чинниками світової політики так, як інші аналогічні установи, які не розпоряджають ніякою реальною силою та не мають в своїх руках ніякої езекутиви, щоби перевести в дійсність свої рішення. Та з другого боку не можна заперечити, що праця пацифістичних організацій має деяку моральну вартість. Такі конгреси змінюють погляди на основи міжнародної моралі, змінюють поступово ментальність людства. Високо-гуманні ідеї, що у відносинах між націями і державами повинні обов'язувати ті самі принципи етики і законності, які обов'язують у відносинах між одиницями — вони в людській психіці не минають безслідно і якісь, бодай малі, зерна тих ідей стають власністю загалу. Однак до того, щоби місце фізичної сили заступила в політиці сила моральна — шлях ще дуже далекий...

Для нас, Українців, міжнародні з'їзди мають ще друге значіння: вони є найкращою ареною для пропаганди української справи. Очевидно, хай ніхто не сподіється по таких конгресах реалізації наших національних змагань! Та з другого боку не слід легковажити великої ваги інформації політичного світа про українську справу, а знаменитим середником для інформації є не лиш наші публічні виступи на конгресах, але також особисті знайомства з визначними чужинцями.

* * *

Зовсім слушно підносять в останніх часах думку, що великі світові конгреси, які побіч міжнародних виставок являються одною з найсимпатичніших нових форм міжнародного зближення і співпраці, повинні відбуватися в малих, тихих містах, а не в столицях. Нема сумніву, що великі міста розпоршують увагу учасників конгресу і не сприяють атмосфері ділової праці.

Сказане відноситься до Міжпарламентарної Конференції, яка радила в столиці Німеччини, Берліні. Це місто — велитень, що своєю величиною і своїм темном життям захоплює і рівночасно приголомшує, виявляє в останніх часах зовсім оправдані амбіції стати одною з найбільших і найгарніших всесвітніх метрополій. Пропу лиш не мішати препоганого передвоєнного, офіційного цісарського Берліна, цього, в якому на кожній площі є статуя якогось Вільгельма або Фрідріха, з сучасним, модерним Берліном! Чудовий є цей повітряний Берлін з своїми величезними будівлями з заліза і бетону, з великанською сіткою широких, асфальтованих вулиць, яких поверхня світиться мов зеркала, з середниками комунікації, завдяки яким перестає існувати питання віддалі, цей Берлін, який має найкращі соціальні улаштування в світі, в якому на кожному кроці подивлявш чистоту, порядок і лад, комфорт і люксус, призначені не лиш для багатців, не лиш для иншів, але для найширших мас суспільності.

Вірити не хочеться, що ці культурні цінності творить народ, який тому десять літ програв війну, потерпів найстрашнішу невдачу, якого вороги розторопчили — здавалось — на довгі десятки літ. Ці думки приходили певно до голови кожному учасникові конгресу.

* * *

Після Берліна — тихою і малою видається столиця сучасної міжнародної політики, Женева. Скромним і малим був також конгрес поневолених народів, який і ніякого боку не міг видержати порівняння з блиском Міжпарламентарної Конференції. Недармо з'їзди Між-

парламентарної Унії називає преса всесвітнім парламентом. В цьогорічному брали участь п'ятсот кількадесять послів із 40 держав світа, з усіх частей земної кулі, усіх рас. Між ними багато жовтих і чорних етнотичних гостей. Багато визначних політиків, в яких руках лежить керма держав і доля народів, кількадесять бувших і теперішніх міністрів. Не менше цікавою від учасників конгресу була програма нарад, які тривали повних п'ять днів від ранку до вечора і яким блиску додавали імена референтів, відомих парламентаристів і знавців міжнародного права. Додайте до цього товариську частину, про яку подбали гостинні господарі, себто німецькі парламентаристи. Програмка цієї товариської частини була надзвичайно багата, заарешкована не лиш з широким жестом, але і з тонким смаком. Кожного вечора нас приймали иншими бенкетами, водили на „гали“—представлення до театрів, в педілю возили на прогулянку. Німці старалися, щоб усі учасники конгресу виїхали з Берліна з як найкращими вражіннями і мабуть досягнули свою ціль.

Нічого з цього не було в Женеві. Число учасників вдсятеро менше, як у Берліні. Ніхто нас не витав, ніхто не приймав; наради відбувалися в скромній наймленій салі.

Не дивинця — цеж зіхалися до Женеві представники не суверенних державних націй, а нужденних „міноритетів“, представники дупених, чужинним пануванням поневірваних рабів—народів. Ці затуркані, рабством здеморалізовані „меншини“ ставлять здебільша питання поневолених національностей не в площині повного самовизначення народів, лиш в площині культурної автономії. Тому велике вражіння викликала заява української делегації, яка сміло і ясно говорила про змагання українського народу.

* * *

Ідучи на Конгрес Міжпарламентарної Унії, я часто думала про це, яка буде участь і роля жінок на конгресі. Чи найду я жінки там, де усталюється оцінія міжнародного політичного світа, чи найду їх між людьми, які будують нові форми суспільного життя своїх народів?

В салі нарад берлінського Райхстагу між цівтисяткою учасників губиться малий гурток двадцяти жінок—парламентаристок. Найбільше між ними Німок, є також Голлянки, Данки, Шведки, Австрійка, одна Полька і одна Українка. Вже перші бесідники в своїх привітних промовах звертаються до учасників з куртуазійним „пані і панове“, — але всі ми цього свідомі, що це лиш куртуазія, коли нас вичисляють на першому місці. Все таки вже зі святочного відкриття конгресу я виходжу з переконанням: мало нас, але ми є.

Мало нас, жінок, які приїхали на конгрес в характері делегаток. За те повинно жіноцтво на прийомах і бенкетах, повинно його в кулуарах парламенту. Це жінки послів або так звані „дами“. Річ в цьому, що на Міжпарламентарній Унії є звичай запрошувати послів разом з жінками (запрошення говорило дискретно, що кожний посол може привезти з собою свою „даму“). Багато послів скористало з цього запрошення, тому на всіх товариських зібраннях стільки гарних і елегантних „дам“. Організаційний комітет конгресу подбав для них про всякі розривки і в часі, коли їх мужі чи зя „панове“ радяли, вони оглядали місто, звиджували музеї і виставки і т. п. Коротко кажучи, на конгресі були два роди жінок: одні, які приїхали, щоби брати участь в працях конгресу і другі, які приїхали бавитися. Мимохіть впадала в очі величезна чисельна перевага „дам“ над посольками. І мимохіть прокидалися рефлексії на тему, як багато є ще сьогодні жінок, за які працюють і думають їх чоловіки, жінок, які є лиш прикрасою жит-

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНІШЕ

РОМАН ЗУБИК, Львів, вул. Галицька 16

ПОРУЧАЄ:

Вовни на сукні й плащі жіночі,
Шовки у великому виборі,
Сукна на мужеські одіння.

тя, а як мало тих з бажанням і відвагою стати творчим суспільним чинником та перетворювати світ згідно з своїми ідеями.

Мій настрої став більш оптимістичний, коли познайомлююся по черзі з поодинокими посолками. Переконаюся, що хоча щодо кількості участь жінок у всесвітньому парламенті є скромна, то її винагороджує якість делегаток. Є між ними відомі феміністичні діячки, щоби згадати лиш Німкі Лідерс і Шрайбер, з якими розмова залишає глибоке, незатерте враження. Піддаю думку скликати окреме засідання посолок, присвячене питанню парламентарної праці жінок. На цьому засіданні, яке відбулося дня 27. серпня, ми мали нагоду не лише ближче себе взаємно пізнати, але також зайняти колективно становище до нарад Міжпарламентарної Унії. Посолки інформували себе взаємно про умови, в яких приходить їм сповняти парламентарну працю, та вислідом справи, в яких вони виявили законодавчу ініціативу. Українська делегатка пояснила факт, чому вона, будучи представницею українського народу, явилася на конгресі, як член делегації польського союму; при цій нагоді виголосила довшу промову, в якій пригадавши визвольну боротьбу свого народу і відбудову власної державності на Великій і Західній Україні, змалювала теперішні жахливі відносини на українських землях, розшматованих між сусідами. Польська делегатка, яка прийшла до слова безпосередньо після української, в нічому не могла оспорити поданих фактів про сучасне положення Українців під Польщею.

Другою точкою нарад була праця посолок в рамках Міжпарламентарної Унії. Вислідом довгої виміни думок була заява, яку на другий день, себто 28. серпня посолка Тайш виголосила на Конгресі в дискусії над рефератом п. з. „права і обов'язки держав“. В імені присутніх на Конгресі парламентаристок бесідниця доказала на низці фактів з цивільного, політичного та міжнародного права, що держави не виконують своїх обов'язків *супроти жіноцтва* та не доцінюють його великої культурної ролі.

Присутні в Берліні посолки вирішили відбувати кожного року з приводу з'їздів Міжпарламентарної Унії окремі наради парламентаристок та брати активну участь в працях Унії. Вже цього року жіноцтво було заступлене зарівно в організаційному комітеті Конгресу як і майже в усіх його комісіях. На порядку нарад комісії суспільної опіки, була справа *охорони жінки і дитини* а на внесок німецької посолки Шредер, прийнято поправку до резолюцій в справах *еміграції* в напрямі поборювання проституції та охорони жінки-емігрантки. Скромніше випала роль жінок в женецькому Конгресі національностей. Українська делегатка була *одиноким* жіноцям з повноваженнями делегатки. Вона брала також участь в працях комісії по культурному питанню і на її внесок при обміркуванні справи співпраці з іншими міжнародними установами, які цікавляться меншостевим питанням, взято під увагу також міжнародні жіночі організації.

Так виглядає біляне жіночої співпраці в обох конгресах. Слід ще згадати, що крім повновартних учасниць було на них багато жінок в характері секретарок поодиноких делегацій і журналісток. Сповняли вони поважну і відповідальну *допомічну* працю конгресів.

* * *

Я вертала з обох конгресів до краю в гарному, оптимістичному настрою. Оцінка цього, що я закордоном бачила, давала однаково зі становища національного, як і жіночого *позитивний* вислід. Дивлячись на події з погляду жіночого руху, слід ствердити, що жіночий вплив в публичному житті *зростає* з року на рік. Змагається співпраця жінок на всіх ділянках людського життя, співпраця, в якій творчі сили і конструктивні цінності для людської культури неохитно вірю.

Як українська націоналістка я бачила з найбільшою радістю, що *значіння української справи росте з дня на день*. Зросла не лиш поінформованість політичного світа про нас, але також зрозуміння української проблеми, як важного чинника європейської політики.

Як українська націоналістка і як феміністка я раділа фактом, що час працює для нас, а не проти нас!

„ТРИКОТАРНЯ“

Перша українська робітня волічкових виробів.
МЕЛЬНИК ОЛЬГИ. — Львів, вул. Косцюшка 3/II.

Продає і виконує нові волічкові річі.

Перерабляє старі.

Підробляє панчохи і скарпитки.

Робота солідна!

Ціни приступні!

ЖІНКА ТА ПРЕСА

Так називається досить великий окремий відділ на міжнародній виставі преси в Кельні, приміщений в чотирох великих та декілька менших кімнатах. Тут вперше складено майже повну картину змагань жіноцтва на різних ділянках громадського і приватного життя та зібрано велику кількість документів, літературних творів та непроглядний ряд жіночих журналів, яскраво вказуючи, як все ширше й ширше розгорталося поле діяльності жінок і як чим далі та діяльність набирала все більш організованих форм.

Історичний відділ тої виставки починається середньовічним жіночим письменством, а кінчається 19. століттям, коли вже жіноча діяльність і преса настільки розвинулися, що мусіли розділитися на окремі групи. В тому відділі найдено н. пр. дуже цікаве письмо чеських жінок, прочитане 1491 р. в пражському ратуші, в якому остро критикується недбалість міських радних. Там-же є урядові документи жіночих цехів з 15 стол. та багато образів з тодішнього життя та діяльності жінок. Дальші століття виказують цілий ряд жіночих мемуарів, листів, практичних порадників, творів літератури та мистецтва і збірку жіночих карикатур. Все те розложено в невеличких кімнатках, на які поділено одну велику, та які до найменших подробиць влаштовано у стилі і в дусі даної доби. На стінах бачимо портрети визначних жінок, в шафах цілі бібліотеки улюблених в тих часах книжок, а на стилевих столах та кріслах декоративні вироби працюючих жіночих рук.

Вкінці доходимо до нових часів. Тут на великих таблицях і на розмальованих стінах маємо перегляд жі-

(Докін чевва на стор. 18-й).

ЙДЕ ЗИМА...

Характеристичною рисою суконь цього річного сезону є те, що уся увага звернена на задню партію жіночої появи. Коли возьмемо готову сукню в руки помілимося зовсім певно: це що уважасмо за перед буде у дев'ятьдесять дев'ять відсотках випадів зад сукні. Жакети, „водопади“ кокарди всякого роду й величини, плоскі чи відстаючі, з довгими аж до п'яти кінцями це усе приміщене з задю. Чим сукня більше чепурна, більше балева тим багатіше прибрання її відворотньої сторінки, тим довша вона з задю. (Переди сягають децю поза коліна). Це стремління появляється і у пополудневих суконках, які у меншому масштабі прибирають плечі і зад

закладками, швами і також видовжують задню лінію. Переди так вечірних як і пополудневих суконь є несподівано скромні.

Як дальша консеквенція цієї моди являється багате прибрання пополудневих плащів у задній партії і продовження їх відповідно до суконь.

Самозрозуміле, що усе це вище сказане не відноситься до скромних щоденних суконь, які все залишаються з рівною суконкою, кльошовою або поширеною фалдами. Ці суконки пошиті звичайно з двох частин у формі т. з. „гарсонки“.

Осінні вечерові і пополудневі сукні майже усі чорні, які будуть краски в карнавалі побачимо.

326. Дитячий плащик в раг'яновій формі з м'якої вовняної матерії, прибраний футерком.

327. Елегантний костюм до проходу з англійської матерії, прибраний великими, наложеними кишнями і футром. Спідничка поширена бічними фалдами.

ЗИМОВІ ПЛАЩІ

328. Дуже гарний плащ, багато прибраний футром і оригінальними трикутними кишенями.

329. Плащ з модного футра, прибраний лисом.

330. Елегантний плащ з цібеліни, оригінально викінчений футром.

331. Плащ з сірої вовняної матерії, запинаний в два ряди. Ковнір і манжети з кримського футра.

332. Дуже практичний спортивний плащ з англійської матерії. Підшитий і прибраний біберетами.

Губерський

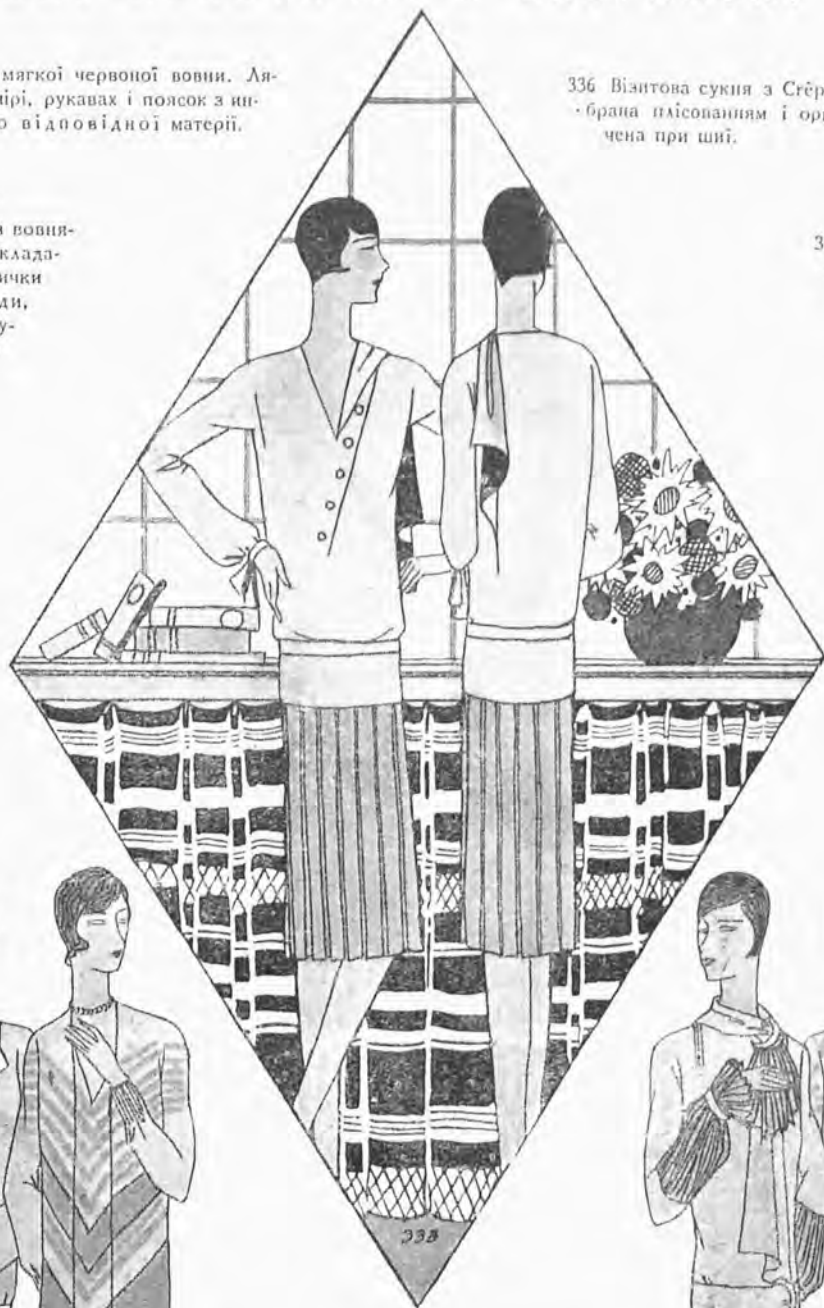
СКРОМНІ, ПРАКТИЧНІ Й ЕЛЕГАНТНІ СУКНІ

334. Сукня з м'якої червоної вовни. Лямітка при ківірі, рукава і поясок з іншої, краскою відповідної матерії.

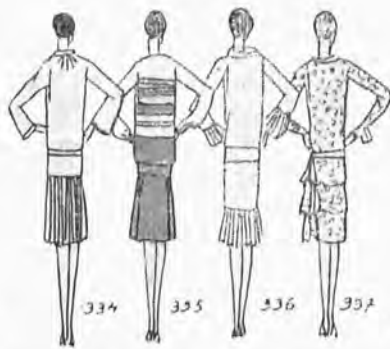
336. Візитова сукня з Crêpe de Chine, прибрала плісованням і оригінально викінчена при шві.

335. Комплет з вовняного трикоту, складається зі спіднички у контрафалди, jumper'a без рукавів і відповідної камізоль з рукавами.

337. Візитова сукня з витисканого оксаміту. Спідничка оригінально уложена з волянтів.

333. Гарна jumper'ова суконка з вовняної Georgette-и. Трикутний викирій при шві викінчений шаликом підшитим шовком.

339

340

338

СУКНІ ВІЗИТОВІ Й НА ВЕЧІР

338. Дуже елегантна візитова сукня з взористого оксаміту. Спідничка уложена у дзвонові волянти, видовжені від заду.

339. Вечірна сукня з Crêpe de Chine краски фрес. оригінальна новим зіставленням волянтів, прибрана китицями цвітів.

340. Вечірна сукня з голубого шовку ефективно прибрана френдзелею.

341. Візитова сукня зі взористого оксаміту. Ковпір і манжети завивані і вязані.

341

342

343

344

345

346

ОДЯГ ДЛЯ СМОТРИКІВ

342. Суконка на левкій танців з блідо-синьої Georgett-и, прибрана сірим мережевом і дискучою шарфою.

343. Стилева суконка зі взористої тафти, викінчена на кряях тюлевою ляміркою, прибрана китицею цвітів

344. Плісована суконка з блідо-рожевої Georgett-и. Пояс з ясно-голубого оксаміту

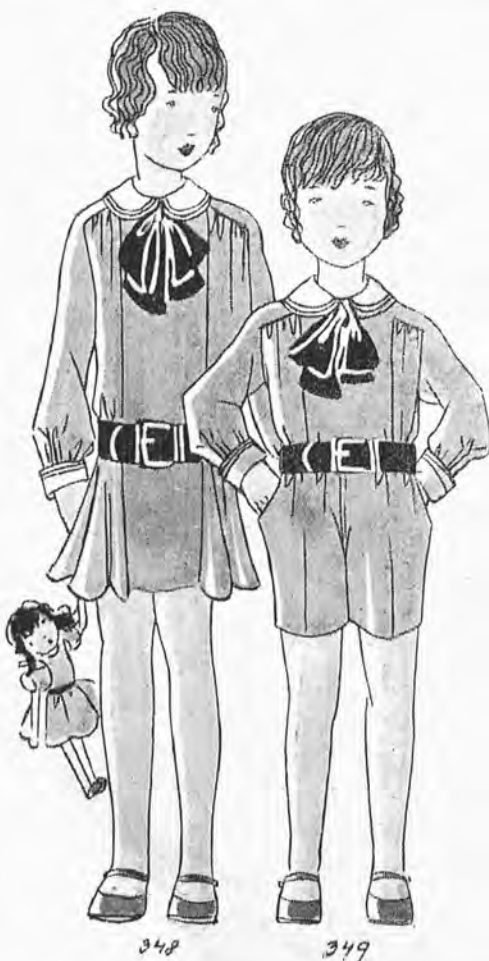
345. Дуже гарний костюм для смотрика. Жакет вишневий, прибраний футром краски „beige“, спідничка плісована краски футра.

346. Рагляновий плащ з англійської матерії обрмований при шні і рукавах футром. Пояс зі шкіри.

НАШІ ДІТІ

347. Оксамітний плащик для дівчинки, прибраний білим футерком.

348 і 349. Суконка для дівчинки й убранко для хлопчика з гранатової вовни. Ковнірці й манжети з білого полотна, нашиті чорними ленточками, чорні лякерові пояски.

350. Зелена шовкова суконка, прибрана морщеним ковніром, закінченим мережевом (коронкою), широкий пояс до вязання.

350 а. Гарна суконочка для немовляти.

351. Елегантна вовняна суконка, прибрана стебном на станичку і плісованиям на спідничці. Ковнірець і манжети з білого полотна.

МОДЕЛІ ДО ТАБЛИЦІ КРОЇВ

352

352. Спортовий костюм з англійської, короткованої матерії, прибраний футром. Величина перша. Потрібно 2-90 м. на 1-40 м. широкої. При нагортці виконати після взору вишити та виложити прикраси вилогі. Задню частину паса вишивається рівночасно з бічними швами. Межі подвійними лініями виконується трикутний викрій а в кляпах, які через це створюються дається середньою дірку до ґузика. Спідничку лучиться після подання знаків і чисел і пришивається до вузького паса (т. з. ґурту).

353

354

353. Комбінація для дівчинки, величина 3. Задню частку нашити на передню, прочі частки після аркуша крою позшивати і прикрасити мережею.

354. Вишивана вовняна суконка, величина 4. Рукавці раґляного крою. Пришні зморщити, викинути стоячим коширцем і вязанням.

355. Господарський фартушок з двоякого матеріалу. Величина 2. Долиною нашита скісно кроєна пліса. Ленти до вязання довгі на 60 см а широкі на 5 см.

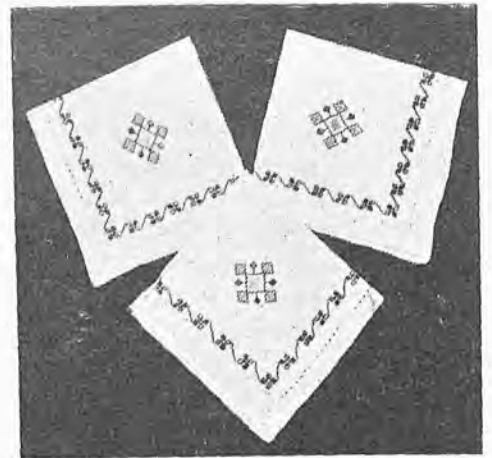

355

СЕРВЕТА Й СЕРВЕТКИ ДО КАВИ З НАРОДНИМИ ВИШИВКАМИ, НА ДОМАШНЬОМУ ПОЛОТНІ

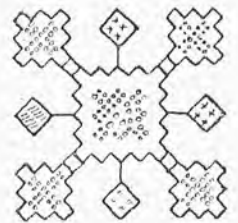

а) Сервета

б) Серветка

Вимір сервети 140/135 см, серветок 30/32 см. Полотно на серветі лучене раз серединою білою ціркою. Довкруги сервета й серветки заложені мережкою. Відтак на серветі приходить дрібна вишивка

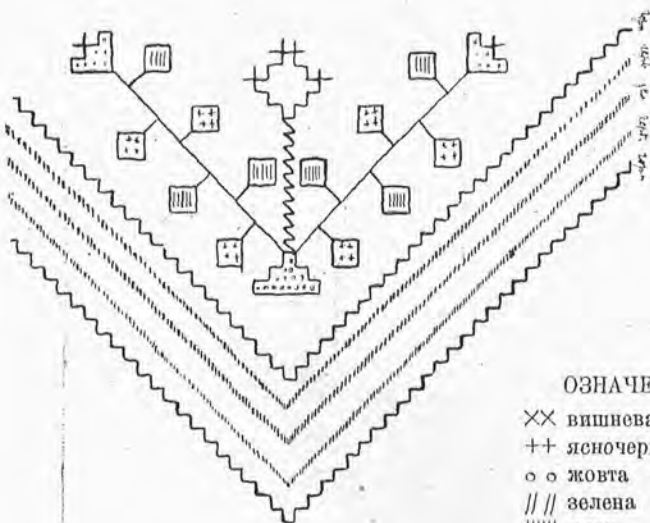
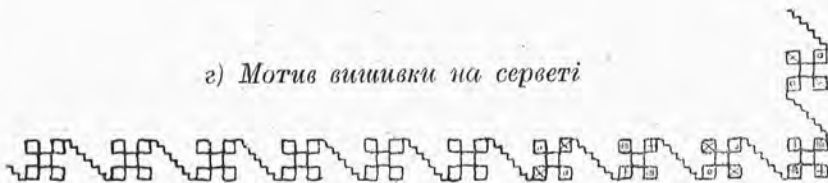

в) Мотив зірки на середині сервети, і в рогах серветок

довкруги в два ряди, піби рамка, в якій розміщені галузкові мотиви; на рогах цей мотив дещо відмінний. По середині сервети розкинені зірки. Ці зі-

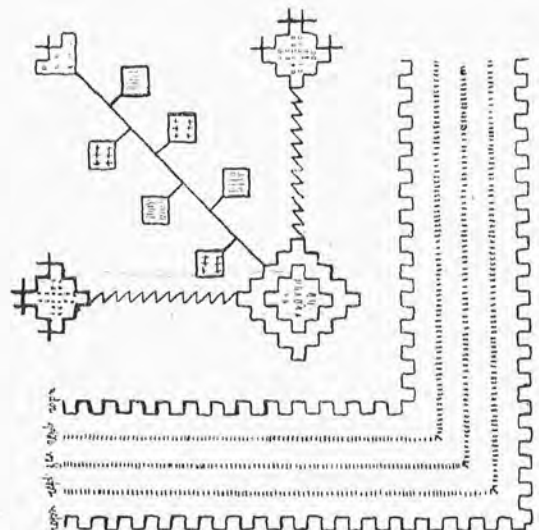
зди находимо також на серветках, по одній, в одному куті, разом з одним рядочком вишивки довкруги. Вишивка виконана нитками DMC або Cotton Perle в кра-сках: чорною — лінії переміточні (Hohl-bein'a), червон., вишне-в., жовт., зелен. й синюю — гладь (плоский гапт).

г) Мотив вишивки на серветі

ОЗНАЧЕННЯ КРАСОК:

XX вишнева
++ ясночервона
o o жовта
// // зелена
|||| синя

РОБОТИ

ЖІНОЧІ РУЧНІ ТОРБИНКИ З НАРОДНИМИ ВИШИВКАМИ

а)

а) Торбинка з ясного матеріалу (полотна, сирого шовку, рипсу і т. п.) з *покутською вишивкою*, виконаною гладдю в різних красках, в яких переважає червона. В горі краєм для викінчення беріжка дрібний мотив.

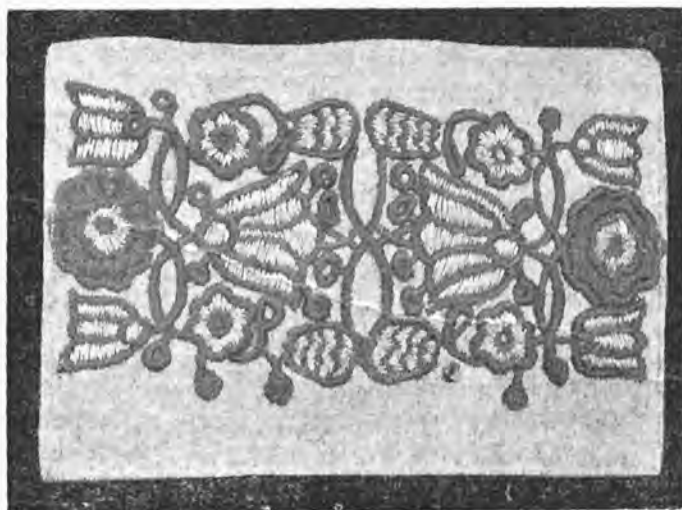
Торбинка в середині виложена підшевкою. На перетягнення пасмантерійного шнурка зроблено в торбинці в горі дірочки, обведені обміткою. Шнурок в червоній красці, закінчений кутасами.

б)

б) Оригінальна торбинка з приміненням мотивів з *глиняних гуцульських тарілок*, виконана з ясного тонкого матеріалу (найкраще падається на це шовк, рипс і т. п.), горохової краски; вишивка виконана в такий спосіб: Контури мотивів крученим шнурком (водний стіб), краскою бронзовою; проче вишиття гладдю красками бронзовою, зеленою й жовтою.

Торбинка викінчена бронзовим пасмантерійним шнуром, в середині виложена підшевкою. Можна її також оправити в металеву ручку, яку купується окремо.

в)

в) Торбинка плоскої форми в роді модних жіночих портфелів, з сірого матеріалу; вишивка з *київських рушників*, виконана в красках зеленій, бронзовій і золотій.

Взори вишивок до торбинок, а також готові торбинки можна замовляти в Н. ХАТІ. Рівнож оправу торбинок можна полагодити через Н. ХАТУ. В Н. ХАТІ можна замовляти різні поодинокі взори народних вишивок, — хрестикових, низинних, київських гаптів і т. п. по дуже приступних цінах.

З нинішнім числом залучена таблиця кроїв як безплатний додаток до „Н. Хати“ за IV. квартал 1928.

ЖІНКА ТА ПРЕСА — Продовження зі стор. 8-ої.

почої преси та жіночих організацій майже цілого світу, поділених на окремі групи державно-національні, релігійні та професійні, при чому докладними статистичними даними скрізь підкреслено їх незвичайно швидкий зріст за останні десятиліття. На столах лежать поодинокі примірники журналів, багато світлин та портретів. Дуже багату й повчальну картину організаційного жіночого життя подає передовсім та кімната, де зібрано пресу жіночих фахових організацій. Доглядачки хорих, кравчині, виховниці, повитухи, учительки музики, журналістки, поштові телеграфістки і т. д., всі вони мають свої організації і свою добре розвинену пресу. В окремій кімнаті зібрана педагогічна жіноча преса, присвячена виховуванню і навчанню дітей у передшкільному і шкільному віці.

Дуже гарне враження робить дальший відділ цієї вистави, в якому підкреслено волю жінки помагати другим. У загальних рисах змальовано тут соціально-каритативну діяльність жінок, в якій найвизначніше місце займає охорона матери та дітей.

Ясно, що при дотримуванню державного принципу на виставі майже нігде не видно праці українського жіноцтва. Те, що в цьому відділі виставив Радянський Союз — видвигає в першу чергу заслуги радянської влади, якій тамешні жінки мають завдячувати визволення з домашньої неволі та свою участь в політичному житті. В цьому огляді дуже цікаві всі три фігури, які інформують про життя жінки під радянською владою. Дві з них це дерев'яні моделі жінок відповідно розмальовані та прикрашені написами або й цілими окладами книжок, приміщені в салі (фахової жіночої преси). Один такий модель жінки з серпом та молотом, на якому зібрано статистичні дані про участь жінок в радянських установах, несе на собі клич Леніна: „Кожна куховарка мусить учитися правити державою“. З українських книжок і журналів бачимо на передній стороні оповідання Гр. Косинки „Мати“, а на задній: двохтижневик „Нова Громада“, та журнали „Селянка України“ і „Комунарка України“ (цей останній писаний ще російською мовою, бо вже від червня ц. р. цей журнал виходить виключно в українській мові). Другий подібний модель присвячений жінці Сходу і на чільному місці несе клич: „Лише під радянською владою стала жінка Сходу людиною і повновартною громадянкою“. Там зібрані всі ті закони і звичай, які з давен-давня поневолювали або кривдили жінку, та які з приходом радянської влади втратили свою силу. — В соціально-каритативному відділі виставив Радянський Союз свою третю фігуру загально-конструктивного характеру під назвою „Зародки нового життя“, де засовано успіхи радянської влади в боротьбі з неграмотністю жінок, зібрано статистичні дані про кількість жіночих робітниць у різних ділянках громадського життя та виставлено цілий ряд світлин взірцевих діточих приютів, при чому з особливим натиском підкреслено всюди звільнення радянської жінки від домашнього поневолення та притягнення її до громадського життя. Тут бачимо також світлинки змальовуючі участь жінок на воєнних курсах та при вправах у стрільні на військових стрільницях.

Визначніші жіночі журнали мають на виставі свої окремі відділи. Це відноситься н. пр. до німецького журналу „Жінка та її хата“ „Die Frau und ihr Heim“, який видвигає гарний клич плекання справжнього мистецького смаку та вповідає війну всякій лубочности на полі хатної культури. Окремий відділ займає організація і преса жіночого спорту, руханки та ритмічних танців, а далі німецький Інститут домашнього господарства, німецький державний союз сільських господинь, організація міжнародного жіночого руху і т. д. Загалом на міжнародній виставі преси в Кельні, яка тішилася незвичайними успіхами і виказала понад 5 мільонів відвідин, у відділі „Жінка та преса“ подано дуже багату та

яскраву картину поширювання поля інтересів та діяльності жінок у цілому культурному світі та незвичайного швидкого розросту жіночих організацій та жіночої преси. Українське жіноцтво може багато чого з тієї вистави навчитися, щоби негаючи часу енергійно взятися до дальшої праці над самим собою, здогоняючи те, що занедбано та далі розвиваючи те, що вже зачато. К.

З життя Радянської України — В будинку літератури ім. Блакитного в Харкові

(Занавіси в укр. стилі зі школи вишивання в с. Решетилівці)

РІЖНІ ВІСТІ

Кооператива Українське Народне Мистецтво перенесла з днем 8. жовтня ц. р. свою домівку з вул. Словацького ч. 14. І. п. до каменниці „Труду“, **Ринок ч. 39.**, на що звертаємо увагу Шановної Публіки.

Тамже міститиметься Редакція і Адміністрація журналу „Нова Хата“.

Подаючи це до ласкавого відома Вп. Пань — членів кооперативи, передплатниць журналу, покупців і всіх інтересованих, числимо на дальшу їх прихильну піддержку.

Управа.

Жіночий Клуб „Рідної Школи“ ім. „Ганни Барвінок“ вже від кількох літ веде живу культурно-освітню роботу серед своїх членів та родичів дітвори, яка ходить до діточих шкіл „Рідної Школи“.

Дня 2. жовтня ц. р. відбулися Загальні Збори цього Клуба. Зборам проводила п. Мілена Рудницька, секретарювала п. Соколовська.

Звіт з діяльності товариства складала секретарка п. Константина Малицька. Велику вагу клала Управа на придбання фондів для Клуба. В тій цілі влаштовано прилюдну ялинку, з якої було 882 зол. чистого доходу. Другим завданням Управи — було влаштовувати культурні свята — як листопадове, Федьковича, Шашкевича. 8. грудня — день „Просвіти“, а також виставку діточої книжки, яка незвичайно заінтересувала дітвору.

Влаштовувано також реферати, по більшій частині на педагогічні теми. Реферували пп. Дзєровичева, Залізняка, Макарушківна, Малицька, Соколовська і Шепаровичева.

Уладжено самаританські курси під проводом д-ра Бурачинського і вакаційні оселі для дітей.

На Зборах вибрано 6 делегаток на загальний зїзд „Рідної Школи“. Збори припоручили делегаткам подбати між иншим, щоби до Головної Управи дійшли люди без ріжниць партії — заступники всіх клас громадянства, — щоби жіночі школи обсаджувати жіночими силами та щоби звернути увагу на школи новітнього типу.

Нова книжка. В цьому числі скінчили ми друкувати повість Катрі Григоровичевої п. п. „Шеломі в сонці“.

Повість виходить рівночасно книжкою у видавництві „Ізмаргд“. Окладинку рисував відомий артист М. Бутович. Книжка п. Григоровичевої це новий, цінний вклад в нашу літературу і вона певно знайде місце в бібліотеці кожної української хати.

Шведки у Українок. Голова шведської „Ліги миру і свободи“ Матильда Відерген зі Стокгольму та Анна Нільсен з Мальме, які були представницями шведського уряду на пацифістичній зїзді в Варшаві, приїздили до Львова, щоби відновити звязки з представницями укр. жіночих організацій, з якими були знайомі з конгресів та зборів „Ліги“ з Відня, Гаги та Інсбруку. Одноднев, несподівана гостина Шведок не дали змоги скликати прилюдних зборів. Члени виділу „Союзу Українок“ провели з ними спільно вечір на чаю у п. Івонни Левицької. Посолка Рудницька та інші члени виділу „Союзу Українок“, інформували їх про нашу відносини.

Ситківкові змагання за мистецтво Львова, відбулися в днях 27, 28, 29 і 30 вересня. Мистецтво у поодинокій грі пань здобула п. Семйонівна (Коломия), яка побідила у фіналі О. Струмінську (ЛКС Львів) 6 : 1, 7 : 5; у поодинокій грі пань припало мистецтво також коломийській парі Франкова—Семйонівна; у грі мішаній здобула першенство Біленька (ЛКС Львів).

Побідниця у поодинокій грі п. Семйонівна, відзначається великим запалом, витривалістю і скорістю в бігу, викazuje однак недомогання у техніці. Побіда коломийської змагунки являється доказом, що край починає спортом серйозно займатися, та що найлі жінки перестали уже апатично відноситись до спортових ідей.

Жіночі змагання в Перемишлі. Для 7. жовтня відбулися чергові змагання в кониківці о мандрівну нагороду „Союзу Українок“. До змагань станули три дружини: „Спартак“ і „Весела Громада“ з Перемишля та „Скуд“ зі Львова. Обі перемишльські дружини перевищають так фізичною силою і гарною будовою тіла як і технікою львівський „Скуд“. Нагорода припала в цьому році „Веселій Громаді“, яка здобула 24 пунктів. (В минулому році одержала нагороду „Спартак“). Від імені Спортового Союзу, привитала змагунки Олена Шепарович, нагороду вручила голова перемишльського „Союзу Українок“ Ольга Ціпановська.

Підготовка фахових сил. На зїзд жіночих кооператив, який відбувся в грудні минулого року, підкреснено потребу курсів для підготовки управительок кравецьких робітень. Недостача інтелектуальних кравчинь, які малиб так практичну як і теоретичну підготовку, потрібну для ведення робітень в кооперативах, відчувається постійно. Ідучи на зустріч бажанням зїзду жіночих промислових кооператив, порішила Управа кооперативу „Труд“ у Львові, уладити в найблищому часі курс для управительок робітень, ведений першорядними силами. З цим курсом, який триватиме кілька місяців, буде получений курс артистичних ручних робіт, так потрібних кожній самостійній кравчині. Жіночі промислові кооперативи та філії „Союзу Українок“, які займаються уладженням курсів і веденням кравецьких робітень, повинні подбати про висилку кандидаток на цей курс.

Велику журбу спричиняють неодній матері лакоми діти. Лакізмство, це вислід недостатчі солодоців у відживлюванні дитини. Щоби цьому зарадити, треба давати дитині часто щось солодкого зїсти. Солод на рівні з товщем, піддержує теплоту діточого організму.

Зі всіх солодоців, діти найрадше люблять цукорки.

Однак нашим дітям часто попадають в руки чужі, нездорові фабрикаті. Цего треба вистерігатися і намятати, що одинокою, високо-гігієнічною фабрикою цукорків в українська фабрика „Фортуна Нова“ (склеп Руська ч. 3).

КІМНАТНІ КВІТИ ЗИМОЮ

Зима — це пора відпочинку кімнатних квітів. Уся наша увага мусить бути звернена на це, щоби квіти не згнузли та якнайкраще перезимували.

Плекання залежить від кімнати в якій держимо квіти та її температури. Не усі рослини зносять тепло щоби сухе повітря кімнати, у якій постійно топимо в печі. Деякі переносять найкраще середню температуру, ще інші зимують в неопаленій кімнаті.

Рослини, які маємо в мешкальній кімнаті щоби найбільше огрітій, треба так часто підливати і кропити як літом, крім того раз на тиждень змивати перестоюлою водою. В менше опалювальній кімнаті треба підливати щоби два — три дні, в зимній кімнаті раз на тиждень. На ніч треба квіти відставити від вікна, щоби листки не перемерзли.

Перемерзлі рослини можна уратувати, коли негайно скропимо основню зимною водою. Не можна їх переносити до тепла, деякий час передержати в температурі $\frac{1}{2}$ до 2° Реуміра.

Рослини, які зимують в мешкальній кімнаті при температурі 12—16° Реуміра (понад 16° Р. не видержать на довгий час ніяка кімнатна рослина):

Усі роди пшаратів (Аспарагус), бегонії, драцени, усі папороті, бльоксінії, пальми, філюдендрон і традесканції.

Ріжниця межі теплою кімнатою а середню огрітою є велика, тут зачислимо усі рослини, які видержують добре температуру 6—8° Реуміра. Для зимування цих рослин надається кімната, огрівана час до часу. Як що такої не маємо, мусимо їх держати в теплій кімнаті, треба однак дбати, щоби були як найдалше від печі. До цієї групи рослин зачисляємо: кімнатний клен (abutilon), амаріліс, дзвіночки (campanula isophyla), араукарія, альпейські фіялки (cyclamen), фікус, пеларгонії, примульки, резеди, вербени.

В зимній кімнаті зимують усі рослини, яким вистарчає температура вище зера. А саме: азалії, усі кактуси, камелії, агави, хризантеми, гвоздики, фуксії, гортензії, мірти, петунії, олеандри. Деякі з тих рослин цвітуть зимою, як азалії або хризантеми. Щоби їх допровадити до квітів треба відповідно плекати, а коли дістають пучки переносяться їх до теплої кімнати.

Усі рослини треба точно щоби деякий час оглянути чи не кинулись насікомі. Як що деякі рослини надто скоро ростуть, а поміж одинокими листками є за далека віддаль, це доказ, що воздух є за теплий і за сухий. Тоді треба перенести до зимнішої кімнати. Г. Ф.

РАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ХАТНЬОГО ЖИТТЯ

Німецьке жіноцтво захоплено ідеєю раціоналізації хатнього життя. Цієї раціоналізації можна досягнути шляхом будови раціональних помешкань для житла, вживання раціонально пристосованого для свого господарського призначення посуду й кухонного знаряддя і шляхом раціоналізації сучасних методів господарської праці.

З цієї метою німецьке жіноцтво добилося вступу до міських будівельних комісій, які через присутність в них жінок почали звертати увагу при складанні планів будівель на сучасні вимоги жінок, як господинь у хаті.

Які побажання жінки при цьому висловлюють? „Ми хочемо мати такі помешкання, де-б наші діти виростали в сприятливих умовах. Не визнаємо квартир в одно помешкання, розділені невисокими перегородками, не визнаємо також довгих коридорів, крутих сходів, вважаємо шкідливими опочивальні й покої для дітей, що не виходять на сонце. Вимагаємо щоби при квартирах були прихлірі для збереження продуктів, щоби був льох, горнище і т. и. Вважаємо конче потрібним балкон або ве-

Від Видавництва

Просимо наших передплатниць вирівнати залежності. Точність передплати запевнює видавництву найкращий розвиток. Просимо приєднувати нам нових передплатниць.

рапду і добру кухню". Далі жінки, що беруть участь в комісіях для вироблення плянів раціоналізації будівництва, добиваються того, щоби при кожній квартирі вважалося доконче потрібним існування купелі, де-б була приміщена також і пральня.

Що-до раціоналізації кухонного посуду й приладдя, то в цім напрямі зроблено вже так багато різних поліпшень і, головне, вже вироблено норми корисного для вживання посуду, вироблено найкорисніші й найдоцільніші зразки тих горщиків, мисок, ложок й инш. приладдя, для щоденного вживання, раціоналізація яких заощаджує при кухонному господарстві багато й часу й зусиль. В Ляйпцігу утворено навіть таку комісію, яка займається з наукового і практичного боку випробовуванням вироблених для нового господарства речей.

Що-до раціоналізації методів в господарській праці, то тут, можна сказати, полягає найбільше труднощі. Кожна жінка знає, як система і плян в переведенні господарської праці прискорює переведення її і як т. зв. „товчія“ неспроможна по хаті обтяжує й ускладнює жіноче життя. Упрощення господарської праці — це найголовніша річ. Але-ж чи цього досить? і як-же на-решті повинно раціоналізувати методи переведення господарської праці — над цим питанням багато працюють жінки по всіх країнах світа, але-ж чогось позитивного в цій царині ще мало здобуто.

З. Мірна.

На пам'ятник пок. Директорки Марії Примівної

зложили:

По 20 — зя. Павліна з Березницьких Дихалю, Буск; Ярослава з Березницьких Івахова, Заруде; Олена з Березницьких Крижаківч, Бережани.

По 10 — зя. Даяня Згорлякович-Гукевич, Усирки Долішні; Іванна Левницька, Львів.

По 5 — зя. Іванна Романець-Лазорова, Гедниці; Марія Клементина Левницька, п. Журівно.

ОГОЛОШЕННЯ

Курс для управительок кравецьких робітень ведений першорядними фаховими силами, розпочнеться в падолисті старанням жіночої промислової кооперативи „Труд“, Львів, Ринок ч. 39. Умови примяття: Практичне знання шиття і крою суконь, визвілка з кравецької корпорації (челядницький диплом), покінчення виділової школи.

ЖІНОЧА ПРОМИСЛОВА КООПЕРАТИВА

„ТРУД“

Львів, Ринок ч. 39.

ПОРУЧАЄ РОБІТНІ:

1. Жіночого, мужеського та постільного білля.

2. Жіночих одягів, костюмів та плащів.

Склеп „Труду“ має знову на складі полотна та кравецькі додатки.

ВЕСЕЛИЙ КУТОК

ПОРАДНА ЯВДОХА.

— Явдосю, — а ти чому поставила колыску з дитиною на столі?

— А то тому, прошу пані, щоби добре чути, як дитина впаде на землю.

З ФІЗИКИ.

— Яка є найбільша сила водна на землі? — питає професор при іспиті з фізики.

— Жіночі сльози, пане професор — відповідає іспитований.

Малого Юрка повідомляють, що бузько приніс йому малу сестричку. Питають, чи хоче її бачити.

„Ні“, каже він, „але бузька то хочу“.

ПРИПИСИ

Амонячки.

50 дкг муки, 2 яйця, 12 дкг цукру, 2 дкг соди амонякової, пів склянки теплого молока 6 дкг масла, ванілія.

Масло утерти добре, до цього додати цілі яйця, цукор, ванілію, амоняк розпущений в молоці, половину муки. (Замісити втером). На другий день додати решту муки, ще раз добре вимісити і тонко виточити. Викроїти формками дрібні тіста, поколотити вилками і пекти в гарячій рурі.

Лучки з анижом.

4 жовтка утерти з тільки дкг. цукру, скільки заважили 4 цілі яйця. Муки додати скільки важать з яйця і піну з 4 білків. Ложечкою накладати на бляху смаровану воском, посипати анижом. Пекти в дуже гарячій рурі. Гарячі унечені тіста брати з бляхи і згипати на дерев'яній ложці в лучки.

Солені пальчики.

14 дкг варених барабоць, перетертих через машинку від мяса, 14 дкг свіжого смальцю, 14 дкг муки. Замісити тісто, точити декілька разів так як французьке, розвалювати дуже тонко, краяти вузькі на 1 см паски та посипати кминком і сіллю. Пекти у вільній рурі.

Капуснячки.

Тісто таке як на пальчики. Краяти малі квадрати і накладати солодкою капустою приправленою як до капуснячків. Посмажувати яйцем і пекти у вільній рурі. Замість капусти можна дати дрібно сікану не товсту шинку.

Кекси.

12 дкг масла, 4 яйця, 1 порошок Еткера, 25 дкг цукру, 50 дкг муки. Вимісити, тачати тонко, викраувати ріжні формки, пекти у вільній рурі.

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок ч. 39., I. пов.

За Редакцію відповідає **МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА**. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

ШЕЛОМИ В СОНЦІ

10)

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ

написала КАТРЯ ГРИНЕВИЧЕВА

Приборканий стопою переможця, коли рука напала до мести як мід, він бува, читав з рознуки й нудьги у сутінках старовіцького крилоса Видубицького монастира. Розбирав Поучення Василя Великого, Пандекти Нікона Чорногорця й засипляв над Златоструєм, — пард проміж овечок білорупних...

Ликував. Бліде і темне, немов згашене обличчя сміялося беззвучним сміхом, від якого серце забувало йти своєю дорогою. І коли похилений на гриву бахмата, всю в стрічках і брязкальцях, гнав вюнко через галицькі землі, здавалося, що се змня, готова вжертися у п'яту босоногого.

А хиза чадь, як на весілля текла в слід йому: буйно гомоніли дудельники на постоях, біля кострів із кїтлами співали розгульних пісень мандрівні шибай-голови і кричали хвалу війні захожі Варяги, підісши у верх оковане залізом підборіддя, як вовки, що виють проти зіряних висот.

Коцї, обозна служба й собі безжурно та глуно пирували.

Купальна ніч була. Деся там по селах бігли дівчата понад воду тонити Купайла, вільхову тичку зі жмутом волошків та мятки, з горючою свічечкою проміж зелені, та співали веселу пісню старих часів:

— Іде Купайло тонитися,

А за ним дівки — дивиться...

Хмуроока свекруха оминала колицку з червоним яблуком верх перевіса, розповитеньке онуча, що пручалося там у крику без сліз і глумливо подавала з порога вістку місячній ночі, людському поговору:

— Ой, люлі-люлі, дитя, спати!

Не на роботі твоя мати!

Ой, твоя мати на вулиці,

Розводить дівкам Купалиці...

З глибини садів, з висоти сільських перелазів відповідала їй пісня невістки, закріпощеної до суду-віку у свекри осудливої та неприязної, у мужа розтратника та п'яниці:

— Ой, як я маю виходити,

Вам Купалицю розводити?

В мене свекруха не матінка,

Дитини мені не вколише,

Мою утіху тяжко лає...

В Купальну ніч, як відкриваються сокровища, цвєте панороте, а сивобороді старці сіл вбивають на черездорожах осикові кілки проти вовкулаків, Галич зловище насунув старі брови і дожидав гостей, — не з хлібом сіллю.

Наддністрянська долина-звабниця простерлася сивими пісками, емалюваними островами лісів, байдужа на все, що не було нею.

А чорноризець гуляв, — його гнучка тінь здавалася падати на ціле місто, обведене потрійним валом, палісадою з могутних ціляків, рівною з верху як улиця.

Воно що раз горіло наново від пожежі мідяних кольчуг, списів зі сталі, крилатих шлемів, високих...

Крізь вирізи у срібній блисі, що опускалися з його шелома на обличчя й шию, аж по груди, Рюрик глядів дремливим поблиском очей, як сонце, що викотилося, — кріваве.

Його кістлява рука мстила і перед очима джури, який не вспівав подавати йому стріли, літали багрові різки.

Полудневих воріт боронив Милоніг із Бобрики, одноокий Кмита і оба Хиличі, Лазар і Марко. Їх сили скріпляв десяток чорночубих Радивових синів, купнірський і кравецький ціхи, сотка угорських лучників.

Сам Радивой обгорілий і чорний як Огарянин від пороку та поту, стежив пильно за летом каміння, — де справив розреготану панчеку смертоносних пороків, дубові зуби шереширів та стрикусів, там зараз-же позіхала зловіща прогальна, немов обмалена громом. І Радивой рум'янів доброю мсттю, тріумфом героя.

Жара, чим далі розсиналася білим пилом, сліпучим, і сонце завішене над головами з ідкою силою розпикало тяжкі скрижалі цитів, сліпучу луску нагрудників, червоні вістря мечів.

Андрій з Болохова держав у лівій жмені стяг розпийтий тризубом, гордий скарб держави, золотий і голубий, як зоря серед неба, — у правій стискав коніе, зрумянене кров'ю і сонцем. У тисячеголосому роззвучі смертного хроніння, безумної лайки, окликів тріумфу та голосних чихів молитов, сторож знамени пияів як на розгульному пирі.

Біля Андрія так близько, так вірно, як власна тінь, боролася за честь Галича, за право народу, струнка гей смерчок поява у панцирі з прозорих мідяних спіралей, крізь які мелькала соняшна зелень опанчі. Борець-дітбак орудував списом чи не у перше? Він читав скупчено, весь замінений в око, поки чорні, жовті й червоні туловища зайдеїв виринуть купою верх бервен частоколу, а тоді бив вістрям списа у саме серце пекла.

Підскок, бойкий гей вітер, яким він падав аж на край стіни, щоби вирвати з ворожих рук опору й відштовхнути їх, на віки пікому непотрібні, пригадував наглий фуркїт птаха над ватагою хрупців, що жузжать серед листя, — а пал рухів, дуже молодий, заставляв декого обіч, тільки не хорунжого, повертати на борця захопленний блиск очей, короткий як виїмок хвилини.

Хто був борець? Ніхто не знав його.

— — — Полудне повернуло їд заходу, блакит посірів. З укріплень церкви св. Богородиці, де скупчилася головна сила угорської залоги, гнало каміння, мов зливний дощ. Люде вмливали зі спраги, очі переставали видіти.

Як на те, вискочила з глоти босоніжка, вуличний смільчак, з двома жовтими кісками на раменах, — зняла з пліч повного дерев'яного водоноса і заткнувши в оспіхах крапчасту спідничку за стан, підбігла з цинівкою до першого на стіні.

То Андрій зірвав із голови свій шолом з визерунком парда над очима і верг у чийсь стрічний руки за глотком води. Не зрозумів нічого, коли філя теплої крові попнула йому зі шиї на груди а світ пішов широким перевертом.

Він упав на коліна, аж дзвоном жвакнула мідь на колішників, затріпотав пустими руками, як на глибині, а тоді повернувся лагідно у бік і миттю простяг горілиць.

Прискочили до нього Лазар і Марко Хиличі, заплели раменами і волікли аж там, на край стіни, де на Андрієве тіло ждала многота корчавих рук. У цю-ж мить грянув кругом крик під небеса, але вони не чули його:

— Стяг! Д'горі стяг!

— Ай! — замахав руками чекурний хоч у панцирі лицар із Франків, Одільон і спалахнув у путрі як ялова скипка від сердитого розчарування, — ось знову слабке місце! Глядіть, друже Євльфе, яка нестійна метода боротьби! Удар змістом чудовий, та по ударі — порожнеча... Видержати-б до кінця, мязи в зусаллю, дух на поготові й побіда їх, а вони... Як діти легковажать ворога! Очевидно, цей бе, аж тріски летять!

Євльф, високий, ставний паресь у північній зброї, блиснув оком як рись і заляв: стріла Рюрика зірвала як раз кичку з його шелома.

Кинув борзо крізь спечені губи:

— Зі Сельджуками було гірше...

І весь замінений в око, потону в наново у боротьбі. Не задля цього він прибився туди, щоби у розслідах над воєнною тактикою Руси лягти головою!

А Рюрик, стоокий, звалився туди аж грім, — і пер... Заклекотіло на стінах, безліч рамен витягнулося на

обум по уронену святість народу, але дарма! Оутолока, ніби безпросвітна метіль накрила собою все. Внизу-ж Рюрик плигав рисем проміж своїх і кричав хрипло, аж кров трискала з посічених губ:

— На прю! На прю!

Хто це?

Ніби небесна ява у промінню прозорих спіраль нагрудника, ніби той смеряк, що загравою оплив як золотом, двигнувся над столочений лап людських тіл незнаний герой: він станув на вишпиньках одної ноги, друга-ж будьто підлетіла вспять на невидних крилах...

Одну, одніську хвилину він хитався під своїм сляливим тигаром, тоді, як зі стіни падав попри нього чийсь молодий, розхрістаний труп і зараз-же випрямився у почуттю величного моменту, та високо в лазур підніс клейнот без цінн, — стяг подібний сонцю.

— До нас! До нас! — кричали з перших рядів, де видніла прогалина, ніби видерта зубом собаки.

Борець зачув цей зов із нутра тисячі сердець і як ластівка на свіжому оранку, так він упав грудьми на те місце, де стіна щитів розсунулася нагло, немов дараба на крутижні Черемоша і широко роззявилася загуба.

Порожній трикутник, димуючий хмарою дрібного заліза проміж два скосі бляхи оборони, виповнила тепер грізна народня оріфіляма, як зміст чину понад всякий опис.

У крилатому пів-рухові борцевих колін, у дівочім підемі рамен блиснула вокруг дика краса борні, від якої скосий блях щитів зіштовся верхів'ям і стопив в одно.

Навіть стріла, що шугнула з зойком край стягу і зарилася не в зелене узгір'я, ні, — в йно що розтулену грудь, зеленню перевиту, — не змінила нічого в суворій силі моменту. Стяг стояв ще одну мить ніби закріплений останнім в життю хотінням людини, а тоді закрутився довкола своєї точки опору, ще став...

Поки обі русі коси, що виповзли з під панцира в прозорих спіралях, — в лицарській хвалі замітали стіну, і по вік молоде Ясинине тіло з раною врубаною в серце, перемайнуло в товпі, повернене щасливим обличчям проти вечірної блакиті, понурій, запечений в боях первенець Радивой ухопив прапор обіруч і сказав похило туди, де ще кричали що сил:

— До нас, до нас!

Навала стріл зашипіла, заревла, стало мрачно, як на досвіті.

У сей жахливий сумерк, що вже через хвилину став чогось то прозоріший, у зловіще відхилення в один бік грудей, рамен і пліч, впала нагло як гураган непроглядна, здавалося, галич, — не галич, а розколикана ярим гнівом буря чернолюддя. Ринула на конях без шоломів, без щитів, страшна, як праведний суд. Жвакнули їдко коси, червоним блиском вдарили сільські бардини і глухо озвалися ціпи на смертельному току.

Хто вів їх? З ким прийшли?

Ось він, пружний гей рись, що паде на цілу стаю собак, Ждан... О, як горить це темне чоло під зісуненою в зад кропивною шапкою з підвісами! Як скачуть по раменах жмути волосся, ніби снопки вогню у розгар пожежі! Як женуть опередь нього потоки народу, воюють коліними й зубами кожну криваву пядь землі, — кричать перемогу! Сліпне сонце від багрю калчурів, гасне небо від шафіру хусток, від крисань у перах джой!

Ще раз! Ще раз! Рвуть списи, щити з остовпілих рук, — перемога їх!

Андрій з Болохова дужався з вічною тьмою, — то падав стрімголов з чорними бурунами в отверту пучину моря, то знову віднаходив себе на одну мить, на філях світла, в дорозі під самі зорі.

В один мент світло винесло його ще раз туди, та не вернуло назад.

Як роса чисті, як мова непорочних заколоколили колокольці на вечірні мниські молитви:

— Радуйся, огненний столпе, наставляй суцня в тьмі...

У горенці на вежі замку стояв духовник Романів, Варлаам, та глядів на ворожу навалу, — хмарою зсунулися брови на тяжкі повіки, старець розмовляв з Богом своїми словами Письма:

Правив:

— Господи, яко вогонь, що палить діброви, пожени їх бурею Твою! Нехай щезнуть, як вода розлита! Нехай отвориться преісподня і проглотить спомин їх!

Небо затяглося сепією, майже без сумерків схилилася ніч. Червоно-золота піджога що на кілька хвилин розгорілася крій овиду, згасла — на поля упали вохкі тіни.

Обриси галицького побоевища очеркали аж по наддністрянські очерети криваві щупальця смолоскипів. Вони розглядали землю, шукали побитих і намічали просторонь, на якій лютував бій.

За ними рокотів грім і тяжко вдарили перші каплі дощу. Наближалася буря. В її песамовитім шумі пропали без сліду згуки кіньського тупоту та скрип колісся під раненими й воєнним статком чорноризця.

Що жило, йшло на розтіч.

На ранній зорі, по молодому сизою хмаркою переснутій, роздер, правда, мовчанку невольний ломіт мійських таранів, але на зачіпку не було кому відповісти.

З повної груди задзвонили тепер дзвони всіх галицьких соборів. Нарід плів товпами от як у Великдень, серед окликів, гомону, лент, співів, мальованок...

Плили і з сіл, йшов безпечний гомін, повільний:

— Страшні-ж вони, отсі Караколнаки, Господи, воля Твоя! Вечером так боїмося, аж повянем! А приймемося вечеряти, на потемках тарахкаєм ложками.

— І наше село весь день більше на воротах, чим у полі... Як котрий суне, то ми в крик, ніби за свиньми, а жінки, — котра на під, а котра крізь вікно, на городи...

Радість розширала серця, починалися жарти. Хтось гамував:

— Гей, а з котрого там села такі розумні?

Проміж жінок шугав на оспігах Бюльфів чура, простоволосий, кутав лице в обі долоні, гей від лютого болю, та якась бистроока з підгороддя налетіла бурею, за рукав його, зраділа аж тепер вічним лазуном:

— Курий тобі, німото, а? Селами красти сповигаєш? Ще одна в мене плентається на твій неділюшний обід, харцизяко!

Періщила його зі смаком, — хто на впереїми, — й собі.

В цю хвилину закрутилося як вітром по рівньому: з ревом, сміхом, проклинами товпа гнала опередь себе жінку, простоволосу, в парчевій ширинці й жовтих, звенигородських чобітках:

— Ти, зраднице! Ти вража причено! Шовком плечі наряджуєш за людський плач?

— Така, — з втіхою міркувала Ситничка з Чепи-бісів, — спідниці підтикала за стан, жидам воду доношувала, а тепер бояриня учинилася! Вона-б рада, щоби війна була сто літ! А наша газдині мала хату й маржинку і всяку розкіш, то її шовки не в диво, ні... Ох, то-сми колись добирала, ба це-б, ба те-б, а сегонне зблідла-сми, путері нема! Угри нас безпечили, безпечили, а вражий син як увалився, до маржинки, до возів доступити було гайба, всю працю-смо полинали...

— Твій талан, любко, довічний, бо на своїй землі сидиш! — правив хтось повагом, як схимник. — За те зайдеям гей тій піні на воді: забулькотіли й нема.

Так, — битий соромом, жалений ранами, по слідах недобитків, що не дбали більше про нього, обсміяного по вік, князь чорноризець втікав, куди ноги несуть, з жаху, щоби Андрій меч не запер йому дороги, коли не на Київ вже, то бодай на Овруч.

Він пер ніби осліплений зі стику грузовиною й пісками, нетічю та суходолом, крізь столочені хліби, знівечені соняшникові гаї, метав проклони на власний слід.

За ним волікся вмирати його порубаний джура Домавій, вірний до смерті.

ШЕЛОМИ В СОНЦІ.

„Зберемо жінців, сімсот молодців,
Зберемо возів, сімсот обозів“.
(З нар. пісень).

Заходові облаки як сувій золотоголаву проміж со-
болі, понад чорнобір. То тут, то там хатка счервонена
попалом у тумані верб. Осторонь, кривулькою по-
тік, при берегах посвіт, несамовитий, — течійка крові
з чийогось серця.

Он вражий лучник розтягнувся горілиць, руки до-
лонями у верх. Повз пальців бігають муравлі, червоні
й чорні. Лучник тріває посеред зелени, ніби наслухує
згару, ще й доси з курином. Або мріє з усіх сил, приспа-
ний терпким дурманом матерінки, від якого хмеліють
також муравлі. На устах осміх, трохи ніяковий, ніби ухо
чує ще доси твердий глум села:

— Гей, як баби заберуть кочерги, то мете і штани
липати!

Ні чечітки, ні синиці, глухе гилля над бовдурами
придмленних стріх. Ніде більця доріжкою, ніде...

Це Пятидні, над селом двір Товстого. У далечі обри-
си столярного міста Волині, золотий посвіт Володимира.

Княгиня сидить пів-лежма у кріслі в коверцях, ви-
сокий копіт підков, що йшов з нею крізь биті шляхи,
не вгавав, — кожна думка це блеск і ритм колісся в лету.
Малі ноги у чиямх задертих, як червоні човенця, —
над головою низький півкруг стелини, ділений в четверо,
уся-ж грядня під трома аркадами в дванадцять луків,
як кам'яні брови. Проміж поля трикутних глибин пи-
сьмо: місяці в лицах. Кметь у кучмі, що гріє руки по-
біля ватри, дівчина, що несе квітки, винозбори... Все під
старовіщою склицею, якої тайні не знає ніхто.

Яке-ж це добро стежити ось так без руху за кру-
тійшою тіней верх поливної долівки, скрипів зі свасти-
кою, добрим амулетом, ослонів під налавниками у жов-
тих огнях! Прогули страхіття розпучливого подвигу, лі-
гва в незаних житлах, сні, насуплені недовірям... Ще
й ранки, коли в трепеті душі стрічала Аклана біля воза,
як ладив його до дальшої дороги! Міг-же, хоч з тавром,
цільнути ніччю зі скарбом Мстихів у степ, у вирій...

О добро, мріяні! Від піль гень, бренькіт серпів, го-
стрених об бабку, якась гребеночка має рукавами над го-
ловою, ніби ладиться злетіти над свіжим курганом, над
розбитими межами... Співає...

Будьто й не слідно руїн та згару від пімети Лісконо-
гого і сонцем осяяні всі дороги, де гнала в крику і крові
громова січ Андрія.

Княгиня слухає, — крізь недоперті двері два голоси,
музикою, один матери а другий дитини:

— Що гляну, донечко, черешень у кошілях хоч
жмутком та поменше. Вечір іде, нікому рвати знову.

Чийсь палець на устах, голосок із сопілки родом,
раз сміх, раз сльози:

— Богиньки з черешнями в суміш, матусю... Під-
тягне кожна зелену ніжку під себе, ні трохи її не видно.
А тільки ви за двері, що найчервоніше на втіки, котра на
під проміж сушеницю, а котра в комору, у глечик із мо-
локом...

Хтось там жваво порастає біля челюстей, хтось
вищує у протязі:

— Богоночки, обманнички, а геть-те на гилля!

Стук-стук!

Увійде Товстий, просторічний:

— Княгине, я тільки що з Володимира, запорай
війд у замок на завтра, як бажаєте. Місто кричить під
небо з утіхи і з усіх сторін текуть люди зі свічами в дарі
церквам, а рада міста вислала в замковий собор шату зі
шкарлатного оксамиту і коня, цілого в шкарлаті. Вико-
чують бочки зі смолою для вечірних огнів, грища висп-
івають піском, а силачі міста заздалегідь обвивають пя-
стуки шовковими хустками для завітрішних дужань об
меч, дар столиці...

Обернувся, слово молотом, газдівське:

— Дівко, гей!

Він дав дорогу чорнокосій служебці з вечірним сон-
цем в очах:

— З княжих це скарбів, — шати вашої свекри,
храмові...

Служебка стелила верх скринь наручча уборів,
твердих і шумливих, як наручча листя. А скрині ясно-
дубові, а ткань золотом процвітає, на шовку птахи і гил-
ля, квітки і звірі. Сукні-ж як дзвони, — з узькими ста-
нами, смутнасте сяйво у згортках, ніби від хвилі високих
грудей, від тайні минулих красот...

Верх уборів рантухи біло випрані, з мережевом так
чітким, як день.

— Колесниця мабуть ід нам жене, — покмітив бо-
ярин.

Справді, загуло бреньком, — стало.

Княгиня перепрошувала Товстого: від втоми і насо-
луди спочивком сидить отце самотою, осторонь всіх.
Прижмурила очі до півдитинного сміху:

— Скажіть, боярине, чи є ще край кївських воріт
у Володимирі така вузька вуличка, що коли їде віз за-
пряжений волами, треба тікати у сіни домів, щоби не на-
стромитися на роги?

— Деж їй діватися, княгине? — і собі осміхнувся
Товстий та перечесав рукою чуба над чолом сміливця,
у загарі боевих днів. — Вуличка ця сьогодні одна з най-
більше відомих ізза ситих складниць і веселих купчих.

— А коли так, боярине, то чи є ще над домами ста-
рих Товтивилів поперечка з мальованого дерева, що тор-
чить над дорогою як дуга над потоком, бо оба дома є, як
рукою подати, напроти себе? І чи доси цєю дугою біжить
хвостатий лисок із дерева, а за лиском деревляна стал
собак?

Хотіла ще питати, але нагло припіднялася в кріслі,
вергла думку понад поля:

— Трох їздців на окруті бору, трох їздців під
штрих, як один! Поводи червоними струнами, а кички
шеломів в адаманті, в росі. Триглав, Триглав з чорного
каменню, що кинув святий острів і здоганяє життя! Ох,
як там коні вються, що рвучкі, що грізні!

Товстий не ворухнувся, запевнений понад всякий
сумнів: він знав, хто це.

— Так їздять трійцею Мончук, Никифор і Мсти-
бог. Романовій крові волость на стяж, — от що жене
ворогів з їх нагрітих нор!

Ще оклик Товстого гремів під стелиною, коли його
накрило глухе ридання, хтось там упав у стрічні обійми
і кричав із дна душі:

— Горе мені, посестро, по вік! Мстибог з братами
стид приняв, у голий світ утечу задумав... Ратуй могого
дружину, всіх! Жадаю милости, тригубе прошення при-
ношу...

— Мстибог? — повторив голос ясний як скло від
наглої стужі. — Або-ж він чого дождає вже тепер для
себе? Глянь, як несе свою гординю верх голови! Куди ти?
Під копита? Проснись!

Тишина гей пух глагоїть упадок з висоти надій. Як
любо від заграви, у якій вже цокотять красі крильця
віщиць! Чути на обістю тверду мову Товстого і ще дво-
голос, жіноцький, тоді змовкає все. Світ як вода, про-
міння по береги.

Далечі малими ногами не побороти, мріям — це ігра.
І ось княгиня хилить важке чого під уплітками, очі ви-
дять, хоч вії упали в низ. Галич мроїться, Рафаїл з би-
чем над звидом коний, сліпа старчиха Нонна... Спить.

Яка шумлива пустіль перед ніччю, як много край
шляху могил! Святі гаї народу, свідоцтво Чину, не-
тлінно записане в майбутнім. Червоні човенця пливуть
проміж шелест барвінку, блудять... Найшли, дорога як
блеск, простісінка.

Самітна йде княгиня, двигає молодість свою, до
смерти одна. Або-ж це молодість так важить нестер-
пимо? Це Мстихів пай, прадідний, що його вона двигає
лакомо крізь біль всіх жил, корінням врослих у серце.

І дивніж-бо дворища крутом! Вкоротився талан, по-

гибла широчінь, газдовита... Люди, доземки, як за димним склом, ніби тільки нагадують самих себе... Мова у них змаргана, байдужна, — засвітить парча як огонь і вітер, то біля неї лата з чужого плеча... Краса і міць, — о, як далеко! Невже-ж уся країна, божий рай, прогнана в старці?

Розгортається сувій-далина: шлях до на Болшів, Чев? Хіба-ж і справді Галич це, що лежить купою нужди у глухій долині на простороні залуквянських піль? Невже-ж це Галич у диких корчах, з його сороком соборів?

Княгиня томиться непокоєм й озирає, де-б припочити. Перед нею поле в буряні, без стебелинки хліба, а сидить вона на поторощеній колюмні. На овиді якийсь корчавий Дуж у сорочці до кісток наляг собою на соху під залізям. Сив-зазуленька кує...

Нога у червоному човенці сперта об камінь замічує там вимовні нерівності, скупчення своєрідних скульптурних ліній, — і чинить рух назад. Це викопаний із землі капітель, на якому біліє людська маска зі суворо вищепленими очима. З її отвертих уст повисло буйне ростиinne плетиво.

Від глухого удару в серце мандрівниця слониться, шукає думкам опори. Хіба-ж це... храм святого Пантелеймона? Он дві знайомі колюмни порталю, звязані в безсмертність снопом різблених архивольт. Міра, спокій і велич: мармур, онікс і стобарвне каміння. Та який це вбогий лахман над клейнотами вітхненого орнаменту? Який глум завершив могутню наву насильством безглузлого склепіння? Хто забав? Хто смів?

Та пробір! — На ріднім сході, ген, від Дніпра, зойк копит в огонь й золоті? Вітри з над моря, орли степів? В іскрах шеломів ціпкі як свідомо воля, ряди боєвих чет? Опередь вождь-вибранець, з сивим бахматом в одно?

Гей, як там літаври грають, як у куряві рокотить табор, ще й спів гойдає дерева!

А він, юнак-гординя, цвіт душі поколінь, Ждан міліонів серць, мов башта утверджена верх всіх... І високо палів світ меча витязя, якого мати ще в лоні своїм назвала генієм народу.

То княгиня повисла очима на сліпучій картині й боговійний трепет поплив крізь її серце:

— Витай, велична сило, що встаєш із лона вітчизни! Ти непоборна, що була, є й будеш!

Хиталася як лист під легіт теплої туги:

— Шеломи, мріє, о, шеломи в сонці!

Сяйвий звал обкрутив її мов у танку, міниться день, лопочуть стяги, полум'я міді кричить у простори:

— Слава цілині, Романовій!

І зелен-бір мете землю, шумить:

— Владійте веселі, ви, що зберете все в єдино!

Іще грають весняні води під дарабами, шугає живина верх тисячі потоків:

— Вам, споконвічні газдове, все до дна, скляче й срібнолуске!

Земля-ж, глян! Розсікається рудою й мрамором, бє цілющими жерелами, у пристрасній жаді, — віддати все своє. — — —

Княгиня спить. Котиться сувій-далина: над Сяном ватри горять... Молоді груди оперті об зброю стережуть вічних меж. Он дуб скандує в повазі повість про красу борні. Кожда пядь землі — тут — свята.

А там, — обриси могутних міст шпилями здержують хмари. Княгині звиджується, що це селища самих святинь. Шум життя, як луна казочних розговорів на вдивовижу ухові бє в землю з птичих висот. У крутіжи блисків роздирає повітря стрімкий лет коліс під звидами вітрогонних ковчегів.

Чиясь рука встромлює тугійше трясучку калини за синь-обшивку шапки. Гилька сміється всіми ягодами від руху завзятої голови. Що раз перекликаються стійки. У луні стежних огнів пісня черкає воду, ластівка...

— — — Стук — стук!

Двері на стяж... Увійде Товстий, просторічний:

— Ви мабуть спали, княгине?

На силу находила себе:

— Так, я спила хвилину і ще гойдаюся проміж мрій.

— Моя сім'я бє чолом, просить вечірний хліб із нею поділити. Княжичі? Не проснулися ще з дороги. У світлиці ваше ложе готове, як раз там спалили кадило.

Встала у припадумі: богомогутне сонце горіло й досі як ватра над чорною смугою борів, вказувало болючий шлях, проміряний у сні.

Вона зійшла поволі зі сходів у каменню, на яблуневий сад під россою, — ніби слухала боярових слів, якими намічував приваби новосілля, та хилилася біля чола на той бік своєї туги.

— Там... Дністер... — засвідчила у якійсь хвили боеким движком брів.

Випрямлена, хиталася полегки у своїх довгочубих чижмах із ширинки, милувала очима смугу овиду верх піль, де товпилися роззолочені хмари зі щитами та з колієм. Тоді-ж стала торжественна аж до дна карих зіниць і з силою окликнула своє серце:

— Так, чи інакше, Галич... буде наш!

КІНЕЦЬ.

ДЕС

I.

Жінкам.

Досвіта запрягли нас в кират життя. А як в горяче полудне загорілася вісь — зупинився круговоротний хід.

Піднялись голови. „Який простір! Гуди! Мерщій!“

Ми кинулися, щоб бігти у простір, але ноги не знали бігу й почався знова круговоротний хід.

II.

Нове життя.

В мойому лоні дріжить життя! Чувш?! Дріжить, нове життя, нова пружина, а може й мотор!

Мій крик роздер повітря, а нове життя розплющило очі. Якто?! І нічо не схвилювалося тоді, коли божественний крик роздер повітря? І нічо не змінилося тоді, коли нове життя розплющило очі?

Нове життя, нова пружина, а може й мотор?!!

Нові пружини зайві — нові мотори залізані.

III.

Смуток мій.

Я була в святині надій і бажання. Шукала місця для могого смутку.

На зимних мраморних стінах застигло стільки надій і бажань, що для могого смутку місця не стало.

Я була в святині вічного забуття і спокою. Шукала захисту для могого смутку. У ямах закопані люди, а з ними тільки смутку — що для могого місця не стало.

Я була в святині розкоші й кохання. Шукала розради для могого смутку. Пані від розкоші валялися тіла самців і самиць, а кохання не було.

Ах! Смуток мій — це прогнане з життя кохання. Воно шукає захисту й не може ніде найти його.

Щоб оминати непотрібних обопільних поштових коштів при надаванні посилок за по-
сліплатою, просимо дуже при всяких замовленнях (кроїв, взорів, монограмів і т. п.)
надсилати належитість з гори, чеком „Нової Хати“, переказом, або поштовими значками.

Табелі кроїв з вимірами.

Виміри кроїв для смотриків і жінок.

Величина	для смотриків			для пань					
	14	15	16	I	II	III	IV	V	VI
Обем горішний	см 84	см 86	см 88	см 90	см 96	см 102	см 108	см 114	см 120
Обем в поясі	64	66	68	70	74	78	84	90	100
Обем в бедрах	90	94	96	100	105	110	114	120	130
Довжина спідниці	75	80	85	102	105	108	108	108	108

Виміри кроїв для дівчаток від 1—13 літ.

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Ціла довжина	см 45	см 48	см 50	см 55	см 60	см 65	см 70	см 75	см 80	см 85	см 90	см 96	см 102
Обем горішний	58	60	62	64	66	68	70	72	74	76	78	80	82
Довжина рукава	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	37½	39	40½

Виміри кроїв для хлопчиків від 1—13 літ.

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Зовнішня довжина коротких штанів	см —	см 29	см 33	см 36	см 39	см 42	см 45	см 48	см 50	см 54	см 56	см 58	см 60
Зовнішня довж. довгих рівних штанів	—	—	57	60	63	67	70	73	76	79	83	86	89
Довжина рукава	20	23	24	25	25	29	31	33	35	37	39	41	43

Ціни кроїв:

- а) велика форма крою (костюм, сукня, плащ) 2:20 зол.
- б) мала форма крою (блужка, спідничка, діточий одяг, білля) 1:80 "
- в) дрібнячки (капелюхи, ковпирці, черевики, тощо) 1:— "
- г) малий взір до ручних робіт 1:50 "
- г) великий взір до ручних робіт 2:40 "

ЗРАЗКОВІ МОНОГРАМИ

(ручно рисовані)

до гапту й вишивання хрестиками
в ціні від 0:50 до 1:— зол. за штуку.

При замовленнях не забувати подавати величину букв і до чого вони призначені (до хустинок, білля, рушників, пошевок, обрусів і т. п.).

НИТКИ DMC до ручних робіт:

- Cotton Perle ч. 8. в клубках 0:65 зол.
- " " " 5. в мотках 0:45 "
- DMC в мотках " 12, 16, 25 . . 0:25 "
- Moulinée в мотках 0:18 "

При замовленнях треба подати краску (найкраще за числом) і кількість мотків або клубків. До робіт, поміщених в „Новій Хаті“ можна красок не подавати, лиш зазначити, до якого взору дібрати нитки.

Гроші треба висилати рівночасно із замовленням, переказом або в поштових значках. На порто посилки долучити 0:30 зол. Всі замовлення полагоджується (за попереднім надісланням належитости) протягом 7—10 днів.

За посліплатою не висилається.

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО

ВИКОНУЄ готові або на замовлення ручні роботи з народними вишивками й мережками для прикраси одягів і домашньої обстановки.

ПОРУЧАЄ вишивані блузки, суконки, сорочки до народних строїв, білля, обруси, капи, сервети, подушки.

ВИДАЄ щомісячний журнал для збагачення домашньої культури „НОВА ХАТА“ з відділом мод і ручних робіт. Передплата вносить: на рік 18 зол., на піврік 9-50 зол., на чверть року 5 зол. Для Америки 3 дол., а для Чехословаччини 2-50 дол. річно. (Red. і Adm. Lwów, Rynek 39.)

КРОЇ! ————— МОНОГРАМИ! ————— ВЗОРИ!

**Лікарка Загального Шпиталу
Др. Софія Парфанович**

ординує в недугах внутрішніх і жіночих від год. 2—4 пополудни.

Львів, вул. Домагалічів 2. II.

**Робітня жіночих і діточих суконь
С. Монцібовичевої
приймає до науки шиття і крою**

Львів, вул. Хмельовського ч. 15.

**ОРИГІНАЛЬНІ КИЛИМИ Й МАКАТИ
проекту
і праці О. О. КУЛЬЧИЦЬКИХ
можна набути в „НОВІЙ ХАТІ“.**

Великий вибір!

Макати від 25 зол. — в гору. Килими від 50 зол.

**В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ХАТИ“
Львів, Ринок 39.**

можна набути такі видання:

Проф. Марія Омельченко — Вибір фаху.	Ціна 1.— зол.
Н. Селезінкова — Дитячі садки.	„ 0-80 „
С. Татух — Монограми, брош.	„ 2-50 „
	в оправі „ 3-50 „
Уляна Кравченко — На новий шлях	„ 2-50 „
— Prima vera	„ 2.— „
— Лебедина пісня. Проліски. В до- рогу. Голос серця.	— по „ 0-50 „

ПОЗІР!

ЖІНКИ!

ПОЗІР!

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ КООПЕРАТИВИ:

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

ЖІНОЧА ПРОМИСЛОВА КООПЕРАТИВА З ОБМ. ПОР. У ЛЬВОВІ.

АДРЕСА:

УДІЛ 10.— зол.

Львів, Ринок 39.

ВПИСОВЕ 1.— зол.

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. За Редакцію відповідає **МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА**.
Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок 39. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

Ціна числа зол. 1-80

N O I A

Л В В В . Ч 12

1 9 2 8

X A T A

Передплачуйте найдешевший, популярний,
ілюстрований двотижневик

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

ЦІНА В КРАЮ: на рік 10— зол., на пів року 5— зол.
на квартал 2-50 зол., на місяць — 80 зол.

ЦІНА ДЛЯ ЗАКОРДОНУ: на рік 2 американські долари.

Передплату приймає:

Редакція „ЖІНОЧОЇ ДОЛІ“ — Коломия, вул. Нова ч. 1.
„ŻIŃOCZA DOLA“ — Kołomyja, ul. Nowa 1.

Poland, East Galicia, Europe.

НОВИНА! ————— НОВИНА!

Вже вийшов багато ілюстрований

Альманах „Жіночої Долі“

„НАША КНИГА“

з додатком Календаря на 1929 рік.

В Альманасі знайдете:

Цікаві оригінальні СТАТТІ, Оповідання
й ВІРШІ! Багато ІЛЮСТРАЦІЙ! Кольорова
окладинка артистки О. Кульчицької.

Ціна в краю: 3— зл., з пересилкою
3-60 зл. Для закордону: 60 ам. цент.
Хто пришле гроші за 10 примірників
Альманаху, той одержить даром оди-
нацятний примірник (одн).

Замовляти на адресу: „ЖІНОЧА ДОЛЯ“,
Коломия, Нова 1. — „ŻIŃOCZA DOLA“,
Kołomyja, Nowa 1.

Poland, East Galicia, Europe.

НОВІСТЬ!

НОВІСТЬ!

Михайло Рудницький

НАГОДИ Й ПРИГОДИ

ДЕВ'ЯТЬ ЛЮБОВНИХ ІСТОРІЙ.

Бережани-Львів-Київ-Париж.

„НАГОДИ Й ПРИГОДИ“ це перші в українській літера-
турі „еротичні“ оповідання, написані з французькою
легкістю і гумором. Книжка друкована на білому без-
деревинному папері, має 268 стор. великої 8-ки. Оригі-
нальна обгортка в двох красках.

Ціна 5— зол.; з пересилкою 5-50 зол. Замовляти
у всіх українських книгарнях або у Видавництві
„ІЗМАРАГД“, Львів, вул. Костюшки 5.

В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ХАТИ“

Львів, Ринок 39

можна набути такі видання:

Проф. Марія Омельченко — Вибір фаху.	Ціна 1— зол.
Н. Селезінкова — Дитячі садки.	„ 0-80 „
С. Татух — Монограми, брош.	„ 2-50 „
„ „ „ в оправі	„ 3-50 „
Уляна Кравченко — На новий шлях	„ 2-50 „
— Prima vera	„ 2— „
— Лебедина пісня. Проліски. В до- рогу. Голос серця. — по	„ 0-50 „
Катря Гриневичева — Шеломи в сонці.	„ 5— „

ОРИГІНАЛЬНІ КИЛИМИ Й МАКАТИ

проекти
і праці

О. О. КУЛЬЧИЦЬКИХ
можна набути в „НОВІЙ ХАТІ“.

Великий вибір!

Макати від 25 зол. — в гору. Килими від 50 зол.

Лікарка Загального Шпиталю Др. Софія Парфанович

ординує в недугах вну-
трішніх і жіночих від
год. 2—4 пополудни.

Львів, вул. Домагалічів 2. II.

Робітня жіночих і діточих суконь

С. Монцібовичевої

приймає до науки шиття і крою

Львів, вул. Хмельовського ч. 15.

Видавничі новини!

Видавничі новини!

Видавництво „ІЗМАРАГД“, Львів, Костюшки 5

видало:

Іванов: Поворот Будди. Ц. 2— зл. — Цвайґ: Лист незнай-
мої. Ц. 2— зл. — Пільняк: Смерть Командарма. Ц. 0-60 зл. —
Цвайґ: Амок. Ц. 2— зл. — Арцибашев: Дикі. Ц. 2— зл. —
М. Рудницький: Нагоди і пригоди, ст. 264. Ц. 5— зл. —
Катря Гриневичева: Шеломи в сонці. Ц. 5— зл.

Замовляти у всіх українських книгарнях або у видавництві.

ЧИТАЙТЕ!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

Багато ілюстрований, популярно-науковий,
літературний журнал

„ЖИТТЯ І ЗНАННЯ“

На рік вийде 12 чисел. Кожне число по 32 стор.

Журнал подає знання з ріж-
них галузей науки й життя
і весь матеріал ілюструє ба-
гатьома образками й фото-
графіями.

Передплата на рік виносить 18— зол.
На 6 місяців 9— зол., на 3 місяці 5—
зол. Поодинокі числа коштують 1-80 зол.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ:

Львів, Ринок 10, II пов., Товариство „Просвіта“.

НОВА ХАТА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ
ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК IV.

ЛЬВІВ, ГРУДЕНЬ 1928.

Ч. 12.

ЗМІСТ: Уляна Кравченко: Замість автобіографії; Олена О.: Спогади; Вальницька: Жінка і Бідермайер; М. Дороцька: Вісімдесятилітня; А. Свенціцька: Лев Толстой і сучасність; Ріжні вісти; Народне мистецтво; Передсвяточний базар; Моді; Ручні роботи; М. Фуртак: Нова повість Катрі Гриневичевої; Дитяча лож; О. Ш.: Модерне білля; О. Ш.: 30 хвилин для здоров'я і краси; М. Ф.: І знову рік минув...; Заклик; Психологія в господарстві; Практичні поради; Веселий кутик. **Ілюстрації:** У. Кравченко: Обстановка хати в Бідермаєрівському стилі; Ноша села Тяччі; Захоронка в Теремовлі; Руханкова вирава; Складення сорочки.

УЛЯНА КРАВЧЕНКО

ЗАМІСЦЬ АВТОБІОГРАФІЇ

Коли читаю життєпис якої більше чи менше людецьку заслуженої людини — а знаходжу тільки самі дати, імена і такі речі котріб то до кожного раба божого пристосовати можна як: уродився... укінчив студії... одружився... упокоївся... себто чисту метрику — відсуваю неохотно книжку, небачучи в ній нічого інтересного. Яб чогось то більше бажала.

Не думайте лишень, що яких авантур Дон-Кихотських — або діл геройських — чи чудес-опису.

Ні — я-б бажала вірного відбиття життя душі — ніжних почувань її... терпіння її страшеня і бур горесних... вогняних...

Студіюючи любу мені науку природи — бачила я на плитах-картинах вугля відтиски древніх папоротей, а знаходячи найвіжніші жилочки, листячки відбиті — знаходила вірну подобу тих творів — котрі давно вицм творам натури місце зробили.

Бажала-б в життєписі відтиск душі знати...

На жаль не легко авторам біографії відбиття-подобу душі вірно читачам подати.

Рослина, котрої образ маємо на вугли картині, була в даній хвилині совершенною скінчено розвиненою... дух віколи таким не є — в нім рух — боротьба — стремління... неуняті, дрозжачі блиски і пронасти тіней, „невисказаний світ таємниці“. Так, по поводу вічного руху і зміни духа, годі подати відтиск його... га всеж в поодиноких епізодах — слідити розвій його можна, — можна відчутти — що серце-душа любила, чим дрозжала, чим терпіла — як доборювалася — доходила до провідних своїх ідей...

Дійсно в глибині душі я тільки служанка краси — клопюся перед красою чистого чуття... бажая, щоб

краса і мистецтво цвили, щоб і зовнішнє життя плзло в достатку. Золото, самоцвіти, перлини, мармор і цвіти живі, сади, водограй й гаї хай пишються... хай будять патхніння... любов хай огріває груди... хай звенить спів а думка свободна обіймає світ... хай царює краса, любов, добро, погода.

— Але хай буде се усе для всіх... хай щезають з лиця землі вперш голод, нужда і неволя...

А поки що — я співачкою недолі страждущих і обременених і сих ніби можних... і не тому, щоб краси у душі не мала — та тому, що не можу бачити і не жаліти, що між людьми за много голодних, нещасних...

Колись в ранці... і я відверталася від виду нужди — іменно тому, що краса в душі царила й краси бажала, що за тяжко було бачити нуждарів — поборювати себе треба було волі міццю... і я в блесках і згуках купалася в ранці життя... та пізнавши людське горе з близька — не можу замкнути очей — не можу про одну зовнішню красу співати... радаб піснюділом горе людий зменчити... зреклася честі співачки для співу.

*

Із шпиль мрій тручає дійсність в хлань — але огонь прометеїв в душі не вгасає.

Із сих низин темних, вохких лину — і життя тільки плоти-тіла піддатися не в силі.

І доси мрію про єдність-згоду діл і пісень і ріжниць між ділом а пісню не розумію, не хочу, не признаю.

Уява сягає до всего, що трівке, вічне таї не обмежене.

Велич і міць душі треба у ділах проявити, в життя вчарувати.

І чую у душі слова огняні... палкі неначе лива вулькапу... слова пекучі як олово стоплене...

І слова сі із серця пливають пінистою каскадою, тремтучі слова...

І чую безнадійну рознуку — слова сі між юрбу не дійдуть...

І чую проклони для тиранів-гнобителей...

Серце кровю кане і пісня з кровю мішається...

І пісня ся неначе протест і наче мука, і наче меч, і пісня ся в правдою — бо серце наболіле виспівало її...

Не виспівані ті пісні сумним мене оточують хоромом.

Душа уся іще не виспівалась, є у ній іще щось не висказане... не доспіване...

Все щось сказати моглаб... але кожна пісня — се біль... але кожна пісня — се боротьба... але кожна пісня — се часть її, се часть душі самої...

(1886—1888).

СПОГАДИ

В редакції „Нової Хати“*) побачила я случайно збірки поезій Уляни Кравченко: „На Новий Шлях“, „Рігма вера“, „Проліски“, „В дорогу“, „Лебедина пісня“. — Чимсь теплим і рідним повіяло від тих, невиваблих на зверх, скромних збірок. Особливо дві перші нагадали давні переживання, „юні дні, дні весни“, коли ще тверде життя не витиснуло на душі болючих мозолів.

Верховинське розлоге село, сонцем осяяні полонини, смереків темні ліси, далекий звук трембіти і мов безжурне дитинство, дитинство простодушної селюшки, серед природи на забавах з дітьми „скотарями“, на розмовах з сусідами.

А зимою, як запали сніги як тяжко було дібратися на другий верх „до сусідів“ — найбільшою приємністю було дібратися на самоті до „крайнього покою“, де в старій шафі крилися невичерпані скарби: книжки й річники часописей, що їх ми, діти приводили, все до нового порядку, чи там непорядку. Старі річники „Слова“, „Вечерниця“, „Зорі“, празьке видання „Кобзаря“, література Огоновського, твори Устияновича, Могилянського, „Русалка Дністровая“ та багато інших. Відтак долучилися до них Записки Наук. Тов. ім. Шевченка, Етнографічні Збірники, Літературно-науковий Вістник, Видавничі Спілка, Женецькі видання Драгоманова, Народ, Житє і Слово, тай загалом всі видання Франка, прислані таки ним самим як відплату за вівсяні крупи, післані йому моїми батьками.

Та аж згодом я могла їх читати, розуміти і цінити. А тоді, як я почала заглядати до шафи з книжками мені осмислітій дитині треба було перевертати все до гори корінем, щоби вибрати собі щось такого, щоби мені „подобалося“ — значить щоб я могла розуміти.

„Мість Верховинця“ і „Страстний Четвер“ Устияновича подобалися тому, що „се все діялося“ таки коло нас, в сусіднім селі, коло „того самого“ Довбушевого каменя, де і я літом ходила.

А чому так полюбила я дві сіренькі брошурки „На новий шлях“ і „Рігма вера“ сама не здавала собі справи. Зацікавила зразу своїм маленьким, забавним формом та загадковою назвою — а захопили тою цистістю, безпосередністю, теплом і простотою, яка бє з усіх поезій Уляни Кравченко — та я не вміла ще тоді усвідомити собі цього.

„Рігма вера“ — що це може значити? Треба було пояснень старшої сестри і її покликувань на авторитет брата, що знав латину.

Поезії Уляни Кравченко перечитувала в моїй молодості часто і тепер тяжко мені зясувати, яке саме вражіння викликало перше читання її поезій; які струни заворушили в моїй душі її думки, її чуття — її пісня.

Одно тільки знаю, що кілька разів перечитувала чи деклямувала про себе поезії Уляни Кравченко все почувала душевний підйом, хотіла бути ліпшою, потрібною в житті, дуже хотілося мати силу „йти на новий шлях“.

І будилася в мені вдячність для поетки за той вну-

трішній підйом духа, за ті переживання радості і тепла, які давали мені її поезії...

Не даром сестра не дуже любила, що я „лазила сама до жовтої шафи в крайнім покою“ — до її книжок. Книжечки Уляни Кравченко я „розчитала“, розгубила. Пошарпаними листочками грався потім вітер між являрами біля церкви.

І на дармо відтак, дорослою вже, питала за тими збірками в книгарнях, хотіла набути для себе, для бібліотеки в школі, для бібліотеки „Жіночої Громади“ у Львові. — Ці збірки були вичерпані.

Коли бачила відтак ті пісні Уляни Кравченко розсипані дрібними перлинами по різних періодиках — жалувала все, чому її поезії не зібрані разом, чому молоді жіноче покоління не має змоги любитися і кріпитися ними.

Довелось мені пізнати її особисто. На діточім святі чи вечірці у львівській „Весілі“ в домі „Просвіти“ до неї підвела мене, п'ятнадцятилітню гімназистку, її дочка Дора, з якою ми були знайомі з „Кружка Укр. дівчат“. Видалась мені доброю, виrozumілою як мама.

Однак розмова не навязалася. Хотілося задати їй багато питань про те про що читала зі стрічок і з міжстрічок її віршів — але соромливість взяла верх над бажанням знання — і я мовчала.

Тоді захоплювалася я жіночим альманахом „Перший Вінок“; все порушене в цій книжці було мені таке нове, інтересне і важке. Найбільш припали до внодобу „Товаришки“ Олени Пчілки і вірші Уляни Кравченко.

Другий раз стірнула я єї літом 1918 р. в Трускавці. Говорили про всі справи, які всіх тоді цікавили — про війну, про Січове військо, про Українську Державу, що відбудовувалась над Дніпром.

Зійшла розмова і на давнє, на час видавання першого жіночого альманаху, на завдання і змагання жіночого руху у нас. Розказувала про свою „Хроніку народньої учительки“ яка була владжена до „Першого вінка“ та не ввійшла до него, про свою працю, про розчарування і прикрости, які зазнала від чужих і своїх. Слова єї звучали не як докір, — обвинувачення — а скорше як пояснення, так толерантно, сказалаб ніжно говорила навіть про тих, що їй колоди під ноги ставляли.

Стала мені ясною тиха трагедія людини глибокої душею і великої серцем, що змушена була жити в наших тісних обставинах, учителювати під чужим, ідейно і національно режімом, серед важких родинних обов'язків.

Оскільки лекшою була праця Наталії Кобринської, незалежної від родинних і матеріальних обставин!

І мимо того Уляна Кравченко не плаче, не нарікає. В своїй поемі „На новий шлях“ не кидає гарних слів для других, а ділом зазначає на протязі цілого життя,

„Що духом світ весь обіймає,
Що хто лиш чоловік для неї брат
Що серце кращої всім прагне долі
Що бунту повне проти самоволі
Що людські рани всі єї болять.“

*) В Адміністрації Н. Х. можна набути всі видання творів Уляни Кравченко, що зазначено на окладівці.

Кинене нею гасло:

„Погорджуй сучасних судом, жий для ідей, працуй кривавим трудом, віддай усе усе за рідний люд!“ переводить в діло на протязі довгих літ взявши за зброю

„ту силу, що любов у груди ллє,
ту міць, щоб думи в діло осущати,
той жар, щоб з лихом битись і прощати
все, чим тебе невіжа і злоба бе.“

* * *

В найближчому році святкуватимемо п'ядесять-ліття письменницької праці Уляни Кравченко, а через рік сімдесятьліття її уродин. Українське жіноцтво та і загалом ціла суспільність певно гідно відсвяткують цей ювілей; чейже зуміють і матимуть змогу дати вислів своїм почуванням і своїй пошані для Уляни Кравченко. Для першої української письменниці, що в своїх

творах порушила суспільні проблеми, для найбільшої поетки галицької землі.

Сорокліття появи першої її збірки пройшло надто тихо, незаметно.

Одиноким оправданням на це може бути, що „коли зброя говорить, мовчать музи“, що в повоевній лихолітті загалом мало уваги і зрозуміння для поезії.

Тому хотілосьби, щоби молоде жіноче покоління щоб ті, що росли і розвивалися в воєнні і повоєнні роки зазнайомилися з всіма творами Уляни Кравченко. Щоби ті, які збираються „греблі рвати“ пізнали вповні ту, яка перед півсотнею літ закликала „на новий шлях“, якої душа до нині не втратила „оджж сніжнобіду і віру чисту в лютій боротьбі“, яка не лише кидає сама нові кличі, але в якій співі широким відгомонам відбилися всі кличі і ідеї видвижені в визвольних змаганнях останніх літ.

Олена О.

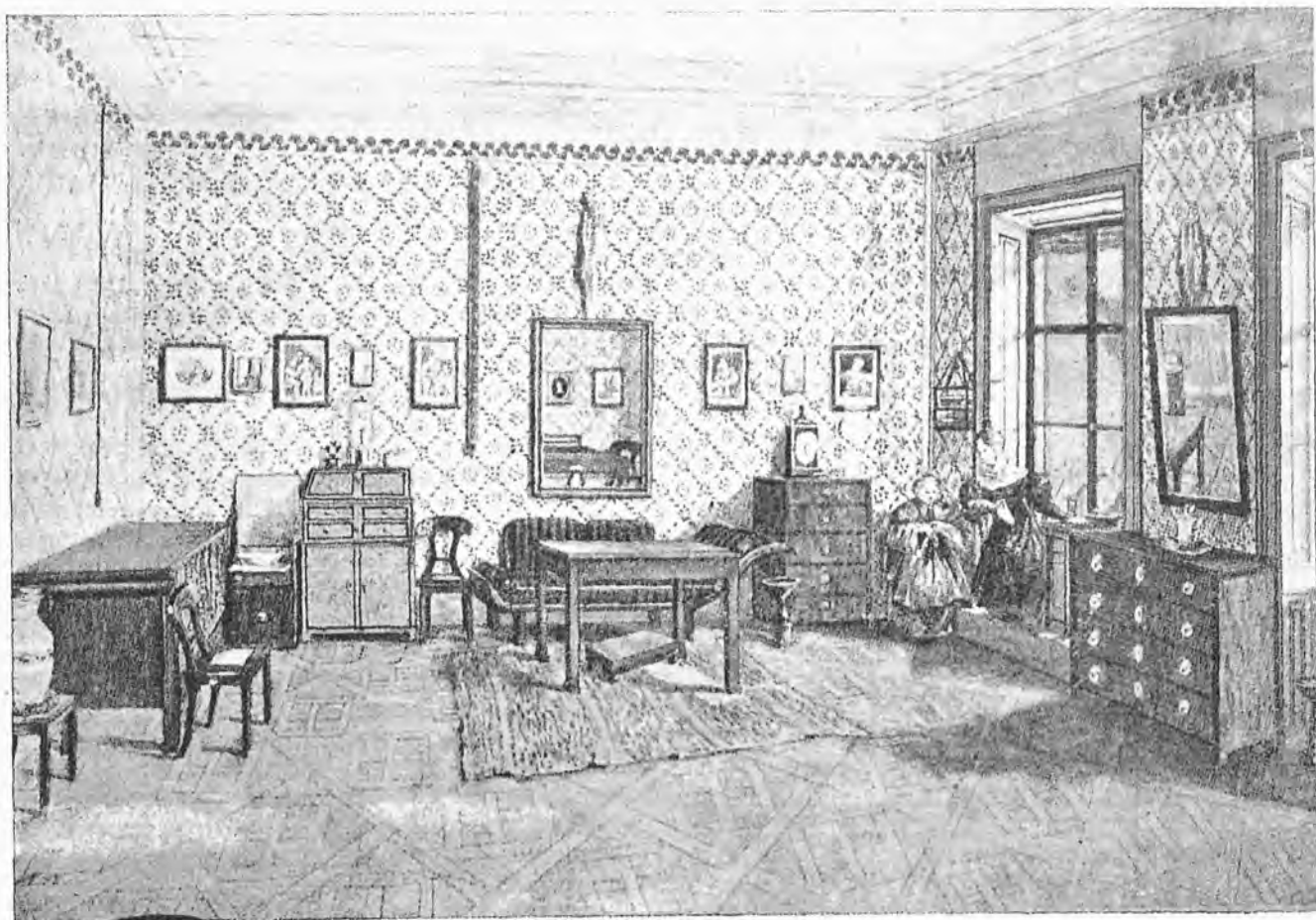
ЖІНКА І БІДЕРМАЙЕР

У зв'язку з недавно відкритою в львівському промисловім музею — бідермайєрською виставкою, хочу познайомити нашу читачку з цим — мало до тепер доцінюваним, та проте відроджуючимся в останніх роках — стилем, у якому важну роль відіграла жінка. Все, що не було ділом працюючої руки жінки цієї епохи, те у кожному разі було створене мистцями для її вигоди та прикраси. Це — можна сказати — стиль *par excellence*

мішкою іронії, та определения чогось міщанського, багато нижчого від проявів емпіге, чи всяких вишуканих бароків та рококів.

Опісля вона перейшла до історії.

Вітчизною Бідермайєра є Німеччина. Перші ластівки цього стилю явилися вже на склоні XVIII століття, коли по великих війнах та французькій революції дрібне міщанство (*Bürgerschaft*) виснажене морально та мате-

Обстановка хати в бідермайєрському стилі.

жіночий. Годі уявити собі бідермайєрське *interieur* без ніжної жіночої постаті, закутаної у широкі складки сукні, з гладко причесаною головкою, — похиленою над вишнвочним столиком чи клявікордом.

Розцвіт властивого Бідермайєра припадає на роки від 1815—1848.

Назву його виводять від німецького слова „bieder“ — добродушний. В початках назви цієї уживали з до-

ріально звернуло цілу свою увагу на домашнє життя, як на острів, де можна відпочати та відродитися. Вирафінувана культура та пишні стилі XVIII віку почали тяжити на умах людей. Руссо кинув клич: „назад до природи“. Геть зі штучністю! Інші великі люди епохи теж бунтувалися; Гете, Шіллер, Вольтер, переносять своїх героїв з палат, на лоно природи, до сільських хат. Архітектура починає пригадувати собі величаві та про-

те прості у формі, гелленські будівлі; поважає французькі впливи, та прямує до звязання доцільності з красою. По віденським конгресі у р. 1815 Західна Європа входить в повню розвою Відермайера. Квітчаті шпінні кришоліни, з кокардами, та продувні сукні емпіру уступають місць скромним, однокольоровим або зі шкотькмих "взорами, практичним сукням, яких одипокою прикрасою є мережані ковнірірки. На місце тюлевих та шовкових шалів — виступають кашміри. Зачіска з розділом, гладонька, в початках з локонами на бухах, пізніше тільки з косами довшола голови або ззаду на ший.

У мужчини — атласові убрання „ластункової“ епохи заміняються бронзовим або синім фракком, пошосатими шпіднями та циліндром. Роскішною вже є квітчата шовкова чи оксамитна камізолка. Треба ще тут спімпутити про одну особливість мужеського костюму відермайєрівської моди. Це є т. зв. *Vatermörder*, назва жорстока, що означає тільки ковнір білий полотняний, крохмалений, з дуже довгими відстаючими кінцями. Є легенда з цього часу. Син вертає по довгій розлуці на лоно родини і з радости кидається батькови на шию; та ковнірик є надто модний, і кінці його пробивають батька на смерть!

Повоєнна зубожілість дуже починається до розвитку доцільності та скромності в життю звичайного громадянина. Гомонить клич: спокій є першим правом та обовязком кожного громадянина. В мелодіях Шуберта та Вебера ярко відбивається настрої епохи.

Поволи, з часом, переходить цей погорджуваний міщанський стиль з хат — до палат. Аристократія навіть в ній дуже розлюбовується. Розцвітає меблярство. Провід у поширенню домашньої культури має Бремен, Гамбург, Франкфурт та Ляйпціг. Столярі найохотніше послуговуються карельською березою, червоним деревом, ясенем й грушкою. Форми дуже прості, великі гладкі площини з вигнуттям. Вся увага звернена на догідність та солідність. З новостворених меблів появляється: комода, вітрина (сервантка) та секретарик з десятками сховків. Капана та секретарик підлягають найбільш фантастичним змінам, а завісді дуже приноровленим до вигоди. Відчувається ще впливи емпіру, а навіть Людовика XVI, та проте ні сліду прикрас в роді лір, лебедів і н. з бронзи. Зужитковується тільки як

прикраси, природні жили в дереві та сучки і інтарсію.

Стіни — відмінно від песнокійного розривання площин в бароці та рококо, — покривається одиоманітними тапетами з китицями квітів. Під задержує подекуди в головнім зарисі, форму емпіру, у долині циліндрову, з прикрасами на горі у виді вазонів та стагуеток.

Відерманер — це стиль *interieur-u*, хата — це царство жінки. Тому в епоху відермайєрівську, жінка своєю рукою доповнює в домашній обстановці все це, чого не зробила рука мистця або ремісника. Стіни прикрашує вона пенсаяжками, вишиваними технікою *reclat point* або кораликами, — сільветками з чорного паперу, а глухою капани подушками з вишитими китицями квітів. Колись я бачила в одній хаті підвізок в формі серця з вишивками квітів, — певно дарований якийсь улюбленні особі, може старенькій бабусі, а може — молодій дівчині.

Як прикраса вікон є дуже уживані драперії. Клітки з пичками це теж необхідність цього зосередженого домашнього життя. Особливого культові підлягають: любов та приязнь. Кожний її прояв бував фіксований у т. зв. штампусі (пам'ятнику) у виді ніжних стихів та малюнків з аморками. Це все переховувалося старанно в лядирнтах секретариків. На львівській виставці є — пара жіночих підвзюк, дарованих в день вінчання молодій через поклонника, з відповідною дедикацією, повною ніжності та доорозичливості. У наших часах така дедикація, та при такій нагоді і на такому місці, малаб мабуть інший характер — більш свободний. Сто літ тому назад було дуже багато ідеалізму.

Вітрина (сервантка) була певне домашнім музеєм. У ній переховувало крім дорогого фарфору та хрусталів ще й родинні пам'ятки.

Золотарство творило прегарні композиції з золота, срібла, півцяхотних камінів та емалі лімузійської. Не в однім нашім домі найдуться такі старі дорогоцінності.

В останніх роках помічується ренесанс Відермайєра. По воєнних бурях люде знов особливо у ділянці меблярства та жіночих робіт шукають захисту у домашній тишині; та тільки замість далекого дзвінка почтарського, чи щебету пичок у клітці, цю тишину перебивають сирени авт, свист радія та дзвенкіт трамваєвих дзвінків.

С. Вальницька.

МІЛЯ ДОРОЦЬКА

ВІСІМДЕСЯТЛІТНЯ

Звичайно стрічала я її на побережжю. Сиділа у своєму візочку, в якому привозили її, закрита від сонця коронковою парасолькою із містерно виробленою ручкою і старечими полинялими очима дивилася кудись далеко, аж там, де філі до небозводу підкочувалися. Здається не замічала ні залитої сонцем пляжі, ні людей, розсіяних у сонці і воді.

Сухими безкровними пальцями плела якусь ніжну коронку таку, яку давно ще в молодості робила.

Для кого? — Собі чи внуцатам, що грались на піску над морем? Може поруч із білою питкою, котра під її дріжучими тонкими пальцями укладалась у дрібні узорі, снувалася думка вісімдесятилітньої, верталась у минулі часи, такі незнані для нас молодих, такі інші і такі далекі... а для неї такі близькі і дорогі... І розяснювалось поморічене обличчя, і якийсь живіший ошник з'являвся у полинялих старечих очах.

Пройшло життя, — здається довге, а таке коротке. Відійшли від бабуні і ті, з якими доводилось її ділити те життя. Відійшли... і немов забули забрати її зі собою. А тепер прийшло нове життя, якесь таке інше й дивне... І люде інші, і молодість інша не така як за її часів. Все тепер якесь галасливе, поспішне, нестійне... І вісімдесятилітня бабуня почувається тут чужа й самотна.

Я любила дивитись на неї. Здавалось, крізь її полинялі старечі очі я доглянула молодість старушки.

Виглядались морщини на зівалому обличчі, витягнувся немічний похилий стан, опав полинялий фіолетний чіпчик... і перед моїми очима ставала бабуня у своїй молодості. Лискучий атлас обвив тонку шнуровану стать її, на штудерно зачесаній головці, у важких зволах волосся, межі дорогими спинками і клямрами дві живі розкі. І соромливо довгими віями закриті очі, — потуплені у землю, а ізза берега суконки нахабно визирає кличк черевичка... А поруч із цим, піжнодрібні тони менуєта...

— Позвольте, що поцілую вашу білу ручку...

— Ах, пане, як можна! Ви рішучо за довго придержали мою руку. Я довше не можу бути у вашому товаристві! Люде дивляться на нас!... О, і мама...

І бабуня відходить скоро від нахабного героя, що поспів „довше придержати ручку“, а за нею маєстатично воліється довгий трен сукні...

Веселий сміх покотився побережжам.

— Стеф, — ти рішучо не вмієш обходитися з жінками. Таж я не лялька з порцеляни. Сильно обійми мене за стан! Так, — а тепер плинім.

Бух! І біла піна на мить закрила їх, а за хвилину виринають і притулені близько до себе пливуть між дрібонькими філіями. Вертають... Розсміяні обмоклі розтягаються на піску до сонця у своїх коротеньких купелєвих штанцятах.

ЛЕВ ТОЛСТОЙ І СУЧАСНІСТЬ

Дня 28 серпня ст. ст. 1928 р. святкували століття Л. Н. Толстого. Ювілей пройшов досить скромно порівняно з Толстою, хоча великий народолюбець, чужий і далекий людям сучасного Радянського Союзу. А ще так недавно він не тільки користувався голосною славою, яка рідко припадає на смертного, але й був довгі десятиліття осередком духового життя. Яких гостей не бачила колись Ясна Поляна?

Однак ніколи Толстой не був речником поглядів суспільності; він був винний від неї, як старозавітний пророк, що відчувавши в собі Бога, чув себе покликаним говорити те, чого люди самі не важилисьби сказати і не вміли би добачити. Толстой цим особисто не гордився, навпаки, він вважав себе за великого грішника і найбільше боявся, щоб не потерпіла правда, висказана так недостойними устами.

Його сувора душа не знала самоздоволення брехливих почувань і облуди. Толстой вже з молодих літ твердить, що життя це труд, самопожертва і любов. Толстой такий величезний, страстний, запальчивий, медвежий — мав душу сумирну, голубину, любячу, повну співчуття, тиху. Він був другом всіх пригноблених і понижених, другом „малих сих“. Спасення людству вбачив він не в поодиноких верствах громадянства, не в організації — але в самій душі чоловіка і в його совісті. Рільник, що працює коло землі був в його очах найбільшим до євангельської правди. Самодосконалення було головною понукою власного життя Толстого. Тимто він накликав кожного: найбільше для кожного чоловіка знати, як він має жити. Моральний закон висказали мудреці світа, а краще за всіх Христос. Толстой був запальною активною вдачею, тож він не надіявся на благодать церкви, на пасивне спасення благодаттю, що ослаблює волю до самодосконалення. Суворість ця страшила людей і в ній то треба шукати пояснення розходження Толстого з церквою.

Хоча життя йшло іншими дорогами, як учив Толстой, не тільки в Росії але і в його власному домі, всеж таки до його голосу прислухався кожний, коли й не все розумів. Толстой був чуйною совістю для всіх, мірою для всього доброго й лихого. Що скаже на те Тол-

стой? Питання являлося в кожному стані само собою. А він був суддя єдиний, безпристрасний, невідчужний, суддя праведний. Для нього не було нічого на світі: ні срібла, ні золота, ні слави, ні політики. Одна тільки правда — справедливість. І ту правду він не боявся висказувати. Можна не годитися з Толстим, але не можна не признати його величчя. А остаточно правда в загальних рисах є усе за ним. Ідеал моральний, вищий закон євангелія „Возлюби ближнього свого, як самого себе“ є вічний закон, що тільки постійно затемнюється тінню землі. Тільки дуже нечисленні одиниці можуть пропикнути у всю глибину його та вогнем своєї віри покликати його до життя.

Сам учитель ніколи не міг зміститися в рамках своєї науки: для того такі дивні противенства в його житті і науці. Будучи сам великим мистцем, творцем, він відкидає мистецтво, літературу, науку, творчість, цілу сучасну культуру взагалі. Великий оптиміст, буйний темперамент, що рветься до життя, доходить до самозапечуючої покорі, до „непротиплення злу“. Про які погляди Толстого й не говорити — а він віддавав на всі життєві питання — про його відношення до мистецтва, науки, культури, виховання дітей, до питань суспільних, політичних, релігійних — все і скрізь мусимо пам'ятати про його надзвичайно глибоке і гостре відчуження закону етики у відношенні до свого ближнього і любов до людини. Закон етики Толстой все ставив свідомо чи несвідомо улюбленим каменем у кожному своїм творі. Ідеї Толстого, помімо того, що були не придатні до життя, силою його великого духа всякали глибоко в душу загалу. Кілька поколінь хоч і мусили переступити через Толстого, але опалилися вогнем його світогляду, що липав в душі молоді слід на ціле життя.

Інакше виховується сучасна молодь. Радянський світогляд рішуче і явно витіснює з ужитку індивідуальний світ з його моральними цінностями, самодосконалістю, не тільки в суспільному але і в приватному житті, бо економічний підклад і класовий підхід признають там одиноким оправданим чинником людського життя. Немає що робити Толстому в нових організаціях і коопераціях. Для Толстого чоловік — цілий світ, а не тільки частинка величезного механізму. Радянський горюжанин найбільш інтензивніше відчуває силу організації, але не відчуває себе космосом; знає удачу й невдачу, але не знає морального закону; провини-упадку і підйому-святости. Толстой пілком чужий радянській молоді, що його навіть не знає.

Не ближчий Толстой і сучасному Заходові. Мужеський, бунтарський дух Толстого притягує його західних поклонників, головним американців. Але його світ падає глибокий, щоб бути зрозумілим практичному американцеві.

Для Заходу релігія і мораль тільки одні із чинників життя і культури. Для Радянщини вони не існують навіть як чинники культури. Для Толстого віра є всім, віра має бути основою всього життя; воно мусить з неї розвиватися і до неї прямувати.

Як мистець Толстой признаний усім, хоч життя було кожний по своєму, не любов'ю а дорогою боротьби за існування і явного чи скритого насильства. І тільки геній-праведник може на одну мить стримати людину на тій дорозі.

ЖІНКА В ЖИТТІ І ТВОРЧОСТІ ТОЛСТОГО

Кожний чоловік, хоч і геніальний, найбільше суб'єктивний, коли говорить про жінку. Власне життя, власні переживання, а найбільше родинні почування, інтимне відношення до жінки визначають його прихильні чи неприхильні погляди й теорії про жінку. Толстой не є винятком. Атмосфера старо-поміщицького укладу

Бабуся мов будиться з задуми.

— Дивний світ, — дивний світ... мурмоче. Якесь таке усе інше. А ті жінки!.. Хіба це жінка? Скаже, бігає, смалиться до сонця! Ні достоїнства ні поваги. І як вона думає дітей родити і виховувати?... Ні грудей, — ні постави...

Гай-гай, — нема то, як минулі часи. У шіснаціяті році виїшла заміж, у дев'ятнадцятому вже мала двох синів, а на двадцятому і донечка прийшла на світ, — а потім знову прийшли діти. Семеро... І всіх виховувала, — виховала.

Погляд вісімдесятилітньої спинюється на мені. Полинали очі обкидують мою статтю, немов говорять: „І ти до тих нових нездаєх належиш“...

— А ти де свого чоловіка поділа? — питає.

Чоловіка? — я ще не маю чоловіка відповідаю усміхаючись.

Не маєш? — здивовано розходяться морщини на лиці бабусі і погаслі очі пильніше глядять на мене, аж починають чіпчик скривитися.

— Не маєш? — повторяє. — А скільки у тебе літ?

— Двадцятьдва.

— І ще не замужня і до тепер не мала ні одної дитини?

— Ні, — усміхаюся.

— Господи, яка ти вже стара!..

І бабуся із співчуттям хитає головою...

ду життя, а потім довголітнє життя з жінкою Софією Андріївною витворили раз на все його, часом неприхильний погляд на жінку.

Романтичне захоплення жінкою ніколи не грало першої ролі в житті і творчості Толстого, але від диточих літ він створив образ жінки, що притягав його, — образ жінки-матері. Дитиною він втратив свою матір, навіть її портрет не заховався, але він тим сильніше може уявити собі їх духове обличчя, яке втілює в матері героя „Детства і отрочества“ і в князівні Марії з „Войни і миру“. Княжна Марія пегарна, немов чимось все залякана, але біля неї відчувається особливе світло, полум'я духового життя, що ставить її понад усіх красавиць. Не даром ці жінки не мають великої любови до своїх мужів. В очах Толстого жінка з надмірною любов'ю до чоловіка, до мужчини — взагалі тратить щось зі свого ореола.

Толстого все глибоко зворушувала безкорисна любов і саможертва, котрими його окружали від диточих літ прості, сердешні жінки: його тітки і няньки. Він відчував, що суть їх життя — любов.

Ніхто не терпів так багато від самокритики і самоаналізи — як Толстой. І він більше як хто другий потребував відійти від самого себе — любити. Довгі роки мріяв він про родинне щастя, вмовляє в себе любов до Валерії Владимірівної, довгий час випробовує себе і її, а вкінці розходить з нею, бачучи, як різні їх прямовання. В 34-му році життя Толстой жениться з Софією Андріївною. Подружжя по всіх даним удачне й щасливе, але скоро показуються розколини й надрізи дуже болючі, бо все забудеться, але надрізи в почуваннях любови тяжко гояться.

В житті Левіна і Кітті з „Анни Кареніної“ багато автобіографічного матеріалу. Переживання Левіна перед весіллям, терпіння його за своє минуле, почування себе недостойним чистої, невинної дівчини — це все переживання самого Толстого. Подружжя уважав він дуже важною подією в житті чоловіка. І за ціле життя не змінив він цього погляду. „После смерти по вартості, а прежде смерти по времени, нет ничего важнее, безвозвратнее брака“ — заявляв він у старості.

Софія Андріївна, як здавалось, вповні підходила до того ідеалу, що його вирізьбив собі Толстой. Чоловікові була вона вірним товаришем, десятки літ ревно оберігала його творчість і працю, де могла, була його помічником. Енергічна, бадьора — була прекрасною господаркою. Однак найсильніше почувала себе матір'ю і всею душею віддавалась материнству. А саме цей світ матері Толстой цинив найбільше. Нема жертв, котрі не принесуть мати своїй дитині. Світ матері такий особливий, що навіть для Толстого він не все доступний. Є в ньому якась невидима границя, за яку не може перейти навіть палка фантазія.

Кітті чекає на першу дитину. Ціла її постать окружена невисказаною таємничістю; тут тайна, якої не можна збагнути. Кожний найзвичайніший рух Кітті, її ручна робота, пройняті цим почуванням автора. Цей материнський ореол докруги голови жінки, це щось більше як достоїнство і слава.

Розходження Толстого з жінкою зачалось мабуть досить скоро, а з літами пропасть росла. Зударилися два світи, дві індивідуальності. Із здивуванням, навіть зі страхом завважає Толстой взаємну органічну залежність супругів. Він не знає де кінчиться він, а де починається вона. Не може він гніватися на неї, бо знає, що тим же самим себе. Така моральна залежність пригноблює його, це він відчував все, до самої смерті.

Кітті віддається родинному життю цілою душею, а Левин не може заспокоїтися, тужить за богом, а смерть з вискаленими зубами стежить його на кожному кроці. Правда, пробіски образу бога в рідкі мінати просвітління мерехтять перед ним, але він не звиріюється з цим Кітті, бо знає, що вона не зрозуміє його. Їй прийшло щастя так легко, без боротьби.

Софія Андріївна володіла життєвим темпераментом, вона все йшла в такт життя, а не боролася з ним. Ні-

коли пронасть не розкривалася перед її ногами, ніколи не відчувала вона, що гине. Родилися діти, мати працювала не закладаючи рук, потім журилася, щоби забезпечити їм життя. Мати не бачила смерті, що так живо стояла перед очима Толстого. Вона все думав тільки о житті і о всіх нових життях, котрі вона творить і буде творити, бо мати — це само життя.

Толстой жив у перспективі вічності — життя і смерті, а Софія Андріївна знала тільки площину щоденного життя. Не даром Толстой з гіркотою зазначає: мужчина рідко може зрозуміти, яке важне місце в житті жінки займають діти. Але він знає, що родити тяжко і болюче. Жінка зате ніколи не зрозуміє, що родити новий світогляд також не легко і болюче.

Переп'яти переконання свого чоловіка, відмовитися від свого власного я і від своїх дітей Софія Андріївна таки не могла, бо це значило відмовитися від свого життя, від свого світу, перестати бути тим, чим вона була в першу чергу — жінкою і матір'ю. Всі тягари родинного життя пекла вона, і в її серці накинало огірчення.

Толстой безумовно уважає жінку рівновартною з мужчиною, але відмовляє їй здібності підчинитися приказам розуму. Жінка не визнає „категоричного імперативу“, вона піддається більше приказам тіла чим духа. По його думці, жінка зрозуміє винцу правду в мить, але як зайде річ о перкаллинах або о пирогах, вона миттю забуде все, а вища правда видається їй вже перемальною. Жінка все іде за голосом почуття — любови. Часом здається, будьтоби йде за ідеєю, але коли приглянутись ближче, все відкривається якесь почуття.

В питанню про подружжя Толстого багато протиріччостей. Подружжя непокоїло його, він бачив в ньому щось від бога, але децю й від чорта.

Дуже високо ставив Толстой полову чистоту, що безумовно зв'язана з висотою моральною. Чистоти він вимагав не тільки від дівчини, жінки, але й від мужчини. Мужчина також повинен зберігати чистоту як і дівчина. Остро ганив він суєсильність, що легко дивиться на розпусту молодих людей.

Хоч Толстой ставив безженство вище як подружжя, но його все застановляли діти і вічне право жінок до дітей. Бачив він, як йшло життя в толстівських товариствах, які створили його прихильники. Все там було добре; там панували чистота, християнська любов, але чогось бракувало — а бракувало радості, невинності, дітчого сміху. Жінка одного з прихильників Толстого писала йому, що годиться розійтися з мужем, бути йому тільки сестрою, як цього вимагає вищий ідеал чистоти, але вона так бажала мати діти! Бажання жінки мати діти все обезоружувало Толстого, і він не міг читати тих стрічок без сліз.

Сучасна жінка цілком відмінна від Толстівської, тай умовини життя багато змінилися з того часу. Правду говорить Толстой, що жінка змагає жити одним духом зі своїм чоловіком, але се зєднання приходить не завдяки вірі в лютого її чоловіка, не завдяки покорі, а силою власного досвіду і переконання. Не тільки як полова одиниця, але й як одиниця творча, жінка змагає зайняти своє місце в різнобарвному житті. Психологія, а скорше фізіологія мужеського фізичного темпераменту здавна зробила з жінки оруддя діавола і згіршення, а в подружжі накинцли її ролю тої, що заспокоює жагу похоти.

Такий погляд глибоко ранить жінку, на тому тлі часто виринають тяжкі непорозуміння в подружжю житті.

Толстой, який не жив одним духовим життям з жінкою, мимоволі схилявся до того одностороннього, фізичного погляду на подружжя, як на погашення жаги тіла, а на дітей, як на оправдання подружжого життя.

А жінка шукає в любові і подружжі найвишого, найповнішого зєднання двох істот, і тому для неї подружжя, це найбільша тайна тайн.

Народний стрій села Тяпчі, Долинського пов.

РІЖНІ ВІСТІ

„Рідна Школа“ і „Просвіта“ потерпіли в листопадових днях великі втрати. Ми жінки можемо вигоїти їх, бо в наших руках лежить бюджет домашнього господарства. Надходять святочні дні, дні приняття і великих господарських витрат. Пам'ятаймо в цих днях, що з великої частини цих витрат треба зрезигнувати в користь „Рідної Школи“ і „Просвіти“.

„Просвіта“ обходить цього року 60-літній ювілей свого існування. Нехай кожна жінка стане активно її членом і внесе в це товариство свій гріш і труд.

На „Рідну Школу“ треба пам'ятати теж при закупівлі святочних гостинців. Хай кожна мати в першу чергу купує для своїх дітей гарні книжечки видання „Рідної Школи“.

З міжнародного жіночого руху. Міжнародний Союз для рівноправності і громадянських прав жінки (Суфраж) святкує на другий рік 25-ліття своєї діяльності. Черговий Конгрес відбудеться в червні 1929 року в Берліні, де в 1904 відбувся перший з'їзд. Цього місяця відбулось там же в Берліні засідання виконавчого, на якому обговорювано усі справи зв'язані з приготуваннями до конгресу. З огляду на ювілейний рік конгрес зановідається величаво, а Німки уже тепер починають приготування, щоби якнайкраще прийняти своїх гостей: жінок цілого світа. У конгресі возьме участь Союз Українок, який від шістьох літ є членом Союзу Суфраж.

Жіноча висока школа. Під такою назвою відкрито в Берліні курси для жінок при вільній високій школі ім. Гумбольдта. Викладають визначні німецькі жінки-посолки і доцентки університету. На перший квартал оголошено такі виклади: „Жінка і держава“, „Становище жінки в родині“, „Жінка в народнім господарстві“, „Соціальні жіночі питання під теперішню хвилю“, „Материнство“, „Проблема подружжя“, „Революція молоді дівчини“, „Жінка у власному хазяйстві“.

Після листопадових подій арештовані жінки: Герасимович Дарія, Гордишська Дарія, Конрадівна Марія, Конрадівна Ярослав, Крайцівна Марія, Мойсейовичівна Софія, Чижівна Марія.

Союз Українок у Львові уладив дня 26.XI. членські сходили, на яких посолка Мілена Рудницька і Олена Шенарович виголосили реферати присвячені подіям з перед десяти літ.

Лавреатка Нобля. І знову цього року Ноблівська літературна нагорода припала визначній жінці, норвезькій письменниці Сігрід Ундсет. Минулорічна лавреатка Грания Деледда (ур. 1873 р.) є більше відома нашому громадянству, бо були переклади її творів на українську мову. Творів цієї письменниці нема в перекладі на нашу мову. Вона звернула на себе увагу повістями: „Християна Лявранда“, „Оляф Авдусон“, „Дженні“, „Марія Уліє“ і „Весна“. Ундсет є донькою визначного археолога, що був директором Націон. Музею в Осло. Це вже третя з ряду літературна лавреатка Нобля. Першою була Сельма Ляберлеф (ур. 1858), що цього року святкувала 70-ліття своїх уродин. Наукову нагороду одержала винахідниця радіо п. М. Куріє-Скюдолска.

Призабутий ювілей. Цього року минає 100 літ з дня уродин Олександри з Вілозерських Кулішевої, відомої в нашій літературі під псевдонімом Ганни Барвінок. Мабуть Куліш заохотив до писання свою молоденьку дружину і придумав їй її друге назвисько. Оповідання Ганни Барвінок не цікаві малюнки кріпацького побуту, але нема в них широкого обурення проти тодішнього суспільного ладу, яке пропизує оповідання її сучасниці Марії з Віліпських Марковичевої (Марка Вовчка). Оповідання Ганни Барвінок, це одно з пайкрапчих джерел пізнання української народної мови.

НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО

Народне мистецтво це частина великої науки етнології, якій віддається багато вчених. Ось недавно відбувся інтернаціональний конгрес народного мистецтва в Празі, на якому просліджувало питання, зв'язані з народним мистецтвом. І хоча ця ділянка культури — це праця майже виключно жіночих рук — то все це вченими у тій ділянці переважно мужчини. Більшість зголошених рефератів на цьому конгресі виготовили мужчини. А прецінь народна мова, вишивки, тканини, килими, писанки, — це жіноче діло.

Жінки невідомі творці, а мужчини славні знавці народної творчості.

Чому ж би нам, жінкам, не поцікавитися працею наших сестер, що творять такі неоцінені скарби, якими гордиться весь світ?

Тут в першу чергу треба звернутись до тих, що живуть на селі і удержують з селом наближений зв'язок. Це народні вчительки і жінки священиків. Вони мають з селом безпосередній зв'язь, можуть збирати різні узори своєї околиці, їх назви, приміщення, способи шиття, народну кераміку, писанки, навіть народні пісні і звичаї.

Наша кооперація займається пропагуванням і поширюванням народного мистецтва. Якими цінними співробітницями були б всі учительки зі всіх закутків нашого краю, коли б вони схотіли з нами співпрацювати, це є достарчати нам первісного матеріалу з обсягу народного мистецтва. Ми цей матеріал використовували б у приміненню до життєвих потреб, а сам матеріал склав би для нашого майбутнього великого Музею Народного Мистецтва.

Ось чули ми, що польська влада задумує влаштувати велику виставку народного мистецтва. І до співпраці звертається до всего народного учительства не з проханням, але з виразним жаданням, щоб воно виготовило повні і гарно опрацьовані збірки народного мистецтва зі своїх сіл. Кожна вчителька буде змуслена виконати цей наказ влади. Колись цей прекрасний ма-

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНІШЕ

РОМАН ЗУБИК, Львів, вул. Галицька 16

ПОРУЧАЄ:

Вовни на сукні й плащі жіночі,
Шовки у великому виборі,
Сукна на мужеські одіння.

теріал опиниться у котромусь польському музеєві, а у нас будуть паркання на це, що у нас школи нічого нема.

А могло бути і то дуже легко. Колиби кожна учителька, чи инша свідома справи людина взяла на себе обов'язок виготовити збірку старих і нових вишивок свого села і призначити цю збірку нашій кооперативі, або котрому з наших музеїв — то яке вдоволення малаб ця людина, якби колись повстав великий Музей Народного Мистецтва, а вона була свідомо, що і її цеголка є в тій величавій будівлі.

Це така добра нагода, щоб зеднатися до спільної праці. Її своя кооператива, є свій журнал — що радо прийматиме всі матеріали з обсягу народного мистецтва. Тільки доброї волі, трохи праці а багато запалу до такої важкої, культурної справи.

Початок вже зроблений двома народними вчительками. Звертаємось тепер до всіх і думаємо, що голос наш не буде голосом в пустині, а знайде голосний відгук у багатьох „роботящих умах, роботящих руках“.

Редакція „Нової Хати“.

„ТРИКОТАРНЯ“

Перша українська робітня волічкових виробів.

МЕЛЬНИК ОЛЬГИ. — Львів, вул. Косцюшка 3/II

Продає і виконує нові волічкові річі.

Перероблює старі.

Підроблює панчохи і скарпитки.

Робота солідна!

Ціни приступні!

ПЕРЕДСВЯТОЧНИЙ БАЗАР

Кохана мамочко!

Приходять місяці грудень і січень, а з ними цілий ряд різних родинних свят: найважливіше це св. Миколи і Різдво, а про іменини Андрійка, Анночки, Стефи, Осипа, Василя і Маланки й не згадувати: я Тобі хочу щось порадити, бо добре бачила минулого року, як Ти ломила собі голову, що й де купити нам, — дітям і Таткові в дарунок. Тоді я ще чомусь не хотіла Тобі признатися, що я вже знаю, що це не св. Микола ані ангел з неба приносить дарунки під подушку й деревце, тільки Ти сама про все дбаєш, придумуєш, купуєш і розділяєш.

Хоч розвіяний чар фантазії, — але Ти знаєш, що діти так люблять несподіванки, — що далі охотно вичікують дня, коли можна заглянути під подушку, чи не поклала там чого добра рука мами.

Тому замість писати листа — давним звичаєм до св. Миколи і ангела, — пишу Тобі, бо конечно хочу Тобі порадити, щоб всі покупки, які маєш поробити цього року на дарунки, Ти полагодила на *Передсвятчному Базарі*, який улаштовують спільно „Трико“ і „Нова Хата“ в їх склепі, в Ринку ч. 39. Вони запросили до співучасті в Базарі також і пластунку, і відси я про це знаю.

Передсвятчний Базар буде отворений вже від 9. грудня ц. р. тягом через цілий місяць аж до Різдва, — і напевно там можна буде вибрати що схочеш, бо дуже різноманітний добір всяких предметів.

Контовні й дешеві, люксові й практичні, більші річі й дрібнички.

Приготовляють цілу масу ручних робіт з народними вишивками і мережками. — Ти тишиш минулорічну виставку в Стрий, — сервети, серветки, скатерті, доріжки, мілієи, рушники на образи і звичайні, подушки на отомани, хустинки, навіть жіночі торбинки вишивані, альбоми на фотографічні знімки, застілки до полицок в креденсі і шафах, вишивані сорочки до народних строїв, блузки для хлопчиків, вишивані суконочки для дівчаток, вишивані сердечки, фартуночки, гуцульські крайки до убрань, вишивані краватки і т. д. і т. д. — відтак килими пш. Кульчицьких великі і менші, gobelінові макати й макатки, — також гуцульські ліжники й хідники, врешті гуцульські керамічні вироби. — різні тарілки на овочі, хліб, то-що, вази різної величини на квіти та прикрасу хати, пошльнички і т. п.

З практичних річей — рукавички й панчохи жіночі й діточі, полотна й матеріали, а також готове білля, жіночі й діточі сорочки, станички, хустинки, комбінації, вишивані суконочки і т. д.

Також з діточої бібліотеки буде великий вибір.

Крім предметів на продаж, буде улашдована маленька артистична виставка з образами, килимами, ручними роботами, артистичними виробами на деревце і т. п. — Це для показу на скільки розвивається заінтересування для народнього мистецтва і що в цій ділянці зроблено в широких колах громадянства.

Ах, мамочко! Там такі гарні річі! Як я мрію, щоб всі ці річі прикрашували нашу хату: я знаю, що це неможливо усею параз кунити, але власне по одному кавальчику, — що дрібніші, а більшу річ як килим, чи що, то можна й на рати дістати: як тепер не кунити то принайменше оглянеш, а відтак літом чи коли, як будеш уряджувати останню кімнату, ту що для мене, то лиш в нашому стилі.

А пластунки przygotowляють солодкі пакуночки з „Нової Фортуни“, різки для печемних дітей, дерев'яні забавки та ляльки в народних строях; врешті прикраси на деревце.

Дохід з розпроданих їх річей піде на пластовий табір, тому кожна пластунка мусить подбати, щоб всі купували на Передсвятчній Базарі.

Тому я Тобі про все це пишу так докладно, щоб Ти менш-більш обдумала собі це дома, і як приїдеш до Львова підемо разом на Базар; а намов також тітку Олену, може разом з Тобою вибереться.

Подумай собі, як би так *всі мами-Українки* пішли купувати на Базар, то розкупилиб його за одну мить, — а Базар буде трівати *цілий місяць*.

Напиши, котрого дня Тебе сподіватися.

Очікую твого листа і цілую сердечно Твою

Марійка.

Одинока у нас фабрика цукорків і помадок „ФОРТУНА НОВА“ (Львів, Кордецького 23), яка на протязі 6. літ солодила молодшим і старшим гіркі хвилини життя — просить усю українську суспільність, що уміє беретти народне добро, щоби при надходячій святі Николая і Різдва Христового не кинула ні одного сотика на солодочі, вироблювані в чужих фабриках. Якраз при нинішній економічній і фінансовій кризі кожним чужим цукорком і чужою помадкою робиться велику кривду своїй фабриці і своїм робітникам. Фабрика, як жива істота, потребує не лише праці та мозгу але й пам'яті суспільности, до якої вона належить! Тому ще раз звертаємось до усеї української суспільности з просьбою не забувати на „ФОРТУНУ НОВУ“.

Грудень

356. Діточий фартушок з білого полотна, з великими кишенями.

357. Джмреґ-ова суконка для більшої дівчинки. Блуза з взористої хінської крeпи, спідничка і ковнірець з рожевої хінської крeпи. Суконочка має характер святочний.

Грудень! Зима завітала до нас на добре. Жінки заосмотрені уже здебільша в необхідний зимовий одяг — тепер пора подумати ще про дві річі: спортовий костюм та вечірню святочну суконку. Кожна жінка, яка управляє зимові спорти, знає, як важку роль відіграє підходящий, практичний одяг. Спортовий костюм не підлягає так моді, як суконка чи плащ, його носитися роками і тому уся увага мусить бути звернена на його доцільність. Практика виказала, що для дітей найбільше підходящий є одяг з довгими, широкими штанами т. зв. норвежськими. Для саночок кращі знова короткі штаничка. На совганку одягається спортовий костюм, прибраний футром, з короткою широкою спідничкою. Так до совганки як до саночок надається коротка спідничка, ціла зашита на гузички,

під якою носитья штаничка з цього самого матеріалу, що жакет або спідничка. Мода волічкового одягу до зимових спортив, яка ще декілька літ тому була так поширена, перемінялася майже зовсім як непрактична (у волічку вбивається надто сніг). Залишилися лише т. зв. pullover-и, ношені місто блузок під спортові куртки і жакети.

Що робити цього року з вечірними сукнями? Карнавалу цього року не буде. Це вирішила наша молодь, що не бажає собі гучних карнавалових забав. Тому однак, що вечірня сукня може бути і без карнавалу потрібна на іменини, сінчання і т. д., подамо в черговому числі декілька вказівок та рад, як відновити минулорічні, щоби в цім році здержати дійсно від цього зайвого видатку.

П Л А Щ І

358. Елегантний чорний су-
конний плащ з оригіналь-
ним ковпиром у формі ша-
ля. Гарно виглядає при-
брання з футра.

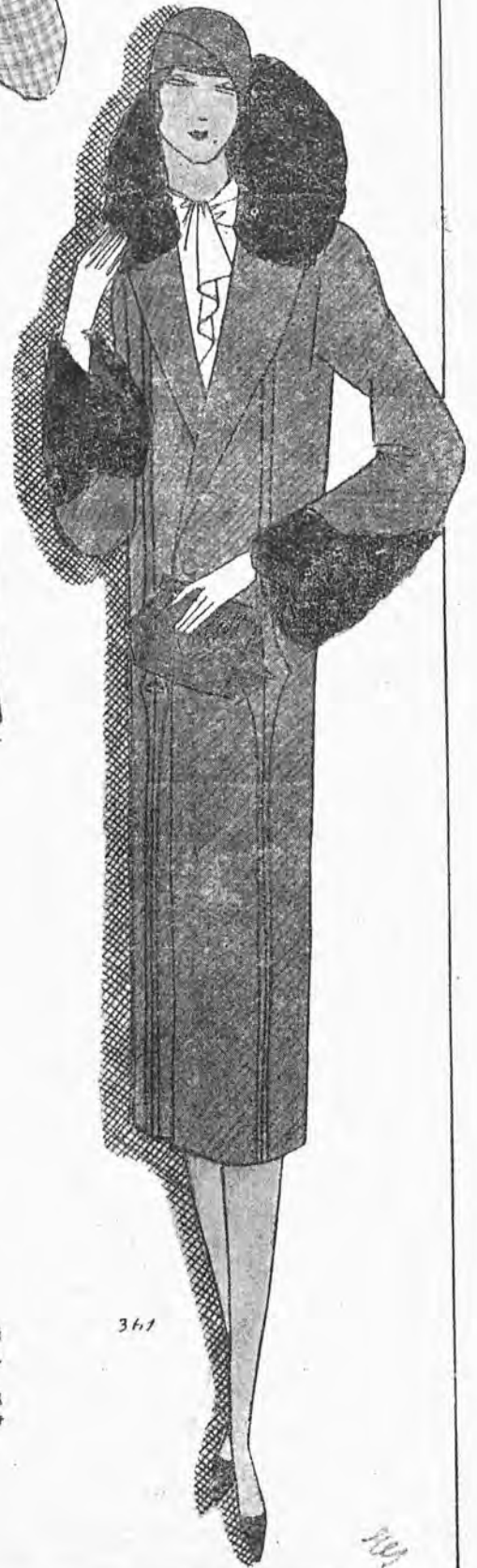

358

359

П Л А Щ І

359. Спортовий плащ в но-
вій формі. Дуже оригіналь-
но виглядає широкий пас
скір'яний, перетягнений че-
рез кишені. Підшівка в
плащі повинна бути взо-
ром відповідна до верхньої
матерії.

361

360

360. Плащик з сірої футряної матерії прибраний
футром з лиса. Крій в тім плащі легко кльошевий.

361. Дуже відповідний для грубших пань плащ
з чорного Velour-у, прибраний багато кримським
футром.

СПОРТ ЗИМОЮ

362. Спортивне вбрання, що складається з коротких штанців і білого джемпера, закінченого шалем. Скісні паси наджемпері гарно відбивають і падають цілості спортову за-краску

363. Костюм до лещет; блуза замикається в горі автоматичною пряжкою. 364. Темнозелений костюм до лещет з довгими штанцями. Блуза алямована темнозеленою вовняною тасьмою.

365. Дуже елегантний костюм на совганку. Складається він з светеру й штанців краски „beige“ і ясно зеленого, прибраного футром плаща. Плащ підшитий матеріалом краски „beige“, надається до обосторонного ношення.

366. Костюм на совганку з матеріалу в крати, прибраний футром. Джемпер і шапочка з білого сукна, жакет підшитий білим шовком.

ВІЗИТОВІ І ВЕЧІРНІ СУКНІ

367. Елегантна сукня з гранатового сатену у формі плаща.

368. Сукня з червоного оксаміту, прикрашена коронкою.

368

369

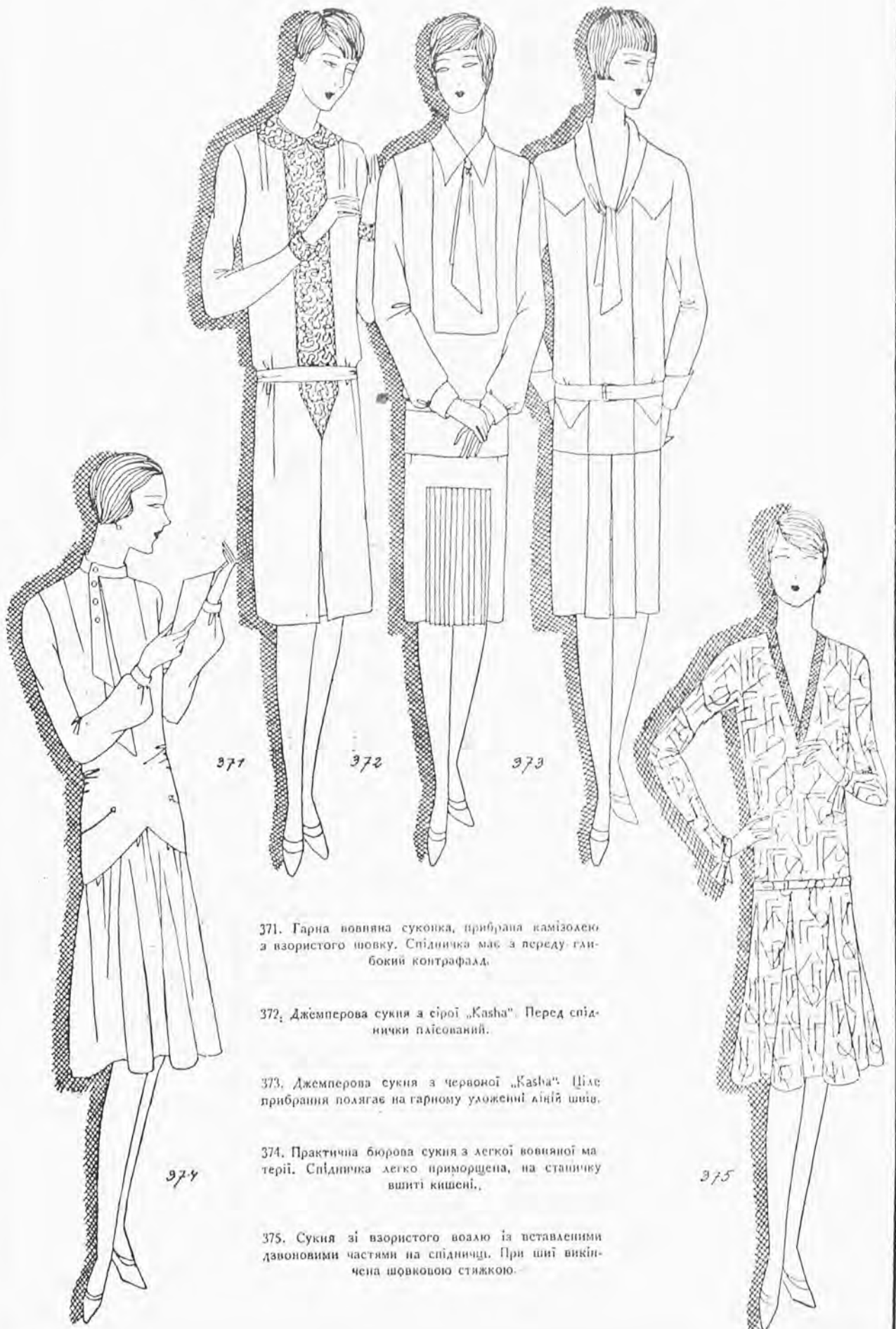
369. Сукня на вечір з коронки і Georgette краски „beige”

370. Молодеча стилева сукня з чорної тафти і тюлю. Права сторона сукні значно видовжена.

370

СКРОМНІ І ПРАКТИЧНІ СУКНІ

371. Гарна вовняна суконка, прибрана камізолею з взористого шовку. Спідничка має з переду глибокий контрафалд.

372. Джемперова сукня з сірої „Kasha”. Перед спіднички плісований.

373. Джемперова сукня з червоної „Kasha”. Ціле прибрання полягає на гарному укладенні ліній швів.

374. Практична бюрова сукня з легкої вовняної матерії. Спідничка легко приморщена, на станичку вишиті кишені.

375. Сукня зі взористого воалю із поставленими дзвонувими частинами на спідничці. При шві викінчена шовковою стяжкою.

ДІТОЧІ СУКОНКИ

376. Суконка для малої дівчинки з гранатової вовни з білим ковнірцем і манжетами. Блуза дуже довга лишає лиш мало місця на плісовану спідничку.

377. Гарна суконка для дівчинки з ясної вовняної матерії, прибрана вишиттям.

378. Практичне убранко з матеріалу в пасочки. Ковнірець і манжети з білого полотна, вишиті до припинання на гузники.

379. Маринарське вбрання для старшого хлопчика.

380. Светер з білої і червоної вовчки, та червона плісована спідничка для дівчинки. Таке вбрання надається дуже добре на совганку.

381. Чепурна суконка з взористого шовку. Спідничка складається з двох волянтів.

зшити 20

ДІТОЧІ ПЛАШКИ

382. Нагортка з гранатового сука для хлопчика, прибрана оксамітним ковнірем.

383. Англійський плащик для більшої дівчинки, з футряним ковнірем і манжетами.

384. Практичний плащик для малої дівчинки з англійського матеріалу в крати.

385. Ручно плетене волічкове убранко для малого хлопчика.

386. Кафтаничок у формі джемпера з взористої волічки, прибраний футряним ковнірем.

387. Светер для хлопчика або дівчинки, прибраний вишивкою або гаптом, та відповідні до него рукавички.

388. Ручноплетена волічкова суколка з вплетеним зображенням на спинці та шалику.

ВОЛІЧКОВИЙ КОМПЛЕТ

РУЧНО ПЛЕТЕНИЙ ГАЧКОМ ТА ПРИКРАШЕНИЙ ВИШИВКОЮ В ХРЕСТИКИ

Комплет складається із спіднички та jump-ової камізоли, яку вибирається на білу блузу з довгими рукавами.

Наперед треба скроїти форму камізоли з паперу (див. Ручні Роботи в Ч. 10/1928 Н. Х.), до якої постійно підчас плетення належить прикладати зроблену частину камізоли для перевірки, чи правильно плетена.

Особно робиться перед і плечі, які відтак зшивається на раменах і з боків.

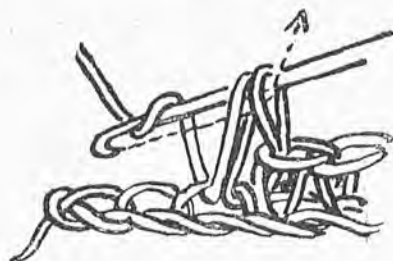
Спідничка має крій одностайний, прямий, — з переду глибокий контрафалд.

Комплет зладжений з волічки краски beige; вишивка приміщена на переді камізоли вздовж викрою шиї та долиною камізоли й спіднички — довкруги.

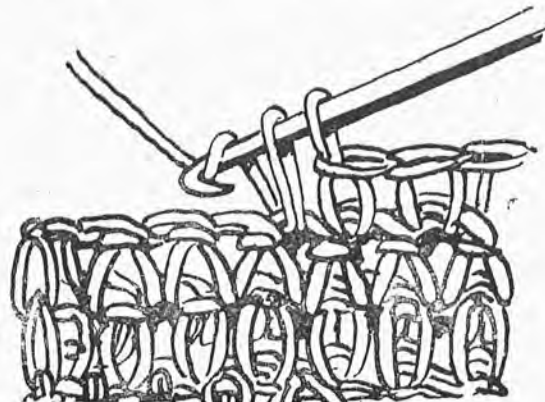
Краски вишивки такі: темнобронзова — контури, вишнева, зелена, синя і темно-жовта — виконання мотиву на переміну.

Цілий комплект викінчений берегами обміткою у всіх красках на переміну.

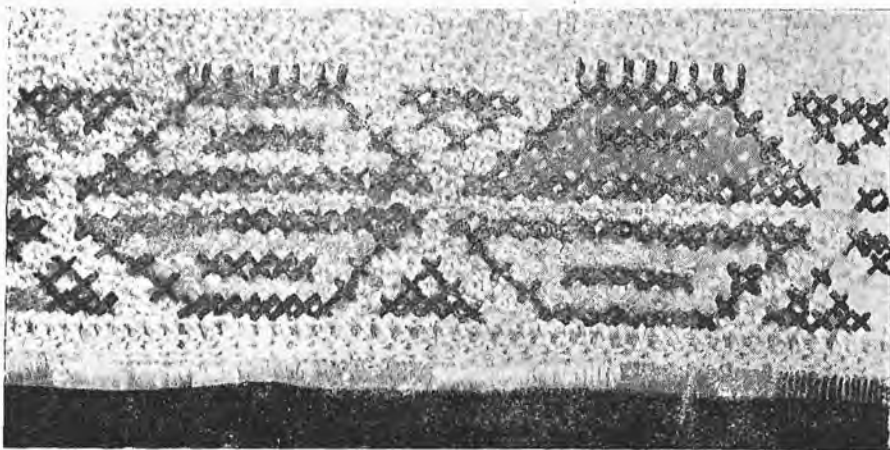
Цілість робить дуже симпатичне враження і надається дуже добре головню для молодих дівчаток.

СПОСІБ ПЛЕТЕННЯ
ВОЛІЧКИ ГАЧКОМ:

а) неплізані стовпці на ланцюжку

б) далші рядки стовпців.

Вишивка в природній величині.

ПОДУШКА
З НАРОДНИМИ МОТИВАМИ

на домашньому полотні, виконана нитками DMC, ланцюжковим стібом, красками: червоною, малиновою, ясно-жовтою, горяче-жовтою, помаранчевою, синьою, ліловою, ясно-зеленою, темно-зеленою і чорною.

Взір природної величини можна замовляти окремо в Н. Хаті.

ПЕРЕДСВЯТОЧНА ЯРМАРКА

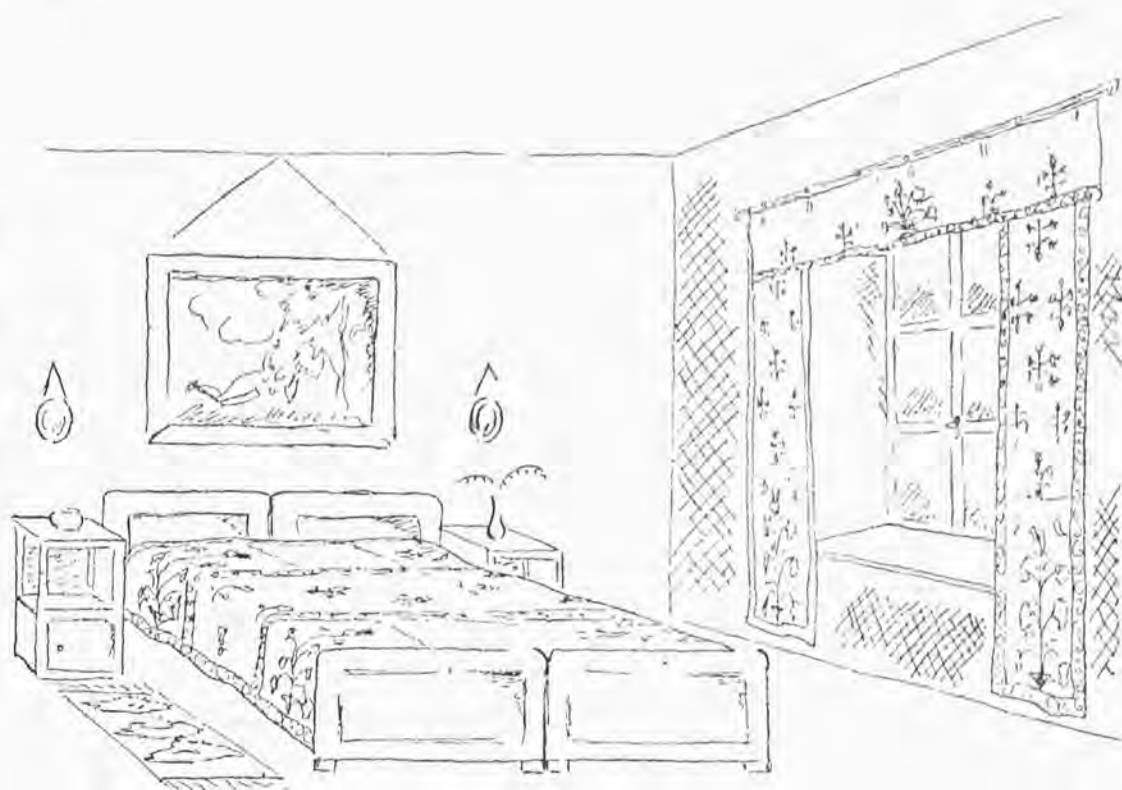
ТРИВАТИМЕ ВІД 9. ГРУДНЯ Ц. Р.
ЧЕРЕЗ ЦІЛИЙ МІСЯЦЬ АЖ ДО РІЗДВА.

РОБОТИ

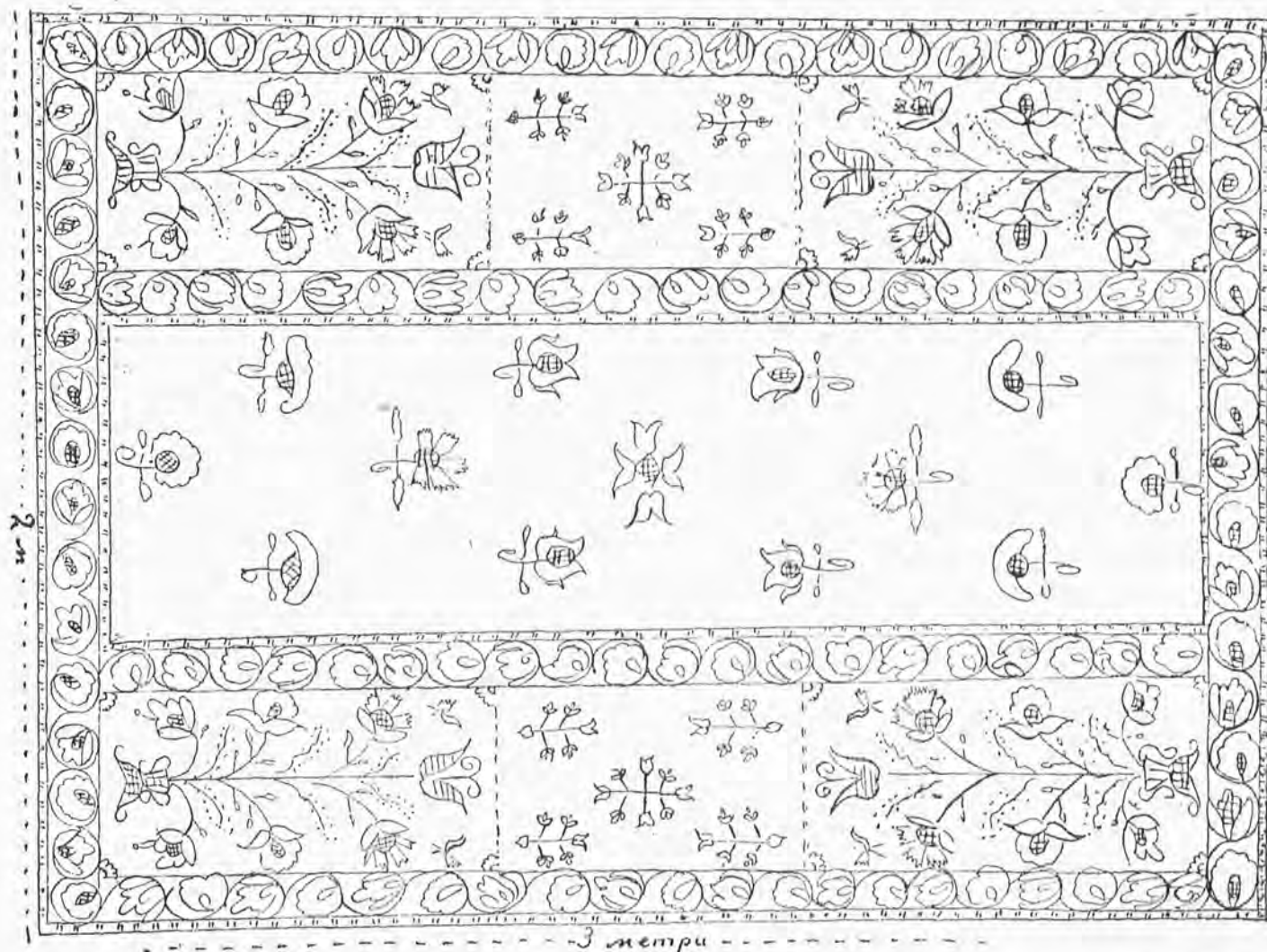
ПРОЄКТ КАПИ НА ЛІЖКА ТА ЗАНАВІСОК НА ВІКНА

З ПРИМІНЕННЯМ
ПОЛТАВСЬКИХ
МОТИВІВ

проект. С. Вальницька.

КАПА НА ЛІЖКА

Вишивки білими нитками на тонкому домашньому полотні, етаміні або бурунчуку. Осередки квітів ажурні. Довкола бордюри широка мережка.

Ці самі мотиви вишивок розміщені на занавісах вікон.

Взір мотивів в природній величині можна замовляти окремо в Н. Х.

ВОВНИ, ПЛЮШІ, ШОВКИ, ВЕЛЬВЕТИ, МУЖЕСЬКІ СУКНА

поручає фірма

СТАХЕВИЧ & АБРИСОВСЬКИЙ — Львів, Ринок 32.

НОВА ПОВІСТЬ КАТРІ ГРИНЕВИЧЕВОЇ

Історичній повісті останніми часами у нас поцістило. Андрій Чайковський, Богдан Ленкий, Ю. Онільський, Роман Купчинський, Федір Дутко, І. Филипчак і І. Зубенко — всі вони пішли за темами в наше минуле й оживили його, кожний по силі свого таланту, образування і світогляду.

І так Богдан Ленкий виідеалізував добу панування гетьмана І. Мазепи, Роман Купчинський відтворив епос з хронікарською вірністю події з перед 15 літ в Галичині, Федір Дутко змалював боротьбу українського народу проти денікінського поневолення.

Далі в глибину століть пішли І. Филипчак і Зубенко у повісті „Княгиня Романова“ (Вид. „Ока“ 1927) і Катрі Гриневичевої в повісті „Шеломи в сонці“ (Вид. „Ізмарагд“, 1928). Вони оживили сумну добу галицької землі після смерті великого князя Романа Мстиславича, що загинув під Завихостом в 1205 р.

Форма повісті Катрі Гриневичевої наскрізь оригінальна. Це дрібні мистецькі картини, що розміщені в рядах одної доби зливаються в прекрасний величавий образ. А перед кожною картиною коротка увертюра з слів народної пісні, в якій чути головний мотив даної картини.

Переказати зміст цієї повісті так тяжко як переказати зміст образу. Вилучення сюжету ще не дає змісту, бо зміст криється у цілому багатстві деталей, у грі світла й тіни, у кольориті і невловимому настрої.

Сюжетом, це є головною темою повісті Катрі Гриневичевої є події після смерті галицького князя Романа Мстиславича, що відбуваються в часі одного року. Від цієї буревійної ночі, коли то на княжий замок привезли мертвого князя, аж до візду княгині у Володимир, після побіди над Рюриком.

Історичну повість порівнюють звичайно з епосом, бо вона, так як епос, охоплює великий німат часу, дає багато епізодів, широкі характеристики, детальні описи. Цими прикметами відзначаються повісті батька історичної повісті Вальтера Скота, всіх пізніших всесвітніх повістярів, не виключаючи й наших: Костомарова, Куліша, Гребінки, Левицького, Мордовця, Франка й інших.

І в повісті І. Филипчака і Зубенка п. п. „Княгиня Романова“ події відбуваються в часі більш тридцяти років. Від соняшного ясного дня, коли то візантійську княжну Анну застав славний галицький князь Роман, аж до хвили, коли втомлена життям і боротьбою княгиня їде спочати в тихий монастир.

У повісті Катрі Гриневичевої ця обмеженість часу дії нагороджена шириною суспільного освітлення і багатством побутових картин.

Здається, що в повісті головного героя немає. Про княгиню Романову, яку може по аналогії хочемо вважати головною героїнею, дізнаємося, що вона втратила дорогу дружину, що опинилася сама серед неприхильного оточення боярів, що горе їй не зламало але застало на боротьбу, може більше за спадщину для своїх дітей, чим за добро народу. Ми чуємо її голосіння над домовиною дружини, бачимо її як ніжну матір біля недужих дітей, як відважну й розумну людину, що вміє прямиувати до наміченої цілі. Однак цілого її життя не знаємо. Нема ні експозиції ні епілогу — бо це не драма це картина. Експозиції треба шукати в історії, а епілог це не кінець життя героїні, як це звичайно буває, це її сонне видіння-віщування, що сягає в далеку майбутність. Це сонний звид нинішнього Галича, нужденної невідомої містини, а рівночасно віще видіння „генія народу, цвіту душі покоління. Ждана мільонів сердець, що приїде з орлами степів із рідного сходу, ген від Дніпра і збере все в єдині“.

Недостачу повного образу життя героїні заступила авторка повнотою життя усіх суспільних верств.

Княжі терени, побут боярів, мішан, купців, ремісників і чорнолюдей, а навіть монастирське життя нересується перед нашими очима незвичайно виразно і яскраво.

Топографія міста Галича, архітектура церков і замків, одяг княгині і боярині від чільця до взуття, забави дітей, тодішні розваги: лектура, спів бояна і розказування снів, народні звичаї: похорон, тризна, голошіння, закладання хати, весілля, свято Купала, віра в прихід духів, в павки і ин. — це все оживила нам авторка своїм мальовничим словом.

Із дієвих осіб візується в пам'яті бояре: дука Самбір, паниця, розтратник і жорстокий пан для своїх під-

Менше відомі слова повісті „Шеломи в сонці“.

анфракс — рубін
басаман — пасиста тканина
бахмат — кінь
бебриний — бобриний
боблаг — бочка
ботей — отара
бурт — щипина в стовні для закладання дощок
бекелія — губка, що нею підкурюють бджоли
главиана — розділ
грудня — кімната в княжому дворі, де збиралась дружина
гусевки — гуслі
гбтур — птиця,
джоя — сойка
жаліна — крошпа
камка — тканина
кпрея — довга суконна верхня одяга
клубочок — шапочка
кбливо — куця
кощеї — слуги
кпитор — основатель
лудиния — одяга
невіглас — перозумний, простак
погата — 20-та частина гривні
одрь (одра, одрина) — ложе (спальня)
олени — лісовий жук, мілкий, з сухих вбогі дівчата називали намисто

ошала (ошадина, ошаденина) — ожелест, ледяні „базьки“ на деревах
орібка — птиця
панкадило — церковний висячий „павук“
паполома — мертвецьке покривало
пйрча — дорога матерія
половко — птиця
плужити — таланити, мати успіх
Палікопа — день св. Пантелеймона, 27 липня
пйрок — таран, праця
ейкер — вино
стрикус — таран
скрижаль — таблиця Мойсеєва
терем — двір князя
тивун — слуга княжий і помічник судді
хитар — межа, границя (пор. готар)
чаль — діти, дружина
чечітка — птиця (trincilla linaria)
чижми — угорське взуття
чолка — бунчук, хвіст на стягу
шерешир — самотріпав
ширина (шир, ширей) — рослина,
зловична обува — взуття з коров'ячої шкіри
ямелюх — птиця, свиститель європейський
японщина — опанча
ятрівка — жінка чоловікового брата.

даних, та хитрий Гліб Словит, колишній ізгой, що хоче підмитися на княгині за кривду, заподіяну йому її покійним чоловіком. Всі бояре змальовані в цій повісті негативно. Всі вони думають тільки про власну користь і власну наживу. Не чужі їм фальш, підкупство, інтриги і вбивства, щоб тільки добитися влади. Народне добро їм всім байдуже. Ті з бояр, що виступають проти княгині надіються більшого панування при іншій династії, ті знову, що вірні княгині, думають також про своє власне добро. Чи нарід буде вільний, які права матиме нарід це їм зовсім байдуже. Навіть молодіж боярська воліє усунутися в безпечне місце і вийхати з краю, як паражувати своє життя в непевній боротьбі.

Тому таким яскравим світлом сяє на цій картині постать молодого Дужа. Це чорнороб лютого боярина Самбора, подарований монастиреві як жертва за відкуплення боярських гріхів. Це друг ліса й звірини, волі і правди, це бунтар проти влади тьми і борець за кращу долю низів. У нього нема власного я, він — пробуджена свідомість темних мільйонів, так як друг його верховинський чередар Ждан — виразник їхньої волі і чину.

І вони оба оживають у віщому звидові княгині. Боярський Галич гине, азіоплений братньою кров'ю, яку проливали ненаситні верхи, а нова сила народу „та непоборна, та вічна що була, є і буде“ — іде з низів від Дужа і Ждана, що зберуть все розгублене в одно.

Із жіночих постатей поруч княгині вибивається на перше місце Ясеня, боярська дочка, що своєю кров'ю на полі бою хоче змити провину зрадника батька і байдужого до справи милого.

Прекрасно змальована піжма Доброніга, дитина гірського гнізда з постичною піжною душею, засуджена на життя із грубим, простакуватим чоловіком. „Як лишке бодяччя за придолом сукні довелося їй волікти життя, у якому було все, крім щастя і крім пісні“.

Однак найбільша сила знову в жінці з простолюду в проскурниці — Чайці, що її чоловік покинув для другої. Вона не понизилася, не вернула до чоловіка, навіть коли цей розкаявся. Вірила своїм здоровим, роботящим рукам, що вони її прокормлять і не дадуть загинути у світі.

Одна риса спільна всім цим жінкам — вони не вижилися в коханні. Ні княгиня, що так рано повдовіла, ні Ясеня, що не знайшла у серці свого милого відгуку своїх мрій і бажань, ні нещасна Доброніга, ні зраджена Чайка.

Для повноти картини введена і грекня Зос, що мріє про владу, добуту книжалою і отруєю на візантійський лад, фальшива полька Богна вся залюблена в собі, лінива, пуста, але щира повірниця і номічниця латинського патра в його зазіханнях на галицький багатий край.

Не бракує в тій повісті й прекрасних картин з дитячого життя.

А ціла повість написана такою свіжою мовою, переткана таким багатством порівнянь, що хочаб тільки для них варта ця повість не тільки прочитати, але й читати. Бо щоби виловити всі перлини краси цієї повісті треба її читати уважно. В ній легко можна заблудити, бо нема односпайної дії, щоб все держало увагу на привязи. А також мову треба опанувати: Мову, навіяну запахом гуцульських полонин. Слова о полю Ігоревім і народних пісень.

Кожний, хто прочитає цю книжку знайде в ній насолоду від її краси, а в його серці голосним відгуком відібється віра авторки в величчю силу народу, що встає з лона землі, що збере все розгублене віками в єдино, та стане господарем цієї багатой прекрасної землі, що колись була ласкава тільки для вельможних та чужих заїдеїв.

Ця повість присвячена нашій визначній письменниці і педагогові п. Коптантині Малицькій.

Марія Фуртак.

Захоронка в Тербовлі. (Світлина Анна Ракоча).

ДИТЯЧА ЛОЖ

Прихід малого „громадянина“ у хату молодого подружжя знягцями веде за собою цілий „державний“ переворот. Батько здеградований, а на його місце приходить малий тиран, якому все в хаті підчиняється. Всі його нестаті, всі подивляють, всі відкоти живуть, не бачили нічого так красивого, милого, надзвичайного, прямо казочного — аж нараз показується, що це всіми обаяне чудо, про кожній нагоді говорить неправду, й то майстерно. Настає розпука, жах, — як може добре вихована дитина так зіпсутися, а вкінці всю вину приносять вулиці і сусідським дітям, а направи шукають при допоміж карі.

Дитяча лож — це одна з тих випадків, в котрім кожна мати повинна знати трохи педагогічної теорії. Правда, що проста неосвічена жінка ліпше виховує десятиро дітей ніж вчений педагог одну, але бувають хвили, в яких наукове знання душевного розвитку дитини є не тільки бажане але й необхідне. Це відноситься також і до дитячої брехливості.

Лож в перших п'ятих роках життя дитини, це явище дуже часте, сливе правильне, котре однак, на жаль, родичі але розуміють. Зріла людина не повинна мірити його зі своєї точки погляду, т. з. після обов'язуючих етичних понять, тільки мусить зрозуміти, що дитина не має ще поняття про те що годиться, що немає ще етичної свідомості і що не робить зла свідомо. Бо і як може така дитина зрозуміти, що казки, хоча неправдиві, не є брехнею? Видумає дитина казку сама, то всі захоплюються тим, а видумає щось про когось зі свого оточення — то за це карають.

Не сміємо уявляти дитячу лож за провину, бо товчки для діточих брехонь є сливе завжди дуже певні. Дуже часто дитина за фантастичну видумку стрічає подив цілої родини. Той подив побуджує діти до дальших видумок і веде дитину аж до смілих фантастичних видумок про власне оточення. Деколи говорять неправду лиш для того, щоби подобатися, щоби дещо дістати. Часто говорять неправду зі страху перед карою або зі сорому. Дитина з великою фантазією не потрапить відрізнити, що є правдою, а що видумкою. Преп'яні і в забаві затираються границі між свідомістю дійсності а фантазії, бо діти так переймаються забавою, що її вважають за дійсність.

Тому то не можемо міряти дитячу лож міркою зрі-

лих людей і карати по тій мірці. Найперше треба прослідити, як дитина прийшла на цю думку, а це потрафить кожна мати. Коли дитина переконана о правді своїх слів, то треба розмовою навести її на правдивий погляд.

Раз бачила я в парку малу дівчинку, яка з родичами кормила рибки. Дитина завважила, що за кожним разом, коли з води виринула більша риба, всі її щиро подивлялися. По хвилі дитина глядить між кушники й поважно дивується. „Ох, таточку, тут є така велика риба!“ А батько мабуть був добрим знавцем своєї долі, бо так само поважно відповів: „Справді? — то я мушу на неї подивитись“. А дитина додає: „Але знаєш, таточку, вона виглядає як камінчик“. А був це справді камінчик.

Правда, велоби це задалеко, якби ми в кожній неправді дитини бачили певинну дитячу вилумку. Кожна мати, що так вміє читати в душі своєї дитини, мусить розпізнати певинну лож від каригідної. Це дуже важна річ. Караючи дитину, не пояснюючи їй провини виробляємо в ній впертість, завзятість — а колиж знову не звернемо їй увагу на її провину то не вичіємо їй ясного поняття, що є добре, а що зле.

І правдива, каригідна лож дається вилічити лагідністю, пр. казкою, в якій лож потягла за собою важкі і неприємні наслідки. Коли переконаємось, що це вилумка з фантазії, не будемо уважати це за провину й почуватися з того приводу нещасливими. Така брехливість проминє сама собою в міру того, як прибуватиме розуму, і не лишить на душі дитини шкідливих слідів.

(З чеського).

МОДЕРНА ЛІНІЯ І МОДЕРНЕ БІЛЛЯ

Простіть, як що я сьогодні торкнувся так недискретних та інтимних питань, як Ваше тіло і Ваше білля. Коли я однак рішився впровадити Вас в усі ділянки елегантності та зрадити усі тайни елегантного вигляду — я не можу обмежитись до цього що... усі бачать. Це, що закривають суконки не менш важке і елегантна поява жінки залежна не лише від добре підбраного та добре скроєного зверхнього одягу. Ах та лінія! — кажете. Так лінія це підстава.

Хоча уже деякі часописи пишуть (і в „Новій Хаті“ була про це замітка), що „повні“ жіночі постаті вертають до моди, факт остає фактом: ніяка модерна сукня не виглядає добре на жінці, яка важить більше кількограмів як має сантиметрів понад метер височини. Такі то уже часи настали, що елегантний вигляд та струнке „витреноване“ тіло, це два нерозривні поняття. Правда, радикальні голодові курації, дошковатий вигляд жінки, якої не можна було відрізнити від мужчини, належать до минувшини.

Але всевладна мода має все свої „інтимні“ прикази.

Колись — багато ще з Вас тямлять ті часи — вимагала від Вас мода і кравчиня одного: доброї шнурівки. Кожна сукня добре тоді „лежала“ і кожну злобу природи можна було легко закрити. Сьогодні вимагає від нас мода „шнурівки“, яка однак не зроблена зі „стальок“ і „фішбайнів“ а з добрих, здорових м'язів Вашого тіла. Мода жадає, щоб Ваше тіло було струнке а гармонійне, щоби воно не було хлоп'яче, як тому два роки, але, щоби воно не було також пересадно жіноче, як тому літ двадцять.

Одним словом ідеал жіночої краси. Чи так тяжко його досягнути? Ні! Усі диктатори моди, усі естети та гігієністи згодні в цьому, що кожна жінка може допровадити до цього ідеалу, як посвятить денно пів години на плекання своєї тіла. Не вже жінка, дбайлива про свій зовнішній вигляд, не може украсти цієї пів години зі своїх фахових чи домашніх занять? Або „посвятитися“ і встати раніше о пів години? Тих 30 хвилин це не лише тайна модерної лінії але й тайна молодечого вигляду, тайна здоров'я.

(Як тих 30 хвилин виловити, подаємо окрему статтю).

Модерне білля відповідає вимогам модерної лінії: воно має займати під одягом як найменше місця. Ми пули безповоротно ці часи, коли жінки одержували в приданім цілі тузіни сорочок, які носили до смерті. Сьогодні дістають білля менше, але відновляють його що кілька літ. З давніх часів залишилося одно: добре білля, зокрема шовкове, мусить бути шите ручно так як в часах наших бабунь „вебові“ сорочки.

В гарному біллі — а теперішня мода завела в цій ділянці прямо локес — любуються культурні й дійсно елегантні жінки. „Цего ніхто не бачить“ — кажуть ці, яким вистарчає чисте білля. „Це для мене самої“ — відповість жінка, яка скорше буде носити немодні сукні чим погане білля. (У нас на загал не багато звертається уваги на білля. Це вплив культури наших західних сусідів, яких цілий одяг і елегантність, обчислена лише на це „що бачать“). Модерне „білля“ не відповідає уже цієї назви, воно стало виключно кольорове.

Матеріали всілякі від перкаліни до доброго шовку „lavable“ Форма: комбінація, цебто połącження сорочки з майточками. Під ці комбінації носять зимою короткі майточки в красці тіла з вовняного або шовкового трикоту.

Повніші жінки мусять носити нагрудник. Пасок з підв'язками одягають на тіло або на спідні майточки, ніколи на комбінацію.

При чому мушу замітити, що округлих підв'язок ніхто не носить тому, що вони крайню негігієнічні і неестетичні. В великі морози, які у нас панують, можна поверх комбінації одягнути трикотові майточки, які стягнені в пасі і в колінах на тумку, хоронять добре від зима.

Модерне білля пере кожна елегантна жінка сама, тому, що його не можна варити і не можна поручити нашим прислугам. Пральник, сода, горяча вода, сире мило це руїна кольорового білля. Для прання є тепер цілий ряд фабрикатів, можна однак зовсім добре заступити їх т. з. „миленням“ розвареним милом. Цю кольорове білля треба так само двічі в тиждень змінити як біле, це так мимоходом замічую. Бо хоча бруд не так видко — не можна „затокати“ — саме тому, що кольорове білля переться легко, в літній воді і не вариться.

Усе гарно, — скажете мені — але що зробити зі старим біллям, яке ми одержали в приданім і якого у нас повні шафи. Старі немодні сорочки як що вони дійсно з гарного полотна, можна переробити легко на

Хто має???

пропуклину і занедає її, є

Убийником

себе, своєї дружини і дітей!

Тому радимо всім, котрі терплять на пропуклину, звернутися негайно до світової фірми

М. ФРАЙЛІХ **ЛВІВ,**
Городецька 35.

де при помочи бандажів нового винаходу усувають пропуклину у жінок, мужчин і дітей цілком без болю й операції. Свідчать про це одержані в часі більше 60 літ золоті медалі, почесний докторат, різні дипломи, як також много похвальних листів від Вп. Професорів, Лікарів і високих Достоїнників.

Опаски черевні для жінок і мужчин проти зниження жолудка можна замовляти поштою. Опаски пропуклинові допасовується лише особисто, через що приїзд є конче потрібний.

модерні комбінації. Можна дати кольорову обмітку, щоби модерніше виглядали. Білля з гіршого полотна можна переробити для дітей, як що Ви їх маєте, найгірше потяти на стирки. З безконечних нічних сорочок „вебо-вих“ можна пошити прекрасне білля на постіль. У доброї хазяйки воно не змарнується, а в чейже деякі частини цього білля, яких рішучо під модерню сукню одягнути не можна.

Зокрема перестерігаю перед пошенням т. з. гальок під теперішніми сукнями. Під вовняну сукню не носиться загалом нічого крім комбінації і трикотевих майточок. Під легкі шовкові або літні суконки одягається друга комбінація, яка уже не є получена з майточками, лише одностайна а нагадує крім децю давню сорочку. Ця друга комбінація сягає до колін а повинна бути шовкова, зокрема під шовкові сукні. Обі ці комбінації займають дуже мало місця так, що кожна сукня добре на них „лежить“, а стать не тратить своєї стрункости.

Так отже модерне білля піддержує лінію, а лінія є одною з передумов елегантноі, модерної жіночої появи.

30 ХВИЛИН ДЛЯ ЗДОРОВ'Я Й КРАСИ

Встати рано (не вилежувати довго в ліжку). Одягнути купелевий трикот або легку сорочку. Відчинити вікно без огляду на пору року й погоду і три рази дуже глибоко відіхнути. Відтак почати руханкові вправи. Найкраще робити їх при відчиненні вікна, вистарчить однак в добре перевітреній кімнаті. Виравляти босо.

1. *Вправа:* станути на пальцях, руки випрямити в гору. Відтак руки спускати долів, при чому ноги згинати в колінах, стоячи все на пальцях. Руками легко диткнути долівки і підносити знову вгору, випрямовуючи рівночасно ноги. При підношенні рук вдихувати, при спусканні видихувати повітря. Повторити це 10 разів.

2. *Вправа:* станути рівно, руки піднести прямо в гору. Зачергувати руками колеса, але в цей спосіб, що одна рука зачинає взад, друга в перід. Робити дві хвилини.

3. *Вправа.*

Станути рівно, руки в гору. Відтак перегнути ціле

тіло якнайдалше в зад і повернути в перід так, щоби руки дотикали долівки. Коліна й руки в ліктях мусять бути зовсім випрямлені. Повторити 20 разів.

(В початках болять дуже ноги в колінах і тяжко досягнути руками долівки. Добре вигімпастиковані жінки кладуть цілу долоню. Значенита вправа для вироблення м'язів шлунка).

4. *Вправа.*

Положитися горілиць на долівці. Руки випрямувати поза голову. Старатися підносити так, щоби не рухати сильно випрямованих ніг. Відтак в сидячій позиції нагнути тіло так далеко, щоби руки досягнули кінців ніг. Ніг не вільно згинати, 10 разів.

5. *Вправа.*

Станути на пальцях, руки на бедрах. Одну ногу згинати і випрямовувати в коліні під кутом прямим. Десять разів кожна нога.

(Коли в початках годі удержати рівновагу, можна держатися одною рукою якогось важкого предмету (крісла, ліжка).

6. *Вправа.*

Клякнути, ноги тісно при собі. Перехилити тіло в зад так, щоби руки, які є в нормальній позиції дотикали долівки. Ноги від колін в гору мусять бути дуже напружені й зовсім у рівній лінії. Тіло також мусить бути дуже випрямоване, не горбитися!

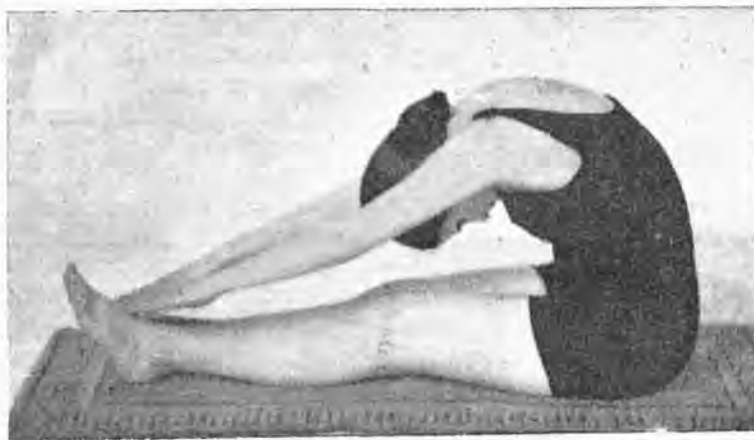
(Вправа в початках дуже болюча). З початку виравляти 5 разів, відтак 10.

7. *Вправа.*

Ноги на вхрест на пальцях, руки на бедрах. В тій позиції старатися сісти на землю і так само з ногами на вхрест і без помочі рук встати. 10—20 разів.

Після цих вправ (звертати в часі руханки увагу на правильне віддихання) відпочати 2—3 хвилини. Мати приготувану зимну воду (в початках може бути перестояла) у ванні або почвах до прання. Станути у воді, взяти дві м'які щіточки до рук і натирати ціле тіло так довго, доки не буде добре червоне. Витерти добре рушниками.

Перший тиждень будуть боліти м'язи — це доказ, що тіло не привикло до руханки. (О. Ш.)

Вправа 4.

ВЕСЕЛИЙ КУТОК

ЗА БАГАТО ДУМАЄ ПРО СЕБЕ.

Молода жінка: Мій чоловік насправду надто влюблений! Цілий день сидить там в кнайпі при вікні і заглядає за мною.

А. Моя жінка святкує застра свої уродини і бажає собі щось на руки або шию.

В. Гарне туалетове мило, що?...

ЛИХЕ СВИДОЦТВО.

Батько до сина, що приніс лихе свідцтво: ти драбуго, чи знаєш, що Франко у твоїх літах був першим учеником.

Син: ...а в твоїх літах, тату, він був вже славним поетом.

ТАКОЖ РАЦІЯ.

— Знаєш що, піду заміж хіба за адвоката.

— Чому саме так?

— Бо це мусить бути незвичайно забавно, перед правником все мати рацію.

І ЗНОВУ РІК МИНУВ...

Здається, що це було так недавно, як гурток „очай-душних“ жінок, без матеріальних засобів і без видавничої практики взявся за видавання жіночого журналу.

Дехто підсміхався, дехто глузував, дехто з боку вичікував, що з цього вийде. Однак були й такі, що порадили й допомогли вийти в світ першому жіночому журналові, що цілком поклав собі пропагувати народне мистецтво й домашню культуру. Про такий журнал мріяла ще пок. Євгенія Ярошинська, але мрії її здійснилися щойно в наші дні.

Рік за роком збільшувалося число прихильників і передплатників — стали голоситися нові поважні співробітники і вкращували журнал своїми цінними працями.

І ось з цим числом кінчимо 4 рік видання з повною свідомістю того, що трівкі підмурівки вже покладено. Тепер черга на будівлю, що сталаби незаступною складовою частиною нашої культури.

А до цього можуть допомогти нам наші передплатники і співробітники. Передплатники своєю точною передплатою і заінтересуванням, а співробітники надсиланням своїх цінних праць.

Щоби навіязати контакт з нашими передплатниками і читачами, щоби знати їх зрілу думку, яка булаб нам і вказівкою в нашій праці — ми розсилаємо з оцим числом кілька запитань, щоб наші передплатники і читачі висказали свою думку про ведення нашого журналу. Найкраще умотивовані критичні думки будуть для нас дороговказом для дальшої праці.

Від Адміністрації

Пренумерата є платна з гори; щоби оминати перерви в посилці журналу, просимо о правильне **вплачування належності.**

До всякої кореспонденції з Редакцією і Адміністрацією просимо долучувати на відповідь **0.30 зл. поштовими значками.**

В разі зміни місця побуту просимо завчасу нас про це повідомити, а на кошти зміни адреси **прислати 0.50 зл. поштовими значками.**

Досі цілком нашого журналу було в першу чергу пропагувати народне мистецтво. Тому містили ми 2 сторінки ручних робіт, з приміненням народних узорів, а в тексті старалися дати статтю на тему народного мистецтва, або хатнього мистецтва взагалі.

В цьому відділі працювали: С. Вальницька, І. Гургулівна, Н. Коцюбинська (з Києва), О. О. Кульчицька, Я. Музикова, М. Рудницька-Охримовичева, С. Савицька і проф. Свенціцький. Одні давали проекти-узори, другі теоретичні статті.

Важним відділом нашого журналу вважали ми подавати відомості про жіночу домашню культуру. Обстановка хати, раціоналізація хатнього господарства, гігієна жінки, спорт, виховання дітей, кухня, домашнє шитво — все це старалися ми вмістити на сторінках нашого журналу.

І тут цінними співробітниками нашими були Осина Заклинська, С. Мійська, З. Мірна, М. Омельченко, др. Софія Парфанович, інж. Ліда Пахоліхова (з Чех), Олександра Саламончук і Олена Федак-Шепарович.

Вкінці в літературній частині подавали силуетки наших і чужих визначних жінок, поміщували оригінальні оповідання і переклади з чужих мов. Подавали коротенькі відомості про загальний культурний рух нашого краю і Радянської України.

В цьому відділі працювали: М. Бачинська-Донцова,

К. Вобикевич, Олена Вергановська, С. Дністрянська, М. Дороцька, О. Дучимінська, К. Гриневичева, Остап Грицай, О. Залізняка, У. Кравченко, Ю. Кисілевський, Я. Лагодінська, *Константина Малицька*, О. Могульська, Софія Олесків-Федорчак, Марія Роздольська, Мілена Рудницька, М. Рудницький, А. Свенціцька, Степан Сірополько, Дарія Старосольська, Анна Тарасевич-Ортинська, Михайло Матчак і І. Федорович-Малицька.

Ці співробітники поміщували свої оригінальні праці на вище згадані теми, або давали переклади з чужих мов.

Цей підсумок хоч і не блискучий але й не вбогий, коли зважити умови, серед яких приходиться працювати нашим видавництвам.

З Новим Роком міститимемо в літературній частині оповідання російського письменника Гаріна „Молодий вік Тьомі“ — в перекладі *Константини Малицької*, який вона виготовила на заслання в Сибірі.

Приступаємо також до видавання *кольорових узорів народних вишивок.*

Взори появлятимуться поодинокими сторінками у величині Н. Х. кожного кварталу і будуть розсилає як безплатний додаток передплатникам „Нової Хати“.

Хоч кошти видавництва журналу в останніх місяцях значно зросли, а видавання кольорових узорів є теж незвичайно коштовне, — адміністрація журналу *не відвизує передплати* „Нової Хати“ на р. 1929; натомість звертає увагу, що кольорові взори як безплатний додаток отримають лиш ті передплатники, які не залягають з передплатою до кінця 1928 року і заплащать біжучу, бодай за один квартал.

Таблиця крою буде виходити що кварталу як і досі.

Вступаючи в *п'ятий* рік видавництва сподіємося, що й надалі тишитимемо довірям і піддержкою наших передплатників, читачів і прихильників, що їх число збільшиться, а ми матимемо змогу уліщувати і прикрашувати наш журнал так, щоби він став необхідний кожній українській жінці. (М. Ф.)

ТОВАРИШКИ!

Чи пригадуєте собі день 4 грудня, ясний день нашого шкільного життя? Це було наше свято — день іменини незабутньої Директорки Марії Примівної. Кілько радості було в нас з усіх приготувань, кілько напруження енергії і волі, кілько шляхотної ривалізації між поодинокими класами, хто кращим ділом звеличає нашу дорогу Опікунку. На свято це підготовлювало звичайно представлення або концерт і це було найкращим гостинцем для Покійної.

Тепер це все далекий спомин найкращих літ життя. Але при цьому спомині кріпшає постановка, яку ми після її смерті собі поклали, що власними силами поставимо їй трітій пам'ятник.

І цю постанову ми виконаємо!

З весною в першу річницю смерті — мусить стати пам'ятник на її могилі і пам'ятник живий, який не дав би їй імені піти у забуття.

Нехай не буде ні одної між нами, що забулаб про свій обов'язок післати одноразовий даток на пам'ятник на могилу Марії Примівної.

На пам'ятник пок. Директорки Марії Примівної

зложили:

По 26 — зл.: Марія Стафіняк Гузарова, (Liskovec u Frydku Č. S. R.).
По 20 — зл.: Наталія Кміцікевич Цибрівська, (Надвірна); Марія Попович Заячківська, (Надвірна).

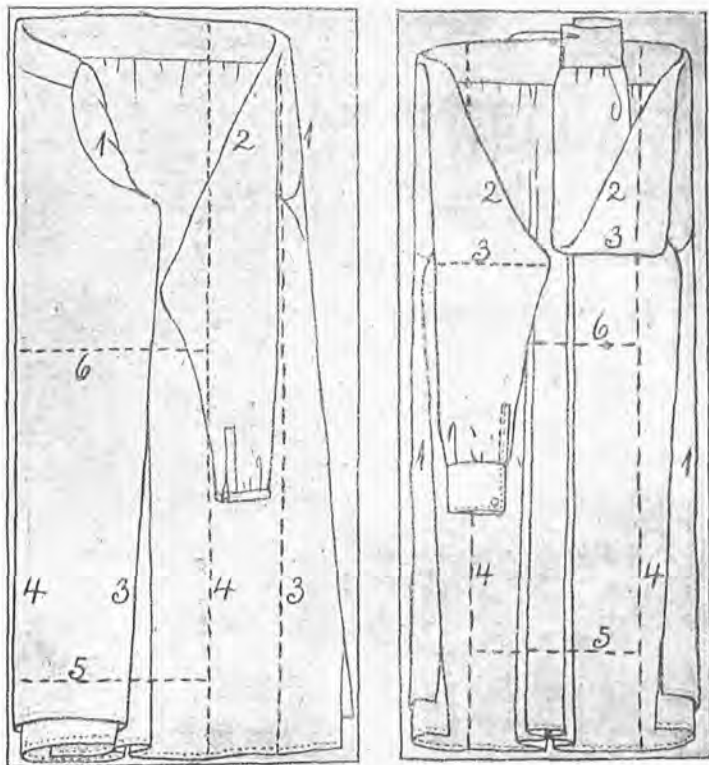
По 10 — зл.: Наталка Ломницька Волоснянська, (Потік золотий коло Бучача); Микослава Булівна Гаєвичева, (Суровиці, Буковинсько).

По 5 — зл.: Марія Пиндусівна, (Зелена, Грималів).

ПСИХОЛОГІЯ В ДОМАШНЬОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Психологія звернула тепер свою увагу на домашнє господарство, щоб пізнати причини поведінки або неповіднення старших або молодших господарів в їх змаганнях. „Англійський Народний Інститут для промислової психології“ прийшов до заключення, що на скільки одноміліонна армія працюючих в Англії жінок заслуговує на студії і досліди, то ще важливішим є дослід над умовами, в яких працює 5 мільйонів англійських жінок і господарів. Змагання Інституту наблизили попертя англійської жінки. Тисячі домів дало свою згоду допустити до нутра інспекторів товариства, які мусять „обсервувати, аналізувати й розважати“, заки дійдуть до бажаних вислідів.

Дослідові будуть підлягати в однаковій мірі малі робітничі домики, як і великі домви вищих сфер. Але головна увага буде звернена на домви середньої класи, де інтелігентна жінка бореться з некорисними умовами мешкання та браком помічі.

Так складається мужеську сорочку.

В давних часах, приписувано винуватість будівничим, які не застановлялися при розплануванні дому, скільки здоров'я, скільки сил можна заощадити при визискуванні відповідного місця. Сьогодні при помочі крокомірів обчислюється кроки робітників в кухні; кухонні меблі й піч уставляється так, щоб ходження від одного до другого вимагало як найменше руху. Крісла мають бути відповідної висоти, щоб можна сидячи чистити ярину, приготувати їжу, а столи й крісла будуть мати малі рухомі плити, які можна приміняти до зросту особи, що варить. При шурованню, тріпанню, стеленню ліжок можна буде уникнути змучення. Будуть уліпшені способи миття начиння, підноси будуть такої величини, щоб легко містилися в дверях. Причини кухонних катастроф, яких жертвами є потовчені горшки, склянки, тарілки, треба, — так твердять психологі — шукати в клопотах і журбах, або інших умовних розтрінаннях.

Інститут при помочі фільмів має демонструвати різкі уліпшення з обсягу домашнього господарства, на примір властивий і невластивий спосіб обирання картоплі.

Інститут, який причинився вже тепер до значних уліпшень по бюрох, склепах, ресторанах, сподіється на цім новім полі теж досягнути бажані успіхи.

ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ

Щоби нове порцелянове начиння не тріскало, покладіть його на добу до зимної води.

Коли скроплюєте біля до прасовання, уживайте гарячої води, то швидше і рівномірно перейде похвистю.

Дешевим цементом для заплінення побитого порцелянового начиння є ванно змішане з білком.

Коли окуляри заходять парою, натирайте їх денно милом, а відтак витирайте, щоби аж блищали. Таким чином на склі нестане фільма, що не допустить пари до скла.

Скло, Порцеляна, Кришталі

Поручає

Новостворений склад

ОЛЕКСАНДРА ОНИСЬКА

Львів, Галицька 20 (під Валою).

ВЕСЕЛИЙ КУТИК

В МАГАЗИНІ МОД.

Гарисенька, незвичайно струнка моделька дефілює перед панством Майєрами, які разом осягають 4 центари.

„Веру цю сукию“, каже пані Майєр.

„Але дайте дві“, додає добродушна пані Майєр. „Одну на п'єрід, другу на зад!“

ПАНТЯЖЧА РОЛЯ.

„В моїй драмі ви маєте п'ятнадцяту роль“, каже автор на пробі до молодой артистки. „Що кажете, пане доктор, я-ж не маю говорити ані слова!“ — „Ну, власне — цеж є п'ятнадцята роль для жінки“.

ВИГОВОРІВСЯ.

Весела вдовичка, яка бажає вийти заміж, запросила до себе на вечерю двох братів. Прийшов лиш один.

„Алеж, я запросила вас обох“, каже розчарована пані.

„Оба, на жаль, ми не могли лишити склепу, і мій брат запропонував, щоб тягнути жереб“.

„І ви виграли?“

„Ні, ...я програв!“

ПРИЗНАННЯ.

„Що думаєте про артисту-малюва Тріску?“

„Він малював недавно мою тещу, — кажу Вам, можна тікати!“

„Так але?“

„Ні, — так добре!“

Учителька (до учениці): Можеш мені дати примір на це, що — чесність тріває найдовше?

Учениця: Так, як відписую математичну задачу то маю її готову в кількох хвиликах; але як сама вираховую, то це тріває куди довше.

Від Адміністрації

П. Т. Передплатниці, що залягають з передплатою по кінець ц. р. (1928), отримали цими днями окремими листами поштові складанки виповнені на залягаючу суму, яку треба негайно вирівнати. Просимо відновлювати передплату на 1929 р., та приєднувати нових передплатниць. Передплата без огляду на подорожіння коштів видавництва та сама, т. є. 18— зл. річно, 9-50 зл. піврічно, 5— зл. квартално; для закордону рівновартість 3— доларів, для Чехословаччини 2-50 доларів.

ПРИПИСИ

Паштет з зайця.

Перед одного зайця (лапки, погруддя, легені, печінка) по $\frac{1}{8}$ кг мяса волового, телячого, товстого вепрового, 1 фунтова печінка теляча або вепрова, $\frac{1}{4}$ кг свіжої солонини, 2 дкг сушених грибів, морква, петрушка, салер, 2 листки бобкові, перцю звичайного і англійського, 1 румяна цибуля — усе залити водою і варити 3—4 години. Уважати, щоби смак не википів і мясо було все прикрито. Коли мясо відстає зовсім від костей, виняти зі смаку і усе змолоти через машинку від мяса, відтак перетерти через густе сито. (Можна не перетирати, лишень змолоти 7 разів на машинці). Додати 2 булки намочені в смаку (підчас мелення) і час до часу поливати смаком, щоби мясо не було надто сухе. Коли усе перетерте і мясо зовсім м'яке посолити і поперчити до смаку, додати $\frac{1}{2}$ оріха мушкатулового, 2 яйця і утирати валком 10 хвилин. Вкінці додати солонини крайної в кістку і $\frac{1}{2}$ порошка до печива (Оеткер-а). У формах висмажувати добре смальцем і висипаних булочкою пекти в гарячій рурі 1 годину.

Заяць на зимно.

Обжилованого, нашіпованого, байцovanого зайця упечи як звичайно і як вистигне пократи в якнайтонші платки. Гірші кусники мяса від ніг і костей ужити на фарш, який робимо так: мясо змолоти добре, додати 3 сарделі вимочені і очищені з костей, 2 ложки французької муштарди, 4 варені жовтки, кілька ложок свіжої доброї оливи, соку з цитрини, стільки, щоби маса мала приємний смак, посолити, поперчити і перепустити усе ще раз через машинку або сито. Взяти округлий полумисок, уложити гарно платки печені з зайця на кожний дати фаршу, в середину положити корнішонів, маринованих грибків та прибрати білою і рожевою галляретою. Такого зайця подається на елегантні зимні другі сніданія або чайні вечери.

Римський омлет.

Снекти з доброго омлетового тіста тонкі омлети. Опісля виповнити їх мішаниною з м'яса, звинути, перекроїти і класти тісно біля себе на огнетревалий полумисок; полити масловою підливою і посипати пармезановим сиром. Відтак дати до рури.

Фарш: теляче мясо, останки дробю, посічки з вареними грибами, пів мушкатового горіху і трохи маслової запражки.

Запражка маслова: ясну маслову запражку розрізати молоком і зварити на густо. Додати кілька жовток і пармез. сира. Хто любить острі річи, можна обложити платками цитрини.

Понч без алкоголю.

У камінному горшку вбити на шум 8 жовтків і 20 дкг цукру, додаючи підчас того потрохи $\frac{1}{2}$ л. порічкового або вишневого соку. Потім поставити горнець на плиту і вбивати цю масу безупинно до значної теплоти (не може закипіти).

Відтак відставити посудину. До вистудженої маси влити $\frac{1}{2}$ л. соку з суніць або трускавок і сік з одної цитрини. Перед видачею на стіл змішати з кип'ятком після вподоби і смаку. Подавати у високих чарках з ложечками. Ця скількість вистане на 6—8 осіб.

ПРИВИКАЙМО КУПУВАТИ

ТІЛЬКИ

У СВОЇХ!

Бо через двигнення рідної торгівлі
і рідного промислу — двигнеться
цілий народ!

Найстарша кооператива, бо основана в р. 1883

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“

Продає

СПОЖИВЧІ ТОВАРИ

у своїх 24 склепах по більших містах краю.

Книжки і журнали надіслані до редакції:

(Просимо авторів і видавців надіслати нам свої видання для обміну й поміщення в оцій рубриці).

Катря Гриневичева: „Шеломи в сонці“. Вид. Ізмаїра, Львів 1928, ст. 184.

Федір Дудко: „Квіти і кров“. Вид. „Червона Калина“, Львів 1928, ст. 192.

Герберт Кассон: „Тайни успіху в інтересах“. Вид. Михайла Таранька, Львів 1928, ст. 170.

Ілюстрований господарський „Календар Сільський Господар“. На рік 1929. Львів, ст. 246.

„Наша книга“, — календар альманах „Жіночої Долі“ на рік 1929, Коломия, ст. 200.

„Життя і знання“, ілюстрований місячник, Львів, ч. 14.

„Світ“, — ілюстрований двотижн., Львів, чч. 19—20.

„Літературно Науковий Вістник“, місячник, Львів, ч. 11.

„Кооперативна Республіка“, місячник, Львів, ч. 11.

„Жіноча Доля“, — двотижневик, Коломия, чч. 21, 22.

„Селянка України“, — двотижневик, Канада — Вінніпег, чч. 20, 21.

„Зоря“, місячник, Дніпропетровське, ч. 10.

„Літопис українського друку“, — тижневик, Харків, 35—43.

„Службовик“, — орган українських прив. службовиків, Львів, чч. 8—10.

„Зиз“, — журнал сатири і гумору, Львів, чч. 13, 14, 15.

„Вікна“, — місячник, Львів, чч. 8—9.

„Світ дитини“, — місячник, Львів, чч. 9, 10, 11.

„Zensky Svet“, — місячник, Трієст, чч. 9, 10

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА. Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок ч. 39., I. пов. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

Ж. 2093

Щоб уникнути непотрібних обоюдових витрат при наданні послуг за по-
сліплатою, просимо дуже при всяких замовленнях (кроїв, взорів, монограмів і т. п.)
надавати належність з гори, чеком „Нової Хати“, переказом, або поштовими знайками.

Табелі кроїв з вимірами.

Виміри кроїв для чоловіків і жінок.

Величина	для чоловіків			для жінок					
	14	15	16	I	II	III	IV	V	VI
Об'єм горішній	см 84	см 86	см 88	см 90	см 96	см 102	см 108	см 114	см 120
Об'єм в поясі	64	66	68	70	74	78	84	90	100
Об'єм в бедрах	90	94	96	100	105	110	114	120	130
Довжина спідниці	75	80	85	102	105	108	108	108	108

Виміри кроїв для дівчаток від 1—13 літ.

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Ціла довжина	см 45	см 48	см 50	см 55	см 60	см 65	см 70	см 75	см 80	см 85	см 90	см 96	см 102
Об'єм горішній	58	60	62	64	66	68	70	72	74	76	78	80	82
Довжина рукава	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	37 1/2	39	40 1/2

Виміри кроїв для хлопчиків від 1—13 літ.

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Зовнішня довжина коротких штанів	см —	см 29	см 33	см 36	см 39	см 42	см 45	см 48	см 50	см 54	см 56	см 58	см 60
Зовнішня довжина довгих штанів	—	—	57	60	63	67	70	73	76	79	83	86	89
Довжина рукава	20	23	24	25	25	29	31	33	35	37	39	41	43

Ціни кроїв:

- а) велика форма крою (костюм, сукня, плац) 2-20 зол.
б) мала форма крою (блузка, спідничка, дитячий одяг, білля) 1-80 „
в) дрібнички (капелюхи, ковнірці, черевиків, тощо) 1-— „
г) малий взір до ручних робіт 1-50 „
г) великий взір до ручних робіт 2-40 „

ЗРАЗКОВІ МОНОГРАМИ

(ручно рисовані)

до гапту й вишивання хрестиками

в ціні від 0-50 до 1-— зол. за штуку.

При замовленнях не забувати подавати величину букв і до чого вони призначені (до хустинки, білля, рушників, пошевок, обрусів і т. п.).

НИТКИ DMC до ручних робіт:

Cotton Perle ч. 8. в клубках 0-65 зол.
„ „ „ 5. в мотках 0-45 „
DMC в мотках „ 12, 16, 25 . . 0-25 „
Moulinée в мотках 0-18 „

При замовленнях треба подати краску (найкраще за числом) і кількість мотків або клубків. До робіт, поміщених в „Новій Хаті“ можна краску не подавати, лиш зазначити, до якого взору дібрати нитки.

Гроші треба висилати рівночасно із замовленням, переказом або в поштових значках. **На порто** посилки долучити **0-30 зол.** Всі замовлення полагоджуються (за попереднім надісланням належності) протягом 7—10 днів.

За посліплатою не висилається.

Кооператива Українське Народне Мистецтво

ПЕРЕНЕСЛА СВОЮ ДОМІВКУ З ВУЛ. СЛОВАЦЬКОГО Ч. 14 І. П. ДО НАМЕНИЦІ „ТРУД“, РИНОК Ч. 39, НА ЩО ЗВЕРТАЄМО
УВАГУ ШАНОВНОЇ ПУБЛИКИ. ТАМЖЕ МІСТИТЬСЯ РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ ЖУРНАЛУ „НОВА ХАТА“.
ПОДАЮЧИ ЦЕ ДО ЛАСКАВОГО ВІДОМА ЧЛЕНІВ КООПЕРАТИВИ, ПЕРЕДПЛАТНИЦЬ ЖУРНАЛУ, ПОКУПЦІВ І ВСІХ ІНТЕРЕСОВАНИХ,
ЧИСЛИМО НА ДАЛЬШУ ЇХ ПРИХИЛЬНУ ПІДДВРЖКУ.

УПРАВА.

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО

ВИКОНУЄ готові або на замовлення ручні роботи з народними вишивками й мережками для прикраси одягів і домашньої обстановки.

ПОРУЧАЄ вишивані блузки, суконки, сорочки до народних одягів, білля, обруси, капи, сервети, подушки.

ВИДАЄ щомісячний журнал для плекання домашньої культури „НОВА ХАТА“ з відділом мод і ручних робіт. Передплата вносить: на рік 18 зол., на піврік 9.50 зол., на чверть року 5 зол. Для Америки 3 дол., а для Чехословаччини 2.50 дол. річно. (Red. i Adm. Lwiw, Rynok 39.)

КРОЇ! ————— МОНОГРАМИ! ————— ВЗОРИ!

**ЖІНОЧА
ПРОМИСЛОВА
КООПЕРАТИВА**

„ТРУД“

ЛЬВІВ, Ринок ч. 39.

ВЕДЕ: 1. Робітню жіночого, мужеського та постільного білля. 2. Робітню жіночих одягів, костюмів та плащів. 3. Магазин полотен, готового білля, кравецьких додатків.

УДЕРЖУЄ: 4. Трилітню фахову школу кравецтва й білизнярства.

УЛАДЖУЄ: 5. Курси для управительок робітень та інструкторок шиття і крою.

ПОЗІРІ

ЖІНКИ!

ПОЗІРІ

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ КООПЕРАТИВИ:

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

ЖІНОЧА ПРОМИСЛОВА КООПЕРАТИВА З ОБМ. ПОР. У ЛЬВОВІ.

АДРЕСА:

УДІЛ 10 — зол.

ЛЬВІВ, Ринок 39.

ВПИСОВЕ 1 — зол.

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. За Редакцію відповідає **МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА**.
Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок 39. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

Ціна числа зол. 1.80